

הפּוֹתַח יָד בַּתְּשׁוּבָה יִדְרִיכֵנִי בְּדַרְךָ טוֹבָה אֲנִכִי הַרְוֵאָה אֶת הַנְּשָׁמָע קוֹלָן שֶׁל סוֹפְרִים קוֹל אֵלִי אוֹמֵר קְרָא גַם רְאֵה אֶת דְּבָרֶי אָבִיךָ הוּא עֲשֵׂה כְּנֶה כְּנֶה סִפְרֵי קוֹנְדֵשׁ קְדָשִׁים שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה מִכְּתַב אֱלֹהִים הוּא חֲרוֹת עַל הַלְּחָחוֹת לִוּחַ לְבִי אַחֲרֵי רוּאֵי אֶת כְּתָבוֹ בָּא אֵלֵי מִן הַסּוֹפְרִים דְּבָרֵי מַלְכֵי צְדָק מַלְכֵי קָדֶם מִפְּעֻלָּיו מֵאֲזוּ הַחֵל לְקָרוֹא וּלְשַׁנּוֹ' אֶת טַעְמוֹ לְשִׁבְחָה לְהַשִּׁיב בְּמִקּוֹ' שְׁבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה' עוֹמְדֵי' שֵׁם בּוֹוִינְצִיא' הַעֲלָה אַרוּכְ' עָרוּכְ' בְּכֹל כָּל אוֹמֵר הוֹדוּ לְאֹדוֹנֵי כִּי טוֹב דִּיבַר לְמַעַלְהָ מַעַלְהָ וּמוֹרִיד שׂוֹאֵל כְּהִנֵּן וּכְעַנְנֵן וּמַשִּׁיב כַּהֲלָכָה מְסִינֵי נִמְסָר לוֹ זֶה סִפְרָ לְדוֹר וְדוֹרְשָׁיו תוֹף תּוֹכּוּ כְּכָר בִּי רַב גָּבַר בְּגוֹבְרֵינִי טָפִי מִהֵנִי וּמַעַלֵי קוֹל אֵלָיו יִשְׁבְּרוּ לְשִׁמּוֹעַ קוֹל שׁוֹבֵר רְזִים רְזֵי תוֹרָה הַעוֹלָה הַזֶּה בִּישְׂרָאֵל כִּי מִלֵּאָה ה' צָבָאוֹת הוּא נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן יָד עִמּוֹק מִי יִמְצְאוּנוּ וּמוֹצִיא אֲנִי מוֹר דְּרוֹר כְּהִנָּא קְדִישָׁא רַבָּא רַב וְנִשְׂיָא בְּעַמּוֹ לוֹ תְּנָאֵר וְלוֹ הַדָּר פְּרִי עֵץ הַחַיִּים וְנִדְעַת אֵלּוּף זר"ח כְּשִׁמְשׁ אֵלּוּף תִּימָן הַר גִּשְׁפָּה הַר שְׁפָר אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת חֲצוּבוֹת מְכֻסָּא כְּבוֹד אֵל חֵי צְוֹרֵינּוּ יוֹסִיף כְּחַנּוּ וְיִתְּנֵינוּ עַד בִּיאַת מְשִׁיחֵינוּ: וְהִנֵּה עֲתָה בְּאֵתִי לְרֵאוֹת א"ע בְּעֶצֶם עֶצְמִי לְעַמּוֹק הַשְּׂאֵלָה וְהַתְּשׁוּבָה בְּרַב יוֹעֵץ לְעוֹמֵת הַעֲצָה יַעֲצוּנֵי וּסְמִכְנֵי בְּיָמֵי צְדָקוֹ וְאִם שְׂגִיתִי יְבוֹנְנֵי.

וְה' יִגִּיהַ חֲשָׁכֵי שְׁלֵא אֶכְשַׁל בְּדַבַּר הַלְּכָה עַל דְּבַר פֶּשַׁע בַּחֲיבוּרֵי זֶה שְׁעַר שָׁם שָׁם לִי לְחֹק וְלֹא אֶעֱבֹר אֶת פִּי קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אָבִי מִלֶּךְ כִּהְנֵה צְדָק וְאֲמַת אֲמַרְתִּי הוּאִיל וּשְׁמַעְתָּתָא דְּכַהֲנָא הוּא אֵימָא בִּי מִיִּלְתָּא זוֹטְרְתָא וּכְהֵנִי דְּכַהֲנֵי מְסִינֵעַ כְּהֵנִי אֲשֶׁלִּי רַבְרָבָא תְּרֵי לְטִיבוֹתָא אָבִי רַם וְנִשְׂא לְרֵאשִׁי עֲטָרַת תְּפָאֲרַת מו' יִשְׂרָאֵל יַחֲיֵאל כ"ץ יצו'.

וְאֵת הַמְּאֹר הַגְּדוֹל שֶׁר הָאֵלֶף מְאֹר הַגּוֹלָה כִּהֵן הַגְּדוֹל מִלֶּךְ שְׁלוֹם וְתוֹרְתוֹ אֲמַת מ"ו מֵהַר"ף כ"ץ יצו': וְהִנֵּה יַעַן כִּי בִימֵי קָדֶם וְעַד הַנְּהָ לֹא הָיָה לִי פְּנָאֵי לְעֵינַי בְּפִסְקֵי הַדִּין לְסִיבַת טְרַדַת חֲמַדַת דַּת פְּאָר הַזְּמַן אֲשֶׁר הַקִּיפּוֹנֵי אֶפְכוּנֵי סְבוּנֵי גַם סְבּוּנֵי הַבּוֹנִים לְמוֹדֵי ה' וְאַחַר עַד עֲתָה בְּיוֹמָא דְּשׁוּקָא דְּמִפְּגָרוֹ בְּהוּ רַבְּנָן וְאֲנִי נִשְׂאֲרְתִּי לְבַדֵּי בְּבֵיתִי פְּנוּי מְכַל בְּכּוֹ נְכֻסְפָּה וְגַם פְּלַתָּה נִפְשֵׁי לְבָדוּק בַּחוּרִים וּבְסַדְקִים.

עַד מְקוֹם שִׁידֵי יָד כִּהְנֵה מַגְעַת לְרֵאוֹת וְלִירְאוֹת בְּגִלְלַת הַדְּבָר הַזֶּה: וְהִנֵּה אֲמַרְתִּי לְאַסּוֹף אֲמַר"ים דְּבָרֵי הַסּוֹגֵיָא מִגְּמָרָא דְּשְׁלֵהֵי פְּרָק הַמְּדִיר. אֲשֶׁר מְמַנּוּ תַצָּא תוֹרָה וְדְבָרֵי הַפּוֹסְקִים הַגְּלוּנִים בְּשִׁטָּה זו.

וְכָל אֶחָד וְאֶחָד דְּרָף עַל פִּי דְּרַכּוֹ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב וְכָל נְתִיבוֹתָם שְׁלֹנָה וְאֲמַת יִהְיֶה לְהֵם הַסְּמוּכִים בְּדַבַּר נְכוֹן וְצְדָק וְזֶה הַחֲלִי: בְּשְׁלֵהֵי פְּרָק הַמְּדִיר אֲמַר רַב יְהוּדָא אֲמַר רַב אֲסִי אֵין מַעֲשִׂין אֵלָא לְפְסוּלוֹת.

כִּי אֲמַרְתִּיהָ קְמִי דְּשְׁמוּאֵל אֲמַר כְּגוֹן אֶלְמָנָה לְכַהֵן גְּדוֹל גְּרוּשָׁה וְחִלּוּצָה לְכַהֵן הַדְּיוּט מְמַזְרַת וְנִתְיָנָה לְיִשְׂרָאֵל בֵּת יִשְׂרָאֵל לְנִתִּין וְלִמְמַזְר אֲבָל נִשְׂא אִשָּׁה וְשָׁהָה עִמָּה עֲשָׂר שָׁנִים וְלֹא יִלְדָה אֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ וְרַב תַּחֲלִיפָא אֲמַר שְׁמוּאֵל אֶפְילוּ שָׁהָה עִמָּה עֲשָׂר שָׁנִים וְלֹא יִלְדָה גְּמִי כו': וְתוֹ לֹא צְרִיף לְעַנְיָנוּ: וְהִנֵּה עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה קָמָה וְעָלָה אוֹמֵר לְהַתְּעוֹרֵר שְׁנֵי דְבָרִים.

וְזֶה יֵצֵא רֵאשׁוֹנָה בְּמֵאֵי דְקֶאָמֵר אֲבָל נִשְׂא אִשָּׁה וְשָׂהָה עִמָּה י' שָׁנִים כּו' מֵאֵי קַמִּי לְשִׁמוּאֵל בְּהֵאֵי אֲבָל כּו' דְּהָא בְּהִדְיָא אָמֵר ר' אֵין מְעַשִּׂין אֱלָא לְפִסְוִלוֹת דְּמִשְׁמַע דְּוִקָא לְפִסְוִלוֹת מְעַשִּׂין וְלֹא לְאַחֲרֵינֵי גַם אֵת הַשְּׁנֵי הַקְּשָׁה אֵת עֲצָמוֹ לְדַעַת לְמָה וְעַל מַה פִּרְט שִׁמוּאֵל גּוֹפִין וְנִקְיֵט זֶה דְּשָׂהָה עִמָּה י' שָׁנִים כּו' דְּכּוֹפִין וְלֹא אָמֵר סָתָם דְּאַף לְשַׁאֲר דְּבָרִים כּוֹפִין.

וְאֵי לְהֵוֹא דְּוִקָא קֶאָמֵר שִׁמוּאֵל קֶשָׁה בֵּינָן דַּס"ל דְּכּוֹפִין אֶפְּלוֹ לְדְבָרִים דְּלִית בְּהוּ פְּסֻלוֹת נִשְׁוֹאִין הָנִי לִי לְמִינְקֻט הָנִי נְמִי דְּאִיתָא בְּגִמְרָא דְּכּוֹפִין בְּהוּ כְּגוֹן אִשָּׁה הַבָּאָה בְּטַעֲנָה בְּעֵינָא חוּטְרָא לְיָדֵי כּו' דְּפָרְק הַבָּא עַל יְבֻמְתּוֹ וְהֵוֹא דְּחוּזְרִין עַל הַגְּדוּל לּוֹמֵר אוּ חֲלוּז אוּ כְּנוּס דְּפָרְק הַחוּזִין דְּמֵאֵי שְׁנָא הָנִי מְהֵנִי גַם.

אָבִי נֵר יִשְׂרָאֵל בָּא אַחֲרֵי הַמְּלִיךְ הַמְּאֹר מֵהַר"ף וּמִלָּא אֵת דְּבָרָיו לְשַׁאֲר בְּאוּר"וֹ וְתוֹ"מֵו הִלְךְ עַל פִּי דְּרַכּוֹ אֲרֻנְכָה וְלֹא קֶצְרָה יָדוֹ מִלְּהַשִּׁיב עַל דְּבָרֵי מַלְכֵי מוֹרֵי צְדָק אֲךָ הוֹסִיף יָדוֹ וְשֵׁם טוֹב לְקַבֵּל טוֹב מְעַץ הַדַּעַת בְּמֵאֵי אֲרִיָּא ר' יְהוּדָה אָמֵר רַב אִסִּי לְפִסְוִק וְלִתְנֵי בְּדְבָרָיו אֵין מְעַשִּׂין אֱלָא עַל הַפְּסֻלוֹת דְּרַף פְּלָל בְּלִשׁוֹן שְׁלִילָה עַד שְׁנִרְאָה כְּאֵלוֹ פְּלִיג עַל כָּל הַנְּהוּ דְּפָרְק הַמְּדִיר וְדְבָרֵי הָאוּמְרִים יוֹצִיא הֵינּוּ כּוֹפִין כּו' עַד אֲמַנְם בְּתַלְמוּד שְׁלָנוּ הוּבָא בְּסָתָם וְלֹא פוֹרֵשׁ א"כ לֹא נִכְתַּב לֹא ה' וְלֹא ו' כּו'.

וְהֵנָּה אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֶעֱלּוּ וְהַשִּׁיבוּ זֶה לְזֶה הֵינּוּ שִׁמ"ו כְּתַב שְׁנִרְאָה לוֹ לְפָרֵשׁ סוּגְיָא דְּגִמְרָא דְּגַם רַב תַּחְלִיפָא סָבַר דְּלֹא פְּלִיג שִׁמוּאֵל אַגוּף הַדִּין דְּקֶאָמֵר ר' יְהוּדָא מְשַׁמֵּן דְּרַב אִסִּי דְּאֵין מְעַשִּׂין אֱלָא לְפִסְוִלוֹת.

אֱלָא בְּטַעַם הַדְּבָר פְּלִיגֵי דְּרַב יְהוּדָא אָמֵר כִּי אֲמַרְתִּיהָ קַמִּי דְּשִׁמוּאֵל אָמֵר כּו' ר"ל דְּשִׁמוּאֵל ס"ל דְּלְפִסְוִלוֹת דְּוִקָא מְעַשִּׂין מִשׁוּם דְּעֵבֵר מִתְּחִלָּה בְּשַׁעַת: קוּדְוִשִׁין וְנִשְׁוֹאִין אֲמָה שְׁכַתּוּב בַּתּוֹרָה אוּ חֻקִּים: אֲבָל כְּשִׁשְׁהָא עִם אִשְׁתּוֹ וְלֹא יִלְדָה דְּנִשְׁוֹאִין הֵיּוּ בְּהִיָּתֵר אֵין מְעַשִּׂין וְרַב תַּחְלִיפָא מְשַׁמֵּיָה דְּשִׁמוּאֵל ס"ל דְּטַעַם דְּמְעַשִּׂים עַל הַפְּסֻלוֹת, הוּא מִשׁוּם דְּעֵבֵר בְּכָל יוֹם אֲמָה שְׁכַתּוּב בַּתּוֹרָה אוּ אַדְר"ז.

וּמֵהֵאֵי טַעַמָא נְמִי כּוֹפִין לְמִי שְׁשִׁהָא עִם אִשְׁתּוֹ וְלֹא יִלְדָה דְּכֵינּוּ דְּמִצְנּוּהָ הָאִישׁ עַל פּו"ר וְכָל שְׁשׁוּהָא עִמָּה אֵין נוֹשֵׂא אַחֲרָת. אוּ שְׁאֵין הַנְּשִׂים רוֹצִים לְהַנְּשֵׂא לוֹ לְהִיּוֹת אִשְׁתּוֹ רֵאשׁוֹנָה צְרָתָה כּו' כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיאָהּ וְלִישָׂא אַחֲרָת כּו': וְהֵנָּה לְזֶה הַשִּׁיב לוֹ מִכ"ת א"א יְצוּ.

דְּאִיפָא לְאַקְשׁוּנֵי עַל פִּירוּשׁוֹ טוֹבָא חֲדָא דְּנִרְאָה זֵר דְּשִׁמוּאֵל דְּהוּא חֲבִירוֹ דְּרַב וְתַנָּא וּפְלִיג עִם רַב תַּחְלִיפָא בְּפִי עַל הַפְּסֻלוֹת לְרַב אִסִּי אִם הוּא דְּוִקָא אוּ בְּדַמּוֹ לִי. וְעוֹד אֵי לֹא פְּלִיגֵי אֱלָא בְּטַעַם הַדְּבָר לֹא הִיָּה צְרִיף לְהַאֲרִיף וְלוֹמֵר רַב תַּחְלִיפָא אָמֵר שִׁמוּאֵל דְּהָא עֲלִי קֵאֵי אֱלָא ה"ל רַב תַּחְלִיפָא אָמֵר אֶפְּלוֹ שְׁהָא י' שָׁנִים דְּמִי לְפִסְוִלוֹת וְכו' וְהַרְבֵּה לְהַשִּׁיב עַל דְּבָרָיו אֲךָ בְּאַמַּת מ"ו עֲנָה וְאָמֵר לוֹ עַכְזוֹ לִכ"ת ר"ל דְּרַב תַּחְלִיפָא לֹא מְשַׁמֵּן דְּנִפְשִׁי קֶאָמֵר בְּנִשְׂא אִשָּׁה כּו' כּוֹפִין אֱלָא מְשַׁמֵּן דְּשִׁמוּאֵל א"כ לֹא קֶשָׁה מִיָּדֵי דְּיִתְפָּרֵשׁ בְּאַחַד מִתְּרַתֵּי.

אוּ שְׁנֵאמֵר דְּהֵאֵי אֲבָל נִשְׂא אִשָּׁה כּו' הַנּוֹפֵר בְּדְבָרֵי ר' יְהוּדָא מְשַׁמֵּן דְּשִׁמוּאֵל קֶאָמֵר הֵכִי וְכַמ"ש וְהֵכִי קֶאָמֵר וְרַב תַּחְלִיפָא פְּלִיג עֲלֵי דְּרַב יְהוּדָא וְאָמֵר דְּוִקָא דו"א דְּשִׁמוּאֵל לֹא אָמֵר כֵּן אֱלָא ס"ל דְּגַם בְּזֶה כּוֹפִין אוּ שְׁנֵאמֵר דְּהֵאֵי אֲבָל לֹא שִׁמוּאֵל אָמְרוּ אֱלָא רַב יְהוּדָא

דייק פון מפגון דאָמר שמואל ורב תחליפא פליג עלי דרב יהודא ואמר דז"א דשמואל
אמר דגם בזה כופין ולא בא למעט אלא לרבות כו' ולכן לזה יתורץ ג"כ דאמר רב
תחליפא משמין דשמואל דאילו לא אָמר אָמר שמואל ה"א רב תחליפא בא לאפלוגי
אדשמואל דלעיל מני'.

מש"ה הוצרך לומר דלאו משמין דנפשי' אָמר פון אלא שפון קיבל משמואל ומאי שאָמר
רב יהודא משמין דשמואל ליתא. ע"כ תמצית דבריו: והנה ע"ז לא השיב לו מעכ"ת דבר
ולא חצי דבר בדברות אחרונות גם מ"ש מעכ"ת לךחות את דברי מ"ו במה שלא מצא
כ"ת האי פגון בתלמוד ירושלמי כמו דאיתא בגמרא שלנו אלא התרצן אָמר משמין דנפשי'
פגון אָמר שמואל וכ"ש שנאמר הבו דלא הוסיף עליו ההוא י' שנים: אָשיב ואומר כי
באמת בתלמוד ירושלמי במס' גיטין פרק המגרש לא נכתב מלת פגון.

אף ידוע ידע כ"ת פי מצאתי בתלמוד ירושלמי במס' יבמות פרק יש מותרות וגם שם
במס' פתובות פרק אלמנה נזונית דף ל"ז ע"ב דאיתא נמי לשם הסוגיא דשמואל וכתב
שם בהדיא בדברי שמואל עצמו המלת כג"ון כמו בסוגיא דגמרא דידן וא"כ נסתלק
דחזיתו של מכ"ת בזה: ואולם אני אָדרוש עוד על דבריו מה ששניתי והרגשתי בדרכי
מורני' להשיב לשאול.

על דבריו את הא' דלפי דבריו שלגוף. הדין לא פליג שמואל אר"י משמין דרב אָשי דאין
מעשין אלא לפסולות אלא בטעם הדבר פליגי כו' הן אמת עדיין נראה זר איך יפלו
בטעם הדבר דזיל קרי בי רב הוא במאי דמעשין אפסולות.

ואיך יפלו בהטעם: הב' דעיקר חסר מן הספר דהוי להו למימר כ"א בפירש למה ס"ל
הכי דלר"י משום דרב אָסי הטעם דמעשין על הפסולות משום דעבר מתחלה בשעת
קידושין ונשואין ולרב תחליפא הטעם דמעשין על הפסולות משום דעבר.

בכל יום אמ"ש בתורה או אדר"ז וממילא יראה בהדיא למה דלר"י אין כופין אדין נשא
אשה ושהא עמה עשר שנים ולא ילדה ולרב תחליפא משמין דשמואל כופין אדין נשא
אשה כו' דהרי לדברי מ"ו הפל תלוי בהטעם דמעשין לפסולות ומזה נלמד הדין נמי מי
שנשא אשה כו'.

וא"כ לדידי' עיקר חסר מן הספר. משא"כ לדברי מעכ"ת אָשר אָבאר לבסוף בס"ד: הג'
יקשה לפ"ד אדברי ר"י דפי' דהטעם דמעשין לפסולות הוא משום דעבר מתחלה בשעת
קידושין ונשואין אמ"ש בתורה או חז"ל כו' דהרי לשון של פסולות משמע שעדיין הם
פסולות בכל יום ובכל עת ומדנקט הלשון פסולות ולא אסורות משמע דהוא כאלו נותן
טעם במאי דמעשין לפסולות והוא ממילא משום דהן עוברים עליהם בכל יום וא"כ ה"ה
נמי מי שנשא אשה ושהא עמה י' שנים ולא ילדה דעובר נמי בכל יום על שלא קיים
פ"ור בכל יום ולכן נמי מן הדין כופין אותו להוציא: הד' החזק הוא מפני אָשר הוקשה
ביום קדם בתשובתו הרמה הבאה באחרונה וגם נתקשה לי בזה שאם פליגי אמוראים
בטעם דמעשין על הפסולות ומה שסובל פירושו בדרךמי לי' או לא איזי נוקשה למה חזר
רב תחליפא בשם שמואל הבבא דאם נשא אשה ושהא י' שנים ולא ילדה דכופין אותו:
הרי לפ"ד מ"ו לא הוי ליה למימר כ"א רב תחליפא אָמר שמואל דכופין דהרי לא פליגי

כ"א בטעם הדבר וגם הסוגיא בגמרא דבעל הפלוגתא אינו חוזר פל הכבא מדברי בעל הפלוגתא דלעיל רק עד"מ פלוני אמר בדין זה זכאי ופלוני אמר חייב: הה' נ"ל פרגע בתוך דברי מ"ו דהקנשיא במקומו עומדת למה אמר רב תחליפא דכופין אדין מי ששנשא אשה ושקא י' שנים ולא ילדה ולא אדין אחר דנמי כופין עליו.

ואף אם יהיו פדבריו דאתא לאשמועינן דזהו הוא בכלל הפסולות דאמר רב אסי אין מעשין אלא לפסולות מ"מ יש לטועה לטעות מדאמר הלשון. אלא לפסולות משמע לדיוקא קאמר הל' אלא דלשאר דברים אין כופין ולכן יקשה עדיין באמת מ"ש הני מהני דכמו מי ששנשא אשה ושקא כו' דכופין אותו להוציא ומשום דעובר על דברי תורה ואדחז"ל שאינו מקיים מצות פ"ור.

ה"ה נמי האי דחזרין על הגדול לומר לו או חלוץ או יבם דפ' החולץ דמצנה עליו מןטל מוהיה הכור כמו שפי' רש"י שם. ולכן באשר שהמצנה מןטלת עליו ממילא גם בכל יום עובר עליו אם אינו מיבם או חולץ.

והני דומיא ממש כמצנה דפ"ור ולמה אין כופין אותו כמו הכא גבי נשא אשה ושקא כו' ומה גם דלא נכלול דינא דנשא אשה כו' בכלל פסולות פדברי מכ"ת: הו' יש לדקדק על דברי מ"ו שכתב דפלוגתיהו אם דין דנשא אשה כו' בכלל פסולות או לא דהרי בדברי התוספות פ' הבא על יבמתו דף ס"ד בד"ה יוציא ויתן פתובה כתבו ז"ל בסוף המדיר איכא פלוגתא דאמר רבא דכשנשא אשה ושקא עמה י' שנים ולא ילדה אם כופין אותו להוציא אם לאו כו'.

ואם פדברי מ"ו הנה לו לכתוב בפירק המדיר איכא פלוגתא אם הוא בכלל פסולות או לא ומדכתבו סתם משמע דס"ל להתוס' דאמוראי פליגי אעיקרא דדינא דבלאו פללא דאין מעשין אלא לפסולות איכא פלוגתא אם כופין להוציא למי שנשא אשה כו' ולא תליא אם.

נכלל בכלל פסולות או לא פדברי מ"ו: והנה אפנה לאידך גיסא: מה שמכ"ת כתב ז"ל פשט ההלכה ותלמודא דידן הכי היא אמר רב יהודא א"ר אסי אין מעשין אלא לפסולות פלומר אם שניהם רוצים להיות אגודים יחד אין ב"ד כופין להוציא אלא דווקא על הפסולות שביאתם באיסור בתחלה וכהסברא זו כו': ומסיק פי אמרייתא קמיה דשמואל כו' פלומר פשעינתי לדעת דברי ר"א מה ראה על פכה לעשות פלל זה שנראין לפום ריהטא כפליג על פל הנהו דלעיל כו'.

ותרגם שמואל דנקיט רב אסי פלל זה לדייק ולהוציא מן הפלל היכא דשקא י' שנים בלא ולד אע"ג שניתק מעשה דפ"ור אין כופין על פר"ור בהיותם מרוצים זה לזה כו': רב תחליפא בר אבימי אמר משמיה דשמואל שאמר בפירוש דכופין להוציא אף כששקא י' שנים ולא ילדה משום פ"ור ואע"ג דשניהם אגודים: ולדידיה ק"ו דכופין בכל הני דהמדיר ודחולץ שאין שניה' מרוצים להיות עוד יחד כו': ולזה האריף באמרו בדבריו הנעמי': והנה גם לזה אענה ואומר מה שנראה לי להתעורר בפיר' מכ"ת.

הא' דגם לפ"ד עיקר חסר מן הספר והוי ליה למימר לרב אסי דאין מעשין פשהו מרוצים להיות יחד אלא לפסולות וכאשר גם הקשה מ"ו למכ"ת. הב' מה שמעכ"ת פי' באחרונה

וחילק בין גמרא דידן ותלמוד ירושלמי דגמרא דידן לא נחית רק לחלק בין המרנצים לדור יחד.

ולזה ממשיה כל הסוגיא פנ"ל ובדברי התלמוד ירושלמי סוגיא וגירסא ורוח אחרת: וזהו מדלא הזכיר לשם הדין דשקא י' שנים כו'. ולא שמיה דרב תחליפא כו' עד שפתב שאין לשאול מן גמרא דידן לגמרא דירושלמי הן אמת אשוב אתפלא כי לא נזכר בשום מפורש או שיש הפרש וגירסא אחרת לתלמוד ירושלמי: ומה גם שהרא"ש הקשה קושיא על הרי"ף מדברי הירושלמי דאמר שם שמענא שמוציא שמענא שפופין בתמי' ולא פירש שיש לשם סוגיא וגרסא אחרת ולדברי מעכ"ת לא הקשה הרא"ש פלום באשר לשם סוגיא וגרסא אחרת ובנודאי שהלכה פסוגיא דהגמ' דידן: וכמו שפתב בעל מגדול עוז בהלכות ראש השנה ז"ל הספימו הראשונים לסמוך על הבבלי לפי שרבינא ורב אשי שפידרו הבבלי היו יודעים ורגילין בירושלמי: ואילו היו מקובלי' שפן ההלכה היו קובעין אותו בבבלי עכ"ל:.

אף האמת כל מאי דאפשר להשוות תלמוד ירושלמי לתלמוד שלנו אנחנו מחוייבים לבקש ולחפש שיהיו פולם שוים לטובה ולכן טרח הרא"ש למצוא מנוח בדברי התלמוד ירושלמי במה שהרי"ף לא פסק פנותיה אף לא מטעם שלתלמוד ירושלמי גירסא אחרת: הג' במ"ש מעכ"ת דבגמרא דידן לא נחית רק לחלק בין המרנצים לדור כו' יוקשה לפי דבריו מנ"ל לשמואל דרב אסי לא נחית לחלק רק בין המרנצים לדור יחד כו' עד דכתב דדוקא גבי פסולות דקשה מרנצים לדור יחד פופים לו להוציא וגבי נשא אשה ושקא כו' אין פופין משום דמרנצים להיות יחד תאמר דגם רב אסי לא נחית לזה וממילא נמי גבי הדין דשקא י' שנים כו' נמי פופין אף שמרנצים להיות יחד: דכמו שמצינו בדברי התלמוד ירושלמי ששמואל בעצמו אומר דאין מעשין אלא לפסולות ולא נחית לחלק בין מרנצים לדור יחד או לא בדברי מכ"ת: ולכן לא קאמר נמי האי אכל תאמר דה"ה נמי ר"א דאמר בסתם אין מעשין כו' נמי לא בא לחלק כלל וא"כ מנ"ל לר"י למימר דכוננת ר"א לדקדק במה שאמר אין מעשין אלא לפסולות להורות לנו דגבי דין נשא אשה ושקא כו' דאין כופין אותו להוציא משום דמרנצים להיות יחד וסבך' זו מאן קאמר דיקפהו מטעם זה ולזה יוקשה נמי לרב תחליפא מאי בא לאשמועינן בזה דאמר האי אפילו דוקא אכשנשא אשה ושקא כו' דכופין אותו להוציא ולא פתב אדין אחר אהחולץ פרק הבא על יבמתו דכתבנו לעיל דכופין אותו להוציא דמאי ראה רב תחליפא בדברי ר"א דאין כופין למי שנשא אשה ושקא כו' שהוא מטעם שהם מרנצים לדור יחד: והנה אמרתי אהנה גם את דעי נאדבר נגד מלפי רבנו ליישב סוגיית הגמרא בג' אופנים ואני טרם בואיבענין מהלכה .

אתעורר בו לשאול עוד קושיות חזקות וגם רבות אשר לא יתורצו עפ"י דרכיכם וזאת הא' יש להרגיש למה אמר הבא רב יהודא בשם רב אסי אחר מתניתין דאלו כופין דלעיל דאין מעשין אלא לפסולות אשר מניה ובניה ידניק ג"כ דכופין למי שנשא אשה ושקא עמה י' שנים ולא ילדה: טפי ה"ל למכתב דין זה דנשא אשה ושקא כו' אחר מתניתין דפ' הבא על יבמתו דהתם במתניתין קתני עיקר הדין דנשא אשה ושקא עמה י' שנים ולא ילדה כו': ומהו ההתקשרות למתניתין דהבא דאלו כופין להוציא מנפה שחין כו' גם את

השני יש להתעורר דמשמע מדברי הר"ן דס"ל דהאי אב"ל דנשא אשה כו' דאין כופין
הוא מדברי שמואל עצמו כדעת מ"ו: בכ"ן יש להרגיש עליו ג' קושיות: הא' נראה זר
האיך יחלקו רב תחליפא ורב יהודא בזה אם אמר שמואל אמי שנשא אשה ושהא כו'
אם כופין להוציא אם לאו: ממ"נ האיך טעו בדברי שמואל שנשמעו ממנו אם אמר כופין
או לא: משא"כ אם הוא מדברי ר"י אזי לא קשה מדי דשמואל קאמר ליה לרב יהודא
דר"א רצה במה שאמר אין מעשין אלא פסולות דהיינו אלמנה לכהן גדול ור"י הוסיף
מדילן' דאב"ל נשא אשה ושהא כו' אין בכלל דאין מעשין כו' ורב תחליפא אמר משמיה
דשמואל דאמר בהדיא דנמי כופין למי שנשא אשה ושהא כו': אף אם הוא פדברי הר"ן
דהאי אב"ל אם נשא אשה ושהא כו' אמר ר"י הוא מדברי שמואל עצמו אזי ונדאי נראה
זר דיחלקו בזה אם אמר שמואל דכופין על זה או לא: הב' שאם האי אב"ל הוא מדברי
שמואל עצמו יוקשה.

למה אמר לו כ"ל האי אב"ל נשא אשה ושהא כו' דאין כופין דנדאי לא הני צריף להשיב
לו רק על מה שנשאל לו ר"י שייאמר לו הפירוש על אין מעשין אלא לפסולות לכן לא
ה"ל לומר. כ"א האי פגון אלמנה לכהן גדול כו': דהרי גם בתלמוד הירושלמי לא אמר
שמואל לפרוש האי דאין מעשין אלא לפסולות כ"א במאי שאמר שאמר אלמנה לכ"ג
כו' ולא אמר האי דאב"ל אם נשא אשה כו' ולכן ה"ה ה"נ לא ה"ל לשמואל להשיב לר"י
כ"א האי פגון ומאי הנה צריף להשיב להשואל טפי ממאי שהנה לו לפרש האי דאין
מעשין כו' ואם בא לתרץ למה אמר רב אסי בלשון שלילה האי דאין מעשין ולכן הוא
מפרש דע"כ לדיקא דהאי אב"ל כו' מ"מ יוקשה מנ"ל לשמואל דר"י שאל לו ע"ז: דהרי
לא אמר בגמרא כ"א פי אמריתא קמיה דשמואל: ואם בא לתרץ מעצמו את דברי ר"א
אזי נמי הנה ליה לשמואל לפרש האי אב"ל בתלמוד ירושלמי מה שאין כן אם היה אב"ל
הוא מדברי ר"י אתי שפיר כנ"ל: הג' יש להתבונן אם האי אב"ל מדברי שמואל הוא למה
חזר לבסוף לומר גבי נשא אשה ושהא וכו' דאין כופין דהרי אם הוא מדברי שמואל
המשיב לר"י אזי לא הנה ליה למימר פי אם אלמנה לכהן גדול כו' אב"ל לא בנשא אשה
ושהא עמה כו' וממילא נשמע דקאי על השאלה שנשאל לו על הא דאין מעשין וכו': ולכן
לא הנה ליה למימר רק אלמנה לכהן גדול אב"ל לא נשא אשה כו' אף אם הוא מדברי
ר"י: אתי שפיר דשמע משמואל שפי' את ר"א במ"ש דאין מעשין אלא לפסולות דהיינו
פגון אלמנה לכ"ג כו' והוא חידוש מעצמו דגבי נשא אשה ושהא כו' אין הדין כן דאין
כופין אותו להוציא: משא"כ אם הוא מדברי שמואל בעצמו לא ה"ל למימר תו האי דאין
כופין: כיון דקאי על הא דאין מעשין דלעיל אשר ע"ז השיב ופירש לר"י וק"ל לכן אמר
אני לתרץ את כל זה בשלשה אופנים: והנה אופן אחד אשר יאמר עליו פי הוא זה הדרף
אשר גלף בה דר' יהודא ידע הברייתא דנשנית בפרק הבא על יבמתו אחר מתניתן דמייירי
התם בדין דנשא אשה ושהא עמה י' שנים ולא ילדה.

דקאמר בברייתא יוציא ויתן כתובה: והנה הנה ר"י מסופק בנפשו אם ר"ל הברייתא מה
שאמר הברייתא יוציא היינו בכפייה קאמר או ר"ל יוציא בלי כפייה. ולכן אמר פאן
משמיה דרב אסי דאמר אין מעשין אלא לפסולות אחר דברי המתניתן דלעיל מניה ור"ל
דר"י הנה חש דר"א פליג על כל הני דלעיל דפ' המדיר ודמתניתן דאלו כופין להוציא

כו' לכן אמר פי אמריתא קמי' דשמואל: והיה מבקש שיאמר לו מהו הדיוק דבעי
לאשמועינן ר"א במאי שאמר דאין מעשין אלא לפסולות: דאם הוא לאפלוגי קאמי.

נראה זר איך יפלוג אמורא אדברי מתניתן. לכן ענה ואמר לו שמואל שאל יטעה
דלאפלוגי קאמי ר"א אמתניתן אלא בעי לאשמועינן דאין מעשין אלא לפסולות והיינו
פגון אלמנה לכ"ג כו' ר"ל דזולת זה דפסולות אף במקום ששינינו יוציא היינו יוציא בלא
כפיה: ולזה אמר ר"י משמיה דנפשיה אבל נשא אשה ושהא עמה י' שנים ולא ילדה
דאין כופין: והטעם דאינה בכלל פסולות דג"כ קתני בברייתא יוציא לכן היינו נמי דיוציא
ואין כופין לזה אמר רב תחליפא משמיה דשמואל ופליג ארב יהודא וס"ל דהאי יוציא
דקתני בברייתא היינו נמי יוציא בכפיה קאמר דשמואל בהדיא אמר דכופין גבי דין זה
דנשא אשה ושהא עמה י' שנים ולא ילדה.

ומה דנקט רב תחליפא דווקא גבי דין זה דנשא אשה ושהא כו'. דס"ל דיוציא דקאמר
בברייתא שם פ"ק הבא על יבמתו ר"ל דהיינו כופין ולא קתני בשאר יוציא דקתני באינך
מקומות דר"ל ג"כ בכפיה הוא בעבור זה כמ"ש התו' פ' הבא על יבמתו ובסוף פ' המדיר
דלא משמע יוציא בכפיה אלא היכא שעושה לאשה שלא כדין היינו בכל הני דהמדיר.

דתנן בהו יוציא ויתן כתובה בכפיה קאמי' פגון שמתנהג עמה שלא כדין וגם בהחולץ
כשאינו רוצה לא לייבם ולא לחלוץ דחוזרין על הגדול למכפיה היינו נמי לפי שמתנהג
עמה שלא כדין שאינו רוצה לא לכנס ולא לפטו' ומש"ה אשה הבאה בטענת בעינא
חוטר ליד' כו' דעושין לה שלא כדין לכן בכל אלה כופין אותו להוציא אבל היכא שאינו
אלא משום דאינו רשאי לבטל מפו"ר לא משמע לשון כפיה לכן קמפליגי דווקא בהא
דלר"י כינון דאין עושין לה שלא כדין דאף אם תשאר אצלו אין לה פנגד הדין לכן אין
כופין אותו להוציא: דאף דהוא מבטל מפ"ור.

מ"מ אין לכפות אותו בעבור זה באשר שאין לה פנגד הדין אבל באמת בשאר מקומות
דנקט לשון יוציא והיינו שעושין לה שלא כדין נמי ס"ל דכופין אותו להוציא. אף לרב
תחליפא דעת אחרת דס"ל דבין שעושין לה שלא כדין ובין שלא עושין לה שלא כדין
כינון דאיכא לו אסורא במאי שתהיה אצלו ליבטל מפ"ור נמי כופין אותו להוציא כמו
בשאר מקומות ממילא נשמע מן הדא דרב תחליפא ס"ל דמכ"ש שכופין אותו בשאר
מקומות דנקט בהו לשון יוציא ולרבות' פתב דכופין נמי גבי דין דנשא אשה ושהא עמה
י' שני' וכו' דאף דאין עושין לה שלא כדין שגם הברייתא דלעיל דנקיט יוציא נמי ר"ל
כופין וכדברי אלה פתב ג"כ ה"ר"ן להדיא ו"ל אלא משמע הכי ומשמע הכי ומ"ה פליגי
רב ושמואל [ומ"ו הגיה דברי ה"רן ד"נל להגיה רב יהודא או רב אסי ושמואל ונאני
פתבתי לקמן דמצאתי גירסא פדברי ה"רן ע"ש] ורב תחליפא הכא האי יוציא היכא
משמע ע"כ א"כ ראינו דס"ל ג"כ דעיקר פלוגתיהו קאי אברייתא דפ"ק הבא על יבמתו
כאמור ולכן לפי זה יתורצו כל הקושיות בכלל ובפרט דבעבור זה קאמר ר' יהודא בשם
רב אסי דין זה דנשא אשה ושהא כו' אחר מתניתן דסמוך מני' כדי שידקדק מדברי רב
אסי דבא לאשמועינן הדיוק דאבל נשא אשה כו' דאין כופין דבלא מתניתן ה"א דבא
להוציא מפלל דאין מעשין הני דנקטי מתניתן.

ולקח הביא דברי רב אסי אחר מתניתן דנאלו כופין כו' דממילא ע"כ לומר דלא בא להוציא מן הפלל הגי דנקטי מתניתן פדי שלא יפלוג אמתניתן. אלא ונדאי בא למעט דבכל מקום דקתני בהו יוציא דר"ל בלי כפני'.

אך ר' תחליפא ס"ל דפליג שמואל ארב אסי וס"ל דכופין בכל הגי דקתני בהו יוציא ולכן יתורץ ג"כ במה דאמר ר' יהודא חזר ואמר לבסוף אין כופין להורות לנו דאף דקתני בכרייתא אדין דנשא אשה ושהה כו' יוציא שאינו ר"ל בכפני' אלא ר"ל יוציא בלא כפני' א"כ זכינו לראות דס"ל לר' תחליפא דכ"מ דנקיט בלשון יוציא היינו דר"ל נמי בכפני' אך נקט דין דנשא אשה ושהה כו' לרבנות' דאע"ג דאין עושין לה שלא כדין אפ"ה כופין מטעם שלא יבטל מפו"ר א"כ ממיל' מכ"ש בשאר מקומות דנקטי בלשון יוצי' דמשמע נמי בכפני' כיון שעושין לאשה שלא כדין וכדברי התוס' שזכרנו א"כ נסתלק נמי התערומות של מהר"ק בב"י שהקשה על דברי ריב"ם שכתב בשם הר"ף בטור א"ע ס"ס קנ"ד וז"ל וכו' רב אלפס דה"ה בכל הגי דקתני בהו יוצי' כופין אותו אפילו בשוטים כו' ואזה כו' הב"י שלא מצא בדברי הרי"ף שכתב פן וגם מ"ו מהר"ף האריך למעניתו וכתב דכן האמת שהר"ף לא כתב פן דכופין בכל הגי דקתני בהו יוצי' כ"א אנש' אשה ושהה כו' וזהו דגרם לו לילה עפ"י דרפ"י שס"ל דפלוגתיהו תליא אם נכלל בכלל פסולות או לא.

כדכתבתי לעיל ולכן הקשה תאמר דגם הר"ף לא ס"ל הכי דכופין אאינה אלא דוק גבי נשא אשה ושהה כו' משום דהוא בכלל פסולות כו' ולזה דייק מדברי הר"ף דכתב בפ' המדיר ז"ל אחרי דברי ר' תחליפ' וכו' בין הגי דרבנן דתנן במתניתן שכופין אותו להוציא וביני הגהו דאוריית' פגון אלמנה לכה"ג כו' פולגיהו פייפינן להו בשוטים ואי אמרה הוינא בסהדי בהדני' במנפה שחין שבקינן למי שנש' אשה ושהה כו' לא שבקינן כו' עכ"ל הרי"ף.

ואזה כתב דממיל' שמעני' מדמפרש להגהו דאוריית' ודרבנן דכופין משמע דדוק' אותן דקתני בהדני' ואמר בהו כופין הוא דסביב' לי' דכופין בשוטים ולא באינה מקומות שאמר בהן יוצי' ויתן פתובה סתם עכ"ל אך עפ"י דרכינו אשר העלנו נראה ברור דסביב' לרבינו דכיון דפסק הר"ף להלכה בפ' המדיר ובפ' הבא על יבמתו כדברי רב תחליפ' ור"ת סביב' לי' דמכ"ש בכל הגי דקתני בהו יוצי' דכופין.

וההי' דקאמר דין זה דנש' אשה כו' הוא לרבנות' אף דלא עושין לה שלא כדין מ"מ כופין אותו להוציא וכטעם שאמרנו א"כ לכ"ע הוי כ"ש בשאר מקומות דנקיט בהו יוצי' דכופין וגם הר"ף כתב בפ' הבא על יבמתו לפסק הלכה האי דין דנש' אשה ושהה כו' דכופין נמי וממיל' י"ל דלרבנות' כתב פן וכדברי רב תחליפ' ומכ"ש דס"ל דכופין בכל הגי דקתני בהו יו' וגם אוסיף עוד דמוכח לומר דס"ל להרי"ף דכופין אותו להוציא גם באינה מקומות דקתני בהו יוציא דאם לא פן הנה סברות הפוכות לדברי הרי"ף מדברי התוספת דהרי התוספת כתבו דאף דבכל מקומות ששנינו בהו יוציא היינו ר"ל בכפני' ודכן מוכח התוספת בר"פ המדיר מדאשכחן בהחולץ דתנן לא רצו חוזרין אצל הגדול ומפרש בגמרא חוזרין אצל הגדול למכפני' הואיל ועליו מצוה רמזא וגם מדאמר לקמן אמר רב האומר איני זן ואיני מפרנס יוציא ויתן פתובה ומסיק עד שכופין אותו להוציא כפיהו

לזון כו' ואפ"ה כתבו דההיא יוציא דגבי דין זה דנפשא אשה כו' לא משמע בכפנין כדי שלא יקשה אמ"ד דס"ל בפ' המדיר דאין כופין למי שנפשא אשה ונשקה כו': והטעם משום דאין עושין לה שלא כדין ואם פן מכ"ש האי מ"ד [היינו רב תחליף] דס"ל דגם פן כופין בקהא דנפשא אשה ונשקה כו' אף דאין עושין לה שלא כדין.

מפ"ל שפ"ן דס"ל דבאינה דעושין לה שלא כדין דכופין אותו להוציא ואם פן ממילא נשמע בהדין דה"ה גם הרי"ף ס"ל הכי דהרי גם פן כ' דכופין להוציא אדין דנפשא אשה ונשקה מפ"ל שפ"ן באינה מקומות נמי כופין אותו להוציא באשר שעושין לה שלא כדין ובנדאי לא יחלקו התוספת והרי"ף בסברות אלו דהרי"ף יתפוך הסבר' ממש מדין דנפשא אשה כו' דטפי יכפה גבי דין דנפשא אשה וכו' יותר מגבי אינה מקומות דנקיט בהו יוציא דזהו רחוק מאוד כ"א נאמר עלה לדעת מ"ו דס"ל דדין דנפשא אשה כו' הוא בכלל פסולות ואני פבר פתבתי כי בער אני ולא אבין את זאת אשר העלתי לשאול על דבריו ואני בעניי אבקש למצוא מנוח לרגלי לעטי אשר אתי לאמר אלי את אשר ישים ה' בפי: זאת נעוד אחרת אדברה נא לדברי מו'.

דדייק מדברי הרי"ף מדפירש להני דאוריית' ורפנן דכופין דמשמע דדווקא אותו דקתני ואמר בה בהדין כופין הוא דסביר' ליה דכופין בשוטים ולא באינה מקומות שאמר יוציא סתם הו אענה ואומר דלדבריו יקשה דהרי הרי"ף ס"ל על כל פנים פדעת רב תחליף' בשם שמואל בזה דכופין אדין דנפשא אשה כו' כמ"ש בהדין' פ"ק הבא על יבמתו.

ולכן יקשה למה חזר הרי"ף וכלל נמי דין זה דנפשא אשה ונשקה כו' דכופין אותו להוציא בשוטי' בכלל זה דכתב בפ"ק המדיר. וכולהו בין הנהו דרפנן דתנו במתניתין דכופין [דר"ל פגון מופה שחין ובעל פליפוס דנקיט במתניתין דכופין בשוטים] דאף דקתני לעיל מני' בפ' המדיר הפלוגת' דר"י ורב תחליףא אדין דנפשא אשה כו' מ"מ לא כתב שם בהדין' דס"ל פדעת רב תחליף' דכופין להוציא אדין זה.

ולכן מדכתב אחר פ"ק הפ"ל מאי דס"ל דכופין בשוטים וילדעת מ"ו אין בכלל זה אלא מה שפירש ואמר שפירושו היינו כמו שפתבתי פגון הני דקתני בהו במתניתין בהדין כופין והפסולות דהיינו פגון אלמנה לכ"ג כו' ותו לא א"כ יש לטעות ולומר ג"כ דגם הר"ף ס"ל דאין כופין נמי גבי דין זה דנפשא אשה ונשקה כו' וכו"ס"ל.

מדלא כתב בהדין הברייטא דדין זה כופין להוציא וגם לא פ"ל דין זה דנש' אשה ונשקה כו' בכלל שאמר וזה סותר מ"ש בפ' הבא על יבמתו דפי' בהדין' דכופין אדין זה. ומה גם שאח"כ כתב הני דמדברנן אי אמרה הוינ' בהדה שבקינן לה פר ממנפה שחין ומי שנש' אשה ונשקה כו': א"כ משמע דס"ל דג"כ כופין אדין דנש' אשה ונשקה כו' וא"כ לדברי מ"ו הוי דברי הר"ף פסתי אהדי מני' ובי' אלא ע"כ לומר דמ"ש הר"ף בכלל זה אינו בא לאשמעינן דדוק' אלו כופין אותו בשוטים היינו מה שפירש ותו לא אלא ר"ל ה"ה נמי אינה דכתבו בהו יוציא נמי ר"ל דכופין אותו בשוטים ונקט אלו שפי' כי הם דכופין עליהם בשוטים להוציא ומנייהו נמי נלמוד דכמו כן כופין בשוטים באינה דנקטו בהו יוציא אם פן מוכח בהדין דאין זו הוכחה מה שדייק מו' מדברי הרי"ף דדוקא קאמר הרי"ף דבנדאי ס"ל להרי"ף דדין אחד לכולם.

ולכן דברי בעל הטורי' ונכוחי' למוצאי דעת ולכן עפ"ז הקשה גם הרא"ש על דברי הרי"ף שכ' שפופין למי שנשא אשה כו' מדברי ירושלמי דכ' בהדני' דאין פופין נמי למי שנשא אשה כו' שמתרצנאי שם שמענ' שמוצי' שמענא שפופין בתמי' א"כ נשמע בהדני'.

דכ"מ שלא נשנה בהדני' פופין רק יוציא דאין פופין וכן נמי בברייתא דידן דנשא אשה כו' לא נקיט כ"א יוציא וממיל' נמי נשמע דאין פופין וא"ל דס"ל להרי"ף דדין זה נכלל במ"ש אין מעשין אלא לפסולות וכדברי מו' יצ"ו דהרי מדהקשה שם בירושלמי והא תנינן שניות ומתריץ פגון אמר שמואל משמע דאין נכלל בהאי פגון אמר שמואל וזולת זה דשניות.

דאי הוי נכלל תו בכלל דכגון אמר שמואל. אזי לא הוי מקשה מידי מעיקרא במה שאמר והא תנינן שניות דבלאו הכי מוכח לפירוש דהאי פגון לאו דוקא הוא מדנכלל בו גם פן האי דנשא אשה כו' וממילא דכ"ש דנכלל בו האי דשניות בכלל פסולות דקרנין פסולות ממש טפי מדין זה דנשא אשה כו' פאשר כתבתי לעיל אלא ודאי דוקא ודוןקא קאמר שמואל האי פגון כו' ואין נכלל בכלל פסולות אלא דוןקא האי דשניות ועליו אין להוסיף א"כ נשמע דאין פופין אדין זה דנשא אשה כו' וקשה על הר"ף דס"ל לפסק הלכה דפוסק פדעת רב תחליפא ושהיה יוציא דקתני בברייתא היינו בכפיה.

דהרי מתלמוד ירושלמי משמע בהדני' דבכל מקום דקתני בהו יוציא היינו בלא כפיה. ולכן נאמר דגם בברייתא ס"ל הכי דאין פופין וכדעת ר"י בשם ר"א לזה השיב הרא"ש דמשמע להר"ף מדגרסינן בגמ' דידן בכל הספרים האומר איני זן ואיני מפרנס יוציא ויתן פתובה ולא גרסינן פופין ומדפריף עלי' שמואל עד שיכפוהו להוציא יכפוהו לזון אלא שסתם יוציא היינו בכפיה.

ושמא א"ל דהכי פריף כו', ר"ל דמ"מ דאפשר לתרץ ולומר דדברי ברייתא הנזכר בפרק הבא על יבמתו הוא פדברי שמואל בתלמוד ירושלמי טפי עדיף ולכן פינו דאפשר לפירוש פן וגם אפשר לפירוש בענין אחר לכן פתב לסוף דכיון דפליגי בהו רב ור"ת ראוי להחמיר שלא לכוף בשוטים פדי דלא להוי גט מענשה וכ"כ הטור בשמו בס"ס קנ"ד והנה לבאר דברי הר"ן אשר מעכ"ת עסקתם בו אדבר בו לבסוף בס"ד: באופן הב' יש לפירוש ולתריץ הקושיות אשר הקשית ולומר דמש"ה נקיט ר"י האי אכל נשא אשה כו' דאין פופין וגם רב תחליפ' דנקיט האי דנא' אשה ושה' כו' ולא אדין אחר וזהו משום דר"י מתנייתן דאמר ואלו שפופין אותו להוציא כו': ומפרש משום שאומנתן מסרחת הוא ואינה יכולה לקבל ולסבול איל מש"ה פופין אותו להוציא לכן עפ"ז בא ר"י להוסיף בשם ר"א דאמר אין מעשין אלא לפסולות וכמו כן פתב הרי"ו בספר משורים נכ"ג דאחר דכתב דברי המתנייתן דואלו פופין כו' פתב ז"ל ועוד פשוט ואלו פופין כמו כן הפסולות פגון אלמנה לכ"ג, הרי דס"ל ג"כ דר"י בא להוסיף אמתניתן וק"ל] ור"ל דקאי אמתניתן דקתני דכופין אותו להוציא אדברים שהי' אינה יכולה לקבל: לזה אמר דזולת זה לא מצינו דמעשין אלא לפסולות.

וְנָהוּ שְׁאָמַר כִּי אֶמְרִיתְךָ קַמְיָה דְשְׁמוּאֵל א"ל פְּגוֹן אֶלְמָנָה לַכ"ג: וּר"ל מְשׁוּם דְּבִיאָתָן אֲסוּרָא דְּבָכָל פְּעַם שְׁמִשְׁמֵשִׁין יַחַד עוֹשִׂין אִיסוּר. לְכֵן כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא וְנָהוּ שְׁתַּרְרֵץ בִּירוּשְׁלַמִּי עַל הָא דְהִקְשָׁה הָא תַּנְיִנָּן שְׁנִיּוֹת פְּגוֹן אָמַר שְׁמוּאֵל: וּר"ל דְּזָהוּ בְּכָלֵל פְּסוּלוֹת מְשׁוּם דְּבִיאָתָן אֲסוּרָה מִמֶּשׁ כְּמוֹ גְּבִי אֶלְמָנָה לַכ"ג כּו' מִש"ה כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא: וְלָכֵן עַפ"ז אָמַר ר"י וְקָא דִּינִיק מְנִיָּה מִדְּאֶפְקִיָּה רַב אֲסִי וְאָמַר בְּלִשׁוֹן שְׁלִילָה דְּאִין מְעִשִׂין כּו' וְלֹא אָמַר דְּמְעִשִׂין נְמִי אֶפְסוּלוֹת: ש"מ דְּבָא לְאֶשְׁמוּעֵינָן דִּין חֲדָשׁ דְּבַמְקוֹם אַחַר אִין כּוֹפִין: וְנָהוּ דְקָאָמַר אָבָל נְשָׂא אִשָּׁה כּו' דְּאִין כּוֹפִין דְּהָרִי אִין עוֹשִׂין אִיסוּר בְּשַׁעַת בִּיאָתָן וְלָכֵן לֹא דְמוּ לְהִנֵּי דְקָאָמַר דְּמְעִשִׂין לְהוֹצִיא: וְגַם לֹא דְמוּ נְמִי לְהִנֵּי דְמִתְנִיתָן דְקָתְנִי בְּהוֹן כּוֹפִין מְשׁוּם דְּאִין יְכוּלִין לְקַבֵּל לָכֵן אִין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא: אַע"פ דְּמַבְטֵל מִפ"ר מ"מ אִין כּוֹפִין מְשׁוּם דְּבָר זֶה: וְכֹזָה פְּתַב ג"כ הֲר"ן לִפ"ד הַתְּלֻמוּד יְרוּשְׁלַמִּי וְכו'.

וְנ"ל פְּלוּמַר לָאו דְּנֻקָא אֱלוּ אֱלָא כָּל שְׁבִיאָתָן בְּאִיסוּר פְּגוֹן אֱלוּ וְשְׁנִיּוֹת בְּכָלֵל עַכ"ל הִנֵּה שְׁמַעְנוּ שְׁדַקְדָּק ג"כ וְאָמַר לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הִירוּשְׁלַמִּי דְנִכְלָל בְּכָלֵל דְּפְסוּלוֹת דְּנֻקָא הִנֵּי שְׁבִיאָתָן בְּאִיסוּר דְּהִינְנוּ שְׁבִשְׁעַת בִּיאָתָן עוֹשִׂין אִיסוּר וּמִמִּילָא נִשְׁמַע דְּלֹא נִכְלָל בְּכָלֵל דְּפְסוּלוֹת הָאֵי דְנִשְׂאָ אִשָּׁה כּו'.

מְשׁוּם דְּאִין עוֹשִׂין אִיסוּר בְּבִיאָתָן וּר"ת אָמַר מְשִׁמְיָה דְשְׁמוּאֵל דְּפְלִיג אַר"י דַּע"פ דְּלֹא דְמִי לְהִנֵּי דְלַעִיל דְקָתְנִי בְּהוֹן כּוֹפִין וְאִין נִכְלָל בְּכָלֵל פְּסוּלוֹת מ"מ מְשׁוּם דְּמַבְטֵל מִפ"ר וְלִשְׁבַת יִצְרָה וְלֹא לְתַנְהוּ לְכָה נְמִי כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא וְלָכֵן קָאָמַר נְמִי ר"ת הָאֵי אֶפְקִילוּ דְכּוֹפִין גְּבִי דִין דְנִשְׂאָ אִשָּׁה כּו'.

וְלֹא גְבִי דִין אַחַר דְּלַרְבּוּתָא פְּתַב דַּע"ג דְּלֹא. דְמִיָּא הָאֵי דְנִשְׂאָ אִשָּׁה כּו' לְדִינָא דְלַעִיל דְקָתְנִי בְּמִתְנִיתָן דְכּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא מְשׁוּם דְּאִינָהּ יְכוּלָה לְקַבֵּל וְגַם לְהִנֵּי דְפְסוּלוֹת פְּגוֹן אֶלְמָנָה לַכ"ג דְּבִשְׁעַת בִּיאָתָן עוֹשִׂין אִיסוּר מִשָּׂא"כ בְּגִדּוֹן זֶה דְנִשְׂאָ אִשָּׁה כּו' דְּאִין עוֹשִׂין אִיסוּר פְּלָל בְּשַׁעַת בִּיאָתָן דְּה"א דְּאִין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא מ"מ בְּעֵי לְאֶשְׁמוּעֵינָן דְנְמִי כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא וְהַטְעַם כְּמוֹ שְׁפַתְבְּנוּ דְמַבְטֵל מִפ"ר.

מִשָּׂא"כ בְּאִינָהּ דְקָתְנִי בְּהוֹן יוֹצִיא אִינָם דְּבָרִים פְּהַפּוּכָן מִמֶּשׁ לְדִינָא דְלַעִיל וּמִש"ה לֹא קָתְנִי לְהוֹ: וְגַם לֹא דִין אִשָּׁה הַבָּאָה בְּטַעְנָה בְּעִינָא חוּטְרָא לִיְדֵי כּו'. אַע"ג דְנְמִי כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא אִפִּי אִינָם עוֹשִׂין אִיסוּר בְּבִיאָתָן מ"מ לֹא קָתְנִי לְהַ מְשׁוּם דַּס"ל דְכִינּוּן דְּהָאִשָּׁה בָּאָה בְּטַעְנָה לַכ"ע כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא אִפִּי אִינָם עוֹשִׂין אִיסוּר בְּבִיאָתָן וְכַדָּאִית' לְשֵׁם בְּהִדְי' בִּפ' הַבָּא עַל יְבֻמְתוֹ דְקָאָמְרִי בְּהוֹ רַבְנָן כִּי הָא וְדָאֵי כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא דְמִשְׁמַע דְּמִלְתָּא דְפְשִׁיט' הוּא דַּלְכ"ע כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא פְּשִׁהִי בָּאָה בְּטַעְנָה.

לָכֵן לֹא הִיָּה צָרִיף לְמִיָּתִי דִין זֶה פִּינּוֹן דַּלְכ"ע כּוֹפִין אַף דִין זֶה דְנִשְׂאָ אִשָּׁה כּו' ס"ל דַּע"ג דְּאִין לַכ"ע כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא: וְאַפ"ה אָמַר מְשִׁמְיָה דְשְׁמוּאֵל דְאָמַר בְּהִדְיָא דְנְמִי כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא וְהִנֵּה גַם לִפ"ז ס"ל לְרַב תַּחְלִיפָא דַּאֲף גַם בְּאִינָהּ שְׂאָר מְקוּמוֹת דְקָתְנִי בְּהוֹ יוֹצִיא וְיִתְּן פְּתוּבָה נְמִי כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא.

וְכַתְּבַת דִין זֶה דְנִשְׂאָ אִשָּׁה וְשִׁה' כּו' לְרַבּוֹת' פְּתַב דַּא"כ לִפ"ז גַם יְתוּרְרֵץ עַפ"י דְרָף זֶה כָּל הַקְּוִשְׁיוֹת דְלַעִיל וּק"ל: הַפֶּן הִג' נִרְאָה לִי לְפָרֵשׁ הָא דְקָאָמַר ר"י הָאֵי אָבָל נְשָׂא אִשָּׁה וְשִׁהָה כּו' דְּאִין כּוֹפִין וְגַם הָא דְקָאָמַר ר"ת דְּנֻקָא אֲדִין דְנִשְׂאָ אִשָּׁה כּו' דְכּוֹפִין וְלֹא אֲדִין

אחר הוא משום דס"ל לר"י דבכ"מ דקתני בהו כופין אותו להוציא הוא בעבור זה דאי אפשר שימצא להם תרופה ורפואה אם תשאיר עוד אצלו והיגנו דכל הגי דמתניתן דקתני בהו כופין פגון מןפה שחין כו' שהוא מצורע לפירוש הרמב"ם בפי' המשניות וכן פי' הברטנורא ובעל פולקיס הוא ריח הפה או ריח החוטם כו' דלכל אלה אי אפשר למצוא להם תרופה ולכן נמי מסתמא פייפינו להו להוציא מדלא מצינו בשום פוסק דחולק באלו דאם אפשר למצו' להם תרופה דאין כופין להוציא להם לכן על פי זה אמר ר"י אחר כל הגי דקתני במתניתן דנאלו כופין כו'.

בשם ר"א דאין מעשין אלא לפסולות ר"ל דזולת אלו דכל הגי"ל אין מעשין רק אפסולות לז"א כי אמריתה קמיה דשמואל דא"ל רב אסי פגון אלמנה לכ"ג כו'. והנה לזה דיניק ר"י דאבל דנשא אשה ושהה כו' דאין כופין והוא משום.

דלא דמי להגי פסולות דלעיל דהם קניימים באיסורם להם לעולם. משא"כ דין דנשא אשה ושה' כו' די"ל דהזמן או המקום גרמו שלא היו להם בנים יחד באלו י' שנים כמו שפיינו באברהם דהוליד עם שרה אחר י' שנים וכן הוא הדין נמי א"ל דתוליד עוד אחר זמן לכן ס"ל נמי דאין כופין אותו להוציא וכמ"ש נמי התו' פ' הבא על יבמתו על דברי הגמ' דקתני שם ת"ר נשא אשה ושהה עמה י' שנים ולא ילדה יוציא ויטן פתובה שפא לא זכה להבנות ממנה אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר מקץ עשר שנים לשבת אברהם בארץ פנעו ללמדו שאין ישיבת חוץ לארץ עולה מן המנין כו' ופירש"י מקץ עשר שנים בא אל הגר כו'.

פיתבו התו' וז"ל ראיה ברורה אינו דמשם אין ללמוד שיהא זקוק לגרש אשתו כו' עד היכא דשהה עמה י' שנים שרי להכניס צרתה כמו שפיינו באברהם ואולי ירחמו מן השמי' ויזכו עדיין לבנות ממנה כמו שבסוף זכה אברהם משרה עכ"ל ולכן נמי ס"ל הכא רב יהוד' דמש"ה נמי אין כופין אותו להוציא משום דאפשר שירחמו עליו מן השמי' ויולידו ור"ת אמר משמי' דשמואל דסב"ר זו אינו דמסתמא אמרינו דלא יולידו יחד עוד פנין דלא הולידו כ"כ זמן ארוך ואין למידים מאברהם ושרה דצדיקים היו והולידו לאחר י' שנים ולכן מסתמא אמרינו דלא יולידו עוד ולכן נמי כופין אותו להוציא דבלא"ה לא יגרשנה דיתשוב תוליד עוד ממנו, וכדברי אלה מצאתי בפאלתות דר' אחאי גאון ס' תולדת יצחק וז"ל שאלתי מאן דנסיב איתתא ושהה בהדיה עשר שנים ולא ילדה לא שרי למבטל מפ"ור אלא מייחדני לה לגרשה כו': והיכ' דלא מגרש לה מעשינו' ליה בע"כ דקמיה דאית' לגביה סבור דלמ' השת' ילדה ומבטל מפריה ורביה והתורה אמרה לא תהו ברעה כו' דאמר ר"י אמר ר"א אין מעשין אלא לפסולות כו' והבי' סוגי' דהכ': וכן בה"ג פתב ג"כ בהלכות פתובה הסב"ר זו דיספור דלמא השתא ילדה כו'.

ולכן נשמע מן הדא דסב"ר לומר דהוא חייש ויאמר דיהיה לו עוד בנים ממנה ולכן נמי קמפלגי בסב"ר זו דר"י נמי חש לזה אולי יוליד עוד ממנה. ולכן נמי אין ביידינו לכון אותו להוציא ור"ת סובר דאין זה סב"ר דתוליד עוד ולכן משום זה נמי פייפינו לי' להוציא פדי שהוא לא יחשוב המחשבה זרה ולא יגרשנה כלל ולכן גם עפ"י דר"י זה תנרץ מה דאמר ר"ת דכופין דוקא אדין זה דנשא אשה ושהה כו' ולא אדין אחר דרבותא אתא לאשמעינו דכופין אותו להוציא אע"פ דאפשר תוליד עוד ממנו (ובאמת גם אנכי

שְׁמַעְתִּי שְׁאִירַע כְּזֶה שְׁהָאִישׁ הוֹלִיד עִם אִשְׁתּוֹ בְּנִים אַחַר שְׁשָׁה עֲמָה שָׁנִים רַבּוֹת יוֹתֵר מִי שָׁנִים אֲף שְׁלֹא הוֹלִידָה מִמֶּנּוּ מְקוֹדֵם) מְשׁוּם דְּבַתֵּר סְתָמָא אֶזְלִינָן דְּלֹא תִלֵּד עוֹד מִשָּׂא"כ הָאִי יוֹצֵיא דְּנִקְטִי בְּאִינְהּ מְקוֹמוֹת דְּאִמְרִינָן דְּנִוְדָּאִי כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא מְשׁוּם דְּזוֹלַת זֶה מְסַתְּמָא אִי אֶפְשָׁר לְמַצּוֹא לְהֵם תְּרוּפָה וְהִינּוּ נְמִי הָא דְּחוֹזְרִין עַל הַגְּדוּל לֹמֵר אוּ חֲלוּץ אוּ יִיבֵם דְּכוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא מְשׁוּם דְּזוֹלַת זֶה אִינְהּ רִשְׁאִי לְיִקְחָה לְבַעַל דְּעַדִּין הִיא אֲגִידָא לְהַחֲלוּץ לְכֹן מְסַתְּמָא כְּיִפְיִנָן לִי בְּדָאִיתִי לְשֵׁם בְּהִדְיָא בְּגִמְרָא וְה"ה נְמִי גְבִי אִשָּׁה הַבָּאָה בְּטַעֲנָה דְּחוּטְרָא לִידְנִי כּוֹ דְּכוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא מִיָּרִי נְמִי כְּגוֹן שְׁטוּעֲנַת בְּנִוְדָּאִי דְּהוּא הַגּוֹרֵם דְּאִינוּ יוֹרָה כְּחִץ וְלָכֵן בְּנִוְדָּאִי לֹא יִהְיֶה לֵה בְּנִים מִשָּׂא"ה מְסַתְּמָא נְמִי כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא וְכֹן הֵוּא דְּאוּמֵר אִינִי זֶן וְאִינִי מְפָרְנִס שְׁכוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא הִינּוּ נְמִי הַטַּעַם דִּס"ל דְּבִלְא"ה תְּמוֹת בְּרַעַב וּמִיָּרִי בְּעִנְיָן שָׂא"א לְכוּף אוֹתוֹ לְזוּן: לְכֹף לֹא הִיָּה צָרִיף לר"ת לְמִימֵר דְּכוֹפִין דִּס"ל דְּנִוְדָּאִי מְסַתְּמִי כּוֹפִין בְּהוּ לְהוֹצִיא מִשָּׂא"כ גְּבִי דִין דְּנִשְׂא אִשָּׁה וְשָׁה כּוֹ דְּאִיָּרִי בְּכִגוֹן דְּאֶפְשָׁר לֹמֵר דְּתוֹלִיד עוֹד בְּנִים מִמֶּנּוּ וְאֶפ"ה כְּתַב דְּכוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא כִּינּוּ דְּלֹא יִלְדָה מִמֶּנּוּ עַד פַּה זְמַן אַרוּף: וְהִנֵּה עָלָה בְּיָדֵינוּ ג"כ ע"פ דְּרָף זֶה דר"ת ס"ל דְּגַם בְּאִינְהּ מְקוֹמוֹת דְּקַתְנִי בְּהוּ יוֹצֵיא דְּהִינּוּ נְמִי בְּכַפֵּינָה: וְלְרַבּוּתָא כְּתַב דִין זֶה דְּנִשְׂא אִשָּׁה וְשָׁה כּוֹ דְּכוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא מִכ"ש בְּאִינְהּ מְקוֹמוֹת דְּקַתְנִי בְּהוּ יוֹצֵיא דְּהִינּוּ נְמִי בְּכַפֵּינָה וְהִנֵּה הָרִי"ף עַל שְׁיִטַת ר"ת אֶזְלִי וּפְסַק בִּפ' הַבָּא עַל יְבָמָתוֹ כְּדַבְרֵי ר"ת דְּכוֹפִין אֲדִין דְּנִשְׂא אִשָּׁה וְשָׁה כּוֹ וּמִמִּילָא נְלִמּוּד מְזֵה דִּס"ל ג"כ דְּכ"ש דְּכוֹפִין בְּשָׂאָר מְקוֹמוֹת דְּקַתְנִי בְּהוּ יוֹצֵיא: וְלָכֵן כְּתַב רִיב"א בְּשֵׁם הָרִי"ף דִּס"ל דֵּה"ה בְּכָל הִנֵּי דְּקַתְנִי בְּהוּ יוֹצֵיא ר"ל בְּכַפֵּינָה זֹו לְשִׁיטַת רַבִּינוּ הָרַב בַּעַל הַטּוֹרִים אִף עַדִּין צָרִיף לְמוֹדְעָא דְּלֵהֲר"ן פ' הַמְדִיר יֵשׁ שְׁיִטָה אַחֲרַת כְּדַבְרֵי הָרִי"ף וְזֶה הוּא דִּס"ל לְהֲר"ן דְּלִדְעַת הָרִי"ף נְמִי דְּוִוְקָא גְבִי דִין זֶה דְּנִשְׂא אִשָּׁה וְשָׁה כּוֹ כּוֹפִין אֲבָל לֹא בְּאִינְהּ מְקוֹמוֹת דְּנִקְטָה בְּהוּ יוֹצֵיא וְזֵהוּ מוֹכַח לְפָרֵשׁ מְדַבְרֵי הָר"ן חֲדָא מְדַכְתַּב סְתָם אַחַר שְׁכַתְבֵּי דְּבָרֵי הִירוּשָׁלַיִם דְּגַרְסִינָן הֵתָם בְּעֵי ר' יִרְמְיָה הָאוּמֵר אִינִי זֶן וְאִינִי מְפָרְנִס כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא אוּ לֹא אֵלְמָא בְּכַפֵּינָה מִמֶּשׁ קָאֵמֵר כְּתַב וז"ל וּלְפִיכֹף דְּקִדְקוּ מְכָאן דְּכָל הִיכָא דְּאִמְרִינָן יוֹצֵיא וְיִתָּן כְּתוּבָה הִינּוּ בְּכַפֵּינָה מִמֶּשׁ כּוֹ וְאֶח"פ כ' וְלִיתָא דְּהָאִי לִישְׁנֵי מִשְׁמַע הָכִי וּמִשְׁמַע הָכִי אֲבָל בְּשָׂאָר דּוֹכְתֵי כָּל הִיכ'.

דְּלֹא מוֹכַח אִין בְּלִשׁוֹן הַזֶּה לְשׁוֹן כְּפִיָה בַּגּוּט. אֲלֹא שְׁכוֹפִין אוֹתוֹ לִיתָן כְּתוּבָה כּוֹ עַכ"ל.

וְהִנֵּה מְכָל זֶה נִרְאָה מְדָלָא הַזְּפִיר דְּבָרֵי הָרִי"ף כְּלָל אִם ס"ל כְּדַעַת הַמְדַקְדָּקִים דְּהִבִּיא לְעִיל דִּס"ל דְּכוֹפִין בְּכ"מ שְׁנַאֲמֵר בְּהֵן יוֹצֵיא מוֹכַח מְנִיָה דִּס"ל לְהֲר"ן דְּהָרִי"ף ס"ל כְּנוֹתְנָה דְּהָאִי יוֹצֵיא מִשְׁמַע הָכִי וּמִשְׁמַע הָכִי וְלֹא פְסַק דְּכוֹפִין בְּמְקוֹם שְׁנַאֲמֵר יוֹצֵיא כ"א אֲדִין דְּנִשְׂא אִשָּׁה כּוֹ כְּדַכְתַּב בְּהִדְיָא בְּפָרְק הַבָּא עַל יְבָמָתוֹ וְעוֹד דְּמְסַתְּמָא לֹא יִפְלוּג הָר"ן אֲדַבְרֵי הָרִי"ף מְדָלָא הִבִּיא שׁוּם רְאִיָה אוּ פּוֹסַק לְדַבְרֵיו וְעוֹד אֶפְשָׁר לֹמֵר מְדָלָא כְּתַב הָר"ן דְּהָרִי"ף ס"ל הָכִי כְּדַרְכּוֹ לְכַתּוּב הַכֹּל בְּאֵר הִיטַב בְּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידוֹת דִּס"ל דְּאִין הוֹכַחָה גְּמוּרָה לְדַבְרֵי הָרִי"ף אִם ס"ל כְּדַעַת הַמְדַקְדָּקִים דְּלְעִיל אוּ לֹא דְּכִמוּ שְׁיִפְרֵשׁ הַגַּמ' בְּכ"מ שְׁנַקְטוּ בְּהוּ יוֹצֵיא הָכִי נְמִי יִפְרֵשׁ דְּבָרֵי הָרִי"ף.

וְלָכֵן מֵה שְׁכַתְבֵּי מַעַכ"ת עַל הָר"ן ו"ל וּלְפִיכֹף דְּקִדְקוּ מְכָאן כּוֹ: הוֹרָה בְּזֵה סְבַרַת הָרִי"ף וּדְאֶזְלִינָן בְּתַרְיָה הֵן אֲמַת אִם הִיָּה כֹן דַּעַת הָר"ן הִיָּה לוֹ לְכַתּוּב בְּהִדְיָא מְכָאן דְּקִדְקוּ הָרִי"ף

ושאָר פּו' כּו' וּלֹא הָיָה לוֹ לְסִתּוֹם אֶלָּא לְפָרֵשׁ: וְהִנֵּה הַכָּלל הָעוֹלָה דְּמִדְבָּרֵי הָרַ"ן מִשְׁמַע דַּס"ל לְדַעַת הָרַי"ף לְחֻלְקָא בֵּין יוֹצִיא דְּנִשְׂאָא אִשְׁהָ כּו': וּבֵין שְׁאָר יוֹצִיא וּכ"מ בְּסִמָּ"ג דַּס"ל פְּהָרַ"ן דְּיוֹצִיא מִשְׁמַע הָכִי וּמִשְׁמַע הָכִי דְּבַהֲלֻכוֹת גִּירוּשֵׁין דִּין קכ"ח ע"ד פְּתַב עַל דְּבָרֵי הָירוּשְׁלָמִי דְּנִקְיֵט אִין מַעֲשֵׂין אֶלָּא לְפִסּוּלוֹת כּו' עַד דְּמִתְרַץ שְׁמַעְנָא שְׁמוּצִיא שְׁמַעְנָא שְׁכוּפִין בְּתַמִּיָּה כּו' וְז"ל מִשָּׁם יֵשׁ לְלַמּוּד שְׁאִין כּוּפִין אֶלָּא בְּמָקוֹם שְׁשׁוּנִין כּוּפִין.

אַבְל אוּמְרִים לוֹ חֻכְמִים חִיבּוּדָה לְהוֹצִיא וְאִם תַּעֲבֹר יִקְרְאוּ עֲבָרִין כּו'. א"כ מִשְׁמַע דַּס"ל פְּדַעַת ר"ת שְׁהִבִּיא הָרַא"ש וְהַטּוֹר דְּאִין כּוּפִין אֶלָּא בְּמָקוֹם שְׁנִשְׁנָה בְּהִדְיָא כּוּפִין וְאַח"כּ פְּתַב ז"ל עוֹד שְׁנִינוּ שָׁם נִשְׂאָא אִשְׁהָ וְשָׁהָה כּו' אִין רִשְׁאֵי לְבַטֵּל לֹא רָצָה מוֹצִיאִין אוֹתוֹ בַּע"כ אֶפְיָלוּ בְּשׁוֹטִים כּו' וְא"כ אַף דְּכַתְּבֵי דְּדִין זֶה נִמְי יוֹצִיא אַפ"ה פִּי אוֹתוֹ דְּמִיָּרֵי בְּכַפִּיָּה: וְהַאִיָּה פִּסְקָא לְעִיל בְּהִיפּוּ דַּכ"מ דְּקַתְּנֵי יוֹצִיא הִיָּינוּ בְּלֹא כְּפִיָּה.

אַלָּא וְנִדְאֵי צְרִיכִין אָנוּ לְיִישָׁב בְּדְבָרֵי הַסָּמ"ג דַּר"ל נְמִי דְּיוֹצִיא מִשְׁמַע הָכִי וּמִשְׁמַע הָכִי וְלָכֵן גַּבֵּי דִין דְּנִשְׂאָא אִשְׁהָ כּו' ס"ל לְהַסָּמ"ג דְּכוּפִין וּכְדְבָרֵי הָרַי"ף וְאַעֲפ"כּ בְּאַיְנָה מְקוּמוֹת דְּקַתְּנֵי בְּהוּ יוֹצִיא לֹא מִשְׁמַע אֶלָּא דְּוּנְקָא בְּלֹא כְּפִיָּה א"כ נְמִי מְצִינוּ סַעַד לְדְבָרֵי הָרַ"ן דְּכַתְּבֵי דִישׁ חִילּוּק בֵּין יוֹצִיא דְּדִין זֶה דְּנִשְׂאָא אִשְׁהָ כּו' וּבֵין שְׁאָר יוֹצִיא: וְאַפְשָׁר דְּטַעֲמִיָּהוּ דְּאִלוּ מִפְּחַ דְּמַצְנוֹת עֲשֵׂה דַּפ"ו ו' אוֹתוֹ לְהוֹצִיא וּלְדְבָרֵי רִיב"ה שִׁטָּה אַחֲרַת בֵּי כְּאַשְׁרַת כְּתַבְתִּי וְהַעֲלִיתִי אַרוּכָה וְאַמְרָנוּ רַק שְׁכֵן מִשְׁמַע מְדְבָרֵי הַר"י מְדַסְבִּירָא לִי זֶה דְּנִשְׂאָא אִשְׁהָ כּו' דְּכוּפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא.

דַּמְכ"ש בּוּ מְקוּמוֹת דְּנִקְיֵט בְּהוּ יוֹצִיא וְלָכֵן ה"ל לְהַטּוֹר לְכַתּוּב וְכוּ בַּהַר"י. עוֹד יֵשׁ לְהַתְעוֹרֵר בְּדְבָרֵי הַרִיב"ה דְּכַתְּבֵי בְּשֵׁם הַר"י דְּכַתְּבֵי דְּרַף פְּלָל דַּה"ה דְּכָל הַנְּהָ דְּקַתְּנֵי בְּהוּ יוֹצִיא שְׁכוּפִין אוֹתוֹ בְּשׁוֹטִים וְלֹא נִקְיֵט גַּבֵּי שׁוּם פִּרְט.

וּבְדְבָרֵי רַש"י פְּתַב פִּרְט כְּנִשְׂאָא אִשְׁהָ כּו' ב"ד כּוּפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא דְּהוּי לִי לְרַבִּינוּ לְכַתּוּב ג"כ סִתָּם וּכ"כ רַש"י דְּהוּי מִשְׁמַע דְּהֵם ס"ל בְּוָלָם יַחַד דַּבְּכ"מ דְּנִקְיֵט יוֹצִיא מִשְׁמַע בְּכַפִּיָּה. אוּ ה"ל לְרַבִּינוּ לְכַתּוּב ג"כ בְּדְבָרֵי הַר"י גַּבֵּי דִין זֶה דְּנִשְׂאָא אִשְׁהָ כּו' כּוּפִין כְּמוֹ בְּדְבָרֵי דְּהַרִי גַם הַר"י לֹא פִירֵשׁ אֶת דְּבָרָיו בְּהִדְיָא דְּכָל מְקוֹם דְּנִקְיֵט יוֹצִיא דְּאִין כּוּפִין כְּמוֹ שְׁלֹא נִתְפָּרֵשׁ בְּדְבָרֵי רַש"י וְלָכֵן אִי לֹא דְּמִסְתַּפִּינָא הוּי אַמִּינָא דְּטַעֲוֹת נָפֵל בְּסִפְרֵי רַבִּינוּ בְּמִלַּת יוֹצִיא וְיֵשׁ לְמוֹחֲקוֹ וְלְכַתּוּב בְּמָקוֹמוֹ כּוּפִין וְנִשְׁתַּרְבֵּב מִלַּת כּו' פִּין בְּמִלַּת יוֹצִיא, וְכַצ"ל וְכַתְּבֵי הַר"י דַּה"ה בְּכָל הַנְּהָ דְּקַתְּנֵי בְּהוּ כּו' פִּין שְׁכוּפִין אוֹתוֹ בְּשׁוֹטִים וְלָכֵן עַד"ז עָלָה הַכֵּל עַל נְכוּן דְּנִקְיֵט מִמֶּשׁ כְּלִשׁוֹן הַר"י בַּפ' הַמְדִיר דְּכַתְּבֵי ז"ל וְכוּלְהוּ בֵּין הַנִּי דְּרַבְּנָן דְּתַנְּן בְּמִתְנִיתֵן שְׁכוּפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא וּבֵין הַנִּי דְּאוּרִיָּתָא כְּגוֹן אֶלְמָנָה לְכַה"ג כּו' כּוּלְיָהוּ כְּפִיָּינוּ לְהוּ בְּשׁוֹטִים דְּבְדְבָרִים לֹא יְנוֹסֵר כּו' עַכ"ל.

וְלָכֵן הָעֵתִיק רַבִּינוּ בְּתַחֲלָה וּכ' ז"ל כָּל הַנוֹשָׂא בְּעַבְרָה בֵּין בְּאַיְסוֹר דְּאוּרִיָּתָא. כּו' דְּזֶה תַּחֲלַת דְּבָרֵי הַר"י.

וְלֹא כְּתַבוּ מִשְׁמוֹ דַּהַר"י בֵּינָן דְּפִשׁוּט הוּא לַכ"ע דְּמַעֲשֵׂין עַל הַפִּסּוּלוֹת כְּדְבָרֵי רַב אַסִּי וְאַח"כּ פְּתַב בְּשֵׁם הַר"י דְּפִסְקָא לְפִסְקָא הַלְכָה דַּה"ה בְּכָל הַנְּהָ דְּקַתְּנֵי בְּהוּ כּוּפִין וְהִיָּינוּ מִמֶּשׁ כְּדְבָרֵי הַר"י שְׁכַתְּבֵי בֵּין הַנִּי דְּרַבְּנָן דְּתַנְּן בְּמִתְנִיתֵן שְׁכוּפִין אוֹתוֹ בְּשׁוֹטִים וְלֹאפּוֹקִי בְּמִילֵי דְּלֹא מִשׁוּם דְּלֹא בְּדְבָרִים יְנוֹסֵר עֶבֶד כּו'.

ובא לאשמענו את דברי הר"י שכן הלכה פשוטו בתיא דגמרא דכל פפיה מיירי בשוטים ולא פשוטו קמא דחילק דגם פפיה הוא במילי. ולזה הביא את הר"י דכתב דבכ"מ דתניא כופין ור"ל בשוטים דנוקא דבדברים לא ינוסר עבד ולזה כתב והביא דברי רש"י שכ"ג"כ דין זה דנשא אשה ושהה כו' דב"ד כופין אותו להוציא דמשמע נמי בשוטים ואח"כ כתב דברי ר"ח דכתב להיפה מדעת רש"י דגבי נשא אשה כו' אין כופין להוציא דכל דאמור רבנן יוציא ויתן פתובה אין כופין אותו להוציא: והנה מה שכ"ת פלפלתם בתקמה לפרש דברי הריב"ה שכ"ג בשם ר"ת דגם גבי האומר איני זן ואיני מפרנס ס"ל דכופין וזהו נגד מה שכתבו הר"ן והר"ח משמו דס"ל פדעת שמואל פ' המדיר עד שכופין אותו להוציא יכפוהו לזון ומ"ו פ"א דמ"ש רבינו בשם ר"ח דכופין להוציא האומר איני זן ואיני מפרנס דאינו ר"ל דס"ל הכי לפסק הלכה אף דהיינו דגרס כן בגמרא כופין וכדברי התוס' פ' הבא על יבמתו ופ' המדיר ואשר"י דכתבו בשם ר"ח דגריס כן בגמרא (וכן נמי בתשובת הרא"ש פ"ל ס"ג נמי כתב משמו דגרס בגמ' כופין בדין דהאומר איני זן ואיני מפרנס) וכתב ראב"ה פ' המקומות שמפורש בו בתלמוד בלשון כופין הנה באמת כמו זר נחשב דאין זה דרכו של רבינו להעתיק דברי הפוסקים כי אם במה שס"ל לפסק הלכה ומה לו לכתוב בשמו בכ"מ ששנינו בגמרא מלת כופין פינן דלא ס"ל ר"ח בדין זה דכופין.

והנה מעכ"ת יפה פינן באמרו דכת"ב דר"ל דהיינו למר פדאית ליה למר פדאית ליה והיינו לרב כופין אותו להוציא ולשמואל לזון ולכן תפס ר"ת לשון להוציא בריש' בעברה ולא אומר דאיני זן כי ודאי ס"ל לר"ח דהוא און שכופין אמן רק לזון כו' והריב"ה הביא פאן מה אמר ר"ת פצורתו והנה לא אחשון פי גם בדבר זה שמצאתי באשר"י של קלף ישן שלא נכתב שם בדברי ר"ח אז להוציא אף ז"ל והיא דאיני זן ואיני מפרנס כופין אותו ליתן פתובה ולכן לכאורה נראה דגירסא אחרת נזדמנה לרבינו בדברי הרא"ש דהעתיק ממנו דברי והבין את דברי הרא"ש דס"ל נמי כמ"ש מכ"ת פינן שלא נכתב לשם מלת יוציא ור"ל דכופין לכל אחד פדאית ליה לרב להוציא ולשמואל לזון גם מה שכתוב בדברי ר"ח ויתן פתובה אפשר ס"ל כמ"ש רמ"א בהג"ה סי' כ"א.

דכתב ז"ל ובכל מקום דאיכא פלוגתא אם כופין או לא אע"ג דאין כופין לגרשה מ"מ כופין אותו ליתן פתובה מיד וז"ש ויתן פתובה דס"ל שעל כל פנים יתן הפתובה וק"ל.

עד פה פירשתי השיטת הגמרא דידן והפוסקים: והנה אלה אוסיף על הראשונים אף הפעם דלכל הדעות יוקשה לרב תחליף' דאמר משמיה דשמואל דכופין למי שנשא אשה ושהה וכו' אף יהיה בכל פה נגד סוגיא דגמרא מירושלמי זה שלש פעמים דקתני שם משמיה דשמואל שמענו שמוציא שמענו שכופין בתמי' דמשמע מיניה דכ"מ דקתני בהו יוציא דאין כופין וגם בבר יית' זו דנשא אשה כו' קתני יוציא ממילא משמע דאין כופין אותו להוציא ואיך רב תחליף' אמר משמיה דשמואל דאמר בהדיא דכופין אדין דנשא אשה כו' ומה גם הוא דהלא כמו זר נחשב מה דלא הנפיר בשום מקום בתלמוד ירושלמי בשם רב תחליף' דאמר משמיה דשמואל דכופין למי שנשא אשה ושהה כו' ולכן האמנתי כי אדבר מה שמצאתי בדברי הר"ן בסוף פרק המדיר שכתב גירס' אחרת בתלמוד שלנו ז"ל ומש"ה פליגי רב ושמואל.

והנה מ"ו כתב בתשובתו הרמ"ה. דנראה לו שטעות סופר הוא וצריך לומר רב אסי או רב יהודא ושמואל ע"כ.

ואני מצאתי ג"כ בדברי המרדכי פרק הבא על יבמתו דכתב ו"ל אמר רב אין מעשין אלא לפסולות כו'. רב תחליף בר אבדימי אמר אפילו כו' גם לבסוף פתב גם פן ו"ל ונראה דהלכה פרב ורב ושמואל לא פליגי אלא בא"י ומהיה בריית' סמכינן כו' והנה יראה הרוואה שגרסינן גם פן בתלמוד שלנו דפלוגתא הוא מדברי רב ושמואל.

וכנה מצאתי בדברי אשר"י של קלף בהג"ה דכתב בשם המרדכי ו"ל והלכתא פנותי' דרב ואהא סמכינן דשוהין אפילו בחוץ לארץ עשר שנים דאין כופין אותו להוציא וכן פתב ראב"ן זקני כו' ור"ג השיב על האיש ששקה עם אשתו ה' שנים ולא ילדה אע"פ שראתה בונסתה משונה שאין קבוע לא הפסיד' פתובתה שוהה עמה עד עשר שנים ואם לא ירצה לגרשה מעשינן ליה פדאמר רב תחליף' אפילו נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה יוציא ויתן פתובה עכ"ל.

מפל זה נראה דגירסא אחרת נמצא בתלמוד שלנו דרב תחליף' מעולם לא אמר דין זה דנשא אשה כו' בשם שמואל אלא בשם רב דאמר כופין ורב יהודא אמר משמיה דשמואל דאין כופין וא"כ לפי זה כל ינה דברי תלמוד ירושלמי בדברי רב יהודא משמיה דשמואל ולא יסתרו נמי דברי רב תחליף' דאמר כופין דהוא אמר משמיה' מי' דרב ולא משמיה' דשמואל ולכן לא הזכיר נמי דברי רב תחליף' בתלמו' ירושלמי כי הוא אמר משמיה' דרב דאמר כופין ותלמו' ירושלמי פסק בדברי שמואל דס"ל דאין כופין אף להגיה ולמחוק הספרים בדברי מ"ו נראה דחסק דבנודאי גירס' אחרת הנה בדברי הר"ן והמרדכי לכן על פי גירס' זו יעלה הכל על נכון ודי בהערה זו: והנה נחזור לעיקרא דדינא דידן דארף דהרי"ף והרמב"ם נרש"י ושאלתות ור"ג וסמ"ק פסקו כולם פאחד וענו כולם פאחד דכופין להוציא למי שנשא אשה ושהה כו' מ"מ הרי התוספת כ' בריש פרק המדיר ונ"ל ומיהו אין לכוף שום אדם לגרש ולעשות מעשה עד שנמצא ראי' ברורה דהא אמרינן דגט מעושה בישראל שלא פדין שפסול ואין להתיר אשת איש מספק ולזה פסקו הרא"ש והטור בא"ע בסוף סימ' קנ"ד דכיון דאיכא פלוגתא דרב רב' ראוי להחמיר שלא לכוף בשוטים כדי שלא יהיה גט מעושה וגם רבינו ירוחם במישורים בנתיב ד"ג הביא דברי הרא"ש לפסק הלכה גם מ"ש מכ"ת על דברי הש"ע בסי' קנ"ד סעיף כ"ד דמ"ש המחבר.

כל אלו שאמרו להוציא כו' קאי נמי אדין שפתב בסי' יו"ד דנשא אשה ושהה כו' והוא דעת ר"ח והרא"ש אליבא דהירושלמי הו אמת חפצתי דדברי מעכ"ת הם אמת וצדק דהמחבר פיון לכו' והלף לשיטת רבינו בעל הטורים.

באשר דלא פתב שם המחבר בהדיא חוץ מדין דשהה עשר שנים ולא ילדה דכופין אף רצונו דלעיל פתב המחבר את דעת הרמב"ם, ואח"כ פתב וכללו בסוף סימן זה דיש דעות אחרות.

דכל הני הנזכרים לעיל וממילא גם בכלל' גם נשא אשה ושהה כו' לדעת הרא' והר"ח דאין כופין אותו בשוטים להוציא גם מצאתי בהדיא בדברי הרב רבי מרדכי יפה שפתב

בלבוש עטרת זהב לעיל בסימן זה סעירף ו' אדין דנשוא אשה ונשה כו' אחר שהעתיק דברי המחבר שהביא בשם הרמב"ם דס"ל דכופין כתב ז"ל וכפני' זו שאמרנו להוציא אינו כפני' בשוטים אלא בדברים ואם כפואו בשוטים יש לחוש שהוא גט מעושה שפסול עד כאן לשונו הרי שגם הר"מ יפה הספיק לסברתינו שאחר שכתב דברי הרמב"ם כח' גם כן דברי הרא"ש שלא יכפואו בשוטים וכן הוא פוננת בעל המחבר בש"ע פאמור ולכן נראה דברי מכ"ת דאין הוכחה מזה לכוף בשוטים להאי גברא חטאה פהן מדין להוציא הרשעה מתוך ביתו כדי שלא יהיה גט מעושה וה' שלם ישלם פעלו אשר פעל ועשה נגד מלכי רבנו ורדפואו עד חרמה וכו' בוארור יהיה מכל העמים לא יראה עמה זרע ושלום לדיני ישראל.

עד פה העלתי מה שהיה בידי להעלות לענ"ד זעיר שם מלא פה נחת בשיטה זו ובדברי הפוסקי' ורשות נתונה לכל מי אשר יחפוץ לברר דברי האוכל מתוך הפסולת והאמת יהי לו הלא כ"ד הצעיר אברהם בן מ"ו מו' ישראל יחיאל פ"ץ רפאפורט: שאל אביה וגידיה בן יקיר אברהם אוהבי עם פי מקונטרס הקודם פתבתי למורה הגאון ידידי את זה בסופה פי בגידון דין אשר גם שנינו העלינו ארוכה את זה לעומת זה כעת אעצור במלין באשר שני כתבים באו מכל א' וכמעט אהד השיחים מכל כת"ב משנה אשר לקחנו בידינו אמנם בא אלי מגילה עפה.

בשלישים על פלו ממה בני וחרבות צורים פיפיות בידיה והיו עיניה רואות את מורה לזכות ולעזור מעיר אונן לשמוע בלימודים ותחל רוח עצתה לפעמה להיות עזר פנגדו פאשר ידבק אזור ברא מזכה אבא וכפעם בפעם הלכת לקראת הכרעות בינינו יגעת ומצאת שמחתני בפעלה.

פה יתן אלהים וכה יוסיף תת פח בהדר הדרה עלן ללמוד וללמד בכונן פתיחין לשמים וביראת ה' קודמת לחכמתה תעמוד לעד והיית עד למעלה: האף אמנם הנה נא זקנתי וכמעט שבת ונלאה ידי להשיב אל פי שנים ושלשים די השב והותר.

אמרתי מן השמים יספיקו בידי כבדים. לעשות תשובה לא ננעלת מפני האב את בן ירצה לתורה ולתעודה ולמדתי את בני לדבר בם מפי כתבי ואם יפה פח הבן תקנים מצוות ולמדת את בניכם כמו עם בניכם גם יחד ואשיבה מלין דרה קצרה.

ישמע חכם ויוסיף לקח ובכל אדם מתקנא כו': תחלת מעשה במה שהשגתי על פירוש באמרי מורה שאם רב תחליפא פליג רק על פירוש פסולות לא היה צריך להאריך כו' ועניית ואמרת שלא השבתי לו דבר בדברות האחרונים ונזרת מה שהשיב מורה במה דאצטרף לומר משמיה דשמואל כו' הלא שאלתי היתה שהיה לתפוס פולו דרה קצרה רב תחליפא אמר כופין או לימאדמאי לפסולות דהא עלי קאי יהא משמי' דשמואל או משמיה דנפשיה.

ולכן אמרתי שע"כ תפס כל הענין מה ששמע בעצם הדין במקום אחר משמי' דשמואל ממש דכופין מלה במלה וכבר הארכתי בזה ג"כ שאין דרה הסוגיא דגמר' לכפול דברי הת"ק ואודיתא לדברי באופניה: זה שהשגת פי נמצא לשון כגו"ן בירושלמי במס' יבמות לא עשיתי עיקר מזה ובאשר לא נמצא הגירסא במס' גיטין אמרתי הבו דלא לוסקי עלה

וּלְדַבְרֵי מוֹרֵךְ הַגָּאוֹן יצ"ו דָּאָמַר שְׁנַמְצָא לְשׁוֹן כְּגוֹן הֵלֵא רַב וְעֲצוּם מִמֶּנּוּ יוֹקוֹשָׁה שְׂכָבְלָא דְוֹכְתִי הוּא רְבוּי וּפְרִירוּשׁוֹ עַל שְׁמוּאֵל הֵנָּה כְּגוֹן לְשׁוֹן מִיעוּט עַל פִּי דְרַכּוֹ לְאַפּוֹקֵי שְׁהָא עֶשֶׂר שָׁנִים וְסִתְרָא אֶהְדְּדִי בְּנוֹשָׂא מְנָה אַחַת לְפִי עֲנִינוּ: זֶה שְׂפַתְבָּתָּ בְּהַתְחַלַּת דְּבַרְךָ וְאוֹלָם אֲנִי אֶדְרוּשׁ כּו' שְׁנַרְאָה זֶר אִיךָ יִפְלְגוּ בְּטַעַם כּו'.

לֹא תִקְבַּל שְׂכָר בְּזָה עַל הַדְרִי"שָׁה כִּי לֹא הוֹסַפְתָּ עַל דְּבַרֵי מְאוּמָה גַם שְׁהַקְשִׁית דְּלְדַבְרֵי שֶׁל מוֹרֵךְ עֵיקָר חֶסֶר מִן הַסֵּפ' אֵין הַכְרָעָה בְּזוֹ אֲדַרְבֵּה אִיךָ יֹאמַר הַטַּעַם וְלֹא עֶצֶם הַדְּבַר כְּמוֹ שְׂפַתְבָּתָּ. וְאִם יֹאמַר שְׁנִיחָה אִטּוּ תַנָּא כִּי רוֹכְלָא כּו': קוֹשְׁיָא הַד' שְׁאַמְרַת עֲלֶיהָ הַחֲזוֹק הוּא מִמֶּנּוּ חֲזַרְתָּ מִמֶּשׁ דְּבַרֵי הָרֵאשׁוֹנִים מֵה שְׁאִין דְּרַךְ הַגְּמָרָא לְמַתְנֵי כְּפָל עֲנִינוּ רַק עַד"מ פְּלוּנֵי אָמַר זַכָּאֵי מִטַּעַם שְׁיָהִיָּה.

וּפְלוּנֵי אָמַר חֵיב וְעֲלִי קָאֵי: בְּדַקְדוּק ו' שְׂדַקְדוּקָתָּ עַל דְּבַרֵי מוֹרֵךְ מִלְשׁוֹן תּוֹסַפ' פְּרַק הַמְדִיר דְמוֹכַח דְּפִלְגֵי בְּדִין עֶצְמוֹ: תַבְּט עֵינְךָ בְּשַׁנְרֵי בְּמַקּוֹם שְׂפַתְבָּתִי יִרְאֶה הַמְעַיִן כּו'.

בְּקוֹנְטְרָסִי הָאֲחֵרוֹן אֲשֶׁר זֶה הוֹכַחְתִּי מִמֶּה שְׂפַתְבָּתֵי הָר"ן שְׁמָה שְׁמוּכַח יוֹתֵר בְּזָה לְמָה שְׁהָר"ן נְחִית לְפְרוּשֵׁי הַטַּעְמִים הַנִּי לִיָּה לְמִימְרֵי מִשׁוּם טַעַם הַפְּסוּלוֹת נִגְעוּ בָּהּ מֵה שְׁאִין כ"כ לְהוֹכִיחַ מְדַבְרֵי הַתּוֹסַפְתָּ שְׁמַבִּיאִין כֵּן הַפְּלוּגְתָּא כְּמוֹ שְׁהִיא מִמַּקּוֹם אַחַר אֲשֶׁר גַּם בְּזָה בְּכָלֵל דְּבַרֵי דְבַרְיָה: זֶה שְׂפַתְבָּתָּ תַשְׁנֶה אֲאִידָךְ גִּיסָא וְתַשִּׁיב עָלֶי כְּאֵלוֹ זֶר בְּעֵינְיָהּ מֵה שְׁהוֹסַפְתִּי פְּרִירוּשׁ בְּדַבְרֵי רַב אִסִּי פְּלִיגֵי אִם מְרַנְצִים שְׁנִיחָה וְאַמְרַת שְׁהַעֵיקָר חֶסֶר מִן הַסֵּפֶר אִם כֵּן מֵה בִּינֵי וּבִינְךָ הֵלֵא כְּתַבְתִּי כִּי אַחֲרֵי יַעֲצוּנֵי כְּלִימֵי לְפָרֵשׁ כְּאֵלָה מְצִאתִי בְּגִלְיוֹן בֵּר"י אֶלְפִסִּי בְּפִי הַמִּינוּחַס לְרַש"י גַּם כִּי אִינוּ בְּדַפּוּס בְּגְמָרָא אֲשֶׁר וְדַאי הַרְגִישׁ בְּזָה וְלִדְעָתִי מוֹכַרְח פְּרִירוּשׁ זֶה וְלִינְשַׁב מְנִיָּה וּבִיָּה בְּמִימְרָא עֶצְמָה שְׁלֵא נִרְאֶה בְּפִלּוּגְתָּא עַל כָּל הֵנָּה דְּפֶרַק הַמְדִיר וְדַתְנֵי לְעֵיל וְזֶה לֹא מַקְרִי חֶסֶר מִן הַסֵּפֶר שְׁאִינוּ רַק הַסֵּב' עַל מֵה שְׁשׁוּלָל בְּכָלֵל דְּאִין עוֹשִׁין חִידוּשׁ לְעֲשׂוֹת פְּרִירוּד בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ גַּם כִּי הֵם מְרַנְצִים וְאִין נַעֲשֶׂה בִּינֵיהֶם שְׁלֵא כְּדִין רַק לְפְסוּלוֹת וְשְׁמוּאֵל תַּרְגָּמָא כֵּן מִשָּׂא"כ בְּשָׁהָה עֶשֶׂר שָׁנִים שְׁאִין כּוֹפִין שְׁחָסִין חַז"ל עַל הַיּוֹתֵם מְרַנְצִים וְנֶאֱגָדִים יַחַד וְרַב תַּחְלִיפ' אָמַר שְׁשֻׁמַע מִשְׁמִיָּה דְשְׁמוּאֵל בְּפְרִירוּשׁ שְׁאֶפְּלוּ בְּשָׁהָה י' שָׁנִים שְׁאִין עוֹשִׁין זֶה לְזָה שְׁלֵא כְּדִין כּוֹפִין שְׁהוּא נֶגֶד דִּין שְׁמִים מִשׁוּם פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה הָאֲרַכְתִּי בְּסִבְרָא זֹו לְהוֹרוֹת לָךְ שְׁהִיא הִיא הַסֵּבֶר' מֵה שְׁחַשְׁבַתָּ לְחַדֵּשׁ בְּאוֹפְנֵיָה עֲנִינוּ שְׁעוֹשָׁה שְׁלֵא כְּדִין בְּרַבּוֹת'.

הֵלֵא פֶה דְּבַרֵי בְּכָלֵל דְּבַרֵי דְבַרְיָה כִּי בְּהַיּוֹתֵם מְרַנְצִים זֶה לְזָה וְנֶאֱגָדִים יַחַד זֹו הִיא עֶצְמָה סִבְרַת שְׁלֵא עוֹשִׁין זֶה לְזָה שְׁלֵא כְּדִין וְזֹו הִיא הַרְבּוֹת' דְּרַב תַּחְלִיפ' אָךְ לֹא הַנְּחַתִּי לְאַחֲרֵינֵי לְהוֹכִיחַ שְׁכ"ש הוּא כְּמוֹ שְׁהוֹכַחְתָּ לְדַעְתָּךְ בְּאוֹמְרָךְ דַּל"כ הֵי סִבְרוֹת הַפּוּכּוֹת כּו' כִּי שְׁנִיתִי וְשְׁלִשְׁתִּי שְׁיֵשׁ לְכָל דִּין סִבְרָא אַחֲרַת וּמִשְׁמַע הֵכִי וּמִשְׁמַע הֵכִי כְּפִי הָר"ן וְרַצוּנֵי בְּזָה כִּי יְכוּלִין לֹאמַר שְׁקִיּוּם מְצֻנָת פּו"ר אֵלִימָא יוֹתֵר לְכַפּוֹת מְכָל הֵנָּהוּ שְׁאִין עוֹשִׁין רְצוֹן שְׁנִיחָה וְאִין מְתַרְצִים יַחַד אָךְ כְּתַבְתִּי שְׁלַפְחוֹת ה"ה לְאַחֲרִים וְאוֹלֵי מְנִי גַם כ"ש לְאַחֲרֵינָא וְזֶהוּ דַעַת רַב תַּחְלִיפָא דְנֶקֶט דִּין שְׁהָה אֲמַנָּם אֵין לְהַנִּיחַ בְּדַאי מִכַּח סִבְרוֹת הַפּוּכּוֹת כְּמוֹ שְׁהַרְבִּיתִי בְּשִׁבְלֵךְ.

וּמֵה שְׁהַקְשִׁתָּ לְשִׂאוֹל מֵה שְׂפַתְבָּתִי שְׁאִין לְשִׂאוֹל מִגְמָר' לְתַלְמוּד יְרוּשְׁלַמִי אֵין הֵכִי נְמִי גַבֵּר' אֲגַבְר' לֹא קְרַמִּינָא כ"ש מְדִידוֹן לְדִידָהוּ וְאִין לָךְ הַשְׁתַּנּוֹת גְּדוּלָה מְזוֹ גִירְסָא וְסוּגְי'.

דַתְמָן מוֹכַח' מִפֶּחַ שְׁמַעְנוּ שְׁיֹצִיא כו' דַאִין כּוֹפִין וּבְדִינָן מוֹכַח לְהִיפּוֹף וּלְכַהּ בְּכָל פֶּה תְּמָה הָרֵאשׁ.

בְּאֲשֶׁר בְּדִינָן אִין הַכְרְעָה לְמָה לֹא נִיחּוּשׁ אָמַר לְהַחְמִיר בְּאִיסוּר אֲשֶׁת אִישׁ. לְפִי דְחֻזְינָא בִירוּשְׁלָמִי א וּפְשִׁיטָא לִי שְׁאִין בְּלִשׁוֹן יוֹצִיא כְּפִינִי.

וּבְגֻמְרָא דִינָן מְסַפְקָא לְדַבְרֵי הַפּוֹסְקִים כְּאֲשֶׁר בִּיאַרְתָּ דַבְרֵי הָרֵא"שׁ וְלָמָּה תְּלִית עֲצָמָהּ בְּחֻזְינָא בְּאִיסוּרָהּ שְׁאִיָּהּ יִקְשָׁה הָרֵא"שׁ עַל גְּמָרָא דִינָן וְהִיא סוּגְיָא אַחֲרֵת יִשְׁמַעוּ אֲזוּנֵיהּ מַה שְׁפִיָּה מְדַבֵּר כִּי ע"כ תְּמָה הָרֵאשׁ עַל הַפּוֹסְקִים לְמָה לֹא נִיחּוּשׁ מַה שְׁבִירוּשְׁלָמִי פְּסִיקָא לִיהּ שְׁאִין כּוֹפִין לְחוּמְרָא וְתִירְץ הָרֵא"שׁ עַל פִּי דְרַכּוּ שְׁאוּלֵי גַם לְדִינָן נִרְאָה פְּשׁוּט לְהִיפּוֹף שְׁכּוֹפִין בְּמָה שְׁהִבִין שְׁמוּאֵל פְּשׁוּט בְּאִמְרוּ עַד שְׁכּוֹפִין לְהוֹצִיא כו': עוֹד שְׁאֵלְתָּ שְׁאֵלָה ג' מ"נל לְשְׁמוּאֵל דר"א לֹא נִחִית לְדַבֵּר רַק בֵּין הַמְרַנְצִים כו' וּמִמִּילָא ס"ל גַם בְּנִשְׂא אִשָּׁה וְשָׁהָה כו' כּוֹפִין וְהֵאֲרַכְתָּ בְּפִטוּמֵי מִילָא.

וּלְפּוּם חוּרְפִי שְׁבִשְׁתָּא כִּי גַם בְּזָה תְּתַלָּה עֲצָמָהּ בְּחֻזְינָא וְאֵל יִתְהַלֵּל חוּגְרָא כְּמִפְתַּח הַלֵּא יְדַעְתָּ אִם לֹא שְׁמַעְתָּ כִּי יִסוּד מְוַנָּח אֲצֻלֵי כְּרֵאִי מוֹצֵק וְאֵל יַעֲקֹב בּוּ מִי שְׁיֵשׁ לוֹ מוֹחַ בְּקַדְקָדוֹ אִם לֹא יִקְשָׁה לְדַעַת.

כִּי לִישְׁנָא פְּסוּלוֹת הוּא פְּסוּל הַגּוֹף בְּעֵצָם וְרֵאשׁוּנָה מִתְחַלֵּת הַקְדוּשִׁין. אֲבָל אַחֲרֵינָא וְשָׁהָה י' שָׁנִים לֹא מְקַרֵי פְּסוּלוֹת כָּלָל וְגַם הַעֲלִיתִי וְגַם אֲתָה הוֹדִית בְּכָל אוֹפְנֵיהּ כִּי נִרְאָה זָר מְאוֹד שָׁרַב אִשִּׁי יִפְרוֹט לְשׁוֹן אֵלָא לְפְּסוּלוֹת וְנִרְאָה בְּזָה כְּחוּלְק עַל כָּל מִתְנִיתָן וּבְרֵייתָא א"כ הִגַּע עֲצָמָהּ לְמָה הִרְעוֹת לְדַבֵּר מנ"ל לְשְׁמוּאֵל שר"א נִחִית לְחַלְק בֵּין מְרַנְצִים כו' הֵלֵא עֲנִיתָ וְאִמְרַתָּ כִּי זֶה שְׁאִמַר קמ"י דְשְׁמוּאֵל כְּמִתְמִיָּה וְזֶהוּ עֲנִין כִּי אִמְרִיתָא קמ"י לְדַעַתִּי בְּכָל הַתְּלִמוּד וְהוּא עֲנִין הַתְּחַדְּשׁוֹת אוֹ אִיזָה תְּמִיָּה וּמִבְּקַשׁ יִשׁוּב אוֹ פִי.

וְתִרְגְּמָה שְׁמוּאֵל דְרָהּ י"ל דְלֹא נִחִית לְפָרֵשׁ ר"א דְרָהּ כָּלָל בְּמָה שְׁנִרְאָה חִידוּשׁ שְׁכּוֹפִין לְהוֹצִיא אִפִּי בְּאִגוּדִים יַחַד [וּלְהַסְבֵּרְתָּהּ כְּשְׁאִין עוֹשִׂין זל"ז שְׁלֹא כְּדִין] שְׁזֵהוּ דְוּוּקָא בְּפְּסוּלוֹת מְשָׁא אֲבָל לֹא בְּשָׁהָה י' שָׁנִים שְׁחִסוּ חז"ל לְאִגוּדָתָם וְרַב תְּחִלִּיפָא שְׁמַע הַהִיפּוֹף שְׁכּוֹפִין כ' אֵלִימָא כּוֹלֵי הָאִי מְשׁוּם פ"ור בְּכֹן שְׁקֵלְתָּ וְטָרִית כְּפִתוֹר וְפָרַח רְבוּתוֹת שְׁלָהּ בְּהַשְׁתַּנּוֹת מְלוֹת אִגוּדִים יַחַד אוֹ שְׁלֹא עוֹשִׂין זל"ז שְׁלֹא כְּדִין כִּי כּוֹלֵי חֲדָא הִיא וְזֵהוּ לְפִי סוּגְיָא דִינָן בְּבַבְלִי.

וּא"כ מֵאִי תְּקַשִּׁי מִירוּשְׁלָמִי גְבָרָא אֲגַבְרָא וְשָׁם לֹא הוֹנְכַר כָּלָל דִּין שְׁהָה י' שָׁנִים לֹא מְבַרֵייתָא וְלֹא מְרַב תְּחִלִּיפָא וּכ"ש לֹא מְשַׁמַּע מְשָׁם שְׁלִשׁוֹן פְּסוּלוֹת יוֹצֵא מְלִשׁוֹנוֹ. אֵלָא דְסַתָּם אִיתְּמַר שְׁמָה וְלֹא מְקַשָּׁה וּמְשַׁנֵּי רַק בְּמָה שְׁהוּא דְאוּרֵייתָא כְּאִמְרוּר בְּקוֹנְטְרַסִי.

וְהָרֵא"שׁ תְּמָה לְמָה לֹא נִיחּוּשׁ לְחוּמְרָא דִירוּשְׁלָמִי בְּכֹן מַה לִּי לְקָרוֹת כְּכָל אוֹפְנֵיהּ דוֹמוֹת לְמִרְנוּבוֹת וְהֵנָּם לְמִשְׁאָ וּמָה גַם שְׁתַּעֲמִיק יְסוּדֵיהּ עַל הַרְרֵי עוֹז טְעוֹת סוֹפֵר וְכִיּוֹצֵא בְּזָה. וְתִמְשׁוּף אַחֲרֵיהּ בְּחִפָּה מְשָׁא וּמִתָּן כְּמוֹ שְׁאֲחֲרֵי הַמְּחִילָה מִהַגְּאוֹן מוֹרָה הוֹכַח תּוֹכִיחַ פְּסִיקִים בְּדִינָא דְאִסוּרָא וְחִשְׁשׁ אֲשֶׁת אִישׁ מִפֶּחַ אִיזָה קוֹשִׁיּוֹת כְּפִי הַמְּזַג אֲשֶׁר מְחַשְׁבוֹתָהּ עֲלֵיהֶם לְחַדֵּד הַתְּלִמִּידִים בִּישִׁיבָה אֲשֶׁר עַל כֹּן אִמְרַתִּי אִסוּרָה אֵת אוֹפְנֵי מְרַכְבַּת הַמְּשַׁנָּה שְׁלָכְם כִּי רַבּוּ הַקְדָּמוֹת מוֹרָה וּפְלִפּוּלָא עֲמָה בְּהַנְּחַת צְמִיד פְּתִיל בְּשָׁהָה י' שָׁנִים וְדוּעַע שְׁאִין הַלְשׁוֹן הוֹלְמָתוֹ וְדַעַת סוֹבְלָתוֹ וְלֹא צָרִיף לְפָנִים וְלֹא יֵשׁ פּוֹעֵל חֲכָם לְעֲשׂוֹת מַחֲט

שנה עשרת אלפים כמאמר הבדלשי פן הדבר הזה ואדרבא בזה רוצה להכריע בכפיית גט נגד הרא"ש ונביריו קמאי ובתראי בקושיות קלו מני ארו: אף גם זאת אשיבה מילין באהבתי אותה לא כביר רק דבר דבר על אופניה במה שפנתת אחנה דעי אף אני אחרי עינותי בעומקא של הלכה ובהקדמו' קושיות חזקות בעינה.

ונה יצא ראשונה בהקשות מה התקשרות מימרא דר"י אר' אסי למתניתן דהכא לא מתקמה שאלת ע"ז. כי כל פ' המדיר מיירי בדיני פפייה ובפרט בשמעתינן עד שתידיוק אם במילי אם בשוטים להכי נחית מסדר הגמ' לאתחולי ולסיים בכל מילי פפי' ומן מימ' דאין מעשיו שקלא וטריא המתניתן דהכא ותברר מתניתן מתוך פרקא ושנויא ולא חדתא הוא דמקשה בגמרא בהקדמות מימרא דמ"ד או סוגיא אחרת למתניתן במקומו או להיפך וא"ב לפקפק דר' חילוק ובילוק דמספקא ליה לר"י ואשר לפי זה דרש סמוכות פאילו אבע' להו הכי כי זה אין דר' פשט רק הכי הוי ריהטא דגמרא ממסדרה.

פאלו תני אשכחן מימרא דאמר ר"י אמר ר"א כו' ואמרו קמיה דשמואל כו' ופליג רב תחליפא כו' ולכן קשה לרב תחליפא ממתניתן דהכא או נימא דלרב תחליפא מתניתא לא ידע או משבשבתא הוא ומשני כו' ואח"כ חוזר ומותיב ומפרק עד שנתברר מתניתן דהכא ואין לה התקשרות המימרא גדולה מזו: בהרגש שני פתבת שגרא זר איה טעה בדברי שמואל וכו' גם בזה ליתא דבריו בשגם אין קושיא חזקה להכריע בזה דבכמה דוכתין אשכחן דפליגי אמוראי אליבא דחד אולי מה ששמע איש מפי איש וכיוצא בזה.

בהרגש ג' העלית בכחה למה חזר לומר אין כופין כו' והאמת יפה דייקת וכן אומר יישר באופן הב' בכל משאף ומתנה הוכרח שדין שקה י' שנים כו' הוא רבותא כמו שפבר הארכתי אלא ששנית טעמא לשבח ובאת אחרי ומה לה כי נכנסת בדינא איני יכולה לקבל ובמה שכתב בספר משרים שכלל יחד מה דתנן במתניתן כופין במאי שאינה יכולה לקבל עם פסולות דאלמנה לכ"ג כו' (אשר נודאי תפס לשון קצרה ולא נחית להשוות הטעמים) וכתבתי דס"ל ג"כ דר"י בא להוסיף על מתניתן וק"ל לז"א דזולת זה לא מצינו דמעשין אלא פסולות כו' ובאמת כל אלה דברי היתול ודברי חלומות בלשון ר"י אמר ר"א גם באופן הג' נכנסת במחיצת חילוק מזור ותרופה ובחילוק אם תוליד אחר י' שנים אולי יש תקנה:.

וכבר גבלו ראשונים עד י' שנים ודברים אלה לא זורו ולא חנכשו להכניס בסוגיא זו ועמה באתי להוסיף אגודת אס"ף אופניהם ילאה בת עין הקורא בעין משפט מלבד מה שהארכת למעלה בהתחלת זאת ועוד אחרת אדברה נא לדברי מ"ו דדייק מדברי הרי"ף כו' וסתר דבריו, וכבר ביארתי די באר שמוכח בהדיא מדברי הרי"ף שפוסק פרב תחליפא ולא מטעם לשון פסולות וחלילה לייחס להרי"ף סברא פסולה זו ומן היתרון להוסיף טלאי ע"ג טלאי וכל יתר פנטול דמי: שוב הכפרת מילין כי בדעתה שיה"ן ס"ל דלדעת הרי"ף נמי דווקא גבי דין שקה י' שנים כופין ולא בשאר יוציא אותו הוכחת דאל"כ ה"ל לפרש לר"ן דס"ל הכי ולא למנקטי בכלל לשון ודקדקו מכאן וגם ה"ל לומר שאין דעתו פדעת הרי"ף מה אשיב על אשר כפר העליתי והבאתי בכל קונטרסי דהא בהא תליא מדפסק הרי"ף כשמואל בהדיא בההיא דאיני זן וגרס באיני זן יוציא.

ולא כופין ועלי קאי שמואל עד שפופין לזון כו' ש"מ דס"ל וסמיה עליה שלשון יוציא משמע כפיה וְלֹא מְדַבֵּר כָּלֵל דְּטַעַמָּא דְּמִשּׁוּם חַיִּי נִפְשׁ שְׂאֵנִי אֵלָא בְּכָלֵל מִשְׁמַע לִיה יוֹצִיא בְּלִשׁוֹן כְּפִיָּיה: וְהִנֵּה הָר"ן לִיה בְּזַה מַה שְּׁגִילָה בְּזַה דַּעַת הָרִי"ף בְּמָה שְׂכַתְב בְּהַדְיָא לְעִיל מְנִיָּה וּפְסַק הָרִי"ף ו"ל כְּשִׁמוּאֵל וְאַח"כּ מְסִיק וְכַתְב בְּסֵתָם וְדַקְדְּקוּ מִכָּאן לְהוֹרוֹת לְפָנָיו עַל דַּעַת הָרִי"ף וְעַל דַּעַת הַנְּמַשְׁכִּים אַחֲרָיו וְגַם כִּי כָּתַב אַח"כּ וְלִיתָא כו' זֶה הוּא עַפ"י דְּרַפּוֹ שֶׁל ר"ן מְדַמְשַׁמַּע הָכִי וְהָכִי יֵשׁ לְהַחֲמִיר וְאִין זֶה פְּלִגְוִתָּא בְּעַצְמָם הַדִּין עַל הָרִי"ף כְּדַמְפְקִיָּה בְּהַלְכָּה אֵלָא שְׁלֵהָר"ן מְסַפְקָא לִיה וְע"כּ חָשׁ לְהַחֲמִיר אֲמַנָּם לְהָרִי"ף וְרַש"י פְּסִיקָא לְהוּ בְּכָל לִשׁוֹן יוֹצִיא שְׁמִשְׁמַעוּתִיהָ כְּפִיָּיה כְּאֲמֹר דְּסִמְכִי אִפִּי שְׁמוּאֵל דְּלִית דְּמוֹתֵיב עֲלָיו.

וְהִנֵּה בְּאַמַּת כָּל אֵלֶּה הַדְּבָרִים בְּשִׁנֵּי קוֹנְטְרָסִים כְּתוּבִים מְשִׁנֵּי עֲבָרִיָּהֶם וּמַה לִּי לְכַתְּוֹב כַּת"ב מִשְׁנָה כְּפַתּוֹר וְפָרַח וּמַה לִּי לְהַשִּׁיב עַל אוֹפְנִים מִתְנַשְׂאִים לְעֹמֵת סְפָרִים וּגְיָרְסוֹת שׁוֹנִים כְּדַבְּרֵי הָר"ן וְרִיב"ה לְגִרְוֹעַ וּלְהוֹסִיף וּלְמַחֲזֹק חֹק תּוֹכוֹת וְאֵנִי בְּתוּמֵי הַלְכָּתִי הָאֲרַכָּתִי וְהָעֲרַכָּתִי הַכָּל בְּסִקְרָה אַחַת תּוֹס' וְרִיב"ה וְר"ן וְר"י וְר"שׁ כָּל חַד לְטַעַמֵּי כְּדָאִית לִי בְּשִׁגְמָה הַטְּבַת לְרֵאוֹת וְיִפָּה דְּבַרְתָּ כִּי כְּזֶר נִחְשָׁב מַה שְׂכַתְב רִיב"ה בְּפִי וְכַתְב הָר"י כִּי לֹא מִצָּא בְּהַדְיָא ע"כ אֲמַרְתִּי שְׂצָרִיף לְדַחֲוֹק מְעַט לְקַיִים גְּיָרְסַת הַסְּפָרִים שְׂבִהִיּוֹת מוֹכַח מְנִי כְּאֲמֹר אֵת כָּל וְנוֹכַחַת וְהָרִי הוּא כְּכַתְיבָה תְּמָה וְכֵן מַה שְּׁהַרְגֵּשֶׁת ג"כ לְמָה הָרִיב"ה כְּתַב דְּבָרֵי הָר"י דְּרָף כָּלֵל וְרַש"י דְּרָף פָּרַט וְלֹא קָשָׁה מִיָּדִי כִּי בְּדִין כ"כ לְמָה שְׁהָר"י כְּתַב בְּפִי דְּרָף כָּלֵל וְכַתְב כָּל הַנֵּי דְּקַתְנֵי בְּהוּ יוֹצִיא כו' וְזֶהוּ דְּבַר חִידוּשׁ לְפִי סְבָרְתָנוּ שְׂרַצִּינוּ גַם בְּכָל הַנֵּי שְׂאָרָא וּלְפִיכָף הִבִּיא לְשׁוֹנוֹ בְּכָלֵל וְאֲמַנָּם לְפִי דְּבָרֵי רַש"י לֹא מְצִינוּ רַק פָּרַט בְּדִין שְׂהָה י' שְׁנִים וְלֹא יִלְדָה וְאִין מְדַמְיָן לָהּ גַם הַנֵּי שְׂאָרֵי כְּאֲמֹר וּכְמוֹ שְׂמַצִּינוּ בְּרוּב הַפּוֹסְקִים שְׂפּוֹתְבִים דְּר"י וְרַש"י לְדַבֵּר א' נִתְפָּוֶנוּ וּמַה שְׂכַתְבָּה טְעוֹת סוֹפֵר נֶפֶל בְּלִשׁוֹן הָרִיב"ה וּגְרָסִינוּ שְׂפּוֹפִין בְּלִשׁוֹן יוֹצִיא וּכְאֵלוֹ הֵם מְוַעֲתָקִים מְדַבְּרֵי הָר"י.

וּלְהוֹרוֹת בָּא דְּכִיִּפִּינוּ בְּשׁוֹטִים לְאִפּוֹקִי בְּמִלִּי וְהַגַּע עֲצָמָה שְׂאֵם עֵינָר הָרָא' הוּא הַכְּפִי' שׁוֹטִים אוֹ בְּמִלִּי הָאִיף כ' וְכ"כ רַש"י דְּאִיָּהוּ לֹא כְּתַב רַק סֵתָם דְּס"ל דְּכִיִּפִּינוּ מִשְׂא"כ אִם עֵינָר דְּבָרָיו שְׂיֹצִיא מִשְׁמַע כְּפִי' אֵתָא שְׂפִיר שְׂהִבִּיא וְכ"כ רַש"י וְכ"ל וְכֵן נִחְזִי אֲנִי שְׂמַבִּיא מִיָּד מַה שְּׂמוֹכַח מְדַבְּרֵי ר"ח הַהִיפָּה דְּמְסִיק אֲבָל כְּשִׂאִין מְפּוֹרֵשׁ לֹא כְּיִפִּינוּ לְהוֹצִיא וְכ"ל שׁוֹב אַחֲזִיק לָהּ חֵן חֵן שְׂיִגְעַת וּמִצָּאֵת בְּדַבְּרֵי הָרָא"ש כְּתוּבִים עַל קִלְף שְׂמִשְׁמַע מְשֵׁם דְּר"ח כְּתַב לְמַר כְּדָאִית לִי שְׂלֵא הַזְּכִיר יוֹצִיא רַק כּוֹפִין וְתַנּוּחַ דַּעֲתָהּ שְׂהַנְחַת אֵת דַּעֲתֵי בְּהָא סְלִיקָנָא וּבְהָא נִחְתִּינוּ חֲסָדֵי ה' אֲזַכִּיר כִּי בְּמַעֲשֵׂה יְדָה אֲרַנּוּ רַק זְכוּר.

וְאַל תִּשְׁכַּח יוֹתֵר בְּנֵי הַזֶּהָר בְּכָרַט בְּפּוֹסְקִים וְדַבְּרֵי הַתּוֹס' וְכ"ש בְּגַמ' מְלַהֲרָבוֹת אוֹפְנִים וּלְהִרְאוֹת כִּי אֵינְנוּ פְּנִים לֹא כַר' נְהוֹרָאֵי וְלֹא כַר' מְאִיר. לֹא כְּרוֹכַב וְלֹא כְּמִנְהִיג חֲמוֹרוֹ שֶׁל ר' פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר רַק רְאָה דְּרַכָּה וְחָכָם לְקַלְעַ אֵל הַשְּׂעֵרָה צָדֵק וְלֹא תַחֲטִיא וְאִפְּלוּ בְּפִשְׁטִים וּבְדְרוּשׁ גּוֹרֵל א' לֵה' יְהִיָּה לָהּ לְקַלּוּט אֵת הַסּוֹלֵת שְׂבַעֲיָנָה.

וְאַל תְּדַמָּה בְּנִפְשֵׁיף לְדַבְּרֵי הָרַב אֲלִשְׁקָר וּבְנֵי גִילוֹ אֲשֶׁר בְּפִיו לִשׁוֹן זֶהָב כּוֹלֵוֹ מִתְּמַדִּים. יוֹצֵק חֵן בְּשְׂפָתוֹתָיו נוֹטְפִים מוֹר לְהַמְלִיץ וּלְדַבֵּר בְּעֵדוֹ.

כי זה כל דרכיו משפט ואין עול וכו' הא יום יום נפשי תרחק מהם אם אמר יאמר או יאמר כבודו במקומו מחול צא ולמד מפרשנים קדמונים ומזקנים אתבונן כי הפשטים היו לאחדים בידם בדרך אחד יצאו חובתם ובשבועה דרכים נסו.

קורא אני על זה כי ברוב חכמה כו' ויוסף דעת יוסף כו' אין עוד פעת רק מרחוק מברכת פי אברכה חכם בני ושמח לבי וה' למען צדקו יגדלה בתורה ויאדירה פאנת נפשך ונפש אביה ידיקה ישראל יחיאל הפהן רפאמפורט.

פרשת ואגדלה שמה והיה ברכה שמ"א לפ"ק: סימן ב גם הלן ראיתי אחרי רואי ושמי בדרך הלכה פלפול מורים בתלמידים נוחים ומחזקים זה את זה יראו פעליהם עליהם והדרם הדרו עלו פתברים מקשיבים לתורה ולתעודה במאי דעסקינו האידנא במס' סנהדרין והדברים מגיעים גם למס' חגיגה בלשון רש"י ותו' ועיונהו בהו בחכמת שלמה בהאי ענינא דקרי וכתוב בכמ' פרקין יראה יראה קרינו ויש שהגיהו בנסחאות ה"ל מלבן וכרס א' כמטפסים ועולים מטפסים ויורדים פראים ואינם נראים בכל אשר נקוד לראות או לראות לרעות את עצמו רק שפתותיהם נעות וקולם ישמע ברמה וברחובות תנו עליהם ולא קרב זה אל זה לנקודת האמת יהיו לו רק כמעבירין על המצות אנשים מלומד ובשגם כי אינו גופי הלכות.

לא אעצו מלפרש הלשונות שונות בשני המס' זעיר שם פאחד השיחים כי כולם עולות בקנה א' ושגיאות לא אבין ומלשונות נראים מסותרים אנקה שפולם מתאימות ושפולה אין בהם להוציא מלב התלמידי כי הנם כסתר אהדי ומשוטטים בהם פאילו מילי דאגדתא המה ודברים אשר אין להם רואה: ולבלתי אטריח המעיין כמטפס ועולה מטפס ויורד במה שפולו מוקשה בעיני המקשים לפום ריהטא אפרש לענ"ד כל המשך הענין בכלל אתמר וקושיות המדנמות פלים מאליהם ה זהו לשון רש"י במה דאיתא במסכת סנהדרין פרק קמא ו"ל תרנוייהו דרשי יראה כל זכורה שיראה פני השכינה כו' וזהו אין צריה לפנים שהוא כפשוטו ממש ועפ"י המסורת שיראה זכורה את פני האדון שהוא פניו לשכינה: ומסיק יראה ממש יתראה לפניו שמלת יתראה נפעל פלומרקדוש ברוך הוא בשביל שישאל זכורה יהא נראה ממנו וזהו פי' לשון מקרא.

הרי שרש"י ביאר דרוש המסורות ממלת יראה מקודם ואחר כך דרש מקרא כמו שהבינו מדבריו דברי התוס' במס' חגיגה: אחר כך סיים רש"י הקיש ראיתך לראיתו פדרך שהקדוש ברוך הוא בא לראותה ר"ל לשבר את האונן פדרך שהקדוש ברוך הוא כביכול בענוותנותו בא לראותה כלו' לראות אותה שאתה תהי' נראה ממנו וזהו לפי דרוש מקר' יראה שרצונו הוא לשון פעול שהוא נראה ממנו פן בא לראות לו פדי שזכורה יראה האדון הקדוש ברוך הוא שהוא לפי דרוש יראה מה הוא רואה אותה פשהוא שלם שצאמר עיני ה' כו' אף אתה רואה אותו בשני עיניו: לפום ריהטא דשמעתא עפ"י דרך ופירש"י רשמו התוס' בשמעתא שם פדרך שפא לראות כו' פי' בקונטרס פדרך שפא לראותה פן אתה בא לראות לו מה הוא רואה אותה שלם אף אתה ראה אותו בשני עיניים שהן הנה כמשמעות שכתוב בקונטרס כאמור ומסקי התוס' שמה ולפ"ז קאי יראה אהקדוש ברוך הוא, וקאי יראה אזכורה ואין הלשון משמע פן אלא תרנוייהו משמע אזכורה וזהו

ביאורו פלומר לפ"ז עפ"י המסורות יראה קאי אהקדוש ברוך הוא ר"ל שזכורה יראה את האדון הקדוש ברוך הוא והוא יהיה הפעול בראי' מזכורה הרואה פי זה הוא יראה כל זכורה את פני האדון ויראה קאי אזכורה שפירושו זכורה יהיה הפעול והנראה ממנו הקדוש ברוך הוא ואין הלשון משמע פן שאין הקיש הראי' שנה בהקדוש ברוך הוא ובזכורה אלא תרנוניהו משמע בזכורה לכה מפרש ר"ת איפקא ר"ל כי לפי רש"י מתחיל בהקדוש ברוך הוא פדרה שבא לראותה והתוס' מפרשי' איפקא פדרה שזכורה בא לראות את פני השכינה שהקדוש ברוך הוא רואהו בשני עיניו של הקדוש ברוך הוא כ"י פה הקישה שנה ממש שזכורה פשראהו להקדוש ברוך הוא צריה שיהא רואהו בשני עיניו שלו וזהו שנה בשנה בזכורה: לשון רש"י בחגיגה ממש כפירש"י בסנהדרין ובתוס' שמה הקשו שלפי פיר"ש דריש מסורות קודם אדברא היו לנו לדרוש המקרא קודם רצו בזה התוס' התחלת פירש"י יראה וקרינו יראה שרש"י מפרש תחלה המסורת באומרו יראה כל זכורה את פני האדון ואחר פה פי' המקרא יראה פולי שהאדון בא לראותה.

וע"ז פירשו התוס' וגרסינו איפקא כדפירשתי לעיל בסנהדרין מה לראות בשתי עיניו שהאדם בא להתראות לפני המקום בשתי עיניו שהוא פי' מקרא תחלה כמו שהוא ראה לפי התוספות פה בא לראות המקום שהוא לשון מסורות יראה זכורה אותו בשתי עיניו של אדם וממילא מתורץ גם מה שהזכירו התוספות בסנהדרין שהוא לפי ההיקש שנה והלשון משמע פן כאמור.

ומתורץ גם לשון ביאה הפל על זכורה ולא בשכינה שפלא כל הארץ כבודו ומוכח גם לפי התו' שמפרש מקרא תחלה כשם שבא לראות שהוא לשון יראה כאמור זה נלע"ד על נכון ברש"י ותוס' האף אמנם בדברי חכמת שלמה נראה שמפרש בלשון הקודש ולשון אשכנזי הפך המכונן ויראה המעיין היטב הדק יבחר שא"ק להולמם על פי דרכו ולא עפ"י הדקדוק ואולי נפל איזה טעות בתלמוד או טועה מדפיס הגיה ושגה ברואה: סימן ג והאיש משה עניו יאר ה' פניו.

בדיק לן מר גיסא על פי מ'נדעיו ואחוזת מרעיו דמן חב'ריא לדעת נוסח ברפת הגומל כפי דנהיגי פה ק"ק קראקא בפרט ולהפקת רצון מעכ"ת שדרתי להעתיק מאנשי בהכ"נ הגדולה הישנה וכן מבהכ"נ החדשה כאשר עיני מכ"ת תחזנה מה שנוהגין לברך מתוך נוסח הכתוב בטס של כסף לפי עין הקורא בתורה עם כי לאו מר בר רב אשי חתום עלי' כי על פל פי האי לא דייקי בהו אנשי המתנדבים בעם טסי כסף איה תהנה בכיוון ברפת הגומל במקדם או מאוחר בתורה או בהשתנות איזה מלה וגם אין מורה או ב"ד מצוון על פיוצ' בזה להפריש או להזי' על כל יחיד על פל גמוליו וכאשר שבתי וראיתי כי סביבותיכם נשערה מאו' לקלע אל השערה לש"ש פנותיק' לא אפטור ממ' אלא מתוך דבר הלכה זה הלא מצער היא ותחי נפשינו: וזה יצא ראשונה משאלת כ"ת נראה ספיקות שלכ' פה אם תקבלו.

ותקיימו נוסח הקדמונים בק"ק לייפניק שהוא הגומל חסדים טובים לחיביים וכתב אדוני שהוא נוסח הגמרא ונוסח אשר העלה ואשר הביא מהר"מ יפה יצ"ו או אם תצייתו למאי שרצה לחדש בטובו המורה שלכם לברך הגומל לחיביים טובות עפ"י נוסח הרמב"ם

והרי"ף והרא"ש והאבודרקהם ושאר הספרדיים: וההפך הוא במלת חייבים אם להקדים או לאחר פאמור: בנתי דעי למרחוק מתוך הסברתו.

כאלו גם הגאון קא"רו בחילוק פנה מכריע לדעת רברבתא הנ"ל שלא פנוסח הספרים שלנו בגמ' ואומר שעיקר הגירסא להקדים מלת חייבים: ואם הבנתי דברי מכ"ת על נכון כמה שהבין מהרב קאר"ו אחר המחילה שגה ברואה שונדאי הרב הנ"ל לא אתי לאפליגי בין מוקדם ומאוחר שבמלת חייבים דכולי חדא הוא ואחד השיחים בפ"ה הברכה ונה לה האות פי כמו שפי' הגאון קא"רו נוסח הגומל לחייבים בהקדמה פן פי' הרב יפה יצ"ו בנוסחא שלנו שהוא הגומל חסדים טובים בתחלה ואחר כך לחייבים ומה שכתב הקאר"ו ז"ל וז"ל אע"פ שהגירסא בגמ' בספרים שלנו הוא הגומל חסדים טובים גרסת הני רברבתא עיקר ולא נחית להורות לפניו שהיא עיקרית בענין הקדימה או האיחור במילת חייבים.

דאלו פנראה שזאת המחלוקת לש"ש ביניכם אלא זהו פירושו דאלו בספרים שלנו בגמ' הוא הגומל חסדים טובים ונקיט בקצרה ותו לא מדי אמטי להכי לא הוסיף במלת וכו' כי לא נמצא בגירסא הנ"ל רק חסדים טובות ולא שום מלת חייבים או שאר לשונות וע"ז כתב שגרסת הני רברבתא עיקרת במאי שהיא ברכה ארוכה ושבח והודאה כדאי בפני' בדברי ראב"ה ולמאי שבגירסא זו הנוכח בפ"ה לשון לחייבים כו' אשר באמת.

הוא מלה נרה בברכה זו הוצרך לפרש עפ"י דרכו כל הברכה אמור מעתה שאין לדייק מגרסות ה"ל רק אם נוסף מלת חייבים ושגמלני כל טוב ואין חילוק כלל בין מוקדם ומאוחר והנה נחזה אנו שהגאון קאר"ו פסק שברכה הארוכה היא עיקרת ולפיכך אנחנו חייבים להוסיף מלת חייבים ושגמלני כל טוב וידוע שהרב ה"ל פוסק על הרוב בהלכותיו פמנהג הספרדים האמורי' ואני יגעתי ומצאתי בספר האגודה שהיה אדם גדול בעניקים ופוסק בתרא מחכמי אשכנז אשר אנחנו צעירי הצאן דורכים בעקבותיהם ומימיהם אנו שותין שגורס גומל חסדים טובים לחייבים בקדימת טובים וא"כ כדאי לסמוך על גוסת' זו במאי שנקדים לו'מר טובים לחייבים וגם להאריך השבח בשגמלני כל טוב כגרסת רוב הפוסקים וגם בעל האגודה לא הזכיר רק עיקר הברכה וקיצר בתוס' שגמלני כל טוב עם פי בספרים שלנו כתוב הברכה בקצרה רק הגומל חסדים בפ' הרואה ורברבתא ה"ל הי להם בגמ' עצמו בעת ההיא נוסח ארוך פאמור באופן שבהיות מכ"ת והנצמדים למכ"ת מקפידים בקדימה ואיחור הנה נראה בעיני להקדים ולסמוך מלת חסדים להגומל כגרסת בעל אגודה ואחריו פרוף האלו"ף מהר"מ יפה יצ"ו וראויים לסמוך עליהם פמנהג אשכנז שנתפש' גם בקהלותינו העיר הגדולה לאלהי' ועל פנה נאמר אם ההלכה רופפת בינך הלה אחר המנהג פוק חזי מה עמא דבר ולא ניקום אנו לשנות מה שמנהג אבותינו בידינו וכן שמעתי בימי חורפי קוראים ומברכים בסגנון זה בימי הזקנים וגאוני ונימצאיה מור"י זלה"ה.

וגם פי פתבתי שפפי הנראה אין הפך בקדימה או איחור פנה מ"מ רחש לפי דבר טוב למנהגינו בעיון דק ונה פי ששנאמר הגומל לחייבים טובים כו' נראה פאלו ח"ו בהתחלת דבר מהברכה צד מדת הדין פי יש גמול לרעה כמ"ש אוי לרשע רע פי גמול ידיו יעשה לו וכן תשיב גמולם להם.

ולכן נקדים להזכיר מדה טובה המרובה. ולסמוך הגמול להטובה יחד בלתי הפסד ובהרבה מקומות מצינו שהקפידו חז"ל שלא יהא צד חירוף בהרחקה.

או סמיכות איזה מלות בתפלה ובקריאת שמע אפילו פשיש תשובה בצדו נהיה תמים עם ה' בהתחלה ובסוף ברכותינו אפילו באות א' ואולי לזה פנונו קדמונינו האשפנזים ובראשם בעל האגודה ואתרו נמשך הר"מ יפה יצ"ו אשר אולי ראה גם בפוסקים אחרים את הגירסא ממש מה שלא ראינו ומנהג אבותינו בקהלתנו ק"ק קראקא בידכם וכן בודאי בק"ק פוזנא עפ"י אלוף עירם ואין לשנות טעמים לשבח האף אומנם לא באתי אפילו פתלמיד מכריע רק הא לכם ההעתיקות, ומה שהי' נראה לפע"ד לחזק ולסעד מנהג אשפנזי המיוסדים על אדני פז כמו שהם לפנינו.

גם כי כבר כתבתי שבעצם הענין הדברים אחרים בענין ההקדמות. והגאון קאר"ו לא בא רק להוסיף על ברכה הקצרה שבספרים שלנו בגמרא ואלו דברי אלהים חיים אף הנה עתה באתי לעשות סמוכות למנהג אשפנזי של קהלתנו אשר אולי בכונה הספימו קדמונינו להיות כל הקודם זוכה להזכיר יחד גמולות והטובות ולברך הגומל חסדים טובות לחיובים שגמלני כל טוב: ואני טרם אכלה לדבר לא אוכל מלט מלגלות למעכ"ת מרגלית אחת טובה כפולה ששמעתי במאמר אותו פרק ואותו מקום בהרואה מפי ירושלמי אשפנזי דרשן נקרא מו' אורי פייבוש ז"ל שדרש בפרים זה ארבעה וארבעים שנה פה ק"ק קראקא פשהייתי בחור וכדומה שאמר הדבר בשם אומרו מוהר"ר משה אלשקר או מוהר"ר משה קורדאוור"י ז"ל אשר הקשה כמה קושיות בהרגשת בהאי דארבעה צריכין להודות כו' ורובם נשפח ממני וכמדומה אצלי שהגדולה אלו הנה במאי שתפס לשון לחיובים שפירושו רשיעא פתרגומו הל"ל עובר עבירה או חוטאים וכיוצא בזה כי מה לתרגום בברכת לשון הקודש או מאן דכר שמייה דחיובים או רשעים הקא מלבד שבעצם החלוקה נראה בעל המאמר סותר הפסוקים בראשון בא' נקיט בזה מדברות סתם ובפסו' כ' דווקא' תעו במדבר בשימון דרף כו' וגם את השלישי מי שחל' ונתרפא סתם ובפסוק פתיב ויגיעו עד שערי מנת גם את הרביעי מי שהיה חבוש בבית האסורין סתם ובפסוק כ' דווקא יושבי חושך וצלמנת ואולי על קצוות כאלו הנקובים הפה יודו חסדי ה' לא זולתם גם לשון מאי מברך יש קצת להרגיש שהל"ל מיד סגנון הברכה פולו כמות שהיא ותירץ האלוף הדרשן ה"ל פולם בתירוץ אחד מלבד גם הרגשות אשר אינן פה וזה כי נקיט בזה לשון ד' צריכים להודות ולא לחיובים להודות ע"ד משום ועשית הטוב והישר או למען תלך בדרך טובים כי מצד הפסוק אין חיוב רק למי שהם בסכנה בקצה האחרון כאמור:.

אף לבלתי היות ח"ו כפוי טובה על חסדי ה' ית"ש ועל האמתו צריכין להודות אף כו'. ומסיק מאי מברך.

למאי שנראה כחמור גמל שאם אינו חייב מאי מברך ברכה לבטלה וצריכא מה זו עושה ומשני שמברך הגומל חסדים טובים לחיובים"ם. כלומר אני מברך לה' שגומל טובות וחסדים לחיובים מצד הפסוק לברך ולהודות שגמלני כל טוב גם עמדי גם אם אינני מחוייבי בפסוק ממש כאלו אומ' שחוט של הזכרת חסד ה' בברכה לחיובים בדין תמשוך גם עלי שגמלני כל טוב ע"כ מה שעלתה מצודת זכרוני מימי הנעורים וגם אני שמעתי

פהיום שנמצאו קצת הערה לפי מאמר הנ"ל בחבור האלשקר ז"ל ה"ל ואיננו בידי ובעת
ההיא שהנזכרתי לא נמצא עדיין בדפוס ובאמת פ"ה הלשון במל' חייבים בתוספת לשון
שגמלני כל טוב נ"ל כפתור נפרח.

ומתוכו נראה ג"כ שמ' אורי ה"ל הנה גוססא שלו כפי מה ששמע מרבותיו פנוסח שלנו
ושפתי צדיקים דובבות בקבר ומנוחותם פבוד אמרתי אגלה אגני מכ"ת יהיו לו לרצון:
אלה הדברים אשר כתב לי מ"ו מהרי"ף.

שלום להאלוף המרום חכם הכולל במהו"ר אברהם פ"ץ קריתי ושניתי מכתב השאלה
ותשובה שהשיב אביו דכ"ת החכם הכולל איש חי רב פעלים. מוה"ר ישראל יחיאל
נר"ו בענין ברכת ההודאה והנה חן חן מוצק על שפתי וילשונו אף אמרתי שאין לדקדק
בזה ולדרוש סמוכים ממ"ש הטור מיד אחר זה ז"ל ואם בירך אחר ואמר בא"י אמ"ה
שגמלך כל טוב וענה אמן יצא ואשר כתב שפוננת ב"י הנה במ"ש שגוססאות בגמרא
שלנו ברוך גומל חסדים טובים לומר שליתא בגוססאות הגמרא תיבת לחייבים כלל
מדלא כתב תיב' וכו' וגם בעיני הנה נראה לומר פן אלא שאין זה מלשון וסגנון הגמרא
וגוססאות הברכות שיברך הגומל חסדים טובים ולא יסיים לומר למי שהרי אנו אומרי
גוסס התפלה בכל יום הגומל חסדים טובים לעמו ישראל [וכן הוא בגמ' פ' הרואה דף
ס' ע"ב] גומל לאיש חסיד כו' והדומה לו.

וגם דוחין לומר ששלשה גוססאות הנה בזה דהיינו לגוססאות הגמ' אין צריך לומר
לחייבים ולגוססא האגודה צ"ל לחייבים ולגוססא הפוסקי הנ"ל יהנה תיבת לחייבים מוקדם
וגם נוסף בו שגמלני כל טוב וגם פירו' הב"י מדויק יותר לגוססאות הגומל לחייבים
טובים מאשר הוא לגוססאות הגומל חסדים טובים לחייבים דלגוססא זו הל"ל הגומל
חסדים אפילו לחייבים מאחר שברכת הגומל חסדים טובים אנו מברכים כל יום פנ"ל
אפי' אינן חייבים מה שאין פן לגוססאות הגומל לחייבים שהוא גוססא אחרית' מתוקנ'
לברכת הודאה וגם מן הראוי להקדים ולסמוך העיקר להברכה דבא"י אמ"ה ולהראות
שפוננת המברך הוא שגומל לחייבים טובות ולא יאחר דבר העיקר בההודאה ולומר
לחייבים בסוף הברכה ודומה לזה מציינו לדעתי בגוססא הברכה דברכת הקשת דאיתא
ג"כ שם בפ' הרואה דנ"ט ע"א ז"ל הגמרא מאי מברך ברוך זוכר הברית במתניתא תנא
ר"י בן ברוקא א' נאמן בבריתו וקיים במאמרו א"ר פפא הלכך גמרינהו לתרנוניהו ברוך
זוכר הברית ונאמן בבריתו וקיים במאמרו עכ"ל וכן נוסח זה כ' ג"כ הר"ף והרמ"בם
והטור בסי' רכ"ט ולא פהתוס' שכ' שם לומר זוכר הברית באחרונה ואנו הולכין אחר
גוססא הגמרא ופוסקים ה"ל ואף שהבריתא היתה קדומה לרי"ב ורי"ב שפא אחריו
משמע שפא להוסיף על לשון הבריתא א"כ הנה לנו לומר לשון ההוספה באחרונה.

ונראה דטעם הפוסקים הוא להסמיך העיקר לברכה דהיינו זוכר הברית. .

קצרתי בדבר שאין להקפיד כו' וכן נ"ל וגם מפני טרדת הנכנסים והיוצאים אלי בקריד
ע"כ דברי לעו בלשון ובענין ושלום מאהו דברי אזהבה ה"ק ינשע: וזה אשר השבתי
לו: הנה דברי פי חכם חן אף נתקשה לי בזה על שר שלום במ"ש מכ"ת לזחות את דברי
אבי מורי מלפי צדק לעולם יצו' כמה שפ"י את דברי הרב הב"י וכתב ז"ל שאין זה מלשון
וסגנון הגמ' בגוססאו' הברכו' שיברך הגומל חסדים טובים ולא יסיים למי שהרי אנו

אומרים בְּנוֹסַח הַתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם גּוֹמֵל חֲסִדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְכֵן הוּא בִּפ' הַרְוָאה כו' הֵן אַמַּת יְהִיגָה חֲפוּ שֶׁר"י בְּעַל הַטּוֹרִים הֵבִיא גְּנוּסְתָא זוּ בְּטוֹר א"ח ס' מ"ו.

אף יְדוּעַ לְהוֹי לְמַלְכֵי שְׁהַרְב הַב"י פֶּתַב שְׁלֵהֲרַמְבַּ"ם הִי גִירְסָא אַחֲרַת הֵינּוּ גּוֹמֵל חֲסִדִים טוֹבִים וְתוֹ לָא וְכֵן מְצֵאתִי ג"כ בַּאֲבוּד"ר הֵם שְׁהִבִיא גִירְסַת הַרְמַב"ם. וְעוֹד יִקְשֶׁה לְדַבְרֵי מַכ"ת עַל שְׁהַקְשָׁה עַל דְּבָרֵי א"מ כִּי לֹא מְצִינּוּ נְוִסְחוֹ הַבְּרָכוֹ שְׁיִבְרַךְ הַגּוֹמֵל חֲסִדִים טוֹבִים וְלֹא יִסְיִים לוֹמַר לְמִי שְׁהָרִי בְּכָל יוֹם פְּעַמִּיִם אָנוּ אוֹמְרִים בִּי"ח בְּרָכוֹת אֵל עֲלִיוֹן גּוֹמֵל חֲסִדִים טוֹבִים וְלֹא יוֹתֵר אֶלָּא וְנִדְאִי יִרְאֶה מְזֵה שְׁאִין לְדַקְדָּק אִם יִסְיִים לְבַסּוֹף הַבְּרָכָה שְׁגַמְלָנִי כֹּל טוֹב וְגַם בְּהַרְוֹקַח מְצֵאתִי שְׁפֶתַב בְּסִי' שֶׁמ"ג כְּלִשׁוֹן הַגַּמ' שְׁמַבְרַךְ בְּרוּךְ הַגּוֹמֵל חֲסִדִים טוֹבִים וְתוֹ לֹא מִיָּדִי וְא"כ הוּא דַּעַכ"פ צָרִיךְ לְסִיִּים וְלִבְרַךְ לְמִי שְׁגַמְלָנִי חֲסִדִים לֹא הִיָּה לוֹ לְהַמְחַבֵּר לְסֵתוֹם כְּדַבְרֵי הַגַּמ' שְׁהַמְחַבֵּר צָרִיךְ לְפָרֵשׁ דְּבָרָיו מִשֶּׁא"כ כְּדַבְרֵי הַגַּמ' וְכַמְאָמְרָם ז"ל: לְכֹן לְכַאוּרָה נִרְאֶה דְאִין צָרִיךְ לוֹמַר רַק גּוֹמֵל חֲסִדִים טוֹבִי וְתוֹ לֹא מִיָּדִי.

וְלִזְה פֶּתַבּוּ הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם וְהָרָא"ש וְהַטּוֹר דְּיִשׁ לְהוֹסִיף בְּבְרָכָה שְׁגַמְלָנִי כֹּל טוֹב וְגַם מַלְת לְחִיָּבִים וְלִזְה פִּינּוֹן הַב"י אֵף לֹא בָּא לוֹמַר אִם לְהַפְנוֹךְ הַמַּלְת לְחִיָּבִים לְבָרָאֵשׁ אוֹ לְבַסּוֹף כְּדַבְרֵי א"מ יִצּוּ וְרִישׁ דְּבָרֵי מַעַכ"ת וְגַם א"ל דְּלִזְה לֹא הִזְכִּירוּ בְּגַמְר' דְּצָרִיךְ לְהוֹסִיף וְלוֹמַר שְׁגַמְלָנִי כֹּל טוֹב דְּמַמִּילָא קָאִי עַל הַמְבָרַךְ דְּבִאֲשֶׁר שְׁכַבְרַךְ בִּירַךְ בְּהַשְׁפָּמָה בַּתְּחִלַּת הַתְּפִלָּה הַגּוֹמֵל חֲסִדִים כו' א"כ מַה שְׁאָמַר לְבַסּוֹף עוֹד בְּרָכָה זוֹ שֶׁל הַגּוֹמֵל חֲסִדִים בָּא לְהוֹסִיף עַל דְּבָרֵי הָרָאשׁוֹנִים דְּמַתְחִלָּה בִּירַךְ עַל הַכָּל.

וְהַדָּר אָמַר שֶׁהִי"ת גּוֹמֵל אִתּוֹ עִמּוֹ חֲסִד בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית וּמַמִּילָא קָאִי עַל הַמְבָרַךְ וְא"צ לְפָרֵשׁ דְּבָרָיו. גַּם מַה שְׁפֶתַב מַכ"ת דְּגַם מִן הָרָאוֹי לְהַקְדִּים וְלְסַמְנוֹךְ הָעֵינְקָר לְהַבְרָכָה דְּבִא"י אִמ"ה וְלְהָרָאוֹת שְׁפִנּוֹנַת הַמְבָרַךְ הוּא שְׁגוֹמֵל לְחִיָּבִים טוֹבוֹת וְלֹא יֵאָחַר דְּבַר הָעֵינְקָר בְּהוֹדָאָה וְלוֹמַר לְחִיָּבִים לְבַסּוֹף הַבְּרָכָה כו'.

הִנֵּה לֹא אִדַּע לְמָה נֹאמַר דְּהָעֵינְקָר כְּנֻנַת הַמְבָרַךְ לוֹמַר שְׁגוֹמֵל לְחִיָּבִים טוֹבוֹת אוֹלֵי עֵינְקָר כְּנֻנַת הַמְבָרַךְ לוֹמַר דְּגוֹמֵל חֲסִדִים טוֹבִים וְהַדָּר מְפָרֵשׁ וְאָמַר גַּם כֵּן לְחִיָּבִים שְׁגַמְלָנִי כֹּל טוֹב לְהוֹרוֹת שְׁגַם נוֹתֵן הוֹדָאָה לְהַשִּׁי"ת שְׁגוֹמֵל חֲסִדִי ג"כ לְחִיָּבִים וְהֵינּוּ נְמִי שֶׁהוּא חַד מְנִיָּהוּ אֵף הָעֵינְקָר כְּנֻנַתוֹ רַק בְּמַה שְׁגַמְלָנִי חֲסִד וּמַה גַּם אִם נֹאמַר דְּעֵינְקָר כְּנֻנַת הַמְבָרַךְ שְׁמַבְרַךְ שְׁגוֹמֵל חֲסִדִים לְחִיָּבִים אִזִּי יוֹתֵר יִקְשֶׁה עַל דְּבָרֵי הַגַּמְר' לְמָה סִתְמוּ וְלֹא פֶּתַבּוּ שְׁעֵינְקָר הַבְּרָכָה הִיא תִּיבַת חִיָּבִים לְכֹן יוֹתֵר יִשׁ לְפָרֵשׁ כְּנ"ל.

וְהִנֵּה בְּעֵינְקָר הַמְנַהֵג מְצֵאתִי שֶׁהָרָא"פ פֶּתַב בְּהַגְהוֹתִיו עַל דְּבָרֵי הַטּוֹר ז"ל וְכַס"א פֶּתוּב הַגּוֹמֵל חֲסִדִים טוֹבִים לְחִיָּבִים עַכ"ל וְכֵן מְצֵאתִי בְּמִנְהַגִּים שֶׁל שְׁבַת שְׁפֶתַב מְמַשׁ כְּמִנְהַגֵּינוּ בִּא"י אִמ"ה הַגּוֹמֵל חֲסִדִים טוֹבִים לְחִיָּבִים שְׁגַמְלָנִי כֹּל טוֹב וּמִימֵיהֶם אָנוּ שׁוֹתִים שֶׁהֵם גְּאוּנִים בְּנֵי אֲשַׁפְנִזִים וּמְנַהֵג אֲבוֹתֵינוּ תוֹרָה הִיא וְכֵן נִרְשֵׁם בְּטַס שְׁלָנוּ וְאִין לְזוּוּ מְזֵה: כ"ד הַצָּעִיר אַבְרָהָם כ"ץ רַפְאֵל פּוֹרְט: סִימָן ד' הִנֵּה שְׁמַעְתִּי וְרָאִיתִי פֶּסֶק אֶחָד שְׁאִינּוֹ וְחֵינְקָר הַגְּאוּן מַחוּ' מו' שְׁמִשׁוֹן ב"ך ז"ל עַל עֶסֶק הָרִיב שְׁנַפֵּל בְּמִנְטוּבָה שְׁהַמְבּוֹרְרִי הָאֵרִיכוּ זְמַנּוֹ שֶׁל שְׁטֵר בִּירוּרִין עַד ב' פְּרַעוּר וּבוֹ בְּיוֹם כְּתַבּוֹ הַפֶּסֶק וּמַעַכְשָׁיו בָּא א' מְבַעֲלֵי דִינִים לְעַרְעֵר עַל הַפֶּסֶק וְאוֹמַר שֶׁהוּא כְּחֵרֶס הַנְּשָׁבֵר וְאִין בּוֹ מְמַשׁ בְּהִיּוֹת שֶׁלֹּא הִיָּה לָהֶם כַּח לְפִסּוֹק רַק

עד יום ב' פרווע"ר ועד ולא עד בכלל והצד שפנגדו רוצים בקיומו של הפסק ואומר כי עד ועד בכלל.

וע"ז רבו הדעות הללו פוסלין והללו מכשירין אלו מביאים ראיה לחזק דעתם ואלו מביאים ראיה לחזק דעת' ונעש' תורה כשתי תורות ח"ו ובהיות כי אלו ואלו דברי אלהים חיים וכל הנחלים הולכי' אל הים ים התלמוד ומשם יפרדו והיו להרבה ראשים ומקורם אחד לכן חל עלינו חובת ביאור פל חלקי הסותר מאמרים הללו והיו לאחדים: והנה שני העמודים אשר הם יסוד ושורש לכל הדעות הפוסלים והמכשירים הם.

שתינינו בנדריים פרק קונם יין תנו התם קונם יין שאני טועם עד הפסח אסור עד שיגיע פסח. עד הקציר עד הבציר עד המסיק אין אסור אלא עד שיגיע ומהכא ומהנמשך מזה נראה להוכיח שעד ולא עד בכלל ובפרק פל הגט איתא ההיא דאמר אי לא אתינא מכאן עד תלתין יומין להוי גיטא אתא בסוף תלתין יומין ופסקין' מכאן אמר חזו דאתאי אמר שמואל לא שמי' מתנא ש"מ דאי לאו דפסקין' מכאן נתקיים תנאו.

והא עד תלתין יומין קאמר ואיהו לא אתא אלא עד סוף תלתין יומין ש"מ עד ועד בכלל ולהטיל שלום בין שני המאמרים הללו אקדים הקדמה אחד אשר בו יתורצו מאמרי התלמוד ופסקי הגאונים הנראים בתחלת הדעת חולקים אלו על אלו בנידון זה והוא כ בין בנדריים ובין בגיטין הולכין אחר לשון בני אדם שבאותו מקום ובאותו לשון ובאותו זמן לפיכך שנינו פרק הנודר מן המבושל הנודר מן הענבים מותר ביין מן הזתים מותר בשמן כו'.

וכדומה לזה נמי בגיטין וגם הולכים אחר פנונת הנודר או המגרש ולכן בריש שמעטא דכתובות. אתנא למידק מההיא דפרק פל הגט הבאתי לעיל דאין טענת אונס בגיטין ונדחיא לה התם דלמא אונסא דשכיח שאני דכיין דשכיח ולא אתני אנו סהדי דעל דעת פן יהיב דאי אפסקא נהרא להוי גיטא אלמא אע"ג דאונסא דלא שכיח מבטל גיטא ושפיר נתקיים תנאו קרינו ליה הכא באונסא דשכיחא הנה גיטא הואיל ואנו סהדי דע"ד פן אתני ובפרק מי שאחזו אתא למידק ששכ"מ שאמר ה"ז גיטא אם מתי והבריא בטל גיטא ולא אמרינו אם מתי לעול' קונם שתמות היא קאמר ולא מת מחולי זה קאמר.

וכן בנדריים אע"פ ששנינו בפרק קונם זה הפלל כל שזמנו קבוע ואמר עד שיגיע אסור עד שיגיע. עד שיהא אסור עד שיצא אפילו הכי מסיק שם ר"י אומר קונם בשר שאני טועם עד שיהא הצום אינו אסור אלא עד ליל הצום שלא נתפונן זה אלא עד שעה שדרף בני אדם לאכול בשר רבי יוסי בנו אומר קונם שום שאני טועם עד שתהא שבת אינו אסור אלא עד ליל שבת.

שלא נתפונן זה אלא עד שעה שדרף בני אדם לאכול שום אם פן חזינו שפיר שהולכין אחר פנונת הנודר. אף על פי שמסקינן שם בגמרא דלית הלכתא לא כר"י ולא כר"י.

היינו משום דאמרינו שפל האומר עד שיהא מסתמא לא נתפונן אלא עד שיצא. ומש"ה בנדריים שאוסר דבר על עצמו עד הפסח או עד עצרת אנו סהדי שדעתו לומר עד שיגיע ובגיטין אם הולף למדינת הים ואומר אם לא אבא מכאן ועד ל' יום אנו סהדי שהוא רוצה בבטול הגט לכן אפי' לא בא אלא לסוף ל' יום הגט בטל לחומרא.

ואם אָמר ה"ז גִּיטף ע"מ שְׁתַּתֵּן לִי ק' זְהוּ מִכָּאן עַד ל' יוֹם דְּאַנְן סְהַדֵּי שְׂרוּצָה הוּא בְּקִיּוּם
הַגֵּט לְכֵן אִם תִּתֵּן לוֹ ק' זוּז אִפִּי בְּסוּף ל' יוֹם הַגֵּט גֵּט וּלְקוּלָּא. וּמִן הַתּוֹרָה וּמִן הַנְּבִיאִים
וּמִן הַכְּתוּבִים בְּכָל מְקוֹם שְׁנֵאמַר עַד לֹא אֶתְפָּרֵשׁ אֲלֵא כִּפִּי עֲנִינּוּ כִּפִּי הַפְּנוּנָה הַנְּמַשְׁכֵּת
מִהִסְיָפוֹר הֵהוּא.

אָרְדוּף אוֹיְבֵי וְאַשְׁיִגֵּם וְלֹא אָשׁוּב עַד כְּלוּתֵם הָרִי עַד וְעַד בְּכָלֵל. עַד בֹּא הַשְּׁמֶשׁ תִּשְׁכַּבּוּ
לוֹ.

הָרִי עַד וְלֹא עַד בְּכָלֵל. עַד יַעֲבֹר עֲמָהּ ה' הָרִי עַד וְעַד בְּכָלֵל וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בְּנוֹקַר
הָרִי עַד וְלֹא עַד בְּכָלֵל.

וּבְגִידוֹן דִּינָן אִם הָיָה בְּשִׁטְר בְּיִרְרִין שְׁהֶצְדָּדִים נִתְרַצוּ לְהַרְחִיב הַזְּמַן לְהַמְבַּרְרִים עַד ב' פְּרוּוֹעַר
אִז יְכוּלִין לֹאמַר שְׁלֵא הָיָה דַעְתָּם לְתַת לָהֶם כַּח אֲלֵא עַד שְׁיִגִיעַ אַבְל כִּינּוּ דְאַנְהוּ
מְבַרְרִין שְׁעָרוֹ לָהֶם כַּח לְפָסוּק עַד ב' פְּרוּוֹעַר.

וְאַנְן חֲזִינָן דְּבוּ בְּיוֹם פְּסָקוֹ גִּילּוּ עַל דַּעְתָּם שְׂכָף הָיְתָה כְּפוֹנְתָם מִתְחַלָּה לֹאמַר עַד וְעַד בְּכָלֵל
דְּוִמְיָא דְאֹמַר ה"ז גִּיטף עַל מְנַת שְׁתַּתֵּן לִי ק' זוּז מִכָּאן וְעַד תִּלְתִּין יוֹמִין אֲפִילוּ לֹא נִיתַן
אֲלֵא בְּיוֹם שְׁלִשִׁים בְּסוּפוֹ אִפִּי הָיָה גִיטָא דְאַנְן סְהַדֵּי הוּאִיל וְרוּצָה הוּא בְּקִיּוּם הַגֵּט דַּעְתּוֹ
לֹאמַר עַד וְעַד בְּכָלֵל ה"ה הָכֵא נְמִי הוּאִיל וְהַמְבַּרְרִין רוּצִים בְּקִיּוּם הַשְּׁטֵר בְּיִרְרִין וְלָכֵן
הָאֵרִיכוּ אוֹתוֹ כְּדִי לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְצַדִּיקָה וְחַתוּמָן מַעִיד עֲלֵיהֶם שְׁעַד וְעַד בְּכָלֵל ד"ל אִטוּ
בְּשׁוּפְטֵנִי אוּ בְּרִשְׁעֵי עֲסָקִינוּ ע"כ לְשׁוֹן הַגָּאוֹן מוֹהַר"ר שְׁמֶשׁוֹן ב"ך ז"ל: וְלַעֲנֵד נ"ל
לְפָסוּק הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה בְּגִידוֹן זֶה שְׁהַדִּין עִם הַמְעַרֵר עַל הַפֶּסֶק ה"ל.

וְטַעֲמוֹ וְנִימוּקוֹ עִמּוֹ חֲדָא דְכֵן נִלְמַד מִמָּאִי דְשָׁנִינָן הָתָם בְּגִדְרִים בִּפ' קוֹנָם יִין וְהִבִּיאֵי הַרְב
ז"ל לְעִיל בְּפִסְקִי: דְתַנּוּ קוֹנָם יִין שְׁאִנִּי טוּעֵם עַד הַפֶּסֶח אָסוּר עַד שְׁיִגִיעַ. עַד הַקְצִיר עַד
הַבְּצִיר עַד הַמְסִיק אִינּוּ אָסוּר עַד שְׁיִגִיעַ כּו' דְמַהְכָּא מִשְׁמַע בְּהַדְיָא שְׁעַד וְלֹא עַד בְּכָלֵל גַּם
מִדְתַּנּוּ הָתָם סוּף פְּרָק קוֹנָם יִין ר"י אֹמַר קוֹנָם יִין שְׁאִנִּי טוּעֵם עַד שְׁיִיָּהּ פֶּסֶח לֹא נִתְפַּוּוֹן
זֶה אֲלֵא עַד לִיל פֶּסֶח.

עַד שְׁעָה שְׁדָרָף בְּנֵי אָדָם לְשִׁתּוֹת יִין כּו' וְהִבִּיאֵי הַטּוֹר בִּי"ד וְסִי ר"ך. מִכָּאן מִשְׁמַע גַּם כֵּן
דְּאֲזִלִּין בְּתַר דַּעַת הַנּוֹדֵר וְלָכֵן אֲמַרִּין נְמִי דַּעַד וְלֹא עַד בְּכָלֵל וְכֵן הוּא בְּהַדְיָא בְּגִידוֹן זֶה
מִמָּשׁ בְּתַשׁוּבַת הָרָא"ש כָּלֵל ע"ו סִי ד' וְז"ל שְׁאֵלָה רְאוּבֵן הוּצִיא שְׁטֵר חוּב עַל שְׁמַעוֹן
שְׁזַמְנוּ הָיָה ה' בְּנִיסָן וְשְׁמַעוֹן הוּצִיא שׁוֹבֵר שְׁנִכְתַּב ה' בְּנִיסָן וְכַתַּב בּוּ שְׁמַחֵל רְאוּבֵן
לְשְׁמַעוֹן כָּל תְּבִיעוֹת שְׁהָיָה לוֹ עֲלָיו עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם רְאוּבֵן גּוֹבָה שְׁטָרוֹ דְּכִינּוּן שְׁפָתוֹב בְּשׁוֹבֵר
שְׁמַחֵל לוֹ כָּל תְּבִיעוֹת עַד אוֹתוֹ יוֹם אִין אוֹתוֹ יוֹם בְּכָלֵל כּו' דְּבַל הָעוֹלָם עַד וְלֹא עַד בְּכָלֵל
מִדְתַּנּוּ בְּגִדְרִים פ' קוֹנָם יִין עַד הַפֶּסֶח אָסוּר עַד שְׁיִגִיעַ עַד הַקְצִיר עַד הַבְּצִיר עַד הַמְסִיק
אִינּוּ אָסוּר אֲלֵא עַד שְׁיִגִיעַ וְאֵע"ג דְּלִגְבֵי אִיסוּר וְהִתֵּר אֲמַרִּין פ' אֵלוּ טְרִיפּוֹת דְּאֲזִלִּין
לְחוּמְרָא אִי עַד וְעַד בְּכָלֵל חוּמְרָא אֲמַרִּין עַד וְעַד בְּכָלֵל.

ואי עד ולא עד בכלל חומרא אמרינן עד ולא עד בכלל בנדריים ליפא ספיקא דבנדריים הולכין אחר לשון בני אדם האומר עד יום פלוני אין אותו יום בכלל אבל אם הי' פתוב בשובר שמחל לו כל תביעות שיש לו עליו עד עכשיו אז עכשיו מספקא לי' אי הי' בתחלת היום או בסופו וכן השטר מספקא לי' באיזה שעה היה ביום ומספקא לא מפקינן ממונא ותלינן שהשטר קודם ואח"כ פשר עמו ומחל לו כל התביעות עכ"ל התשובה והנה בכלל הדברים האלו נשמע דאמרינן גבי דיני ממונות דעד ולא עד בכלל ואע"ג דהרא"ש כתב לעיל בתשובה אחרת פלל זה דין ג' וז"ל ראובן הוציא שובר וכתוב בו ששמעון מחל לו כל תביעות ממון שהיה עליו עד היום הנה ושוב הוציא שמעון שטר שראובן חייב לו מנה וזמנו של שטר ושובר ביום א' וראובן אומר ששטר מן אחר יראה לי שיד בעל השטר על התחונה ע"כ.

וא"כ משמע דמה שפתוב בשובר ששמעון מחל לו כל תביעות ממון שהיה לו עליו עד היום הנה עד ועד בכלל דאי הי' עד ולא עד בכלל הנה גובה זה שטר: דפשיטא הנה מן אחר פינן שנקתב באותו יום ומשמעות של השובר עד היום הנה ולא עד בכלל.

ד"זא דבלא"ה צריכין אנו ליישב שני התשובות הללו דלא יסתרו זא"ז דגם בטור ח"מ סי' מ"ג הביא הב"י שני תשובות הנ"ל בזה אחר זה ולא הביאם בלשון פלוגתא גם לא כתב עליהם שמסתרי אהדדי וכבר כתב הרמ"א בד"א סי' מ' דנקטינן כתשובת הרא"ש שכתב שיד בעל השטר על התחונה.

וכ"כ הרשב"א בתשובה דלא כתשו' האחרת שכ' שגובין גם הב"י בש"ע סי' מ"ג הביא בתחלת סכ"ו בלשון זה ראובן שהוציא שטר על שמעון שזמנו ביום כף ושמעון הוציא שובר על שטר זה פתוב באותו יום עצמו יד בעל השטר על התחונה והוא תשובת הרא"ש שכ' מתחלה ובסעי' כ"ז כ' בלשון זה ראובן הוציא שט"ח על שמעון שזמנו ה' בניסן ושמעון הוציא שובר שנקתב בה' בניסן פתוב בו שמחל לו ראובן כל תביעות ממון שהי' עליו עד אותו היום ראובן גובה שטר דבלשון העולם עד ולא עד בכלל וא"כ יהיו דבריו לענין הלכה סתרי אהדדי וגם צ"ע על דברי ר"מא שסתם לכתוב בש"ע בסעי' ד"ו דנקטינן פנותי'.

ולא הקשה דדבריו סתרי אהדדי פנרפו פינן שכ' בד"מ דלא ס"ל כתשובה האחרת שהביא הב"י בש"ע בסעי' כ"ז והנה פדי ליישב שתי תשובות הללו כתב מ"ו הגאון מהר"ף פ"ץ יצו שנ"ל דבתשובה הראשונה שכתב בו דיד בעה"ש על התחונה.

מירי שלא פתוב בשובר עד היום הנה אף מה שפתוב בתשובה עד היום הנה הוא לשון הרא"ש שדייק הכי דמדכתב בשובר זמן משמע דמחל לו עד היום הנה וכן משמע מהב"י דכתב על תשובה זו ז"ל וכ"כ הרשב"א וכו' ובאותו תשובה לא נזכר בשובר עד היום הנה גם בלשון השאלה לא תליא השאלה בכתובה עד היום הנה ובשאלות השניות תליא השאלה בהכי ע"ש עכ"ל מ"ו וראיה לדבריו ג"כ שהביא הב"י בש"ע שני תשובות הללו זה אחר זה ולא כתב בדין הא' ג"כ האי עד היום הנה ודו"ק וא"כ בנידון זה ג"כ אמרינן דעד ולא עד בכלל וגם ר' ירוחם כתב בנכ"ג שתנאי שאדם מתנה עם חבירו אין הולכין

אחר לשון הפתוב אלא אחר הפנונה והביאו הב"י בס"ס ס"א וגם בש"ע ס"ס זה כמ"ש הטור בי"ד סימן רי"ח לעו וש'.

ולכן פשם שאמרנו גבי נדרים עד ולא עד בכלל ה הָכָא נָמִי כִּמ"ש הָרָא"ש שֶהֲבֵאתִי לְעִיל. ומה שפתיב הרב הגאון זללה"ה ונ"ל ובגידן דידן אם הנה פתוב בשטר בירורין שהחולקי נתרצו להרחיב הזמן להמבנררים עד ב' פרווער אז יכולין לומר שלא הנה בדעתם לתת להם פח אלא עד שיגיע אכל פינן דאינהו מבנררין שפרו להם פח לפסוק עד ב' פרווער ואנן חזינו דבו ביום פסקו גילו על דעתם שפך הנה פנונתם בתחלה לומר עד ועד בכלל כו' הו אמת נפלאתי מאוד ע"ז דבונדאי צ"ל שהצדדים נתרצו בעצמ' להרחיב הזמן להמבנררי דא"ל דהמבנררים נתרצו עצמם להרחיב הזמן דהרי אין פח בידם לעשות פזה פינן שבשטר בירורין הי' פתיב בהם זמן שהרי פתיב ו"ל והמבנררים האריכו זמנו של שטר משמע שהנה פתוב זמן בשטר והאיך רשאי להרחיב הזמן בלי ידיעתם.

דבונדאי אם לא הנה פתוב בו זמן נודאי היו יכולין לדון ולעשות פשרה ביניהם כ' שירצו פינן שהו מבנררין אף באשר שנכתב זמן בהשטר בירורין לא הנה רשות להם להרחיב הזמן בלי ידיעתם וכיון שהם בעצמם הרחיבו הזמן אז מוכח שפנונתם הנה עד ולא עד בכלל פינן שעשו זמן דמשמע עד הזמן שהוא ולא יותר דבונדאי הנה נפקותא אצלם אם ידונו ויעשו פשרה לאחר זמן ה"ל.

דאל"כ למה עשו זמן בהשטר בירורין אף הנה להם לימן פח להבנררים לדון ולעשות פשרה אימת שירצו. אלא נודאי הצדדים בעצמם הרחיבו הזמן להמבנררים עד זמן המוגבל.

ואח"כ טענו שהזמן המוגבל הוא עד ועד בכלל. והצד השני אומר שאין עד ועד בכלל לכן פינן שהם בעצמם האריכו הזמן לכן אמרינו ג"כ דאין עד ועד בכלל כמו בנדר' וגם חין לומר שפינן שהאריכו הצדדי הזמן עם המבנררי והתרצו לזה שאפשר לשאול להמבנררים בעצמם האיך הנה בדעתם לכתחלה אם עד ועד בכלל או לא דהרי הב"י והד"מ פתיבו שם בתשו' הרשב"א בש"ע סי"ב ובש"ע ס"ס"ג הביאו הרמ"א בש"ע ונ"ל על ראובן ושמעון שנתן א' מהם שטרות לחבירו ונשבע שלח יגבה מעצמו מאותן חובות פלוס, ואח"כ נתגלה תביעות ביניהם ולקחו פשרן ח' ביניהם שכל מה שיעשה ביניה' עד זמן פלוני הוא קיים ועשה הפשרן פשרה ביניהם שיתנו פטורים זה לזה חוץ משט"ח הנזכרי' יהיו בתוקפו כמו שהם היו' הנה ואח"כ נתגלה שהנתן קיבל מקצת דמי חובות קודם שנתן הפטורים עכשיו אומר שהוא פטור ממה שקיבל שהרי נתן לו פטורים אח"כ אף על פי שאמר חוץ משט"ח הנ"ל מ"מ אמר כו' והפשרן אמר שפך היתה פנונתו בפשרה והשיב הרשב"א שצריך להחזיר מה שקיבל כו' עד ואין עדות הפשרן מועיל פינן שלא אמרו בעוד שהבע"ד עומדין לפניו כדאמרנו גבי דיין אע"פ שקבלו הפשרן לזמן ואמרו תוך הזמן אין משגיחין בו שאין הזמן אלא לפסוק ביניהם מה שיפסוק אכל לאחר שפסק ונשא ונתן שוב אין לו רשות להוסיף ולגרוע אפי' תוך אותו זמן עכ"ל וא"כ בגידן זה ג"כ אין פח בפשרן להוסיף ולגרוע בדין ה"ל דאין הזמן אלא לפסוק ביניהם מה שיפסוק אף צריך לפסוק בזמן שניתן שיעשה הפשרה.

ולא לאחר הזמן שעד ולא עד בכלל. ומה שכתב והביא ראיה מהגט אין הנידון דומה לראיה בשלמא גבי גט אמרינו דבנודאי הוא רוצה בקיום הגט וכמ"ש הרב בעצמו אבל בנידון דידן אמרינו דהצד שפנגדו לא רצה לקיים הפשר אלא עד זמן המוגבל ולא עד בכלל כן נראה לי לפסוק הלכה למעשה הצעיר אברהם הפהן: הלכה זו פתבתי לדורות: להבין ולהורות: בין טומאות לטהרות: יקרה היא מפנינים: אזהרה לאבות על הבנים: כמו שאמרו חז"ל אמור ואמרת להזהיר הגדולים על הקטנים מעשה שהיה פה היה שפאשר נתקבלתי בק"ק לבוב דחויץ לחומה בר"ח אלול ש"פ לפ"ק בעזה"י הלכתי אח"כ ביום א' ד"ט אלול לבית הקברות בתוך הפאים לומר שם תחינות פמנהגם של ישראל לילה לבה"ק בער"ה ולרבות שם בתחינות וליתן שם צדקה לעניים בער"ה ומיד בבואי שם נשאתי את עיני ואראה והנה הרבה אלנות נטועים שם וענפיהם תכופים סמוכים זה לזה סוככים בשריגיהן ועליהן זה לזה פסופה ממש ומקצתם מאהילי' על איזו קברים ואז מיד הייתי זהיר ומזהיר את בניי שלא לכנס תחת צל האילנות באשר הם יחד פנלם אנהל הטומאה: ואז לא עלה על לבי לחקור ולדרוש אם שאר הפהנים תושבי הקהל דלפנים מן החומה ודחויץ מן החומה פורשים מאנהל האילנות כי אמרתי קהלה קדושה כזו אשר היא עיר ואם בישראל וממנו תצא תורה לרבים חלילה להעלות על לב ולומר שהמכשלה פזאת תצא מת"י והן עתה בער"ה הנ"ל היה מטוב ההנדמן בחסד אל כל היום להתגלגל זכות על ידי.

וכבואי לבית הקברות ואשא עיני ואראה והנה הגבאים של שני הקהלות יצ"ו המקבלים מעות הצדקה לעניים מאת כל איש אשר ידבנו לבו יושבים שם פנלם יחד. תחת אנהל האילנות וביניהם פהן אחד איש נכבד בר אורנין ובר אבהן שלחתי אליו שיצא משם ויפרוש מאנהל הטומאה ולא שמע לקולי.

והפצרתי בו ויקם משם ויבא אלי ויאמר הנה ידוע ומפורסם לכל באי שער עירנו שהגאון החסיד מו' ישוע פלק כץ ז"ל לא היה מונע עצמו כל ימיו מלילה תחת ענפי האילנות האלו ולא עלה על לבו שום חשש ופקפוק לפרוש מהם משום טומאה וכן כל גדולי חכמי הפהנים שבעירנו אינם פורשים מהם ולמה יגזור עלי מעלתה לפרוש מהם.

והשבתי לו לפום ריהטא הנה רואה בעיניו שפצת מקצת האילנות מאהילים על הקברים וכל האילנות שבאותו צד סמוכים זה לזה וענפיהם תכופים ודבוקים והיו לאנהל אחד ומה לי להשגיח בזה שהגאון ה"ל לא פירש מהם הלא אפשר לומר מקום הניח לי להתגדר בו: ועוד בר מן דין יש לדנו לכה זכות ולומר שבנימיו לא היו האילנות סמוכים כ"כ והיה רינח ביניהם ואחרי מותו נתרבו האילנות ונתנספו הענפים עד שנתקרבו והגיעו זה לזה ונעשו מהם אנהל אחד כמו סוף של סופה ועוד אפשר לומר שבנימיו לא היה שום קבר תחת האילנות שבאותו צד דחינו צד דרום ואחרי מותו נתחדשו שם הקברים ואחד מהם קבר איש האלהים הוא הגאון מהר"י פלק פהן ז"ל.

ועודני מדבר עמו: והנה בא אלי איש אחד ויאמר אלי אם יאסור מעלתה לפהנים לכנס תחת ענפי האילנות א"כ גם הבית שלפני בית הקברות יאסרו הפהנים לבא שם כי מקצת האילנות ה"ל סוככים ומאהילים בענפיהם על הבית הנזכר מאחוריו ואמרתי אליו פדבריה פן הוא ועפ"י הדברים האלה צויתי להכריז בבהכ"נ מחויץ לחומה שמהיום

והלאה יהיו הפהגים נזקרים שלא יפנסו תחת ענפי האילנות של בית הקברות גם לא יפנסו לבית הקברות דרך הבית ה"ל אשר הוא דרך פניסה ויציאה לרבים גם יהיו נזקרים שלא ילכו בחוץ תחת הגג הקטן העשוי לגדר המסבב את כל בית הקברות לארכו ולרחבו פי כל האילנות וכל הגגות שבב"הק דבוקים ונוגעים זה בזה והיו לאוהל אחד: וצויתי לתקן להפהגים פתח הקטן שבקצר בית הקברות מצד מזרח שבו יהיו הפהגים נכנסים ויוצאים.

וכן עשו כל פהגי הקהל הקודש דחוי לחומה שמיד בערב יום הפורים בלכתם לבית הקברות היו נזקרים בכל אזהרות ה"ל והיו נכנסים ויוצאים דרך הפתח הקטן: אף גדולי וחשובי הפהגים דקהל הקודש דלפנים מן החומה לא חששו לדברי וכבואם לבית הקברות בערב יוה"כ לא היו נזקרים בכל אזהרות ה"ל והיו נכנסים ויוצאים פנ"ל ובהיות שהם מפורסמים לאנשי חיל יראי אלהים ראוי לדונם לכף זכות ואמרתיו אולי משגה הוא שעלה על לבם לאמר שענפי האילנות אינם חשובים להיות אוהל או מפני שרובם דקים ואינם יכולים לקבל משא כבד או מפני שקצתם מובדלות זה מזה ויש מעט אור ביניהם וכדי להוציא סכרא זו מלב הפהגים החכמים השלימים האלה באתי לבקר דין זה מתוך דברי המשנה ומתוך דברי הרמב"ם והראב"ד: תנן ר"פ ח' דאהלות דף נ"ד ע"ב יש מביאין את הטומאה וחוצצין.

מביאין ולא חוצצין כו' ואלו מביאין וחוצצין השנייה והתיבה והמגדול הזיון והגזוזטראות כו' והסככות והפרעות שהן יכולין לקבל מעזיבה רפה. דברי ר' מאיר נחכמים אומרים מעזיבה בינונית.

אלו הן הסככות אילן שהוא מיסד על הארץ והפרעות היוצאות מן הגדר ע"כ ונ"ל הרמב"ם בפ"ג מה' טומאת מת כל טפח על טפח ברום טפח קרוי אוהל כמו שבארנו וחוצץ בפני הטומאה ומביא את הטומאה בין שהוא עשוי לאוהל בין שנעשה מאליו אפילו היו שלא בידי אדם ה"ז מביא וחוצץ פי' כו': ב"דא פשהיה האוהל חזק אבל אוהל רעוע אין מביא את הטומאה ואינו חולץ מפני הטומאה מן התורה אבל מדברי סופרים מביא את הטומאה ואינו חוצץ פי' שריגת האילנות הסוככים על הארץ והם הנקראים סככות ואבנים היוצאים מן הגדר הסוככים על הארץ והם הנקראים פרעות אם יכולין לקבל מעזיבה בינונית והן עומדים הרי אלו מביאין וחוצצין מן התורה ואם אינם ראויים לקבל מעזיבה בינונית אלא הם גופלין הרי אלו מביאין מדבריהם ואין חוצצין וכן כל פיוצא בזה עכ"ל.

וכתב הפסד משנה ונ"ל ומה שכתב אם אינם ראויים לקבל מעזיבה בינונית האי אלו מביאין מדבריהם ואינם חוצצין בפ' התנוקת בדר"ס"ח ע"ב אמרו סככות ופרעות מדאורייתא אוהל מעליא בעינן ורפנן הוא דגזור וגם בפ' דם הנדה דכו"ו ע"ב ובפ"ק דמ"ק מוכח שסככות ופרעות הוי דרבנן: וסבר רבינו דע"כ מתניתן דקתני מביאין וחוצצין אוהל דאורייתא הוא.

דאי דרבנן בשלמא מביאין דהוי חומרא ניחא אלא חוצצין דהוי קולא. האיך יקילו רבנן לטהר מה שהוא טמא מן התורה פלומר וא"כ סככות ופרעות דמתניתן בהדיהו הוי גמי

אָנהל מְדַאָרְיִיתָא וְקַשְׂיָא מֵהַאי דַּמַּס' נִדְהָ דְלַעֲלִיל דְקַאָמַר דְסַכְכּוֹת וּפְרַעוֹת אֵינָן אָנְהָל אֶלְא מְדַרְבְּנָן.

וּא"כ ע"כ לומר דְכְשִׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל מַעְזִיבָה בֵּינוּנִית הִנְהָ אָנְהָל מְדַאָרְיִיתָא וְהַאי דְנִדְהָ דְקַאָמַר דְסַכְכּוֹת וּפְרַעוֹת אֵינּוּ אֶלְא מְדַרְבְּנָן אֵיירִי בְּשִׂאֵינָה יְכוּלָה לְקַבֵּל מַעְזִיבָה כְּנ"ל שְׂאִין אָנְהָל מֵאַחַר שֶׁהוּא רְעוּע אֶלְא שְׁחַכְמִים גְּזַרוּ בְּהֵן לְהִיּוֹת אָנְהָל לְחַוּמָרָא הֵינּוּ מְבִיאִין אֶבֶל לֹא לְחֻצְוִין בְּפִנֵי הַטְּוִמָאָה וּפְרִירוּשׁ דָּאָם יְכוּלִין לְקַבֵּל מַעְזִיבָה בֵּינוּנִית לְדַעַת רַבֵּינוּ הֵינּוּ שֶׁהוּא חֻזַּק וְיֵשׁ בּוֹ כַּחַ לְקַבֵּל מַעְזִיבָה שֶׁהוּא לֹא קָלָה וְלֹא כְּבִידָה אֶלְא מְמוֹצַעַת בֵּין הַקְּלוֹת וְהַכְּבִדוֹת.

וְאָם אֵינָן רְאוּיִן לְקַבֵּל כּו' הֵינּוּ שֶׁהֵם רְעוּעִים וְאֵין בְּהֵם כַּחַ לְקַבֵּל מַעְזִיבָה בֵּינוּנִית אַף ע"פ שֶׁהֵן יְכוּלִין לְקַבֵּל מַעְזִיבָה רַבָּה הֵינּוּ קָלָה לֹא פְלוּם הִיא: וְזֵהוּ שֶׁפֶתַח רַבֵּינוּ אָם יְכוּלָה לְקַבֵּל כּו' וְהֵן עוֹמְדִין וְאָם אֵינָם יְכוּלִין לְקַבֵּל כּו' אֶלְא הֵם נוֹפְלִים כּו' וְכ"כ בְּפִי הַמְּשֻׁנָה עכ"ל הכ"מ: וְהִנְהָ לַפ"ד הַרְמַב"ם ז"ל שֶׁהִצְעִינוּ כָּאֵן יִתְבָּאַר דִּין הַגְּדוֹן שֶׁלְּפָנֵינוּ וְהוּא שֶׁהָאֵילָנוֹת הַנְּטוּעִים וְקַבּוּעִים בְּבַה"ק פָּה ק"ק לְבוּב אֲשֶׁר מְקַצְתָּם מֵאַהֲלִים עַל אִיזוּ קַבְרֵי יִשְׂרָאֵל הֵן הַנְּיֻטְעִים ע"י אָדָם הֵן הַגְּדִילִים מֵאַלְיָהֶם דִּין א' לְהֵם שֶׁפֶל אֵילָן שֶׁעֲנָפֵיו עָבִים וְחֻזְקִים אַף בְּרִיאִים שֶׁיְכוּלִין לְקַבֵּל וְלִסְבּוֹל מַעְזִיבָה בֵּינוּנִית מְמוֹצַעַת בֵּין הַכְּבִדוֹת וְהַקְּלוֹת פִּי מַעְזִיבָה סִיד אוֹ טִיט שֶׁשְׁחִין בּוֹ תַקְרַת הַבַּיִת הֵוִי אָנְהָל לְהַבִּיא אֶת הַטְּוִמָאָה מְדַאָרְיִיתָא וְכָל אֵילָן שֶׁעֲנָפֵיו דְקִים וְרַעוּעִים וְרַפִּים עַד שְׂאִינָם יְכוּלִין לְקַבֵּל מַעְזִיבָה בֵּינוּנִית אַע"פ שֶׁהוּא אָנְהָל רְעוּע וְאֵין מְבִיא אֶת הַטְּוִמָאָה מְדַאָרְיִיתָא מ"מ הֵוִי אָנְהָל לְהַבִּיא אֶת הַטְּוִמָאָה מְדַרְבְּנָן וְזֵהוּ לְפִי דַעַת הַרְמַב"ם ז"ל וְהַרְאָב"ד ז"ל שֶׁאֶכְתָּב דְּבַרְיוֹ בְּסֻמוּף מַחְמִיר יוֹתֵר וְס"ל דְּכָל שֶׁעֲנָפֵיו דְּבוּקוֹן זֶה לְזֶה וְאֵין בֵּינֵיהֶם אָוִיר כְּלָל אַע"פ שֶׁהֵם דְקִים וְרַפִּים וְאֵינָם יְכוּלִין לְקַבֵּל מַעְזִיבָה בֵּינוּנִית הֵוִי אָנְהָל מִן הַתּוֹרָה מְשׁוּם דַּס"ל דְּמָה שֶׁאָמְרוּ בְּמִשְׁנֵה ר"פ ח' דְּאֵהָלוֹת דְּכ"ד ע"ב יְכוּלִין לְקַבֵּל מַעְזִיבָה רַבָּה כּו' דְּאֵינּוּ תְלוּי בְּחֻזְק וְרַפּוּי הָעֲנָפִים אֶלְא בְּרִיוּחַ הָאָוִיר שֶׁבֵּין הָעֲנָפִים, דְּמַתְנִיתֵן אֵיירִי בְּסַכְכּוֹת וּפְרַעוֹת שֶׁהֵם בְּזֵה הָאָוִיר שֶׁעֲנָפֵי הָאֵילָן וְהָאֲבָנִים הַיּוֹצְאִים מֵהַגְּדָר מְוַבְדְּלוֹת זֹו מִזֹּו וְיֵשׁ מְעַט אָוִיר בֵּינֵיהֶם: וְקַאָמַר ר"מ שֶׁאֵם הָאָוִיר מְעַט כ"כ שֶׁיְכוּלִין לְקַבֵּל מַעְזִיבָה רַבָּה כְּלוּמַר שֶׁיְכוּלִין לְקַבֵּל סִיד אוֹ טִיט רַף שֶׁיֵּנִיט עֲלֵיהֶן וְלֹא יִפּוֹל דְרַף אָוִיר הַמוּעָט שֶׁבֵּינֵיהֶם אָז הֵוִי אָנְהָל לְהַבִּיא אֶת הַטְּוִמָאָה מְדַרְבְּנָן אַע"פ שֶׁמַּצַּד דְּקוֹת וְרַפְיוֹן הָעֲנָפִי אֵינָם יְכוּלִים לְקַבֵּל וְחַכְמִים מַחְמִירִין יוֹתֵר וְאֹמְרִים שֶׁאֵע"פ שֶׁאֵינָם יְכוּלִין לְקַבֵּל מַעְזִיבָה רַבָּה שֶׁהוּא נוֹחָה לְפּוֹל דְרַף הָאָוִיר מוּעָט אָם יְכוּלִין לְקַבֵּל מַעְזִיבָה בֵּינוּנִית כְּלוּמַר מְמוֹצַעַת בֵּין הַרְכּוֹת וְהַקְּלוֹת הֵוִי אָנְהָל מְדַרְבְּנָן וְכַעֲיִן פִּי זֶה פִּי הַרְבּ רַבֵּינוּ שֶׁמְשׁוֹן דְּאֵהָלוֹת דְּרַף ד"ה ע"א וּפְרִירוּשָׁם נִרְאָה יוֹתֵר נְכוֹן מִפִּי הַרְמַב"ם.

שְׁכּוֹן מִשְׁמַע מְדַבְּרֵי הַתּוֹסֶפֶת הֵבִיאָם רַבֵּינוּ שֶׁמְשׁוֹן בְּדָף ה"ל ו'ל וְאֵלוֹ הֵן סַכְכּוֹת אֵילָן הַמְּסֻיָּה עַל הָאָרֶץ כּו' פְּרַעוֹת וְכו' הַתְּרַפּוֹ רֹאִין אוֹתָן כְּאֵלוֹ הֵן שְׁפוּדִין שֶׁל מַתְכוֹת וְאָם הֵיוּ מְוַבְדְּלוֹת זֹו מִזֹּו אָם יְכוּלִין לְקַבֵּל מַעְזִיבָה רַבָּה כּו' דְּבַרֵי ר"מ: וְחַכְמִים אֹמְרִים מַעְזִיבָה בֵּינוּנִית עכ"ל וּמִשְׁמַע בְּהַדְּיָא דְאַהָא דְקַתְנֵי אָם הֵיוּ מְוַבְדְּלוֹת זֶה מִזֶּה קַאָמַר דָּאָם יְכוּלִין לְקַבֵּל מַעְזִיבָה כּו' שֶׁלְּפִי שֵׁיט מְעַט אָוִיר בֵּינֵיהֶם צְרִיף שֶׁיְהִי יְכוּלִין לְקַבֵּל מַעְזִיבָה כּו' אֶבֶל בְּזִמְן שֶׁעֲנָפֵיו דְּבוּקוֹת וְאֵין בֵּינֵיהֶם שׁוּם אָוִיר.

ארץ על פי שיהם דקים ורפים ואינן יכולין לקבל שום מעזיבה מצד רפיונו וחוץ לשם אפ"ה
הוי אנהל מדאורייתא וזהו כפי רבינו שמשון דלעיל וכפי הרמב"ד שאכתוב לשונו
בסמוך וגם מלשון המשנה פ"ח דאהלות משמע פפירושים דקתני שהן יכולין לקבל
מעזיבה רפה ואי כפי הרמב"ם.

הוי ליה למימר מעזיבה קלה וזה מבואר לעתיקי משד"ם. ועתה אכתוב לה לשון הרמב"ד
שפתב בפי"ג מה' טומאת מת על מה שפתב הרמב"ם וז"ל.

ואם אינה יכולה לקבל מעזיבה בינונית כו' אמר אברהם קשה לי מה דאמרין בתוספתא
פרעות היוצאים מן הגדר היו נתונים על גב הגדר רואין אותן פאלו אבנים פבושות
עליהן התרפו רואין אותן פאלו הן של מתכות ועוד שנינו במשנה פ' יש מביאין וחוצצין
רפ"ח דאהלות דכ"ד ע"ב העוף ששכן מביא וחוצץ.

ועוף מי מקבל שום מעזיבה. פלומר אם פן קשה על הרמב"ם שפתב שהטעם שצריך
שיהא מקבל מעזיבה בינונית הוא מפני שהאנהל המביא וחוצץ צריך שיהא חזק ובריא
והכי אמרו בתוספתא שאף על פי שהתרפו ר"ל שנתקלקלו ונעשו רפויים רואין אותן
פאלו הן של מתכות ותנו נמי עוף ששכן מביא וחוצץ אף על פי שהעוף אינו חזק לקבל
שום מעזיבה ותירץ דלא אמרו שצריך שיהיו יכולין לקבל מעזיבה אלא בסככות ופרעות
שהן מובדלות זה מזה ויש אור ביניהם וזהו הגרעותא שבהן ואפילו אם יכולין לקבל
מעזיבה אינו אלא מדבריהם להביא ולא לחוצץ.

ובזמן שהן דבוקות אפילו התרפו מביאין וחוצצין מן התורה, וחיובים עליהם על ביאת
מקדש ותמצא ע"ז בתוספתא דאהלות ובספרא עכ"ל הרמב"ד ז"ל סוף דבר עלה בידינו
שהאילות שבבית הקברות דפה ק"ק לבוב מאחר שענפיהם מרובים ותכופים וסמוכות
וסוככו' בשריגיהם ועליהם זה על זה שאפילו חמה אינה יכולה לזרוח שם וא"כ כ"מ
שהענפים עבים וחזקים שיכולים לקבל מעזיבה בינונית הוי אנהל להביא את הטומאה
מדאורייתא ובמקו' שהענפי דקי' שאינם יכולי לקבל מעזיבה בינוני' הוי אנהל מדרבנן
לדברי הרמב"ם ולדברי הרמב"ד ז"ל אפילו במקום שהענפים דקים ורפים ואינם יכולים
לקבל מעזיבה בינונית אפ"ה פיון שענפים דבוקים.

ואין ביניהם אור פלל הוי אנהל מן התורה. ואפילו אם יש ביניהם אור מעט אם האור
מעט כ"כ שיכולין לקבל מעזיבה בינונית ממוצעת בין רפות וקשות דהיינו שלא תפול
המעזיבה דרך האור המועט הוי אנהל מדרבנן אע"פ שמצד דקות וחוץ לשות הענפים
אינם יכולים לקבל מעזיבה בינונית וכיון שפן ראוי לכל ירא אלהים והסרדים על דברו
לגער בקנאי ה' ולמנוע אותם בעל פרחן שלא יטמאו את עצמן תחת אנהל האילות
כמ"ש ויקרא כ"א קדושים יהיו לאלהיהם ואמרו חז"ל על פרחים יקדישום בית דין בכף
והנה האדם השלם יראה לעיניו שפל דברי פשוטים וברורים כשמש בצהריים: אף
מפני שהוראה זו תמוה בעיני ההמון שפבר הורגלו לילך תחת אנהל האילות ונעשה
להם פהיתר הייתי מוכרח להאריך קצת בראיות השומע ישמע והחדל יחדל ואני את
נפשי הצלתי מאחר שאין בידי למחות וה' אלהים צבאות יעשה עמי לטובה אות ויגלה
עיני ואביטה בתורתו נפלאות.

כַּעֲתִירַת הַצֵּעִיר יַעֲקֹב קֹאפִיל בְּלֹא "א מוהר"ר אֲשֶׁר פִּי"ץ שְׁלִיט"א הַחֹתֶם בְּיוֹם א' ר"ח
חֲשׁוֹנָן שְׁפ"א לִפ"ק פֶּה ק"ק לְבוֹב: בְּקִי בִּנְגָעִים וְאַהֲלוֹת שְׁפֹתוֹתָיו נוֹטְפוֹת מִן וְאַהֲלוֹת:
לְסִגְלוֹת עֲלוֹת תְּהִלּוֹת עֲלוֹת לְתַלְפִּיּוֹת: מִן שְׁפִלוֹת בְּמַעְלוֹת עֲלִיּוֹנוֹת גְּלוֹת עֲלוֹת.

בְּלוֹת פְּלוֹלוֹת: כְּלוֹ כְּלִיל מַעֲשֵׂיו טְהוֹרוֹת יְקָרוֹת יִשְׁרוֹת: בְּרוּרוֹת צְרוּרוֹת בְּכַרְפֵּת
אַרְנוֹפוֹת עֲרוּכוֹת סְמוּכִים לְעַד ר"מ מְדַבְּרָנָא דְאַנְמָתָא וְאַלוֹף עֵירָם: רַם וְנִשְׂא בְּעַמּוֹ לוֹ
תְּנַאֲר וְלוֹ הֶדֶר בְּלְבוּשׁ עֲטָרַת תְּפָאֲר' הַדְּרַת הַגָּאוֹן נ"י פ"ה כְּמוֹה"ר יַעֲקֹב קֹאפִיל יצ"ו.

וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֲלִיוֹן: הִנֵּה אֲנִכִי רוֹאֶה אֶת דְּבָרֵי הַכֵּת' מִכְּתָב אֲשֶׁר בָּא אֵלַי בְּעַט"ו אֲשֶׁר
אָתוּ עִמּוֹ פֶתֶב נִבְחָר לְשׁוֹן צְדִיק מִלִּין לְצַד עֲלָאָה יִמְלַל גְּבוּרוֹת יְשׁוּעוֹת בְּדְבָרִים הַנְּעִימִים
הַמְּסֻלָּאִים מִפּוֹ וּפְנִינִי אִף מַעֲיָקְרָא דְדִינָא קָא נְחִית גּוֹד אֲסִיק בְּמַחֲצִיטִי לְחוּמְרָא בְּטוּמְאָ'
דְּרַבְּנָן וְאֲנִי לֹא כֵן אֲדַמָּה אֲכַנָּה אֲנָא אֲנִי בָּא בְּהוֹשִׁיעָה נָא כְּכַהֲנָא מְסִיעֵה פְּהֵנָא וְהִנֵּהוּ אֲשֶׁלִּי
רַבְרָבִי קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאַרְצֵי הַמָּה אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי בַחֲפ"שִׁי בְּגִלְגּוּל מַחֲזִילוֹת הַקָּדוֹשׁ דְּבָרֵי
מַעֲכ"ת נִזְהָה חֲלִי: הִנֵּה מַעֲכ"ת בְּרֵאשִׁית הַנּוֹצֵעֶת דְּבָרָיו בְּמַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה עֲנָה וְאָמַר בְּכָל
כַּחוֹ אִיךְ שְׁבִינְדָן דִּינָן נִשְׂא אֶת עֵינָיו לְשָׁמַיִם וְרָאֶה בְּבַה"ק שְׁלָנוּ פֶה ק"ק לְבוֹב.

הַרְבֵּה אֵילָנוֹת נְטוּעִים שָׁם וְעַנְפֵיהֶם תְּכוּפִים וְסְמוּכִים זֶה לְזֶה וְסוּכְכִים בְּשָׂרִיגֵיהֶם וְעַלֵיהֶם
זֶה עַל זֶה כְּסוּפָה מִמֶּשׁ וּמִקְצָתָם מְאֵהִילִים עַל אֵיזוֹ קְבָרִים עַכ"ל פִּי צְדִיק מַכ"ת וְהַעֲלָה
וְהִבִּיא רְאִיָּה מִמַּתְנִיִּת דַּפ"ח דְּאַהֲלוֹת דְּקַתְנִי אֵלוּ מְבִיאִין וְחוֹצְצִין כּו' עַד הַסְּכָכוֹת
וְהַפְּרָעוֹת שֶׁהֵן יְכוּלִין לְקַבֵּל מִעֲזִיבָה רַבָּה דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר וְחֲכָמִים אוֹמְרִים מִעֲזִיבָה
בִּינוּנִית וְכו' עַד סוֹף דְּבָר עֲלָה בְּיַדִּי מַכ"ת שְׁהֵאֵילָנוֹת שְׁבַבָה"ק מְאַחֵר שְׁעַנְפֵיהֶם מְרֻבִּים
תְּכוּפִים וְסְמוּכִים סוּכְכִים עִם שְׂרִיגֵיהֶם וְעַלֵיהֶם זֶה עַל זֶה עַד שְׁאַפִּילוּ חֲמָה אֵינָה יְכוּלָה
לְזַרְחַשׁ שָׁם א"כ כ"מ שְׁהַעֲנִפִים עֲבִים וְחֲזָקִים שִׁיְכוּלִים לְקַבֵּל מִעֲזִיבָה בִּינוּנִית הִנֵּה אֲוֶהֱל
לְהִבִּיא אֶת הַטּוּמְאָה דְּאוֹרֵיִתָּא.

וּבְמָקוֹם שְׁהַעֲנִפִים דְּקִים כּו' הֵוִי אֲוֶהֱל דְּרַבְּנָן לְדְבָרֵי הַרְמַב"ם וְלְדַעַת הַרְאָב"ד אֲפִילוּ
בְּמָקוֹם שְׁהַעֲנִפִים דְּקִים וְרַפִּים וְאֵינָם יְכוּלִים לְקַבֵּל מִעֲזִיבָה בִּינוּנִית אִפ"ה פִּינּוֹן שְׁהַעֲנִפִים
דְּבוּקִים וְאֵין בִּינֵיהֶם אוֹיֵר כְּלָל הִנֵּה אֲוֶהֱל מִן הַתּוֹרָה אֲפִילוּ אִם יֵשׁ בִּינֵיהֶם מְעַט אוֹיֵר אִם
הָאוֹיֵר מְעַט כ"כ שִׁיְכוּלִין לְקַבֵּל מִעֲזִיבָה בִּינוּנִית כּו' דְּהֵינּוּ שְׁלֹא תַפּוּל הַמַּעֲזִיבָה דְּרַף
בְּשִׂיר הַמּוֹעֵט הִנֵּה הֵוִי אֲוֶהֱל דְּרַבְּנָן וְכו' עַכ"ל: וְהִנֵּה אַחֲרֵי רוֹאִי אֶת כָּל זֹאת דְּבָר תְּמוּזָה
קָא חֲזִינָא הָכָא דְּאַדְרָבָא נִלְע"ד דְּבִין לְדְבָרֵי הַרְמַב"ם וּבִין לְדְבָרֵי הַרְאָב"ד נ"ל הִיָּתֵר
גְּמוּר אִף מְדַרְבְּנָן וְזֶה יָצָא רֵאשׁוּנָה דְּהַרִּי פְּלוֹגְתִּיהוּ מֵה שְׁחִלוּקִי דְּבָרֵי הַרְמַב"ם וְהַרְאָב"ד
הוּא זֶה דְּלֵהֲרָאב"ד אֵינּוּ תְּלוּי בְּחֻזְק וְרַפְיוֹן הַעֲנִפִים אֲלֵא בְּרִינּוֹחַ הָאוֹיֵר שְׁבִין הַעֲנִפִים
דְּהֵינּוּ פְּשִׁעֵנְפִים דְּבוּקוֹת זֶה לְזֶה מִמֶּשׁ שְׁאֵין בִּינֵיהֶם אוֹיֵר כְּלָל הֵוִי אֲוֶהֱל מִן הַתּוֹרָה
וּכְשִׁישׁ רִינּוֹחַ בִּינֵיהֶם תְּלִיא בְּפְלוֹגְתָא דְּר' מְאִיר וְרַבְּנָן דְּר' מְאִיר שְׁאֵם יֵשׁ אוֹיֵר מְעַט כ"כ
שִׁיְכוּלִין לְקַבֵּל מִעֲזִיבָה רַבָּה דְּהֵינּוּ שְׁאֵז אֵין צְרִיף רִינּוֹחַ וְאוֹי' כ"כ רַק מְעַט אוֹיֵר שְׁבִינְיָה'
אִז הוּא אֲוֶהֱל מְדַרְבְּנָן וְחֲכָמִים ס"ל לְחוּמְרָא דְּאִף שִׁישׁ יוֹתֵר אוֹיֵר מְזֵה דְּהֵינּוּ שִׁיְכוּלִין
לְקַבֵּל מִעֲזִיבָה בִּינוּנִית שְׁאֵז צְרִיף יוֹתֵר אוֹיֵר אִפ"ה הֵוִי אֲוֶהֱל מְדַרְבְּנָן לְהִבִּיא טּוּמְאָה
מְדַרְבְּנָן וְה"ט דס"ל דְּאִף עַל גַּב דְּאֵין בְּרֵאשִׁיָּה טַפַּח דְּהַרִּי אוֹיֵר מְפָסִיק בִּינֵיהֶם בִּין אֲוֶהֱל
לְאוֹהֱל מ"מ מְצַטְרְפוֹת זו לְזוֹ לְרוּחַב טַפַּח לְהִבִּיא אֶת הַטּוּמְאָה וְכ"כ הַרְבֵּה הַר"ש בְּפִי
הַמְּשָׁנִיּוֹת שְׁלוֹ דְּהִכִּי טַעְמָא דְּמַצְטְרְפוֹת עַל זו לְזוֹ אֲוֶהֱל דְּעַת הַרְמַב"ם שִׁיטָה אַחֲרַת דס"ל

דלעולם אין מצטרפות זו לזו לרוחב טפח ופירושו דמתניתן היפך דעת הראב"ד דלדידיה אינו תליא באויר שביניהם דהוא פירש דמתניתן מייירי דעל כל פנים יש בהם פותח טפח כפאשר אבאר ואוכיח לקמן אף הפלוגתא דבין רבי מאיר ורבנן הוא זה בדין התזק הוא הרפה דהיינו דלדעת ר"מ אם יכול לקבל הסככות והפרעות אפילו מעזיבה רפה פי' שיהא רפה מבגנו הקל אפילו הכי מקבל טומאה מד"ת וחקמים מקילים בדבר דס"ל דדוקא כשמקבל מעזיבה בינונית שהוא חזק ובריא אזי הוא מקבל טומאה מד"ת אבל כשהוא קל אינו מביא טומאה מד"ת רק מדרבנן וכלל העולה דפירושו המתניתן לדעת הרמב"ם הוא מחולק מדעת הראב"ד לפירושו בשלשה דרכים: האחד דלהרמב"ם כשהוא מקבל דבר חזק הוא מקבל טומאה מד"ת ולהראב"ד אינו מקבל טומאה מד"ת אף כשמקבל מעזיבה עבה וחקקה דלדידיה אינו תליא בחזק ורפוי כי אם באויר שביניהם דאם לא יש שום אויר ביניה' אז דוקא מביא טומאה מד"ת.

אבל כשיש אויר ביניהם אז אינו מביא הטומאה מד"ת בשום אופן וה"ה להיפך לדעת הרמב"ם כשאינה מקבל מעזיבה עבה וחקקה רק מעזיבה רפה שיהיינו קלה אינו מקבל טומאה מד"ת אפילו כשלא יש אויר ביניהם כלל כיון שאינו אנהל חזק ולדעת הראב"ד אף שאינו מקבל מעזיבה עבה אפילו הכי כשלא יש אויר ביניהם כלל הוי אנהל מדברי תורה.

הב' דלדעת הראב"ד אף כשיש אויר ביניהם מכל מקום ס"ל דמצטרפים כשלא יש כ"כ אויר שלא יוכל לקבל מעזיבה רפה לר"מ ולחקמים מעזיבה בינונית, ולדעת הרמב"ם לעולם אינו מצטרפים רק שלעולם צריך שיהא פותח טפח ובאם שלא יש פותח טפח ס"ל דלעולם אינו מצטרפים אפילו לרבנן דכן מבאר בדבריו פי"ו מה' טומאת מת ונ"ל כל טפח על טפח ברום טפח קרוי אנהל וכו' עד כיצד וכו' בד"א שהיה האנהל חזק ובריא אבל אנהל רעוע אינו מביא את הטומאה מן התורה אבל מדברי סופרים מביא את הטומאה.

פיצד שריגי האילנות הסוככים על הארץ והן הנקראות סככות וכו' אם יכולה לקבל מעזיבה בינונית כו' הרי אלו מביאין מדברי תורה ואם אינם ראויים לקבל מעזיבה בינונית כו' הרי אלו מביאין מד"ס עכ"ל הרי שפתח וענה הרמב"ם בתחלת דבריו דכל טפח על טפח כו' קרוי אנהל וע"ז כתב האי במה דברים אמורים שר"ל שמה שקרוי אנהל כשהוא טפח על טפח ברום טפח היינו דוקא כשמקבל מעזיבה בינונית דאז מקבל טומאה מד"ת אבל כשאינו מקבל מעזיבה בינונית אלא מעזיב' רפה אז אינו מביא טומאה אלא מדרבנן כיון שהוא טפח על טפח כו' אבל כשאינו טע"ט ברום טפח אז אף כשהוא מקבל מעזיבה רפה אינו מביא טומאה אפילו מדרבנן והיינו שס"ל דלא גזרו רבנן רק בחזא אבל בתרתי דנאמר אף שאינו טפח על טפח ברום טפח וגם אינו מקבל מעזיבה עבה אפ"ה מביא טומאה מדרבנן דגזירה לגזירה לא אמרינן בכה"ג וזה נראה לי ברור ואלהי' יודע ועד כי כף עלתה במחשבותי בעיוני מיז רואי תשובתו הרממה זה אלהים אנה לידי בחפשי בס' תוספו' יום טוב מהגאון מחותני מוהר"ר ליפמן יצ"ו ומצאתי שכתב ג"כ על דעת

הרמב"ם וז"ל ולכן נראה נודאי שהוא סובר ומיירי שיש בכל ענף או באבן ועץ הבולט פותח טפח ושמתתי און לי שפוננתי לדעתו הרחבה.

וגם יגעתי ומצאתי מפניך באר היטב כמו כן בפ"ק דשבת דף י"ו ע"ב שכתבו התוספות בד"ה פל המטלטלין וכו' וז"ל אבל בפותח טפח אפילו במקוברים נמי מביא את הטומאה כו'. ודוקא זרעים וכו' עד אבל אילן המסוק על הארץ כו' הרי דכתבו בהדיא אדין אילן המסוק על הארץ דמיירי בפותח טפח ע"ש: הג' דלדעת הראב"ד ז"ל זה שכתב במתנין וחכ"א מעזיבה בינונית הוא לחומרא דהרי לפ"ד מחמירין ביותר וס"ל דאף שיש ריח ביניהם יותר עד שיקבלו מעזיבה עבה אפ"ה מביאין הטומאה ולדעת הרמב"ם הוא בהקפד דלדעתו החכמים מקילין יותר מר' מאיר וס"ל לחכמים דאינו מקבל טומאה רק שצריך שיהא להם פת לסבול מעזיבה עבה שהוא חזק ובריא אז מקבל טומאה וכשאינו מקבל מעזיבה בינונית רק מעזיבה קלה אזי אינו מביא טומאה הרי שמקילין יותר מר' מאיר וכעין זה ממש פתב הרב רבינו עובדיה מברטנורא דחכמים מקילין והיינו שכתב פדעת הרמב"ם אף שצ"ע בדבריו דסתרי אהדדי דהרי מדכתב שהחכמים מקילין הרי ס"ל פהרמב"ם פאמור ובסוף דבריו פתב על פירוש הפרעות היוצאים מן הגדר ז"ל דרף גדר שנותנין על ראשו קוצים וברקנים ועודפים על הגדר ובולטין.

לחוצ' עכ"ל הרי מדפי' שהם קוצים וברקנים מוכרח לומר שפי' פדעת הראב"ד דלדידיה אתי שפיר דמיירי בהן בהיות שהראב"ד לא חילק בין חזק ורפה רק אאוריים שביניהם וכן פירש הר"ש בפ"ה המשניות שלו שהן קוצים וברקנים והיינו ג"כ שס"ל פדעת הראב"ד כמבואר בדבריו משא"כ לדעת הרמב"ם דתל"א בחזק ורפוי א"א לפירוש הכי בשו' אופן דבנודאי שהפרעו' שהם קוצי' וברקני' בנודאי לא יוכלו לסבול מעזיבה בינונית שהי' עבה וחזק ובריא.

ולכן פי' הרמב"ם על הפרעות שהם אבנים ועצים הבולטים פאשר פתב בהדיא בפ"ג מה' טומאת מת והכי איתא בפ"ו דנזיר ובסוף פ"ז דנגדה פאשר הביא בשמו הרב בעל תוספות י"ט יעניין שם א"כ דברי ר' עובדיה מברטנורא סתרי אהדדי ודבר תמוה שלא הרגיש בזה מחו' הרב בעל תוספות י"ט: והנה פלל העולה מדבריי דלדעת הרמב"ם א"א לפירוש בשום אופן אחר כ"א דס"ל דמה שכתב במתנין דסככות ופרעות שמקבלין טומאה היינו שהם פותח טפח דכשאיןם פותח טפח אף שמקבלין מעזיבה רפה שהוא קלה.

מ"מ כיון שיש הפרש והבדל ביניהם אין מצטרפים לרוחב טפח להביא טומאה אפי' מדרבנן. ולכן בגדון דידן דעכ' פיש ויש פמה וכמה הבדלות והפרשות ואוריים שביניהם והענפים שהם דקים ומכ"ש העלים שעליהם שבנודאי אינם יכולין לסבול אפי' מעזיבה רפה דבנודאי לדעת הרמב"ם לית דין צריך בשש וחשש דפשיטא שאין מביאין טומאה אפילו מדרבנן פאשר פתבתי למעלה י וא"כ בנודאי מותרים הפהגים לילך בבה"ק תחת אותן האילנות כמנהג אבותיהם בידיהם והיינו דס"ל פדעת הרמב"ם דאף דהראב"ד הקשה על דברי הרמב"ם מהאי דתוספתא דאע"פ שהתירו דהיינו שנתקלקלו והרקיבו רואין אותן פאלו הם של מתכות הרי פכר תירץ הרב הגאון בעל כ"מ דלא קשה דהתם איירי להביא טומאה מדרבנן וגם שאר הקושיות אשר הקשה עצמו לדעת הרמב"ם פכר

תִּירָץ הַכ"מ על נְכוּן וְכַדְעַת הַרְמַב"ם נ"ל עֵינֵקֶר הַגַּם שֶׁמִּכ"ת הִתְעַצָּם בְּדַבְרָיו שְׁטָפִי נ"ל פִּי הַרְאָב"ד מִהַרְמַב"ם ז"ל דָּרַר שֶׁפֶתְבַּת בְּמִתְנִיתוֹן קִשְׁהָ לְהוֹלְמוֹ דְטָפִי ה"ל לִל מַעְזִיבָה קִלְהָ וְלִדְיָדִי תִלְיָא בְּחוֹזֶק אוֹ עֵבֶה אוֹ קִלְהָ: וְהִנֵּה מִכ"ת יִפְנֶה לְאִידָף גִּיסָא דְגַם לְדַעַת הַרְאָב"ד אִינוּ מִיִּנְשָׁב לְשׁוֹן רַבָּה דְהָרִי צָרִיף לְדַחֲוֶק וּלְפָרֵשׁ שֶׁר"ל שֶׁפֶשֶׁהוּא רַבָּה אֲזִי בְיוֹתֵר קִלוֹת שֶׁיִּפְּוֹל דְרָף אֲוִיר שֶׁבִינִיָּהֶם בְּהִיּוֹת שֶׁהוּא רַבָּה מִשָּׂא"כ עֵבֶה שֶׁע"י עֲוֹבָל צָרִיף אֲוִיר יוֹתֵר וְהִנֵּה יִקְשֶׁה לְפִי דְבָרָיו דְיוֹתֵר טוֹב לוֹמֵר מַעְזִיבָה מוּעֵטֶת דָּאֲזִי הָוִי הִלְשׁוֹן יוֹתֵר מְבֹנָר דְכִינֹן שֶׁהוּא מוּעֵטֶת נְצַר יוֹתֵר קִלוֹת לִיפְּוֹל דְרָף אֲוִיר מוּעֵט גַּם מ"ש מִכ"ת לְהוֹכִיחַ דְכַדְעַת הַרְאָב"ד נִרְאֶה מְדַתְנִי בְּתוֹסְפָתָא אִם הָיוּ מְבֹבְדָלוֹת זִמ"ז אִם יְכוֹלִין לְקַבֵּל מַעְזִיבָה כּו' דְמִשְׁמַע לְהִדְיָא דְאֵהָא דְקַתְנִי אִם הָיוּ מְבֹבְדָלוֹת זִמ"ז קֹאֲמֵר אִם יְכוֹלִין לְקַבֵּל מַעְזִיבָה כּו' וְהִינֵנוּ פְדַעַת הַרְאָב"ד שֶׁקָּאִי אֲאֲוִיר שֶׁבִינִיָּהֶם: הִנֵּה גַם לְזֶה אֹמֵר אֲנִי עֲתִיד הַקַּב"ה לְעֲשׂוֹת מְחֹל לְצַדִּיקִי כִּי אֲדַרְבָּא אִיפְכָא מִסְתַּבְרָא לְדַעַת הַרְמַב"ם יוֹתֵר מִתִּינְשָׁב דְהָרִי כְּבָר פֶּתְבַתִּי דְלַדַּעַת הַרְמַב"ם מְבֹכְרַח לְפָרֵשׁ דְמִיָּרִי שֶׁיֵּשׁ בְּסַכְכוּת וּפְרַעוֹת עַכ"פ פּוֹתַח טַפַּח וְהִינֵנוּ שֶׁפָּא לוֹמֵר מִתְחַלְהָ אֵילָן הַמְסִיף עַל הָאָרֶץ וְכו' הִתְרַפּוּ רֹאִינְאוֹתוֹן פְּאֵלוּ הֵן שֶׁפּוֹדִין שֶׁל מִתְכוֹת וְהִינֵנוּ ר"ל שֶׁהֵם סְמוּכִין זִל"ז וְאִין שׁוּם אֲוִיר בִּינִיָּהֶם לְכֹן אַע"פ שֶׁהִתְרַפּוּ מ"מ מְבִיאִין טוֹמְאָה מִדְּבַרִּיהֶן בְּאֲשֶׁר שְׁלֵא יֵשׁ שׁוּם אֲוִיר בִּינִיָּהֶם כ"א שֶׁהִתְרַפּוּ.

וְאַח"כּ בָּא לְחַדֵּשׁ עוֹד חִידוּשׁ אַחַר וְאָמֵר אִם הָיוּ מְבֹבְדָלוֹת זִמ"ז ר"ל שֶׁמִּצִּינוּ אֶף שֶׁהֵם מְבֹבְדָלוֹת זִמ"ז מ"מ אִם יְכוֹלִין לְקַבֵּל מַעְזִיבָה כּו' לִר"מ מַעְזִיבָה רַבָּה וְלַחְכְּמִים מַעְזִיבָה בִּינִיָּהֶם וְהִינֵנוּ כִּינֹן שֶׁיֵּשׁ עַכ"פ פּוֹתַח טַפַּח מְבִיאִין טוֹמְאָה כִּמ"ש: הַרְמַב"ם בְּהִדְיָא פ"ג מֵה' טוֹמְאָת מַת בְּאֲשֶׁר פֶּתְבַתִּי לְעֵיל וְהִינֵנוּ שֶׁנ"ל פְּדַעַת הַרְמַב"ם מִשְׁלַשׁ טַעְמִים זוֹלַת הַטַּעְמִים שֶׁפֶתְבַת הַרְאָב"ש בְּפִי הַמְשַׁנִּיּוֹת אֲשֶׁר הִקְשֶׁה דָּאִי קָאִי אֲדַרְבְּנֹן תִּינַח מְבִיאִין לְחוּמְרָא אֲלָא חוֹצְצִין אִמְאִי וְכו'.

הַגַּם שֶׁתִּירָץ לִפ"ד מ"מ שֶׁפִּיר טָפִי אִי קָאִי אֲדֹאֲרִיָּתָא פְּדַעַת הַרְמַב"ם וְעוֹד הִקְשֶׁה הַרְבַּ בְּעַל תּוֹס' י"ט, דָּאִי פְּדַעַת הַרְאָב"ד מִיָּרִי דָּאִין טוֹמְאָת סַכְכוּת וּפְרַעוֹת אֲלָא מְדַרְבְּנֹן יִקְשֶׁה אִיף עֲרַבִּינְהוּ וְתִנְיָנְהוּ בְּהִדְיָ אִינְף דְכוֹלִינְהוּ מְדֹאֲרִיָּתָא: הָא' דְלַדַּעַת הַרְאָב"ד דִּס"ל דְחַכְמִים מְחִמִּירִין יוֹתֵר מִר"מ יִקְשֶׁה דְלֵא מִשְׁמַע הָכִי כֹן בְּתוֹסְפָתָא דְהָרִי שֶׁם בְּתוֹס' אִיתָא הָאִי פְּלוּגְתָא דִּר"מ וְחַכְמִים וּמְבִיא לְבִסּוּף דַּעַת הַשְּׁלִישִׁי וְהוּא דַּעַת ר"י דִּס"ל אִם מְכַנִּיס אֶת הַחוּט לְצַד זֶה וְיוֹצֵא לְצַד א' וְנוֹגֵעַ אַע"פ שֶׁאִינוּ מְכַנִּוּן הָרִי זֶה מְפָסִיק דְהָרִי דִּר"י מְקַלְטִי טָפִי מְפּוֹלֵם וְא"כ אִי פְּדַעַת הַרְאָב"ד דְחַכְמִים מְחִמִּירִים יוֹתֵר מִר"מ וְר"י הוּא הַמְקַלְטִי מְפּוֹלֵן א"כ יִקְשֶׁה ה"ל בְּהַפְּךָ מִתְחַלְהָ ר"י וְאַח"כּ ר"מ וְאַח"כּ חַכְמִים מִשָּׂא"כ לְדַעַת הַרְמַב"ם אֲתִי שֶׁפִּיר דְלַדַּעַתוֹ דַּעַת ר"מ הוּא הַמְחִמִּיר יוֹתֵר מְפּוֹלֵן לְזֶה אָמֵר אַח"כּ דַּעַת חַכְמִים הַמְחִמִּירִים פְּחוֹת וְאַח"כּ דַּעַת ר"י הַמְקַלְטִי יוֹתֵר מְפּוֹלֵם: הִב' דְלַדַּעַת הַרְאָב"ד יִקְשֶׁה הִלְשׁוֹן מ"ש בְּמִתְנִיתוֹן שֶׁהֵם יְכוֹלִין לְקַבֵּל שֶׁאִינוּ מְדוֹקְדֵק פְּלֵל דְהָרִי לְדַבְרָיו קָאִי הִפֵּל אִם יֵשׁ הִבְדֵּל וְהַפְּרֵשׁ בִּינִיָּהֶם בֵּין אֲוִירִיהֶם א"כ ה"ל אִם יֵשׁ הִבְדֵּל וְהַפְּרֵשׁ בִּינִיָּהֶם פְּדִי לְקַבֵּל מַעְזִיבָה וְכו' דְמֵאֵן דְכַר שְׁמִי מִהָאֲוִירִים פְּלוּם וְעֵינֵקֶר חֶסֶר דְפּוֹרַח בְּאֲוִיר מִשָּׂא"כ לְדַעַת הַרְמַב"ם אֲתִי שֶׁפִּיר דְקָאִי אִסְכְּכוּת וּפְרַעוֹת שֶׁהֵם עֲנָפִים וְשָׂרִיגִים דְסִמִּיף מִיָּנִי.

ועל זה כתב פְּשָׁהִם יְכוּלִים לְקַבֵּל דְּהֵיִינוּ שְׁהֵם יְכוּלִין לְקַבֵּל הַחֲזָק אִם רַפָּה פְּאָמוֹר וְהַחֲזָק יִטְעֵם הָאֲנָכֵל שְׁזָה הוּא דְקָדוּק עֵי. יָפָה וְנֶאֱדָה: הַג' דְּכֹן מִשְׁמַע מְדַבְרֵי הַטּוֹר בִּי"ד סִי' שִׁס"ט דְּכַתֵּב אִפִּי' סָפֵק טְוֶמְאָה פְּגוֹן אֵילָן הַמְּסִיף עַל הָאֲרֵץ וְעֵנְפָיו מְוַבְדְּלִים זֶה מִזֶּה וְטְוֶמְאָה יֵשׁ בָּא' מֵהֶם וְאֵינוּ יָדוּעַ תַּחַת אֵיזָה מֵהוּ.

אוּ אֲבָנִים יוֹצְאִים מֵהַגֵּדֵר וְטְוֶמְאָה תַּחַת א' מֵהֶם וְאֵינוּ יָדוּעַ תַּחַת אֵיזָה מֵהֶם כּו' הָרִי שֶׁהֶעֱתִיק פְּדַעַת הַרְמַב"ם מ"ש עַל הַפְּרָעוֹת דְּפִירוּשׁוֹ אֲבָנִים וּלְאִפּוּקֵי מִפִּי הַרְאָב"ד דְּפִי הוּצִין וְכִבֵּר פְּתַבְתִּי שְׁזָה תֵּלִיא בְּפִלְגֵי הַתְּנִיחָהוּ בְּפִי הַמְּתַנִּיתָן פְּדַלְעִיל: זֹאת וְעוֹד אַחֲרַת מְדַכְתֵּב וְאֵינוּ יָדוּעַ תַּחַת אֵיזָה מֵהֶם מִשְׁמַע דְּר"ל הָא אִם יָדוּעַ תַּחַת אֵיזָה מֵהֶם אֲזִי מְוֹתֵר לְעַמּוּד תַּחַת עֵנְפָּא א' אָף שְׁעִיקָר א' הוּא מ"מ פִּינוּ שְׁאֵינוּ מְאָהִיל עֲלָיו מְוֹתֵר לְעַמּוּד תַּחַתָּיו וְאִי פְּדַעַת הַרְאָב"ד דְּס"ל דְּמִצְטָרְפִים לְהַדְדִי אָף פְּשָׁאֵינוּ פּוֹתַח טְפַח יְקָשָׁה לְמָה סָתַם דְּמְוֹתֵר לְעַמּוּד תַּחַתָּיו פְּשָׁעֲנָפִיו מְוַבְדְּלוֹת לְמָה לֹא חִילַק בְּדַבְרָא עַד כְּמָה צָרִיף לְהִיּוֹת הַהִבְדְּלָה דְּהָרִי לְדִידֵי' פְּשָׁלָא יֵשׁ הַבְּדֵל בִּינֵיהֶם לְקַבֵּל מִעֲזִיבָה רַפָּה מְבִיא טְוֶמְאָה מְדַבְרֵיהֶם וּמִצְטָרְפוֹת אָף פְּשָׁאֵינוּ פּוֹתַח טְפַח וְלָכֵן מְכָל זֶה נִרְאָה דְּדַעַת הַרְמַב"ם בְּרוּר וְיִשָּׁר וְקִיָּים: וְא"כ בְּנִידוֹן דִּידוֹן לְדַעַתִּי הָאֵילָנוֹת שְׁבַבָה"ק שְׁלָנוּ אֵין מְבִיאִין שׁוּם טְוֶמְאָה כְּלָל וְעִיקָר וּמְוֹתֵרִין הַפְּהִיגִים לִילֵף שָׁם בְּלִי פְּקָפוּק וְנִדְנוּד שְׁבַעוּלָם: וְאָף גַּם זֹאת לְרַבּוֹת לְאִידֵף גִּיסָא לְדַעַת הַרְאָב"ד דְּס"ל לְחוּמְרָא דְּאָף פְּשָׁלָא יֵשׁ פּוֹתַח טְפַח וְיֵשׁ כְּמָה הַבְּדְלוֹת בִּינֵיהֶם וְגַם עֵנְפִים דְּקִים בִּיּוֹתֵר, עִם כָּל זֶה ס"ל לְחוּמְרָא לְהַבִּיא טְוֶמְאָה מְדַרְבְּנָן וּמִצְטָרְפוֹת לְרוֹחַב טְפַח וּמִכ"ת הֵלֵף לְשִׁיטָתוֹ הִיָּפֵף רֹב הַמְּחַבְרִים וְהַפּוֹסְקִים שְׁמִימֵיהֶם אָנוּ שׁוֹתִים שְׁפּוֹסְקִים פְּדַעַת הַרְמַב"ם וְלֹא כְּהַשְׁגַּת הַרְאָב"ד דְּרָף כְּלָל פְּשָׁלָא מְצִינוּ שְׁהָרָא"ש וְהַטּוֹר חוּלְקִים עֲלָיו: מ"מ נִרְאָה שְׁאֵין הַגְּדוֹן דּוּמָה.

לְרִאִיָּה זֹו דִּישׁ לְפָרֵשׁ דְּכָל מָה שְׁפַתְבוּ בְּמַתְנִיתָן גְּבִי הַסְּכָכוֹת דְּהֵיִינוּ אֵילָנוֹת וּשְׁרִיגִים אוּ גְבִי פְּרָעוֹת הֵיִינוּ קוּצִים וּבְרַקְנִים לְדַעַת הַרְאָב"ד וְלְדַעַת הַרְמַב"ם ר"ל הָאֲבָנִים וְהַעֲצִים. כָּל זֶה מִיָּרִי דּוּנְקָא בְּדַבְרֵים חֲזָקִים שְׁהֵם קִיָּיִם בֵּין בֵּימֵי הַשִּׁיץ בֵּין בֵּימֵי הַגְּשָׁמִים הֵיִינוּ עֵנְפִים וּשְׁרִיגִים אוּ קוּצִים וּמִכ"ש הָאֲבָנִים שְׁהֵם בְּחֻזְקָתָן וּבְגַבּוּרָתָם קִיָּיִם בְּשִׁיץ וּבְחֻזְרָף מִשָּׂא"כ בְּנִידוֹן דִּידוֹן שְׁהָאֵילָנוֹת הַסּוֹכְכִים עִם עֲלֵיהֶם נְקוּד וְטְלוּא עֲלֵיהֶם הֵם נוֹפְלִים מִעֲלֵיהֶן אֲשֶׁר בֵּין לִילָה הִיָּה וּבֵין לִילָה אֲבָד בֵּימֵי הַגְּשָׁמִים וְאָף בִּזְמַן הַשִּׁיץ.

כְּשֶׁהָרוּחַ נוֹשֶׁבֶת עֲלֵיהֶם כְּצֵל עוֹבֵר וְכֵאֵין נְחֻשְׁבִים פִּי בְּמָה נְחֻשֵׁב הוּא וְאֵין זֶה נִקְרָא אֲנָהֵל בְּשׁוּם אֲנָפָן לְכָל הַדַּעוֹת הַמְּחַמְרִים אָף לְדַעַת הַרְאָב"ד אָף מְדַרְבְּנָן וְהָא רִאִיָּה שְׁהוּא יָמַד שְׁלָא תְמוּט מִמַּתְנִיתָן שְׁלַפְנֵי זֶה שְׁהוּא מְשָׁנָה א' דְּפ"ח דְּאֵהֲלוֹת אִי' שָׁם אֵלוּ מְבִיאִין וְחוּצִצִין הַשִּׁידָה וְהַתִּיבָה וְהַמְּגָדוֹל כּו' עַד וְיִרְקוֹת חֲמוֹר שְׁהוּא מְאָכֵל חֲמוֹרִים] פִּי הַרְמַב"ם בְּמִשְׁנָה ה' דְּמִיָּרִי שְׁמַתְקִיָּיִם בִּימּוֹת הַחֲמָה וּבִימּוֹת הַגְּשָׁמִים אֲזִי אֵינָם מְקַבְּלִין טְוֶמְאָה וְהֵיִינוּ שְׁפַתֵּב בְּמַתְנִיתָן ה' פ"ח דְּאֵהֲלוֹת אֵלוּ לֹא מְבִיאִין וְלֹא חוּצִצִין הַזְּרַעִים וְהִירְקוֹת הַמְּחֻנְבְּרִים לְקַרְקַע דְּמִיָּרִי שְׁאֵין מְתַקִּיָּיִם בִּימּוֹת הַחֲמָה וּבִימּוֹת הַגְּשָׁמִים מִשָּׂא"כ בְּמַתְנִיתָן דְּלַעִיל כְּמ"ש בְּמִשְׁנָה בְּהַדְּיָא חוּץ מִן הִירְקוֹת שְׁפָנוּ וְהֵיִינוּ בְּמַתְנִי' א' דְּלַעִיל וְכִמוּ כֵן מוֹכַח בְּמַתְנִיתָן פִּי"ו דְּאֵהֲלוֹת וּכ"כ הַתּוֹס' פ"ק דְּשַׁבַּת אִמְתְּנִיתָן דְּתַנִּי כָּל הַמְּטַלְטְלִין מְבִיאִין אֵת הַטְּוֶמְאָה בְּעוֹבֵי הַמְּרַדַּע וְז"ל נְקִיט מְטַלְטְלִין מִשׁוּם שְׁלָא גְזָרוּ טְוֶמְאָת אֲנָהֵל בְּעוֹבֵי הַמְּרַדַּע אֲלֵא עַל הָאָדָם הַנוֹשֵׂאֵן אֲבָל בְּפּוֹתַח טְפַח [וְעֵינָן לַעִיל דְּמוֹכַח

מדברי התו' דצריף לפרש דהאי סככו' ופרעות מיירי בפותח טפח] אפילו הו' מחוברין
גמי מביאין את הטומאה דדונקא זרעים וירקות לפי שאין בהם ממש קתני התם דלא
מביאין ולא חוצצין דהוי כמו טפח הבדד והשילג והפפור והגליד והמלח אבל אילו המסוף
על הארץ קתני התם דמביא את הטומאה עכ"ל.

הרי שפתבו בהדיא דכשהם זרעים וירקות לפי שאין בהם ממש לא מביאין דדונקא אילו
ממש המסוף על הארץ שיש בהם ממש דהיינו הענפים והשריגים מביאין טומאה משא"כ
עליהם שלהם שהם יותר גרועים מזרעים וירקות שאין בהם ממש כלל ועיקר וכ"כ
הרמב"ם בהדיא בפ"ג מה' טומאת מת וז"ל ירקות המתקיימים בימות החמה ובימות
הגשמים הרי הם פאילנות ומביאין כו' עד וירקו' חמור כו' עד וכן הסככו' והפרעו' כו'
הרי שפי' כמו כן שדין א' להם דמיירי דהסככות והפרעות הם דברים ששקנימין דדונקא
משא"כ ירקות ומכ"ש עליהם שאין להם ממשות כלל ואינם קיימין ולכן לא הונפרו
במתניתן ולא בשום פוסק מעולם כלל מדין העלים פי הם נכללים בכלל זרעים וירקות
שהם בלא טיבול ולא טומאה כלל להביא מדרבנן וכן לכל הדעות: הנה זכינו לדין שבין
להרמב"ם ובין להראב"ד אין לפקפק בדבר שמוותרין הפהגים לילף אף מדרבנן תחת
אותן האילנות שבבית הקברות שלנו פה ק"ק לבוב בהיות שלדעת הרמב"ם פשיטא
דרשאין לילף תחת האילנות בהיות ענפיהם דקים ורפים ואינם פותח טפח ביניהם ויש
פמה הבדלות ביניהם.

וגם להראב"ד מותרין בהיות שאין השריגים והאילנות סוככים בענפיהם אהדדי רק עם
עליהן ואין להם ממשות ואין נקראים אנהל רק פירקות וכברד וכשילג ילבינו כשני"ם
קדמונית אשר אחזו שער מעשה אבותיהם בידיהם ומה גם גהירנא פד הוינא טליא
בזכרנו את הדאגה אשר מסר לנו גאונינו רבינו עטרות ראשינו מ"ו מהרי"ף.

אשר צנה לנו הוראותו שלא נעבור בבית הקברות משם והלאה מאכן א' אשר הוא מונח
על ארצה אשר הנה קבלה בידו אשר משם נקברים מתים: והנה המפורסמת א"צ ראיה
שגם יש עומדים פמה אילנות סביבותם משנים קדמונים אשר גם הם היו נאחזים
בסבף, וא"כ לפ"ד מכ"ת היו ג"כ הפהגים אסורים לילף שם אף במקום שהיינו הולכים
והרב מ"ו מהרי"ף אפי' רחוק ממנו בהיות שכל האילנות נסבכי יחד וא"א לומר שבזמן
מועט באלו שנים נתגדלו ונתעבו מחדש כ"כ אילנות יותר מענפיהם ושריגיהם נוסף על
זה הלקנו גם יחד עם האלוף המופלג הישיש כמ' מרדכי כן ואני הצעיר אתו עמו מן
המקום שהיינו עומדים שם כמנהגינו עד סוף בה"ק ממש ולא ראינו שהיו סמוכות פנ"ל
אף היו מובדלות ומפכרות בכל הצדדים ומה לנו בזה שהם סמוכות עד שאפילו החמה
אינה יכולה לזרוח שם כאשר כתב מכ"ת הרי קיי"ל שהסופה פשרה בגדון זה.

לכן הנני אומר יסיר חמה מעליו פי אורייתא מרתחת עליו ואענוותנותא דמר קא סמיכנא
שיוכח האמת בלבבו ואם שגיתי אתי תלין משוגתי אף פי אינני רוב בגנן רוב מנין מ"מ
אדבר נגד מלכים לשלוח להם דברינו והאמת? הנה לאת ונה בסופה שלום על ישראל

הלא זה דברי הצעיר אהבו נאמן בברית אברהם הפהן רפאפורט מבעל הוראה החכם הישיש כמוהר"ר אבא ראיתי בעלי קרניים מנגחים.

תלמידי חכמים מנצחים וזה בסופה בהלכה הם נוחים. בני איתנים שני בני יצחק יזהירו כזוהר הרקיע וטוהר השמים אלו ואלו דברי אלקים חיים על פני רוח דעת וחקמה הם בטענים פנף רעננים מתחלפים ומשתנים לכמה גוונים.

סעיפים המסתעפים מן חלקים באילנות בענפי סעיפים ובענפים ושריגים המה הוגים ואני לא באתי לטמא ולטהר אלא להשוות המחלוקת: קודם לכל דבר צריכין לפרש דברי הרמב"ם ולהצילו מן הרודפו.

והנה ראיתי לחכמים האריכו למעניתם בפני הרמב"ם והראב"ד ואני אומר לא פמר ולא פמר ואתחיל ואומר וז"ל הרמב"ם כל טפח על טפח ברום טפח קרוי אנהל כמו שביארנו וחוצץ בפני הטומאה ומביא הטומאה הן שעשאוהו לאנהל ובין שנעשה מאליו אפילו הי שלא בידי אדם הרי זה מביא וחוצץ כו' בד"א כשהוא אנהל חזק ובריא אבל אנהל רעוע אינו מביא את הטומאה ואינו חוצץ בפני הטומאה מן התורה: אבל מד"ס מביא את הטומאה ואינו חוצץ כיצד שריגי האילנות הסוככים על הארץ והם הנקראים סככות ואבנים היוצאים מן הגדר וסוככים על הארץ והם הנקראים פרעות אם יכולין לקבל מעזיבה בינונית והן עומדין הרי אלו מביאין וחוצצין מה"ט.

ואם אינן ראויים לקבל מעזיבה בינונית אלא הן נופלים הרי אלו מביאין מדבריהם ואין חוצצין וכן כל פיוצא בזה עכ"ל ובהשגות הראב"ד אמר אברהם קשיא לו מהא דאמרין בתוספתא פרעות היוצאין מן הגדר כו' עוד שנינו במשנה בפ' יש מביאין וחוצצין העוף ששכן מביא וחוצץ ועוף מי מקבל שום מעזיבה אלא לא אמרו כו' עד תמצא כ"ז בתוספתא וספרא עכ"ל הראב"ד.

ונפלאתי על הראב"ד על רוב חכמתו כי רב הוא למה רדפו חננים. ולא ראה להפוך בנכותו כי לפ"ד כל רדפתו לא השיגו.

כי איך הבין פוננת הרמב"ם לומר כל דבר שהוא אנהל ושיהא ראוי לקבל מעזיבה בינונית הרי תחלת דבריו של הרמב"ם בזה הפרק כל טע"ט ברום טפח קרוי אנהל כמו שביארנו. ולמה לא ביארו שם במקום אשר ביאר בד"א כשראוין לקבל מעזיבה ולא פתבו רק במקום הזה.

גם לא מצינו מחלוקת ר"מ ונחכמים רק בסככות ופרעות והיא להם לאפלוגי קודם לזה במקום אשר נזכר טע"ט ולא מצינו בשום מקום בתלמוד הן באנהל שבת הן באנהל טומאה מחלוקת בראוין לקבל מעזיבה או שצריף להיות ראוין לקבל מעזיבה רק במקום הזה והנה להם לחלוק קודם לפרק זה במקום שהזכיר טע"ט ברום טפח שקרוי אנהל: ע"כ אני אומר שדעת אחרת להרמב"ם.

כי אין השכל מספיק שיהיו כל האנהלים שוים תחלת דברי אני אומר לפעד"נ שהרמב"ם הלה בשיטת רבו הרי"ף בהלכות טומאה וגרס במשנה מעזיבה רב"ה בבית פלומר עפר

רב ור"מ לקולא נחכמים לחומרא ונצא מזה נודאי אנהל חזק ובריא שמתחל' עשייתו ובריאותו נעשה חזק שאין עומדין להתקלקל כגון עוף אף שאינו ראוי לקבל מעזיבה נעשה אנהל לפי שמתחלת הבריא נעשה חזק ובריא כמות שיהיה ואינו עומד להתקלקל אפילו כל רוחות שבעולם מנשבות בו לא יזוז ממקומו פי בלתי ספק מאחר שסתם המשנה ופנה עוף סתם ואינה מחלק' לעוף גדול כמו שמתלק הרב בעל פסח משנה כי העוף אשר שנינו במשנה נודאי א"צ שיהא ראוי לקבל מעזיבה כמו שפ"י ובתוספתא פתב פרעות הינצא כו' מסייע ליה אבא מניה וביה נרגא שיהי אמרו בתוספתא רואין אותן פאלו הן אבג'י פבושות התרפו רואין כו' ואילו פדברי הרב"ד דאמר אפי' באנהל רעוע א"צ לקבל מעזיבה מה זה רואין דקאמרי אף בלא ראיה הוי אנהל וה"ל למתני סתם אף אם התרפו וכיוצא בזה הוי אנהל מדאורייתא הא לדידיה להראב"ד גם באנהל רעוע הוי אנהל אלא נדאי איבעת אימא מדרבנן שנה התוספתא מאחר שהתחיל לקלקל להרב"ם אנהל רעוע הוי אנהל מדרבנן וכדפירשנו ואיבעת אימא אפילו מדאורייתא מאחר שתחלת עשייתו היה בריא אף שאח"כ התחיל להתקלקל ה"ה בחזקתו והו' אנהל דאורייתא.

לכן אמר רואין פאשר היה מתחלה. ופי' הרב"ם פה הוא מה שאמר וכתב אבל אם הוא אנהל רעוע ואמר מה זה רעוע ואמר פיצד שריגי אילנות וכו' ומדנקיט שריגי אלנות ולא ענפים רצה בזה שריגים שהם דקים ונעשה קליעות זכר לדבר באיכה א'] ישפרגו עלו פירש"י נעשו קליעות קליעות דיש לחוש אפשר בא הרוח ועוקרתו או יפרידם אם הרוח מנשבת בהם וכן חור שחרוהו מים בארץ מליחה יש לחוש שנתקלקל פולו לכן אמר אם ראוי לקבל מעזיבה בינונית פדברי חכמים אין לחוש שיבא רוח ועוקרתו או יתקלקל עוד בארץ מליחה ואם אין רואין כו' ולפ"ז מסייע הא שחזר הרב"ם וכתב הדין של סככות ופרעות בזה הפרק ונ"ל ירקות המתקיימים מביאין וחוצצין ואלו הן האירס והקיס' כו' וכן הסככות והפרעות הפוכי מטרתא למה לי הא שנה ליה חדא זימנא ומה מלמדנו זימנא אחריתא ולפי דברינו ופירושינו אשר פירשנו לא קשה מידי דתרי מיני סככות הן הא' שריגי האילנות שהם דקים ונעשו קליעות כמו שפירשנו ונראין שהו' אנהל רעוע מחלק בין ראוי לקבל מעזיב' לשאינו ראוי והב' הסככות שהן ענפים עבים אף על פי שאינו ראוי לקבל מעזיבה מאחר שהם עבים אין לחוש שיבא הרוח ועוקרתו או יפרידן אין צריך ראיות כו' וכן הפרעות וכיוצא בזה: וזה פירוש נכון הוא ומעתה אין להראב"ד מקום להשיג והשתא להראב"ד אפילו בתחילת עשייתו או בריאותו אם הם דבוקות אפילו הוא אנהל רעוע הוי אנהל אפי' מה"ח ולהרב"ם אם התחלת עשייתו או בריאותו חזק ובריא הוי אנהל מדאורייתא ואם מתחלת עשייתו אנהל רעוע אם ראוי לקבל מעזיבה בינונית הוי אנהל מדאורייתא ואם אין ראוי הוי אנהל מדרבנן ומחולקים הרב"ם ונהראב"ד בפ' המשנה ואל תתמה מה שגרס במשנה מעזיבה רב"ה בב"ת ובפ' המשנה לא משמע הכי דכמה פעמים מציינו שפ"י בספרו בהיפך ממה שפ"י במשנה דפסקיו אחרונים הם ועל' סמכין וזה אחר שלמד מרבו הרי"ף גרס כמותו כל זה בזמן שהן דבוקו'.

אבל בסככו' ופרעות שהם מובדלות הנה הרב"ם ונהראב"ד הם שוים רק לדברי הרב"ם לא הוזכר במשנה אם היו מובדלות רק בבב"ת והתוספתא ושם גרס בכ"ף

רפה ולענגן הדין הם שנים אפי' אם ראונן לקבל מעזיבה בינונית אינו אלא מדרבנן ואם אינם ראונן לקבל מעזיבה בינונית אפי' מדרבנן אינן מביאין כמו שדייק הרב רבינו שמשון בפ' המשנה ממשנה ארובה:ומה שקשה ממסקת גדה פבר פירשנו ותירצו התוספת בפ' התינוקת במה שיש בו די וכן נרא' בפירושו' בפ' רש"י בפרק דם הנדה ואין להאריך בדברים פי שערי תירוצים לא נגעלו ולענגן הדין בנידון דידן באילנות של בית הקברות דק"ק לבוב אם הם מובדלות כ"כ שאינם יכולין לקבל מעזיבה פשיטא שאין לחוש לדברי הפל כמו שפירשתי וע"כ הרמב"ד סובר בשאין ראוי לקבל מעזיבה בינונית אפי' מדרבנן אינו אנהל דאל"כ מאי חילוק בין ראוי לשאין ראוי וכן כתבתי שאין חולקין בזה ואם הם סמוכות באי' מעליהם יפה כתב הרב מוהר"ר אברהם מאחר שאין ממש ונופלים מאליהן ודאי אינן נקראים אנהל כמו שהוכיח הרב מוהר"ר אברהם.

ולו חקמו ישפילו. מה שכתבו התוספת פ"ק דסנפה דף י"ג ע"ב האירוס והקיסום כו' דהיינו אפילו מחנפרות חייצי וקביע וקיימי ואין הרוח מנענע אכל שאר ירקות המחנפרים מתנענעין ברוח הוי להו פטלית וספינה שהיא שטה על פני המים אפי' בעידנא דלא ניידי אין מביאין ולא חוצצין מדקתני בסיפא כו' הרי בהדנ' אפילו בזמן שהם קיימי ולא ניידי אין מביאין ולא חוצצין.

והעלים אלו מתנענעין ברוח ונדאי אין מביאין ואין חוצצין. וכל המתקדשים יותר מדאי הוא מן המתמיהו.

אלו זכר הרב בעל תי"ט מה שכתבו התוספת בסנפה אשר כתבתי לא הנה קשה לי בעוף הפורח וק"ל כל הדברים הנזכרים כתבתי במשא ומתן מה שעלה לפני הלא פה דברי החותם אהרן אבא הלוי: פהנא לכהנא מסייע מנהג אבותיהם שבידיהם מקינים ושמעמדתא מסתיים כאשר התחיל וכאשר מסיים.

הוא האלוף אוהב נאמי מחנפתי המרום הנותיק מוהר"ר אברהם פ"ץ יצ"ו אל יאשם מכ"ת אשם בנפשי על אשר אחרתי עד פה מלמלאות בקשתו אשר שלח אלי ביום נסיעת' מק"ק לבוב הפסק אשר עשה הגאון מוה"ר קאפיל זלה"ה פ"ץ בדבר האילנות הנטועים שמה בבית הקברו' ואסר לפנהנים מלקחת תחתייהם מפני טומאת אנהל ומכ"ת סתר דבריו וגם האלוף מוהר"ר אבא הלוי ואת פולם שלח לפני להורות ולהודיע למכ"ת גם דעתי בזה ועד היום הזה לא ידעתי מאומה ידע מכ"ת נאמנה שלא היה מן האפשרי לכל מפני הטירדות מצד הישיבה ומצד הסביבה.

פי סבבני בני הישובים שבסביבות ק"ק קראקא השייכים הנה במשפטיהם עד שכמעט לא נמתי שינה לעיני וגם על ידי זה ובשביל פן שכחתי לגמרי בזה עד שביום ד' העבר אמר לי בני האלוף מו' שמואל שיחי' הלא יש לה להשיב למכ"ת.

ומיד שנזכרתי פניתי את עצמי וקריתי כל הדברים המבוארים והנני אומר תחלה דרוך כלל פי מה שמכ"ת העלה שבין להרמב"ם בין להרמב"ד מותר. לפנהנים לכנוס תחת ענפי האילנות שהם לפי שאין בהם פותח טפח ויש ריח ביניהם.

אף על פי שהעלין מחברים אותן אינן מחובר להיות אנהל אחד. ולא פדקסלקא דעתי' דהרב מהור"ר קאפיל הנ"ל דבין להרמב"ם ובין להרמב"ד אסור דלא אסיק אדעתי'

דְּהַרְמַב"ם מְצַרִיף שְׂיֵהָא בְּכָל עֲנָף בַּפ"ע פּוֹתַח טַפַּח וְדָאָף לְהַרְאָב"ד חִיבוּר הָעֲלִים לֹא מַחֲשֵׁב חִיבוּר כֹּל זֶה הוּא נִכּוֹן וְיִצִיב.

אַלְא בְּחֻדָּא מִיֵּהֵת דְּלֹא אֲשַׁכְּחֵן בְּמִילָן דְּמַר דְּאֲדַבְרִי בְּעֵינָא לְמִימַר אָף עַל גַּב דְּאֲפִשֵׁר דְּלֹא צְרִיכָא וְדָא נִיהוּ דְּמֵאֵי שְׂמַצְרִיף הַרְמַב"ם פּוֹתַח טַפַּח לֹא שְׂיֵהָיָה כֹּל הָעֲנָף בְּכּוֹלוּ ר"ל בְּכָל הָאֲנָרָה שְׁלוֹ בַּכ"מ מְמַנּוּ פּוֹתַח טַפַּח.

אַלְא אָף עַל פִּי שְׂאִין כְּלוּ שְׁנֵה וּקְצָתוּ פְּחוּתָה מְטַפַּח סְגִי כְּדִדְנִיק הַרְמַב"ם עֲצָמוּ בַּפ"ג מֵה' ט"מ מְמַתְּנִיתָן ו' פ"ב דְּאֵהֲלוּת כְּמוֹ שְׁהִבְאֵתִי שָׁם בַּת"ט וְאִין נִרְאָה לְחַלְק בֵּין קוּרָה שְׂיֵהָיָה נְתוּנָה בֵּין פְּתֵל לְכֹתֵל דְּבִי מִיָּרִי מַתְּנִיתָן וּבֵין עֲנָף אֵילָן.

אֲפִילוּ כִּי תִימָא דְּאִיכָא לְפִלּוּגִי מִי יִכְנוּס עֲצָמוּ בְּסַפֵּק מֵה שְׂאִינוּ מְבוֹרָר רַק עַל יְדֵי סְבָרָא בְּעֵלְמָא אֲמַנְם אֲפִשֵׁר דְּאִין עֲנָף מְהַעֲנֵפִים שְׁל אוֹתָן הָאֵילָנוֹת שְׂיֵהָיו אָף בְּמַקְצָתוּ פּוֹתַח טַפַּח וְאָף אִם יִשְׁנוּ אֲפִשֵׁר שְׂתַחֲתִיו אִין קָבֵר וְכֵן תַּחַת הַנוֹגַע בּוֹ מְמַשׁ מְבַלִּי הַבְּדֵל.

דָּאִם אֵיתָא לְטוֹמְאָה תַּחַת אַחַר הַנוֹגַע בּוֹ שְׂאֵז שְׁנֵי עֲנָפִים כְּחֻדָּא נִינְהוּ וּמַקְצָת אֵהֵל אִיכָא בְּחֻדָּא וְנֻדְאֵי דְּאִימָא שְׂמַבִּיא בְּכָל מְקוּם עַד לְמְקוּם שְׂיֵשׁ הַבְּדֵל בֵּינוּ לְעֲנָף שְׂאֲצֵלוּ וּמְכַל שְׁכֵן אִם הִטְוִמְאָה תַּחַת עֲנָף שְׁכֵן הַפּוֹתַח טַפַּח וְקַל וְחֹנֶמֶר שְׂהִטְוִמְאָה תַּחַת הַפּוֹתַח טַפַּח הֵהוּא.

וְאָף עַל פִּי שְׂיֵשׁ לְדַחֲוֹת וּלְחַלְק בְּסְבָרָא הֵלֹא אֲמַרְתִּי שְׂאִין לְהַכְנִיס מְסַפֵּק מְפִנֵי סְבָרָא בְּעֵלְמָא כֹּל שְׁכֵן שְׂכָבֵר כְּתַבְתִּי בְּלַחֲם חֲמוּדוֹת הַלְכוּת טוֹמְאָה ס"ס כ"ח וְס' ל' דְּהֶאֱחָרוּנִים לֹא כְּתַבוּ רַב חֲלוּקֵי דִינִים דְּהַלְכוּת טוֹמְאָה וְאִין זֶה אֵלֹא לְפִי שְׂהַפְהֵנִים זְרִיזִין וְאִין נִכְנָסִין בְּשׁוּם סַפֵּק וּמַכ"ת עֵינָיו בְּרֵאשׁוֹ יִרְאָה לְמַרְאָה עֵינָיו וְיִשְׁפּוּט: אֲמַנְם עִם הַיּוֹת שְׂבַעֲעִיקַר הַדִּין שְׂלַפְנֵינוּ גַם דְּעַתִּי כֶּף נוֹטָה וְכָרוּר הוּא עַכ"ז בְּפִלְפּוּלָא חֲרִיפְתָּא דַּמְכ"ת וּלְמַר מוהר"ר אָבָא יצ"ו.

אוֹמַר אֲנִי לְכוּ נָא וְנִנְקַחְהָ לֹא בְּעֵבוּר אֵהֵבַת הַיּוֹפְיוֹת וְנַחַת הַנְּיָצוּת כִּי אִם לְבַעֲבוּר דִּינִים אַחֲרִים הַיּוֹצְאִים מִזֶּה. כִּי מַעַכ"ת גַּם שְׁנֵיכֶם דְּעַתִּיכֶם מְכַרִיעוֹת דְּהַלְכְתָּא כְּהַרְמַב"ם וְדָלֹא כְּהַרְאָב"ד וְלֹא כֵן אֲנִי עִם לְבִי).

אַלְא דִּיּוֹתֵר נִרְאָה לְפִסְנוֹק כְּהַרְאָב"ד בְּזֵה מְהַטְעֵמִים שְׂאֲבָאָר בְּסִייעָתָא דְּשְׂמִיָּא וְגַם כְּפִי מֵה שְׂהִבְנִוְתִי בְּדַבְרֵיכֶם מֵאִי דְּעַתִּיכֶם בַּפ"י הַתּוֹסְפְתָא דְּהַתְרַפּוּ כו'. לֹא דְרַכִּיכֶם דְּרַכִּי וְאַתֶּם תַּבְחֲרוּ וְלֹא אֲנִי אֶף זֶה אֲפִרְשׁ הַרִישָׁא דָּאִם הָיוּ נוֹגַעַת זֹו בְּזוֹ בְּפוֹתַח טַפַּח שְׂנֻדְחַק בּוֹ הַר"ש ז"ל בְּפִירוּשׁוֹ: וְגַם הַרְבַּ מוה"ר אָבָא יצ"ו בְּסוּף דְּבַרְיוֹ כְּתַב עַל דְּבַרֵי הַתּוֹסְפְתָא דְּסוּפָה שְׂהִבִּיא שָׁם ז"ל אֵלוּ זְכַר הַרְבַּ בְּעַל תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב מֵה שְׂכְּתַבוּ הַתּוֹסְפּוֹת בְּסוּפָה אֲשֶׁר כְּתַבְתִּי לֹא הִיָּה קִשְׁיָה לוֹ בְּעוֹף הַפּוֹרַח וּק"ל עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

וְלֹא הִיא שְׂבִין שְׂנֻכְרְתִי אוֹתָם אוֹ שְׂלֹא זְכַרְתִּי הַכֹּל חֻדָּא שְׂאִין דְּבַרֵי הַתּוֹסְפְתָא עֲנִין לְעוֹף הַפּוֹרַח כֹּלָל כְּמוֹ שְׂאוּכִיחַ בַּמַּע' עֲנִין וְגַם מוהר"ר אָבָא יצ"ו עֲצָמוּ מְנִי וְבִי שְׂדָא בֵּיהַ נִרְגָּא וְכֹל זֶה הַצִּיקְתִּי רִוּחִי לְהַעֲלוֹת הַדְּבָרִים עַל הַפְּתַח לְשַׁלְחָם לִיד מַכ"ת וְגַם אֵל הַרְבַּ הַנְּזַכֵּר אוֹדִיעַ שְׂקוּשְׂיִיתִי בְּעוֹף הַפּוֹרַח בְּמְקוֹמוֹ עוֹמְדַת אָבֵל רְצוּנִי הוֹאִיל וְדִירְתוֹ וְיִשְׂיבְתוֹ אִינוּ בַּק"ק לְבוֹב לֹא אֲאָרִיף לוֹ רַק דְּרָף כֹּלָל לֹא כְּאֲשֶׁר אֲסַדֵּר הַדְּבָרִים פֶּה כְּסוּדְרָן אַחַת לְאַחַת לְמַצּוֹא דְּבַרֵי חֲפִץ כְּאֲשֶׁר נִפְלוּ בְּמַכְתָּבוֹ דְּמַר מַכ"ת: תַּחֲלָה אוֹמַר אֲנִי עַל סוּדֵר הַהַבְּדֵלוֹת

אָפּשׁר מְנַה מַכ"ת אָפּשׁר יִשְׁנָם בֵּין הָרַמְבַּ"ם וְהָרַאב"ד וְאָמַר מַכ"ת שֶׁהָא' הוּא דְלֵהֲרַמְבַּ"ם
כְּשֶׁהוּא מְקַבֵּל דְּבַר חֲזַק.

הוּא מְקַבֵּל טְוּמָאָה מַד"ת וְלֵהֲרַאב"ד אֵינוֹ מְקַבֵּל טְוּמָאָה מַד"ת אַף כְּשֶׁמְקַבֵּל מִעֲזִיבָה עֲבָה
וְחֲזַק דְּלֵדִידָן אֵינוֹ תֵּלִיא בְּחֻזֵּק כ"א בְּאֹוִיר שְׂבִינִיָּהֶם דָּאֵם לֹא יֵשׁ שׁוּם אֹוִיר בִּינִיָּהֶם אַז
דְּנֻקָּא מְבִיא טְוּמָאָה מַד"ת אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ אֹוִיר בִּינִיָּהֶם אַז אֵינוֹ מְבִיא הַטְוּמָאָה מַד"ת בְּשׁוּם
אֲנָפִן ע"כ וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ סְתוּרִין בְּעֶצְמָן דַּמ"ש דְּלֵהֲרַמְבַּ"ם כּו' מְקַבֵּל טְוּמָאָה מַד"ת אֵינוֹ
אֵלָא בְּפֻתַח טְפַח וְהִכָּא אָמַר מַר תּוֹ דְּלֵהֲרַאב"ד אֵינוֹ מְקַבֵּל טְוּמָאָה מַד"ת כּו' פְּלִפְּי לֵינָא
דְּלֵדִידָן כ"ש שְׂמֻקְבֵּל טְוּמָאָה כִּינּוּן דְּאֵר בְּרַעוּעַ מְחֻשָּׁב לְדִידָן אִנְהֵל וְכִי מְסִינִים נְמִי מַר
אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ אֹוִיר בִּינִיָּהֶם אַז אֵינוֹ מְבִיא טְוּמָאָה כּו' וְא"כ לֵהֲרַמְבַּ"ם מְבִיא וְכָבֵר כְּתַבְתִּי
דְּלֵהֲרַמְבַּ"ם.

צָרִיף שְׂיֵהָא פֻּתַח טְפַח בְּלִי הַבְּדֵל אֹוִיר כְּלָל וְכַדְמִסִּיק נְמִי מַר בְּהַבְּדֵל הַב' שְׂבִין הָרַמְבַּ"ם
וְהָרַאב"ד .

וּמְכַל מְקוּם מ"ש מַר בְּאוֹתוֹ הַהַבְּדֵל דְּמִשׁוּם כְּפֵי לֵהֲרַמְבַּ"ם אִם אֵינוֹ פֻּתַח טְפַח אַף עַל פִּי
שְׂמֻקְבֵּל מִעֲזִיבָה אֵינוֹ מְבִיא טְוּמָאָה אִפִּי מְדַרְבְּנָן דְּגִזְרָה לְגִזְרָה לֹא גִזְרִינָן בַּכַּה"ג לֹא מִן
הַשָּׁם הוּא זֶה.

דְּמָה עֲנָנֵי גִזְרָה לְגִזְרָה לְכָאֵן דְּהִיא עֲדִיפָא מִבִּינֵיהוּ אֵלָא שְׂלֵא הִתְחַמִּירוּ חֲכָמִים רַק בְּאִנְהֵל
אַרְעֵי שְׂיֵהָא נִדוּן כְּבָרִיא וְחֲזַק אֲבָל מָה שְׂאֵינוֹ אִנְהֵל כְּלָל דְּהִינּוּ כְּשֶׁאֵינוֹ פֻּתַח טְפַח לֹא
שְׂמִי אִנְהֵל כְּלָל וְאֵין כָּאֵן מְקוּם לְהַתְחַמֵּיר וְאֵר הָרַאב"ד לֹא אָמַר אֵלָא מִתּוֹרַת חִיבּוּר וּבִהָא
פְּלִיג הָרַמְבַּ"ם וּס"ל דְּלֹא אָמְרוּ לְחַבֵּר לְהִיּוֹת כְּאֶחָד לְמַחְשָׁב אִנְהֵל וְטַעְמוֹ וְנִימוּקוֹ שְׂל
הָרַמְבַּ"ם בְּזֵה יִתְבָּאֵר לְקַמָּן בַּס"ד: וּמ"ש מַכ"ת בְּהַבְּדֵל הַג' דְּלֵהֲרַאב"ד חֲכָמִים לְחֻזְמָרָא
וְלֵהֲרַמְבַּ"ם חֲכָמִי לְקוּלָא אֵיבְר' דְּהִכִּי הוּא לְעֲנִין הַבֵּא' טְוּמָאָה אֲבָל ה"ל לְמַר לְפָרֵשׁ
דְּלְעֲנִין חֲצִיצָה הוּא בְּהַפָּךְ.

וּמ"ש מַכ"ת דְּלִדְעַת הָרַמְבַּ"ם דְּתֵלִיא בְּחֻזֵּק וְרַפָּה, א"א לְפָרֵשׁ דְּהַפְּרַעוֹת הֵם קוֹצִים
וּבְרַקְנֵי דְּבִנְדָאֵי לֹא יוּכְלוּ לְסַבּוּל מִעֲזִיבָה בִּינּוּנִית כּו'. וְאֵי מִשׁוּם הָא לֹא אַרְיָא דְּלָמָּה לֹא
יְהִי אֲפָשׁר שְׂיֵהִיו קוֹצִים וּבְרַקְנֵי חֲזָקִים כָּל כְּפֵי וְעֲדִיפָא ה"ל לְמַכ"ת לְמִימַר דְּלֵהֲרַמְבַּ"ם
צָרִיף פֻּתַח טְפַח בְּכָל עֲנָף וְעֲנָף וְהָא מְלִתָּא דְּלֹא שְׂכִיחָא שְׂיֵהִיו קוֹצִים וּבְרַקְנֵי בְּעֲנִין
שְׂיֵהִיו בְּכָל קוֹץ וְקוֹץ בְּכַדִּי פֻּתַח טְפַח.

וְאֵר בְּזֵה י"ל דְּדִלְמָא נְמַצָּאִים כִּי אֲנַחְנוּ לֹא גִדְעוּ גִידוּלֵיהוֹן שְׂבָכָל מְדִינָה וּמְדִינָה. וְעוֹד
שְׂהַכִּי י"ל בְּסוּמֻכִּים וְדְבוּקִים כְּדָכְתַּב מַר עַל פִּי הַתּוֹסֵפְתָא עַל הַתְּרַפּוּ מַש"ה וְנִדְאֵי דְּאֵין
דְּבָרֵי הֶרֶב בְּרַטְנוּרָא סוֹתְרִים זֶה אֵת זֶה דְּכֵף יְכוּל לְפָרֵשׁ קוֹצִים וּבְרַקְנֵי אֵלִיבָא דְּהָרַמְבַּ"ם
כְּמוֹ אֵלִיבָא דְּהָרַאב"ד אֵלָא שְׂבִיבָה יָפָה כְּחוֹ דְּמַר שְׂתַמָּה עָלֵי שְׂלֵא הַרְגֵּשְׁתִּי בְּזֵה כִּי אֲנִי
פִּירְשְׁתִּי עַל הַף סִיפָא דְּפִירְשׁ הֶרֶב בְּרַטְנוּרָא קוֹצִים וּבְרַקְנֵי דְּטַעְמִיָּה כְּדְפִירְשׁ הַר"ש וְאֵי
הִכִּי נִדְאֵי דְּדְבָרֵי סוֹתְרִים זֶה אֵת זֶה.

אֲבָל בְּלֵא"ה אֵיכָּא לְמִימַר דְּנֻקֵּיט קוֹצִים וּבְרַקְנֵי דְּסִתָּם גְּדַר עוֹשִׁין עַל רֵאשׁוֹ קוֹצִים
וּבְרַקְנֵי כְּדִי לְמַנּוּעַ מִלְּפִסּוּעַ עָלָיו שְׂלֵא יְכַנּוּסוּ לְפָנִים אֲבָל גְּבִי סִתָּם גְּדַר שְׂלֵא אֲבָנִים

כדפירש הרב ברטנורא פּרַק אלו מציאות אבּל מייירי בפּותח טפח ואף לפ"ז הנה לי להרגיש במה שאינו מפרש אבנים ועצים כדפירש הרמב"ם הואיל ולשיטתיה אגיל.

ומ"ש מכ"ת דלהראב"ד נמי קשה לישנא מעזיבה רפה שהו' ליה לומר מועטת או לשון צר. זה אינו שאין הדבר תלוי במעט או רב אלא ברך ועב בכדי זיבה כלומר שאם הוא רך זב דרף הברדל מועט מה שאין פן בעב ולשון צר דנקט מר לא יכולתי לכוין מאי קאמר דהיכא יכול לומר לישנא דצר על המעזיבה.

ואם על הברדל קאמר מר פשיטא דלא יתכן מפיוון דמתניתן לא מנקט ליה הברדל אלא המעזיבה ולכן נודאי דלישנא דרפה דניק אליבא דהראב"ד ולא אליבא דהרמב"ם. ומ"ש מכ"ת לנישב דברי התוספתא אליבא דהרמב"ם דהתרפו רואין כו' ר"ל שהם סמוכים ודבוקים זה לזה ואין שום אריר ביניהם לכן אף על פי שהתרפו כו' מ"מ מביאין את הטומאה מדבריהם באשר שלא יש שום אריר ביניהם כ"א שהתרפו.

ואחר כך בא לחדש עוד חידוש אחר ואם היו מוכדלין זה מזו ר"ל שמיצינו שאף שהם מוכדלות כו' לר"מ כו' והיינו פיון שיש על כל פנים פותח טפח כו' והוא פלא בעיני איהו תיסק אדעתיה לומר שפך סובר הרמב"ם ואם פן ס"ל פהראב"ד בפ"א מעזיבה רפה ובינונית דמייירי לענגן האריר שבהברדל וזו לא שמענו מפירושו ולא מחבורו: ואף גם זאת א"כ ינהי להרמב"ם ב' פירושים בנושא א' אבל האמת יורה דרכו.

דעל הרמב"ם קשיא התוס' דקתני הא דמעזיבה רפה על ואם היו מוכדלין כדהקשה הרב מוהר"ר קאפיל ז"ל. אבל אשתמיטתי דאקדמיה הר"ש שפכת כך שיש לדקדק אי הוי טעמא דיכולין לקבל שהוא חזק כו' וקאמר דליתא מכח זו התוספתא ויש קצת ט"ס בלשוננו וקל לתקנו ונראה בעיני דלהרמב"ם לא אשתמיטתי התוספתא כלל וכבר ידעו ודקשיא לדידיה אלא דלא ס"ל דהלקתא הוא וטעמא דס"ל דמתניתן ע"כ ליכא לפירושי רפה או בינונית בענגן הברדל דהברדל מאן דכר שמייה במתניתן ועוד התרפו רואין אמאי לא קתני נמי מתניתן ותו פולא מתניתן מדאורייתא ואיהו עירב וקתני לה מדרבנן וכמ"ש פבר בתנימה ומכ"ת הזכיר דברי בזה קושיא זו הוא תירוץ לקושיא שלפני' ומפל מקו' משמע לי להרמב"ם דמתניתן מפרשי רפה ובינונית שלא כדרך שמפרשו התוספתא ומפיון שמשנתנו חולקת על התוספתא ודאי דנדחית התוספתא מקמי מתניתן.

ומשום הכי בחבורו לא הזכיר פלום כל מה שנשנית בתוספתא זו היו נתונים ע"ג הגדר כו' התרפו כו'. דס"ל שהוא דלא פהלקתא:.

ומש"ה נמי מ"ש האלוף מוה"ר אבא דלהרמב"ם שפיר קתני התרפו רואין כו' ואפי' מדאוריית' פיון שמתחלה הנה חזק כו' אינו נראה בעיני מדלא העתיקו הרמב"ם בחבורו: גם מה שהקשה מוהר"א על הראב"ד דמה רואין דקאמר פיון דלדידיה אנהל רעוע הוי אנהל לא קשי' כלל דפירוש התוספתא נראה בעיני דכך היא והכי קתני היו נתונים ע"ג גדר רואין אותן כאלו אבנים כבושות עליהן.

התרפו רואין כו' ומאי נתונים ע"ג דקאמר אלא הכי קאמר שאם הפרח היצא מן הגדר נשפנה וניתן ע"ג ע"י הרוח או אינה סיבה רואין כאלו אבנים כבושות עליהן והורידם מעל גבי הגדר עד שיוציא כמו שהיו יוצאין.

ואם התרפו שאז א"א לומר דרואין פאלו אבנים פבושות עליהן שא"כ ישפרו ויפלו והיו פלא היו לגמרי להכי קאמר דרואין אותן פאלו הן שפודין של מתכות ויכולין לסבול הקבנים הפבושות עליהם.

ואם היו מובדלין כו' כפי הרמב"ד נמצינו למידין דלהראב"ד התוספתא מפונשית יפה ואף הרמב"ם פה מפרשה אלא ס"ל דלית הלכת' פנותיה ואגב אפרש מה שנ"ל ברישא דהתוספתא ר"י אומר רואין את התחתונים כו' ואם היו נוגעין זו בזו בפותח טפח מביאות וחוצצות וכתב הר"ש ואם היו נוגעות כו' לא אתברר לי מאי קאמר כו' לכה נ"ל שבאחת למטה ואחת למעלה בעינו נוגעו' ממש ע"כ ואני אומר דפי' בפותח טפח הוא כמו האי תוספתא שהביאה הרמב"ם בפי' משניות משנה ה' פי"ב דאהלו' הזפתי דבריו שם בתי"ט שצריך שיהיה בכל קורה פותח טפח וה"נ דכונתו' ממש ואין להקשות דא"כ בגדר דסיפא משמע שהם קוצים וברקני' הא לא הוי פותח טפח דאה"נ דלר"י ליתא אלא דווקא פותח טפח פינון שגם בקוצים וברקני' עולים ויורדי' וכבר פתבתי דאפשר שנמצאים קוצים וברקני' בפותח טפח ואפילו כי תימא דאין נמצאים כלל סיפא לא אתאן לר"י.

והנה רצה מכ"ת לזכות את הרמב"ם שתהא הלכה כמותו ולא כהראב"ד מג' טעמים הא' דלהראב"ד בתוס' ר"י אומר אם מכניס את החוט לצד זה ויצא לצד א' ונוגע אע"פ שאינו מכונן ה"ז מפסיק וקולא הוא אפי' גבי ר"מ לפי הרמב"ד דר"מ מקיל וה"ל לשנותו קודם רבי מאיר: משא"כ להרמב"ם דתכמים מקילין טפי מר"מ ור"י מקיל אף טפי מרבנן נשנה הפל פסדר שותא דמר לא ידענא דהא גם הרמב"ם בברייתא זו נודאי דמפרש כהראב"ד דאי גימא דאף בברייתא כמתניתין לענין חונק ובריאות מאי ענין חוט לכאן אלא דהרמב"ם דוחה התוספתא מקמי מתניתין.

והיינו דס"ל דר' מאיר וחקמים אמרו בין רפה ובינונית ומתניתין מפרשי לדבריהם לענין חונק ובריאות והתוספתא מפרשי לענין הבדל אבל שיהיו גם שניהם ר"ל שני הפירושים אמת זה אי אפשר דאינו במשמע לשון א' שני פירושים דאע"פ.

דמצאנו למוהר"יא בהגהות שע"ד ס"ס שכ' דהאשר"י כ' בכמה דוכתי אשני פירושים דנוכל לסבול פתרוןיהו ע"כ מ"מ הרמב"ם לא מצוי סבר הכי וק"ל ועוד שא"כ הי' לתנא דידן דבמשנתנו לשנות גם שניהם ותו דהתו' נודאי לא ס"ל אלא חד פי' כהראב"ד כמו דמוכח מהתרפו רואין כו' וא"כ משנתנו נמי לא ס"ל אל חד פי' ומדלא תני התרפו רואין כו' וגם לא קתני בהדא דמיירי במובדלות ש"מ דלא מיירי אלא פאידי' פי' דהיינו לענין חונק ובריאות אבל מה שהוקשה למכ"ת דר"י מקיל כו' אני אומר שאינו מקיל.

אבל מחמיר יותר מחכמים. דהא איכא למידק את החוט דקאמר אמאי לא קאמר בקצרה אם מכניס חוט אלא לא בכל חוט קאמ' אלא בחוט המשקולות וכהאי תוספתא דברפי"א דאהלות שהביאו המפרשים ז"ל ואתא שפיר לישנא דאע"פ שאינו מכונן שכה דרכו של חוט המשקולות לכונן ומפנין שאע"פ שאינו מכונן אלא נוטה ואפ"ה נוגע א"כ ההבדל גדול שהדבר ידוע שאם יגע אף ע"י נטיה שההבדל יותר גדול מפשואין פאן נטי' יכול להיות שמחמיר טפי מרבנן פי' אין בקיאות באלו הדברים איזה מעזיבה בינונית ואיזה חוט המשקולות: זכות שני להרמב"ם לפ"ד מכ"ת דלהראב"ד לישנא דמתניתין שהן יכולין

לקבל אינו מדוקדק פלל דהרי לדבריו קאי הפל אאם יש הבדל כו' דמאן דכר שמייה מהאוריים פלום ועיקר חסר ופורח באור כו' איברא דמ"ש מר דעיקר חסר הוא ונדאי מה שמכריח להרמב"ם שאינו מפר' במשנה כמו שפי' התוספתא אבל הלשון דשהם יכולין לקבל הוא נכון להראב"ד ג"כ דה"ק שאם הו' בענגו דיכולין לקבל ולא יזוב ומה לי לומר שהו' יכולין לקבל ולא יפלו שפך צ"ל להרמב"ם ומה לי לומר שהו' יכולין לקבל ולא יזוב הלכך הלשון מדוקדק: וגם מ"ש מכ"ת דה"ל למימר אם יש הבדל או הפרש ביניהם בכדי לקבל מעזיבה כו' לא דק מכ"ת שפך הל"ל אם יש הבדל ביניהם ויכולין לקבל כו' דלישנא דמר לא אתי שפיר פלל דהבדל אינו סיבת הקבלה עד שיאמר עליו כדי לקבל כו' אלא הל"ל בזה הלשון שפתי ונאם יש כו' ויכולין כו' וזו היא הקושיא עצמה שהיה לו שהעיקר חסר.

וכבר כתבתי שנה מכריח להרמב"ם: מ"מ אין השגה להראב"ד דס"ל דממילא משמע דלדידיה יחד שלא תמוט הוא דרפה ובינונית לענגו זיבה הוא ולישנא דרפה הכי דייק דלהרמב"ם הל"ל קלה פדלעיל וכינון דמלישנא רפה מוכח דלענגו זיבה הוא תו לא צריף התנא לפרש ההבדל דממילא משמע דלענגו הבדל נישנית: השלישי שכתב מכ"ת דהלכה פהרמב"ם מדהטור כתב או אבנים יוצאים מן הגדר ונהו פהרמב"ם.

זה אינו דאע"ג דלהראב"ד קוצים וברקנים נחא לא משום כף אבנים לא נחא נאדרבא אי אמרינו אבנים נאפ"ה בעינגו קבלת מעזיבה למר פדאית ליה ולמר פדאית ליה מסתמא לאו לענגו חזק ובריאות הוא דסתם אבנים חזקים לקבל עליהם אלא מיירי לענגו הבדל שביניהם אם לא יזוב דלהרמב"ם צריף לךחוק דהאבנים משום כף אינם חזקים שאינם תקועים בחזק שאם תקביד המשא עליהם יהיו נשמטים מהפנתל ויפול ומה שכתב מכ"ת עוד דאי ס"ל להטור פהראב"ד הל"ל לפרש כמה שיעור ההבדל.

ואמר אני דויק לאידך גיסא אי ס"ל פהרמב"ם הל"ל לפרש שאין אסור לעמוד אפי' תחת אותו שידוע אא"כ יש פותח טפח ומכ"ש בספק שאינו יודע תחת איזה מהם דבי' מיירי הטור שה"ל למימר אא"כ שיהיו בכל א' פותח טפח ונדיפא מהדיוק שכתב מכ"ת שעליו הל"ל להטור לפרש אבל האמת הוא מאי שהטור לא פי' לא הא ולא הא הוא מ"ש שפבר הזפתי לעיל מספרי לחם חמודות דהכהנים זריזין ומחמירין ופורשין א"ע מכל שום ספק בעולם נאפילו אי נימא דהטור פהרמב"ם ס"ל הרי הר"ש סובר פהראב"ד ועוד נראה מכ"ת בספרי תוס' י"ט ר"פ י"א דאהלות לשון מהר"ם שהעתיקתי שם: שסובר בהדיא פהראב"ד והוא הדבר שדיברתי שגראה.

בעיני יותר דהלכה פהראב"ד כי יש לו זכיות יותר מהרמב"ם אם מצד לשון דרפה דקשה להרמב"ם ולהראב"ד נחא. ובזה מתנישב נמי דלא צריכא למתניתן לפרש דבהבדל מיירי נאם מפני שהתוספתא נהמשנה היו לאחדים נאם לפי שהר"ש ומהר"ם מרוטנבו"רג בהדיא מפרשים כדבריו ומהטור אין הכרח כמאן ס"ל: ומה שהקשה מכ"ת מסדורא של התוספתא בדברי ר"י לאחרונה כבר כתבתי שיפה סדורו וכן קושיותו דמר בלישנא דהו' יכולין לקבל.

פּרשתי על נכון אַבְל הָאֵמֶת דְּלֹא מִפְּנֵי שְׂאֲמַרְתִּי שְׁנִרְאָה לִי דְהִלְכָה פְּהֶרָאָב"ד דַּמְש"ה
בְּגִדוֹן דִּידָן אֲלִנּוֹת הַסּוֹכְכִים בְּבֵית הַקְּבָרוֹת דַּק"ק לְבוֹב אֲסוּרִים לְפִתְּנִים לְכַנּוּס תַּחְתֵּיהֶם
כְּמוֹ שְׂהִיָּה סְבוּר מְהַר"י קַאפִּיל ז"ל.

לֹא כֵן הוּא דּוֹפָה כִּינּוּן מַכ"ת שְׂאִין הַעֲלִין נַעֲשִׂין אִוְהֵל מִהַטְעָמִים שְׂפֶתֶב מַכ"ת וְכֵן מִדְּבָרֵי
הַתּו' שְׂהַזְכִּיר מו' אַבְא אָף מ"ש מִהַר"א שְׂאֵלוֹ זְכַרְתִּי אֲנִי לְאוֹתוֹ הַתּו' לֹא הֵיִתִי מִקְּשָׁה
בְּתוֹסְפוֹת י"ט עַל עוֹף הַפּוֹרֵחַ לִיתָא כָּלֵל שְׂאֵע"ג שְׂאִין לִי לְדַעַת עַכְשָׁיו אִם זְכַרְתִּיו אוֹ לֹא
זְכַרְתִּיו אַבְל יוֹדַע אֲנִי שְׂאֵף שְׂהֵיִתִי זוֹכֵר הֵיִתִי מִקְּשָׁה דְהַתּו' עַל גַּעְנוּעַ הַרוּחַ הוּא שְׂאֲמָרוֹ
שְׂמַבְטֵל הָאוֹהֵל וְהֵינּוּ טַעְמָא דְטִלִּית הַמְנַעֲנַעַת וְסָפִינָה הַשְּׂטָה לְפִי שְׂשֵׁלִיט בְּרוּחַ לְכִלּוּא
אוֹתוֹ מִשְׂא"כ עוֹף הַפּוֹרֵחַ דְּדוֹקָא כְּשֵׁהוּא פּוֹרֵחַ אַבְל כְּשֵׁאִינוּ פּוֹרֵחַ וְנִדְאִי דְאוֹהֵל הוּא דְאִין
מֵה שְׂהוּא פּוֹרֵחַ מְבַטֵּל כְּשֵׁאִינוּ פּוֹרֵחַ וְהָרִי דוֹלֵג וְקוֹפֵץ דַּתְנָן גַּבִּי עוֹף הַפּוֹרֵחַ א"כ לֹא יִהְיֶה
מֵאֵהִיל אָף כְּשֵׁאִינוּ דוֹלֵג וְקוֹפֵץ וְהָרִי הָאָדָם מֵאֵהִיל עַל הַטְּנוּמָא לְהַבִּיא אֶת הַטְּנוּמָא:
וּמִהַר"א עֲצָמוֹ כְּתֵב לְעִיל מֵהָאִי דְעוֹף אָף שְׂאִינוּ רְאוּי לְקַבֵּל מַעְזִיבָה נַעֲשָׂה אוֹהֵל וְלְפִי
שְׂמַתְחַלַּת הַבְּרִיאָה נַעֲשָׂה חֲזַק וּבְרִיא כְּמוֹת שְׂהִי וְאִינוּ עוֹמֵד לְהַתְקַלְקֵל אִפִּי כֹל הַרוּחוֹת
שְׂבַעוּלָם בְּאוֹת וּמְנַשְׁבוֹת בּוֹ לֹא יוֹזְנוּ מִמְּקוֹמוֹ ע"כ מִשְׁמַע דְּעַל הַעוֹף עֲצָמוֹ אוֹמֵר לֹא
מַצֵּד שְׂהוּא קָשָׁה וְכֵן הַרְמַב"ם בְּחִיבּוּרוֹ לֹא זָכַר קָשׁוּר וְלָכֵן קוֹשִׁיָּתִי בְּמִקּוּמוֹ עוֹמֵדֵת וְעוֹד
יֵשׁ לִי קוֹשִׁיאַ עַל דְּבָרֵי מו' אַבְא בְּמֵה שְׂהַכְּנִיס חוֹר שְׂחַרְרוּהוּ עִם שְׂרִיגֵי אֲלִנּוֹת וְאִינוּ
מְכַוֵּן דְּחוֹר שְׂחַרְרוּהוּ קַחְשִׁיב הַרְמַב"ם בְּאוֹהֵלֵי חֲזַקִּים וְכֵן נָמִי מֵה שְׂרוּצָה לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי
הַרְמַב"ם דְּתָרִי מֵינִי סְכָכוֹת הֵן וְנִתְלָה בְּמֵה שְׂהַרְמַב"ם קַחְשִׁיב תָּרִי זְמַנָּא סְכָכוֹת וּפְרַעוֹת
דְּהֵם דְּבָרִים שְׂאִין לְהֵם מִשְׂשׁ שְׂפָכָר פִּירֵשׁ הַרְמַב"ם בְּפִי הַמְּשָׁנָה עַל הַזִּיזִין וּגְנוּזְטָרְאוֹת
כו' שְׂכּוֹלָם שְׂוִין בְּעַגְזָן הַזֶּה שְׂהִי חֲזַקִּים וּבְרִיאִים לְקַבֵּל הַמַּעְזִיבָה כו' וְזֶהוּ ג"כ מֵה
שְׂבַחְחִיבּוּרוֹ שְׂכַתֵּב פִּיצַד שְׂרִיגֵי הָאִילָנוֹת כו' וּמְסִיִּים וְכֹל פִּיּוּצָא בְּהֵם לְכֹלֵל לְכֹל הַנִּי
הַשְּׂנוּיִן לְגַבִּי סְכָכוֹת וּפְרַעוֹת וְהֵן הַזִּיזִין וְהַגְּנוּזְטָרְאוֹת וְעַד עַכְשָׁיו לֹא קָאֵמַר הַרְמַב"ם אֲלֵא
לְהַקְדִּים שְׂיֵשׁ חִילּוּק בֵּין אוֹהֵל לְאוֹהֵל וְעֲשָׂה הַחִילּוּק וְנִדְרַק קָאֵמַר אֵלוֹ מְבִיאִין וְחוֹצְצִין
לְמִנּוֹתֵן אַחַת לְאַחַת וּכְשָׂבֵא לְמִנּוֹת הַזִּיזִין כו' נְאֻמַּר וְכֵן הַסְכָּכוֹת וְהַפְּרַעוֹת וְהַזִּיזִין כו'
וְהַקּוֹדֵמִין לְסְכָכוֹת וּפְרַעוֹת דְּלֹא כְּמַשְׁנֵתִינוּ וּפִירוּשׁוֹ פִי' כְּבָר לְעִיל אִיף שְׂהִיָּה וּמְנָה דְּכָל
אוֹתָן שְׂהוּא מוֹנָה עֲמָהֵן דְּכּוֹנְתִיָּהוּ הוּא שְׂהִיָּה חֲזַקִּים כו'.

וּלְמִהַר"א קָשִׁיא דְהוּא סוֹבֵר. דְּהֵנִי סְכָכוֹת וּפְרַעוֹת הֵם אִינּוּ בְּדוּגְמָא דְלְעִיל וְהָרִי זִיזִין
וּגְנוּזְטָרְאוֹת לְפִי' הַרְמַב"ם שְׂבַמְשָׁנָה הֵם דּוּגְמָתָן דְלְעִיל וְהָאִיף מִנָּם יַחַד וְלָמָּה לְנוּ לּוֹמַר
שְׂהַרְמַב"ם בְּחִיבּוּרוֹ יְחוּלֵק מִפִּירוּשׁוֹ לְלֹא צוֹרֵךְ וְגַם הָיוּ דְבָרָיו סְתוּמִים בְּיִתְרָה מֵה שְׂלֹא
נִזְכַּר דִּין שְׂנֵי שְׁל סְכָכוֹת וּפְרַעוֹת בְּמַשְׁנָה וּבְכַרְיִיתָא וּכְמוֹ כֵן נָמִי מֵה שְׂרַצָּה מוּהַר"א
לוֹמַר דְּשִׁתִּי גִירְסָאוֹת לְהַרְמַב"ם רַב"ה וְרַכ"ה קָשִׁיא וְנִדְאִי שְׂה"ל לְהַרְמַב"ם לְהַעֲתִיק
ג"כ גִּירְסַת הַבְּרִייתָא כִּינּוּן שְׂהוּא סוֹבֵר אוֹתוֹ גִּירְסָא ג"כ אֲלֵא לִיתְנִיָּהוּ לְכֹל הַנְּהוּ דְּנוֹחִקִי
שְׂנִדְחַק בְּהֵם מוּהַר"א וּבְהַנִּידוֹן עֲצָמוֹ כְּבָר כְּתִבְתִּי דַּעֲתִי ג"כ לְהַתִּירָא זוּלַת מֵה שְׂפֶתֶבְתִּי
כְּפוּתַח טַפַּח שְׂהִיא בְּכָל עַנְף כּוֹלוֹ.

עוֹד אֲנִי מְדַבֵּר בְּדָבָר אֲזַכִּירָה דְּבַתְחַלַּת דְּבָרֵי מ' קַאפִּיל ז"ל כְּשֵׁגְגָה יֵצֵא מִלְּפָנָיו שְׂפֶתֶב
שְׂהַזְהִיר שְׂלֹא לְכַנּוּס תַּחַת צֵל הָאִילָנוֹת ע"כ וְיִדּוּעַ דְּהַצֵּל מֵאֲרִיף מֵהָאִילָן עֲצָמוֹ וְאוֹתוֹ

אנרף אין לו תורת אנהל פלל וכלל ותו לא מידי ושלום אידי ואידי אוקבו דמר נצח הטרוד דובר שלום ודורש טוב אמן: יום טוב הנקרא ליפמן בן לא"א כהר"ר נתן זללה"ה לוי העליר נחוץ יום ו' י"ג פסלו שצ"ג לפ"ק: ושלום לבנו ונתנו האלופים ולהישיש מחנותי כמהורר וואלף יצו ח מעשה בא לדי באיש א' אשר ביקש ממני לסדר לו גט לאשתו והיתה נקראת בפי כל שרל ואביה הי' נקרא אברם והנה כפי הדין והדת הנכתב בסדר גיטן שלנו יש לכתוב שרה בת אברהם: ויהי אחר התקירה והדרישה נמצא בעירנו עוד אשה אחרת נקראת ג"כ שרה ושם אביה ג"כ אברהם והנה בחפזי לענ"ד דלית דין צריף בשש וחשש שגם גבי נשים בשיש שמותיהן שוות דצריף לשלש ולכתוב גם שם אבי אביה כמו גבי אנשים דמה שאמרו בגמ' בפ' גט פשוט וליחוש לשני יוסף בן שמעון ולא הזכירו בשום שמות נשים היינו דלא דיקרו אלא בלשון המורגל המנוזר בגמרא שני יוסף בן שמעון אף באמת ה"ה נמי גם גבי נשים היכא שיש שתי נשים שמותיהן ושם אביהן שוות.

והנה זה פשוט בעיני ומכ"ש אחר שמצאתי בסדר גיטין שכתב בשם מוהר"ר מנחם בכר"ך ע"ז תרי יוסף ב"ש אף שאין שמות נשמותיהם שוות מ"מ צריף לשלש וא"כ הנה נ"ל פשוט ג"כ דהכ' נמי דלכתחלה צריף לשלש בכ"מ שיש לחוש לתרי יב"ש וכעין זה מצאתי בתשובת הרא"ש פלל מ"ה סי' כ"ז ו"ל המקדש או המגרש אשה טוב הוא להזכיר שם אביה כדי לברר הדבר אם יש שני יב"ש בעיר ואם לא הזכיר רקשמה בקדושין או בגט מגורשת עכ"ל הרי שכתב בסתם דיש לחוש לכתחלה גם לאשה לתרי יב"ש א"כ משמע נמי דס"ל דאין חילוק בין שם האיש ובין שם האשה היכא דיש לחוש בכ"מ לתרי יוסף ב"ש חוששין זאת ועוד אחרת היא ראיה אחרונה ממ"ש מהר"מ פ"ח סי' ל"ה שכתב.

על מאי שכתב הרא"ש בתשובה בכלל מ"ה והטור א"ע הביאו בסימן קכ"ט שאם לא הזכיר שם האשה אלא בכינוי או אביה לא הזכירו פלל דכשר כתב ו"ל ובלי ספק אין הפרש בין אבי האשה ובין אבי האיש והרא"ש השיב על מעשה שהיה כף הנה כו' עכ"ל, הרי שהשנוה הדין שם אבי האיש לדין שם אבי האשה ואם היה היה הפרש ביניהם האף כתב בלי ספק שאין הפרש ביניהם הרי יש ויש: הנה מפל הלן טעמים הנה נראה לי פשוט דלא יש שום חילוק בין שמות אנשים לשמות הנשים ובכל מקום חיישינן לתרי יוסף בן שמעון ולכן צריף לשלש פנ"ל.

אף אחרי רואי שחד מינן גבר בגוררין אשר הנה אתי עמי בא בטענה בפלפולא חריפא של הכל לאמר עלי לאו אמור פדברים הללו כי אין הנדון דומה לראיה דמ"ש בתשובת הר"מ בכרף הנ"ל והביאו הרמ"א בש"ע בס"י קל"ו סעיף ו' אם השמות מגרשים שוות אע"פ שאין שמות הנשים שוות מ"מ יכתבו סימן במגרש או בכינוי שלו כו' מיירי דווקא פשגם שמות הנשים שונים דאז יש לחוש אולי יש לו אשה אחרת במקום אחר או פן ואולי יכחיש בפני עדים לומר שיש לו אשה ששמה כשם המתגרשת שהרי פותבים.

גט לאיש בלא אשה ואח"כ יתנו ליד אשה של זה משא"כ להיפך שא"א לומר שיש לאשה עוד איש אחר ששמו כשם אישה. ולכן א"א למיחש גבי האשה החשש מה שיש לחוש גבי האיש ולכן לפ"ד האי גברא לא הנה צריף לשלש פלל אף כשיש עוד אשה

אחַרְת אֲשֶׁר שָׁמָּה וְשֵׁם אָבִיהָ שְׁוֹת גַּם מֵה שְׁפָתוֹב בְּתִשׁוֹבַת הָרֵא"ש ה"ל דְּטוֹב לְהִזְכִּיר שֵׁם אָבִיהָ כְּדִי שְׁיִבְרַר הַדְּבָר אִם יֵשׁ שְׁנֵי יוֹסֵף בֶּן שְׁמַעוֹן כּו' הִנֵּה דָחַק וְאֲתִי לְמַרְחֹק לְפָרֵשׁ דְּמִיָּרִי ג"כ דְּוִנְקָא שְׁגָם שְׁמוֹ הָאֲנָשִׁים שְׁוִים הֵגַם שְׁאִין זֶה פִי אִם דְּבָרֵי נְבִיאוֹת שְׁהִיָּה לוֹ לְפָרֵשׁ וְלֹא לְסַתְּוֹם דְּבָרָיו דְּאִזְ דְּוִנְקָא חִיָּשִׁינֵן לְתַרֵּי יוֹסֵף ב"ש לְאַפּוֹקֵי כְּשֵׁישׁ שְׁתֵּי שְׁמוֹת שֶׁל נָשִׁים שְׁוֹת אֶף כְּשֵׁשֶׁם אָבִיהֶם שְׁוִים ג"כ עכ"ז אִין צָרִיף לְשַׁלֵּשׁ פִּינֹן דְּשְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֵינָם שְׁוִים ע"כ דְּבָרֵי הַסּוֹתֵר דְּבָרֵי לְכֹן בְּעֵבּוֹר זֶה אֲמַרְתִּי לְצִאֵת וְלִבְאֵי לְפָרֵשׁ עוֹד וְלִהְוֹכִיחַ שְׁלֹא כְּדְבָרָיו לְהוֹצִיא מִלְּבֹבוֹ דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא כֹן אֲדַמָּה וְלֹא דְרָכֵי דְרָכָיו בְּזֶה דְבִנְדָאֵי גַם גְּבִי שְׁמוֹת הַנְּשִׁי אִם הַמְּצָא יִמְצָא שְׁשְׁמוֹתֵיהֶם וְשֵׁם אָבִיהֶם שְׁוֹת שְׁצָרִיף ג"כ לְשַׁלֵּשׁ אֶף שְׁשְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֵינָם שְׁוִים וְזֶה הַחֲלִי מֵה שְׁיִצָּא בְּרֵאשׁוֹנָה.

אִיתָא בְּמַתְנִיתֵן פֶּרֶק כָּל הַגֵּט שְׁנִכְתָּב שְׁלֹא לְשֵׁם אִשָּׁה פְּסוּל כּו' עַד יִתֵּר מִיָּפֶן כְּתֹב לְגֵרֵשׁ אֵת אִשְׁתּוֹ וְנִמְלָךְ וְיִמְצָאוּ בֶן עִירוֹ. וְאָמַר לוֹ שְׁמִי כְּשֵׁמָךְ וְשֵׁם אִשְׁתִּי כְּשֵׁם אִשְׁתְּךָ פְּסוּל לְגֵרֵשׁ בּוֹ יִתֵּר מִיָּפֶן הִיָּה לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים שְׁשְׁמוֹתֵיהֶן שְׁוֹת כְּתֹב לְגֵרֵשׁ בּוֹ אֵת הַגְּדוּלָּה לֹא יִגְרֵשׁ בּוֹ אֵת הַקְּטָנָה וְקֹאֲמֵר בְּגִמְרָא קְטָנָה הוּא דְלֹא מְצִי לְגֵרֵשׁ בּוֹ כּו' עַד אֲלֹא מֵאִי אִית לָךְ לְמִימֵר בְּעַדֵי מְסִירָה פִירֵשׁ"י שְׁמַכִּירִין אֵת שְׁנֵיהֶם וּמְעִידִין שְׁזֶה מְסֵר לְזוֹ אֲבָל בְּעַדֵי חֲתִימָה לֹא כְּדָאָמְרִי שְׁמָא נִמְלָךְ זֶה שְׁכַתְּבוּ וְחֲתָמוּ וְלֹא גִירֵשׁ אֵת אִשְׁתּוֹ וּמְסָרוּ לְזֶה לְגֵרֵשׁ אִשְׁתְּ חֲבִירוֹ וְהָכֵא נְמִי בְּעַדֵי מְסִירָה וּר"א הִיא פִירֵשׁ"י וְלִכְפֹּא לְמִיחַשׁ שְׁמָא לְחֲבֵרְתָּהּ נִמְסֵר אֲבָל בְּעַדֵי חֲתִימָה לְעוֹלָם אִימָא לָךְ דְּחִיָּשִׁינֵן שְׁמָא אֵת חֲבֵרְתָּהּ גִירֵשׁ וְכַתְּבוּ הַתּוֹ שֵׁם בְּעַדֵי מְסִירָה וּר"א אֲבָל לר"מ בְּעֵינֵן שְׁיִהָא מוֹכַח מִתּוֹךְ הַחֲתִימָה שְׁנִכְתָּב לְשֵׁם זֶה הָאִישׁ וְאִשָּׁה זֹאת וְלֹא מְהַנִּי עַדֵי מְסִירָה וְהִהוּא דְּהַמְּגֵרֵשׁ שְׁנֵים שְׁשִׁלְחוּ שְׁנֵי גִיטֵן וְשְׁמוֹתֵיהֶן שְׁוֹת נוֹתֵן שְׁנֵיהֶם לְזוֹ וְשְׁנֵיהֶם לְזוֹ קֹאֲמֵר ר' יִרְמְיָהּ בְּגִמְרָא הָא דְלֹא כּו' א דְּמִשְׁמַע דְּבָרֵי מֵאִיר נִיחָא וְהֵתֵם מִיָּרִי כְּדְפָרְשָׁנוּ לְעֵיל שְׁכַתְּבוּ דוֹרוֹת אוֹ סִימֵן אוֹ פִּהֵן שְׁנִיכְפֵר מִתּוֹךְ הַחֲתִימָה וּכ"כ הַתּוֹ פֶּרֶק גֵּט פְּשׁוּט דֶּף קס"ו ע"ב וְעַדֵי מְסִירָה אֵינֵן בְּקִיאִין בְּאַבוּתֵיהֶן אוֹ בְּסִימֵן הַכְּתוּב ע"כ.

הִנֵּה נִשְׁמַע מִהָכֵא דְלֵר' מֵאִיר בְּעֵינֵן שְׁיִהָא מוֹכַח מִתּוֹךְ הַגֵּט בְּעַצְמוֹ מִי הוּא הַמְּגֵרֵשׁ וּמִי הִיא הַמְּתַגְרֶשֶׁת וְלְכֹן בּכ"מ מֵאִי שְׁבִאֲפֶשֶׁר בְּעוֹלָם.

לְמִיחַשׁ לְתַרֵּי יוֹסֵף ב"ש חִיָּשִׁינֵן וְאִם כֹּן ה"נ נֹאמֵר כְּשֵׁם כְּשֵׁישׁ ב' יוֹסֵף ב"ש דְּאֲמַרִּינֵן אֶף שְׁשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל נָשִׁים אֵינָם שְׁוֹת מ"מ צָרִיכִין לְשַׁלֵּשׁ אֶף שְׁכַבֵּר מוֹכַח מִתּוֹכּוֹ בְּשְׁמוֹת הַנְּשִׁים מ"מ חִיָּשִׁינֵן שְׁמָא נִמְלָךְ וּמְסֵר לְחֲבִירוֹ לְגֵרֵשׁ אִשְׁתְּ חֲבִירוֹ אֶף עַל פִּי שְׁאִין שְׁמָה כְּשֵׁם הַמְּתַגְרֶשֶׁת וּכְמ"ש בְּהַדְּיָא בְּתִשׁוֹבַת מֵהֵר"מ בְּכַר"ךְ שְׁהִבְאֵתִי כְּנ"ל וְגַם בְּתִשׁוֹבַת מֵהוֹ יוֹסֵף כִּהֵן חֲמֵי זְקֵנֵי הִבִּיא בְּתִשׁוֹבוֹתֵיו סִי' ל' וְהוֹכִיחַ וּכ' ז"ל דְּלֹא מְהַנִּי אֶף שְׁשְׁמוֹת הַנְּשִׁים אִין שְׁוֹת דָּאִם הִיָּה חֲחִילוֹק בְּשְׁמוֹת הַנְּשִׁים א"כ מֵאִי צָרִיף לְאֹקְמִי בְּמִשְׁוֹלְשִׁין וְגַם הַתּוֹסֵ' שֵׁם שְׁהִבְאֵתֵיו לֹא חֲחִילוֹק בְּשְׁמוֹת הַנְּשִׁים דָּאִין שְׁוֹת וְהוּי הַפִּירָא טוֹבָא אֲפִילוֹ א' דְּרָצָה לְאֹקְמִי אִפִּי' הִכָּא שְׁשְׁמוֹתֵיהֶן שְׁוֹת מ"מ הִיָּה לוֹ לְחַלְקָא ג"כ ע"כ וּר"כ גַּם בְּנִידָן דִּידֵן יֵשׁ לְחוּשׁ שְׁמַתְגְרֶשֶׁת אִשָּׁה אַחֲרַת שְׁשְׁמָה וְשֵׁם אָבִיהָ כְּאוֹתָהּ אִשָּׁה הַמְּזַנְפֶרֶת בְּגֵט.

מֵה אִתָּה אוֹמֵר הֵלֵא מְבִנְאָר בְּגֵט אִיף שֵׁם הַבְּעַל הַמְּגֵרֵשׁ מ"מ נִרְאֶה דַעכ"פ לְכַתְּחִלָּה כָּל מֵה דְאֲפֶשֶׁר לְכַתְּבוּ וְלִהְוֹכִיחַ מִהַגֵּט בְּעַצְמוֹ עוֹשִׁין וּמֵה גַם דִּישׁ לְחוּשׁ עוֹד שְׁמָא יֵשׁ עוֹד

איש אחד בעולם שיש לו ג"כ שמו בפעל המגרש וה"ט שיש ריעותא לפנינו
ששמותיהן של נשים ושמות אביהן ג"כ שונים.

לכן טפי עדיף לכתוב ולהוכיח בגט עצמו ולשלוש בשם אבי אביה כמו גבי האיש דחיישינן
לכל מה דאפשר למיחש ה"ה הכא בנדון דידן. ואם פה יאמר האומר לחששא זו לא
חיישינן מדכתבו התוס' שם דדוקא גבי גט הנמצא הוא דחיישינן שמה מאחר נפל אבל
חשיב שפיר מוכח מתוכו פיון דלא הוה חזקו כו' ש"מ דהלכתא הכי דמן הסתם אין לחוש
לתרי יוסף ב"ש מ"מ נראה לי היכא שיש ריעותא לפנינו כמו הכא ששמות הנשים
ושמות אביהן שוות חיישינן לזה אולי המצא ימצא עוד שם איש אחר ששמו כשמו ויבא
לידי ספק שההוא המגרש לאשה זאת אשר שמה ושם אביה שונים לאותה המתגרשת
כאותו המ"ד דחייש לזה שני יב"ש אע"ג דלא הוה חזקו ועוד יש לפרש מ"ש התוס' דלא
חיישינן כו' לא פתבו את זה כי אם לתרץ הקושיא שהקשו התוס' שם ז"ל וא"ת מאן
דחייש לקמן בפרקין לשני יב"ש ולשני שוויי ר"א ע"ג דלא הוה חזקו א"כ לר"מ יפסלו כל
הגיטין דלא משפחת תו שום גט שיהא מוכח מתוכו לכן לתרץ את זה פתבו התוס' בשם
ר"י דלא קשה דדוקא בגט הנמצא הוא דחיישינן ותו לא חיישינן כדי שלא יפסלו כל
הגיטין לזה פתבו דלא חיישינן לשני שוויי ולשני יב"ש והיינו דמש"ה פשרים כל
הגיטין לדעת רבי מאיר וה"ט משום דלא יש שום ריעותא למאי נחוש פולי האי אמנם
כשיש ריעותא בנדון דידן.

דיש שתי שמות הנשים ושם אביהן שוות יש לחוש ג"כ לשני יב"ש אע"ג דלא הוה חזקו
כי למה להחזיק בספק לכתחלה לדעת ר"מ וחיישינן נמי לדעת המ"ד דחיישינן לזה לתרי
יב"ש אע"ג דלא הוה חזקו פיון דיש שמות הנשים ושם אביהן שונים כמו גבי האיש שהוא
לכ"ע אף כשלא יש שמות הנשים שוות מ"מ עבדינן לכ"ע ה"ה להיפך דאף בשמות
הנשים ג"כ נעבד לכתחלה לכ"ע לצאת ידי ספיקות לכל הדעות דצריך לשלש ג"כ נוסף
על זה לבו אנסוהו מה שעלה בדעתו מה שראה בדברי רמ"א שהביא דעת בעל האגודה
ונהגו בקהילות ליתן גט בחצר בהכ"נ כדי שיצאו ויראו כל העולם שאם יש לשם יב"ש
אחר יבא ויראה עכ"ל: והנה הקשה עצמו לדעת בעל האגודה ושאלנו נמשכים אחריו
ונותניו גט ברבים ותו אין לחוש לתרי יב"ש דאם היה שם איש ששמו כשם זה המגרש
בנדאי היה נשמע קולו בבואו אל חצר הקודש דז"א דלפ"ד תו אין צריך לשלוש בשום
אופן וזה שלא פדברי הפוסקים בהסדרי גיטין שלנו אף האמת יורה דרכו דבעל האגודה
כתב את זה דדוקא לדעת ר"א דעדי מסירה פרתיה ועל זה קאי שם שהביא בשם ר"י דאין
עדי מסירה מדקדקין אם זאת אשתו או לאו ולהכי אמרינן שני יוסף ב"ש הדרים בעיר
א' אין מגרשין נשותיהן אלא זה בפני זה ואזה כתב ז"ל לכן נהגו בקהילות כו' אף
אנו להחמיר פדעת ר"מ כמ"ש ר"ס ק"ל וסי' קל"ג.

דס"ל כר"מ דעדי חתימה פרתיה ובעינן מוכח מתוכו לא מהני אף שגירשה זה לפני זה
שבעינן מוכח מתוכו. .

דכל מה דאפשר להחמיר לכתחלה אנו מוכרחין לעשות הטוב והישר לכל הדעות לחומרי'
אף את זה יש לתמוה על הגאון רמ"א שהביא דעת האגודה בסתם ולא כתב דלדין לא
מהני וגם הוא ללא צורך ליתן גט ברבים מטעם זה שיתנועעו אם יש ב' יוסף ב"ש דמה

נפֿשֶׁךָ אִם יֵשׁ עוֹד יב"ש לֹא מֵהֵנִי כְּשֶׁמִּגְרַשׁ זֶה בְּפָנַי זֶה כְּדֹלְעִיל אֶף צָרִיךָ לְשַׁלֵּשׁ בְּגִט וְאִם לֹא מִן־חֶזֶק לְעוֹד יב"ש אַחֲרֵי תוֹ לֹא צָרִיךָ לְמִיחָשׁ כְּלָל דְּמִן הַסֵּתֶם לֹא חִיִּישִׁינָן כַּמ"ש הַתּוֹסֵף וְהַבְּאֵתִי לְעִיל אֶף מ"ש הַבְּעַל אֶגְוֹדָה הוּא לר"א דְּעֵידי מְסִירָה כְּרַתִּי רַק מֵה שְׁאֲנוּ נוֹתְנִין גִּט בְּרַבִּים הוּא לְפָרְסוּמֵי מִלְתָּא דְקַבְלָה הֵגֵט וּמִן־תַּרְתּ לְכָל אָדָם וְגַם שְׁלֹא תִנְשֹׂא לְכַהֵן: גַּם אֶת הַשְּׁנֵי יַגְעֵתִי וּמַצָּאתִי אֲוֹן לִי רְאֵיהֶּ לְדַבְּרֵי בְּמָה שְׁמַצָּאתִי בְּדַבְּרֵי מִהְרִי"ל דָּף צ"ג ע"א ז"ל גִּט מוּמָר הֵייתִי עַד עָלְיוּ בְּפָנַי מִהְרִי"ל סג"ל כו' וְהֵאֲשֶׁה הֵייתָה שְׁמָה בְּיִלְא בַת שְׁלֵמָה בֶּן יִצְחָק הַמְּכֻנָּה זַלְמָן הַלְוִי וְעַלְתָּה סְפִיקָא בְּיַד מִהְרִי"ל סג"ל לְהִיכֵן יִכְתְּבוּ הַלְוִי אִם לְכַתּוּב שְׁלֵמָה בֶּן יִצְחָק הַלְוִי הַמְּכֻנָּה זַלְמָן כו' עַד סוּף דְּעַתּוֹ הַסְּפִים לְכַתּוּב שְׁלֵמָה בֶּן יִצְחָק הַלְוִי הַמְּכֻנָּה זַלְמָן מִשּׁוּם דְּלוֹי לֹא כִּינּוּי הוּא לְכֵן אִין לְהַזְכִּירוֹ אַחֲרֵי הַמְּכֻנָּה עַכ"ל וְכַתּוּב שֶׁם בַּהֲג"ה בְּדַפּוּס ז"ל לְמַדְּנָה לִי מִפְּנֵי שְׁהֵיָה קַרְבָּתוֹ אֶחָד בְּעִיר שְׁהֵיָה שְׁמָה ג"כ בְּיִלְא בַת שְׁלֵמָה לְכֵן הַשְּׁלִישׁוֹ שֶׁם הִגְרוּשָׁה עַכ"ל.

וְהִנֵּה עֵינֵינוּ הִרְוֹאוֹת שְׁגַם מִהְרִי"ל ס"ל הֵכִי שְׁיֵשׁ לְשַׁלֵּשׁ כְּשֵׁי שְׁתֵּי נָשִׁים שְׁוֹת עִם שְׁמוֹת אֲבִיהֶן וְהִנֵּה עַל זֶה הַתְּחַכֵּם הַאי גְּבַרָּה הַנָּ"ל לֵאמֹר שְׁגַם הַמִּהְרִי"ל מִיִּירֵי שְׁגַם שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים הֵיוּ שְׁוִים בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה וְהוּא ס"ל כְּדַעַת הַטּוֹר שְׁכַתּוּב בְּסִי' קל"ו דַּמ"ש בְּגִמְרָא בְּתַרִּי יב"ש מִיִּירֵי שְׁשְׁמוֹת שְׁתֵּי הַנָּשִׁים וְגַם שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים הֵיוּ שְׁוֹת אֲז דְּוִןקָא אִין יָכוֹל לְגַרֵּשׁ אֶלָּא בְּפָנַי הָאֲחֵר.

וְלִכֵּן גַּם כֵּן שְׁמַשְׁלֵשִׁין וּמְגַרְשִׁין שְׁלֹא בְּפָנַי אַחֲרֵי כְּשֶׁכָּל הַשְּׁמוֹת שְׁוֹת צָרִיךָ לְשַׁלֵּשׁ גַּם אֶת שֶׁם הָאֲשֶׁה הֵגַם כִּי אֶפְשָׁר לְסַתּוֹר דְּבַרְיוֹ בְּזֶה דְּאִם הֵיָה הַמַּעֲשֶׂה בְּמִהְרִי"ל שְׁכָל הַשְּׁמוֹת ב' הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים הֵיוּ שְׁוֹת לְמָה הֵיוּ צָרִיךָ לְשַׁלֵּשׁ שֶׁם הָאֲשֶׁה הֵלֵא כִּינּוּן שְׁהַבְּעַל הֵיָה מוּמָר וְאֲנִן קי"ל דְּצָרִיךָ לְכַתּוּב גְּבִי שֶׁם מוּמָר וְכָל שׁוּם וְחִנְיָכָה דְּאִית לִיה כַּמ"ש הַסְּמ"ג וְסְמ"ק וְכַלְכוּ וְכַמ"ש רַמ"א בַּהֲג"ה ס' קפ"ט ס"ה אִם כֵּן הֵוִי הַפִּירָא דְּז' דְּמִהְרִי"ל ס"ל כְּדַעַת הַטּוֹר וְהָרָא"ש וְהַמ"מ וְהַמְּנַהֵיג לְכַתּוּב בְּכָל גִּט גְּבִי שֶׁם הַבְּעַל וְשֶׁם הָאֲשֶׁה וְכָל שׁוּם וְחִנְיָכָה דְּאִית לִיה כְּמוֹ שְׁמִבְּנָאָר בְּתוֹפְסֵי הֵגֵט הַפְּתוּב בְּמִהְרִי"ל וַא"כ לֹא הֵיָה שׁוּם הַפִּירָא אֶף מ"מ דְּבַרְיוֹ לֹא יִתְכַנּוּ כְּלָל דְּהָרִי אֵיפְכָא מְסַתְּבָרָא דְּבִנְוֹדָאי אִין זֶה צָרִיךָ חֲשֵׁשׁ וּבְשֵׁשׁ דְּלַדְעַת הַטּוֹר דַּס"ל כ"א לְהַקְלֵל וְלֹא לְהַחְמִיר וִי"ל דְּוִןקָא כְּשֶׁכָּל הַשְּׁמוֹת הָאֲנָשִׁים וְנָשִׁים שְׁוֹת אֲז צָרִיךָ לְגַרֵּשׁ בְּפָנַי חֲבִירוֹ אֶף אִם שֶׁם הָאֲח' אֵינָם שְׁוֹת אוֹ שֶׁם הַבְּעַל אוֹ שֶׁם הָאֲשֶׁה תוֹ אִין צָרִיךָ לְגַרֵּשׁ בְּפָנַי חֲבִירוֹ מִפְּנֵי שְׁיֵשׁ הַפִּירָא וְהִנֵּה מַכ"ש גְּמִי כְּשֶׁמַּשְׁלֵשִׁין שֶׁם הָא' אֶף כְּשֶׁכָּל הַשְּׁמוֹת שְׁוֹת הוּא הַדִּין דְּמִהְנֵי גְּמִי כִּינּוּן שְׁיֵשׁ הַפִּירָא שְׁאִין שְׁוֹת בְּמַשְׁוֹלֵשׁ אִם כֵּן אִם הֵיָה כְּדַבְּרֵי שְׁהַמַּעֲשֶׂה הַפְּתוּב בְּמִהְרִי"ל הֵיָה שְׁכָל הַשְּׁמוֹת הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים שְׁוֹת.

לְמָה הֵיָה צָרִיךָ עוֹד לְשַׁלֵּשׁ כְּלוּלֵי הַאי בְּשֶׁם הָאֲשֶׁה הֵלֵא סְגִי שְׁיֵשׁלֵשׁ בְּשֶׁם הַבְּעַל וְתוֹ לֹא וְמָה גַּם כִּי לֹא מְצִינוּ בְּשׁוּם פּוֹסֵק בְּעוֹלָם שְׁיִחְמִיר לְשַׁלֵּשׁ בְּשֶׁם הָאֲשֶׁה וּבְשֶׁם הָאִישׁ כְּלוּלֵי הַאי לֹא חִיִּישִׁינָן וְעוֹד אִם כְּדַבְּרֵי שְׁהַמַּעֲשֶׂה בְּמִהְרִי"ל מִיִּירֵי שְׁגַם הָאֲנָשִׁים שְׁוִים הֵיָה לְכַתּוּב שֶׁם בַּהֲג"ה דְּמִשּׁוּם הֵכִי הֵיָה צָרִיךָ לְשַׁלֵּשׁ בְּשֶׁם הָאֲשֶׁה כִּינּוּן שְׁהֵיָה שֶׁם הָאִישׁ וְהֵאֲשֶׁה שְׁוִים וְיִתְנַבֵּא בְּדַבְּרֵי שְׁהֵיָה שֶׁם גַּם כֵּן שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים שְׁוִים אֶף אִין סְפִיקָא כִּי אִם וְדָאי שְׁלֹא הֵיוּ שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים שְׁוִים.

אֶלָּא שְׁמוֹת הַנָּשִׁים וְעַל כֵּן הֵיָה מְשַׁלֵּשׁ כְּמִבְּנָאָר שֶׁם. .

, רק מִחֲדָשׁ בָּא אֵלַי אִישׁ אֶחָד לְשָׁנוֹת הַיְדוּעַ לֵאמֹר לִי שָׁמָּה נִשְׁפָּתוּב בְּמִהְרֵי"ל תִּלְמִיד , טוֹעָה פָּתְבוּ וְהוֹכִיחַ לְפִי דַעְתּוֹ. דָּאם לֹא פֶן יִנְקֻשָׁה שְׁתֵּי קְוֹשִׁיּוֹת עַל דְּבָרֵי מִהְרֵי"ל הָא' דְּדְבָרֵי מִהְרֵי"ל סְתָרֵי אֶהְדְּדִי דְכָאן פָּתוּב דְצִינָה לְכַתּוּב הַמְּכֻנָּה זְלָמָן לְבִסּוּף אַחַר שְׁפָתְב שֵׁם אָבִיו וְהִינּוּ שְׁהַמְגֵרֵשׁ הָיָה נִקְרָא שְׁלֵמָה הַמְּכֻנָּה זְלָמָן וּבְעֵמוּד הַשְּׁנִי פָתוּב שְׁשֵׁלַח גִּט מִמַּעְרוּ"ז לִיד מִהְרֵי"ל סָגְל וּמִצָּא פָתוּב בּוּ מִשְׁוֹלָם בֶּן אֹרֵי הַמְּכֻנָּה פִּיבֵשׁ וּפְסֵל אוֹתוֹ .

דַּה"ל לְמַכְתָּב מִשְׁוֹלָם הַמְּכֻנָּה פִּיבֵשׁ בֶּן אֹרֵי דָאז הָוִי קָאִי פְתִיקוּנוּ עַל מִשְׁוֹלָם דְכִינּוּיּוֹ הָיָה פִּיבֵשׁ כּוּ' וְעוֹד אַחֲרַת אֲשֶׁר נִתְקַשָּׁה לִי בְזָה פִי לְמָה הָיָה צָרִיף הַמְּהֵרֵי"ל לְשֵׁלֵשׁ בְּשֵׁם בִּינְלָא בַת שְׁלֵמָה בֶּן יִצְחָק הַלּוּי הַמְּכֻנָּה זְלָמָן הֲלֹא בְּאַחַד סָגִי לֹא ה"ל לְכַתּוּב פִּי אָם בִּינְלָא בַת שְׁלֵמָה הַלּוּי כִּמ"ש מִהְרֵי"ל בְּסִי' ו' ע"ש אוֹ הָוִי לִיָּה לְמַכְתָּב בִּינְלָא בַת שְׁלֵמָה הַמְּכֻנָּה זְלָמָן עַכ"ד: וְאֲנִי בְּעֵנֵי אֲמַרְתִּי פְדְבָרֵי הַבָּל הִבִּיא גַם הוּא פִּי אָנִי בְּעֵנֵי עֲנִיתִי וְאֲמַרְתִּי בְּכָל פְּחִי שְׁדְבָרֵי מִהְרֵי"ל הֵם נְכוּנִים.

פִּי מָה שְׁאָמַר שְׁדְבָרֵי מִהְרֵי"ל סְתָרֵי אֶהְדְּדִי ז"א פִּי לֹא בְּחֻקָּהּ שְׁאֵל עַל זֶה דְמָה שְׁפָתוּב הַמְּהֵרֵי"ל בְּרִישׁ דְּבָרָיו אֲשֶׁר צִוָּה לְכַתּוּב הַמְּכֻנָּה זְלָמָן לֹא קָאִי אֶהַמְגֵרֵשׁ פִּי מָה שְׁהָיָה נִקְרָא בְּשֵׁמוֹ שְׁלֵמָה אֲפֹשֶׁר שְׁהָיָה לוֹ שְׁמוֹ כְּשֵׁם הַעֲצָם עֲצָמוֹתוֹ בְּשֵׁם שְׁלֵמָה וְלֹא שְׁהָיוּ קוֹרְאִים וּמְכֻנִּים שְׁמוֹ בְּשֵׁם זְלָמָן דְּהִינּוּ שְׁפָל הָעוֹלָם הָיוּ קוֹרְאִים בְּשֵׁם שְׁלֵמָה אִף וְרַק שֵׁם אָבִיו אִף שֶׁהִי' נִקְרָא בְּשֵׁם יִצְחָק אֲפֹשֶׁר שְׁהָיָה מְכֻנָּה בְּפִי הַבְּרִיּוֹת זְלָמָן בְּאֲשֶׁר מְצִינּוּ בְּכַמָּה שְׁמוֹת שְׁיֵשׁ לָהֶם שְׁמוֹת פִּינּוּיִם אַחֲרֵים גַּם בְּנִידוֹן דִּינּוּ הָיוּ קוֹרְאִים שֵׁם אָבִי הַמְגֵרֵשׁ הַנִּקְרָא בְּשֵׁם אֱלִיקִים הֵגַם שְׁלֵא מְצִינּוּ בְּשֵׁם הָאֱלִיקִים שֵׁם הַפִּינּוּי זְלָמָן.

רַק מָה שְׁמִבְּנִי אֲרִין בְּמִהְרֵי"ל מ"מ לְפַעְמִים אִירַע פֶּן. וְהָיָה גַם פֶּן בְּמַעֲשֵׂה שֶׁל מִהְרֵי"ל הָיָה כִּף יִצְחָק הַמְּכֻנָּה זְלָמָן מִשָּׂא"כ כִּמ"ש בְּמִהְרֵי"ל בְּעֵמוּד הַשְּׁנִי מִשְׁוֹלָם בֶּן אֹרֵי הַמְּכֻנָּה פִּיבֵשׁ שְׁמִסִּיק בְּהִדְיָא דְהַמְּכֻנָּה פִּיבֵשׁ קָאִי אֲשֶׁם מִשְׁוֹלָם.

זֹאת וְעוֹד אַחֲרַת אוֹלֵי מָה שְׁפָתְב בְּמִהְרֵי"ל הָיָה מְכֻנִּים הָאָב וּבְנוֹ בְּשֵׁם פִּינּוּי א' בְּשֵׁם זְלָמָן וּכְבָר פָּתְב הַב"י סִי' קכ"ט אֲדִין זֶה שְׁפָתְב שְׁמִצָּא פָתוּב בַּתְּשׁוּבָה אֲשֶׁכְּנִזִּית גִּט שְׁפָתוּב בּוּ מִשְׁוֹלָם בֶּן אֹרֵי הַמְּכֻנָּה פִּיבֵשׁ שְׁפֵסֵל מִהְרֵי"ל כּו' [וְהוּא בְּמִהְרֵי"ל שְׁבִידִינוּ ה"ל] פָּתְב ז"ל וְהִינּוּ דוֹנוּקָא כְּשֵׁאִין אוֹתוֹ הַפִּינּוּי פִּי אָם לְמַגְרֵשׁ וְלֹא לְאָבִיו אֲבָל אָם הַפִּינּוּי גַם לְאָבִיו אָם יְכַתּוּב אָבִיו קוֹדֵם הַפִּינּוּי שְׁפִיר דְּמִי עַכ"ל וְא"כ גַּם בְּנִידוֹן דִּינּוּ י"ל שְׁכִף הָיָה וְא"כ לֹא סְתָרֵי דְבָרֵי מִהְרֵי"ל אֶהְדְּדִי וְכֵן מוּכַח בְּמִהְרֵי"ל עֲצָמוֹ שְׁבִידִינוּ מ"ש בְּעֵמוּד הַשְּׁנִי אַחַר הַמַּעֲשֵׂה שְׁשֵׁלַחוּ גִט מִמַּעְרוּ"ז כּו' עַד מְקַצֵּת רְאִיָּה א' דְּהָא קָמַן אָם לְשִׁנְיָהֶם פִּינּוּי הָיָה לוֹ לְכַתּוּב עַל הָאָב וְהַבֶּן ה"נ עַל הַבֶּן בְּרִישָׁא גַם אָם אִין פִּינּוּי לְאָב עַכ"ל.

הָרִי דְגַם הוּא ס"ל שְׁאָם כְּשֵׁי שֵׁם פִּינּוּי גַם לְאָבִיו שְׁיְכַתְּבוּ שֵׁם אָבִיו בְּרִישָׁא לְכֹן יְפָה עֲשֵׂה מִהְרֵי"ל: גַּם מָה שְׁהַקְשָׁה פִּי שְׁנִים בְּרוּחוֹ לְמָה הָיָה מִהְרֵי"ל מִשְׁוֹלָם לְכַתּוּב הַפִּינּוּי עַם הַשְּׁלוּשׁ וְגַם שֵׁם הַלּוּי ה"ל לְכַתּוּב כּו' ע"כ.

ג"כ אִין בְּכִף פְּלוּם דְּמִהְרֵי"ל ס"ל כְּדַעַת הַקּוֹנְטֵרֵס שְׁפָתְב הַב"י שֵׁם בְּסִי' קכ"ט דְּוִף קס"ב ע"א שְׁכ' דְּלְכַתְּחֵלָה כּוֹתְבִין שְׁנִיָּה' דְּהָרִי פָתְב דִּישׁ פִּינּוּי לְהַמְגֵרֵשׁ כְּמוֹ אָם שְׁמוֹ שְׁלֵמָה וְקוֹרְאִין אוֹתוֹ זְלָמָן וְהוּא כְּהֵן כּוֹתְבִין שְׁלֵמָה הַפְּהֵן הַמְּכֻנָּה זְלָמָן וְאִין כּוֹתְבִין שְׁלֵמָה

המכונה זלמן הכהן פדי שלא יאה משמע שהפנינו הוא הפהן כו' הרי שהוצרף לכתוב שניהם כמ"ש הר"מא בש"ע סי' קכ"ט ס"ז בהג"ה והיינו שכל מה דאפשר למעבד עבדינו לחומרא פדעת הקונטרסין אף שמהר"א כ' שם בכתביו סי' ז' דאפי' בתרי יב"ש די במה שכתוב פהן או לוי אף שלא יכתוב השם הפנינו כגון יעקב המכונה יעקל פשר שמ"מ מוכח לפרש פהן או לוי בכל הגיטין פשהמגרש פהן או לוי א"כ סגי בזה לכתוב במה שהוא פהן או לוי שלא יצטרף לכתוב הפנינו מ"מ דעת האחרונים והקונטרסים שהביא הב"י ס"ל להחמיר לכתוב שניהם לכתחלה לכתוב ג"כ הפנינוי אף שכתוב גם פהן או לוי ולכן יפה עשה מהר"ל לכתוב שניהם פדעת האחרונים ה"ל.

ולכן בהיות שאף הוא ראה המהר"ל שמות הנשים היו שוות לכן החמיר על עצמו לכתוב עוד יותר לשלש ג"כ כי כל מה שבאפשר יש לעשו' לצאת ידי ספק המחמירים לדעת כ"ע: ועוד יש לפרש דברי מהר"ל שהוא לגבי אשה השני' בינא אולי גם אביה שהי' נקרא בשם שלמה היו ג"כ מכנים אותו בשם זלמן אשר לרוב שם זלמן נקראים בשם שלמה ואולי הנה ג"כ לוי ולכן הוצרף ג"כ לשלש פדינו' ולא משום חומרא: לכן מכל זה נראה דדברי מהר"ל הם נכונים וכ' בהדיא דצריף לשלש בשם האישאף איברא דיש לספק בדבר בנדון דידן שהיא נקראת מעודה עד היום הנה בשם שרל והאשה האחרת נקראת שרה אם יותר טוב לכתוב לעשות הפירא ולכתוב בגט שרה המכונה שרל בת אברהם או יותר לכתוב השילוש לשלש בשם אביהו דבגמ' פרק ג"פ.

איתא במתניתן שנים שהיו בעיר אחת כו' כיצד יעשו ישלשו ואם היו משולשין יכתוב סימן ואם היו מסומנים יכתבו פהן ע"כ ומשמע דקודם קודם עדיף. ואף שקיי"ל לכתוב פהן או לוי בלא משולש אף שגזפר באחרונה היינו משום דכתב מהרי"א בס' ו' דהיינו דוקא לדין שכותבין לוי או פהן בכל הגיטין לכן אמרינו דהואיל ונכתב פהן או לוי מעתה תו א"צ לשלש עוד כמ"ש מהרא"י בהדיא אבל פינוי שאין אנו כותבין בשאר גיטין כמו השם שרל דאין כותבין שרה המכונה שרל כמ"ש הרמ"א בד"מ סי' קכ"ט בהדיא רק כותבין שרה לחוד וכן פסק בפסקי מהרא"י סי' י"ב ומהרי"ו סי' ק"ד לכן עדיף טפי לשלש פינוי שהוא קודם במשנה לשלש או נאמר לאידך גיסא להיפך באשר שמהרא"י פתב שם ז"ל ע"ד הגט שהפעל נקרא פרוף בן יעקב הלוי וכינוי של יעקב הוא יעקל ויש עוד לאיש א' בעיר שמו פרוף בן יעקב הפהן עד מה הנה בדעתכם לכתוב פינוי זו להפריש נ"ל ונדאי אי לאו פהן או לוי שפיר אמרינו אבל פינוי דהמגרש לוי והשני פהן יש לנו הפרש גדול בזה כו' הרי שכתב דאם אינו פהן או לוי שיש להפריש בשם הפנינוי ותו לא צריף יותר הגם דבלאו הכי לא היינו כותבין יעקב המכונה יעקל משום שהוא קיצור לשון פמבואר בפ' בסדר גיטין אף פינוי שיש תרי יב"ש כותבין הנה פינוי דלא פתב דצריף לשלש הגם שכתב פרישא דמתניתן הוא הדין הכא נמי שיש לכתוב הפנינוי ולא להשליש אף דבלאו הכי לא היינו כותבין פותבין מפל מקום בנדון דידן יש לכתוב שרה המכונה שרל כמ"ש גבי יעקב המכונה יעקל וכן יש להסתפק בדבר אף אפשר לומר דלא נדון דידן לשם זה של יעקב המכונה יעקל דבהיות שיש פמה דעות ששם שרל הוא שם אחר ולא יצא משם שרה, דהרי בהג"ה סכ"א והסדר גט דב"ש באשה שנקראת בעריסה סירלן שכתבו סירלן ולא שרה פלל מאחר דרוב קוראין לה סירלן

וגם רש"ל כ' בסדר גט שלו ונ"ל שרה ושרי יש להזהר בהן שלא לשנות דהוי שנוי שם ממש וכן כתב מהרי"ב.

ואת"ל דאברם ואברהם חד שם הוא מפל מקום שרי ושרה בלי ספק ב' שמות הן עכ"ל לכן יש לחוש בגדון דידן אולי יטעה הטועה ויחשוב מה שכותבין המכונה שרל היינו שיוצא משם שרי פדעת האחרת שם דהיינו שנקראת בשם העצם שרי אף שנקראת בפי כל שרל ואם כן אם כותבין שרה המכונה שרל יהיה בהיפך שישם עצם שלה שרה.

ונהו ההיפך משם שרי פי שרי ושרה הם שתי שמות: ולכן מה לנו לכנס בספק יותר טוב לשלש בשם אבי אביה: והנה לאחר כותבי זה הובא אלי סדר גיטין א' ישן נושן פתוב שם ונ"ל מצאתי בסדר גיטין א' ישן פתוב ז' ראיתי גדולי הדור שחקרו גם לזה אם אין שמה ושם אביה בעיר שוים כדי שלא יאמרו שלא לאותה ניהן הגט אלא לאחרת עכ"ל.

הרי שמצאתי בהדיא כדברי שפוננתי ת"ל לדעת הגדולים שצריף לשלש גם בשם האשה אם יש עוד אשה אחת ששמה ושם אביה שוים והאי גברא חזר ושינה ושילש גם בזה לפירוש דקאי כשיש שמות שני האנשים שוים וז"א המבין יבין דאם היה שמות שני האנשים שוים לא היה צריף לכתוב דגדולי הדור חקרו גם לזה אם אין שמה ושם אביה בעיר שוין דבלאו הכי צריף לשלש כשיש שני יב"ש אף כשלא היו שמות הנשים שוין וכמ"ש בסדר הגט של מהר"מ כנ"ל: כלל העולה מדברי דגבי גדון דידן נ"ל פשוט שצריף לשלש אף שלא נמצא בשמות ב' אנשים ששמותיהן היו שוין רק השמות של שתי נשים ושמות אביהן היו שוין.

הנה אף שדרשנו וחקרנו אחר הדברים האלה שנסתנו שם אבי המתגרשת בתוליו שם האחר בשם ירמיה דמתקרי אברהם מפל מקום פסק ההלכה אולי לא היו נשתנים שם אביה בשם אחר, נ"ל להצריף בגט לשלש שם האשה המתגרשת אע"פ ששמות שני אנשים אינם שוים כן נראה לי להורות נאום הצעיר אברהם הפהן: סימן ט שלום למר ולתורתו וליקר תפארת גדולתו אהובי בכל לב האלוף מחונתי כמוה' אברהם כ"ץ יצ"ו.

בימי המועד כתבתי שוררים על ידי כמ' יצחק אתרוג"י יצ"ו בלי ספק יקבלוהו ולרוב נחיצתי לא יכולתי לכתוב מה שהשבתי בכאן אף פעם כתבתי ומכ"ת יבחר וצריף אני עכשיו להצריף למכ"ת.

עם היות שאני יודע שאין במחשבתו פלום עלי אפס שראיתי פתוב בדברי מכ' בזה הלשון יתר הדברים דברתי עם בנו האלוף מוהר"ר שמואל יצ"ו הוכחתי אותו שיתחזק תמיד להרבות שלום בעירו עכ"ל ונפלאתי עד מאוד ואמרתי אין זה כי אם שמצא בע"ח לגבות את חובו כי דלטוריא פזו לא שמעתי מעולם להוציא לעז על קהל ק"ק קראקא יצ"ו.

מה שאין בו אפילו שמץ קטן. והאיש ההוא אשר פבר עשה המחלוקת לגרמיה עביד שאין איש מחזיק עמו בפעם ההוא ואנכי לא פציתי פי נגדו וגם נתפייסתי בלא ריצוי

כִּסְף חֲלִילָה וְחֲלִילָה וְאֵף רִיצוּי דְבָרִים לֹא רְצִיתִי לְקַבֵּל וְהִיָּה מֵאֵז וְעַד עַתָּה אֲצִלִּי כְּבָרָא שׁוֹנֶה פְּסֻקָתִי לֹו דִינִים וְעֲשִׂיתִי לוֹ פְּשׁוּרוֹת וְגַם בְּנִסְעוֹ מִפֶּה לִיעֲרֹסְלָב בָּא אֵלַי לְבָרְכוּ וְלֹא יָדַעְתִּי לֹא אֲנִי וְלֹא שׁוּם אָדָם בְּעוֹלָם מְחַלְנוֹקַת כָּלֵל וְכָלֵל וְהוּא תְּבַע לְשָׁנִים מִהֲרָא שִׁים דְּפֶה יצ"ו בְּפָנֶיכֶם עַל גְּבִיּוֹת עֵדוֹת שְׁנַפְסֻק עָלָיו הַדִּין וְנִשְׁלַח לְק"ק בָּאָר עִם גְּבִיּוֹת ב"ד אַחַר לְהַזְמִינוּ לְיָרִיד יִרְעִסְלוּב.

וְהָאֲנָשִׁים הָאֵלוּ בַּל יָדְעוּ מִלְּהֻשִׁיב וְהָאֲמַת כֶּף הוּא שְׁלֵא יָדְעוּ מֵאוּמָה כִּי הֵמָּה לֹא הָיוּ אֲצִל וְהַשְׁלִיחוֹת הַזֶּה. אַבְל כְּדִין וְכַדָּת נִשְׁנָת.

וְאֵלוּ הָיוּ שְׁנֵי רֵאשֵׁי מְדִינוֹת פְּהָרָר יְהוּדָא וְהָרַב מִשָּׁה מְדַקְדָּקִין מֵה שְׁנִכְתָּב ע' הַג"ע הַהוּא בְּלִי סֶפֶק הָיוּ מְוַחְזִין וּמְבִינִים עַל מֵה נִשְׁפַּח וְלֹא הָיָה אֵז יוֹצֵא קֶצֶף וּגְזָר דִּין לְפָנֶיכֶם לְקַרְוֶע זֶה וְעוֹד סִתֵּר טַעְמוֹ שְׁלֵא נִפְסַק עָלָיו כְּלוּם: וְהַגְּנִי מוֹדִיעַ לְמַכ"ת מֵה שְׁנִכְתָּב ע"ג וְזֶה ר' מִשָּׁה רֵאנְדָאָר הַקְּנָה הַזְּכוּת שֶׁל מָמוֹן שְׁבַגְבִּיּוֹת עֵדוֹת זֹו לְכ' אֶהְרֹן וּויטאוויץ וְתַבַּע כְּמ' אֶהְרֹן לְהַג"ל וּפְסֻקָנוּ שְׁפָטוֹר מִהַמָּמוֹן וּבְכֹן קִנְסוֹנְהוּ עַל הַמַּעֲשֵׂה: וּמַעֲתָה יְבַחֵן כ"ת מֵה לָּנוּ לְכַתּוּב ע"ג עוֹבְדָא הִיכִי הָיָה לָנוּ לְלַמֵּד בְּלִשׁוֹן קֶצֶרָה וְלְכַתּוּב ר' לִיב פְּטוֹר מִהַמָּמוֹן וּקִנְסוֹנְהוּ אַבְל הַעֲנִין שֵׁר"מ כְּשִׁשְׁמַע שְׁקִנְסוֹנְהוּ צַעַק לְמִרָה וְאָמַר עַל הַמַּעֲשֵׂה הִרַע לֹא תְּבַעֲתִיו וְגַם לֹא נִתְּתִי לְכ' אֶהְרֹן כִּי רְצוֹנִי לְתַבְּוֶע לְפָנֶי ר"מ יצו.

וְכֹף בְּיָרָר לְפָנֵינוּ שְׁלֵא הִרְשָׁה לוֹ רַק עַל הַמָּמוֹן וּא"כ אֵין בְּפֻסֶק הַקִּנְסָה שְׁלָנוּ כְּלוּם וְאֲנַחְנוּ בְּחִי רֵאשֵׁי לְטוֹבָתוֹ שֶׁל ר"ל כְּתַבְתִּי ע' גְּשְׁקִנְפָנוּ אוֹתוֹ מ"מ הַכְּרַחְנוּ לְשַׁלְחוֹ לְר"מ יצו בְּעִבּוֹר הַהַזְמָנָה כִּי ר"מ בַּעַ"ד צוֹנַח כְּכְרוּכֵא שְׁקִנְסִיתִי אוֹתוֹ שְׁלֵא כְּדִין וְלֹא תְּבַעֲתִיו עַל הַקִּנְסָה וְכָל זֶה הַגִּיד הַפְּרִנְסָה חוֹנְדֵשׁ ר' הִירִץ שְׁבַחְוֹדֵשׁ הַהוּא לְר' לִיבְרָמֵן וְהוּא הָעֵלִים וְלֹא הַגִּיד פֶּה שְׁרוּצָה לְתַבְּוֶע בְּיַעֲרֹסְלָב וְהִינְנוּ מוֹדִיעִים לְשָׁנִים ה"ל וְגַם מִכֶּם הָעֵלִים הַטַּעַם שׁוֹב עֲלֵתָה חֲמַתְכֶם עַד שְׁפַתְכֶם לְהַשְׁתִּיק הָרִיב פֶּה וּנְתַתֶּם זֶה הַכַּת' פְּתוּחַ בְּיָדוֹ וְהִרְאוּהוּ לְכָל וְמִי יוֹכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר עוֹוֹת בְּזֶה בְּמַחֲלַת אֶלְף פְּעָמִים הָיָה לְמַכ"ת לְתַתּוֹ לִיד א' כְּהַר"מ וְהוּא הָיָה מְשַׁלְחֵם אֵלֵינוּ כִּי עַכְשָׁיו נִתְקַיֵּים וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא כ"ש שְׁבַע"י שְׁהָאֲמַת הוּא שְׁאִין אָנוּ יוֹדְעִים וְלֹא נִשְׁמַע בְּעִירָנוּ שׁוּם מְרִיבָה כָּלֵל: גַּם עַכְשָׁיו כְּוָלָנוּ כְּאִישׁ א' אֵף עַל פִּי שְׁלֵא הִתְחַזְּרוּ לוֹ הַמַּשְׁכּוֹן הוּא מְפָנִי שְׁפָכָר נִתְחַלַּק הַמַּעוֹת לְעַנְיִים כְּאֲשֶׁר עוֹשִׂין בְּכָל קִנְסוֹת מַעַת בּוֹאִי לְכָאן וְאֵין אֲנִי וְלֹא הַקְּהָל נְהַגִּים מִהַקִּנְסָה כָּלֵל וְהַשְׁנִית שְׁחִיב עָלָיו כ"ג זֶהוּ אִם שְׁמַפְנִי זֶה הַנִּשְׁפָּן ג"כ וְעוֹד אוֹתוֹ הַקִּנְסָה שְׁמַחַמַת הָעֵדוֹת הַג"ל וְלֹא נָתַן עֲדִינִין כְּלוּם וְהַנְּחָנוּ הַדְּבָר בְּהַסְפָּמְתוֹ לְפָנֵי שְׁנֵי הַר"מ הַג"ל שְׁיַבּוֹאוּ הֵנָּה בְּטָרָם יִסַּע לְלֹאדִינִין כְּאֲשֶׁר הַבְּטִיחוּ אוֹתָנוּ וְעוֹד עֵיקָר שְׁכַחְתִּי שֶׁהוּא נָתַן כְּתוּב וְחַתוּם שְׁלֵא יִדְבַר כְּלוּם עַל כָּל מֵה שְׁנַפְסוּק עָלָיו וְשְׁנָדָר ח"פ וְקַבֵּל בַּח' וּבִש"ד כ"ז נִנְיַח נְפִלֵי הַר"מ הַג"ל וְכָל אֲשֶׁר יִגִּידוּ נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמַע עוֹד הַגִּידוּ לָנוּ לְהָאֲשִׁים ה"ל וְהִרְאָה לָנוּ שְׁתַּבַּע אוֹתָם ר' יוֹאֵל בְּדָבָר הַפְּתָב שְׁלֵקַח מִן ר"מ ה"ל וְע"ז נְתַתִּים שְׁנֵי רַבָּנִים וּג' ב"ב לְפִסְוֹקָהי נְפָשִׁי כְּמַעַט שְׁפָרְחָה נִשְׁמַתִּי בְּשִׁמְעֵי כְּדָבָרִים הָאֵלוּ וְכִי קִטְלִי קִנִּי בְּאֲגָמָא אָנָּה ת"ל זֶה לִי יוֹתֵר מִשְׁלֵשִׁים שְׁנָה יִשְׁבַּתִּי כְּסֹאוֹת לְמִשְׁפָּט בֵּין גְּדוֹלִים תְּמִיד וְאִיֵּךְ לֹא אֲדַע דְּבָר כְּזֶה לְפִסְוֹק אַבְל כָּל זֶה גֵרָם אִשׁ הַתְּבַעֲרָה אֲשֶׁר הַבְּעִיר הָאִישׁ הַג"ל וְנָתַן בְּפִלִילִים הַק"ק פֶּה כְּאֵלוּ הַשְּׁנָאָה אוֹ הָאֲהָבָה מְקַלְקֶלֶת הַשׁוֹרָה וְלֹא כֵן ח"ו וְח"ו.

וְנִדְעָתִי שֶׁר' יואל לא מעצמו עשה כזאת רק שאחרים גירו אותו בנו ואני אכתוב למכ"ת גופא דעובדא והפסק פאשר צונונו חז"ל כל מי שחושדין אותו ואין בו צריף להודיע ר' משה ראנד' הנה תפוס במבצר פי נתחייב להדפוס יר"ה פארבעת אלפים זה והוצרף להפתב כל אשר לו ובתוכו ג"כ כתב של ט"ו מאות זהו על השר שקנה ממנו הסא"ס והפקיד הניח לר"מ לקחת אחרי צרכו אף בשמירה מעולה שני היידקין: ויהי היום ונאבד ממנו הכתב ההוא.

והנה חושד את רבי יואל פי בו בלילה שכב שם בביתו. וירדוף הוא ושני ההידקין אחרי ונתפששו ולא מצאוהו עד אחר כך מצאו אותו בבית ערל א' נחבא ונפל עליו וחסר ממנו כתבים וממרות שהיה לו בבגדיו ויוליכוהו אצלנו למשפט וההידקין לא זזו ידם מתוך דו ואף בבית החורף שישבו שם לא הניחוהו מהם ותמיד הם עמו.

והנה הניח ר"מ הפתבים והממרות ה"ל ובתוכם ג"כ מהפיצוי שהיה לר' יואל על ר"מ אשר בעבורו לקח הפתב הנ"ל וביקש שגם הוא יניח הפתב ההוא. ונשאנו ונתנונו בדבר ומצאנו שאם יברח ר' יואל והדבר יתגלה להפקיד בלי ספק פי ההידקין ידעו הדבר וגם ר"מ יגיד פשירצה הפקיד לתת לו הפתב ההוא.

לכ"ז חששנו ואמרנו פן ח"ו יבקש הדפוס מהקהל לשל' לו הפתב אם יניחוהו שייברח וא"כ יהיה ר' יואל הגורם ההיזק להקהל יצ"ו לכן פדין יחיד נגד רבים פסקנו שייניח הפתב ואמרנו לו שלא יגיד לר"מ שהוא מונח פדי שאפשר שיפטר עמו ויתן לו רק דבר מה רק נגיד לו שנתערב שלא יברח ולא רצה ותפס אותו והיה תפס בכמו מעל"ע ולא יותר ואחר כך הניחו לפני השמש כמו נחמן ואמרנו לר"מ שיתערב שלא יברח ואחר ימים שמונה או עשר בא ר' יואל מעירו ואמר שנתזיר הפתבים והממרות הנ"ל שמונחי אצלנו לידו שכה נחמן יתן הכת' ההו' לר"מ הנ"ל וגם הואיל וכב' לפדותו במקוון שהי' מונח לבע"ח ג' מאו' זהו הנה באפשר שתצוה ג"כ על זה הפתב כמו כן אבל עכ"פ מפת יחיד ורבים הנכרח להניחו עד שיצא הדין בין הקהל יצו ובינו אם ח"ו יהיה היזק להקהל יצו ע"י פן ומעשה איזו דין ודברים יש לר' יואל ואם כזאת ח"ו יהיה שכל פסק הנפסק יוכל היצא חייב להחזירו על ידיכם תהיה הקהלה פה ח"ו חריבה ושמה בלי שום מו"מ שיהיה בה פי מי הוא זה שיתן לחבירו מאומה ויצטרף אח"כ להוציא מאתים על מנה.

סוף דבר יאמין מכ"ת שמפני שאירע כדברים האלה רבים המתפרצים בה ואנחנו מפני כן כתבנו לשני ר"מ הנ"ל זה פעמים שיבואו אצלנו פי כל זה ועוד דברים אחרים נניח לפניהם פדי שיוחזר הדבר ליושנה ויהי כן פי באו הנה ע"י רוב ההפצרה ואנחנו לפניהם נניח פנ"ל וענו ואמרו שר' ליברמן יתן קנס ושללא יפטר בולא פלום וביקש ר"ל שיועמד הדבר אלי וכל אשר אגזור עליו שיתן יקיים והספיקו הר"מ יצו והדבר בנדי ואראה בעזה"י לבצע הדבר ששני הצדדים יהיו מרוצים בלי ספק וכן אמרו הר"מ יצ"ו שאינם מבקשים לכתוב לב"ד לבטל את דברינו שמה היו סבורים שהענין הוא כמו שהם רואים ושומעים עוד אחת נמתים לר' ישכר מפה כתוב וחתום שכל אשר יאמר פי הוא זה מחוייב לעמוד לפני הר"מ ושעמהם: ואין זה פי אם ששמעתם לקול צעקתו.

ועתה יקבל כ"ת העתק מהכתב שנפסק בק"ק לאדניזין בינו ובין הק"ק אשר גדלה צעקתו עליהם עוד נמתים ליד כמ' גוטמאן מחו' כמ' אהרן מתחלה כתב לק"ק באר שיעיינו אם

ראוי להניח והמה כתבו אחרי שהניח הממרנים לפניהם לבא לפניהם אע"פ שלא עיניו והוא בא וכמר גוטמאן לא רצה לעמוד מאחר שר"מ ור"י ראשי מדינה אינם שם א"כ כמ' גוטמאן העביר המועד ואתם פתבתם כאילו כמ' אהרון מסרב ושיהיה ראוי להחרימו וחסרתם ויתחייב לעמוד בלבוב לדין ודי בזה אכן עמדו גם שניהם בלאדין וכל תביעותיו של גוטמאן לא הרויח פלום ואדרבא כמ' אהרון זכה פנגדו לגבות שני מאות זהו רק שכמ' גוטמאן אמר שיביא ראיה מב"ד ונתנו לו זמן מעתה צאו וראו פמה גדלה הלשון הרע וכמה ספתה ופשתה ההבערה והפל בהיפך הארכתי פדי שמכ"ת לא יאמינו ולא ישמעו עוד לקול הטועים לכתוב כל מה שיבקש.

ובדבר לאדין עצמו יקבל ג"כ פתב: וצריך אני להודיע שמאז שמענו שרוצי לקחת לשלי ר' בער פהן מק"ק באר ושלחתי להם בה"ב מפה בכתב ובפה מלא ונתנו טעמים שלא יהיה השליש והבטיחו אותנו על זה שלא יהיה שלישי ואעפ"כ הביאו אותו הנה וזה היה לנו למר' נפש מ"מ פשאמרנו להם שלא יקחוהו אמרו שיעשה בלא שלישי והינינו מרנצים ולפסוק זה הפסק המונח פה וגם בזה די ושלום מאוד עד בלי די דברי או"נ ומחן' יום טוב ליפמן לוי העליר: סימן י יקבל מר את תשובתי.

דבר פשוט שהמקשה וליחוש לשני יוסף בן שמעון כו' ענינו שגם שמות נשותיהם שוות דאל"כ לא הקשה פלום וגם הר"מ כ"כ בפשיטות אם עוד שני יוסף ב"ש אחר לבד מאותו ונשותיהם שוות כמו כן ע"כ והמקשן דלא נקיט בהדיא שמות הנשים דמסרף סריף בלישנא דמתנייתן דנקטי שם האיש ופירשו רב דה"ה לשם האשה וא"צ.

למ"ש מכ"ת דנקיט לשון המורגל אלא לענין זה דנקיט הש"ס יב"ש המורגל אבל מאי דלא נקיט השמות הנשים הוא מהטעם שפתבתי והוא שהתו' הכריחו דבהחזק איירי וע"כ הוסיף הרא"ש בתשובה שאפילו לא הוחזק טוב הוא להנפיר שם אביה פדי לברר הדבר כו' פלומר פיון שלא הוחזקו לא חשו חכמי הגמרא אפ"ה טוב הוא כו' שאם יראה שיהיו שני יב"ש ולא היינו יודעים דמשו' פה לא גירש בפני זה הנה ע"י שם אבי האשה יתברר מי הוא המתגרשות ודייק הרא"ש לכתוב בשני יב"ש בעיר אבל למיחש פון יהיה עוד אחר בעיר אחרת אין לחוש פלל.

ומנה שאם יודעין בבירור שאין בעיר שני יב"ש אף שם אביה א"צ לכתוב ומש"ה בתשו' שבא"ע סי' קכ"ט שכתב כ"ת בשם מהר"מ פאדוזה דדייקי לה דבלי ספק אין הפרש בין אבי האיש לאבי האשה כו', ורצה כ"ת לדקדק ששונים הם לענין שילוש ג"כ דאל"כ האיד פתב שאין הפרש כו' במחילה אין זה שום דקדוק פלל דלא אתא מהר"מ אלא לומר שאין לדקדק יותר לכתוב בשם אבי האיש ממאי שאין מדקדקין לכתוב שם אבי האשה ולענין השילוש לא קמירי: ועוד אני אומר דאף לענין השילוש אה"נ שהם שונים אבל לא פפי דרכו של מכ"ת אלא פשיש שינוי בשמות הנשים א"צ שילוש בשמות האנשים וכן נמי פשיש שינוי בשמות האנשים א"צ שילוש בשמות הנשים והוא בלי ספק דעת הרא"ש פ"י לא ידע ולא שמע להא דמו' מנחם בכר"ד פ"י את האחרונים הוא נמנה ואפשר נמי אי הנה שמיע' לי לא הני ס"ל ומהתימה על כ"ת שכתב בשם מהר"מ פאדוזה והוא נכתב בצדו של הטור בב"י והביא ג"כ תשו' הרשב"א שכתב פון בהדיא ויהיב טעמא דשמו ושמה תנו ולא שם אביו ואביה כו' וגם מזה מפורש שאין חוששין פלל כל שלא

החוקק אלא טוב הוא כו' והיינו אי איתא שיהיו שני יב"ש בעיר פלשון הרא"ש אבל לדעלמא פשיטא דליתא מהרא"ש והרא"ש בא ומפני כן גם מה שרצה מכ"ת להוכיח ממה שכתבו התו' דלר"מ בעינן שיהא מוכח מתוכו א"כ אף כשאין שמות הנשים שוות עדיין צריכין לשלש אף שפבר מוכח מתוכו כו' במחילה לא שמענו אלא שצריף הוכחה מתוכו אבל בכל שיש הוכחה דהיינו ששמות נשותיהן אין שוות מוכח מתוכו הנה.

ונה פשוט מאוד כי משנתנו נודאי שלא חששו לדר' מנחם בכ"ר כלל: וראיתי בספר ש"י שהביא מכ"ת ושם רוצה לפרש דהמקשן ה"נ דמקשה אפילו כשאין שמות הנשים שוות והוא דוחק בעיני דמנ"ל להקשות ולחוש כו' כשאין שמות נשותיהן שוות כ"ש כפי מסקנת התוס' דדוקא בהחזקו הוא שהקשה אבל האחרונים חשו והיינו הא דמהר"מ בכר"ך דובהדיא איתא בהאי תשובה דדוקא כשאין שמות הנשים שונים מהטעמים שכתב שם דיש מפירין הבעלים ולא מפירין נשותיהן ועוד תאמר שיש לו אשה אחרת במדינה אחרת שאין שם תקנות רגמ"ה או שעברו וא"כ כשאין שמות הנשים שונים אין לחוש לא מיבעיא לטעם השני שמא יש לו אשה אחרת שנה אין לחוש בנשים שמא יש לה איש אחר אלא אף לטעם הראשון דאין מפירין בנשותיהן דאיפכא שיפירו הנשים ולא הנשים ז"א דלשאין מפירין הנשים שכתא דירפן של האנשים הפשרים שלא יהיו בקיאים להפיר הנשים אחרות ולפיכך אין לנו ראיה כלל להיכא שאין שמות הנשים שונים ושמות הנשים שוות יצטרף לשלש גם בש"ג שהביא בש"י לא כתב להטעם שאין מפירין.

ולכן דיינו כמה שנחוש למה שנמצא בפי' בדברי מהר"מ בכר"ך ונהרי אף זה כתב רמ"א ז"ל בלשון י"א ומה שבש"י רוצה לפרש גם לדברי הטור שיסכימו לדברי ר"מ בכר"ך לי נראה שמעולם לא חש הטור וכל שלפניו למה שחש מהר"מ בכר"ך ז"ל דהאף לא הוי משתמיט שום א' לפרש חששא זו ובהדי שנויא דחיקא למה לי: גם מה שהוקשה לכ"ת על רמ"א שכתב לדאגודה וזה דווקא לר"א כו' לא ידעתי מה הוקשה לו שהרי פסק ג"כ לר' ר' ר' דאם הביאו עדי מסירה נשזו היא סגי והיינו כר"א.

והנה דברי מהרי"ל אינם מבוארין שהרי י"ל שגם שמות הנשים היו שונים ולא הוצרך המגיה לפרש דהך מקלמא דפשיטא היא שאם לא היו שמות הנשים שונים שלא הנה צריף לשלש כלל בשמות הנשים אע"פ ששוות.

אלא יש לדעת הוכחה דמהרי"ל מייירי אף כשאין שמות הנשים שונים דאל"כ הנה לשלש באנשים אלא שאין שילוש מועיל באנשים כשאין שמות הנשים שוות וצריף ג"כ שילוש אצלם גם מ"ש מכ"ת שבסדר גיטין ישן נושן ראיתי גדולי הדור שחקרו גם לזה אם אין שמה ושם אביה בעיר שונים כדי שלא יאמרו שלא לאותה אשה נקמן הגט אלא לאחרת ע"כ: ונה הטעם נודאי שייף אף כשאין שמות הנשים שונים והיינו שלא יפירו הנשים ולא הנשים והקול יצא שפב"פ נתגרשה ויאמרו שהיא אחרת ונ"ל פשוט בדעת הגי' גדולי הדור ואין צריף לדקדוקו של כ"ת גם לזה וגם שאינו דקדוק פי כ"ת כתב דבלא"ה צריף לשלש מהאי דמהר"מ ומאן לימא לן דהגי' גדולי הדור הוי ידעין מהר"מ ז"ל אבל הואיל ודברי מהרי"ל וגדולי הדור הים לא נתפשטו ונחששא רחוקה היא ולא מצאנוהו לראשונים ז"ל ואף מהר"מ ז"ל אי איתא דס"ל ה"ל להשמיענו רבותא דאפילו

בְּשֵׁאִין שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים שׁוֹת שִׁישְׁלִישׁוּ בְּשֵׁמוֹת הַנָּשִׁים אֶלָּא וְנִדְאֵי דְלֵא ס"ל הֵכִי לְפִי שִׁישׁ
שְׁפִיר לְפָרֵשׁ פְּדָכְתַּבְתִּי לְעִיל ע"כ אַחַת הִיא אֲמַרְתִּי שְׁהַרְוֹצָה לְחוּשׁ וְלִשְׁלֵשׁ בְּכַה"ג דְּכַתְב
כ"ת שֵׁאִין מִמְחִין בְּיָדוֹ שִׁישׁ לוֹ בְּמָה לְתַלוֹת בְּמִהְרִי"ל וּבְגִדוּלֵי הַדּוֹר שְׁבֹסְדָר הַגֵּט ה"ל.

אָבֵל מִי שֵׁאִין רוֹצֶה לְחוּשׁ פְּשֵׁאִין שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים שׁוֹת לֹא הֶפְסִיד כְּלוּם. וְעַל דְּבַר אִם
לְכַתּוֹב הַפִּינוּי אוֹ לְהַשְׁלִישׁ מִתּוֹךְ פְּתוּלֵי פְתָבִי מַכ"ת נִיפָר וְנִרְאֶה שֶׁהוּא מְכַנֵּס הַפִּינוּי
בְּמָה שֶׁהוֹנְפֵר בְּמִשְׁנָה וְאֵינוֹ כֵּן שֶׁהַרְשָׁב"ם פִּי גוֹזֵן אוֹ לְבָן אוֹ גִּיחוּר וְהַלְפָה מֵהַ שְׁנִירָאָה
מִפְסָקוֹ דְּכִינוּי מְוָקְדָם לְשִׁילוּשׁ לֹא קָשָׁה דְּהָא הַמִּשְׁנָה הַקְדִּימָה שִׁילוּשׁ דְּמִשְׁנַתִּינוּ לֹא
מִיִּירֵי פְלֵל מִזֶּה וְקִסְבֵּר מֵהֵרָא"י ז"ל דְּכִינוּי עֲדִיף לְפִי שֶׁהוּא בְּשֵׁם הַמְּגַרֵשׁ עֲצָמוֹ וּמִשְׁנַתִּינוּ
לֹא חָשׁ לְפָרְשׁוֹ דְּפִשְׁטָא הוּא שְׁאֵם יֵשׁ פִּינוּי שְׁפּוֹתֵבִין וְבִי סָגִיא אָבֵל לְפִי שֵׁאִין כָּל הַשְׁמוֹת
יֵשׁ לְהֵם פִּינוּיִין אָבֵל לְכָל יֵשׁ מְשׁוֹלֵשׁ וְכֵן מִסְתַּמָּא הַמְּלִנָה וְהַלְוָה אֵינָם שְׁוִים בְּקוֹמָתָם
וּבְצוּרָתָם דְּכַתְבֵּי הַמִּשְׁנָה לְהִנֵּי תִרֵי וְגַם אֵיחְרָה פִּהוּן לְבִסוּף לְפִי שְׁגַם זֶה אֵינוֹ שְׁכִיחַ דְּהָרֹב
יִשְׂרָאֵלִים הֵם אֲמַנָּם בְּשֵׁם שְׁרָה וְכִנוּי שְׁרָל וְדֵאֵי פְדָבְרֵי מַכ"ת כֵּן הוּא שְׁמִפְיִין שִׁישׁ לְסָפֵק
בֵּין שְׁרֵי לְשְׁרָה לְמָה נְכַנֵּס עֲצָמִינוּ בְּסָפֵק וּמוּטָב לְשֵׁלֵשׁ: וְע"ד אֲשֶׁר הֶעֱמִיק לְשֵׁאוֹל גְּבַר
חַפִּים בְּב"י כ' כ"ת לֵאמֹר שְׁכ' לְדַר' יְרֻחֵם ז"ל שְׁלֵא בְּלִשׁוֹן י"א שְׁהֵרֵי בְּהִיפָה מַמ"ש
הַטּוֹר בְּשֵׁם הַרְמ"ה שׁוֹב כ' כ"ת שֶׁהוּא תְּמָה עַל ב"י בַּח"מ ס' שְׁנ"ג שְׁכ' עַל דְּבָרֵי הַטּוֹר
בְּקִשְׁתִּי לוֹ חֲבֵר וְלֹא מְצֵאתִי נְהֵלָא יֵשׁ לוֹ חֲבָרִים הַרְמ"ה.

וְהַרְמַב"ם כו' וְתָמָה דְּוִדְאֵי הַטּוֹר וְדַעְמִי אֵין לְהֵם סָפֵק וּמִתְקַדְּשַׁת וְדֵאֵי וְנִמְצְאוּ שֵׁאִין
חֲבָרִים אָבֵל מ"ש כ"ת דַּר"י סוֹבֵר כְּמוֹתוֹ הוּא אֲמַת אֲמָנָם כֵּן לְכַמ"ש הַגְּאוֹן מו' יוֹאֵל
בְּסָפֵרוֹ יֵשׁ לוֹמֵר כֵּן אֶלָּא שְׁלֵא נְחִית לְדַקְדָּק הַב"י וְלִכֵּן בְּעֵינֵי אֲשַׁתְּמִיטְתִּי לְהַב"י בַּח"מ
לְהָא דַּר"י כְּמוֹ שְׁע"כ נֶאֱמַר דְּאֲשַׁתְּמִיטְתִּי בֵּאֵה"ע לְהַב"י הָא דְּהָרָא"ש דְּטָפִי עֲדִיף ה"ל
לְכַתּוֹב מַמ"ש לַר"י וְזֶה מְבֹנָאֵר.

אֲמָנָם לְעַנְיָן שְׁאֵלַת בְּנוֹ הַנָּ"ל נ"ל ג"כ דְּבַר פְּשׁוּט שְׁהַב"י הִבִּיא לְדְבָרֵי ר"י שְׁכ' בְּתַחֲלָה
וּבְגִזְלֵי דְּעֵלְמָא כו' עַד וְאֵם נְתִיבָאֵשׁוּ הַבְּעָלִים דֵּינוּ כְּמוֹנוֹ מִמֶּשׁ וְכו' וְאַח"כ כַּת' וְעוֹד מוֹכַח
בְּגַמ' בְּב"ק דָּאֵם קִידָשׁ בְּגִזְלֵא אַח' יֵאוּשׁ לְחוּדָא מְקוֹדְשַׁת מְדַרְבְּנָן ע"כ וְאַגַּב רִיקְטָא
דְּהַב"י מִשְׁמַע לִי שֵׁאִין הַדְּבָרִים סוֹתְרִים זַא"ז דְּהֵאִיף יְסַתּוֹר דְּבָרֵי עֲצָמוֹ דְּבִסְמוּךְ מִמֶּשׁ
וְלִכֵּן כ' גַּם דְּבָרֵי ר"י הִלְלוּ בְּלֵי חוּלְקָא אֵינוֹ חוּלְקָא אִף וְנִדְאֵי שְׁדָבְרֵי ר"י קָשִׁים מְאֹד
וּכְבָר קְדָמָה לִי הַקְּוֹשְׁיָא עַל רַבּוֹ שְׁל ר"י שְׁדָבְרֵיו לְקוֹחִים מִמֶּנּוּ וְהוּא ר' אֲשֶׁר מְפָנִי שֵׁאִין
אֲנִי יוֹדַע אִם יֵשׁ אֶצְל מַכ"ת סְפָרֵי מַעֲדָנֵי מְלָךְ שְׁחַבְרֵתִי עַל גְּזִיקוֹן שְׁנַדְפֵס בְּפָרָאג שְׁע"ט
לְכַף אֲעֵתִיק ז"ל בַּפ' מְרוּבָה ס' כ' פְּתַב הָרָא"ש וְאֵם קִידָשׁ כו' מְדַרְבְּנָן ע"כ תִּימָא הָא
הָוֵי יֵאוּשׁ וְשִׁינוּי רְשׁוּת וְיוֹתֵר תְּמוּהִין דְּבָרֵי הַב"י שְׁע"ג שְׁכ' שְׁנִירָאֵין דְּבָרֵי שְׁמַתְמִיָּהִין
עַל הָרָא"ש שְׁסוֹבֵר שְׁצָרִיקָא גֵּט פְּלֵל וְעוֹד בַּפ"ק דְּקִידוּשִׁין גְּבִי הָאֵי אֵימְתָא דְּהָוֵי מְזַדְּבָנָא
וְנִרְשְׁכֵי דְּכַתְב רַבִּינוּ בְּהִדְיָא בְּגִזְלֵי דְּעֵלְמָא אִם קִידָשָׁה כו' הָוֵי פְּדִידֵי מִשְׁמַע וְנִדְאֵי דְּהוֹנוּ
קְדוּשִׁין וְכ"כ בַּטָּה"ע ס' כ"ח אִם גִּזְלֵי וְקִידָשָׁה לְאַחַר יֵאוּשׁ מְקוֹדְשַׁת.

וּמִיָּהוּ שְׁם הַגִּיָּה מֵהֵרָמָא"י מְקוֹדְשַׁת מְדַרְבְּנָן וְהֵן הֵן דְּבָרֵי רַבִּינוּ דְּהִכָּא וַא"ל דְּקֵאֵי אַמ"ש
שְׁם בְּפָנִים וְנוֹדַע שְׁקֵנָה אוֹתוֹ כו' בְּיֵאוּשׁ דְּהָאֵי לִישְׁנָא דְּהַרְמַב"ם הוּא וּמִשׁוּם דְּקִי"ל סְתָם
גְּזִילָה לֹא הָוֵי יֵאוּשׁ כ' וְנוֹדַע שְׁקֵנָה כו' וּבְהִכֵי נְמִי מִיִּירֵי מֵהֵרָא"י וְאַפ"ה פְּתַב דְּמְדַרְבְּנָן
הוּא וְזֶהוּ סוֹתֵר לְפָנֵי וְלֹא כ' בַּל' סְתִירָה וְצ"ע וּמִהְרֵ"ם יְפָה הַשְּׁמִיט הַג"ה זוֹ וְיָפָה פִּינוּ

בזה ובעיקר הדין נראה לי שגני טעמים לסברא דהכא חזא שהמגיד כ' טעם שהם קידושין גמורים לפי שהיא קנתה בשינוי הלכה אף הוא קנה ע"כ וא"כ סברת רבינו דהכא דהוא לא קנה פשקידש ונמצא שבשעת הקידושין לא היה שלו: וטעם שגני דהמגיה באה"ע ר"ס נ' והוא בתשו' מהר"ל סי' ס"ד כ' דקידושין מהנשואין חוזרין א"ל דלא הוי שינוי רשות ממש.

לדברי רבינו דבפ"ק דקדושין בשטת הר"ף הו"מ קשיין אהדדי עכ"ל והנה פתב כ"ת שיש לתרץ דתליא בפלוגתא איזה צריף שיהא קודם היאוש או השינוי רשות א"א לומר פן דהא לכ"ע יאוש קודם ובהכי אנו קיימינן אנו אתפלא על מהר"ר ולק פ"ץ שפסי' שנ"ג הקשה על רמ"א שלא הגיה וכת' לדמהרא"י שסובר שאינו אלא מדרבנן וניחא לי דסמך על מה שהגיה בא"ע והא אמרינן דהא דהגיה שם קשיא פדאמרן והכא דלא הגיה ניחא אלה דברי מחו' וד"ש יום טוב הנקרא ליפמן בן לא"א הר"ר נתן זללה"ה הלוי העליר: סימן יא חליפות שלמות תמימות יעלה על ראש הצדיק בר אורנין, ובר אבקהו בתורה ובתסידות שם טוב ע"ג ר"מ ואב"ד יצו'.

הנה אנכי הרואה את הנשמע מתוך הפתב מכתב מכ"ת אשר העלה ואשר הביא במעשה חזוין חד חד נחית לעילא למעלה למשפיל מתוך חריפתו ובקיאתו אשר צידד להחמיר נגד דעתי הקלושה ואני אחרי רואי דברי פה קדוש מכ"ת אמרתי בפפשי ככחי אז.

ביתר עוז ושאת בכחא דהתיירא עדיף אשר נ"ל פרגע להתיר מטעם שהגוי לא ידע שהנה בו יין כמו שמתבאר בסי' קכ"ה וקכ"ד בש"ע סכ"ד בהג"ה דמותר אף בשתייה: הנה מה שמכ"ת הרבה להשיב בצח לשונו הזהב לאסור משום חשש לאחלופי דשמא פתחו לגנוב משם דבר אחר וראה שהוא יין ושתייה ממנו בהחליף במים או רע בטוב כמ"ש רשב"ם בשם רש"י סי' קכ"ט הביאו הטור כו' עד פיון שפחשדו על כל דבר יש לחוש שפתחו לגנוב שום דבר פיון שאין פאן טירחא שהרי לא עשו חכמים מפתח אפילו לחותם א' וראיה ברורה לדבר מהא דאמרינן בגמרא פ' השוכר והביאו הטור סי' קכ"ט ונ"ל המוסר מפתח מחנותו לגוי היין שם מותר כו' הנה מלשון זה מבואר שהישראל הניח סתם מפתח מהחנות להגוי אלא שבחנות יש יין ג"כ והתירוהו מטעם שלא מסר אלא שמירת המפתח כו' הא אם אין נתפס כגנב על הפניסה כו' אסור אע"ג דאין גוי יודע שיש בו יין כו' וסיים בדבריו ז"ל ולדברי מכ"ת היינו צריכין לאוקמי פל הגוי עובדי שיזע הגוי שהיין במרתף הא אי לא ידע שרי וזה לא נראה כלל להקל.

ואין הלשון משמע כלל הכי עכ"ל תמצית דבריו פה קדוש מכ"ת: ואני הצעיר על עמדי הראשון אחר העיון מהמקור דין זה מהגמרא אשר נראה ונשמע ממש פדברי פי ז"ל הגמ' פרק השוכר דף ע' ע"ב שהוא מסיבתא דמסרי לי' אקלידי מפתחי לגוי' אמר רבי יצחק א"ר אלעזר עובדא הוי בי' מדרשא אמרי לא מסרי אלא שמירת מפתח בלבד ופי' רש"י מסיבתא מוכרת יין בחנות כמו זולל וסובא סבאף מהול במים.

והנה מלשונו משמע שפי' דברי הגמרא דמיירי שהיתה מפורסמת שהיא מוכרת יין בחנותה ומסתמא שהגויה גם פן הפירה שמוכרת יין בחנות כמו שישראלית האמינה המפתח שהיתה מוכרת אותה ולכן העתיק גם הטור וכתב המוסר מפתח מחנותו לגוי

שר"ל גם פן שמסתמא מוכר היין בחנות ועם כל זה התירו מטעם שלא מסר לו אלא שמירת המפתח בלבד ולא סמך דעתו לכנוס לתפוס פגנב.

אכן אם לא היה נתפס פגנב היה אסור מטעם שהגוי ידע בנדאי שיש שם יין שמוכרים בחנות דמיירי פעין עובדא דגמרא בעובדא דמסיבתא שמוכרת יין בחנות כפירש"י וא"כ דברי מצורף גם בעובדא דר"ח מי שהניח יין במרתף והלך לשבות בעיר אחרת שהתיר ר"ח היין מיירי גם פן פעין זה דמסתמא נותנין יין במרתף שפנה מתחלה על שם היין ובנדאי הגוי ראה וידע שיש שם יין אפילו הכי התירו ר"ח מה שאין פן בנידון דידן דהשקאטיל אשר הובא ממרחקים מדאנצק והשימו בו יין בלופלין בלי ידיעת הגוי פלל וגם אותו השקאטיל עשוי כמו תיבה וגם א"ל שהגוי חשב שיש בו דבר אחר או לכן אין להחמיר בזה ליחוש שמא פתחו לשום ד"א לגנוב ומצאו יין פינן דליפא ריעותא פלל וגם דומה נדון זה לנדון הפתוח בסי' קכ"ט סי"א בש"ע גבי גנבים שנקנסו למרתף וכו' שכתב הרמ"א אם היו פתוחות ולא נמצא בהם ריעותא דהכל שרי דסתם גנב אינו לוקח יין וכ"ש בנידון דידן פינן שלא ראינו שום ריעותא פלל וכלל למה למיחש שיחליף הרע בטוב.

ועוד מדידן מנדון שהביא ראין' הקשתי לשאול מטונף דהרי אם נמסר להגוי המפתח לידו בהדיא מהחנות אפילו הודיע לו בפירוש שהוא מפליג כמ"ש הטור בהדיא. וגם לא היה שום טירחא לו לכנוס בהחנות ולא היה שום היפר פלל אם היה נכנס עכ"ז אמרינן פינן שלא מסר לו אלא שמירת המפתח בלבד לא סמכי דעתן' לכנוס ונתפס פגנב מכ"ש בנידון דידן דלא מסר להגוי כ"א התיבה הנ"ל ואע"ג ששהה בדרך, מ"מ לא היה בידו מפתח והיה לו טירחא תירה לפתוח את השקאטיל ובפרט שאלתי לאומן א' בעל מלאכה אשר הראתי לו השקאטיל וענה ואמר שא"א לפתוח בלי מפתח כ"א שבירה ומכ"ש דיש להתיר ועוד שהיה נתפס פגנב אם היה מתקלקל איזה דבר מהמסגרת שהי' בנדאי ניקר לעיניי' לכן בנדאי התיירא מזה ולא פתחו פלל גם מ"ש מכ"ת ז"ל ואצ"ל בנידון דידן דהוכיח סופו על תחלתו שהוא גנב שהרי השפין את השקאטיל הנה באלגול מחילות שאין מזה ראי' כי אדרבא הרי פדאו והחזירו לבעליו והוא היה אנוס על פי הדבר מאיזה סיבה שהוצרך למעות אשר קרוהו לו אסון בדרך: גם נאמר לי שיש ספק אם השפין או הפקיד ביד גוי אחר.

כי לא ידע למצוא הישראל אשר מסרו בלופלין. גם מ"ש ז"ל גם הדעת נוטה קצת שפתחו כי איך הלונה הגוי השני ולא פתחו כו' גם זה אינו כי היה נותן לו עוד שקאטיל קטן עם שאר זכוכית נחתמים.

פלל העולה מדברי בהיות שגם מכ"ת כ' פנ"ל מודה אני דלנסף לא חיישינן פינן דלא ידע שהיה בו יין כו'. רק דעלה על דעתו לאסור מטעם דאיפא למיחש שמא החליפו: ואני לא כן אדמה פאשר פתבתי ועוד לדעת התוספ' שהביא הרמ"א בסי' קי"ח ס"ב ז"ל.

ומיהו דוקא אם הוא דבר שיש לחוש שהחליפו ונהנה מהחליפין או אם הוא יין יש לחוש לגניעה אבל אם הוא רואה הדבר ששלח. והוא טוב כמו ששלח כו' לא חיישינן אף שהחזתם מקולקל עכ"ל הרי שכתב גבי יין דלא חיישינן כ"א לגניעה דוקא אבל

לאחלופי בינו טוב לרע לא חיישינו ונוסף על הרב שראינו שהפלים מלאים פל טוב ומטיב צלולים וזכים פמקדם שמפירו בטביע' עין ולא חיישינו לאחלופי בנדון דידן.

גם מה שמכ"ת כתב לעסק המסגרת אף שהוא חזק מ"מ לא מצינו שחלקו חכמים בין מפתח למפתח עכ"ל. הנה מצאתי און לי גם לזה ממ"ש התוס' בפ' השוכר בד"ה לא מסרה לה אלא שמירת המפתח כו' ו"ל מפאן שאם תפס המושל את היהודי והניח שמירת גוים בביתו ונמסר להם פל המפתחו' אף של יין אם אין אוכלים ושותים מה שבבית ישראל הינו מותר ואם אוכלין כו' אסור אמנם אם מצאן הישראל כמו שהניחה מלאים פשרה והביאו ראי' גבי בגדים לענין טומאה כו' אכן אם הנה לישראל סימן וחבור במגופה מותר דאם הסירה לחפש בה לא היו מחזירין אותה דהא לא מרתת מישראל פלל עכ"ל הביאו הרמ"א בהגה בקצרה בסי' קכ"ט סק"ה: והנה גם בנידון דידן יש ויש סימנים שלא נפתח פלל ולא יש שום ריעותא ובנודאי דאם פתח הנה נכר במסגרת שום חסרון או לפחות אינה היפר גם ידוע להוי למכ"ת זאת ועוד אחרת דמעיקרא דדינא פירקא במאי שאנו דנין דלדעת הטור שפתח שמפתח אינו חותם פדעת הרש"א שהביאו הב"י כתב על זה הגאון מו' יואל בספרו ב"ח בסי' קי"ח ו"ל ובמרדכי פ' ר"י כתב ע"ש ר"ח דמפתח הוי חותם וכ"כ הטור בשם הר"ח בסי' קל"א והכי נהוג כר"ח להתיר בדעבד במפתח או חותם וכ"כ בהגהות ש"ע סי' ק"ל וקל"א דדעבד יש להתיר אפי' בחותם א' ולא דווקא חותם ה"ה מפתח דכיון דדעבד אנו סומכין אר"ח א"כ יש לסמוך עליו גם במ"ש במפתח כמו בחותם אלא דנקיט חותם פינו דלר"ח אין חילוק למפתח או חותם כו' והאריך בדבר ברא"ל לפ"ד ע"ז ואע"ג דב"שע פסק כהרש"א בא בדברים שדי בחותם א' אם לא הנה בו אלא מפתח לא חשיב בחותם אנו לא נוהגין כמותו אלא כר"ח והר"י והשוטה מימיהם עכ"ל: והנה אע"ג דיש לפקפק בדבריו דמה שפסק נגד הטור והרש"א בא דא"ל דהרש"א בא פא לפשר הדעות דאע"ג דס"ל כר"ח דדעבד פשר בחותם א' היינו דווקא בחותם א' ממש אבל לא נכשיר אפילו בדעבד עם המפתח שיהיה שקול כ"כ כמו שאר חותם ממש דכולי האי לא אמרינן כ"א פשיש שתי חותמות אבל לא שיהיה שקול בחותם ממש אף רק במקום שיש רק חותם א' דהבו דלא לוסף עליו וכ"מ מדברי הרש"א בא שכ' דאע"ג שדי בחותם א' כ' פלומר דכולי האי לא מכשרינו והיינו דר"ה פשרה עכ"ז מהנהו הטעמים דלעיל ובפרט שפבר הורה הנזק הגאון מו' יואל, להתיר בכל ענין דאנו נמשך ג"כ לפחות בנדון זה להתיר.

פל זה העליתי הלכה למעשה אם מכ"ת יספים אתי עמי פי תורה היא ואם ביז מכ"ת שאר ראיות אבטל דעתי ואת פי מכ"ת אשמור לטובה. שוב לא יכולתי להראות את אישורו דברים הדברים הנ"ל אם הם שמנים או רנים להאלוף מחותני כמוה"ר הר הענין אשר הוא טרוד פעת בעבודתו בהבלי עולם וה' יצילנו מידם ר"ל.

והנה עיני מכ"ת יביטו בשורי והיה זה שלום פותב בחפזון והיה ביום הששי חי יודוך חודש ניסן למשיחי לפ"ק אהבו ואו"נ מעודי נאמן בבירת אברהם פהו ואם יקשה אחר העיון יכתוב מכ"ת תשובתו הרמה ויחזיר לי דברי אלה בצביונו פי באלה חפצתי תמיד.

או אתן להעתיקו פעת פי חוץ ובפרט בחה"מ התירו ע"ד הלימוד: סימן יב עוד למכ"ת. את זה השבתי להאלוף ור"מ ואב"ד כמוה"ר יהושע מחותני בדבר הינו שהכשרתי

ואף גם הוא הסכים לדברי בגוף הענין עוד למכ"ת שלום רב: הנה אחריו רואי שנית את דברי אלהים חיים פתוב בעט מגילת ספר סיפור בדברים הדברים אשר העליתי ארוכה ערוכה במכ"ת הספים לגוף הוראה להתיר אף להראות את אונשו וינשו בלפול חריפתא אשר פלפל בתכמתו הרמה כדי לשבר ולסבר את האונן פאלו האמת יהיה לו אמרתי גם אני להשיב מפני הכבוד וזה החלי: מ"ש מכ"ת בתלקי הסותר דברי.

איה הטור יבנה ערים גדולות ובצורות ויסמוך על דיוק של הלשון וכוונתו לסמוך על הגמרא שיבינו פונונתו ופשיטא דפוסק צריה לפרש דבריו כו' עכ"ל הן אמת דלאו חדתא הוא שפמה על המבין וגם אני דקדקתי בעניי מדקאמר הלשון של רש"י שפירש על מסיבתא כו' שמוכרת יין בחנות שפי' בסתם שמוכרת תמיד היין בחנות דווקא: והטור העתיק את דברי רש"י בקצרה וכאשר נקיט לשון בחנות שפוננתו כמו שפי' רש"י ומה שמכ"ת דייק לאידך גיסא דאם פירושו מחנותו שמוכרת בו יין דוקא מה הוא הלשון שכתב היין שבו דהרי מיירי מחנות של יין הל"ל מותר או היין מותר כו'.

והנה גם לזה איפכא מסתברא דאדרבא בעבור זה כתב היין שבו מותר. כדי להורות שבה לפרש דמיירי בסתם חנות שיש בו יין בסת' כדי שלא נטעה גם נוסף על זה אם היה דברי מכ"ת שפסתם מיירי שיש בחנות גם שאר דברים אזי הל"ל ואם יש בו יין מותר אף מדקאמר היין שבו ר"ל דמיירי בסתם חנות והיינו שיש בו יין הידוע וק"ל: שוב מה שהקשה עצמו לדעת מכ"ת דלפ"ד יצמחו מהם קולות גדולות בהאי דין הלוקח והשוכר בית בחצרו של נכרי שאם אינו יודע שיש בו יין יהיה מותר אף במפתח לחוד וכן בכ"מ שהלה היהודי והניח יין בחדרו עם מפתח בלבד והפליג אפילו כמה ימים מותר היין אפי' לא נתפס כגנב כו' א"כ היכא לא אשתמיטת' חד מהפוסקים לאשמעינן האי חידושא כו' עכ"ל גפלאתי לית דין צריה חיש וחידוש פלל דעל זה אנו דנין ולסברתי ממילא מיירי בהכי דמסתמא מיירי שהגוי ידע שיש בו יין דהרי הוא שוכר בית בחצרו של נכרי ומלאוהו יין דממילא ראה וידע הגוי גם מ"ש דלדברי אפי' אם אינו נתפס כגנב כו' יהיה מותר היין.

את זה לא כתבתי מעולם כ"א כמו בנדון דידן כמו הכי גבי מפתח פנה שיש בו הרבה צדדים לטבותא אשר לא ידע וגם הוא כמו סימן וגם שהיה היכר אם היה פתחו וא"כ ה"ה פאלו הי' נתפס עליו כגנב ממש אף אם לא היה בנדון זה באופן שלא היה נתפס עליו כגנב פלל שלא היה ניקר בשום סימן.

בנדאי גם אני הייתי מודה שאסור גם מ"ש מכ"ת שהיה לו לכתוב בלשון השוכר בית בחצרו של גוי להניח בו יין שהיה משמ' בהדני' ליין דוקא אומ' אני דלרבותא פה כתב אף על פי ששכרו בסתם רק אחר פה מילאוהו ביין אפ"ה יש פלוגתא בין ר"א לחכמים אף פוליהו מורים עונים ואומרים שהגוי יודע שיש בו יין שהרי מיירי אפילו היה הנכרי דר באותו החצר כמ"ש הרש"בא בת"ה ונהביאו הטור ע"כ אתמהה איה הגוי לא ידע באותו שעה שמלאוהו ביין.

גם מ"ש מכ"ת להביא ראיה מהא דפריה פ' הפועל דף ס"ט וכי מאחר דקיי"ל פנוניתה דרשב"ג דלא חייש לסיתומא וכו' מה טעמא לא מותבינן חמרא ביז גוי כו' עד א"כ

לְשִׁיטְתִי דַמְכ"ת תִּקְשִׁי לְמָה פְּרִיךְ לַר"א גַם לְרַבֵּנּוּ תִקְשִׁי מ"ט לֹא מוֹתְבִינּוּ חֲמָרָא וְנִשְׁכּוֹר
מְקוּם סֶתֶם וּמִפְתַּח בִּידוֹ.

וְלֹא נוֹדִיעַ לְגוֹי שְׂיֵשׁ בּוֹ יֵינּוּ וְלִשְׁתְּרֵי וְכו' עַכ"ל הָרִי שְׁפַל דְּבָרֵי מַכ"ת לְעֵייל בְּקוֹפֵא דְמַחְטָא
דַּהֲל"ל דְּמִןתֵּר פְּשִׁלָא יָדַע הַגּוֹי וְכַבֵּר פְּתַבְתִּי לְסַבְרַתִּי דְאַצְ"ל אֵת זֶה דְּבִנְוֵדַי פְּשִׁלָא יָדַע
שְׂיֵשׁ בּוֹ יֵינּוּ פְּשִׁיטָא דְשָׂרִי וּמְזָה לֹא קְמִירִי רַק הַמְקִשָּׁן מְקִשָּׁה אַף פְּשִׁידְעִינּוּ בְּנִדְאֵי שְׁהַגּוֹי
יָדַע שְׂיֵשׁ בּוֹ יֵינּוּ כְּמוֹ שְׁדַקְדַּק וְאָמַר מ"ט לֹא מוֹתְבִינּוּ חֲמָרָא בְּיַד גּוֹי שְׁמִשְׁמַעוֹת הַלְשׁוֹן
מִיִּירִי שְׂיִנְתָּן הַחֲמָרָא בְּיָדוֹ אַף שְׂיָדַע בְּהֵינּוּ בְּלִי סֶפֶק וְגַם אֵת הַלַּחֲץ זֶה הַדְּחַק שְׁפַתְב מַכ"ת
שְׁהֵינּוּ מְוַכְרַחִים לְהַרְבוֹת מַחְלֻקַת בְּיִשְׂרָאֵל כּו'.

וְזֶה פִּירֵשׁ חֲדָשׁ נִזְכָּר כּו' אֵינְנוּ צָרִיךְ לְהַשִּׁיב עַל דְּבָרֵי כַּאֲשֶׁר כ'. שְׁמָזָה לֹא קְמִירִי בְּשִׁלָּא
יָדַע לְגוֹי רַק מִיִּירִי בְּעֵנִין שְׁמִסְתַּמָּא יוֹדַע הַגּוֹי אַף בְּנִדּוֹן דִּידוֹן יָדְעִינּוּ בְּנִדְאֵי שְׁלָא יָדַע
הַגּוֹי שְׂיֵשׁ בּוֹ יֵינּוּ וְה"ה מ"ש בַּס"פ כָּל פְּתַבֵּי מִיִּירִי נְמִי דְפְּשִׁיטָא שְׁהַגּוֹי הַפִּיר שְׁהוּא יֵינּוּ
וְאֵינּוּ זֶה דוֹחַק פְּלָל לַענ"ד רַק בְּפְּשִׁיטוֹת.

וּמ"ש מַכ"ת לְסִתּוֹר הָרֵאָז' דְּגַנְבִּים שְׁנִכְנְסוּ לְמַרְתַּף שְׁפַתְב מֵהֵרִי"א בַּסִּי"א קַכ"ט סִי"א דָּאֵם
לֹא רָאִינוּ רִיעוּתָא הַפֶּל שְׂרִי מַכ"ש בְּנִדּוֹן דִּידוֹן דְּלִיכָא רִיעוּתָא כּו' פְּתַב וְז"ל פְּלִיאַה עֲלִיךְ
דַּא"כ אֶפִּילוּ בְּלֹא מִפְתַּח אִם גּוֹי הֵנִיחַ יֵינּוּ וְלִיכָא רִיעוּתָא לְמָה נִיחּוּשׁ וְכו' עַד אֲלֵא ש"מ
גַּנְבֵי שְׂאֵנִי דָּאִינוּ לּוֹקַח יֵינּוּ וְאִדְעָתָא דְמְמוֹנָא אֲתָא כּו' עַכ"ל: הֵנָּה אֲשׁוּב אֲתַפְלֵא מִי לֹא יָדַע
בְּכָל אֲלֵה לְחַלֵּק רַק כְּנִוְנְתִי וְרִצּוֹנִי דְּבִהִיּוֹת הָרַמ"א פְּתַב שֵׁם דְּבָאֵם לִיכָא רִיעוּתָא מִתִּירִין
אִפִּי כּו' פְּתוּחוּ' וּבֵא' שְׁעַדִּינּוּ לֹא בָּא בְּעַל הֵינּוּ לֹא הָיָה נוֹדַע פְּלָל שְׁהָיָה נִגַּע שְׁלָא הָיָה
נִיכָר פְּלָל, וְאַפ"ה אֲמַרִּינּוּ סֶתֶם גַּנְבֵי אֵינּוּ לּוֹקַח יֵינּוּ וְאִם כֵּן ה"ה נְמִי מַכ"ש בַּנ"ד פִּינּוּ
דְּלִיכָא רִיעוּתָא וְיֵשׁ טְרַחָא יִתְרָה דְּלִיכָא לְמִיחַשׁ שְׁהַתְחַלַּף רַע בְּטוֹב פִּינּוּ שְׁהוּא סְגוּר
וְאֵינּוּ בּוֹ שׁוּם הֵיכָר וְאֵי הָיָה פּוֹתַח עַל יָדֵי בְּעַל מְלֹאכָה א"א שְׁלָא הָיָה הֵיכָר וְאִם כֵּן גַּם
בַּנ"ד מַכ"ש שְׁהִי מְרַתַּח וּמְתִירָא שְׁיִתְפֹּס כְּגַנְבֵי כְּמוֹ גַּבִּי דִּין גַּנְבֵי שְׁיִתְנוּדַע אֲלִיוּ שְׁפַתַּח
פִּינּוּ שְׁהוּא הֵיכָר בְּמַסְגָּר: וְלִכֵּן עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יִתּוּרֵץ גַּם כֵּן מַה שְׁכ"ת הַרְבֵּה
לְהַשִּׁיב אִפּוֹ וְאִוְרִייתָא אֲרַתַּח לִיהַ שְׁפַתְב אַגַּב חוֹרְפָא לֹא דְקַדְקַתִּי עַד כִּי הֵייתִי טְרוּד וְכו'.

וְהֵנָּה חֲלִילָה לִי כִּי אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עָר כִּי מַה שְׁכ"ת פְּתַב עַל מַה שְׁפַתְבִּי רָאִי מְרִאִיוֹתוֹ
מֵהַהוּא דִּין מוֹסֵר מִפְתַּח לְגוֹי דְאַמְרִינּוּ דְלֹא מְסַר לוֹ אֲלֵא שְׁמִירַת הַמִּפְתַּח בְּלַבַּד דַּאֲע"פ
שְׁהוֹדִיעוּ שְׁמִפְלִיג וְאֲע"ג דָּאִין לוֹ טְרַחָא לְכַנּוּס בְּחִנּוּת וְאֵינּוּ הֵיכָר פְּלָל אִם הָיָה נְכַנְס
מַכ"ש בְּנִדּוֹן דִּידוֹן שְׁלָא מְסַר לוֹ כ"א הַשְׁקֵאטֵל וְיֵשׁ לוֹ טְרַחָא גְדוּלָה לְפִתּוֹחַ כּו' וּמ"ש עוֹד
מַכ"ת ז"ל דְּלְדַבְרֵי מַכ"ת אֶפִּילוּ הָיָה יוֹדַע שְׁהוּא יֵינּוּ שְׂרִי בְּמִפְתַּח דְּהָא הֵתֵם לְשִׁיטְתָךְ
יוֹדַע הַגּוֹי שְׁהוּא יֵינּוּ וְאַפ"ה שְׂרִי מְטַעַם דְּלֹא מְסַר אֲלֵא שְׁמִירַת הַמִּפְתַּח וְא"כ הַשּׁוֹלַח יֵינּוּ
בְּיַד גּוֹי בְּמִפְתַּח הָיָה מוֹתֵר לְעוֹלָם מְטַעַם דְּלֹא מְסַר כּו' וְזֶה מְבִנְיָר דְאַסוּר כּו' עַד לְדַבְרָךְ
נִפְל אִיסוּר דְשְׁלִיחוֹת גּוֹי בְּמִפְתַּח בְּבִירָא עַד שְׁחִילֵק בְּדַבְרֵי בֵּין פְּשִׁנְתַּפְס כְּגַנְבֵי עַל הַכְּנִיסָה
כּו' שְׂיִירָא לְכַנּוּס שְׁמָא יִרְאוּהוּ גַם גּוֹיִם אַחֲרֵים וְנִגִּידוּ לְיִשְׂרָאֵל כּו' אֲבָל הַשּׁוֹלַח בְּדַבְרָךְ ע"י
לְבַד כּו' וְהוֹדִיעוּ שְׁהוּא מְפִלִיג לֹא יִרָא הַגּוֹי פְּלָל כּו' עַכ"ל.

הֵנָּה גַּם מְזָה יִרְאָה יִרְאָה שְׁמַכ"ת לֹא עֵינּוּ בְּדַבְרֵי שְׁהָרִי תְּמִיד בְּפִי בַּנ"ד ג"כ הָיָה נִתְפָּס
כְּגַנְבֵי בְּדִינִים הַנּוֹכְרִים מַע"ל בְּהִיּוֹת שְׁהָיָה א"א לְפִתּוֹחַ כ"א שְׁהָיָה נִיכָר בְּמַסְגֵּרַת שׁוּם
רוֹשֵׁם אוֹ חֲסָרוֹן אוֹ פְּתַח וְנִיכָר לְבַעַל הֵינּוּ וְהָיָה נִתְפָּס כְּגַנְבֵי מִמֶּשׁ וּבִיְתֵר שְׁאֵת מֵהֵדִין

הנ"ל שלא היתה נזכרת לשם אם היתה נכנסת במכתב משא"כ בנ"ד וא"כ אהיה בק"ו לענין זה שמתקיימת במה שהיתה נזכרת הזיוף במה שפתח מפתח סברא זו אהיה בק"ו לית דין צריך חשש שמכ"ת קרא במהירות ראש דברי ולא סוף דבר ונוסף על זה גם מדין המנעול אשר הביא מכ"ת בשם הרש"בא שפמנעול אין הזיוף נזכר מני' ובי' יש להביא ראיות להתיר ר"ל דווקא גבי המנעול היכא שלא יש שום הזכר משא"כ בנ"ד גבי מפתח פשהאומנים העידו שא"א לפתוח פי אם בשבירה זו בנודאי יש הזכר בהזיוף והרש"בא לא מיידי בדין זה בנדון דידן גם מ"ש מכ"ת מעשה לסתור את דברי מה שהבאתי ראוי מדברי התוס' דאם יש לישראל סימן במגובה מותר דאם הסירוהו לא היו מחזירין אותו כ"ש בכאן שיש ויש סימן שלא נפתח כו' השיב הלא כתב הרש"בא דבמפתח ליכא למיקם עלה דמלתא דלא נזכר בי' שום זיוף כו' ועוד דע"כ חשו חז"ל דחיישינן דלמא אתרמי לי' מפתח או פותחו בטריטריה כו' וא"כ איזה סימן שיהיה לזה עכ"ל ואני לפי סברתי כבר כתבתי שיש סברא במה שא"א לפותחו בטריטריה פאשר אמרו האומנים וא"כ יש ויש סימן טוב ומטיב רק הפוסקים מיידי בסתם מפתח גם מ"ש מכ"ת שהתוס' עירבוב' הטעמים כו' הנה מלשון הרמ"א בהג"ה לא משמע הכי דהרי לא כתב בסימן קכ"ט ס"ה בהג"ה כ"א ז"ל ואם אין לו סימן שלא נגע ואולי ס"ל להרמ"א כמ"ש התוס' שכתבו אכן אם יש לישראל סימן וחיבור במגופה שר"ל או או קתני והיינו שבסימן פשר וא"כ נסתלק ג"כ הדקדוק של מכ"ת: פלל העולה מדברי פי לענ"ד פשידענין בנודאי היכא שלא ראיה וידע הגוי היין היכא וליכא שום ריעותא בהתיבה או במפתח במקום שאפשר לעמוד עליו דא"א לפתוח שלא היתה נזכר כנ"ד דכשר בדעבד לכל הדעות דלא גרע לענ"ד מהגוי שנגע לפנינו ביין פשלא ידע שהיה בו יין דכשר לכ"ע ובפרט לדעת הגאון מו' יואל יצו' דמכשיר לפי הדין בסתם כל המפתח שהוא כמו חותם פדעת התוספות וגם מכ"ת הסכים אתו עמו.

הגם פי הוא נגד הרשב"א כמו שמבואר בהרבה מקומות בת"ה הארוך ובפרט בדין הלוקח והשוכר בית בחצירו של גוי דף קמ"ב ע"ב מ"ש והוא שהמפתח והחותם בידו וגם בדף קמ"ז גבי דין במטהר יינו של נכרי כו' במפתח וחותם סגי והרא"ה כתב בבד"ה עליו ז"ל וכבר כתב למעלה דאליכא דר"א במפתח או חותם סגי שני מפתחות כשני חותמות דלא פדברי המחבר עכ"ל והרשב"א בעל משמרת הבית השיג דף קמ"ד ע"א.

שהרא"ה פסק ג"כ פנגד המחב' וכנגד הגאונים וכתב ליישב דבריו מדברי הפלוגת' דר"א ורבנן דהקולא של ר"א אינו אלא שעושה מפתח אחד כחותם להתיר בחותם א' ועמו מפתח א' ולרבנן אין המפתח עושה כלום שקרוב לפתחו ולא ינודע בפתחו ובסגרו עכ"ל גם כתב ע"ז בדין המטהר יינו כו' כתב הרא"ה בבד"ה והוא השיג במש"הכ לעולם חוזר וסותם אפילו מאה פעמים וכבר כתב למעלה מה שיש מן הראיות דחותם ומפתח יחד בעינן: וגם מדברים האלה משמע דלדעת ר"א המפתח אינו קרוב עכ"פ לפותחו דא"א שלא ינודע בפתחו ובסגרו ומכ"ש בנידון זה דכל האומנים עונים ואומרים שא"א לפותחו בלי הזכר כ"א בשבירה.

גם הטור ס"ל פדעת הרשב"א ולא הביא דעת ר"ח בסימן ק' דאיהו נמי ס"ל פועין פשרה כמו הרשב"א ואף שס"ל שדי במפתח או חותם היינו עכ"פ פשיש שני סימנים משא"כ בסי' א' לא די במפתח וכדעת הב"י בש"ע סי' ק"ל ס"ז.

אף מעיקרא דדינא בנ"ד שכ"ת הסכים עמדי ומה גם בפרט שהכלים שפשקאטיל הם מלאים כל טוב וניכר בט"ע הינו הנחמד למראה בכן תנוס דעתי בזה והיה זה שלום כי אדב' אוהב נאמנו בברית אברהם פהו סימן יב המאיר לארץ גדר גדר ועומד בפרץ: מופת הדור יתיה לדור דורים הגאון המרום ר"מ ואב"ד יצ"ו: הנה הפתב אשר העלה ואשר הביא דרך תשובה ראיתי והנה ברוך לקחתי וברוך לו אשר יבנו בשובה ונסת ונה החלי.

במה שיצא בראשונה בדבר הגט הנשלח מק"ק טרניפאל ממסדר א' אשר אנכי הרוואה כי הוא למוד בכה כי גם בימים ושנים שעברו בהיות עודנו חי הגאון כמהור"ר אברהם אשכנזי ז"ל שלח אלינו ג"כ גט אחד ממשנמד ע"י שליח והנה גם המסדר שגה ברוואה כמה פעמי' בעת שהוא בהגט עצמו וכל שכן בההרשאה פאשר נרשם הפל בסדר גיטין שלי אשר כתבתי אף שהכשרנו אותו הגט מצד הדח' ואונס גדול שפמעט שלא היה באפשרי לפתות את המשנמד שהוא אף בממון רב לתת גט אחר והרב הגאון ז"ל ביקש ממני להודיע לו את כל טעותיו ולהוכיח אותו בהיות שהוא מחו' אף את חטאי אני מזכיר כי לא רציתי להלבין פניו והייתי בשב ואל תעשה אמרתי אולי משגה הוא ובחפזון יצא במהרה ירוץ דברו בהיות שהמגרש היה משנמד: והנה אחרי רואי שנית כי בדרךיו הלך פינון דעל על אמרתי להודיע לו את כל דברי באגרת שלומים אג"ה והנה מנ"ד אשריב מילין דרך קצרה על ראשון ראשון כו'.

ונהו הא' מה שחסר בהגט היו"ד א' מתיבת דיתיצביין שראוי להיות מתחלה בה' יודין כמ"ש הטור בסי' קנ"ג בשם ר"י טב עלם אין לפוסלו בכה פינון שאין זה אלא מנהג כמ"ש הראש בפסקיו ובתשו' פלל מ"ו והמרדכי בשם רצב"א וכ"פ הרב ב"י בש"ע שלו בסי' זה סכ"ב וכאשר פתר גם מכ"ת להכשירו בזה גם מה שנכתב בהרשאה כמה טשטושים וכמה אותיות שאינם נכרים לתינוק דלא חכים ולא טפש שאינם יכולים לקרות אי משום הא פשיטא דאין לפסלו דלא מציינו שיפסול בכה כי לא נכתב בסדר גיטין שלנו מה שהביא בשמו הרמ"א בד"מ ובש"ע סי' קמ' סכ"ד דלכתחלה פותבין ההרשאה בדקדוק וכו' שר"ל בדקדוק הלשון פנ"ל לבסוף ונזהרים שלא לכתוב בו ראשי תיבות וכו' אף אין ר"ל שינכתב כמו בהגט ממש בכתבו ובתיקוניו שבונדאי אם הב"ד יכול לקרותו מאי איכפת לן שתינוק דלא חכים כו' אינו יכול לקרותו כי אין זה דין ס"ת שיהא שייך בו פסול בתיבה ועוד בה שלישי' מ"ש המסדר בהרשאה בכל מקום אשר תמצאנו דמשמע דקאי אהבעל ויש לחוש דחייש לתנאי אף שמוכח מתוכו שהוא טעות וקאי על האשה הן אמת אמרתי אף שבונדאי שאותו חכם לא דקדק כלל ולא הראה הגט וההרשאה לשאר חכמי העיר פאשר יאות כי היכי דלמטי' שיבא מפשוירי מ"מ גם בעבור זה אין לפוסלו שהרי כתב הטור בסי' קכ"ו בשם אביו הרא"ש בתשו' ז"ל על גט שכ' ברביעי כ' ימים לירח שבט ויום הרביעי היה כ"א יום לשבט כו' דאין לפסלו במ"ש כ' לחוד שבט והוא כ"א ונמצא שהקדים זמן הגט יום א' והאי גט מוקדם הוא דכיון שידוע

שר"ח שָׁבַט הָיָה בְּיוֹם חֲמִישִׁי וּרְבִיעֵי בְּשַׁבַּת א"א לְהִיּוֹת כ' בְּחֹדֶשׁ אֶלָּא כ"א תְּלִינן בְּטַעוֹת סוֹפֵר שְׁלֹא הָיָה זְכוּר קְבִיעוֹת הַחֹדֶשׁ וְכוּ' עַד וּבִימֵי הַשְּׁבוּעָה לֹא שְׁכִיחֵי דְטַעוֹ אֵינְשֵׁי: הַלְפָּה הַטַּעוֹת תְּלִינן בְּקְבִיעוֹת הַחֹדֶשׁ וְאֵין פֶּאן הַקְדָּמָה וְהַגֵּט פֶּשֶׁר עַכ"ל וּבס"ס קכ"ז הִבִּיא הַב"י אֶת דְּבָרֵי מַהֲרַ"י בְּפִסְקֵי ס' י"א אִם פָּתַח הַפְּלֵל הַגְּדוּל וְהַפְּרֵט הַקָּטָן וְדִלְגַּת הַפְּרֵט הָאֲמֻצָּעֵי פְּגוּן שְׁפָתַי ה' אֶלְפִים וי"ז וְדִלְגַּת וּמֵאֲתַיִים דְּפָסוּל וְכַתֵּב דַּאי' לְדַמּוּתוֹ לְתַשׁוּי' הָרַא"ש הַנְּ"ל דַּש"ה שְׁדַּבְּרֵי הַגֵּט סוֹתְרִים אֵלּוּ אֶת אֵלּוּ וְכַדְסֵיִים שֵׁם לְהַדְּיָא בְּתַשׁוּי' וּלְכַף הוֹאִיל וּמוֹכַח ט"ס מְנִי וְבִי מוֹקְמִינן הַטַּעוֹת שְׁטוּעָה בְּעֵיבוֹר הַחֹדֶשׁ אֶבֶל כָּל הַיְכָא שְׂאִין שׁוּם הוֹכְחָה מִתּוֹךְ הַגֵּט עֲצָמוֹ לֹא תְּלִינן בַּט"ס הוֹאִיל וּמָה שְׁפָתוֹב לְפָנֵינוּ אֵין בּוֹ טַעוֹת וְכוּ'.

וְהַאֲרִיף בְּזֶה א"כ ה"ה ה"נ פִּינּוֹן דְּמוֹכַח מְנִי וְבִי שְׁהוּא ט"ס שְׁהָרֵי כְּתוֹב בְּאוֹתוֹ שְׁטַר הַרְשָׁאָה בְּתַחֲלַת דְּבָרָיו שְׁמָסַר הַבְּעַל כו' לִיתָן אוֹתוֹ בִּינְדָה בְּסֵתָם בְּלִי תְּנַאי וְגַם לְבַסּוֹף כ' וְנ"ל וְתִקְרָף שְׁיִגִיעַ גֵּט זֶה בִּינְד אֲשֵׁתִי כו' תְּהֵא מְגַנְרֶשֶׁת מְמַנִּי וְכוּ' וְא"כ א"א לֹא לֹא שְׁהָרֵי תְּנַאי בְּדָבָר דְּוָקָא בְּכָל מְקוֹם שְׁהַשְׁלִיחַ יִמְצָאנוּ לְהַבְּעַל דַּא"כ סוֹתְרִים דְּבָרֵי הַבְּעַל אֶהְדְּדִי לְכֵן ע"כ מוֹכְרַח לֹא מְנִיָּה וְבִיָּה שְׁהוּא ט"ס וְשַׁצ"ל שְׁתַּמְצָאנָה שְׁקָאֵי אֲאִשָּׁה וְאָף שְׁיִשׁ דַּעַת הַחֹלְקִים וּפְסָלוֹ בְּכַה"ג וְהוּא דַּעַת הָרִיב"ש ס' קי"ז וּמְהַר"י בְּשֵׁם ר"ח וְהִבִּיאוּ רַמְ"א בַּהַג"ה הִלָּא פָּתַח מו' מְהַר"י בְּדַרְיָשָׁה שְׁלוֹ וְנ"ל דְּלֹא פְּלִיגֵי וּמ"ש מַכ"ת בְּשֵׁם תַּשׁוּי' מַהֲר"ם מְטָאֲרָנִי שְׁהַמְלִיץ בְּעַד ר' יַעֲקֹב שְׁפָסַל הַגֵּט שְׁהָרֵי כְּתוֹב יְתִי כִּי שְׁתִּי תִּיבוֹת וְהַר"ל בֶּן חֲבִיב פְּלִיגַת עָלָיו וְכוּ' אֶת זֶה לֹא מְצָאֵתִי כִּי לֹא יִדְעָתִי מְקוֹמוֹ בְּאִיזָה סִימָן וְחַפְשֵׁתִי (וְלֹא מְצָאֵתִי) זֹאת נְעוּד אַחֲרֵת שְׁפָל פְּלֹגְמִיָּהוּ הוּא דְּוָקָא בְּעֵיבּוֹר הַגֵּט אֶבֶל בְּהַרְשָׁאָה יִשׁ לְהַקְלֵי שְׁהָרֵי כְּבָר פָּתַח מַהֲרִי"ק שְׁנֹרֶשׁ כ' וְהִבִּיאוּ הַרְמַ"א בְּסִי קַמ"א סכ"ד דַּאִם נֶאֱבַד שְׁטַר הַהַרְשָׁאָה אוֹ גִּפְסַל כַּמ"ש בְּתַשׁוּי' מַהֲר"ם].

וְהוּא שְׁעַת הַדְּחַק דְּנוֹתָן הַגֵּט בְּלֹא הַהַרְשָׁאָה וְהַשְׁלִיחַ נֶאֱמָן עַל הַשְׁלִיחוֹת וְלֹא שְׁעַשְׂאוּהוּ שְׁלִיחַ בְּעַדִּים כְּמוֹ שְׁנֶאֱמָן לֹא מְרַבֵּי בְּפָנֵי נְחֻמָּה וּלְפ"ד מַכ"ת הוּא נ"ד ג"כ שְׁעַת הַדְּחַק בְּיוֹתֵר וְכַמְעַט שַׁא"א לְהַשְׁתַּדֵּל מִן הַמְּגַרְשׁ גֵּט אַחַר וְכוּ' וְע"ד אֲשֶׁר מַכ"ת פָּתַח אִיף שְׁשִׁמְעַ עַל הַשְׁלִיחַ שְׁנַחֲשַׁד בְּגִיב וְאָף עֵתָה הַגֵּיעָנוּ שְׁנַגְנַב בַּק' סַטְאֲנַב רְאוּהוּ בְּיָדוֹ פְּלִי פְּסָף וְנִהָב מִהַגְּנִיבָה וְנִתְּנָן חֶרֶם ע"ז וְהַעֲלֵי' וְכוּ': וּמַכ"ת פָּתַח וְנ"ל דְּלַדַּעַת הַרְמַב"ם אִם הַשְׁלִיחַ פְּסוּל מְדַאֲוֵרִיָּתָאֲנִפְסַל הַגֵּט אָף הָרַא"ש וְרַבֵּי חוֹלְקִים כַּמ"ש הַטוֹר בְּסִי קַמ"א כו'.

הַן אֲמַת גִּפְלַאֲתִי מ"ש מַכ"ת שְׁהָרַא"ש וְרַבֵּי חוֹלְקִים כו' דְּהָרֵי בְּפָסוּל דְּאִוֵּרִיָּתָא פְּגוּן שְׁגָנַב שְׁהוּא מְפָסוּלִי דְּאִוֵּרִיָּתָא בְּזֶה כ"ע מוֹדִים דְּפָסוּל הַגֵּט אָף מָה שְׁהָרַא"ש וְסִייעָתוֹ חוֹלְקִים עָלָיו הֵינְנוּ דְּוָקָא בְּמָה שְׁהוּא פְּסוּל מַד"ס.

לְאִפּוּקֵי אִם הוּא פְּסוּל מַד"ת פְּסוּלִים לְהִבִּיא הַגֵּט לַכ"ע וְכֵן מְבַנְיָר בְּטוֹר בְּהַדְּיָא וְגַם מַכ"ת מְסִיק בְּסוֹף דְּבָרָיו וְנ"ל שְׁלֹא נִתְּבַרַר שְׁהַשְׁלִיחַ פְּסוּל מְדַאֲוֵרִיָּתָא כו' דְּנִשְׁמַע מְדַבְּרֵי דַּאִם מְבַנְיָר שְׁהַשְׁלִיחַ פְּסוּל מְדַאֲוֵרִיָּתָא דְּהַגֵּט הוּא פְּסוּל אָף בְּשַׁעַת הַדְּחַק וְעוֹד כְּרַגַּע נ"ל בְּדַבְּרֵי שְׁמִסִּיק וְכַתֵּב שְׁלֹא נִתְּבַרַר שְׁהַשְׁלִיחַ הוּא פְּסוּל מְדַאֲוֵרִיָּתָא וְכַרִּישׁ דְּבָרָיו פָּתַח בְּהִקְפָּה וְנ"ל וְגַם מֵאַחַר שְׁנַמְצָא הַגְּנִיבָה בְּיָדוֹ אֲפִשֶׁר שְׁפָסוּל מְדַאֲוֵרִיָּתָא וְהִנֵּה כְּבָר נִמְצָא הַגְּנִיבָה בְּיָדוֹ אָף הִלָּא טוֹב אֲמָנָה וְהַאֲמַת יַעֲשֶׂה דְּרַכּוֹ שְׁמֻצָּאֲתִי בְּתַשׁוּי' מ' מַאִיר ס' כ"ה

שהשיב על פניו גידון דידן שהשליח היה מוחזק בגנב שכ' להתיר הגט מדברי הרא"ש שהביאו הטור דהיא שהגט מקונים [דהיינו ע"י הרשאה] הגט פשוט וא"צ לשליח וכדעת המרדכי והרשב"א אלא שאנו נוהגין להתמיר ולומר בפני נכתב כו' כמו שאנו נוהגין בכמה חומרות אבל לענין פסול השליח דבר פשוט הוא דסומכין על המרדכי והרשב"א ומי לנו המחמיר יותר מסדר גיטין שאלנו שנתפשטו בארצות אלו ולא נמצא בהם בשום מקום שצריכין לדקדק אחר השליח שלא יהא פסול בעבירה פי אם גבי עדים והאריף בזה עיי"ש: ואע"ג דיש לחלק דש"ה דלא היה שום חשש בנודאי פי אם קול המון או חשדא ולא העידו עליו עדים שהוא גנב כמבואר לשם באריכות ושלכן הקיל הגאון מהר"מ משא"כ הכא שראו הגניבה בידו ממש פיון שגם בנ"ד א"ל שקנה הגניבה ואף שהעלים החרם מ"מ אין בזה כ"א פסול מד"ס ובפרט שהוא בשעת הדח' ויש לחוש לעיגון ויש להתיר וא"ל לאידך גיסא בהיות שמשע' הנ"ל אפטר לפסול ההרשאה מדלא נכתב פהוגן וא"כ הרשאה אין פאן וא"כ גם לא נתקיים הגט שהקיום הוא מעדי ההרשאה וא"כ אם השליח נחשד וגם ההרשאה הוא פאילו אינו בהיותו שלא פהוגן א"כ הדרא לדוכתי' לפסול הגט פיון שאינו נאמן לומר בפני נכתב וגם הגט לא נתקיים בחותמיו פיון דלא נכתב ההרשאה פהוגן מ"מ א"ל דבמקום הדחק פנה אולינו אחר תרי קולות דחיישינו לעיגונא וסמכינן לקולא לכל דעות המתירין בכל צדדים.

הנה מפל הני הטעמים היה נ"ל להתיר הגט וההרשאה אף מ"ש מכ"ת שהגאון ז"ל שדא ביה נרצא ואמ' בגט שערונית פי כל שם שכנא נקרא לס"ת בשם שלום ואמר שפסול לגמרי וכו'. הנני גם אנכי פנונתי לדעתו הרחבה מיד אחרי רואי את הגט פי הדין אמת לאמיתו וכדמוכח שהשם של שכנא שאנו קורין בו הוא שם חול ולא שם קודש דאלו היה השם קודש היו קורין אותו ג"כ לס"ת ואת זה לא שמענו ולא קרינו בשום אלפא ביתא ולא שערום אבותינו לקרות לס"ת בשם שכנא פי אם בשם שלום ושם שכנא הוא שם פינוי לשם שלום שהוא לה"ק ובו קורין לס"ת.

ומ"ש מכ"ת פי אחזוקי ריעותא לא מחזקינן מאחר שמצינו שם שכנא בגמ' דסוטה שכנא אחי הלל וכ"כ התוס' פ"ק דשבת ובבב"ב שני דייני גזרות וגם זה כבר כתוב בסדר גיטין שלי. עכ"ז גם זה אינו מטעם דא"א לומר דשם זה הוא מהמנופר שם בגמ' פי אילו היה פן היו קורין אותו לס"ת בשם זה וכ"כ זה שנים רבות בס"ג שלי שמצאתי בדברי הגאון מו' משה חריף ז"ל שכתב סידור גט לאשה מלכה בת שלום הפהו המכונה שכנא ולא פאטר היה עולה בדעת קצת לומדים לכתוב דמתקרי שכנא פי אמרו שזה שם קודש פי ז"א מטעם ה"ל וכן הודו לו שם כל הרבנים דק"ק קרעמיניץ לכן נ"ל ג"כ שזה הגט פסול לכ"ע מטעם שלא נכתב שם העיקר שהוא שם שלום דה"ל למכתב שלום המכונה שכנא דאיהו אפטר שיוכשר הגט על שם פינו.

ולא יכתב בספר שם העיקר שהוא שלום שקורין לס"ת ובזה אין לפקפק נ"ל [הג"ה] ובעיני הוא הפלא ופליאה מה שאמרינו בגמרא שצריף לכתוב העיקר גם בשמות וזה קאי באם רובן קורין בשם א' והמיעוט בשם השני לאפוקי אם כולן כא' קורין בשם א' אפילו חניכא לבד הוא פטר אפילו לכתחלה כ' מהרו"ך לכתוב פן ועיין בס"ג דף ד"ג וד"ד מ"ש שם וגם א"ע מסכים לזה ש"ף ע"כ הג"ה] עכ"ז הנני אומר פי הם לא ידעו

את זה ולא ראיתי אינו ראיה כי הם ידעו את שמו העצם הניתן בשעת מילתו ומה שלא נקרא ע"ש זה בס"ת אולי משגה הוא כי לא שמענו מעולם לקרותו בשם שכנא ולא בשם שלום כי ונדאי שם העצם הוא שם שלום ומה שהביא ראי' מרשב"ם הלא פתבו התוס' פדעת ר"י בשם ר"ח והמרדכי והרשב"א דאין לשנות ואפילו נכתב הגט אין לגרש וכו' ואולי אינו כ"כ שעת הדחק לכן שב ואל תעשה עדיף אולי יכול להוציא ממנו גט אחר והוי פלכתחלה נ"ל: וע"ד הגט השני שנכתב בחד דמתקרי שפסלת שמצאת פתוב פן בס"ג שלנו סי' ל"ב שהביא הרמ"א בתשובתו מהדורא בתרא על הגליון וכ"כ בס"ג מהר"ם חריף וכן נהגנו תמיד לכתוב שני פעמים דמתקריא ומכ"ת פתב שיש בידו חמשה ס"ג ולא ראי זה כראי זה ומחלף תמיד ונמצא פתוב פעם שני פעמים דמתקריא ופעם בחד דמתקריא הנה מה שלא ראיתי אינו ראיה ובאם שנשתנו סדרי מעשה בראשית נפלאתי: שהגאון מוהרמ"א לא הביא שום דעת אחרת דא"צ לכתוב רק מתקריא א'.

ומ"ש מכ"ת מאחר שהרמ"א ומהר"מאי לא פירשו דבריהם אין ראוי לפוסלו מאחר שמהרר"י הן בתשובותיו הן בפסקיו מסיק אף אם לא נכתב דמתקרי פשר ואין לחוש פלל וקלל כו'. הנה אשוב לומר הא' דהרי כבר פתב הב"י בספרו בשם תשו' אנשפנזים דיש פותבין דאם לא כתב דמתקרי דפסלינו וא"כ פאשר שאנן ס"ל דכותבין בחד שם ה"ה דכותבין גם בשני שמות שני פעמים דמתקרי ואם לא נכתב פסול) הב' שנ"ל שאף מהרא"י מספיק לזה שאם עדיין לא ניתן הגט אף שנכתב שצריף לכתחלה דמתקרי דלא קמייירי כי אם בשפבר ניתן הגט דאז אין לפוסלו משא"כ לכתחלה יש לכתוב פנין שעדיין לא ניתן הגט לידה הג' שאף מה שמכשיר מהרא"י אם לא נכתב דמתקרי היינו שר"ל אם לא נכתב דמתקרי פלל דאז לא פסלינו הגט משום די"ל שאותו המוסר הגט ס"ל פדעת היש מי שאומר שא"צ לכתוב דמתקרי מטעם שפתב בתשו' מהר"מ פאדונה סי' ר"ג בשם הר"ר דוד דאמר דא"צ דמתקרי מטעם ששני השמות הם עיקרים פשנשתנו מחמת החולי עכ"ל וזה שדקדק מהרא"י בפסקיו סי' רס"ו ו"ל ומ"מ הפותב ראובן ושמעון לא פסלינו לי' וכמ"ש בת"ה בשם מנהג אוסטרין משא"כ פשנכתב על שם השני דמתקרי ולא על שם הראשון בזה נ"ל שפשוט שהוא) הג"ה וגם כ' לדברי הפל ולכתחלה וגם בש"ע פתב בדעבד פשר לכן הלא סיים פאן בנ"ד שהיה שעת הדחק ונקרא דעבד גם משמעות לשון תשובה מפותלי כתבו נשמע וניכר דסובר אפי' לגמרי נ"ל ש"פ עיין בס"ג של רש"י ע"כ הג"ה] גרע טפי ושבה הוא מודה דפסול דזיל פתר טעמא דכיון דכתב פעם א' דמתקרי הרי נשמע מהדא דס"ל ששני שמות אינם שוויים לטובה ואין שניהם הם עקרים רק דווקא שם הג' א"כ מכ"ש שיש לכתוב ג"כ שם הראשון דמתקרי שלא יהא נראה ששם הראשון נשתיר לשם העיקר.

והחנף יטעם האוכל. ומדברי הר"מ והרמא"י אין להוכיח שום דבר מדסתמו דבריהם דאין ספק דסמכו על המבין ואם פותבין על שם השני דמתקרי דמכ"ש דצריף לכתוב גם שם הראשון ג"כ דמ"ש וכ"ש הוא דכבר נעקר שם הראשון מתחלה ונעשה טפל ודו"ק: גם בעיני פלא שמכ"ת פתב ונ"ל כי לא נזכר פסול בזה והב"י הביא בהדא דעת תשו' אנשפנזית הנ"ל שפוסל פנ"ל גם מ"ש מכ"ת קצת ראי' מהגמ' כמ"ש התוס' וקרא"ש והמרדכי פ' השולח על הגמ' דף ל"ה ע"א ו"ל והא שלחו מתם איך פב"פ קבילת גיטא

מן ידא דאחי בר הדא דמתקרי אהו מרי: והנה עולה בדעת מכ"ת שהם שני תיבות אה"ו ומר"י.

הנה אומר אני בגלגול מחילות דז"א וכן מוכח מפ"י רש"י שכ' אהא דמתקרי אהו מרי כף הנה תניכתו עכ"ל משמע מדנקט לשון יחיד משמע שאינו אלא פינוי אחד ולא שנים ועוד מדהביאו התוספת ז"ל.

כדאמרינו בגמ' שרה דמתקרי מרים אחי בר הדא דמתקרי אהי מרי עכ"ל משמע דהוא דומיא דשרה דמתקרי מרים שהוא שם חד ועוד מוכח מדברי המרדכי שכתב ז"ל פ"ק השולח פתוב בו אני פלוני שם הנתינה דמתקרי פלוני והינו שם מקום הפתיכה כדאמר בגמ' אחי בר הדי דמתקרי אהי מרי אבל לא אתחזק בתרי שמות המשוני' הרי משמע גם כן שהוא רק שם אחד ומ"ש מכ"ת שבפ' כל פתבי איתא איהי שהוא שם אמורא הנה אנכי לא מצאתי כי אם אי"ו שהוא שם חכם בפרק בפל מערבין דף ל"ו ואף שמכ"ת מצא שם אי"א הנה אף שבאמת בתוס' ובמרדכי כתב אי"א מקל מקום בגמ' שלנו פ"ק השולח פתוב איה בי"ה וכן מצאתי בספר ראב"ה שגרס גם כן איה מרי ביו"ד וה"א ולכן נראה לי פשוט שהוא שם חד ולכן נראה לי דלדין אם פתוב בשם הא דמתקרי ושם השני לא כ' דמתקרי דפסול לכ"ע אף בדיעבד ובאם דלא פתב כלל הוא תליא בפלוגתא דמהרי"א ודתשו' אשכנזית ה"ל ומ"ש לחלק בשם המגרש לאבי המגרש איננו שונה לי.

דברי גם אנחנו נוהגים לכתחלה לכתוב אפילו פינוי שם אביו כמ"ש מהרי"ו בסי' כ"ג. והביאו הרמ"א בסי' קכ"ו ס"ט: שוב מ"ש מכ"ת שיש מקום עיון בזה לדין שאבי המגרש מת מיז לאחר שנשתנה שמו פעם שני' ולא עלה לס"ת ולא חתם עצמו באלו השמות רק בניו קורין לס"ת בשם אהרן אברהם וחותרין בה' אהרן משה אברהם בטעמים לשבח שעשו בזה כי הש"ץ יכשל תמיד בשמותם הנה גם אני מספיק אתו דהחתימה והקריאה לס"ת הם שנים ובהיות שחותרין כף בשם שמותם של אביהם בג' שמות.

ה"ה דצריך לכתוב גם כן בהגט שמות כולם והינו אהרן דמתקרי משה דמתקרי אברהם וכבר נשאתי ונתתי עם הגאון חוץ לחומה איזה עדיף אם הקריאה לס"ת או החתימה והינו כשהם סותרים אהדדי מה שאין כן בנדון דידן דיש לתרץ מה שלא עולה לספר תורה בשם שלשתן כאשר הם אמרו והם אמרו.

לכן יש לכתוב בגט כל שמות השלשה כנלע"ד בלי פקפוק. וע"ד השאלה ותשובה אשר נשלח מק"ק לאדמיר מהגאון מחנת' מופת הדור כמוהר"ר ליב סג"ל יצ"ו.

הנה אשמרה לפי מחסום עד שאראה התשובה. מארי' דבי עילאה גאון ישראלי כמו' ליב פי רחוק הוא בעיני להתירה אחרי רואי בתשובת אחרונים וגם הראשונים שכתבו רובם ככולם בהיפך ובזה אפסיק בשים שלום פי אדבר אוהבו נאמן בברית אברהם הפהן: סימן יג מלכי צדק שלום והוא פהן לאל עליון רבא דעמי' מדברנא דאומת' בוצינא קדישא בוצינא דנהורא מ"ו הגאון פאר עטרת תפארת ישראל נ"י ע"ה פ"ה כבוד מעלתו ותהלתו.

שלום למר ולתורתו, ולכל אשר הָמָה תכו לרגליה וישאו מדברותיה תורה יחיה דגן בתלמוד ויפּרה ישע במשנה אף חיים וברכה לעולמי עולמים ככה טרם ניב שפתי אפתח גשתי בתוף כדי דבור והוא שאלת שלום עליה רבי ומורי ברוך אתה בבוֹאָה ברוך מתיה לשלם ובכן אהובי ידידי מורי והודי.

נרי ומאורי: מה אהבתי תורתך המגלת צפונות טמונות ונסתרות גם עתה יגיה חשקי ויוציא לי כשמש בצהרִים. דברי ריש מתיבתא המובא בספר רב אלפס וזה לשונו.

שאילי מקמי ריש מתיבתא המברך יום ראש השנה על תקיעת שופר בתר ס"ת והשית צריך לברך על תקיעת של סדר הברכות או לא וכו' ותשובתו הרמה יענין נא רום מכ"ת שתוכן התשובה כה שגוערין בזה ששח אבל אין צריך לחזור ולברך ולא דמי לתפילין שחוזר ומברך אם שח בין תפלה לתפלה שאני התם דהנה שתי מצות גינהו מה שאין כן התקיעות של ר"ה מצוה אחד הוא ועוד דגבי תפילין לאו משום דשח בנתיים חוזר ומברך אלא משום שתי מצות דהלא אינו מברך אם שח בין תפלה לתפלה ברכה ראשונה אלא ברכה אחריתא ואי הוי טעמא דשית' גורם לחזור ולברך הנה לו לברך ברכה ראשונה אלא הטעם הוא משום דהוי ב' מצות חוזר ומברך כה משמע הדברים כפשוטן ומייתי גם ראיה מהלל שפוסק בין פרק לפרק ואינו חוזר ומברך ע"כ תמצית דברי ריש מתיבתא: והנה עתה באתי אל צפנת פענח לגלות לו דברי חכמים וחדוּתם פי הסברא להיפך יורה הואיל שהתקיעות שתוקעין כשהן עומדין והתקיעות שתוקעין כשהן יושבין הן הנה מצוה אחד ולכן הוי שיחה הפסק מה שאין כן אם היו שני מיני תקיעות הנ"ל שתי מצות לא שייך למימר דשיחה הנה הפסק בינתיים ונהנה פאלו סח בין שחיטה לכסוי ואפשר דמשום הא לא קשיא דהכי קאמר דהנה שתי מצות גינהו ומשום הכי חוזר ומברך פי כל מצוה ומצוה באנפי נפשי' טעון ברכה ולכך מברך פעם אחרת ולא משום דהנה שיחה הפסק מה שאין כן התקיעות כולן חדא מצוה היא ויוצאים בברכה אחת ר"ל אם בירך פעם א' על כולן וליכא לאקשוויי אם כן אפילו גם אם אינו שח יברך שתיים הואיל וכל חדא וחדא מצוה באפי נפשיה היא זה לא קשיא פי כמוהו מצינו גבי ציצית אם יש לו עשרה טלתיים בת ד' כנפות שכולן חייבים לברך קודם עטיפתן ואפ"ל הכי אם עוטר כולם בבת אחת ברכה א' פוטרותו.

ככה גבי תפילין, אף על פי שכל חדא וחדא זקוקה לברכה באפי נפשיה מ"מ ברכה אחת פוטר שניהם.

מה שאין כן אם שח צריך לברך על כל חדא וחדא כמו גבי ציצית אם מפסיק ביניהם צריך לברך על כל טלית וטלית אבל קשה מ"ש אם שח בין ברכת המוציא לאכילה ובין ברכה לכיסוי הדם דהנה הפסק ועוד קשה הלא ג"כ דמיא לתפילין בהא שהתקיעות אינן מעפבות זו את זו כמו שפסק רב אלפסי בהדיא וכן הרא"ש ובנו הטור וז"ל רב אלפס ובדין הוא שיהיו תוקעין על סדר הברכות כסדר שהם תוקעין כשהן יושבין וכו' הרי שיצאו חובתן באותן שתקעו כשהן יושבים עכ"ל הרי משמע בהדיא שהתקיעות אינן מעפבין זו את זו כמו התפילין שאינם מעפבים זה את זה וביותר תמוה על השאלה מהי תימי לחזור ולברך אם שח הואיל ויוצאין בתקיעות שתקעו כשהן יושבין מהי תימי לחזור ולברך דהרי ברכה לבטלה הנה אם כבר יצא וחוזר ומברך ועוד מה ראיה הביא מהלל

הלל גופייה מנלן דלמא באמת חוזר ומברך אם הנה שח בין פרק לפרק ובין הפרקים הללו אנכי שואל מפני הכבוד מ"ו דברי הצעיר תלמיד מתלמידי דמורי והורי היושב פפוף רגול ועקוד פעקידת יצחק תחת אברהם ועודי מהות לימודי בנייה עיקר תלמוד שלקם ספר רב אלפס כי אין לי דברי רב אשי ורבינא מאלו נערות ואילה ובכו אהו' ידיד מורי והורי אם לרצון לפני מ"ו ללמוד עמהם גפ"ת יודיעני לי מכ"ת וישלח לי מאיזה מסכת או מסכת ר"ה או יומא ובין הפרקים למדתי עמהם אלפסי מר"ה ואילה והנה אנכי עומד עמהם היום במס' סנפה והנה פהיום הנה טעם בנו דמר טעם חמש מסכתות בס' רב אלפס מראש הסדר היינו מסכת ברכות ומס' שבת ומסדר הימים הבאים לקראתינו מסכת ראש השנה ויומא וסנפה והוא חוזר חלילה עליהם מדי יום ביומו ואצא בכי טוב וד"ש: תשובה ולי נראה דונדאי לא דמיא דהתם עדיין לא התחיל במצנה ולכן הוי הפסק משא"כ הקא וק"ל.

ועיין ברא"ש שכתב פן באמת שמונת להסיח ביניהם שפבר יצאו ידי חובתן בתקיעות של ישיבה כו' וכ"כ המרדכי בשם ראב"ה שהביא הב"י ז"ל ואם הפסיק ושהה כו' ואפילו שהה כדי לגמור את פולו אין צריף לחזור לראש וא"כ הראיה בפשוטו אברהם הפנה.

סימן יד שלום רב כו' הנה לאפס הפנאי לא יכולתי לעיין בדברי מכ"ת ביום אתמול כי יעבור והנה פהיום הנה פניתי אל המדבר בדבר קצרה מה שמכ"ת פתח בחכמה שנסתפק בדברי רש"י מה דלא נזכר בגמרא שהיה שם פהו אחר ומכח קושיא זו פ"י ר"י הלוי שר"ל הקא שקרא אחריו לוי קטן מישראל שקרא אחריו והיינו מדסתם ואמר שקרא אחריו לוי ולא פ"י פדעת רש"י דעיקר חסר מן הספר אף רש"י רצה לפרש באופן אחר אחר שנתקשה לו לדעת הי"מ דמפרשי אם רוצה ישראל לקרות לפני לוי קורא ואם פן לפי הי"מ לא יש הוכחה דהאי גברא הנה פהו דאימא שהיה ישראל לכך פירש דמייירי שהיה שם פהו אחר וכו' פאשר אבאר ומה שמכ"ת הקשה עצמו לדעת לפי דעת רש"י ז"ל עוד יש להסתפק דלמא זה לא הנה פהו והא דקרא אחריו לוי משום שהיה שם פהו אחר ובשביל שלא נתפרד החבילה כמ"ש רש"י ודוקא שאין שם פהו כו' אבל כו' לא נתפרד החבילה ולא יקרא כ"א לוי וכו' עכ"ל.

הנה נפלאתי על דברי מכ"ת. כי נראה מדבריו שדעת מכ"ת הבין בדעת הי"מ דסבירא להו דאף שפבר קרא ישראל גדול לפני לוי מפל מקום כשיש פהו אחר באותו המעמד באותו בהכ"נ יש לקרוא ודוקא הלוי אחר אותו ישראל להשגי ותלה עצמו בתגורתו והקשה לפ"ד אימא גברא לא הנה פהו רק עלה בישראל לגדול ולזה קראו אחריו לוי מפני שהיה שם פהו אחר ולא נתפרד החבילה דהיינו דאז מחוייב לקרות אחריו לוי הנה בעיני יפלא שאם פדבריו פן הוא דמייירי בהכי אם פן יקשה איה קראו בראשון אותו הישראל לגדול הלא כשיש פהו אחר אז לא נתפרד החבילה פלל וא"כ הנה לו לקרות פסדר פהו לוי ישראל פיון שהיה שם פהו אחר אלא מוכח לומר שהאי גברא נמי הנה פהו שקרא ראשון ולכך הנה באמת גם פן פסדר גם א"ל דר"ל דלא הנה פהו פלל רק הישראל הנה גדו' ואין להקשות למה לא קראו לכהו אחר דאולי ס"ל דישראל גדול קורא קודם אפילו במקום שיש פהו פדמצינו גבי רב דקרא בכהני ואע"ג דלאו פהו הוי.

גם זה אינו, דהרי רש"י פי' בהדיא בההוא י"מ דלא יקרא ישראל גדול לפני לוי והיגו כשיש פה לא יקרא שום ישראל במקומו אם פן הדרא קוישיא לדוכת' למה קראוהו לאותו הישראל ראשון פינו שהיה שם פה אחר אלא נדאי מוכח שאותו הקורא ראשון גם פן פה ולכן לפי זה מ"ש מ"ת שעלה בדעתו לפרש כו' עד ר"ל ואף על פי שקרא ישראל גדול לפני הפה צריף לקרוא פה אחר ישראל ואחריו לוי ולא יקרא אפילו ישראל גדול לפני הלוי כו, עכ"ל.

גם זה אינו דממ"נ פשטין שם פה אזי נתפרדה החבילה. ויקרא שלא פסדר כלל לאיזה שירצה יקרא לדעת הי"מ ואם יש שם פה אזי לא נתפרד' החבילה כלל ויקרא פה לוי ישראל ואין קורין לישראל גדול לפני פה או לוי אם לא שישאל גדול בדורו.

כאשר כתבו הפוסקים הביאו הטור בא"ח סי' קל"ה והאריף שם הב"י ומה שכתב הברטנורה בפירו' המשנה פרק הנזקין קורא ראשון פשהם שנים בחכמה אבל ישראל גדול בחכמה קודם לכהן וללוי ורצה מכ"ת להוכיח מזה שר"ל שמתחלה קורא הת"ח ואחר כך פה לוי דז"א רק שהוא פמותו שהוא עולה במקום פה ואין אנו רשאים לקרות אחריו פה ולוי זאת ועוד אחרת כתב רש"י דכשיש פה אין לקרות הישראל גדול ור"ל הנה מי שהיה רק פה לוי וישראל וה"ט דאותו הי"מ כלו' ר' עמרם גאון שהביא בא"ח ולכן יפה ונאה בדיוק רש"י שאם לא הנה פה כ"א שהיה ישראל גדול לא היו קורין אחריו לוי וכמ"ש הב"י שמ"כ.

וכ"כ בשבולי לקט וכו' שאין הלוי במקום שני פשטין שם פה. אלא עולה להראשון או השלישי כדי שלא יאמרו שהראשון הישראל שקראו לפני הלוי הוא פה.

ובזה יתורץ מה שהקשה מהר"ש אינדלש בחידושו ז"ל על דברי רש"י וקשה וקשה לפירושו דמה"ט שהיה שם פה אחר המ"ל דע"כ שקראו ראשון פה הוא פינו שלא קראו בראשון פה אחר שהיה שם ודחק לומר שהיה מסתפק בו שפא גדול הוא פרב דקרי בכנהי ועוד דא"כ אמאי קאמר ולא יקרא ישראל גדול לפני לוי באופן שהניח בצ"ע ולפע"ד נראה דכן הוא האמת שפוננת רש"י פה הוא כדבריו שבא להקשות דהוכיח מזה שזה הראשון הנה פה גם פן שאלו הראשון לא הנה פה רק שהיה פה אחר בבהכ"נ אם פן יקשה למה קראו הלוי אחר הישראל הנה הוי להו לקרות הפה ואחריו אותו הלוי.

ונה שכתב ודקדק בדבריו אי לא דהאי פה הנה לא הנה קרי לוי אפתריה מיז אחר אותו גברא אלא היו קורין פסדר היגו אותו פה האחר ואחריו הנה קורא אותו הלוי אלא נדאי שהיה אותו פה ראשון גם פן פה פמותו ומה שלא כתב רש"י ממש כדברי בהדיא צ"ל דהיגו משום שרש"י מפרש ואזיל לשון הגמ' שקאמר שקרא אחריו לוי ודקדק רש"י מאותו הלשון שזהו מטעם מה שקראו אחר אותו האיש אותו הלוי לכן כתב גם פן רש"י לא הוי קרי לוי אפתריה אבל באמת פוננת רש"י גם פן בזה במה שקראוהו לאותו ישראל בראשון ולא קראו ראשון לכהן ואחריו ללוי רק שכתב וכו' דברי הגמ' כנלע"ד נא יעיין מכ"ת ואחר כך ישלח לידי כתבי זה ובאם שהגאון מו' הושיע יצ"ו והנה פאיתנו הראשון כאשר נקנה לה' יתברך שמו יתן גם לו לעיין בדבר ואליו תשוקתי ובזה תקבלו שלום רב סמוך להכנסת פלה.

ישלח ה' חֲדָוּה וְצַדִּיקָה פִּי הַמְדַבֵּר אוֹהֲבוֹ נֶאֱמָן בְּבְרִית אַבְרָהָם כִּי: סִימָן טו מִי גֹבֵר
כְּאַבְרָהָם הוּא אַבְרָהָם הָאֵדָם הַגָּדוֹל בְּעֵנְקִים אֵלָיו יִדְרֹנְשׁוּ מֵאַפְסֵי אֶרֶץ וּמִמְרַחְקִים. לְלִמּוֹד
מִמְנוּ מִשְׁפָּטִים וְחֻקִּים מְגִלָּה עֲמֻקִּים דְּבָרָיו נִחְמָדִים וּמְתוּקִים .

תַּעֲיִיל פִּילִין בְּקוֹפִין שֶׁל מַחֲטִין הַדְּקִים אֵילָן הַנְּטוּעַ לְרַבִּים. שְׁתוּל עַל פִּלְגֵי מַיִם וְגַבִּים
עוֹשֶׂה פְרִי עֵץ הַדֶּר מְשֻׁנָּה לְשֻׁנָּה הוּא נֶאֱדָר.

הוּא הַחֲכָם הָאֲדִיר. מ"ו נ"י פ"ה ע"ה מוֹפֵת הַדּוֹר הַנֶּעֱרָץ בְּגִדְוֹלָתוֹ הַמְּפֹאָר בְּחֻכְמָתוֹ מִי
לְאַבְרָהָם יִמְלַל כָּל חַיִּדוֹת וְחֻלָּל.

הוּא נֶאֱהָ לְשִׁמוֹ וְשִׁמוֹ נֶאֱהָ לוֹ הַגָּאוֹן תַּפְאֲרַת יִשְׂרָאֵל כְּבוֹד גְּדוֹלַת מַעֲלָתוֹ כְּמוֹהַר"ר אַבְרָהָם
כ"ץ נ"י וְשִׁלּוֹם לְתַהֲיִלַת מַעֲלַת תּוֹרָתוֹ וּלְתַלְמִידָיו הַמְּתַחַמְמִים בְּגִחְלָתוֹ לְעוֹמְתָם בְּרוּךְ
יֵאמְרוּ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כָּלָה יִצְחָק לְבָרְךָ וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹם לְפָנָי כִּי הָיוּ הַמְּשׁוּחַ מְשׁוּחַ מְלַחְמָה:
בְּמַלְחָמָה שֶׁל תּוֹרָה וּבִכְנֵן פִּי וְשִׁפְתוֹ אֶפְתַּח: אֲנֹכִי אֶפָּר וְעָפָר תַּחֲוִיחַ.

אֲשֶׁר הִגִּיעַ לִי אֶתְמוֹל בְּיוֹם הַמְּנוּחַ: מִכְּתָב צַח וּמִצְחָצַח: עוֹלָה לְרִיחַ נְחוּחַ: וְנִעִימִים
לְמִי שֵׁשׁ בְּקִדְקִדוֹ מוֹחַ: וּבָהֶם יִנּוּחוּ יִגִּיעֵי כַח: וְאֲשַׁתְּחֻנָּה מוֹל הַדּוֹם רְגֵלוֹ: שֶׁל רוּם הוֹד
זִיו כ"ת מ"ו בְּקִינָה שְׁתִּים וּבַהֲשַׁתְּחֻנָּה אֶפְיִים.

וְהוֹאֲלָתִי לְדַבֵּר אֲנֹכִי אֶפָּר וְעָפָר לְאֲדָמ"ו וּמִתְחִיל בְּמָה דְסִיִּים רוּם הוֹד מְכ"ת וּבְמֵאֵי
שְׁנֹכְנֵס כ"ת אַחֲרוֹן אֵצֶא רֵאשׁוֹן בְּכַבֵּד פֶּה וּכְבֹד לְשׁוֹן וְאַחֲרֵי רוּאֵי בְּסוּף הִירִיעָה הַקְּדוּשָׁה
הַפְּרוּסָה לְפָנָי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִפִּי כְּבוֹד מ"ו פִּי פִי בְּדַבְרֵי הַיּוֹת דּוֹחָה אוֹתָם בְּשִׂמְלָה
וַיִּמְיָנִי מִקְרַבְתָּ אוֹתָם כִּי נִבְוֶה אֲנִי בָהֶם בְּשִׁלְשָׁה דְרָכִים וְשִׁלְשָׁה הֵמָּה נִפְלְאִים מִמְּנֵי כִי
אַחֲרֵי הָעֵינַן סוּגְיָא דְשִׁמְעָתָא יֵשׁ לְגַמְגָּם בָּהֶם קָצַח: הֵא' בְּשׁוֹם לֵב לְזֹאת אֲשֶׁר שָׁנִי
הַפִּירוּשִׁים שֶׁהֵבִיא רְשִׁי ז"ל וְנִתְפָּרְדָּה הַחֲבִילָה לֹא נִזְכְּרָה בְּמַעֲשֵׂה דִר"א אֲשֶׁר לְפָנֵינוּ כִּי
לֹא דִיבְרוּ שָׁנִי הַמְּפָרְשִׁים בְּמַעֲשֵׂה דְרַבִּי אֲמִי כָּלֵל רַק עַל מֵאֵמַר אַבְיִי בְּמִסְכַּת גִּיטִין נִקְטִינָן
אִם אֵין שָׁם כִּי הָיוּ נִתְפָּרְדָּה הַחֲבִילָה עַל זֶה נִזְכְּרוּ אֵלּוֹ הַשָּׁנִי פִירוּשִׁים וְסוּגְיָא דְשִׁמְעָתָן לֹא
זָכְרוּ בְּפִי כָּלֵל רַק רְשִׁי ז"ל בָּא לְפָרֵשׁ סוּגְיָא דְשִׁמְעָתָן אֵלֶיבֵיָהּ כְּמוֹ שֶׁמְפָרְשִׁים הַתּוֹסֵ'
בְּשֵׁם ר"י הַלּוֹי סוּגְיָא דְהֵכָא אֵיךְ מִתּוֹקְמִי אֵלֶיבֵי' וְלִכֵּן אִם כְּדַעַת אֲדָמ"ו הָעֵינִקְרָ סִמְךָ עַל
הַעֲדוֹת הֵי' מִפְּנֵי שְׁהֵיָה שָׁם כִּי אַחַר וְלֹא קָרָאוּ אוֹתוֹ רֵאשׁוֹן בְּבַהכ"נ ש"מ שְׁנֵה הַרֵאשׁוֹן
גַּם כִּן הֵיָה כִּי אִם כִּן קָשָׁה לָמָּה לוֹ לְהַזְכִּיר בְּעֲדוֹתוֹ שְׁקָרָא אַחֲרָיו לוֹי וּבְנוֹדָי לְרֵשִׁי
ז"ל לֹא קָשָׁה מִיָּדִי כְּאֲמוֹר מִפִּי כְּבוֹדָה וְדַבְרֵי מו' בְּרוּרִים וּמְדוּקְדָקִים הֵמָּה בְּדַבְרֵי רְשִׁי
מִדְּדִיק וְאֵמַר לֹא הֵיָה קוֹרָא לוֹי אַבְתְּרִי' אֲמָנָם לְפִי הָאֲמַת דְּבָרֵי אוֹתוֹ הָעֵד קָשָׁה לָמָּה
כְּאֲמַת בָּא לְהַעֲיִד דְּבָרִים אֲשֶׁר אֵינְצוֹנְרָךְ בָּהֶם מֵה לִי אִם הֵיָה קוֹרָא לוֹי אַחֲרָיו וְיֵמָה לִי אִם
לֹא הֵיָה קוֹרָא לוֹי אַחֲרָיו אֲלֵא זֶה לְבַד רֵאֲיָה הוּאֵיל שְׁהֵיָה שָׁם כִּי אַחַר וְקָרָאוּ לָזֶה וְלֹא
קָרָא לְאוֹתוֹ כִּי רֵאשׁוֹן בְּבַהכ"נ ש"מ דְּהֵאֵי כִּי הָיוּ דַּל"כ לֹא הָיוּ קוֹרְאִין לָזֶה רֵאשׁוֹן
אֲלֵא לְכַהֵן שְׁהֵיָה שָׁם וּבְנוֹדָי עַל רְשִׁי לֹא ק' מִיָּדִי כִּי הוֹצֵרָךְ לְהַאֲרִיךְ בְּלִשׁוֹנוֹ מִפְּנֵי
שְׁמִפְרָשׁ וְאִזְוִל דְּבָרֵי הַגַּמ' הַפֵּל כְּאֲשֶׁר כָּתַב אֲדָמ"ו אֲבָל עַל אוֹתוֹ הָעֵד יֵשׁ לְהַפְלִיא פְּלִיאָה
נִשְׁגָּבָה לָמָּה לוֹ כָּל כָּךְ.

גַּם יֵשׁ לְתַמְנָה הֵלֵא גַם לְפִי רֵאשׁוֹן שְׁפִיר"שִׁי שֶׁהוּאֵיל שְׁקָרָאוּ אַחֲרָיו לוֹי וְלֹא נִתְפָּרְדָּה
הַחֲבִילָה ש"מ דְּהֵאֵי כִּי מֵאֵי אֵינְכָא לְמִימַר לָמָּה לוֹ לָזֶה הוּאֵיל וְהֵיָה שָׁם כִּי אַחַר זֵי מְזָה

הוכחה שהיה זה הראשון פהו ולמה לו להאריך שקרא אחריו לוי וא"כ לכל הפירושים הנה די הוכחה מזה שהיה שם פהו אחר באותו מעמד ולא קראו אותו ראשון וקראו לזה האיש ש"מ דהאי פהו הוי ולמה לרש"י ז"ל לפרש סוגיא דהכא כל חד וחד אליבא פיה שפיה נתפרדה החבילה כי גם זולת פיה יתכן זה שהיה פהו ודוחק לומר שלפיה פיה הראשון לא היה שם פהו אחר כי מנ"ל לרש"י ז"ל אחר ששני המפרשים ה"ל לא דברו במעשה דר"א פלל מנ"ל לחלק ביניהם כאשר יחדתי לעיל והוצעתי אותו למעלה בתחלת דברי הגם למעלה אין בהם צורך ואין לעיל מקומו ושניה להכא וגם אינו קרוב לשכל שמפרשי בתראי יחלקו במעש' דגמ' איה הוי ולא יהיה להם סמך מהגמ' ואין אלו אלא דברי גביאות אלא ונדאי גם לפי הראשון י"ל שהיה שם פהו אחר א"כ אם לא תלה העדות בקמה שקראו אחריו לוי אלא אם היה שם פהו אחר אם לא היה צריך רש"י ז"ל להזכיר פירושו מה שהם מפרשים במאמר אבני נתפרדה החבילה כי מה צורך בפיה נתפרדה החבילה כי זולת זה יוכרח שזה היה פהו הואיל והיה שם פהו אחר פאמור: הספק השני איה מוכרח מזה שהיה זה פהו הואיל וקרא ראשון בבהכ"נ ולא אותו הפהו אחר שהיה שם דלמא שהפהו אחר שהיה שם נמן לו רשות ומחל לו לעלות בראשונה פמאמר רב מתנא בפ' הניזקין דנ"ט ע"ב הא דאמרת בבהכ"נ לא לא אמרן אלא בשבתות וי"ט דשכיחי רבים אבל בשני וחמישי לא הרי שבבהכ"נ אם הפהו נותן רשות לגדול ממנו רשאי וא"כ דלמא גם פאן הפהו אחר שהיה שם נמן רשות לזה שפא עליו אותו מעיד להעיד לפני ר' אמי ולא פהו הוא אלא שהיה גדול מאותו פהו אחר שהיה שם ובפרט לדברי הרמב"ם ז"ל בפ' המשנה.

ולדברי רבינו עובדיה מברטנורא שלעולם פהו עם הארץ אינו עולה לפני ישראל הגדול ממנו לפניו לקרות בס"ת ומייתי ראיה מהאי דתנינן בהוריות ממזר ת"ח קודם לכה"ג ע"ה א"כ אם הפהו נותן רשות גם בשבת וי"ט עולה ישראל הגדול ממנו לפניו לקרות בס"ת א"כ האיה יש להוכיח מזה הואיל שהיה שם פהו אחר שזה הראשון פהו הוא דלמא זה לאו פהו הוא והא שלא היה קורא לאותו פהו אחר שהיה שם דלמא פהו ע"ה היה וליפא לבדות מלבינו שהיה אותו הפהו גדול כמו זה מאחר שלא זכר רש"י פלל ועל הראשונים אנו מצטערים שמפרש רש"י ז"ל שהיה שם פהו אחר מאי שלא הזכיר בגמ' ועתה באנו להוסיף מאי שלא נזכר בדברי רש"י ז"ל אפילו ובנדאי רש"י לא היה שתק מזה כי זה הוא הלכה רוחת בישראל וליפא למימר דרש"י פליג עליו ואף אם פליג עליו שאף מדינא דגמ' אין ישראל גדול קודם לכהו ע"ה אינו פליג על רב מתנא שאמר שבב' וה' דלא שכיחי רבים אם נמן רשות לגדול ממנו רשאי דאפ"י בשבתות וי"ט היו עולים ר' אמי ור' אסי לפני הפהו וכן גברא שפא להעיד עליו לפני ר' אמי שר' אמי הי' מסופק בו שפא היה גדול הדור כמו רב שקרא בכהני כמו שמשמע מדברי רש"י בד"ה בחזקת שהוא גדול פדאמרינן בעלמא רב קרא בכהני הרי שהיה ר' אמי מסופק בו שפא היה גדול הדור כמו רב בדורו שהיה גדול הדור ומזה תמה אני על מוהרש"א ז"ל שפכת שזהו דוחק ובאמת לפ"ד הרמב"ם ורבינו עובדיה מברטנורא ומקוצור פסקי הרא"ש שהספימו פולם שמדינא דגמרא פהו ע"ה קורא לפניו ת"ח הגדול ממנו אפילו אינו גדול בדורו אין פאן קושטיא פלל כאשר אמרתי דמזה לחוד אין להוכיח פלל הואיל שהיה שם פהו אחר ולא קראו אותו ראשון בבהכ"נ שזה פהו הוא דלמא גדול הנה מפהו האחר

שְׁהִיָּה שֶׁם וּדְבָרִים הִלְלוּ אֵין בָּהֶם סֶפֶק כָּלֵל מְאֹרֵי דְאִבְרָהִם יוֹדֵעַ כִּי בְּמִוִּשְׁפָּל הִרְאִישׁוֹן הִיָּה קִשְׁיָה לִי הַקּוֹשֵׁיָה אֲשֶׁר הִרְגִישׁ בָּהּ הַמְהַרְשֵׁ"א וּמִפְּנֵי קוֹשֵׁיָה זֹאת יֵצְאֵתִי חוּץ לְשִׁטָּה וְאֵל יִחְשְׁדֵנִי רוּם הוּד כ"ת שֶׁהַעֲלִים מִמֶּנִּי הַפְּשׁוּטָה וּמִש"ה יֵצְאֵתִי חוּץ לְגֵדֵר הַשִּׁטָּה.

אֵלָּא כִּף אָמְרוּ הַמוֹשְׁלִים אִם דְּרָף הַכְּבוֹשׁ אֵינוֹ כְּבוֹשׁ לְפָנֶיהָ וְחִלּוּטָה. אֲזִי בִלְתִי חֲרָטָה כִּלְךָ עֲצָמָה לְדְרָף אֲחֵרִיתָא וְלָכֵן שְׁמַתִּי פָּנֵי לְלֶקֶת חוּצָה לְפָרֵשׁ מֵה שְׁאֲמַרְתִּי לְפּוֹם רִיָּהֲטָא.

וְנִחְזוֹר לְעִנְיָנֵינוּ שְׁגָם מִטַּעַם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁפָּתַב אֲדַמ"ו לְפִי שֶׁנִּרְאָה מְדַבְּרֵי מ"ו מֵה שְׁפִי י"מ בְּמִקוֹם שְׁאֵין פֶּהֵן אִם רוּצָה יִשְׂרָאֵל קוֹרָא לְפָנֵי לֵוִי הוּא מְדַבֵּר שְׁקוֹרָא רֵאשׁוֹן בְּבִכָּה"נ וְהֵינּוּ לְפָנֵי לֵוִי הַקּוֹרָא שְׁנֵי בְּזָה אֲנִי מְבֹכָה מְאֹד וּמְאֹד מִכְּמָה רְאִיוֹת כִּי מִפִּי רִש"י דְּבִשְׁמַעְתָּן שְׁלֵא הַזְּפִיר יִשְׂרָאֵל גְּדוֹל אֵלָּא סֵתָם יִשְׂרָאֵל בְּאָמְרוּ אִם רוּצָה יִשְׂרָאֵל קוֹרָא לְפָנֵי לֵוִי וְלֹא אָמַר יִשְׂרָאֵל גְּדוֹל מִשְׁמַע שְׁאֵינוֹ מְדַבֵּר אֵלָּא בִּישְׂרָאֵל שְׁקוֹרָא שְׁלִישִׁי עֲכָשְׁוֹ שְׁנִתְפָּרַד הַחֲבִילָה הוּא קוֹרָא בְּמִקוֹם לֵוִי דְּהֵינּוּ שְׁנֵי בְּבִכָּה"נ וְלֵוִי קוֹרָא אֲחֵרִי דְּהֵינּוּ בְּשְׁלִישִׁי וְכֵן מִשְׁמַע בְּמַס' גִּיטִין בְּפִי הַר"י הַלְלוּ שֶׁהוּא הֵי"מ דְּהִקָּא וְנ"ל נִתְפָּרַדָה הַחֲבִילָה אֵין סֵדֵר לְדַבֵּר לְהַקְדִּים לֵוִי לִישְׂרָאֵל וּמִי שֶׁיִּרְצָה יִקְדִּים הֵנָּה זֶה אֵינוֹ מְדַבֵּר בִּישְׂרָאֵל אִם יִרְצָה יִקְדִּים וְיִקְרָא רֵאשׁוֹן בְּמִקוֹם פֶּהֵן כִּי זֶהוּ אֵינוֹ אֵלָּא בִּישְׂרָאֵל גְּדוֹל כְּמִבְּנֹאֵר וּמִדְּלֵא הַזְּפִיר יִשְׂרָאֵל גְּדוֹל אֵלָּא סֵתָם אֵין סֵדֵר לְדַבֵּר לְהַקְדִּים לֵוִי לִישְׂרָאֵל מִשְׁמַע שֶׁיִּשְׂרָאֵל אַע"פ שְׁאֵינוֹ גְּדוֹל וְדַרְכּוֹ לְקִרוֹת שְׁלִישִׁי עֲכָשְׁוֹ שְׁנִתְפָּרַד הַחֲבִילָה יִקְרָא שְׁנֵי קוֹדֵם לְלֵוִי הַקּוֹרָא עֲכָשְׁוֹ שְׁלִישִׁי: וְכֵן מִבְּנֹאֵר בְּדַבְּרֵי הָרֵא"ש ו"ל שְׁמַבִּיא בְּמַס' גִּיטִין בְּפִי הַנְּזַקִּין שְׁנֵי פִירוּשִׁים שֶׁל רִש"י וְנ"ל פִּירֵשׁ"י שְׁלֵא יִקְרָא הַלְלוּ כָּלֵל פִּי אַחֵר שְׁלֵא יִקְרָא הַלְלוּ בְּמִקוֹמוֹ וַיְכּוֹל יִשְׂרָאֵל שֶׁיְהִי קוֹרָא לְפָנֵי הַרִי בְּהִדְיָא שְׁאֵינוֹ מְדַבֵּר אֵלָּא בִּישְׂרָאֵל הַקּוֹרָא שְׁלִישִׁי אֲחֵרִי עֲכָשְׁוֹ הוּא יִקְרָא לְפָנֵי הַלְלוּ וְהוּא יִקְרָא שְׁנֵי וְהַלְלוּ יִקְרָא שְׁלִישִׁי וְכֵן מוֹכַח מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' בַּד"ה לְפִי פִי ר"י הַלְלוּ כו' וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ הֵכִי שְׁקוֹרָא אֲחֵרִי לֵוִי קָטָן מִישְׂרָאֵל הַקּוֹרָא אֲחֵרִי מִשְׁמַע מִישְׂרָאֵל הַקּוֹרָא שְׁלִישִׁי בְּבִה"כ הוּא מְדַבֵּר וַא"כ מֵה שְׁמַבִּיא רִש"י ו"ל הֵי"מ כָּאֵן וּמְפָרֵשׁ אֲלִיבָא סוּגְיָא דְּהִקָּא בְּאֹמְרוֹ וְדוּקָא אִם אֵין שֶׁם פֶּהֵן אֲבָל אִם יֵשׁ שֶׁם פֶּהֵן לֹא נִתְפָּרַד הַחֲבִילָה וְלֹא יִקְרָא יִשְׂרָאֵל גְּדוֹל לְפָנֵי לֵוִי ע"כ אֵינוֹ מְדַבֵּר אֵלָּא בִּישְׂרָאֵל הַקּוֹרָא שְׁלִישִׁי עֲכָשְׁוֹ יִקְרָא שְׁנֵי כִּי מְאָמַר וְדוּקָא הוּא קָאֵי עַל דְּבַרֵי הֵי"מ שֶׁכ' אִם רוּצָה יִשְׂרָאֵל קוֹרָא לְפָנֵי לֵוִי א"כ גַּם מְאָמַר וְדוּקָא הַמוֹסָב עֲלֵיו ג"כ מְדַבֵּר בְּאֹתוֹ יִשְׂרָאֵל כִּי אֵינוֹ מְדַבֵּר אֵלָּא דְּבַר וְהַפּוֹכּוֹ פִּי דוּקָא מֵה שְׁאֲמַרְתִּי שֶׁיִּשְׂרָאֵל קוֹרָא לְפָנֵי לֵוִי הֵינּוּ שְׁנֵי קוֹדֵם לְלֵוִי הַקּוֹרָא בְּשְׁלִישִׁי הֵינּוּ אִם אֵין שֶׁם פֶּהֵן אֲבָל אִם יֵשׁ שֶׁם פֶּהֵן אֹתוֹ יִשְׂרָאֵל הַנְּזַפֵּר לֹא יִקְרָא לְפָנֵי לֵוִי וְהֵא דְּכַתְּבֵי יִשְׂרָאֵל גְּדוֹל וְלֹא כָּתַב יִשְׂרָאֵל סֵתָם הוּא מִטַּעַם דְּכַתְּבֵי הָרֵא"ש ו"ל בְּגִיטִין בְּפ' הַנְּזַפֵּר וְנ"ל וְהַרִיצ"ב אֵהִיָּה תּוֹפֵס זֶה הַלְשׁוֹן דִּי"מ עֵיקַר וְדוּקָא אִם הֵיִשְׂרָאֵל הוּא חָשׁוּב מִמֶּנּוּ אֲבָל אִם שְׁנוּיִם הַלְלוּ קוֹדֵם כו' וְכֵן אַף הֵיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא קוֹרָא עֲכָשְׁוֹ שְׁנֵי אִם נִתְפָּרַד הַחֲבִילָה צְרִיף לְהִיוֹת עַכ"פ גְּדוֹל מְלֵוִי אֲבָל אִם שְׁנֵיָהֶם שְׁנוּיִם הַלְלוּ קוֹדֵם וְאִם נִתְפָּרַד הַחֲבִילָה וּכ"מ מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' דְּשְׁמַעְתָּן בְּבִיאֵרוֹ בְּדַבְּרֵי ר"י הַלְלוּ יֵשׁ לְפָרֵשׁ הֵכִי שְׁקָרָא אֲחֵרִי לֵוִי קָטָן מִישְׂרָאֵל הַקּוֹרָא אֲחֵרִי כְּלוּמַר הֵא אִם לֹא הִיָּה הַלְלוּ קָטָן מִישְׂרָאֵל הַקּוֹרָא אֲחֵרִי אֵלָּא הֵיִשְׂרָאֵל הִיָּה קָטָן אוֹ שְׁנֵי לֹא הִיָּה מְכָאֵן רֵא"י שְׁנֵי הִיָּה פֶּהֵן גַּם שֶׁהִיוּ קוֹרְאִין אֲחֵרִי לֵוִי כִּי דְלָמָּא הֵא דְלֹא קָרְאוּ הֵיִשְׂרָאֵל לְפָנֵי כִּי הַלְלוּ שְׁנֵי הוּא לְלֵוִי שְׁקָרְאוּ אֲחֵרִי וְאֵז הַלְלוּ קוֹדֵם אַע"פ שְׁנִתְפָּרַד הַחֲבִילָה וְלָכֵן פִּירֵשׁוּ הַתּוֹס' שֶׁהִיָּה הַלְלוּ קָטָן מִישְׂרָאֵל הַקּוֹרָא אֲחֵרִי א"כ בְּנוֹדָאֵי זֶה פֶּהֵן הוּא דַּל"כ הִיָּה

הַיִּשְׂרָאֵל קוֹדֵם הוֹאִיל וְהָיָה גְדוֹל מְלֹוֹ וְאֶפְשָׁר שְׁזָה ג"כ קָשָׁה לְרַשִׁי י"ל וּמִש"ה פִּי שְׁהִיָּה שָׁם פֶּהַן אַחַר וְלִכְּנֹן מִשׁוּם כָּל הַדְּבָרִים הַנ"ל אֵין סְתִירָה לְדַבְרֵי אֲשֶׁר עָלוּ עַל לִבִּי כִּי מָה שְׁהִקְשָׁה רוּם הוּד מִכ"ת אֲדַמ"ו אִם הָיָה שָׁם פֶּהַן אַחַר לָמָּה קָרָאוּ לָזֶה שְׁלֹא הָיָה פֶּהַן וְלֹא קָרָאוּ כְּסֹדֵר פֶּהַן וְלֹוֹי וְכַתֵּב רוּם הוּד כ"ת דְּאֶפְשָׁר שִׁס"ל לְדַעַת הִי"מ הַגְּדוֹל קוֹרָא לִפְנֵי פֶּהַן כְּדַעַת ר"ע מִבְּרִטְנֹוֹרָא גַם ז"א דְּהָרֵי רַשִׁי פִּי בְּהָאֵי י"מ וְלֹא יִקְרָא יִשְׂרָאֵל גְּדוֹל לִפְנֵי לֹוֹי וְהִיָּנֹו בְּדִרְךָ כָּלֵל וְכוּ' וְאֶמְנֵם בְּדַבְרֵי אֲשֶׁר הִנְצַעְתִּי שְׁאִינוּ מְדַבְּרֵי אֱלֹא בְּיִשְׂרָאֵל גְּדוֹל קוֹרָא שְׁנֵי וְלֹא בְּיִשְׂרָאֵל גְּדוֹל הַקוֹרָא רֵאשׁוֹן יֵשׁ פְּנִיִם לְדַבְרֵי וְאֵין סְתִירָה כִּי מְוִכָּרַח גַם בְּדַבְרֵי הִי"מ שְׁיִשְׂרָאֵל גְּדוֹל קוֹרָא לִפְנֵי פֶּהַן שְׁהָרֵי ר' אֲמִי וּר' אֲסִי וְרַב קָרָא בְּכַהֲנֵי אֶף שְׁהָיָה שָׁם פֶּהַן כְּמוֹ שֶׁפִּי הַרְמַב"ם בְּפִי הַמְּשֻׁנָּה בְּגִיטִין וְגַם בְּגִבְרָא זֶה הָיָה הַסְּפֵק אִם הָיָה כְּרַב שְׁהָרֵי אֲמַר בְּחֻזְקָתָהּ שְׁהוּא גְּדוֹל כְּמוֹ שֶׁפִּירֵשׁ"י דְּאֶמְרִינֵן בְּעֻלְמָא רַב קָרִי בְּכַהֲנֵי וְכוּ' וְגַם מִשְׁמַע הֶתֶם בְּגַמ' אַעֲפ"י שְׁאִינוּ גְּדוֹל בְּדוֹרוֹ אֱלֹא גְּדוֹל מְמַנֹּו כְּמֵאֲמַר רַב מִתְּנָא שְׁאֲמַר אִם נִתְּן רִשׁוּת לְגְּדוֹל מְמַנֹּו וְלֹא קֵאֲמַר לְגְּדוֹל בְּדוֹרוֹ אֶף עַל גַּב דְּאֲמַר הֶתֶם.

בב' וה' ולא בשבתות וי"ט מ"מ נלמוד החיוב מן השלילה כלומר דדוקא בשבתות וי"ט יצטרף דדוקא להיות גדול הדור כמו ר' אמי ור"א אבל בשאר ימים לא יצטרף אלא גדול מפהן שיש שם לחוד וא"ת ומעשה דהכא לא היה בב' וה' מדפני רש"י או בחזקת שהוא גדול כדאמרינן בעלמא רב קרי בכהני ואילו היה בשני נחמישי לא יצטרף להביא ראיה מרב שהוא גדול הדור שהוא קורא אפילו בשבתות וי"ט כמו ר' אמי ור' אסי די"ל באמת מה שאמר ר"א או בחזקת שהוא גדול לאו פני בחזקת גדול הדור אלא בחזקת שהוא גדול יותר מפהן שהיה שם ומנ"ל לרש"י באמת ואם גם בשבת וי"ט הוא מדבר עדיין יש מקום לומר שקראו לפני פהן אף שהיה שם פהן אחר מפני שהיה מסופק בו אם היה אדם גדול כרב וא"כ ממ"נ אם נאמר שהיה מסופק בו שהיה אדם גדול כרב א"כ מכ"ש היה ראוי לעלות לפני הפהן אפילו בשבת וי"ט ואם לא היה מסופק בו רק אם היה גדול יותר מאותו הפהן א"כ ליכא הוכחה מזה שהיה בשבת וי"ט.

א"כ י"ל שהיה בב' וה' ואז אפילו ישראל שאינו גדול בדורו אלא גדול מפהן קורא לפניו: אמנם בזה אשתחווה ואומר מודים מודים במה שמשחק אותו החרש והמסגר האלוף אדמ"ו שעלתה על רוחו אף שקראו כבר אדם גדול עדיין לא נתפרד החבילה אם יש פהן באותו מעמד וזה לא מצאתי בשום פוסק שמדבר בזה הגם שיש לי קצת ראיה מהגמ' דגיטין אם הפהן נותן רשות לגדול ממנו אזי רשאי לעלות הגדול לפני הפהן ואז נתפרדה החבילה וא"כ יש ביז הלוי למחות ולומר לפהן אין בידיך למחול כבודי פי על כבודך יכול אתה למחול אבל על כבודי לאו כל כמינה ואתה במחילתך לגדול אני מפסיד לפי פי הראשון שאינו קורא כלל אלא נודאי מדיכול הפהן להרשות לגדול בנודאי לא הפסיד הלוי מזה כלום ויכול לעלות אח"כ וכזה מצאתי שמקשה הרב הגדול בעל תוס' י"ט בפ' מי שהי' נשוי אם היה כתובה של א' מנה וא' מאתים וא' שלש מאות ואין שם אלא מאתים של מנה נוטלת חמשים ושל מאתים ושל שלש מאות ג' ג' של דגרי זהב ומקש' בגמ' של מנה נוטלת נ' תלתא ותלתין ותלתא היא דאית לה אמר שמואל בכותבת בעלת ר' לבעלת ק' דו"ד אין לי עמך במנה ומקשה בגמ' א"ה אימא סיפא של ר' ושל ג' מאות ג' ג' דגרי זהב תימא לה הא סלקת נפשך: משום דאמר לה מדו"ד הוא דסליקת נפשאי

ופירש"י לא נתתי חלקי במתנה ומה שגבתה לא בשליחותי נטלת שתאמר לי זו נוטלת חלקך אני סלקתי עצמי מליבת לך ומלמעט חלקי במנה וכו' ומקשה בעל תוס' י"ט עדיין קשה תימא בעלת ג' מאות לבעלת ר' לאו כל כמינה שתגרום לי היזק והפסד.

פי זולת מחילתה הייתי נוטלת שלישי במנה ראשון והחצי במנה שני ועתה אני מפסיד ואין לי עכשיו הספר בנדי לכן לא אוכל לכוון לשונו הנה א"כ אם במקום פה הוא כ"ש בכבוד המקום ובכבוד גופו עאכ"ו: וכן מציינו גבי המוכר שטר חוב לחבירו שפטעם שיש למוכר קצת שיעבוד בו לכן יכול למחול ואי לא הכי לא היה יכול למחול ואפ"ה יש כמה גדולים שפוכרים שיצטרף לשלם: וא"כ גם בכאן יכול לומר פה אתה מוחל לישראל ובה אתה גורם לי הפסד אלא ונדאי שאין עדיין ללוי פסידא פאמור וכן אני הדל בשכל ובער לא אוכל מרב קוצר רוח להעלות גם כל הדברים אשר בלבי על הפתח ורוחי מקשקש בקרבי לידע דברי רש"י כי נבואה אני בו מאד ומאד מחמת כמה ספיקות אשר לא העליתי עוד על היריעה זאת ואלה לקבל אי"ה רום הוד כ"ת ומי יתן ידעתי ואמצאהו: ובאם יגזור עלינו המקום חיים על מ"ה הגאון אלה ואשים הדברים יקרים של רום הוד כ"ת לפניו ואשא ואתן עמו וכן אכתוב היריעה מול היריעה שני כתבים הבאים כא' אמרי פי הצעיר ונבזה עבד אברהם יצחק איש אוסטרניץ סימן טז אנכי הרוואה את הנשמע מפי כתבו הנעימי המסולאים בפז ופניני נצמדי כבעל פאר.

מפואר ומהודר פרי עץ הדר לו תואר ולו הדר אשר העלה ואשר הביא בכתב מכתב מכ"ת אשר הרפיב בתרי ותלת ספיקי ובספק ספיקא דיומא אפרש אעיקרא דדינא אי אימי חול בה"ב או ביום השבת: ואני אענה לפי חלקי כי בעיני לע"ד לית דין צריף חשש ובשש אשר נראה לי בזה שאלו הב' פירושים מה שהביא רש"י הם מחולקים בשלשה דברים: וזה יצא בראשונה מעיקרא דדינא.

פי נ"ל דעת פ"ה הראשון הוא אם אין שם פהו אין לוי קורא אחריו כלל ועיקר דמפרשי הכי בגמ' דגיטין דאין לוי קורא במקום שאין שם פהו והיינו בשום אופן אינו עולה למנין ז' או ג' ולפ"ד עולה הפל על נכון בדברי הגמ' שלא צריף לפרש שום דבר אף לדעת הי"מ שמפרשי בגמרא דגיטין אם אין שם פהו דנתפרד החבילה היינו שהלוי קורא עכ"פ אף שיש להישאר רשות יהיה מי שיהיה לקרות לפני לוי וה"ט פיון שנתפרד החבילה א"כ אין שוב שום מעלה להלוי מצד הלוייה אף שלא הורע פחו כ"א כאחד משבטי ישראל ולכן מותר לו לעלות ג"כ אם מותר לו ללוי להעלות במקום השני בזה יש חלוקי דינים פי קצת פוסקים ס"ל דרשאי ורוב פוסקים ס"ל דאינו רשאי מטעם שלא יאמרו הישראל שקרא מלפניו ראשון הנה פהו וקרא אחריו לוי ואין מותר לעלות כ"א לראשון או לשלישי לאפוקי לא למנין השני וס"ל להי"מ שהביא רש"י דמותר לעלות ללוי אף להשני דאל"כ, יקשה דה"ל לרש"י להוכיח בקצרה דמוכרחין לומר שהיה הקורא הראשון פהו דאל"כ לא היה ביד לוי לעלות אחריו להשני אחר הישראל פיון שאין שם פהו אלא ונדאי מוכרח לומר שהיה הקורא הראשון פהו אף צ"ל לדעת הי"מ דס"ל דרשות להלוי לקרוא גם להשני כשאין שם פהו ולכן מוכרח רש"י לפרש ולסיים לאותו דעת הי"מ שהיה שם פהו אחר ולכן מוכרח לומר דהיה הקורא ראשון גם כן פהו דזולת זה לא היה ביד הלוי לעלות אחריו הב' דלדעת הפירוש ראשון לא מיירי בשום אופן

שְׁהִיָּה שֶׁמֶּה פֶּהֶן אַחַר פִּינּוֹן דְּלֵא פִּינְשׁוּ בַּגַּמ' וְא"צ לֹמֵר וְלִדְחֹק מְסַבְּרָא שְׁהִיָּה שֶׁמֶּה פֶּהֶן אַחַר פִּי מַנִּי וְבִי מוֹכַח שְׁהִיָּה פֶּהֶן מְדַקְרָא אַחֲרֵי לֹי דְלִדְעַתְמָם לְפִי הַדִּין בְּשֵׁאִין שֶׁמֶּה פֶּהֶן א"א בְּעוֹלָה לְעֵלּוֹ הַלְוִי לְמַנְיֵן הַקְּרוֹאִי שְׁנִתְפָּרַד הַחֲבִילָה לְגַמְרֵי מִשָּׂא"כ לְדַעַת הִי"מ שְׁהִיָּה ס"ל לְפִי הַדִּין וְהַדָּת שְׂאָף שְׁנִתְפָּרַד הַחֲבִילָה מ"מ עוֹלָה הַלְוִי לְקִרְוֹת בְּתוֹרָה וְלֹא גִרְע הַלְוִי מִיִּשְׂרָאֵל רַק שְׁהַפְסִיד שְׂאִין מִצַּד הַחַיּוֹב לְעֵלוֹת בְּמַקּוֹם הַשְּׁנִי דְוּוֹקָא וְרִשׁוֹת בְּיַד יִשְׂרָאֵל לְעֵלוֹת לְפָנָיו וְלִכְּוֹן לֹא הָיָה מוֹכַח לֹמֵר שְׁהַקּוֹר' שְׁלִפְנָיו הָיָה פֶּהֶן וְלֹא יִשְׂרָאֵל גְּדוֹל לְכַף מְוֹכַח רִש"י לְפָרֵשׁ לְאוֹתוֹ הִי"מ דְּמִיַּיְרֵי בְּגַמְר' שְׁהִיָּה שֶׁמֶּה פֶּהֶן אַחַר וְלִזָּה מְוֹכַח לֹמֵר שְׁהִיָּה הַקּוֹרָא לְפָנָיו גַּם כֵּן פֶּהֶן: הַג' דְּלִדְעַת פִּירוּשׁ הָרֵאשׁוֹן מוֹכַח מְדַבְּרֵי הַגַּמ' מְדַקְרָא מִרְש"י אַחֲרֵי לֹי הִינְנוּ מְתִיבַת דְּקַר' דִּינִיק וְא"כ הַתִּיבַת אַחֲרֵי הוּא מְיַתֵּר דְּלֹא ה"ל לְמִימַר כ"א שְׁקַר' לֹי אִף לְדַעַת הִי"מ הוּא לְהִפְקֵף שְׁדִינִיק מְתִיבַת אַחֲרֵי וְהִינְנוּ ש"ס"ל לְהִי"מ דְוּוֹקָא שְׁהִיָּה שֶׁמֶּה פֶּהֶן אַחַר וְלִכְּוֹן אֲזַי א"א לְקִרְוֹת הַלְוִי לְהַשְּׁנִי אַחֲרֵי כְּדֵי שְׁלֹא יֵאמְרוּ שְׁהַקּוֹרָא שְׁעוֹלָה לְפָנָיו הָיָה פֶּהֶן דְּאִף שְׁיֵשׁ בְּיַד אוֹתוֹ הַפֶּהֶן לְמַחֲוֹל עַל כְּבוֹדוֹ וְלְקִרְוֹת הַיִּשְׂרָאֵל גְּדוֹל בְּמַקּוֹמוֹ מ"מ א"א לְקִרְוֹת לְלֹי אַחֲרֵי מִיַּד כְּדֵי שְׁלֹא יֵאמְרוּ שְׁהַקּוֹר' לְפָנָיו הָיָה פֶּהֶן מִשָּׂא"כ כְּשֵׁלֹא יֵשׁ שֶׁמֶּה פֶּהֶן שְׁנִתְפָּרַד הַחֲבִילָה לְגַמְרֵי דְמוֹתֵר לְעֵלוֹת לְהַלְוִי אַחַר יִשְׂרָאֵל גְּדוֹל אֲשֶׁר עָלָה לְפָנָיו וְלִכְּוֹן יַעֲלֶה עַל נְכוֹן שְׁמֹנְכָרַח לֹמֵר שְׁהִיָּה פֶּהֶן אֲשֶׁר עָלָה לְרֵאשׁוֹן פִּינּוֹן שְׁהִיָּה שֶׁמֶּה פֶּהֶן אַחַר: וְהִנֵּה מְכַל זֶה יְבִיט נָא מַכ"ט בְּשׁוֹרֵי אֲשֶׁר הוּא הַפֶּל עַל נְכוֹן שְׁלֹא יִקְשֶׁה שׁוֹם דְּבַר שְׁיִתְוַרְצַץ כָּל קוֹשְׁיוֹתָיו אֲשֶׁר הִקְשֶׁה בְּיוֹם קְדוּמָה.

הִלָּא הֵא' אֲשֶׁר הִקְשֶׁה עַל אוֹתוֹ הַעֲדָה לְמַה הַנּוֹכַח בְּעֵדוּתוֹ וְהוֹכִיחַ מִצַּד שְׁקַרָא אַחֲרֵי לֹי וְלֹא הוֹכִיחַ מְדַקְרָא אוֹתוֹ הַיִּשְׂרָאֵל גְּדוֹל רֵאשׁוֹן וְלֹא אוֹתוֹ פֶּהֶן אַחַר: זֶה אֵינּוּ קוֹשְׁיָא כָּלֵל דְּאִמָּא שְׁהַפֶּהֶן מְחַל לוֹ עַל כְּבוֹדוֹ אִף לְקִרְוֹת לְלֹי אַחֲרֵי זֶה א"א מְשׁוּם הַרְוֵאִים שְׁיֵאמְרוּ אֵלּוּ לֹא הָיָה הַקּוֹרָא רֵאשׁוֹן פֶּהֶן לֹא הָיָה לוֹ לְקִרְוֹת לְלֹי שְׁנֵי פִינּוֹן דְּאֲפָשֶׁר לְקִרְוֹת לְאוֹתוֹ הַפֶּהֶן לְרֵאשׁוֹן וְהַלְוִי לְשְׁנֵי עוֹלִין כְּסִדֵּר כְּלוּמַר דְּאֲפָשֶׁר דְּאִין יְכוּל לְמַחֲוֹל אִם יֵשׁ שֶׁמֶּה לֹי דְאִם יְכוּל לְמַחֲוֹל עַל כְּבוֹדוֹ וְלְקִרְוֹת הַתַּלְמִיד חָכָם שְׁיַעֲלֶה בְּמַקּוֹמוֹ מִה שְׂאִין כֵּן לְהַלְוִי שְׁיַעֲלֶה אַחֲרֵי אֵין יְכוּל לְמַחֲוֹל הַכְּבוֹד מִה שְׁנוֹגֵעַ לְהַלְוִי וְלִכְּוֹן דְּקִדְקָא מִה שְׁקַרָא אַחֲרֵי לֹי מְתִיבַת אַחֲרֵי דְקִדְקָא שְׁקַרָאוּהוּ לְהַשְּׁנִי וְדוּוֹקָא כְּשֵׁיִשׁ שֶׁמֶּה פֶּהֶן אֲבָל כְּשֵׁאִין שֶׁמֶּה פֶּהֶן כָּלֵל אֲזַי נִתְפָּרַד הַחֲבִילָה לְגַמְרֵי נְאֻז רִשׁוֹת לְלֹי לְעֵלוֹת לְשְׁנֵי אִף אַחַר יִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ אֲמַת וְנְכוֹן: וְאֵין לֹמֵר אִמָּא דְגַם הַלְוִי מְחַל לְאוֹתוֹ הַיִּשְׂרָאֵל לְקִרְוֹת לְפָנָיו וְהוּא יַעֲלֶה אַחֲרֵי זֶה אֵין בְּיַדוֹ לְמַחֲוֹל בְּמַקּוֹם שְׁיֵשׁ חֲשֵׁשׁ לְבֵא לְיַד אִסּוּר שְׁיֵאמְרוּ עַל אוֹתוֹ שְׁקַרָא לְפָנָיו שְׁהוּא פֶּהֶן כִּי לֹא יִדְעוּ שְׁמְחַל וְתַדַּע שְׁהַדִּין כֵּן הוּא דְאֵין הַלְוִי יְכוּל לְמַחֲוֹל כָּלֵל וְכִמוֹ שְׁפַתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּאִף אִם אֵין שֶׁמֶּה פֶּהֶן אֵין לְהַעֲלוֹת לְהַלְוִי בְּמַקּוֹם שְׁנֵי מְטַעַם זֶה וְלֹא אֲמַרִינּוּ דִּהִלָּא יֵשׁ חֲשֵׁשׁ לְזֶה שְׁיֵאמְרוּ שְׁהַרֵאשׁוֹן שְׁלִפְנָיו הוּא פֶּהֶן שְׁיֵאמְרוּ גַם אוֹיֵל מְחַל לוֹ הַלְוִי שְׁיַעֲלֶה אוֹתוֹ הַיִּשְׂרָאֵל גְּדוֹל בְּמַקּוֹמוֹ לְרֵאשׁוֹן אֲלָא וְדִאי גַבִּי הַלְוִי לֹא אֲמַרִינּוּ הִכִּי וַיֵּשׁ לְחוּשׁ שְׁיֵאמְרוּ שְׁאוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹן הָיָה פֶּהֶן מְדַעֲלָה לְפָנָיו לֹי מַכ"ט וְ"ו כְּשֵׁיִשׁ שֶׁמֶּה פֶּהֶן אַחַר שְׁיֵאמְרוּ שְׁמֹנְכָרַח לֹמֵר שְׁאוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹן הָיָה פֶּהֶן מְדַעֲלָה לְפָנָיו הַפֶּהֶן אַחַר וְקַרְאֵי אוֹתוֹ לְרֵאשׁוֹן וְלֹי לְהַשְּׁנִי [וְאִף גַּם מִה שְׁפַתְבוּ בְּגַמְרָא בְּעֵלְמָא רַב קָרִי בְּכַהֲנֵי אִף עַל גַּב דְּלֹאוּ פֶּהֶן הוּא וְהָיָה שֶׁמֶּה פֶּהֶן אַחֲרֵי מִיַּיְרֵי ג"כ שְׁלֹא הָיָה נִקְרָא אַחֲרֵי לֹי לְהַשְּׁנִי וְדוּ"ק] וְזֶהוּ שְׁדַקְדָּא רִש"י בְּאוֹמְרוֹ אֵי לֹאוּ דִּהִיא פֶּהֶן הוּא לֹא הָיָה לֹי קָרִי אַבְתְּרָא.

והיינו רצונו דקראוהו אחריו להשגי בנודאי יאמרו שאותו שלפניו היה פהו דאם לא פו
היו קורין אותו פהו אמר פסדר פהו לוי ישראל פאשר פתבתי לעיל וממילא מתוך דברי
אלו יתורץ פל דבריו מה שרצה להוכיח שגם לפירוש הראשון מייירי שהיה שם פהו
אחר חלילה להעלות על הדעת פו שלדעת הראשון אין צריה לדחוק ולפרש פלל שהיה
שם פהו אחר.

גם יתורץ הספק השני מ"ש שמה מחל לו אותו הפהו להעלות לראשונה כו' פי גם זה
אינו פי פבר פתבתי שהקושא הא' יתורץ הקושא הב' פי אין בידו למחול מה שנוגע
בכבוד הלוי שיעלה אחריו השני לכו לא דייק אותו העד מטעם שלא עלה לראשון אותו
הפהו האחר.

פי אם בהיות שהיה שם פהו אחר אזי לא היה לעלות הלוי במקום השני. אחר הקורא
הישראל גדול אשר עלה בראשונה פי אין בידו למחול פאמור.

ובזה יתורץ ג"כ על נכון הקושא של מהרש"א מה שלא פ"י רש"י בקיצור להוכיח שהיה
הראשון פהו מטעם זה שלא קראו לכהו אחר דזה אינו דאימא מחל לו הפהו על פבודו.
ע"כ מוכרח לפרש מטעם אחר נאותו הטעם מןזכר בגמרא שאמר שקראו אחריו לוי וזה
בזה תליא ושוב מה שמכ"ת האריה באמרו מה שהבין מדברי שרצוני למה שפ"י י"מ
במקום שאין פהו אם רוצה ישראל קורא לפני לוי הוא מדבר שקורא ראשון בבה"כ
והיינו לפני לוי הקורא שני ומכ"ת נבוה בזה מפמה ראיות: והנה אני על מעמדי אשמורה
פכחי אז פחי עתה והחיה יטעם האוכל פי פל דברי רש"י פו הוא שקאי על הראשון וכו
המנהג במקום שנתפרד החביל' קורא אפילו ישראל ראשון וזהו הפירוש.

פשאנו אומרים לפני הלוי היינו לפניו שהוא ראשון אף מ"ש רש"י ולא יקרא ישראל
גדול לפני הלוי קאי על דברי הגמרא על אותו העד דהיה מסופק אם הוא פהו או ישראל
גדול אי לאו מטעם דקראו אחריו לוי להשגי ודי בהערה זו.

ומה לי להאריך עוד יהי לרצון אמרי פי פשיעין גם פו הגאון הגדול מו' יהושיע ר"מ
ואב"ד יצ"ו אהבי בדברים הללו יהי לו לחן ולחסד וה' ירפאנו רפואה שלימה ויחזור
לאיתנו הראשון דברי הצעיר אהבו בכרית אברהם פהו כותב נחוץ והי' ביום הששי
ז"ה למנחם אגיל ואשמח לפ"ק.

נא אל ידקדק מכ"ת על פתבי פי לא אוכל להעתיק עתה ויעיין מכ"ת בזה ואחר פו
ישלחנו לידי ואתן להסופר להעתיק האלוף כמו' יצחק אוסטרין הנ"ל השיב לי ז"ל
יקבל רום הוד מכ"ת את מכתב הקודש הנאמנים תתן אמת לאברהם אשר הלה בתום
לעשות הישר והטוב ותורת אמת בפיהו ויפה למדונו רבינו.

אף מצאתי בשם רבינו ירוחם שהביא הב"י בשמו פירוש שלישי אחר שהביא ב'
פירושים של רש"י ומפרש בדברי י"מ נתפרדה החבילה שישראל קורא במקום לוי ויש
קצת ראיה לדברי מכ"ת אמנם אחכמה והיא רחוקה ממני והאמת בשכונה של מכ"ת ומי

יתן נגרא דפרזלא ונשמעין: סימן יז מעשה שהיה כף הנה ראובן השכין אצל שמעון שני צמידים להלוות לו סך ק"פ זהובי' וגם יעלה לו רווחים בעד המעות והלה שמעון לבהכ"נ וסגר אתריו כל החדרים היטב ואחר בואו מבהכ"נ מצא כל החדרים פתוחים לרווחה.

גם הדלת לא הייתה מושבת על צירה פאיתנה הראשון ונראה שנעשה בחזק יד וגם מצא התיבה פתוחה והנה טוען ראובן שמעון הוא שומר שכל המשכנות שהשכין אצלו ושמעון טוען שהאמת שהשכין אצלו הצמידים בסך הנ"ל ונגנב ואינו רק כשומר חנם דלא היה לו שום הנאה מגוף המשכון.

כי הריבית שנתן לו לא נתן לו כדי שישמור משכנו רק נתן ממה שהלנה לו המעות וטוען שמעון עוד שאף אם הוא שומר שכל מקום הוא פטור מפני שהוא אנוס גמור. חזא פינון שהוא שומר את משכנו במקום שהוא דר שם וישן שם בלילה והוא שם תמיד בחדרו ואין שכיח לבא שם גנבים פינון שדרים אצלו כמה בעלי בתים ואמר שראובן ידע שהמשכנות אלו היו בחדר הזה ואם לא רצה ראובן שיהיו המשכנות שלו בחדר היה לו לומר לי וכינון שלא אמר לי מסתמא רצה בזה שיהיו המשכנות אצלי בחדר הזה במקום שדר שם וידע שאין שמירה מעולה מזה: וגם ידוע הוא שאין יש בכל בית שמירה מעולה רק אצלי פינון שאין נכנסים אנשים בחדרי מה שאין כן בשאר חדרים שבבית שנית פינון שהסגיר אתריו כל החדרים היטב ומצא אחר כף פתוחים אין לה אנוס גדול מזה ומה היה לו לעשות להיות יושב ומשמר וטען עוד שפינון שהמלנה הראשון הלנה עליו יותר ממה שהוא הלונה עליו אם כן נעשה שותפו ואם כן מה שנגנב גם להמלנה הראשון נגנב כפי חלקו ע"כ: והנה הן באמת לבי כל עמדי כעת ובפרט על לא טובה השמועה ששמענו ותרזו בטנינו להיפר בית הכנסת שלנו שדומה לחורבן בית מקדשינו ולהקם צלם בהיכל אשר לא נשמע מקדמת דנא וכמוהו לא ישמע עוד באופן ששמעת' בעיא צלותא מכל מקום אמרתי אחנה את דעתי זעיר שם וזה החלי כי נראה לי ששמעון המלנה השני הוא ש"ח חזא דזה תליא בפלוגתא דפליגי בה הרי"ף והגאונים והר"י והרא"ש והטור הביאם בסי' ע"ב.

דהרי"ף וסייעתו ס"ל דהמלנה על המשכון הוא ש"ש כאשר אבאר טעמם והר"י והרא"ש והטור ס"ל דהמלנה על המשכון הוא ש"ח ולזה פסק הרמ"א בסי' ע"ב ס"ב פדעת האחרונים דהוא ש"ח. וכתב שמשפיקא לא מפקינו ממונא וזה דעת המרדכי שם בפ' שבועת הדנינים.

ואם כן לפי דעת הרמ"א פשיטא ששמעון הוא ש"ח. והנה אומר אני שאף לדעת הרי"ף וסייעתו ולדעת הב"י דפסק בנותי' שהוא ש"ש מכל מקום אפשר לומר דגבי נדון נידון ס"ל שהוא ש"ח שבראש תדע ששם הפלוגתא קאי על המלנה על המשכון של ישראל לטובתו בלא רבית וכן איירי כל הסימן ע"ב ממלנה על המשכון של ישראל לישראל ולכן טעם פלוגתיהו דס"ל שהוא ש"ש הוא זה משום שהמלנה על המשכון מצוה קעביד דאלו מתרמי עני בשעה שמלנה לי לא הוי בעי למיתב לי ריפתא ולא שום מצוה דהעוסק במצוה פטור ממצוה ומשום האי פרוטה דנהנה בשעה שהלנה המעות על המשכון נעשה ש"ש עליו כל זמן היותו גבי כמ"ש הרשב"א הטעם וכן עיקר וכן משמע בטור.

ולכן לזה הטעם הנה שמעון ש"ח דבשלמא המלנה על המשכון לישראל לטובתו יש לו להמלנה הנאה מגוף המשכון דבשעה שמלנה עליו או מתעסק בו שמשמר אותו פראוי יש לו הנאה דאין צריך ליתן פרוטה לעני ולכן בהאי פרוטה נעשה ש"ש.

מה שאין פן גבי נדון דידן אין להמלנה הנאה בגוף המשכון כי מה שמקבל השני ריבית ממלנה הראשון אינו בא מפת גוף המשכון כי הריבית שנותן לו איננו שכר שמירה שישמור המשכון משום זה כי הריבית נותן לו בשכר שהלנה לו מעות והוא מלנה לגוי והגוי נותן הריבית וחוזר ונותן להמלנה השני כי בכח מעותיו קיבל ראובן המלנה ראשון הריבית שנתן לו הגוי ואם לא הלנה הישראל השני לא נתן לו הגוי רבית ולכן אף לדעת הרי"ף ה"ל שמעון איננו ש"ש כיון שאין לו מגוף המשכון הנאה שנית שאין לשמעון הנאה מגוף המשכון כי הישראל השני אין עם הגוי כלום.

שהרי הרמ"א פתב בהלכות רבית סי' קס"ט סי"ד בהג"ה פשהגוי אלם ואינו רוצה לפרוע הריבית צריך הלנה לפרוע לו מכיסו והוא דעת אבי העזרי ובהביאו הרא"ש והטור אלא אם הזכיר לו שם העפוי"ם וא"כ מסתברא פשאינו מזכיר לו שהגוי אלם צריך הלנה לפרוע לו מכיסו.

באשר שהישראל השני אין לו עם הגוי כלום וכ"כ הב"י שם סט"ו פשהמלנה רוצה למוכרו והלנה אומר אל תמכרהו כי העפוי"ם אלם אין המלנ' צריך לחוש לדבריו כי אין למלנ' עם הגוי כלום כו' ואם פן באשר שאין לישראל עם הגוי כלום ולעולם צריך ליתן המלנה ראשון רבית לישראל השני אף שהגוי אין נותן לו כי פשמתחלה כשמלנה לישראל ראשון יש לו הבטחון של רבית עליו ולא על הגוי א"כ אין לו הנאה מהמשכון וגם אף פשאין לו שום משכון מהלנה מ"מ מותר לו ליקח רבית כמ"ש רמ"א בסי' זה סי"ח ז"ל וי"א והוא דעת הב"י דאפילו להקנות הלוי אלו המשכנות להמלנה השני אין צריך אלא מיד כשמלנה השני נתן לו מעות ההלנאה קנה לו המשכון בכל מקום שהוא כו' א"כ כיון שהמלנה הראשון הוא בעל ההלנאה הקנה למלנה השני כל המשכנות שבידו ואין לו הנאה מהמשכון הנה דלעולם מותר ליקח ממנו הריבית כיון שהוא בעל ההלנאה ובפרט שצריך ליתן לו הריבית אף שהגוי לא יתן לו ועוד שהרמ"א פתב בסי' זה סי"ח דהמלנה השני מחויב ליתן לפדות המשכון להמלנה הראשון כשירצה המלנה הראשון לפדותו ע"כ וע"ז פתב ואפשר דאפילו מסתמא אף שאינו מתנה עמו שצריך לחזור וליתן לו כשבא לפדותו מ"מ הנה פאלו התנה בכך הואיל והמנהג כך וא"כ כיון שהמשכון שביד מלנה השני הוא ברשות מלנה הראשון כיון ששלו הוא א"כ אין לו הנאה מהמשכון כלום וכשאבד או נגנב ברשות המלנה הראשון הוא.

וכ"ת דיש לו הנאה מהמשכון שבלאו הכי לא הלנה לו המלנה השני ונתן לו המשכון שיהא בטוח במעותיו וא"כ יש לו הנאה מגוף המשכון ולכן אפשרי שיהיה משום זה ש"ש בהאי הנאה דבטוח במעותיו מ"מ תינח ליי"א דס"ל דהוא ש"ש ואפשר מש"ה הוא ש"ש מהטעם שהוא בטוח במעותיו אבל לדע' הי"א דס"ל שהוא עליו ש"ח מוכרח דאינ' ס"ל להע' משום שכר מצו' דקעביד והוא הטעם דעיקר ולא הטעם משום דבטוח במעותיו דהרי גם המלנה על המשכון, של ישראל בלא רבית הנה גם פן יש לו הנאה דבטוח במעותיו ואעפ"כ ס"ל שהוא ש"ח אלא ונדאי אף שיש לו הנאה בזה מ"מ לא נקרא ש"ש

משום הנאה כזה דהרי הלנה לו ומחויב לו לשלם עכ"פ ועוד דבאמת הטעם משום דבטוח במעותיו אינו והטעם העיקר הוא משום דמצנה קעביד ולכן הוא ש"ש וכמ"ש לעיל וכ"פ הרא"ש בתשובה הטעם משום דמצנה קעביד והוא הטעם העיקר ולא הטע' דבטוח במעותיו וא"כ גם לדעת הי"א דס"ל המלנה על המשכון ש"ש דמ"מ לגבי נ"ד ס"ל דהוא ש"ח פאשר כתבתי לעיל: .

והנה מורי הגאון מהר"י שי' פתב בבניאריו על הג"ה זו בש"ע שס"ל שהוא ש"ח ונ"ל וי"א שהמלנה על המשכון ש"ח כו' טעמו דלא מחשב זו לשכירתו אם אוילי פא בשעת הלונותו והיינו דנוקא במשכון של ישראל שהשכינו לטובתו בלא רבית אבל אם ממשכון ישראל לישראל חבירו משכון של גוי ונותן לו רבית נראה פשוט דה"ל ש"ש בגניבתו ואבידתו לשלם לו כל דמי משכונו.

נדא דבהנאה זו מסתבר דהכל מודים דהני עלי' ש"ש ועוד דה"ל פאלו הלנה לגוי עצמו שנותן לו רבית שהיה חייב לשלם כל דמי משכונו כף ישראל הבא במקומו דהישראל הוא שליח של גוי דבלא"ה אסור להלוות לישראל כמ"ש הטור בשם הרא"ש בי"ד סי' קס"ט ונהרי הוא פאלו מלנה לגוי עצמו וכ"מ מ"ו שנ"ל כף פשוט: ועוד כתב שמעתי שכן לב נסתפק בזה ע"כ והנה באמת הפשתי כל הד' חלקים שהיבר הרב בן לב ולא מצאתי שכתב מזה שהוא ש"ח ודברתי עם מורי יצ"ו ואמר ששמע מפי תלמיד א' והוא לא מצא פתוב פן: והנה על הטענא ראשונה שכתב מ"ו דבהנאה כזו מסתבר דהכל מודים דהנה עליה ש"ש לא ידעתי למה כמ"ש לעיל דאין זה הנאה מגוף המשכון ולא דמיא כלל להנאה להמלנה על המשכון של ישראל לטובתו שיש לו הנאה מגוף המשכון בשעה שמתעסק בו דפטור ממצנה משא"כ משכון של גוי בידי ישראל שמשכון לישראל השני שהנאה לא בא מכח המשכון אלא מכח המעות שמלנה לו והמשכון אינו רק להיות בטוחן במעותיו ומ"מ לא נקרא ש"ש משום זה פי לדעת הי"א שס"ל שהמלנה על המשכון.

הוא ש"ח ס"ל אף שיש לו הנא' בזה שבטוח במעות מ"מ לא נקרא משום זה ש"ש ומטעם שכתבתי לעיל דאין לו הנאה מגוף המשכון כלל פינון דמחויב ליתן לו לפדותו לכשירצה לפדות המלנה הראשון וגם שמחויב ליתן לו הרבית אף שהגוי לא יתן לו כשהוא אלם פינון שהישראל השני אין עם הגוי כלום כמש"ל: ומ"ש עוד ונ"ל ועוד דהני פאלו הלנה לגוי עצמו ז"א שאין למלנה השני עם הגוי כלום כמש"ל: והעיקר מ"ש המסבר בש"ע סי' קס"ט סעיף ט"ו וכמ"ש בסעיף י"ד ובסי"ח ומ"ש דבלאו הכי אסור להלות לישראל כו' ומ"ש ונ"ל ז"א דאנו פוסקים פרמ"א דפסק שם בסי' זה סי"ח י"א דאפילו להקנות הלנה אלו המשכנות למלנ' השני אין צריף ע"ש וכמו שהבאתי לעיל ואם פן ש"מ דבלא"ה מותר ליקח ממנו הרבית ואין המלנ' השני עושה להמלנה הראשון שום שליח ומ"מ מותר ליקח ממנו רבית פינון שהמלנה הראשון הוא אמוד שהוא עשיר וידוע שהוא מלנה ברבית מותר ליקח ממנו רבית וכן העולם נוהגין אחריו שמלנ' ברבית לשאר יהודים שידוע שיש להם משכנות של גוים ואינם מקנים זה לזה ואין פקפוק כלל בדבר ואומר אני עוד אף לדעת מ"ו הגדול יצ"ו שס"ל שאין היתר בדבר רק משום דהני פאלו הלנה לגוי עצמו באופן שהמלנ' הראשון נעשה שליח למלנ' השני.

מ"מ לא ידעתי למה יהיה בשביל זה ש"ש על היתרון מפדי חובו ושישלים כל דמי שונויו. דהמלנה השני יוכל לומר להמלנה הראשון אין לי הנאה רק מה שהיה שנה המשכון יותר מפדי מה שהלניתי עליו פגון בנדון דידן שהלנה לו עליו קל"ב זהובים יאמר לו אינני ש"ש רק על ק"ן זהובי' או ק"ס זהובים דכשהיה לא שנה רק בסף זה מ"מ הלניתי לה עליו קל"ב זהובי' שפיון שאפה מחוייב לתן לי רבית שיעלה עליו עד שנה וששה שבועות שהוא מדינא דמלכותא פי אחר זמן זה אמפור ולא תוכל לומר אל תמפרהו פי הפותי אלם וכמ"ש המחבר ש"ע בי"ד סי' קס"ט סט"ו ואם פן למה יש לי הנאה שנה יותר בכדי מה שהלניתי עליו דמ"מ היתרון ממה שהוא שנה צריף אני לתן לה לפדות לכשתרצה וכמ"ש רמ"א בסי"ח ואם פן למה אהיה על השאר ש"ש ממה שאין לי מצנה ואין לי בזה הנאה וא"כ לכשלקח המלנה רק מה שהיה שנה ק"ן זהובי' או פחו' מעט או יות' מעט מיד היה מותר ליקח ממנו הרבית ועל השאר הוא ש"ח ומה גם שהנאה למלנה הראשון ממה שהיה שנה לו היותר מסדנה באשר שהוא הלנה עליו יותר להגוי ואם תאמר שמ"מ קיבל המלנה השני המשכון פולו בסף קל"ב זהו' וממילא נעשה ש"ש על פולו דיאמר המלנה באשר שנתת לי המשכון פולו למה לא היה לי לקח ממך ומ"מ לא נעשה ש"ש על היתרון פיון שאין לו הנאה בגנוני' ולא יש לו הנאה רק על מה שהלנה לו עליו קל"ב זהו' באופן שיהיה לו מותר ליקח רבית ממנו וגם לדעת מורי יצו' לעולם יתן המלנה ראשון להמלנה השני משכון שיהיה שנה אלפים ושילנה עליו רק עשרה זהובי' באופן שהמלנה השני יהיה באחריות על המשכון פולו וזה שלא פדין דמה שיש לו הנאה הוא ש"ש עליו ובמה שאין לו הנאה ממנו איננו ש"ש עליו ובפרט בנ"ד דהמלנה הראשון הלנה על המשכון יותר ממה שהלנה לו המלנ' השני פי הוא הל' עליו ר"ט זהובי' אף שהיו אצלו משכנות יותר מהגוי מפל מקום נעשה עם המלנה השני משותף באותו יתר המשכון והמשכון היה ברשות המלנ' הראשון פיון שאין לו הנאה למלנ' השני בהיתרון פיון שאין לו עם הגוי פלום ומה גם שהביא הב"י בסי' ע"ב במחודשים ל"ח משכונו של גוי ביד ישראל ובא ישראל אחר כו': והוא בתשו' מהרי"ל סי' קפ"ח עד אכל בהא מסופקני פיון שהמשכון עומד ברבית ואפשר שיעלה הרבית טובא עליו אי חשיב הפל פנגד מעותיו כו' שעלה בידו שאין חשיב הפל פנגד מעותיו כו' שיעלה בידו שאין חשיב הפל פנגד מעותיו ואף שהב"י דחה את דבריו מ"מ פסק פנותי' הרמ"א סי' פ"ז ס"א בהג"ה ע"ש משמע מניה שאין חשיב הפל פנגד מעותיו וא"כ בנ"ד אני אומר שאינו כש"ש פיון שלא קנה הפל אלא פנגד מעותיו ודוק שם בתשו' שכתב הב"י בלשון מצאתי פתוב: והנה אוסיף עוד אפילו לדעת הב"י דס"ל דמשכונו של גוי ביד ישראל ע"י ישראל הנה ש"ש מ"מ א"ל בנ"ד ששמעון המלנ' השני פטור מלשלם לו שנהו באונס פיון שהמלנה השני שמר אותו פראוי בחדרו וגם סגר במסגרת ובא ומצא פתוחים אותם פדת אונס הוא פיון שהדלת היתה ג"כ בבריחה ואין לה לסטים מזוניין גדול מזה וכאלה בנ"ד פתוב ממש הרב הגדול מהר"ש די מודינא: ומחמת שהשאלות ותשובות הנ"ל אינם מצויים ביניכם אעתיק השו"ת אות באות אף שמעט ארנקה היא וזה פדי ללמוד הדין על פוריו ועיין בתשו' הר"ש די מודינא.

תחלת השאלה בלוי מחמת ישנו עד תיבת אגרת חליפין לשלנו"קי שיפרעם שם שמעון בכל כף זמן אחר ב' ימים פתח הארזו שהיה סגור ומצא הפל פתקונו מלבד אותן רע"ה

גרושות של שמעון שלא מצאן גם בפנינת הבית ראה חור גדול א' שפראה שבאו הגנבים דרה שם ותכ"ד הלה אצל וגילה להם הענין ועשו השתדלות אפשרי ולא עלה בידם פלום ונמנו וגמרו שיעלמו משמעון הדבר עד שיפרעם בשלנו"קי ועשו קיום ב"ד אין אמת שראו החור בבית ראובן שנקנס בו הגנב ושנשבע ראובן איה אמת הנה שהניחם בתוך הארגז כנו' לחשבון שמעון וכי לא שלח ידו פדרה שנשבעים בב"ד והוכרח ראובן פדי שלא ירגיש שמעון שום דבר לשלם הרע"ה גרושות משלו לאנגוריא לחשבון שמעון והמתין ראובן ח' חדשים עד שיפנסו מעות אחרים של שמעון ביזו להתפרע מהם ואחר שהנה מוחזק גילה באזנו והודיעו איה נגנבו אותן רע"ה גרושות פי אותן ששלח לאנגוריא הנה שלו וגם שלח הפתב חתום בב"ד עכשיו שואל שמעון המעות שביד ראובן ואמר שאינו חייב פלום פינון שלא גילה באזנו בעת ובעונה ההוא אשר נגנב.

והשיב ראובן שרופה להתפרע מהם אותן רע"ה גרושו' ושהוא לא גילהו בשביל האמור לעיל גם טען שמעון שלא שמר' פדין תורתנו הקדושה שאין שמירת מעות אלא בקרקע ומשיב ראובן ששמעון הנה יודע שפך מנהג המדינה ששמרם בתוך ביתו או סגרם בארגז וכן הנה ניהו ראובן פינון ששמעון לא גילה אזנו שישמרו כד"ת רק על הסתם וראובן שמרם שמירה מעול' ונדאי על דא קסמיה ואילו גילה שמעון ברצונו שישמרם בקרקע ונדאי הנה עוש' שמעון שליחותו ליקח הגרושות שלא יעשה כזאת בישראל גם טען שמעון שאלו גילה ראובן אזנו בעת ההיא הנה עושה השתדלות אפשרי ומשיב ראובן שפכר עשו ב"ד כל האפשר לתקוני ולא עלה בידם ושלח הנה לעשות עוד פי כן כתבו הב"ד כו' עוד משיב ראובן שכל אלו הטענות הם לפי סברא שראובן ש"ש הנה אבל כפי האמת אינו פן וראיה שאינו נוטל בעד אגרת חליפין רק ג' לאלה בעד טרחו ובעד שאר דברי הקונסיל נוטלים ב' למאה בעד שמירתם: תשובה הן אמת פי לכאורה נראה פי ראובן חייב לשלם שהרי הוא ש"ש ונהלכה רוחת ש"ש חייב בגניב' ואבידה ואין מקום להפטור אלא באונסין דהיינו לסטים מזויין או מתה מחמת מלאכה בשואל: והרי כתב הריב"ה בח"מ וז"ל ש"ש הוא שנותנין לו בהמה או פסא או כלים לשמור בשכר כו' עד וכינון שנוטל שכר על שמירתו צריה לשמור שמירה מעולה וכו' ואפילו נתן לו הפסדים תחת הקרקע בעומק ק' אמה שא"א לגונבם משם אם לא ע"י מחילות או בעידנא דניימי אינשי ונגנב או קפץ עליו חולי ולא יכול לשומרה חייב ע"כ:

והנימוקי יוסף ז"ל כתב בפ' השוכר את הפועלי ז"ל אפילו על בעידנא דגני אינשי ושרג חדא מנייהו במיא חייב שאין זה אונס ומיהו משמע דאם אנסתו שינה או אונס אחר בגופו פטור דמאי ה"ל למעבד אלא שהרש"א סובר שלעולם ש"ש חייב אפי' באונס שמגיע לגופו של שומר עד שיגיע לגופו של פקדון ממש כו' אבל זה נראה שאין מקום להפטור ראובן מלשלם ולהאריה בצד החיוב א"צ פי הוא דבר נראה ברור מעצמו ומ"מ נראה דאפשר למצוא צד לפטור לראובן כמו שאבאר בס"ד כתב הטור ח"מ סי' רצ"א כ' הר"י ברצלוני ודאי פן הלכה שאין לכספים שמירה אלא בקרקע אבל פה קבלנו מרביתנו שלא נאמר זה אלא בשעה שגנבים מצויים ואנשים רמאים שמחפשיין אחריהם אבל במקום דליכא כל הני א"נ לכסותן בקרקע אלא מניחו במקום שמניח מעותיו ולא עדיף מדידן' ועל זה סמכו קדמונינו ע"כ: קבלה זו נראה שהיא מקובלת לכל: ואע"פ שדברי הרמב"ם אינו נראה פן מ"מ אין להניח ונדאי מפני ספק הרמב"ם וגם המרדכי

כ' בשם ר"ת דהא דכספים אין להם שמירה אלא בקרקע דוקא לדידהו כו' אבל לדידו
האידין א"צ שמירה בקרקע.

עוד קי"ל אע"ג דקי"ל ששומר ששומר לשומר חייב משום דפשע מ"מ אמרינן שאם
מסר לאשתו או לב"ב פטור דלא פושע הנה משום דאמרינן דכל המפקיד ע"ד אשתו
ובניו הוא מפקיד מפל הני שמעינן דדינא דשומרים לא מילי פסיקתא גינהו אלא אית לן
לאפוקי ולעילא פפי אומד דעתו והשתא מצינן למימר שכל המפקיד בזמן הזה אינו
מפקיד אדעתא שהנפקד יעשה חומה גבוה בריח ודלתיים לשמור הפקדונות שפכר ידע
שאין לו שמירה אחרת אלא בבית שהוא דר בו בתוכו ובמפתח וכל המפקיד אדעתא
דהכי מפקיד ונדאי: ועוד יש בנ"ד מ"ש מהר"ק שןרש קל"ה אפי' בימי התלמוד לא
שנצטרף הנפקד לקוברם בקרקע אלא בסתם מפקיד אצל חבירו לשמורם אבל מפקיד
אצל חבירו מעות פדי להתעסק לעשות בהם מ"מ פשיטא דה"ל כמי שא"ל בפ"י שאינו
מצריכו לקברו בקרקע דאטו בכל פעם שירצה להתעסק ולעשות בהם סחורה יצטרף
מרא וחצינא פדי להוציא מן הקרקע פשיטא דכל דיינא דדאון כה"ג לאו דיינא הוא ע"כ:
ובנ"ד יכול להיות לומר קרוב לזה פי אלו המעות הנה צריף הנפקד לשלחם עם השנייא
ההולכת לאנגוריא ולא לעכבם פשיטא שיש לומר שלא קבלם אלא אדעת'.

שיהיו מוכנים ומזומנים לשלחם בשניי' וא"כ ונדאי שאפילו ש"ש אין לחייבו מצד
שהניחום בתיבה פי ונדאי אדעת' דהכי קבלם להניחם שם וכיון דאדעת' דהכי קבלם אין
פאן מקום לחייבו אלא מטעמא שנהי נמי שלא הנה חייב לקברם בקרקע מ"מ יש לחייבו
כיון דהוי ש"ש הנה לו להיות יושב ומשמר שכ"כ הרש"בא כמ"ש למעלה.

מ"מ ראיתי כתב המרדכי ונ"ל איף דשמר בקרקע אפילו ש"ש פטורוכן פ"י בסמ"ג אבל
לר"י פשוט דגניבת כספים בקרקע גניבה הוא ולא אונס וש"ש חייב ותימא גדולה היא
מאי ה"ל למעבד וכי הנה לו לשמור שם לעולם שלא יבואו הגנבים וכי לא יישן לעולם
ולא ילך חוץ לאותו מקום כו' עד וכתב רבינו העזרי דהכל תלוי לפי מנהג המקום כדאמר
תלמודא והאידין דשכיחי טפוחאי כו' ע"כ: עוד הביא בעל תרומת הדשן, סי' של"א הג"ה
מאשרי שפכת אם נתנו בחצר סגור ובתיבה סגורה דפטור דאדעתא דהכי מפקיד ע"כ
וכתב ונראה דס"ל דכיון דידע המפקיד שאין הנפקד רגיל לשמור שום דבר פלל פי אם
בענין זה מעיקרא אדעתא דהכי קמפקיד ע"כ.

ואחר שאנו הולכין בתר אומדן דעת המפקידים שפכר יודעים שהשומרים אין להם מקום
כ"א אלא כפי מה שהוא אין בין ש"ש לש"ח בזה שום חילוק א"כ מצינו מקום לומר
שראובן פטור שהרי לפ"ד הסמ"ג כיון ששמרו שמירה מעולה אינו חייב להיות יושב
ומשמר ואם נגנב משם פטור וגם המרדכי תמה על ר"י ואמר דתימא גדולה הוא כו'
וכתב בהגהות מרדכי פ' הכונס ע"ד ר"י ונ"ל ול"נ דכל אונס גמור פטור בש"ש כמו
לסטים מזונין שפטור ואפילו למ"ד דגנב הוא ולמ"ד לסטים מזונין שנטמן אעפ"כ קרי
להו גזלן ואינו תלוי רק באונס ואין חילוק בין גנב לגזלן אלא בפ"י ע"כ.

נמצא דאיפא מרבנות' דפליג ארש"בא ושאר גאונים דסברי שלעולם ש"ש חייב אפי'
באונס גופו של שומר עד שיגיע לגופו של פקדון שהרי נראה שאין פן דעת הסמ"ג גם
לזה נוטה דעת הרמב"ן שהביאו ר"י שדעת הרמב"ן שאם קפץ על השומר חולי או אירע

אונס בגופו פטור שזה דומה כמי ששבוהו ליסטים ואחר כך נגנבה הבהמה ע"כ נמצא פליג ע"ד הרשב"א וא"כ א"ל דאונס שינה נמי הוי אונס כמ"ש המרדכי ז"ל וכי לא הנה לו לישן לעולם כנ"ל מאי אית לה למימר ניקח היכא דשמר בקרקע אבל האי דלא שמר בקרקע לא אמרינן הכי מש"ה ליכא לחיובא דכי היכא דבזמן דנהוג עלמא לשמור בקרקע פטור אפילו נגנב משם שלא פדעת הרשב"א גם בזמנינו זה כל ששמר שמירה מעולה כפי הזמן הדין שנים כמו שנתראה מהגמרא שהבאתי שהכל הוי אונס וא"כ אחר ששמר ראובן בדרך הנהוג לקאמשרום ומצא ביתו שחררוהו מה שלא הנה עולה על הדעת נראה דמצי למימר קי"ל פהני רבנותא ויש לו לומר כמ"ש אבי העזרי שהכל תלוי לפי מנהג המקום ויש לנו לומר שהמפקידים.

ע"ד פן הם מפקידים כמ"ש הבעל תה"ד: ועוד אני אומר להלכה שנתראה לי לפטור לראובן מטעם אחר והוא זה שהרי קי"ל שקל המפקיד ע"ד אשתו ובניו הוא מפקיד ואיכא פלוגתא דרבנותא שאם פשעו הם א"ד שאם אין להם לשלם חייב הוא לשלם וכ"כ התוספו' והמרדכי בשם ר"ת וגם הרא"ש ז"ל.

אבל הרמב"ם לא כן דעתו אלא שדין המפקיד עם אשתו ובניו וה"ה פתב שהרמ"בן והרשב"א ז"ל ס"ל שאפילו אין להם לשלם פטור וכן עיקר ע"כ ופשיט' דבכה"ג לא מפקינן ממונ'. וא"כ בנ"ד כמו שהוא שומר פן אשתו ובניו הם שומרים שע"ד פן מסר המפקיד והוא ישבע ששמר בדרך השומרים בזמן הנה ומבניו ואשתו אינו חייב להשמר מהם ואולי הם גנבו וכו' ויש אמתלאות לזה שנמצאת התיבה סגורה ומינשבת כמו שהניחה ומראים הדברים שכן הוא דאי גנב בא מבחוץ למה לא לקח יותר ולמה לו לסגור התיבה.

אבל הם שמא עשו כדי להעלים. ואפשר להביא ראיה מהאי תשובה דהרי בעל תה"ד שכתב שם אחר שהראה בו פנים בנודאי שהשומר הנה פטור שלא פשע מצד מקום פתב ז"ל אפס מה שטען שמעון שהניח את לוי לחפש בחדרו נראה דטענתו טענה כו' יעו"ש עד דכיון דכל שומר צריך לישבע שלא פשע האיה יוכל ראובן לישבע שלא פשע דלמא הנה הפקדון תחת המטה בשעה שחפש לוי ונמצא פשע הרי שלא חייב לראובן אלא בשביל שהניח ללוי לחפש הא אם הנה לוי איש א' מבני ביתו של ראובן והנה א"ל שהאיש ההוא גנב המעות הנה השומר פטור לפי שלא הנה מקרי פושע וק"ל וכבר פתבתי שאע"פ שזה הוא ש"ש מ"מ לגבי דין שקל המפקיד ע"ד אשתו כו' שנים הם ש"ח וש"ש ע"כ לשון התשובה: והנה מצאנו וראינו שכתב פן כמה פעמים שפניו ששמר פראוי אינו חייב להיותו ש"ש והנה אונס והנה בהיות שגם בנ"ד המלנה השני שמר פראוי וידוע הוא שאצל משכונו הנה שאר משכנות מונחים שם והמלנה הראשון ידע שהמשכנות שלו הנה שם בחדר ואלו לא רצה שיהיו שם המשכונ' שלו הנה אומר לו שישמור בחדר אחר וכיון שהוא תמיד שם במקום שהנה המשכונ' אין לה שמירה מעולה יותר מזה וישן שם וכיון דהלה לבהכ"נ נכנס הגנב לשם ואין לה אונס גדול מזה וכי לא הנה לו לילה לבהכ"נ ולהיות שם יושב ומשמר וזה נודאי אין כפי הדין וגם שאר הב"ב המתגוררים שם גם פן יש כל אשר להם אצלם בעליה הזאת וכיון שמצא ג"כ שהדלת

לא היתה מוסכת על צירה כבראשונה הוא פמעשה שהיה שהביא מהר"ש די מודינא שחתרוהו שם הבית שנראה חור בבית וגם פשנאמר שהגנב היה בפנים ולא בא מבחוץ.

מפל מקום הוא פאונס דמה היה לו לעשות ואיך היה יכול לשמור וכי היה לו לעמוד תמיד ולשמור על הדלת שלא יבא אחר לבית ובפרט שהגנבים אינם מצויים שם שיבואו למעלה לגנוב באשר שמתגוררים שם כמה בעלי בתים: פלל העולה מדברינו אין לך אונס גדול מזה ואפשר אונס כ יותר מהמעש' הנ"ל שהבאתי למעל' בשם מהרשד"ם פיון שפגר אחריו פל החדרים היטב מסוגרות והנה באמת מורי הגדול פסק כמ"ש בביתאוריו והבאתי לעיל שהמלך השני הוא ש"ש לשלם פל דמי המשפון מפל מקום פתבתי דעתי נאני לא באתי לחלוק על דברי מ"ו ח"ו רק לקחתי מ"ש רמ"א בהגה בי"ד סי' רמ"ב ס"ד אהא דאסור להורות לאדם לפני רבו ו"ל אבל מותר לחלוק עליו באיזה פסק או הוראה אם יש לו ראיות והוכחות לדבריו שהדין עמו עכ"ל ולכן נשאתי את ידי מה שנלע"ד ומה שפונקל בפנמי דאינשי דהמלנה על המשפון של גוי פיז ישאל שהוא ש"ש מפל מקום המעיין היטב דדינא במאי פלוגתיהו דפוסקים נראה דיש פנים לכאן ולכאן וכמ"ש באופן שאין שמעון המלנה השני ש"ש רק אמה שיש להלוות קל"ב זהו שהיה לו הנאה מהמשפון ולא יותר ואם היה שנה רק מאתים זוז ג"כ הלנה עליו קל"ב זהו ואם פשנאמר שהוא ש"ש על פל דמי המשפון אז הדין לפנינו דהמלך א"צ לשל" רק מה שישבע המלנה השני שהיה שנה וגם אם שיעליל הגוי שהיה שנה יותר ממה שטוען המלנה השני א"צ לשלם כמ"ש הגמ"ר בפ' הכונס על ראובן שישאל משמעון סיניף שהיה לו משפון מגוי ואבדו ושואל ממנו ממון הרבה כמו ששואל ממנו הגוי א"צ לשלם אלא דמי שווי סתם סיניף דעלמא ואף דגבי נ"ד שהוא אבנים טובות ואין להם שומא מפל מקום פשהמלך אומר דלא היו שוויים רק פך וכך הדין עם המלנה כמ"ש בחידושי הרשב"א והביאו המחבר לפסק הלכה בס' ע"ב ס"י על המלנה לחבירו על טבעת שיש בו אבן ונאבד פשהלנה אומר שהיה שנה פך וכך והמלנה אומר שלא היה שנה אלא פך וכך דנהה כמו פל מודה במקצת שבתורה דנותן מה שמודה לו ונשבע על השאר אם לא שטוען המלך איני יודע והלך טוען פרי דהמלנה צריף לשלם הפל פיון דאין יכול לישבע משום דא"י ומשלם פפי דברי הלנה ואם שייבא המלנה הראשון עדים כמה היה שנה א"כ ג"כ צריף לשלם לו המלנה השני פפי דברי העדים ואם יביא המלנה השני עדים כמה היה שנה א"צ לשלם ג"כ רק מה ששיגידו העדים ואף אם יביא המלנה השני עד א' שישאמר כדבריו אז ג"כ פטור המלנה השני משבועה וא"צ לשלם רק פפי שטוען המלנה השני פיון דיש עד א' שאמר כדבריו וכמ"ש הטור בסי' ע"ה וכ"כ הרא"ש והתו' ומהר"מ והביאו המרדכי ובת"ה סי' לא כדע' בעה"ת והרמב"ם והרמ"ה וכ"כ ב"י פלוגתיהו בסי' ע"ה נרמ"א פסק בסי' פ"ז ס"ו פדעת האחרוני דא"צ לישבע אמנ' בעיקר' דדינא פתבתי מאי שנ"ל שהמלנה השני אינו ש"ש רק על הקל"ב בהובים והיתרון הרבית שיעלה לשנה וששה שבועות פדינא דמלכותא דלאחר הזמן יכול למפור בע"כ של מלנה הראשון והיתרון יתן לו ודו"ק היטב פנ"ל פי המדבר ולשוני עט סופר ה"ל אברהם בהרב פהן צדק כמו' ישראל יחיאל הפהן רפאמפורט סימן יח שלום רב ואהבה רבה כו' הנה פשוטי לביתי עינתי ומצאתי בס"ס קנ"ו וז"ל מת בעלי ואח"כ מת בני.

אינה נאמנת וחולצת ולא מתנייבמת וכתב הרמב"ם בד"א פשהייתה פסולה מתחלה לכהונה כגון שהיא גרושה או חללה או שאמרה במערה היינו פשמתו. אבל אם אין הדבר פן אינה חולצת כו' וכתב הב"י בשם הרמב"ם שמה תחלוץ ויבואו.

ויעידו שהדבר כמו שאמרה שהבעל מת תחלה ונמצאת חליצה זו אינה פלום ותנשא לכהן וירא' הרוא' אותה שחלצה ונשאת לכהן ויאמרו שחלוצ' מותר לכהן והוא אינו יודע בעדים שבאו לפיכך לא תחלוץ ולא תתייב' כו' וא"כ גם בנ"ד אפשר לבא לידי חששא זו שמה הבעל חי עדיין בשעת חליצה נמצא אותו חליצה אינו פלום ואחר כך ימות בעלה וא"כ יש לחוש שתנשא לכהן וירא' הרוא' אותה שחלצה ונשאת לכהן כו' ואם נאמר שאפשר למצוא תרופה שלא תנשא כלל לשום איש עד שיתנדע בבירור שמת בעלה היינו שמשביעין אותה שלא תנשא גם זה אינו שהרי הביא הב"י שם דברי רי"ו שכתב וז"ל שנסתפק לרא"ש אם יש לדבר פתח היתר פשתדור אשה זו על דעת רבים שלא תנשא לכהן שכל עצמינו לא חששנו אלא מטעם דהצרכות פרוז.

ואחר שתדור נסתלקה חששא זו והאריף שם בזה עכ"ל נמצא שאין לעשות לכתחלה להיתרא כלל על ידי שבועתה שלא תנשא לכהן אם פן בנ"ד גם פן אין סומכין על שבועתה כי נשים דעתן קלות ובפרט שלא יש שום עדות כי אם אשה הנשפתמה ועדיין לא שבה בתשובה וכבר הביא הרמ"א בס"י י"ז בשם הגמ' דכתובות וז"ל גוי מסל"ת על אחד שמת ובא עד א' שהמיר דתו ולא שב בתשובה שלימה אלא לפעמים מראה עצמו גוי ולפעמים מראה עצמו ישראל ואמר שלא מת והתיר מהר"מ האשה עפ"י הגוי במסל"ת עכ"ל אם פן נשמע מן הדין שאותו עדות מן המומר אף על פי שלפעמים מראה עצמו לישראל אינו עדות מכ"ש בנ"ד שלא שבה כלל הגם כי היא עדיין חולנית ואינה יכולה לברוח עכ"ז בהיות עדיין לא שבה ולא הוחזרה למוטב שאין מאמינים לה גם לעיקרא דדינא בדין עדות אשת חמיה.

יש לפקפק דאף דבגמ' מבעי' בדין חמותה הבאה לאחר מיכן פי' רש"י אם יבמה היא ולא אם בעלה ושמא סופה להיות חמותה והיינו כמ"ש מ"ו הגאון בפריש' וז"ל כגון ראובן ושמעון אחים מאב אחד ולא מאם א' שיש לכל אחד אם א' ואם ראובן מעידה על שמעון שמת פי' היכי שראובן בנה ייבם אשתו ותאסר עליו שאם אח"כ ימות שמעון תהא אסורה לו מחמת ששכב עמה בזנות והיינו ממש המעידה היא אשת חמיה הנה מזה לא נוכל לדקדק מדאבעי' דוקא בסגנון זה שמא סופה להיות חמותה ולא מבעי' בסתם אם אשת חמי' מותרת להעיד לה דמשמע דבזה לא קמבעי' לי' דפשיטא דמותרת להעיד דא"ל דאה"נ דגם בזה קמבעי' לי' רק דרבות' קמ"ל דמבעי' ליה אולי אף דיש לחוש שמא סופה אפשר להיות חמותה אפ"ה אפשר להתירה להעיד באשר שבהאי שעתא עדיין איננה חמותה ומכל שכן פשהיא אשת חמיה דמותרת או נאמר להיפך דדוק' בדין זה דשמ' סופה להיות חמותה אסורה מה שאין פן באשת חמיה באופן דאפשר לומר דמבעי' לי' אתרנוייהו וק"ל זאת ועוד אחרת לא נ"ל לחלוץ לכתחלה כמו שכתוב הטור בסיומן קס"ט דהוא מהגמ' בשלהי פרק מצות חליצה צריך שיכוננו היבם והיבמה שתהא מותרת לזר בחליצה זו נתפנוין הוא ולא היא היא ולא הוא לא הותרה כו'.

וכתב הבית יוסף בשולחן ערוך בסדר חליצה שלו סמ"ה הגמרא זו תנו רבנן חליצה מוטעת פסולה כו'. עד ומפני כך פתוב בקונטרסים שיאמרו להם הרי עם חליצה זו באה להתיר היבמה לשוק שהיתה זקוקה ליבם עכ"ל ואם כן זכינו לדין שאם לא נתפוננו להתירה לזר שהיא חליצה מוטעת שהוא פסול ואם כן גם בנדון דידן בהיות שאי אפשר להתירה לזר כי אם אחר שיתברר הדבר על פי עדים או פשהאשה הנ"ל תשוב בתשובה שלימה ותאמר שבעלה מת והאיד נצונה ליתן לה חליצה ולא מצינו דין זה בשום פוסק שנעשה כאלה ליתן חליצה בטרם שידענו בבירור שמת בעלה נראה שזה דבר חדש שלא היה בעולמו לדעתי.

ועוד אני אומר אם אנו מתירין אותה לחלוץ והנה באשר שהחליצה במקום יבום קיימי ואם כן יש לחוש מפני הרואים שבפעם אחר יאמרו שתתיבם גם כן ודו"ק. ולכן אמרתי בחפשי שאין להתיר לה החליצה לע"ע פי עדיין אינה זקוק' ליבם כי פן עדיין בעלה קיים עד שנדע עדות גמור שמת בעלה בנדאי עפ"י דין ודת תוה"ק ושלום על ישראל פי המדבר הצעיר אברהם הפהן: אחר השאלה בא עד א' והעיד בתו"ע איד שאותה אשה שנשתמדה רצתה לחזור למוטב אמרה בפניו במסל"ת איד שמת בעלה ובנה ובכח התרנו לה להנשא בהיות שיותר נכון לומר שהאב"ע אינו קאי אאשת חמיה סתם שקרוב לומר שהיא נאמנת במס"ל הגם שכתבתי בסדר גיטין שלי שבתשו' הריב"ש ושאר פוסקי' באותן ה' נשים המזכרים במשנה אין נאמנים אפילו במס"ל: עכ"ז הסכמנו במקום שאי' לחוש התרנו וכן נעשה החליצה עפ"י הסכמתנו והיא מותרת להנשא לכל מי שתראה זולת לכהן סימן יט מי פמוהו מורה ומרנה גם הוא יורה ארי שבחבורה.

עמ' שריא נהורא מח' האלוף המרומם פאר החכמים מוה"ר אברהם כץ יצו'. אותו ואת ביתו עלה בידי מכתבו וכתבו בו מכ"ת ראיתי שחכמי ק"ק לבוב שלחו הגט לכאן וא"א להשתדל גט אחר כי ברח בעלה מיד מפה ומפי השמועה שהלך חוץ מן הפלל ונשפח זכרו ואבד שמו: והנה עשינו להציל האשה ושלחתי לה הגט אני ובית דיני דהיינו המרומם מו' דוד ומ' ליב בר' זעליג מזקני עירנו שסיקרו הגט והגט נכתב ונחתם פדת של תורה ואם הייתי עם הרבנים שבעירו היה לי וויכוח גדול עמהם למה זה ועל מה זה שדקדקו אחר ב"ד גדול כמונו ת"ל במקו' שהדין עמנו וכי בשביל שהם היו מסופקי' וא"ס מוציא מידי נדאי שהוא ברור לנו כביעמא בכותח' שגם אנחנו יודעים ששם אבא הוא צ"הק.

אבל לא מחשבותינו כמחשבותם הנה ראו ראי' א' אנחנו ראינו שתי ראיות היינו בסדר גיטין שלי שיש לי מא"א ז"ל שהיה לו איש מפי איש ממהרש"ל והוא נמצא ביש"ש שלו וזה הסדר גט היה נכתב עפ"י אותיות והפל בפלפול מתוך התלמוד וכתב באות הלל מצאתי כו' עד וז"ל הונא מ"ב וז"ל שמעתי הונא בהא וגם בא' ולפ"ז צריך ב' גיטין ע"כ: ולא נהירא דרוב שמות האמוראים סופם בא' והא ראיה אשר מצאתי הג"ה א' שכתב על דברי מהרש"ל שאמר כל היכא דמסתפק לן בשם אם בה' אם בא' בסופו דאז יש לכתוב בה' כו' משום דכל שמות שבמקרא יש ה' בסופו והבאתי לעיל באות א' כתב בו הג"ה וז"ל ודווקא שהשם בלשון הקודש אז כותבין הא' בסוף אבל אם השם הוא ל' לעז ולא מלשון הקודש כותבין א' בסופו ולזה מצאתי ראיה בתשוב' מו' איסרלן ז"ל וידוע שכל

שמות התנאים נחצבים מלשון הקודש ובלשון זה היו משתמשין תמיד שכל המשניות נעתקו בלשון צח הקודש כאלו הוא לשון מקרא והאמוראים שכל שיחתן והווייתן הוא בלשון ארמי ע"כ כל השמות נחצבו בלשון ארמי שאינו מצח לה"ק כמו פפא והונא ורבא וכל עשר בני רב פפא חנינא בר פפא רמי בר פפא כו' כולן בל' ארמי וסופן בא' ולא בה' ע"כ העתקתי מס"ג שלי בהיותנו יושבים בשעת סידור הגט היינו מעיינים בזה והנה להאלוף מו' דוד יש לו ס"ג מן הגאון מופת דורנו רבינו משה איסרלש בכתב ונמצא שם הג"ה וכתב מה שמצא בתשוב' הנקר' נצח שלום שהביא גם פן ששמות האמוראים המנוזפרים בגמרא כולם לשון ארמי הן ולא בלה"ק ומביא מן רב אדא בר אבהו והנהזפר בשם אבהו סופו בה' ושם אדא מזפיר סופו בא' אלא בשביל שאבהו כתוב בתורה כתבם בה' אבל אדא הוא לשון ארמי ומכל אלה יובן וינכרח שלשון ארמי הוא לעז לגבי לשון הקודש.

ע"כ וענינו בהספמה אחת שאי שם אבי המגורשת הנה שמו אברהם בלה"ק ואפא הוא לשון ארמי כמו שפי' רש"י ובמדרש ויקרא אברהו ומתרגמינן דין אפא למלכא ע"כ פתבנו להמכונה כמו שפותבין על הפינוי שהוא בלע"ז ושם רבי אפא הוא מנוזפר בתלמוד ולא הנוזפר בשום משנה זולת אבה שאול שהוא חד מלה.

ואפא הוא שם של אמורא ולשון ארמי וארמי לעז הוא לגבי לשון הקודש ואם תאמר שהלשון תרגום הוא כמו לשון הקודש אף אתה אמור לו מה שהגאון מוהר"א הביא בתשובות סי' קכ"ט שהתרגום לא לשון הקודש הוא שנסתבש הוא מלשון הנה אשר הנה נתונה מסיני ומפ' המקראות אבל לא לשון הקודש הוא כמו שהבין השואל שם ע"כ הדין דין אמת לאמתו פאמתו של תורה שארמי לאו לה"ק הוא רק לעז הוא לגבי לה"ק ע"כ פתבנו המכונ' אפא וכל פי האי מלת' לימרו בשמי ובדבר שעמהם חולק א' ואומר שהפינוי הוא אביש ואמת אנחנו לא חטאנו בזה כי בכתב שהמגורשת פתבה לבעל' כתב בת אפא ומאחר שבמשנה לא הנוזפר רק שינוי שמו ושמה אבל שם אביו ואביה לא מנוזפר רק שהאחרונים הזפירו ומכ"ש לגבי פינוי שאין צריך לכתוב ואין היזק אף אם הנה שינוי בפינוי פינדוע בהר"ן כי לא עת להאריהו פי באתי מגניזין לביתי והמוביל פתב זה ירט הדרהו לנגדו ועמד עלי ומרתתי לכתוב שלא יאמרו ב"ד טועין אנחנו חס ושלום' ואנחנו פסקנו הדין אמת ובפרט מחמת שינוי אביש אין מן הראוי לעגן האשה ואני אדרוש אחר זה הגט.

כי אם הוא פרח א"א להשתדל אחר ומשום שם אביש תהי' מעונגנת והוא יצא מן הכלל והיא תהי' מעונגנת כל ימי' ולכן אתם הב"ד מחויבים להשתדל אחר זה הגט כדי שלא תתעגן בת ישראל בחני חנם ובמחיל' לא יפה עשו ששלחו הגט הנה אם הם מסופקים הנה להם לשאול דעתנו ולא לעשות אותנו לקטלא קני באגמא והי' זה שלום ממנו אהובי הטרויד במאוד שפתי הלוי הורוויץ נקרא שעפטיל למחרת יה"כ.

נאום דוד כמו' מרדכי זלה"ה מלבוב. ונאום יהודא ליב בא"א מו' ישראל מקראקא.

סימן כ שלום להגאון המופלא ומופלג בחכמה ובחסידות מוהר"ר אברהם פ"ץ יצ"ו גלילי ידיו ראיתי שהרבה להשיב על דברי הנה אהובי נ"ד לא החלטתי לומר שהוא קרוב לאונס רק פתבתי ממ"נ פטור מן הגלות אם הוא קרוב למזיד או קרוב לאונס פטור

כמ"ש שם שלא חייב' התורה גלות אלא לשוגג אבל קרוב למזיד אף שאינו מחייבים אותו גלות לאו משום דקיל' לי' אלא דלא מפטר בגלות פי גלות גבי שוגג נתפטר אבל קרוב למזיד לא נתפטר בגלות פי לעונשין יותר גדולים הוא מוכן ולכן מצינו שהראשונים פגון הרוקח והפלבו ור"א מגרמיזא פתבו לרוצח במזי' גלות שלש שנים אף שונדאי במזיד אינו חייב גלות מן התורה אף העמידו עליו גלות עם שאר עונשין.

ומיני דרכי התשובה הנזכרים להעמיס עליו שיצא עונו ובנ"ד שחמיו וגם שאר אנשים אמרו למצוא לו דרכי התשובה ולא לחייב אותו גלות רק נחתור דרכים אחרים כדי להרגיל אותו בתשובה ואחר כך נוכל להחמיר עליו מעט מעט ומטעם זה הוצרכתי להקדים פי מן התורה אין חיוב גלות על איש כזה.

פי זה לא מקרי שוגג פאשר מבואר בהלכות רוצח בהרמב"ם בפ"ד ה' ו' שפסק כר"ש המתכוין להרוג את זה והרג את זה פטור מגלות לכן הזורק אבן בתוך עשרה ישראלים. והרג אחד מהם פטור ממית' ומגלות ולא משום דקיל פי ראוי לעונש דמכניסין אותו לכפיפה ומאכילין אותו לחם צר ומים לחץ כמתניתן דפרק ארבע מיתות.

ולכן יש הורג בשגג' קרוב לאונס והוא שאירע במיתת זה אירע פלא שאינו מצוי ברוב מאורעות בא' ויש שהורג בשגג' ותהי' השגג' קרוב לזדון והוא שיהי' בדבר כמו פשיע' או שהי' לו להזהר ולא נזהר פטור מגלות שעונו חמור' ואין גלות מכפרת ואין ערי מקלט קולטות אותן שהרגו במזיד בלא התרא' ובלא עדים.

וכן כל הרצחנים השנויין במתניתן שאם הרג דרו' עלי' פטור מגלות או הזורק את האבן אחר הרבים והוציא הנה את ראשו שפך אלו פטורין שאין גלות מכפר להם פי עונם רב וע"כ בנדון דידן מן התורה פטור מן הגלות ומאחר שהם בקשו שלא לעמוס עליו גלות.

הוצרכתי להקדים שלא חייב גלות מדין תורה רק ראשונים הקדמונים העמיסו גלות אפילו למזיד ובנ"ד נוכל למצוא עונשין אחרים כמו שנתבאר שם ועוד ידנו נטויה עפ"י הספמת מכ"ת ואם פן מה שכבודך כת' מאחר שהי' לי' לאסוקי אדעת' חייב גלות אדרב' מטע' זה פטור מגלו' דהוי קרוב למזיד כדמוכח שם בהרמב"ם בצירוף שיעור הגריקה לתוף החבלה לקבל הפכה שמ' שאינו חייב גלות גם מ"ש מע"ת שהרי אמרו ולא במתכוין ולא אמרו פרט למתעסק רק בסדר קדשים תמי' לי דבכל התורה ובכל האיסורין מתעסק פטור לבד מעריות וחלבים שפן נהנה וכן אית' בפ' ספק אכל חלב באכילת קדשים כל המתעסק בחלבי' ועריות חייב שפן נהנה אבל מתעסק במקום שלא נהנה פטור וע"ש פל' השיט' זו וכן הוא בכל התלמוד ומשניות ובנ"ד לא נתפנין לזרוק או לירות רק חטף מידו הפלי משחית ובאותו החטיפ' נעש' היזק ואין לה מתעסק גדול מזה שלא נתפנין לירות או לזרוק רק חטף ומשך הפלי משחית מקיר השני ולעונ' גדול הוא מוכן פי אדם מועד לעונשין פאלו שהי' לו לזהר וכמ"ש מעלתו אבל גלות אינו חייב בדין תור' כ"א להעניש עליו עונשין כדי שיתפטר עון שבא מעשה כזה לידו ע"כ אין מקום לתמיהת מעלתו שלא נזכר מתעסק בכל התור' פולח' יש שוגג ויש מזיד ויש מתעסק וכל החילוקים אלו נזכרים בתלמוד בכל מקום ומכ"ש שיצא התקל' מבין שניהם סמכתי על הגמ' דפ' הנשרפין ופ' פיצד הרגל הפוהו עשר' בני אדם בבת אחת בעשר מקלות או בזא"ז פטורין ממיתה וה"ה שנים שדחפוהו או הטלוהו בתוף המים.

או שנים שיצא חץ מביניהם פטורין וכל שפטורין במזיד ממיתה פטורין בשוגג מגלות וכן בנדון דידן לדידן נמי יש להסתפק כי שניהם גרמו המכשול אין מקום לגלות מן הדין כל זה פתבתי רק שלא לעבור על דעת לפטור אותו מגלות אבל יוכל להיות שגדול עווננו ולא יספיק הגלות לומר גלות מכפרת עון אבל דעתי בהסכמת מעלתו לעיין בדינא אם יש לעמוד עליו עונשין שיעמדו במקום גלות ושלום מנאי אוה"נ בלב ונפש הצעיר מאיר סימן כא מעשה שהיה פה היה באשה אחת בעולת בעל שהיתה כל ימי חייה בחזקת צנועה וחסידה והיא בימי חולנית' שנעשה חולנית וכמעט קצת שלא הועילו לה הרפואות אז שמעו שאדם א' יהודי עסק ברפואות עם כמה אנשים ונשים קצתם בקבלת הירקות וקצתם במרחצאות וקצתם בכשפיו אשר יצא קול עליו שהוא מכשף והנה גם לאשה הזאת נתן רפואות לשתות כמה ימים ואחר פה צוה לה לרחצה באמבטי עם העשבים והוא הלך עמה בחדר אחד לרחצה ונסגר החדר והנה לאחר שרחצה באמבטי וישבה על המטה שהיתה סמוכה לאמבטי אמר להאשה אל תראי בי כלל ומיד הפילה אותה על המטה ומיד נתעלפה ולא הרגישה שום דבר ולא יכלה לדבר מכ"ש לזעוק והרשע ימ"ש בעלה והיא לא ידעה שום דבר כי לא הרגישה כלל לפי דבריה אחר שנשפעה בש"ח שפדבריה פן הוא כי היא נתעלפה ולא היתה לה שום הרגישה כלל.

ועיקר עד שבעלה דפק בחדר ואז התחילה להרגיש שבא עליה ורצתה לילך ממנו ולא יכלה ואז חזר הרשע לאחוריו ופתח החדר והיא עמדה ללכת ולא יכלה לעמוד ממקומה מרוב העילוף.

כלל העולה האשה הזאת אומרת מעצמה שהיא נאנסה מהרשע ע"י פישופו שלא הרגישה כלל ולא ידעה כלל בשכבו עד לבסוף פנ"ל. ועכ"ז דמעתה על לחייה שהיתה שרוי' בצער על המעשה הזאת שאלקים אנה לידה ועסק' בתענית ג' ימים וג' לילות רצופים פעם אחת ובפעם ב' ב' ימים וב' לילות רצופים עד פראותה שלא יכלה לסבול עוד התענית שפמעט נפלה למשכב שנתחדשו לה כאב גדול בצדה הא' ופסקה להתענות עוד פאותן הימים והנה האשה הנ"ל מבקשת לדעת אם היא צריכה עוד לעשות תשובה או אינה צריכה כלל בהיות כי אנוסה היתה לפי דבריה שלא הרגישה מתחלה עד לבסוף עכ"ל לפי דברי השואל.

תשובה הנה עפ"י הדברים האלה אם פדבריה פן הוא הנה לפע"ד הקצ"ר לית דין צריף חשש שהיא מותרת לבעלה מפמה טעמים לשבח אשר לא אכתוב באריכו' והוא מבואר בפ' הבא על יבמתו והביאו הטור בס"ו דאשת ישראל שנאנסה מותרת לבעלה וגם מבואר בכתובות בפרק נערה שנתפתתה דנ"א ע"ב מימרא דרב ופוסקים פנותי' בגמ' דאשה שמתלת ביאתה באונס אפי' סופה ברצון דפטורה מכלום שמשהתחיל לבעול באונ' אין בידה שלא תרצ' שיצ"ר האד' וטבעו כופה אותו לרצות וכן פסקו כל הפוסקים הרא"ש דף קכ"ח ע"ב והרי"ף והרמב"ם פ"א מהא"ב: ותמהתי שהטור לא הביא דין זה בשמם והנה מכ"ש בנדון זה שהאשה הזאת אומרת שנאנסה מתחלה עד סופו לא הרגישה כלל שבא עליה כי נתעלפה ונעשה לה ע"י פישוף ולא היתה יכולה לדבר ולזעוק כי הוא מכשף גמור לפי דבריה כאשר פבר יצא קול עליו.

רק מה שיש לדקדק לפי דברי המחבר הב"י שהביא בא"ע ס"ו ב' דעות מדברי האחרונים בכגון דין זה באשה שהלכה בדרך עם ב' יהודים ונאנסה כו' שרבינו שמחה אסרה פיון דעברה על דעת שנתניחה שמה הפסיד' המגו דאי בעי אמרה לא נבעלתי גם בד"מ סי' קט"ו הביא גם כן הרמ"א שני הדעות הנ"ל וכתבו שניהם בסוף דבריהם וע"ש גם בהג"ה ש"ע סימן קע"ח הביא הרמ"א שני הדעות ולא הכריע רק כתב דעת שניהם והאחרונה דעת ר' שמחה דאסר': והנה בעיני יפלא מאוד על הגאונים הא"י לא הביאו דעת המרדכי מה שהביא באחרונה דעת הראב"י שהביא לבסוף שהוא כתב להתיירא והאריך שם והראב"י הוא רבן של ישראל אשר אנו פוסקים כמותו וגם דעת המרדכי שהביא דעת הראב"י הנ"ל באחרונה עם ראיות גדולות משמע שפסק כמותו והא"י נתעלמה מהם דעת הראב"י והמרדכי כדי לפסוק כמותו להתיירא ונוסף על זה המכסה אני את אשר יגעתי.

ומצאתי בספר הראב"י רס"י תתק"ך אשר הקר' ה' לפני לעיניו בו ומצאתי שרבינו שמחה בעצמו כתב מעשה זה מהאשה הזאת הנ"ל דרך שאלה להראב"י ו"ל אני את אשר עם לבבי כתבתי והנ' שלחתי לה מורי תשובתי ואדוני ישיבני דבר ואחרי דברך לא אשנה ולא אטה ימין ושמאל כו' והנה הראב"י כתב ו"ל הנני המשיב למורי הרב על המעשה הרע אשר אירע נלע"ד מאחר דליכא עדי יחוד כ"א ע"פ האשה פה שאסר הוא הפה שהתיר כו' ועל שהלכה עם שני פריצים בדרך והנה לה לחוש ליחוד כו' לא הפסיד' מגו שלה דאטו פולהו נשי דינא גמירא כו' והאריך פמה דפין בראיות גמורות ישרות וכתב עוד שאפילו נסתרה נאמנת ולא הורע פחה בסתירתה וכתב עוד למדנו דהכל לפי הענין וכל מעשה העלובה הזאת מוכיחות שאנוסה היא שלא פרסם אדם הדבר כי אם היא וכו' ואילו נתרצה היתה מחפה עליהם והיתה חוששת לכבודה ולא ראוי למורי לעגנה על פכה.

ודע כי תשובה יש בידי שנשאל אבא מורי על אשה ישראלית שהלכה מרצונה עם הגוים ושהת' שם ג' ימים בביתם והוציאו משם ע"י שוחד ונשאל עליה אם מותרת לבעלה והשיב להתיר וכו' והביא לשון הירושלמי כו' והאריך מאוד ובסוף סיים דבריו ו"ל אבל לבעלה לעולם מותרת פיון שבלא קינוי נסתרת.

וכך השיטה נפתרת ולבבלי היא נחפרת בלי מחסורת ויתירות כו' וחתום על התשובה הראב"י: והנה זכינו לדין שקני' וקיבל רבינו שמח' את דברי הראב"י ולא השיב לו על דבריו וקיים תנאו שלא יזוז מדברי הראב"י ולכן סיים המרדכי ג"כ שהראב"י התירו והא"י כתבו הגאונים הרבנים ה"ל והרמ"א ו"ל ב' הדעות ולא הכריע לפסק הלכ' כמ"ש המרדכי ובפרט שהגאונים לא ראו דברי הראב"י שרבינו שמחה בעצמו כתב השאל' לרבינו הראב"י וקיבל רבו הראב"י להתיר' לכן על דברי מעכ"ת צפיתי חכיתי בתשובתו הרמת' אשר לענ"ד בנדון זה ק"ו בן בנו של ק"ו להתירה ובפרט שהיא גם היא לקחה אמה עמה שני ילדים בחשבה שאינה צריכה שימור יותר אף שנאמר שבהיותם קטנים לא די בשמירה זו עכ"ז לאו דינא גמירא והיא צנועה וחסידה חשבה שדי בשמיר' זו ובפרט שבעלה היתה בביתו ודפק בחדר ההוא שרשץ אות' ואולי היא האמינה לדבריו שבפשפים כאילו צריכים לפעול פעול' בצנע' כאשר הטעתה באמרו אלי' תיפח רוחו שלא תראה

אותו ולפ"ד עשה לה איזה כישוף שלא תרגיש ולא תוכל לזעוק או לדבר כי לדבריה
אנו מאמינים והיא גם היא מבקשת עוד תשובה'.

א"כ בנודאי היא נאמנת במיגו כי לא נודע לשום אדם בעול' כי אם שגילת' לאיש חסיד
ושאל' אותו אם צריכ' תשובה ועשתה עפ"י דבריו תעניות שני פעמים ג' ימים וג' לילות
ועוד ב' ימים וב' לילות: ולענ"ד עשתה לפני משורת הדין כי לא הית' צריכה לעשות
שום תשובה בהיות פן שהיא אנוסה לפי דבריה ואשרי לה שזכתה לעשות יותר מדאי
כדי לזכות נשמתה ותהא אחרית' תשגא מאוד כל זה העליתי באישון ליל': ומכ"ת יענה
ויאמר בהכתב מכתב מעכ"ת על הנגיד זה וישיב לידי בצביונו ממש ושלום למר ולתורתו
ואליו בקשתי שאל יתמהמה מעכ"ת עוד כדי להשיב מפני הפבוד להשואל מתוך היראה
ואם ירצה מכ"ת לראות ולעיין בספר הראב"י אשלה למכ"ת הספר הנכבד ונחמד
למראה ימצא דברי חפץ בבקיאיותו וחרפיותו כי רב הוא אין חקר: סימן כב שו"ת מה
שפכת הרב הזקן אב"ד כמו' מאיר באב"ד כמ' יוסף אב"ד דק"ק לבוב ומה שאני פתבתי
להם: במושב תלתא ב"ד פחדא הוינא ואתא לקדמנא הבחור כמ' חנון במ' מיכל מק'
טאמשוב והעיד בתו"ע באל"ו וע' וז"ל איינר האט גהיישין ר' ליב פון קראטניצה דער
פאטר האט גהיישין ר' פסח ער האט גזאגט ער איז חתן היקר ר' זעליג שמש מק' לבוב
און כ' ירמיה פון קאפוקי איז זיין פעטער גווען ער האט אפילו נאך איין קרוב גיהאט
האט אנה גהייסין ר' ליב איז מיט אים גקומן פון קראטשין אהין האט אים ירמיה ה"ל
צו קאמר היד איין ונצא גיגעבין צו דרויף אויף י"ב קעסלין זיין שרף בכו לערף שמונה
ימים לפני ההריגה שנעשה בטולטשין איז גקומין דער ר' ליב זיין ברודר מלך הבחור
מקראטניצה בכו איז דא איין מהומה גיווארין האט מן זיא ניט גוואלט ארויש לאזן
ובדוחק גדול ע"י השררה זענין אלי גלאפין פון קאמרהיד און זענן גקומן קיין טולטשין
גם איז ר' ליב בה' פסח ואחיו מלך אנה אהין גפארין אין איך בין אנה מיט זיין בייא
אנדר אין שלאס גווען ווארום אבי איז חתן ירמיה ה"ל ער איז מיין שטיף זידי בכו
האב איך מיה בנגדר גהאלטין אן ירמל' גזינד האב דארטן געעסין: בכו דא השר הדוכוס
שמעטווייטנסקי האך נאך הפשר גיהאט עם הקאזקין יהודים ארויש געבין בכו ביום ה'
האט מען שבוים אוועק גנומן לק"ק אומאן: וביום ז' דא די פויארין זענין גיקומין צו
לויפן אין חצר לפני השלאס איז ירמל' מיט זיין גזינד גשטאנין אין דעם עק אין איין
ווינקיל גם ר' ליב ר' פסקש הנ"ל ואחיו מלך זענין אלי גשטאנין אין איין עק ווינקל און
איך בין צווישין זיין גשטאנין דר נאך בין איך גלאפין פון זיא מיט אנדרי לייט דא האב
איך גזעהין מן האט מיך אן גהובין אין דעם זעלבגן עק צו הרגן איך האב גזעהין ירמיית
ווייב און מיין שטיף מוטר זענין נהרג גווארן מען האט דארטן גהרגת און קיינר האט
ניט גקאנט אנטלופין דעוועש איז אין שלאס גשטאנין אלפים פויארן ווער עש איז
אנטלאפין גווארין איז דארטין נהרג גווארין דרף פלל איז קיינר ניצול גווארין מן
ההריגה רק אז מן האט דיא בסטי אן גצונדן איז זייער הייס גוועזין בין זייער גוויינט
ארויש גלאפין אופן בית הקברות דר נאך בין איך שמונה ימים אין דר שטאט דארטין
גווען האב איך גפלעגט אין שלאס אריין צו גיין און זיצין לייט מיט מיר און מיט ר'
שמירל האבן מיר גזוכט איטלכר זייני לייט און איך האב גפרעגט נאך ר' ליב הנ"ל און
נאך ר' ירמל' משפחה האט מן גזאגט עש איז ניט איבר גבליכן רק אטייל זענין פר ברענט

גווארין גם נאף איינר האט געהייסן מ'לך ר' מתות זון זיין גשוועסטר קינד איז איין חתן גווען איז און מיט זיין גווען האט דעם מ'לכוש מחותן איטלכן גפרעגט אויך זיי ווייב איז פר האנדלן האט מן גזאגט עש איז אלץ אום גקומין עכ"ל הוגד פדת לפנינו הדיינים ק"ק לבוב ביום ה' י"ח אב ת"ח לפק: נאום יעקב בלאאמ"ו הגאון מו' יוסף יעקב אברהם אשכנזי זל"ה מביית קאצנאל בוגין: נאום יהודא ליווא סג"ל עפשטיין בלא"א מו' יעקב זללה"ה: ונאום אברהם בלא"א הגאון מו' משולם זעלצבורג במותב תלתא פחדא הוינא נאמא לקדמנא ה' משה במ' יוסף והעיד בתו"ע באליו"ע ז"ל בלא"א בפיא מיר איז איין גשטאנין איין יהודי מטולטשין ושמו מאיר און האט פר מיר גזאגט וויא ער האט פריב גברעכט צו זעליג שמש פון ר' שמירל בן ירמל' דז ער האט גשריבן לאחיו ר' יעקב מטארנפאל דז ער זאל מודיע זיין לזעליג הג"ל דז חתנו ר' ליב מקרצעהין בן דודם איז בעו"ה נהרג גווארן און טולטשין און האט גזאגט וויא ער האט דעם פריב פלארין ושוב אמר לפניו ר' יעקב חתן ר' הירץ מנעמרוב צו וואש זאל מיר דר פריב איף וויש אז ער איז נהרג גווארין דען מיט מיר איז רבי ליב הג"ל גלאפין מטולטשין אין איין וואלד זענין גוים איךר אונז גקומין האב איף גזעהן וויא מיהאט אים שני פעמים אין קאפ גשנאגין דז דאש פלוט איז אים איךר דעם פנים גרונין און איז צו דר ערד גפאלין און האט גשריגין אויף מיך אז איך זאל אים מציל זיין און איך בין פר מיר גלאפין אונ ר' ליב איז בן אחיו של ר' ירמל' וואש ער האט אים גגעבין עטליכי קעסלין זאל י"ש פרייאין עכ"ל הוגבה היום היום י"ט למנחם ת"ח לפ"ק כ"ד הדיינים דלבוב נאום מרדכי במו' הירש יהודא ליווא סג"ל עפשטיין: אהרן בלאאמ"ו פנחס זצ"ל: במותב תלת' בי דינא פחדא הוינא נאמא לקדמנא מרת אסתר בת הר"ר אהרן פלת ירמיה והעידה בתו"ע כו' וז"ל איף האב גיהערט פון מיין שוועגרינש הא' אשת ר' שמירל בר' ירמל' והשני' בת ירמל' אז זיא האבן גזעהן בעיניהם וויא מען האט ר' ליב מקראטנצע דר איז גווען ב"א של ר' ירמל' ה"ל דז ירמל' ה"ל האט אים עם בנו ר' איתמר האט עטליכי קעסלין גגעבין ער זאל י"ש פרעגן דעם ר' ליב האבן זיין גזעהין אז ריקם האבן אים.

גהרגט אפילו זיין האבן אים גיט רעכט דר שלאגין. האט ער גשריגן צו דיא ריקים איף ביט אייף דר שלאגט מיך רעכט אזו האבן זיין אים רעכט דר שלאגין און מיר האבן גזעהין דז ער איז גליגין טויט נאף דעם שלאגין דאש האב איף אלץ גהערט פון מיני שוועגרנש הוגבה פדת וכדין כ"ד הדיינים דלבוב כ"ד מנחם ת"ח לפ"ק פה לבוב מרדכי במהור"ר צבי הירש ז"ל: יעקב לבית קאצנאלנבוגן: ונאום נתן בלא"א מוהר"ר אליעזר שטעריןבורג שוב אתא לקדמנא הר' יהודא ליווא במהור"ר ידידי' והעיד לפנינו בתו"ע כו' וז"ל איף האב גפרעגט גיסי כ' איתמר בה' ירמל' וויא איז ר' ליב מקראטניצע ב"ד האט ער משיב גוועזין ער איז בעו"ה בפני נהרג גווארין בק"ק טולטשין עכ"ל כ"ד הדיינים דק"ק לבוב כו' נשאלתי לעיין בשריותא דהאי איתתא מלפה בת הנעלה בה' זעליג שמש הג"ל: תשובה מקור דין זה איתא בגמ' פ' האשה שלום דף קט"ו ע"ב.

יצחק ר"ג בר אשתו' דרב ביבי הנה קאזיל מקורטבא לאספמ'א ושכיב שלחו מתם יצחק ר"ג בר אשתו' דרב ביבי כו' ושכיב מי חיישינו לתרי יצחק או לא אבני אמר חיישינו ורבא אמר לא חיישינו א' אבני מנא אמיןא לה דהאי גיטא דאשתכח בנהרדעא וכתוב בצד קלונ'א מתא אנא אנדרנלאי נהרדע' פטרו', וכו' ושלח לי תבדוק נהרדע'.

והשפת' יש לדקדק מאי ראי' משם דלמא התם לא הזכיר שם אביו רק שמו ושם עירו משא"כ במעשה דיצחק ר"ג דהזכיר שהוא בר אצחתי' דרב ביבי דהנה פאלו הזכיר שם אביו ואפילו זה יותר מפנרש דתרי יב"ש שכיחי אבל זה שיהיה ג"כ בר אצחתי' דרב ביבי לא שכיח.

ועוד דהזכירו יצחק ר"ג ולא כל יצחק יקרא ר"ג רק זה הידוע וע"כ נ"ל לפרש הסוגי' דבהאי מעשה כ"ע מודו דלא חיישינו לתרי יצחק ר"ג רק הגמ' מדקדק מדשלחו מתם ודקדקו להזכירו בשמו שהוא בר אצחתי' דרב ביבי וגם הזכירו שם עירו משמע אם חסר א' מהם חיישינו לתרי יצחק או דלמא מעשה שהיה פה היה ובאמת אם לא הזכירו כל הנ"ל ג"כ לא חיישינו לתרי יצחק והשפת' אתי שפיר דבלשון האבועי' רק מי חיישינו לתרי יצחק או לא.

ואי קאי אדלעיל ואבועי' לי' בהא מעשה דלעיל מי חיישינו לתרי יצחק ה"ל למימר מי חיישינו לתרי יצחק ר"ג ובר אצחתי' דרב ביבי או לא אלא ודאי כי האי לא מבועי' דפשיט' דכ"ע מודים דלא חיישינו רק מבועי' לן אם הזכיר יצחק לחוד אי חיישינו לתרי יצחק ובמעשה דיצחק ר"ג דלא חיישינו לתרי יצחק משום דהזכירו כל הסימנים הללו או לא ר"ל או דלמ' אפילו אם הזכיר שם יצחק לחוד לא חיישינו לתרי יצחק ומה שהזכירו שם כל הסימנים הללו מעשה שהיה פה היה וא"כ מביא אבוי ראיה שפיר מהאי גיטא דהתם הזכיר שמו ושם עירו אעפ"כ שלח לי' תבדוק נהרדעי וחישינו לתרי וכ"ש אם לא הזכיר רק שם יצחק לחוד דחיישינו לתרי יצחק וא"כ הא דהזכירו בהאי מעשה דיצחק ר"ג כל הסימנים הללו הוא דווקא ולא אמרי' מעשה שהיה פה היה ורבא סבר אפילו לא הזכיר רק שם יצחק לחוד נמי לא חיישינו לתרי יצחק ומה שהזכירו במעשה דיצחק ר"ג כל הסימנים מעשה שהיה פה היה ואין להקשות מאי מביא רבא ראי' מהאי שטר דכתוב בי' חבא בר גינא כו' הלא התם הזכיר שמו ושם אביו משא"כ בפלוגת' דרבא לפי מה דפרשנו איירי שלא הזכיר רק שם יצחק לחוד י"ל הא בלא"ה קשה קושית התו' היכא פשיט אסור' מממונ' אלא ע"כ כדפ' התוספות דמדמה ממון' דהחזק לאסורא דלא החזק וא"כ פינון דהתם החזקו תרי חבא בר גינא מה לי שהזכיר שם אביו פינון דהחזקו תרי דשמיהו וגם שם אביהם משא"כ הכא אע"ג דלא מזכיר רק שמו לבד פינון דלא החזק באחר עדיף מדחזקו גם שם אביו והחזק באחר ששמו ושם אביו: ונבא עתה לבאר דעתי בני"ד.

הא מילת' דפשיט' דעפ"י עדות העד הראשון הבחור חנן אין להתיר אשה זו כלל אף שהזכיר שם הנהרג ושם אביו ושם עירו דאינו מעיד שראה שר' ליב בעל האשה שנהרג רק לפי דעתו ונדאי נהרג פי לא היה לו מקום לנוס אף עפ"י עדות האחרים כגון עדות אסתר ששמעה מפי גיסתה שראתה בעיניה אע"ג דלא אמרה וקברתיו ובשעת מלקמה חיישינו בדרך פבר כתב המרדכי והביאו הב"י בסי' אם אמר ראיתי כו' והפרתיו, היטב בט"ע וראיתי שמת נאמן והנה פאלו אמר וקברתיו וכן העידה זאת בפ' בשם גיסתה: ועוד פאן שישנו שנים שמעידים ובשנים כ"ע מודים דאין צריכים לומר וקברתיו דבשנים לא חיישינו בדרך דאע"ג דלא הזכירו שם אביו פבר פתבנו והוכחנו מלישנא דגמר' דלרבא אף אם לא הזכיר רק שמו לחוד לא חיישינו לאחר וידוע דהלכה פברא לגבי אבינו ועוד דכאן אפילו אבוי מודה שהעידו שהוא בר אצחתי' דירמיה דהנה ממ'ש

כמעשה דיצחק ר"ג בר אסת' דרב ביבי דכתבו כל הפוסקים דהוי פאלו הזכיר שם אביו ולפי מה שפירשנו בהאי מעשה אפילו אבני מודה ואפי' בלא פי' זה שפירשנו אף אם נפרש דפליגי בהאי מעשה הלא הלכתא פרבא לגבי אבני.

אבל בפ' שפירשנו הוא פירוש אמיתי דכ"ע מודים בזה בהאי מעשה וחקמי הגאון הגדול מוהר"מ ז"ל בתשובותיו סי' קל"ב פוסק להתיר אף אם לא הזכיר רק שמו לבד ועפ"י עדות האחרון הר"ר יהודא שהעיד אין לפקפק כלל בהיתר אשה זו דהזכיר שמו ושם אביו ושם עירו ושהוא בעל האשה זו ומה שלא אמר קברתיו אף שהוא בשעת מלחמה כבר כתבנו שמחמת זה אין לפקפק להתיר אשה זו לפיכך פשוט הוא בעיני שהאשה זו מלכה בת הנעלה ר' זעלג שמש היא מותרת להתנסבא לכל גבר דיתצביין ושלום על דיני ישראל כ"ד יום ו' לסדר ולהורות נתן בלבד ת"ט לפ"ק גאום הצעיר יוסף בן לא"א מו' אליקים הנקרא גען וצלה"ה חונה לע"ע בק"ק לבוב חוץ לחומה: סימן כג בשריותא דהאי אתתא מרת מלכה בת ר' זעלג אף שיש בכל אחד עדות בפ"ע תינהא בעדות כמו' אלקנן וכמ' משה בשני עדות אלו לא נתבאר שמת בנדאי רק ממש בנדמי שדן בשכלו מאחר שלא נמלט גם א' בנדאי מת וכן בעדות מרת אסתר שנזכר שנהרג גם כן יש בו תינהא שלא נזכר בו קברתיו וכן בעדות ר' יעק' שצועק להצילו ולא שעה אליו ואל צעקתו ולא הגיד שמת בנדאי מ"מ נראה מדברי הפוסקים אפילו לאותן רבנותא.

דסבירא להו דבעינן קברתיו נידון דידן שבתוף העדות יש שם כמה כפולות בשפת יתר מען האט אים דר שלאגן וחרו ואמרו מיר האבן גזעהין וויא ער איז גליגין טניט ומודים אותו רבנותא דסביר' להו דבעינן קברתיו אף הם סבירא להו דלאו דווקא קברתיו אף שלא נזכר בעדות שם אביו ושם עירו וגם נראה לי בנדון דידן שפגי מאחר שנזכר בעדות מקראטניצע וידוע שלא יצא מקראטניצע רק ר' ליב ה"ל סגי אף שלא הזכירו שם אביו ובצירוף שאר עדות שאמרו שאותו רבי ליב הנה חתן רבי זעלג ע"כ נראה לסמוך על עדות זה.

שהאשה מרת מלכה בת רבי זעלג שר'א לעלמא ומותרת להנשא. אף מכל מקום אומר אני שיש לאשה זאת להמתין שלא תנשא עד אחר חצי שנה עד ר"ה ת"י לפ"ק שיהנה אז נשתקע שמו אם הנה בחיים ונמלט מתוף הגזירה בנדאי בזמן הנה נתפרסם איה איפוא הוא אם הוא בעולם או במדינה אחרת ע"י עוברים ושבים תגלה.

כ"ד הצעיר מאיר בלא"א מו' אברהם ז"ל. סימן כד נדרשתי ללי שאלו ובקשו לחוות דעתי הקלושה בשריותא דהאי אתתא מרת מלכה בת רבי זעלג שמש דח"ל: והנה לענ"ד הקצרה לא יש פקפוק ונדנוד לאיסורא לדעת כל הפוסקים והיינו אף דלפי עדות הראשונים אין למיזן התירא.

אף על פי שנים עדים אחרונים יש ללמוד פח דהתירא וזה יצא בראשונה. אחת היא אסתר בשם גיסתה.

והנה זאת אומרת איה שיהיא ראתה שר' ליב נהרג ומת והזכירה גם שם עירו שיהיה מקראטניצע ואף שלא הזכירה. שם אביו מ"מ לית דין צריה בשש וחשש וכיון דהזכירה שם עירו ושמו דא"צ להזכיר שוב שם אביו.

וכן משמע מכל הפוסקים שאינם חולקים כ"א מה שסבירא להו שצריה להזכיר שם עירו אף על פי שמזכיר גם שם אביו וכה פתב הב"י בספרו בד"ה דגם הרא"ה ס"ל שצריה להזכיר שם עירו וכ"כ הר"י"ו וכ"כ בתשובת פן לב ח"ג ופסק להלכה למעשה שצריה להזכיר שם עירו אבל אם מזכיר שמו ושם עירו נ"ל דכולייהו מודי דאין צריה להזכיר שם אביו מדלא מצינו שחלקו בדבר זה.

והטעם נ"ל שמן הספק אין למינחש כלל שיהיו שני אנשים ששמותיהם שוות בעיר אחת והלכו שניהם משם פי בנודאי קלא אית להו והיה נודע פדי להעמיד בוריו, ובפרט לדעת רבא דפליג אאב"י דבשלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון דלא חיישינו והלכה כרבא.

מה שאין פן כשאין מזכיר עירו אז יש לחוש אע"פ שמזכיר שמו ושם אביו שמא הוא הנהרג מעיר אחרת אשר לא נודע ולא ינודע לעולם. לכן הפוסקים חולקים אף בדבר זה.

גם את השני נראה לי שגדון זה ממש הוא כעין מ"ש בתשובת הרא"ש מביאו הטור סי' קי"ד ו"ל תלמיד אחד שמו רבי שמואל מסל"ת אמר תלמיד חשוב אשכנז שפירש מכאן ושמו רבי אשר כו' ונפטר לבית עולמו כו' עד פדאיתא בשלהי יבמות כו' וסיים ו"ל אלמא אע"פ שלא הפירו אלא ע"י שסיפר לו שמו ושם מקומו התירו את אשתו כו' וכן כנ"ד שהגיד להם שמו ושלמד הנה אצלנו כו' עכ"ל.

והנה צדיפא הגידון דידן פי האשה אסתר אמרה בשם גיסתה שראתה והפירה אותו שיהי זה לשונה דש ער איז גליגן טויט ונהרי הפירה שנה רבי ליב וגם הזכירה שמו ושם עירו.

ושוב אין צריה להזכיר שם אביו כמו שיהיה במעשה דרבי אשר שלא הזכיר שם אביו רק שמו ר' אשר וק"ו בנו של ק"ו להעד השני ר' יהודא שהעיד שהוא היה חתן ר' זעלג ואביו היה נקרא רבי פסח ובנודאי שבגידון זה אין צריה לומר וקברתיו לכל הדעות הא' בהיות שם שני עדים כמו שכתב הטור בשם הרא"ש זאת ועוד אחרת דכבר כתבו הפוסקים דלאו דוקא דבעינן קברתיו אלא כל שאומר דבר שמשמעותו שבנודאי מת ולא אמר בדדמי כ"ש בגדון זה שאמרו בפירוש שראו וידעו שהוא מת לכן אין ספק שהאשה מלכה מותרת לכל אדם ומ"ש הרב הגאון ר"מ ואב"ד דתוה העיר שנ"ל שהאשה הזאת תמתין להנשא עד אחר תצי שנה כו' פן תגלה ע"י עוברים ושבים אם הוא חי הן אמת אתפלא על פה קדוש וכי קצבה הוא נותן באלו הדברים שאין להם שיעור ולא מצינו שום פוסק להגביל זמן להיתרא או לאיסור' ובנודאי שהאש' הזאת מותרת להנשא מייד פדיו שאר נשים המותרות לכל אדם ושלום על ישראל פי המדבר הצעיר אברהם בן

א"א החסיד כמ' ישראל יחיאל פ"ץ זללה"ה ראפופרט יום ג' כ"א ניסן פרישת והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד ונשא עונו: סימן כה שאלה מעשה שהיה פה היה חמשה שנותפים נשתתפו יחד בשכירות מכס א' אשר שָכרו מהגזבר על שלשה שנים ע"י א' מהשנותפין אשר נכתב באוראנדי מהגזבר והניחו השנותפין ששה אלפים זהו' מייד ותקעו כפם לאשר ולקנים בח"ח ובשד"א ודלא פאסמכתא ובכ"א המועיל והנה נכתב השטר שנותפות פנהוג וגם נכתב שם שעשו שנותפות כל זמן משך שנותפות דהיינו כל זמן אשר ישכורו א' מהם מהגזבר אפילו אחר ג' שנים הראשונים והנה באלו ג' שנים התעסקו ביחד כל השנותפי' כל מה שהי' באפשר להתעסק כל א' גם קיימו וקבלו השנותפים את חלקם במתנות על פי החלוקה מהסותרים אשר נתנו מתנות עד פלות ג' שנים ויהי היום לאחר פלות ג' שנים באו המוחזקים השנותפים לחלק רנווחים והנה קם מחזיק א' אשר נכתב באוראנדי ה"ל ולא רצה ליתן חלקו ברנווחים באמרו שמייד בשנה הראשונה כשלא היו יודעים שאר שנותפים אם יהיה ריווח או הפסד אזי אמרו לפניו שהם מוחלים לו הכל דהיינו שלא בקשו ממנו אלא את קרנם ורנווחים מה שהניחו ושיקבלו את ממרמות שהם חתמו עליהם מה שקבלו על רנווחים והמותר כל רנווחים מחלו לו במחילה וטען ואמר איך שתקעו כפם אליו ע"ז וגם הביא עד א' הוא הסופר הנאמן שלהם איך שאמר ששנותף א' אמר לפניו איך שימחול לו הכל רק שיקבל קרנו ורנווחים כנ"ל אף שאינו יודע מי הוא השנותף מהשלשה שנותפים ושאר שנותפים אינם מודים לו ואומרים שזה שקר מוחלט פי לא מחלו לו מעולם והראיה שעסקו כל מה שהיהבידם להתעסק עד תום ג' שנים.

וגם הסופר הנאמן שלהם הנ"ל העיד בתו"ע איך ששלח בידיעת אותו השנותף הנ"ל לכל א' מהשנותפים חלק כחלק במתנות מהסותרים עד תום ג' שנים כאשר היה מתחלה בתחלת ג' שנים: עוד הביאו השנותפים ראיות אחרות שאותו השנותף טען ואמר כבר בפעם א' בפני הקהל כמה שנשתתף מחדש עם העמלק א' בהמכס שהוא שהיה לטובת החברותה מהשנותפין וא"כ אם היה מחלנו לו מתחל' למה טען ואמר כבר שהיה לטובת השנותפות הרי כבר תמה השנותפו' באשר שמחלו לו הכל ועוד טענו לפי דבריו אף אם היה מחילה ממש היתה מחילה בטעות דהוא אמר לפניהם תמיד שיש הפסד בשנה הראשונה והוא אמר שקר כי עשה בערמה ובתחבולה מהגוי שיאמר שיש הפסד כדי להטעותם בא והראיה שעשה קשר עם הגוי שלא יבא שום שותף להחזיר שלוקחים שם המכס ועוד טענו השנותפים שאף אם היו כדבריו שמחלו לו מתחלה מ"מ כהיום שאחר כך נתעסקו תמיד בעסק המכס ה"ל אף לאחר המחילה קיימו וקבלו מתנות בחלקים כמקודם בידיעת אותו השנותף וגם הם חתומים על שטרי חובות מעסק זה עד עתה לאחר ג' שנים ואם פן אף גם הוא מחל להם אותו מחילה הראשונה מחדש כי מאי אולמא האי מהאי ועוד טענו השנותפים שלא שנייה בזה מחילה כיון שהשטר שנותפות בידם.

זאת ועוד אחרת שלאחר פלות ג' שנים שכר אותו השנותף הנ"ל מחדש אותו המכס מהגזבר כאשר היה מתחלה. והנה שאר השנותפים טענו שירצו להחזיק כמקדם אתו עמו כמו שמבואר באותו שטר שנותפות כל משך זמן השנותפות אשר נשפור מהגזבר המכס והנה אותו השנותף אומר הנה כבר מחלתם לי הכל בשנה הראשונה ועוד שאמו מתה

אָשֶׁר הָיְתָה גַם כֵּן נִשְׁתַּתְּפֶת בְּאוֹתוֹ שְׁנוֹתָפוֹת מִקּוֹדֶם וְכִינּוֹן שִׁמְתוֹ אִמּוֹ כְּבָר נִתְבַּטְּלָה כָּל הַשְׁנוֹתָפוֹת וַיִּשְׁאַר הַשְׁנוֹתָפִים טְעֵנוּ שְׂלֵא מְחִלוּ כָּלֵל עַכ"ל הַשְּׂאֵלָה.

נִרְאֶה לִי תְּשׁוּבָה לִפְנֵי דַגְבֵי נְדוֹן דִּינּוֹן אֶף אִם תִּמְצָא . לֹא מֵר אִם שְׂפִדְבְּרֵי הַטּוֹעֵן אֶמֶת הוּא שֶׁאִי מִהַשְׁנוֹתָפִין אוֹ כּוֹלֵם אֶמְרוּ לִפְנֵי שֶׁהֵם מְחִלוּ לוֹ רַק שְׂיִקְבְּלוּ קַרְנֵם וּרְנוּחֵים עַכ"ז לֹא מִהַנִּי דְהוּי רַק כְּמוֹ פְּטוּמֵי מִיִּלִּי דְלֹא קִנְיָא דְהָרֵי מ"ש הַטּוֹר בְּסִי רַמ"א כְּשִׁמּוֹחֵל לְחַבְרוּ דְבָר שֶׁהוּא חֲזִיב דְּאִין צָרִיךְ קִנְיָן אֶלֶּא מִיָּד כְּשִׁמְחֵל לוֹ זָכָה בְּמָה שְׂפִדְוֹ הִינְנוּ מִשׁוּם הַטַּעַם שֶׁפִּתְחָב הַב"י וְנ"ל וְהַטַּעַם מִבּוֹאֵר דְּכִינּוֹן שֶׁהוּא בְּיָדוֹ מִיָּד זָכָה בּוֹ דְּאִין לֵךְ מְשִׁיכָה גְדוּלָה מִזּוֹ וְלָכֵן אֶף עַל פִּי שֶׁהִנֵּה דְבָרִים בְּעֵלְמָא מְכָל מְקוֹם קִנְיָה דְהוּא כְּמִשְׁיכָה כִּינּוֹן שֶׁהִי בְּיָדוֹ מִמֶּשׁ הַחֹב מִהַ שֶׁהִנֵּה חֲזִיב לוֹ מִשֶּׁאִי כֹּכ בְּנִדּוֹן דִּינּוֹן לֹא מִהַנִּי מְחִילָה כִּינּוֹן דְּאִין בְּיָדוֹ עֲדִינּוֹ לֹא שְׂיִיךְ לֹא מִשְׁיכָה כִּינּוֹן דְּאִין בְּיָדוֹ דְהָרֵי הוּא בְּכָלֵל שְׁנוֹתָפוֹת וּבְכָרֵט שֶׁהִנֵּה הַכֹּל בְּתוֹרַת שְׁלִישִׁית בְּיָד הַנְּאָמֵן הַסּוֹפֵר שְׁנִתְמַנֶּה מְכָל הַשְׁנוֹתָפִין וְלֹא מִהַנִּי כִּי אִם כְּשִׁאֲמֵר לְשׁוֹן מִתְּנָה גְמוּרָה וְעוֹד שֶׁהָרֵי טְעֵן שֶׁהִמְחִילָה הִנֵּה מִיָּד בְּשִׁנָּה הִרְאִישׁוּנָה קוֹדֶם שְׂקִיבֵל לִידוֹ שׁוּם מְעוֹת: אִם כֵּן לֹא שְׂיִיךְ בְּזָה מְחִילָה דְלֹא שְׂיִיךְ מְחִילָה כִּי אִם דְּוִקָא גְבִי חוֹב אוֹ פְקִדוֹן אוֹ בִשְׁט"ח גְמוּר דְהִינְנוּ כְּעִין מִשְׁכּוֹן שֶׁהַכֹּל הוּא בְּיָדוֹ וְשִׁלְזָה כְּתַב רַמ"א בַּהֲג"ה סִי רַמ"א בְּשֵׁם יֵשׁ מִי שֶׁאֲמֵר דְּמִהַנִּי מְחִילָה וּמוֹ הַגָּאוֹן וְנ"ל כְּתַב בְּסִמ"ע דְּצָרִיךְ לְהַחֲזִיר לוֹ הַשְּׁטֵר שֶׁר"ל דְהִינְנוּ דְוִקָא בְּאִנְפֵּן שֶׁאוֹתוֹ הַשְּׁטֵר הוּא) הַשְּׁטֵר חוֹב שִׁישׁ חוֹב בְּיָדוֹ וְלָכֵן מִיָּד כְּשִׁמְחֵל לוֹ הַחֹב אֲזִי קִנְיָה אֶפְיִלוֹ בְּדְבָרֵי בְּעֵלְמָא דְהוּא כְּמוֹ מְשִׁיכָה וְלָכֵן צָרִיךְ לְהַחֲזִיר לוֹ אֶת הַשְּׁטֵר אוֹ מִשְׁכּוֹן דְהִינְנוּ כִּינּוֹן שְׂפִדְוֹ הַחֹב אֲבָל בְּנִדּוֹן דִּינּוֹן גְבִי שְׁנוֹתָפוֹת הַמְּבֹאֵר בְּשִׁטֵּר לֹא שְׂיִיךְ גְבִי לְשׁוֹן מְחִילָה כִּי אִם לְשׁוֹן מִתְּנָה מִמֶּשׁ דְּבִמְאִי קִנְיָה דְהָרֵי לֹא מְחֵל לוֹ שׁוּם דְבָר וּבְאִיזוֹ קִנְיָן קִנְיָה וְהוּי רַק פְּטוּמֵי מִיִּלִּי בְּדְרָךְ שְׁחוּק וְהִיתוּל בְּעֵלְמָא וְלֹא שְׂיִיךְ בְּזָה מְחִילָה כָּלֵל וְלָכֵן לִפִּי זֶה יִתְנַרֵץ גַּם כֵּן דְבָרֵי מ"ו הַגָּאוֹן וְנ"ל דְלֹא יִסְתְּרוּ דְבָרֵי בְּסִמ"ע בְּסִמֵּן י"ב ס"ח עַל מִהַ שֶׁפִּתְחָב הַבֵּית יוֹסֵף בְּשִׁלְחוֹן עֲרוּף דְמְחִילָה אִין צָרִיךְ קִנְיָן וְכְתַב מ"ו דְמִיִּרֵי דְלֹא תִפְסֵי שְׁטָרָא דְאִי תִפְסֵי שְׁטָרָא כָּל זְמַן שֶׁאִין מְחִיר לוֹ מִיָּד לֹא מִהַנִּי אֶפְיִלוֹ מְחִילָה גְמוּרָה בְּלֹא קִנְיָן וּבְסִמֵּן רַמ"א ס"ב כְּתַב מ"ו עַל הַרַמ"א מִהַ שֶׁפִּתְחָב בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים דְאֶפְיִלוֹ הִנֵּה לוֹ שְׁטֵר אוֹ מִשְׁכּוֹן עֲלִיו דְהוּי מְחִילָה אֶפְיִלוֹ בְּדְבָרִים בְּעֵלְמָא כְּתַב מ"ז וְנ"ל פִּי שְׂצָרִיךְ הַנּוֹתֵן לְהַחֲזִיר לְהַמְקַבֵּל הַשְּׁטֵר אוֹ הַמְשִׁכּוֹן אַחַר שֶׁמְחֵל לוֹ חוֹבוֹ וְאִם כֵּן דְבָרֵי מ"ו סִתְרֵי אֶהְדְּדִי וְגַם הַרַמ"א בְּמִאִי דְסִתְמָה לְעֵיל סִי"ב וְאִ"ל שֶׁכְּתַב מ"ו בְּסִי הַרַמ"א אֶדְעַת יֵשׁ אוֹמְרִים מִהַ שֶׁהִבִּיא הַרַמ"א וְנ"ל דְס"ל הֵכָא לְהִלְכָה מִהַ שֶׁאִין כֵּן לְעֵיל סִי"ב שֶׁפִּתְחָב הָרַב הַמְחַבֵּר ב"י שֶׁהוּא ס"ל כְּדַעַת הַרַמְבַּ"ם שֶׁהִבִּיא הַטּוֹר וְכַמ"ש לְקַמֵּן בְּסִמֵּן רַמ"א שְׁדוֹנְקָא כְּשִׁישׁ לוֹ חוֹב אוֹ פְקִדוֹן וְלֹא שְׁטֵר אוֹ מִשְׁכּוֹן וְעַל זֶה כְּתַב מ"ו לְחִלְקֵי בֵין תִּפְסֵי שְׁטָרָא אוֹ לֹא תִפְסֵי שְׁטָרָא אֶף הוּא לֹא סְבִירָא לִי הֵכִי רַק כְּדַעַת הַרַמ"א לְהִלְכָה.

דְּזֶה אִינוּ דָאִם כֵּן לְמָה צָרִיךְ מ"ו לְפָרֵשׁ דְבָרֵי הַמְחַבֵּר בְּזָה. כִּינּוֹן שֶׁאִין הִלְכָה כְּדְבָרֵי וְגַם לֹא הוּא לִי לְסִתְמוֹם אֶלֶּא לְפָרֵשׁ שֶׁהַרַמ"א לֹא סְבִירָא לִי הֵכִי כַּמ"ש לְקַמֵּן בְּסִי רַמ"א.

וּמִדְלֵא כְּתַב כֵּן צָרִיךְ לְפָרֵשׁ בְּאִנְפֵּן אַחַר דְהִינְנוּ שְׁנִלְע"ד שְׂרַצְנוֹנוֹ לְחִלְקֵי בְּזָה הַחִילּוּק שֶׁפִּתְחָבֵי וּבְסִי י"ב לֹא מִיִּרֵי כִּי אִם בְּעֵנֵינִי מְחִילָה בְּסִתְמָה עַל עֶסֶק אוֹ שְׁנוֹתָפוֹת אוֹ מִשְׁאֵ וּמִתָּן. מִהַ שֶׁאִין בְּיָד חֲבִירוֹ מִמֶּשׁ דְּוִמְיָא דְפִשְׁרָה שֶׁאִין בְּיָדוֹ וְלָכֵן כְּתַב מ"ו כְּשֶׁתִּפְסֵי שְׁטָרָא

לא מהני כל זמן שאינו מתזיר לו מיד אפילו מחילה גמורה בלא קננו מה שאין פן לקמן בסי' רמ"א מייירי בענייני חוב מה שביד חברו ולכן מיד פשטחל לחברו ואפילו בדברים בעלמא מהני וקני במשיכה ולכן אף שיש לו משפון או שטר צריף לחזור לו פיון שפחל לו מה שבידו משא"כ פשאין בידו מה שייף גבי לשון מחיל' דבונדאי לא קננא וגם הטור הביא בסי' י"ב דעת ר' ישעי' דמחילה אין צריף קננו מפל מקום פתב דוקא בפחל לו ולא תפס שטר אכל בתפס שטר צריף קננו גם דומה ממש לדין מ"ש המרדכי פ"ק דסנהדרין ונהביאו הרמ"א סי"ב ס"ז פשטחל קננו על הפשרה צריף להקנות לו החפץ שלא יהא קננו דברים ואם פן ה"ה נמי בנ"ד כי במאי קנה במאי שאמר לו שפחל לו ואף ע"פ שמ"ו פתב שם בסמ"ע ז"ל נראה דוקא בנתבע שפקנה לו ליתן ואפון הוי קננו דברים וכו' אכל בתובע סגי שיקנה מידו לנותר ולמחול מה שבידו כו' מ"מ הרי דקדק וכתב מה שבידו ר"ל נמי דוקא פיון שהוא בידו מש"ה מועיל בו לשון המחילה ועוד שהרי מסיק וז"ל ואי תביעתו מפח שטר שבידו מקנה לו בקננו שיחזיר לחברו השטר כו' אכל אם מקנה לו בקננו שיעשה לו שטר מחילה הנה קננו דברים כמ"ש הרמ"א בסי' ר' ס"א עכ"ל ונהה ה"ה בנדון דידן הנה קננו דברים שלא קנה אפי' בקננו כ"א שיקנה ממנו שיחזיר לחברו כל זכיותיו אז לא הוי קננו דברים כמ"ש הרמ"א שם והוא דעת תשו' הרש"בא וא"כ איף יעלה על הדעת בנ"ד שפספור דברים בעלמא מה שאמרו לו השותפי' לפ"ד שפחלו לו שהוא קנה בדברים בעלמא בלא קננו ואע"פ שלטענותו נתנו לו ת"כ שהם מחלו לו מ"מ נ"ל דלא מהני דכיון דלא הוי מחילה פיון שלא הנה בידו פלל א"כ גם הת"כ לא מהני דהרי לא ת"כ כ"א בזה למאי שפחלו לו בדברי' ונהרי לא קנה בזה במחילה זו א"כ גם לא קנה הת"כ כי על מה חל הת"כ.

זאת ועוד אחרת דנהה נ"ד פאלו מי שפחל דבר שלא בא לעולם דלא מהני כמ"ש בתשו' הר"ן הביאו הר"מא בסי' ר"ט ס"ד בהג"ה דכשם שאין אדם יכול להקנות דשלב"ל פך אין יכול למחול דשלב"ל ונהרי הריווח ונהפסד עדיין לא הנה בעולם כ"א עד אחר תשלום פלות ג' שנים עד לאחר החשבון וא"כ אין יכול למחול את זה כ"א פשיחזרו לו השטר שותפות דאיף אמרו שהם מוחלים לו שידי מסולקת ממנו הלא בשטר שותפות מבואר שהם עדיין שותפים ואינם מסולקים זה מזה פל זמן שיחזיקו וישפירו המכס מהגזבר והם מבררים שהחזיקו ביחד דלא אשטמיט חז פוסק שפתב בפ' דין מחילה גבי שותפים פשיש שטר ביד השותפי' כמ"ש בשט"ח ולידידי ניתא דאין שייף בו המחילה כי אם פשיחזור השטר שותפות ועוד מ"ש מדין שכתב הרמ"א בסי' רמ"א ס"ד בהג"ה והוא דעת הרא"ש בתשו' כמ"ש הטור בסי' ע"ג ז"ל מחילה אין שייף אלא במעות שחייב לו אכל אם הנה לו חפץ ביד חברו ואמר לו מחול לך דלא מהני ופי' מ"ו בסמ"ע משום דלשון מחילה לא שייף בדבר שהוא בעין ביד המקבל אלא דוקא בחוב שחייב לו דלהוצאה ניתנה ואינו בעין וא"כ ה"ה גבי שטר שותפות דאינו חוב דחייב לו ואין שייף בו לומר דלהוצאה ניתנה והוי כמו בעין ביד המקבל ובפרט בשטר שותפות שביד השותפות דלא מהני בזה לשון מחילה ועוד דקיי"ל גבי מתנה פל היכא דאיכא לאסתפוקי בלשון מתנה אם נתפנון למתנה גמורה על המקבל להביא ראי' כמו שכתב הרמ"א בסי' רמ"ו וא"כ ה"ה גבי מחילה זה דלא נתפנונו השותפי' פלל כ"א לפטומי מילי פדי להוציא ממנו קרנם ורנוחים ועוד דאף את"ל שהם מחלו לו מפל מקום פיון דהוא לא מחל להם ג"כ

בפירוש שנסתלקו זמ"ז לגמרי רק שטען שהוא קיבל ת"כ מהשותפים שהם מחלו לו א"כ א"ל שאחז החבל בשני ראשים שהוא לא סילק עצמו כ"א פשיהיה הפסד אז הנה אומר שהוא לא קיבל הת"כ בתורת פטור שהוא לא מחל להם ולא הנה באחריותם וא"כ כאשר שהוא לא מחל להם בפירוש א"כ גם הם לא מחלו בתורת מחילה רק בסיפור דברים בעלמא מתחלה וחוזרים מיד בתכ"ד פיון שהוא לא מחל להם בפירוש ג"כ עוד י"ל דכיון שלא נתן להם השותף לשאר השותפים את קרנם ורנוחים מיד הרי המחילה מעיקרא בטלה כי בנודאי פנונתם הנה שיקבלו מיד וגם ליתן להם פל השטרי חובות שהם חתומים עליו ונהרי עדיין עד עתה לאחר פלות.

ג' שנים הם התעסקו בעסק זה ועוד דמעקרא דדינא פירכא בהיות שהביאו השותפים ראיות ברורות שעסקו בעסק המכס הן בעניני הסוחרים ומשפטם עם בני הקהלה בחשבונות עד פלות ג' שנים וגם הם מיחו בהסופ' שלא יתן לאותו השותף המעות מהמכס רק לקח ביד חזקה ע"י עמלק הגוי שותפו גם קיימו וקבלו המתנות מהסוחרים פל א' וא' לפי חלקו כאשר קיבלו מקודם מתחלת שנה ראשונה עד פלות סוף ג' שנים בידיעתו פנהוג ונהרי גילה בדעתו שעדיין יש להם חלק בשותפות שלא סילקו ידיהם מהשותפות כלל: ובאם שהוא אחז החבל בשני ראשים פן ואולי יהיה הפסד יתבע אותם לדין ליתן לו חלקו והפסדו א"כ ה"ה הם ג"כ לא סילקו עצמם ממנו ומה שדברו בפני הנה דרף סיפור דברי' כדי להוציא ממנו מעות קרנם ורנוחים ועוד שעדיין הם חייבים ביחד במה שהם חתומים בשט"ח א' עבור עסק השותפות ה"ל ועדיין לא נתפרע את החוב עד עתה לאחר פלות הג' שנים א"כ מפל זה מוכח שהם מוחזקים עדיין ועוד אף אם נאמר שהם מחלו לו מתחלה באותו שנה ראשונה ממש לאחר שעסקו בהתעסקות המכס לאחר פן וקיימו וקבלו מתנות מהסוחרים כפי חלקם כמקודם בידיעת אותו השותף נאמר ג"כ שחזר ומחל להם אותו המחילה ראשונה וחזרו וקנו בהשתפות החדש במה שעסקו ביחד במו"מ באותו המכס ובפרט שהם עדיין חייבים ביחד עבור אותו המכס כמו שמבוא' בסי' קע"ו דאם התחילו לישא וליתן בעסק השותפות לקנות או למכור דמהני דמאי אולמא האי מחילה מהאי מחילה דהאי מחילה מה שמחלו השותפות דרף דיבור בעלמא ולמאי שנא' ג"כ שאף הוא מחל להשותפו לאחר שעשו מעשה אותו עמו.

בהתעסקות מחדש ובפרט שהשטר שותפות קיים ביד השותפות בנודאי חזרו להשתפות: ועוד נלע"ד דהוי מחילה בטעות דלא מהני אפי' קנן כמ"ש מהרי"ק שורש קי"א ונהביאו הרמ"א בהג"ה אם א' נתפטר בירושלתו בעד דבר מועט.

פי אמרו לו שלא היו נכסים מרובין ואח"כ נודע לו שהיו נכסים מרובין ושהנה מגיע לחלקו כמעט כפליים דהנה פשרה בטעות וא"כ ה"ה כ"ש בנ"ד שהטעה השותפים באמרו שיש הפסד ועש' קשר עם הגוי עמלק ימ"ש והנה רוחים סף גדול ונורא כאשר הוא מבואר בפנקס ועפ"י עדות השותפים לא ידעו מזה אדברא השתדל עם הגוי עמלק בתחלת שנה ראשונה שלא יבואו לשם שום שותף בהחזר לקיחת המכס כי אם הוא בעצמו ואין לה מחילה בטעות גדול מזה ואפי' אם הנה בקנן מכ"ש דרף סיפור דברים בעלמא וכמ"ש הב"י בשם הרשב"א בס"ס י"ב ולגבי מחילות שמים עדי וסהדי שלא מחל אלא באונס ואפילו לא נאנס וסבור שאינו בידו יותר ונמצא שיש לו מחילתו בטילה

וְכָל דָּלָא דְדַע לֹא מְצִי מְחִיל אַע"פּי שְׁפַתְבּ כּו' עַד שְׂיֵאמַר מְרֻצוֹנֵי בְּלֵא שׁוּם אֲנֹס וְיִוְדַע
אֲנִי שְׂיֵשׁ לִי בִּינְדָּה יוֹת' וְכו' וְאַף גַּם זֹאת אוֹתוֹ הָעֵד הַמְּסִייעַ לוֹ לַפ"ד בְּמָה שְׂאָמַר שֶׁא'
מִהַשְׁלֵשָׁה שְׁוֹתְפִים מְחִיל לוֹ מ"מ אֵף אִם הָיָה כְּדַבְּרֵי שֶׁא' מְחִיל לוֹ מ"מ יִתֵּן לָהֶם שְׁנֵי
חֻלְקִים וְחֻלְקָא א' יִהְיֶה מְחִיל וְגַם אֵינְנוּ מְקַרֵי מְוַחֲזָק שְׂיֵהָא נְאֻמָּן בְּמָגוּ בְּמָה שְׁלֻקְחָא אַח"כ
הַמְעוֹת הַמְּכֹס לִידוֹ בְּאַשְׁרֵי שְׁהָיָה הַכֹּל בְּיַד הַשְׁלִישׁ הַנְּאֻמָּן מְכֹל הַשְׁוֹתְפִין וּמְמַנּוּ לְקַח בְּיַד
חֻזְקָה ע"י הַגּוֹי הַעֲמֻלְקָא ימ"ש אֲשֶׁר צִינְוָה לִיתֵּן לוֹ [הִנֵּה הַדְּיִינִים הָאֵלּוּף ר"מ וַאֲב"ד שְׁלָנוּ
גַם הַנְּבַרְרִים מְצַדְדִים יצ"ו פְּסָקוּ וְעָנוּ עַל הָעֵבֶר מַה שְׁהָיָה רִינּוּחַ בְּאֵלּוּ הַג' שְׁנֵים שְׁאוֹתוֹ
הַשְׁוֹתְפִי יִשְׁבַּע בַּפֶּא"ה וּבִנְק"ח שְׁכַדְבְּרֵי פֶן הוּא שְׁאוֹתוֹן הַשְׁוֹתְפִין נִתְּנוּ לוֹ ת"כ שְׁמַחְלוּ
לוֹ.

הַכֹּל אוֹ יִהְיֶה עַל הַשְׁוֹתְפִים שְׁהֵם יִשְׁבְּעוּ שְׁלֵא מְחִלוּ לוֹ וּנ"ל: כָּלֵל הָעוֹלָה שְׁאִין שְׂיִינְדָּה
בְּזָה לְשׁוֹן מְחִילָה כָּלֵל וְגַם הָיָה בְּטָעוֹת אֵף אִם הָיָה כְּדַבְּרֵי וּבִפְרֻט שֶׁהוּא לֹא מְחִיל לָהֶם
גַּם כֵּן בְּפִירוּשׁ וּבִפְרֻט שְׁנִתְּנוּ לָהֶם הַמַּתְּנוֹת כְּפִי חֻלְקִים כְּמַקּוּדָם וְאַף גַּם זֹאת עַל לְהַבֵּא
בְּמָה שְׂשֹׁכֵר אוֹתוֹ הַשְׁוֹתְפִי מְחַדֵּשׁ מִהַגְזַבֵּר כְּמַקּוּדָם וְהוּא טָעַן פִּינּוּן שְׁמַחְלוּ לוֹ וְנִתְּבַטַּל
הַשְׁוֹתְפוֹת לְגַמְרֵי מִשֵּׁם וְהִלְאָה א"כ גַּם אֵין חֻלְקָא לְשְׁוֹתְפִים לְהַבֵּא אֶתּוֹ עִמּוֹ כַּמ"ש: הִנֵּה
גַּם בְּזָה יֵשׁ לְפַקְפַק כִּי מ"ש הַטּוֹר בְּסִי' קַע"ו שְׂאָם א' מִהַשְׁוֹתְפִים אוֹ מִהַמְּתַעֲסָקִים שְׁמַת
בְּטָלָה הַשְׁוֹתְפוֹת אוֹ הָעֵסָק אַע"פּ שְׁקַבַּע אוֹתוֹ זְמַן קְבוּעַ הִינְנוּ דְנוּקָא גְבִי יוֹרְשִׁים שְׂיִכְלוּ
לוֹמַר כָּל אֶחָד נִשְׁתַּתְּפֵתִי עִם אַבִּיָּה מְפָנִי שְׂיִדְעֵתִי שֶׁהוּא בְּקִי בְּמוֹ' שֶׁהוּא נְאֻמָּן וְאֵין כֵּן אֲנִי
עֲמָדָה וְה"ה הַיּוֹרְשִׁים יוֹכְלוּ לוֹמַר לוֹ לְהִיפְדָּה וְכו' כַּמ"ש מ"ו שְׁמַשׁ א"כ בְּנ"ד שְׁהַשְׁוֹתְפִים
עָשׂוּ יַחַד שְׁוֹתְפוֹת זַע"ז אֲשֶׁר הֵם עֲדִינּוּ חֲיִים כְּמַקּוּדָם כָּל זְמַן אֲשֶׁר יִשְׁפּוֹר הַמְּכֹס וְאֵין
שְׂיִינְדָּה בְּזָה טָעַם הַנְּ"ל גַּם אֵין לְדַמּוֹת לְדִין מ"ש הַרִיט"בֵּא וְהִבִּיאֻ הַר"מֵא שְׁמַ בַּהַג"ה
סִי"ט שְׁלֵשָׁה שְׁקַבְלוּ עֵיסָק' מֵא' וּמֵת א' מֵהֶם שְׁנִתְּבַטַּל הָעֲנָנִין וַיְכּוּלִין לְחַזֵּר בְּהֵם דָּגַם זֶה
אֵינוֹ דָּשֵׁם קִיבְלוּ הַשְׁוֹתְפִי אוֹתוֹ הָעֵיסָק' מֵאִישׁ א' וְלִכֵּן אִם מֵת א' מֵהֶם נִתְּבַטַּל הָעֲנָנִין
שְׁאוֹתוֹ הָאֲחֵר יְכוּל לֹמַר שְׁנִתְּנוּ לָהֶם בְּיַחַד דּוֹק' מִשֶׁא"כ בְּנ"ד דְּהֵם שְׁוִים כְּוֹלָם לְטוֹבָה
וּמַה בְּכָדָה שְׁמַת א' מֵהֶם הָרִי הַנְּשֹׁאָרִים נִשְׁאָרוּ בְּשְׁוֹתְפוֹת וְהֵן מְוַחֲזָקִים כְּוֹלָם בְּיַחַד זֶה כְּמוֹ
זֶה וְק"ל נ"ל: סִימָן כֹּה אֵל הַיְדִיד אֶהְבֵּת נִפְשׁ גְּאוֹן תְּפָאֲרַת יִשְׂרָאֵל כְּבוֹד מוֹה"ר ר' אַבְרָהָם
כַּץ יצו': אִהוּ' לְעֵינֵי מַר בְּגִט שֶׁהוּבָא מִק"ק טְרַנְיָפָאֵל שְׁסִינְדָּר הַמְּסַדֵּר ע"י שְׁלִיחַ: וְהִנֵּה
רְאִינוּ כְּמָה גְּמֻגּוּמִים א' שְׁחֶסֶר יו"ד בְּמַלְת דִּיתִיצְבֵּינִין בֵּין ת' לַצ'.

אֵף הָרֵא"ש כָּתַב שְׁאִין לְחוּשׁ אִם חֶסֶר הִי' דַּכְּמ"ש הַב"י בְּסִי' קַכ"ו בְּשִׁמּוֹ אֵף בְּהַרְשָׁאָה
כְּמָה טְשִׁטּוּשִׁין וְכְמָה אוֹתִיּוֹת לֹא נִיכָר רַק הֵם כְּמוֹ טִיפַת דִּיו וְנוֹדָאֵי תִינוּק דְּלֵא חֲפִים וְלֹא
טְפֵשׁ לֹא יִקְרָא אוֹתוֹ רַק גְּדוּל שְׂיֵשׁ לוֹ הַרְגֵּל בְּכַח הַדְּבָרִים הַנְּמַשְׁכִּים לְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם
נוֹסֵף עַל זֶה נִכְתַּב בְּכָל מְקוֹם אֲשֶׁר תִּמְצָאֻנוּ מִשְׁמַע דְּקָאֵי עַל הַבַּעַל וְהוּא תְּנַאי אֵף שְׁמֻנְכָרַח
מִן הַדְּבָרִים הַנְּמַשְׁכִּים אַחֲרֵי וּלְפָנָיו שְׁקָאֵי עַל הָאִשָּׁה הֵלֵא מְבֹאָר בְּתִשׁוּ' מו' מִשָּׁה
מְטָרָאֵנִי שְׂאִינוּ מוֹעִיל כִּי בְּזָה הַמְּלִיץ בְּעַד רַבִּינוּ ר' שְׁפָסֵל הִגִּט שְׁהָיָה כְּתוּב כְּשֵׁנִי תִיבּוֹת
יְתִי כִי וּר"ל בֵּן חֲבִיב פְּלִיג עָלָיו וְרָצָה לְהַתִּיר וַיּוּכַל כ"ת לְעֵינֵי שְׁמַ כְּמִבְּנוֹאָר שְׁמַ מֵאֲחֵר
שְׁהַמְּלָה נְפֹסֵל אֵין לְהַכְשִׁיר אוֹתוֹ בְּמֵאֵי דְמוּכַח מְלִפְנָיו וּמִלְאַחֲרֵי כִי מֵאֲחֵר שְׁנִפְסֵל הַפְּסוּל
לְהִיכֹן הֵלֵף וְנוֹסֵף עַל זֶה שְׁמַעֲתִי עַל הַשְׁלִיחַ שְׁנִחְשַׁד בְּגִבּוּב וְאַף עַתָּה הַגְּנִיבָה שְׁנִגְנַב בַּק"ק
סְטַנָּאב רָאוּ בְּיָדוֹ פְּלִי פְּסָף וְזָהָב מִן הַגְּנִיבָה אֵף שְׂיֵשׁ לְהַמְּלִיץ בְּעַדוֹ דְּלִמָּא קָנָה מִן הַגְּנִיב
מ"מ מֵאֲחֵר שְׁנִתְּנוּ חֶרֶם וְהָעֵלִים אֲזִי הַדְּבָר נֹגַע בְּפִלּוּגְתָּא אִם נַעֲשֶׂה חֲשׂוֹד בְּשִׁבּוּעַת בִּיטּוּי

דלהבא: וגם מאחר שגמרא הגניבה בידו אפשר שפסול מדאורייתא הכופר בפקדון פסול לעדות אם נמצא ת"י וגם פאן בטר גנבא גנב וטעמא טעים והגונב מן הגנב חייב בקרן ואף שאין אנו יודעים שפא לידו והיה לו ידיעה שגנב מ"מ מאחר דהשת' נמצא בידו איתרע חזקתו מאחר שהעלים כמבואר מן המעשה דפ"ק דב"מ שהוא רעיא דכל יומא נתנו ליה חיות' מוכח שם מאחר שעתה נמצאו בידו אף שלא ידענון איך פאו לידו נפסל ונחשד הנה גם בזה פתב הרמב"ם אם השליח פסול דאורייתא נפסל הגט אף הרא"ש ורבים חולקים עליו כמ"ש הטור סי' קמ"א וב"י שם וגם על ההרשאה רבים מכשירין בלא הרשאה והשליח נאמן והאחרונים מהרא"י ומהר"י ומהר"י ונייל נתחבטו בהרשאה אם נמצא בה פסול אין להקל בה ע"כ צ"ע מפל הני מילי יש לדחות השליח ולפוסלו.

אף רבים אומרים שהוא שעת הדחק פי כמעט א"א להשתדל מן המגרש גט אחר פי האיש שהוא רע מעללים ובקושי שע"י פמה כפיות ונגישות וממון שנתנו לו שנתנו גט זה לאשה עניה עגונה צועקת במר נפשה: והנה עד הנה הרחקתי עצמי מלמת גט זה אף מאחר שרבים ושלימים אומרים שהוא שעת הדחק אמרתי ראוי לסמוך על הגט במלת תיבביין על הרא"ש וכן ג"כ מאחר שרבים חולקים על הרמב"ם במה שכתב שאם נפסל השליח מן התורה הגט פסול: ונוכל לסמוך על הרא"ש וסייעתו שכתבו מאחר שנתקנים הגט ע"י עדי הרשאה א"צ לשליח אף שיש מי שחולק אם קיום ההרשאה מועיל לקיום הגט מ"מ מאחר שלא נתברר בודאי שהשליח פסול דאורייתא בשעת הדחק נוכל לסמוך על המתירין ועל הרא"ש וסייעתו דפליגי על הרמב"ם: גם מחמת פסול ההרשאה גם כן נסמוך על אותן שמתירין בלי הרשאה מאחר שהגט יוצא מתחת ידו והרשאה אינו אלא מנהג כמבואר בסי' קמ"ח אף שבראה דוחק לסמוך בכל הני פקפוקים מ"מ נראה לי להתיר פי הרבה חשו חז"ל משום תקנות עגונות בת ישראל ואף שהגאון דח"ל שדא בי' נרנא ואמר שיש בגט שערורית פי כל שם שגנא נקר' לס"ת בשם שלום ואומר שפסול לגמרי מ"מ אחזוקי ריעות' לא מחזקינו מאחר שמצינו שם שכנ' בגמ' דסוטה שכנא אחי הלל וכן כתבו התוס' פ"ק דשבת על שם שבנ' דגרסינו שכנ' דשם שבנ' הנה רשע ולא מסקינן בשמי' וכ"כ בריש שני דייגי גזירות ובכנ' אהו' יעניין כ"ת בזה פי השליח והאשה תמיד הם עומדין לפני ולא יתנו לי מנוחה ויכתוב מעלתה דעתו הרמה גם בגט שכתב בחד מתקרי שפסול כ"ת אף שמצ' כתוב כף בס"ג יש אתי חמשה ס"ג ולא ראי זה כראי זה ומחולקים תמיד הם בשמות כאשר המה כתובים ונמצא פעם שני פעמים דמתקרי ופעם חד מתקרי: הנה שהרמ"י פי' דבריו וכן רמ"א אין ראוי לפסלו ומאחר שהתה"ד בתשו' ובפסקיו מסיק אף אם לא נכתב דמתקרי בשום פעם פשר ואין לחוש פלל וכלל א"כ מן הדין אין ראוי לפסול הגט ותורה היא וללמוד אני צריך אף שבטלתי דעתי פי מיראה הוראה אני מ"מ במטותא יעניין מעלתו שאין ראוי לפסול פי לא נזכר פסול בזה ואף גם קצת ראיה מהגמרא כמ"ש התוס' והרא"ש והמרדכי על גמ' בר הדינא דמתקרי אינא מרי דמצינו אינא שם אמור' בפ' כל כתבי ושם מרי מבואר בכל התלמוד אף שאומר מעלתו שחד שם הוא אינו מוכרח גם בזה אני מודה שיותר טוב לכתוב ב' פעמים דמתקרי שהוא יותר מבואר: אף לפסול אין אני מסכים מאחר שפך נמצ' בס"ג פעמים כף ופעמים כף ובתה"ד כתב שאין לחוש פלל וכשר אף אם לא נכתב דמתקרי מצורף לזה שאין זה נוגע אלא להמגרש אבל לא באבי המגרש שרבים מקילין בו וכ"ז פתבתי לדין מאחר

שְׁכַבְוּדָה הִיָּה מִפְקָפֵק לְפָסְלוֹ לֹא מְלֹאֲנִי לְבִי וּמוּטָב לָתֵת גֵּט אַחַר לְכַתּוֹב בּוֹ ב' פְּעָמִים דְּמִתְקַרֵּי בְּהִיּוֹת טוֹב אֵל תִּקְרָא רַע אֲבָל לְדִין אִם פָּה נִכְתָּב אִין לְפָנְסְלוֹ לְכֹן אַהֲוֹ עַל הַגֵּט אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּי לְמַעַלְתּוֹ יְעִיִּין מַעַלְתּוֹ אִם לִיתְנֹו בְּשַׁעַת הַדְּחַק וְשְׂאוּמְרִים שְׁפַמְעַט א"א לְהַשְׁתַּדֵּל מִמֶּנּוּ גֵּט אַחַר יוּכַל כְּבוּדָה לַעֲשׂוֹת דְּרִישָׁה וְנִקְרָה עָלָיו דְּבָרֵי אוֹה"נ הַצְּעִיר מְאִיר בְּלֵאמֹר "אֲבָרְהֵם ז"ל לֵלֵה: גַּם יֵשׁ מְקוֹם שְׂאָבֵי הַמְּגֵרָשׁ שְׂמוֹ הֵרֵאשׁוֹן אֲבָרְהֵם וּמְחַמַּת קָלָיו נִשְׁתַּנָּה שְׂמוֹ מִתְחַלָּה מִשָּׁה וְאַח"כּ נִשְׁתַּנָּה תִּיכָף אַהֲרוֹן.

אֲדָה מֵת תִּיכָף וְלֹא עָלָה בְּאֵלֵי שְׁמוֹת לֹס"ת וְלֹא חֲתַם עֲצָמוֹ בְּאֵלֵי שְׁמוֹת אֲדָה בְּנִי אַחַר מוֹתוֹ עָשׂוֹ חִילוּק לֹס"ת נִקְרָאִים רַק בְּשָׁנֵי שְׁמוֹת מוֹ' אַהֲרוֹן אֲבָרְהֵם וְכֹאשֶׁר הֵם חוֹתְמִים בְּג' שְׁמוֹת בַּה' אַהֲרוֹן מִשָּׁה אֲבָרְהֵם וְאוּמְרִים שְׁמַטְעַם זֶה שֶׁהַש"ץ נִכְשֵׁל תָּמִיד בְּשְׁמוֹתָם וְהַגָּה נ"ל שֶׁיֵּשׁ לְכַתּוֹב שְׁלִשְׁתֵּן מֵאַחַר שְׁכָף חוֹתְמִין בְּכָל הַשְּׁטָרוֹת כְּמוֹ שְׂאֲנוּ חוֹשְׁשִׁין לְקִרְיַאת סֵפֶר תּוֹרָה כְּשֶׁקּוֹרָא אוֹתָן הַשְּׁעָז לֹס"ת פָּה חוֹשְׁשִׁין לְחַתִּימָתָן כְּמִבְּאוּרָא בְּרַמ"י לְשׁוֹן הַפּוֹסְקִים דְּבָרֵי אוֹהֲבוֹ מְאִיר סִימָן כּוֹ יִגְדֵּל גַּא שְׁלוֹם הַחֲכָם אוֹה"נ כּוֹ' מוֹ' אֲבָרְהֵם פֶּהוּ נִי'.

בְּאִתִּי לְהוֹדִיעַ לְמַעַלְתּוֹ כִּי הוּבָא אֵלַי גֵּט אֶחָד מֵאַמְשֻׁטְרָדֵם וַיֵּשׁ בּוֹ פְּקוּקִים הִרְבֵּה אֲשֶׁר אֶפְיָלוֹ לְפִי הַנְּסֻחָא דְנִהְיִי אִינְהוֹ לֹא יֵצְאוּ יְדֵי חוֹבְתָם כְּגוֹן צְבִי וְלֹא כְּתָבוּ דְּמִתְקַרֵּי הִירָשׁ דְּלִמְאִי דְנִהְיִי לְכַתּוֹב כְּגוֹן הַב"י ז"ל א"כ הִרֵי כְּתָב הַב"י סִי' קס"ט סִי"ז אִם הַשְּׁנֵי בְּלִשׁוֹן לַעֲזוֹ וְהַפֶּל א' כְּגוֹן חֲזִים בִּיבְא' כּוֹ' כּוֹתְבִין דְּמִתְקַרֵּי כּוֹ' ה"ה בְּנ"ד צְבִי וְהִירָשׁ אֲפֵ עַל גַּב דְּהַפֶּל א' הוּא צְרִיף לְכַתּוֹב לְמִנְהַג' דְּמִתְקַרֵּי וְלִמְנַהְגֵינוּ הַמְּכֻוֹנָה וְכ"כ אַח"כּ בְּרֵהוּדָא וְלֹא כְּתָבוּ דְּמִתְקַרֵּי לִיב: וְהַגָּה בְּשֵׁמוֹ אֶפְשָׁר דְּסַמְכוּ עַל מַה שְׁכָּתְבוּ וְכָל שׁוֹם וְחִנְיָא וְכוֹ' אֲפֵ עַל גַּב דְּלִכְתְּחַלָּה מוּכַח בְּכָל הַפּוֹסְקִים דְּצְרִיף לְכַתּוֹב ב' הַשְּׁמוֹת אֲפֵ עַל גַּב דְּכ' וְכָל שׁוֹם מ"מ בְּשֵׁם אָבִיו דִּילְגוּ מֵלֵת וְלֹאבְהִתִּי וְלֹא כְּתָב כִּי אִם וְכָל שׁוֹם שֶׁיֵּשׁ לִי וְלֹאשְׁתִּי וְלֹא כְּתָב וְלֹאבְהִתִּי וּבְאַמַּת פֶּלֵא הוּא דְּבְכָל הַנְּסֻחָאוֹת דְּכְתָב נִסְחָ סְפָרְדִים כְּגוֹן הַרְמַב"ם ז"ל וְהַב"י כְּנֹלָם כְּתָבוּ דְּאִית לִי וְלֹאבְהִתִּי וּמְכָל מְקוֹם מְכָל זֶה אִינוּ פּוֹסְלִים בְּדַעְבַּד לֹא מְבַעֲיָא בְּשֵׁם אָב דְּכָשֶׁר בְּלֵא פִינוּי וְאַדְרָבָא רְאִיתִי בְּתִשׁוּבָ' דְּמִסְתַּפֵּק אִם לְכַתּוֹב בּוֹ כְּפִינוּי אֵלָא אֶפְיָלוֹ בְּשֵׁמוֹ בְּדַעְבַּד כְּשֶׁר.

דְּלֹא גִרְע פֶּלֶל מְחִנְיָכְתּוֹ וְחִנְיָכְתָהּ וְכ"ש שֶׁ הִיכָא דְּכְתָב וְכָל שׁוֹם וּנ"ד פְּשִׁטָא דְּמִתְקַרֵּי דַעְבַּד בְּמְקוֹם רְחוּק כְּזֶה וְאִישׁ בְּלִיעַל שֶׁיֵּשׁ לְחוּשׁ לְעִיגוֹן וּפְשוּט הוּא: אֲדָה דָא בְּאִתִּי לְהוֹדִיעַ אֲפֵ שֶׁהוּא פְּשוּט מְאוֹד מְכָל מְקוֹם יַעַן לֹא נִזְכָּר בְּדְבָרֵי הַפּוֹסְקִים הַנִּי חִידוּשׁ קִצַּת שְׁהֵם דִּלְגוּ מֵלֵת אֲנִת וְלֹא כְּתָבוּ אֵלָא יְתִיכִי לִיכִי אֲנִתִי וְכָרוּר שְׁזָה ט"ס הוּא וְלֹא דִילְג בְּכּוֹנְנָה עַפ"י נִסְחָתּוֹ כִּי בְּכָל נִסְחָאוֹת סְפָרְדִים שְׁרִאִיתִי בְּכּוֹלָם כְּתָב אֲנִת מְכָל מְקוֹם נִרְאָה כְּרוּר שֶׁהוּא כְּשֶׁר שְׁהִרֵי כְּתָב יְתִיכִי לִיכִי דְּהוּא כְּמוֹ אֲנִת.

וְכֹן לְקַמֵּן כְּתָב דְּהוּיָת אֲנִתִי וְאִם כֹּן לִיכָא לְמַטְעִי פֶּלֶל לְפָרֵשׁ שׁוֹב פִּי אַחַר אֵלָא שְׁמִגְרָשׁ אוֹתָהּ וּגְדוּלָה מְזוֹ כְּתָב הַרד"כ בֵּית רַבִּיעִי דְּאֶפְיָלוֹ דִּילְג מֵלֵת אֲנִתִי כְּשֶׁר מְכ"ש אֲנִת דְּכָרוּ' הוּא דְּהוּי מְלָה כְּפּוּלָה וּמְכּוּפְלָת וְכ"כ מֵהַרמַא"י אִם דִּילְג מֵלֵת קְדַמַּת דְּנָא כְּשֶׁר כִּינּוּן דְּהוּי אֲנִתִי הַנִּי נְמִי פִירוּשׁוֹ לְשַׁעְבֵּר וְכ"ש הִכָא דְּכִמָּה לְשׁוֹנוֹת יֵשׁ שְׁהֵם לְנוֹכַח וּמְדַבֵּר עֲמָה גַּם כִּי פְּשוּט הוּא כְּבִיעֵתָא בְּכוּתְחָא אֲמַרְתִּי לְהוֹדִיעַ לְמַעַלְתָּהּ אוּלִי יֵשׁ בְּיָדוֹ מִי שְׁכָּתְבָה ע"ז אוּ יֵשׁ בְּיָדוֹ נִסְחָ מִשׁוֹ' סֵפֶר סְפָרְדִי דְנִהְיִי הִכִי מַה מְאוֹד חֲשָׁקָה נִפְשִׁי אִם הִיָּה מְכ"ת מוּחַל עַל כְּבוֹדוֹ לִישָׁב עַמִּי עַל גֵּט ז כִּי הִיִּינוּ מְדַקְדְּקִים בּוֹ הִרְבֵּה חִידוּשִׁים

שלא פתבתי ובדעבד לא מעפבי רק היינו מעלים על ספר חידושי דינים קצת אם רצון מכ"ת למחול יודיעני ואשלח אחריו ושלום מכ"ת יגדל פנפשו ונפש ד"ש פל הימים נאמן אהבתו יודיעני: סימן כז צפרא דמרי טב התכם התורני כו' מוהר' אברהם פהן ראיתי מה שכתב מכ"ת בטנפס הג' ראיתי מה ששלח מכ"ת ויש לדחות דלמא ט"ס הוא פיון דרב אלפס והמיימון ז"ל אשר נמשך אחריו כתבו אנת אבל לית דין צריף בושש דהא דברים אלו אינם מעיקר הגט כי אם טנפס דהא מן הדין לא בעי למכתב אלא אנת פב"פ פטרית ותרוכית ית פלונית אנתתי דהנית אנתתי כו' פדאית' בדהד' פרק המגרש דכ"ה אתקין רבא בגיטי כו' ואף על גב דמסיק הגמ' דבעינן עוד כו' שאר מילי מפל מקום פבר פכת רש"י ד"ה פולהו מי קאמר פגון דיתהוויין.

אלמא משמע בדהד' דלא בעינן אלא לכתוב פ' תריף ית אנתמיה פ' תהוויין רשאה כו' אבל לכתוב פפל ומכופל כמו שאנו פותבין אין זה מעיקר הגט א"כ פיון דאינו אלא טנפס הרי מבואר בפוסקים דאם דלג תיקבה מן הטנפס לא נפסל בכף מכ"ש הכא דכבר אמר יתיכי ליכי שפירושו אותה לית דין צריף בושש מ"מ אכתוב גם להרב דעתי ע"ז כי היכא דלמטי' שייבא מפשוירא וכו' ואם רצון מכ"ת למחול על פבודו להתנועד עמי בנתינת הגט.

הנה נוכל לישא וליתן קצת שאר דברים כאשר פתבתי ושלום נאמן אהבתו יודיעני. ואני הצעיר הייתי אצלו ואתו עמו דברנו ועסקנו בהגט הנ"ל ומצאנו הרבה שינויים הפתובים באותו הגט פמבואר בס"ג שלי הפל באריכות עכ"ז הכשרנו אותו הגט בהיותו ממרחקים מאוד והאיש ההוא רע ובליעל פכן על צד הדחק נתננו בהסכמת שאר לומדים ובהסכמת הרב אב"ד דתוף העיר.

סימן כח מא"ב שלום בני בני ידי יקירי ידיד נפשי הודי ומאודי פבודי האלוף הנעלה לשם ולתהלה לסגולה כמו' שמעון פ"ץ יצ"ו בדבר השאלה אשר העלית אשר העמיק שאלה וז"ל בתחלת דבריה אשה אחת שבעלה רוצה לגרשה ושמה נקראת ציזה בה' זרח ואמה העידה שמילדותה היתה נקראת פה והנה נפלו שני ספיקות לפנינו איך נכתוב בגט כו' כי ידוע פנדאי שהאשה נקר' פה אחר האשה שהיתה שמה ציזאני פנדאי אף ורק האשה הזאת שלפנינו ידוע לפל שנקראת מילדותה רק ציזה.

וכן אמה זאת אומרת שמתחלה ועד עתה נקראת פה. והנה נסתפקנו איך לכתוב בגט כו' ואחר פה פתבת וז"ל.

והנה דע כי יש אנשים קורין אותה שיזה ויש קורין אותה רק בצ' וגם קצתם מעידין איך האשה הזאת הנקראת אחריה היתה נקראת טשיזאני הן אמת האשה הזאת ואמה אומרת ששמה דוקא רק ציזא דהיינו בצ' דוקא ורק ציזא לבד וגם הבעל אומר פן רק שאין לסמוך עליו כו'.

ולבסוף בשולי היריעה פתבת דעתה לכתוב ציזא בצ' דמתקריא טשיזא כי רוב העול' קורין אותה ציזא רק המועט מן המועטין קורין אותה טשיזא עכ"ל. והנה אנכי הרואה הראשונים וגם האחרונים עולים בקנה אחד שהרוב קוראים רק בשם ציזא ובצ' אף דבריה האמצעים הם סותרים אהדדי שפתבת והנה דע יש אנשים קורין אותה שיזה בשין ויש קורין אותה בצ' וזהו אופן אחר לא פדברך הראשונים גם האחרונים גם פכתב

הינשר שכ' אלי שנית נראה מדברך גם פן שנסתפקת בזה איך לכתוב בש' או בצ' מטעם כאלו אינם יודעים בפ' שיש רוב' ומעוט' רק כאלו הוא מחצה על מחצה ועוד נסתפקתם בשם ציז' בעצמו אם לכתוב בצ' או בש' או בט' וש' טשיזאני והבאת ראי' מזמן אחד שיהעיד שאשה אחת הייתה נקראת ציז' ע"ש צין בל"א וקצתם היו קורין אותה ציז'.

והנה אשיבה מלין דרף קצרה בתחלה דרף פלל ואס"פ דרף פרט ונה החלי הנה לפ"ד הרמ"א שכתב בד"מ ובש"ע בס"ס קנ"ד לכתוב בק' קאזמיר דמתקרי' קאזמירוז פשיט' גם פן ה"ה בנ"ד יש לכתוב ניז' דמתקרי' ציזנ' א' וה"ט דממ"נ אם השם של ציז' יוצאת מהשם של ציזנ' הנה הוא ממש כמו בשם קאזמיר וכו' ובאם שהוא שם בפ"ע א"כ ציזנ' הוא שם השני רק שהשם ציז' מורגל' בפ' רוב העולם אזי מכ"ש שיש לכתוב עכ"פ ציז' ומשום ספיק' יש לכתוב גם פן ציזנ' דהא לא יהא כאלו הוא שם דנערוה יצחק חקין יעקב יעקל כו', כמ"ש בס"ג של מהרי"ל הביאו הרמ"א בסי' קכ"ט סט"ו בהג"ה דאם רוצה לכתוב גם שמות דנערוה דאינו מזיק ואם פן ה"ה ומכ"ש הקא בהיות שי"ל לומר שהו' שם אחר פלל מה שקראו קצתם טשיז' פאשר פתבתי.

והנה אף שלדעת הגאון רש"ל נראה בהקפד ואעתיק לה את לשונו הזהב למען יהיה לה למשמרת מ"ש בספרו יש"ש וז"ל בסי' ל"ב בקראקא פשנותן גט בקאזמיר במקום דירת היהודים פותבין בקאזמיר דמתקרי קאזמירוז ואינו נכון בעיני דעיקר שם העיר קאזמירוז והוסד על שם המלך דמקדמת דנא שהיה שמו קאזמירוז וא"כ יש להפך ולכתוב קאזמירוז דמתקרי קאזמר.

ועוד נראה בעיני לכתוב המכונה מאחר שדומה במבטא לשם המובהק כו' והעיקר היה נראה לכתוב קאזמירוז ותו לא דקאזמיר הוא קיצור השם בלשון אשכנז וכן נראה בפוזנ' ופוזני' דכל זאת לפי דמיונו שמקור של העיר קאזמירוז אבל אם חקרו בערכאות שלהם ששם העיר קאזמיר.

אם פן אין לי עליהם אלא במה שכותבין דמתקרי אלא לכתוב המכונה כו' גם יש לי לקרוא תגר על מה שכותבין פלל שם השני מאחר שנוטה פמעט ממש לשם המובהק והם סברו דקיצור השם אמרו ולא אריכות השם ומשום הכי פותבין שרה המכונה שערכו.

וגם קבלתי מחמי הגאון מהר"ש ששמו משה יפה כתב שלמה המכונה שלומקא וקיצור השם אמרו. ולא אריכות השם וכו' והאריף שם שאין נרא' פן ושרה הנקרא' שערכין יוכיח שאין פותבין המכונה.

וכן מצאתי בס"ג שאין פותבין חנה המכונה חנינא ולא ביילא המכונה בילתא כו' גם חמי לא חש לדברי מהר"מ יפה ולא פתב בגט המכונה שלומקא וכו' עד וחלילה לקרוא תגר להוציא לעז על גיטין הראשונים דבונדאי אין בו חשש פיסול פלל ואינו אלא פמתמיה ולכתחלה אומר אני כי תורה היא וללמוד אני צריך ולא לשעבר פלל אלא להבא כו' עכ"ל: והנה לפי דבריו גם בנדון דידן יש לנו לכתוב ציזנ' ולא ציזא.

אף י"ל דאולי מודה מהרש"ל בהכי פיון שיש לומר שהשם של ציזא הוא שם אחר וכמו שהעיד זקן א' שהפיר אשה א' שהיתה נקראת ציזא ע"ש צין בל"א ויש שקוראין אותה

צינא דא"כ הוא שם הפולל ואני ג"כ נהירנ' פד הוינא טליא הייתי מפיר אשה אחת בק' קראק' שהיתה נקראת בשם צינ' לכל העולם ואני שמעתי מפי' שהיתה אומרת לפני אמ"מ הקסיד ז"ל מתוך דבריה לפניו איה שקורין אותה בלשון פולג' צינ'.

והנה בהיות פ' כתב אלי בכתב אחר שפ' ידעתם בבירור שנשתנ' שמה בשם העריסה לקרותה ונקא בשם צינא ולא על שם האחר פ'לל: שוב אין לפקפק בזה וא"כ מה לי לטרוח לכתוב בזה כשאתם ידעתם בבירור אף הלא טוב אמנה מה שאתם מסופקים איה לכתוב בהגט השם של צינא אם בצ' או טשיזא בט' וש' את זה באמת אין בידי להכריע נ"ל שיש ליתן ב' גיטין אחד בשם של צינא והא' בשם של טשיז' שיש חילוק גדול במבט': ואתה דע לה אשר מצאתי בספר תומת ישראלים אשר חיבר ר"ח בן יחיא ס' ת"ה ופעתיק לה אולי אין בידי וז"ל וגם בענין קארה אסאר שהיה לו לכתוב קארה חצאר אי חשיב שינוי שם וגם בענין שפירה שהיא נקראת בלשון יון זאפירה ופעמים כותבין אותו בז' ופעמים בש' שפירה פי אין לנו זיין רפויה רצה לומר והזיין רפויה אין כותבין אותו בש"י וכו' ששם זה הוא בלשון יון ראוי לדקדק בכתבתו כמו שהוא נקרא ונכתב וכו' והשיב המסיים וזה לשונו וכל שינוי השם וכו': חפשי ומצאתי דבמקום עגונ' סמכינן אהא דכתב הבית יוסף בטור אבן עזר סימן קכ"ח זה לשונו אם העיר והנהר יש להם שני שמות כתב ר"י בשם הרמ"ה ז"ל שיכתוב שם העיקר ויכלול שם הטפל וכו'.

ומהרי"ק כתב בשורש ק"ו תשובה ממוה' אביגדור ז"ל דאיזו שיכתוב פ'שר. ובדיעבד לכ"ע פ'שר כדאשכחן גבי שמו ושמה וכמו כן בשם זפיר' שרבים קורין אותה זאפירה בז' ורבים בש' לכתחלה ודאי דבעינן שם האמת המורגל על פי מילולי השם אבל בדיעבד פ'שר לכולי עלמ' וכמו כן בשם קארה אסאר מרגל' בפומ' דכולי עלמ' שקורין קארה אסאר אלא דהבקיאיין במלות והסופרים כותבין קארה חצאר.

על שם שקראו לו הקדמונים והבאים אחריהם קראו לקארה חצאר אסאר הוי כמו העלגים שקורין לקרבן קונם קונס ותלת הון שייכי והוי ידות לנדרים וחייל גדרא הכי נמי חשיב שמה ואמרינן היינו אסאר היינו חצאר שהעלגים שאינם יודעים לקרו' חצאר קוראים אסאר ולא מקרי כה"ג שינוי השם כמו מברוס' קושט' או איפ' דהוי שינוי אבל הא לא מקרי שינוי וכמו כן זאפירה ושפירה שב"א שאינם מפירין בל' יון למי שקורין אפירה קורין שפירה בחשבם דהיינו הך ולא לשנוי שמה קמבע'.

והוי כמו עלגים שבמקום קרבן קורין קונס קונם קונס לאו שינוי מקרי בדיעבד ואדרבא אי דמסתפינ' למימר דכולי עלמ' קראו לה קארה אסאר ודוקא היודעים בהם והסופרים כותבין קארה חצאר אי הנה כן אמינא דטוב לכתוב יותר קארה איסאר מלכתוב קארה חצאר: וראיה לזה ממה דכתב מהרי"ק בהוא שורש דלעיל וז"ל וא"ל שיכתוב לה שם המיוחד לה בלשון לטין האמתי אלא יש לכתוב שם המפורש בלשון עברי כן עברי דפירשם הע"א דלא מעלה ולא מוריד ושפדומה לזה כתב מהרא"י בכתביו ואין לכתוב בל' גלחיש שכותבין בסוף העיר בג' ובעברי כותבין בק' ולא בג' הרי בבירור שבשמות אין אנו הולכין אחר מעלות השמות אם לשון גפתית או יונית אלא אחר פירסום שמפרסמין כל עם הקהל העבריים ושמורגל בפיהם וכיון שהמורגל בפי

שאינו יודע ינונית קוראים שפירא וקוראים קאר אסאר אף על פי שמהלשון שמות הללו האמיתים קוראין זפירא בלשון ינו וקאר אסאר בלשון תרגום פיון שפי העברים לקרוא שפיר' וקאר אסאר לכתחלה הכי פתבינו ואחד מני אלף קראו לה זפירא וקאר אסאר עכ"ל, והנה מכל זה נראה דדוקא פשידעיניו בודאי דכל העברים קוראים פד בודאי דאז אף על פי שיש שינוי לשון בלשון מכל מקום הולכין אחר לשון העברי' אף אם נסתפק גם כן בלשון העברים איך שקוראי' אותו את זה לית דין צריף ביש ונחשש שיש ליתן ב' גיטין והעלתי את כל התשובה לפניה למען דעת שלא יקשה על גופא דעובד' מנדון דידן לדעת המדקדקים אשר פתבו דכל האותיות שהם ממוצא אחד מתחלפים זה בזה וכן אותיות יה"וא, כמ"ש מו' שמואל ארקוולי בספר ערוגות הבושם דף ה' ע"א כמו שמוצינו בזסשר"ץ מעול וחומץ במקום וחומס כו' י"ל גם כן דאין לדקדק בזה פיון שהנ"ד האות צ' ואות ש' הם ממוצא אחד ומתחלפים לכתוב בספר כמו שירצה שיהי הם מתחלפים דזה בודאי אינו כמו שמבואר בתשובה ה"ל דהרי מתחלפים גם כן הז' בש' שהם ג"כ ממוצא אחד ואפילו הכי הני שינוי השם בשם זפרי' ופריא וגם חצאר אסאר אף שהם ממוצא אחד אחע"ה.

וה"ט דלכתחלה כותבין דוקא שם היותר ברור כמ"ש בתה"ד סי' רל"ב על שם מיכל יכוד יוכל בכף ולא בח' אף על גב דאם היו כותבין בח' היתה נקר' להם התיבה פהלקתה במרוצה יותר מפ"ף לפי שצריכין להיות הפ"ף רפויה ולא דגושה ובח' אין חילוק וכתב דמה"ט כל תיבות שהם בלשון אשכנז דצריף ט' או ת' כותבין ט' משום דבת' איפא למימר רפויה היא ותשונה קריאתו כו' והביאו הרמ"א בסימן קכ"ט סל"א בהג"ה ע"ש וא"כ ה"נ אינו דומה קריאת הצ' פקריאת הש' לכן נראה לי שיש לתת לכתחלה שני גיטין פיון דלא יש הכרעה לענ"ד.

וכל זה פתבתי אם יספיקו עמי בעלי הוראה. כל זה העליתי לחוץ ביום הששי פר' וזאת חקת התורה בשעה טובה לפ"ק כ"ד אביף אהבה בלב ונפש בברית אברהם פ"ץ.

סימן כט תשובת הגאון המרום פמוה' יהושיע ר"מ ואב"ד יצ"ו אשר הוברר להיות ר"מ ואב"ד דק"ק פנרעמיסלא יצ"ו. שלום לכבוד החכם הפולל אין גומרין עליו את ההלל הרב וכו' מו' אברהם פ"ץ נ"י פאור שבעת הימים וכו' פתבו של מכ"ת הנחמדה מכתם ומפז אפודה הגיעני מה שרצה מעלתה להעמיד על דעת בענין שאלה שנסאלה לפניו מעם חכם בן ישמח אב יניק וחכמי האלוף בנה יצ"ו בענין אשה א' נקראת בשמה ציזא בפי כל מילדותה פשקראו שמה בעריסה ואמה אומרת שנקראת על שם אשה אחת היתה נקראת ציזנא.

ועתה נסתפקת איך לכתוב ציז' או ציזנא. ועוד נסתפקו פי רוב דעלמ' קורין אותה ציזא ומעוט' קורין אותה טשיז' איך לכתוב ומכ"ת השיב בחקמתו ובקיאותו על השאלה הראשונה לכתוב ציזא דמתקרי ציזנא ועל השאלה שניה לכתוב ב' גיטין ואענה חלקי אף אני כי לענ"ד שתי השאלות אין צריף לפנים ואולי בתוך דברי אשיג ג"כ מה שקשה לי על דברי כ"ת כי מצד השאלה הראשונה פשיט' דמגרשין בשם ציזא לבד הואיל וזהו שמה מילדותה וכן קראו לה בעריסה א"כ ממ"נ אם שם אחר הוא א"כ עוקרת שם

הראשון לגמרי ופשיטא דאין לה אלא שם שהחזיק עצמה לפני' כמ"ש הב"י בסי' קס"ט במי שנשתנה שמה בחליה והיו קורין אותה מרים ואמה העידה שעד שתי שנים היתה נקראת לאה והשיב דאפילו לכתחילה יש לכתוב שם השינוי לבד ע"כ ולמד מזה הב"י דאפילו איפכא דאפילו.

נקראת תדיר בשם הראשון אין כותבין שם השינוי ואע"ג דהוא עיקר ע"כ ק"ו בנ"ד דמעולם לא חל עליה כלל שם צינא דאינו כותבין דאיהו יכתוב דמתקרי צינא והיא לא נקראת כן כלל ואם נכתוב איפכא.

צינא דמתקרי צינא גם זה אינו דאיהו נכתוב אנת אנתתי צינא ואין זה שמה חדע שהרי כתב הב"י. דאם קורין אותה בשם הראשון תדיר אין כותבין שם השני כלל ואפילו לטפל.

דאיהו נכתוב דמתקרי ואין קורין אותה כלל עכ"ל. משמע דכ"ש לעיקר אין כותבין ואף על גב דמתקרי קאי על הטפל ואפילו הכי לא כותבין ואיהו יכתוב שם העיקר והוא שקר ואם כן פשוט דאין כותבין אותו ואם נאמר דצינא הוא קיצור השם ושם הראשון לא נעקר ואם כן הנה אפשר לכתוב צינא דמתקרי צינא לא כמ"ש מכ"ת צינא דמתקרי צינא דז"א דהא מסתפק ליה דשמה צינא הוא עיקר השם יען כי נקראת על שם האשה שהיתה נקראת כהו וצינא הוא קיצור השם דאין לספק איפכא דצינא הוא עיקר וצינא הוא כינוי באריכות השם דזה אינו דאם צינא הוא עיקר השם אחר שקראוהו כהו אם כן צינא אין להזכיר כלל שהרי אין זה שמה ולא נקראת כהו בכינוי ומאי טיבו בכאן אלא שמע מניה זהו הספק דשמה עיקר שמה הוא ע"ש האשה, וזה שמה אשר ניתנה לה אלא שקיצרה שמה צינא כמו בשינוי שם חולה אף על פי שקורין אותה רוב פעמים בשם הראשון אם לפעמים קורין אותה גם בשם השני הנה זה השם עיקר פינן דנתנו לה שם זה הכי נמי פינן דלכתחילה נתנה לה שם זה על שם צינאני זה שמה עיקר והשם צינא טפל שקראוהו כהו לקצר או לאהבה כנהוג כמו יצחק חקן שקורין אותו לעולם חקן אפ"ה הוי יצחק עיקר דזה שמו אשר נתנו לו.

והתימ' על מכ"ת איהו לכתוב דמתקרי צינאני דזהו אינו אמת דלא קראוהו מעולם כהו וכ"ת א"כ הוי צינא קיצור השם וא"צ כלל דז"א דכותבין הכי שמה שם אחר הוא לגמרי כמ"ש מכ"ת בעצמו וא"כ כל האריכות דמכ"ת מה שהשיב בס"ג דהרב הגדול מהר"ש ז"ל הוא שלא לצורך דאין פאן אריכות השם כ"א קיצור השם: נחזור לענינינו דנכתוב צינאני מ"מ לא יצאנו ידי חובתינו דאם תישינן שמה שם אחר הוא אינו כותבו עם שם העיקר כלל אפי' לטפל כמ"ש הב"י בשם הקונטרסים דאם שם השינוי אין קורין אותו כלל אין כותבין עם שם הראשון אפי' לטפל ולכן הוצרך להר"פ ב' גיטין לחוש לשם שני א"כ ה"נ אין לכתבו כלל פינן שאין קורין אותו כלל בזה השם כמ"ש לעיל כ' הב"י גבי חיים ביבנט דאם אין קורין אותו כלל חיים דאין לכותבו כלל ואם כתב גם שם חיים משמע מתוך הקונטרסים דאינה מגורשת וזה תשובה גדולה על מכ"ת ויבנדון ספק שני שמות נכתוב דמתקרי' ודחוק לומר דשא"ה דעולה לס"ת וגם חתם בשם ביבנט וזה מקרי עקירה לגמרי יותר ממה שפיל העולם קורין אותו כהו דז"א שהרי ראיות הב"י הפל הוא מרבקה ונשתנה שמה לחנה ושם אין פאן לא עליות לס"ת ולא חתימ' דהא אשה היא

כמ"ש הב"י לפני זה לתרץ עובד' דהר"פ עם הקונטרסים וכ"כ הב"י למטה במי שנשתנה שמו והקבע לו שם שני ונשתקע הראשון לגמרי דאין לכתוב ב' שמות והבי' ראיה מתנה ורבקה אבל יותר נראה ליתן שני גיטין א' בציזאני וא' בציז' פועבד' דהר"פ אבל ברור בעיני דא"צ דע"כ לא אמר הר"פ אלא בנשתנה שמו דאע"פ כן חשוב שם הראשון שמו וכמו שהביאו הקונטרסים מן המדרש דיעקב ישראל אבל הכא דלא חל שם הראשון כלל אפי' בעריסה אין לנו לבדות מלבנו חומרא יען קראוה על שם ציזאני דאין חשש בזה בשום מקום ואפילו נשתקע אין פאן דלא הנה מעולם וגדולה מזאת כתב הרא"ש והתוספת והטור דאפילו חניכתו הידוע לכל אע"פ שעולה בתורה בשם מובהק פותבין החניכה לכתחלה וא"כ אף על גב דלא נהגינן פנותי' בזה אין להוסיף מחלוקת דפשיטא דכיוצא בנ"ד כ"ע מודים.

וכבר תמהתי על האחרונים ז"ל שהביאו ראיה מן הרא"ש דאזלינן אחר עליות התורה אדרבא מדברי הרא"ש איפכא משמע ואין פאן מקומו א"כ פיון דכתבו הפוסקים דאין לכתוב ב' גיטין כי אם בדוחק למה נכניס בפרצה דחוקה בחנם ולפי דבריו איפא חורבא גדול' בנ"ד דאיפא דשמע בהאי גיטא ציזאני ולא שמע בגיטא דציזא ואתא למימר דלא גירש לאשה זו מעולם וכדחיישינן בכמה דוכתא בתלמוד דאיפא דשמע בהא ולא שמע בהא ביבמות פ' החולץ ובב"ב פ' מי שמת ואין להקשות על מה שכתבתי דאם אין קורין אותה כ"א בשם א' אז הב' אין לכתבו א"כ איך כתב הב"י גבי מי שנקראת שמחה בילדותה.

ואחר כך קראוה האליגוריאס וכ' דכתבו גם שמחה לטפל צ"ל דלפעמים קורין אותה גם שמחה וכמו שהביא ראיה הדין דקרי לה רבא מרים ופורתא שרה וע"כ צריף לומר פו. דאל"כ קשה דידיה אדידיה וז"ל הגאון מו' יושע אמת פי צדקו דברי מכ"ת מ"ש בכל הני התשו' וע"ד השאלה השנייה הן שכתבו להכשיר אם האותיות הם מחד מבטא הוא בדעבד גם מה שחילק דהכא צריף לכתוב טשיזא חילוק נכון הוא אע"ג דלפענ"ד נראה דאין חילוק אם קורין הצ' בימין או בשמאל לעולם אין פותבין כ"א צ' לבד פדאשכחן בכמה דוכתן שפותבין ש' במקום ס'.

מכל מקום איני סומך על דעתי בזה ובחיוד דהתשובה ששלח מכ"ת לידי ביחוד משמע דיש קפידא שפן הביא בשם החכם מהרשד"ם ז"ל גבי שיל וסיל דלא הכשיר כי אם מטעמא אחריןא אבל מה שהצריף מכ"ת ב' גיטין פליאה גדולה עליה דלו הונח ששם אחר הוא הלא עובד' ממש דמרי' ופורת' שרה דכותבין מרי' דמתקרי שרה ה"ה הכא פותבין ציז' דמתקרי טשיז' דציז' הני רוב' וא"כ ב' גיטין למה לי בחנם.

ואין פאן שאלה ואם הוא שם אחד מכ"ש פי רוב הפינויים לא יזיקו פנודע ולכן יש להפליא על רחב בינתה ושלום מכ"ת יגדל פנפשה ונפש נאמן אהבתה דורש שלומה וטובתה יושע.

[כ"מ שכתוב שם ציזא הוא ט"ס וצ"ל ציזאני.] כ"ל הגאון מחות' כמו' יהושיע אני דורש שלום רב.

הנה אמרתי להשיב בפני הכבוד פדי שלא אהיה נחשד בעיני מכ"ת פטועה בדבר פשוט
פי מה שהנני פוסק צריף אני למודעא הוא שדברי בני האלוף הם סותרים אהדדי מתוך
כתבו בעצמו שמתחלה כתב ונ"ל והנה דע פי יש אנשים קורין אותה כף טשיז' בש' ויש
קורין אותה רק בצ' א"כ נשמע מן הדא שהם שנים לקרותה בשמה פמחצה על מחצה
ובסוף כתב ונ"ל פי הרוב עולם קורין אותה צינא רק המיעוט מן המיעוט קורין אותה
טשיז' דא"כ משמע בהיפך זאת ועוד אחרת בכתב השני כתב ונ"ל וכן אין ספק בידינו אף
ורק באם לכתוב בצ' ציז' או טשיז' בש' עכ"ל אם פן נשמע, מחדש ששם הם מסופקים
שנברר לשם שיש לספק באיזה שם נקראת בקריאתה בש' או בצ' ולא יש רובא ומיעוט'
ולכן בנדאי נראה לי גם פן פשוט אם היה רובא ומיעוט'.

בנדאי הולכין אחר הרוב וכותבין על שם השני דמתקרי אף כשלא ידעינן בבירור רק
שיש קורין כף ויש קורין כף נראה לי ליתן ב' גיטין כאשר פתבתי וזכיתי לדין שגם
מכ"ת הסכים עמדי שיש חילוק בענין זה במבטא ואלו היה כדברי מכ"ת פמו שהבין
מתוך דברי בני בכתביו שרובם קראו צינא ומיעוט טשיזא בנדאי לא יסופק לשם בעיר
ואם בישראל וזהו דבר פשוט אף שיותר נראה לי כאשר דקדקתי מתוך כתבי בני שר"ל
שהם מסופקים כל עיקר אף לכתוב מתחלה אם יש חילוק במבטא ולכן יש ליתן שני
גיטין לענ"ד הקצרה הלא זה דברי אוהבי נאמן בברית אברהם פהו.

ונה השיב לי הגאון כמוה"ר יושע מחו' יצ"ו. אהובי האלוף החכם כו' הנה אהבה
דוחקת.

ולא אוכל להתאפק פי מה בכף שאין פאן מיעוט לא יהא אלא פלגא ופלגא הא מבואר
בגמ' ופוסקים מי שיש לו שני שמות כותבין שניהם אפילו בשני מקומות ולא בעינן ב'
גיטין ק"ו במקום א' דאיכא למ"ד דאין צריף פי אם שם אחד אם פן מכ"ש דלא בעינן
ב' גיטין ולחכם כמכ"ת אפי' בראשי פרקים די ונראה בכל הפוסקים דמי שיש לו שני
שמות כותבין שניהם א"כ אם אפילו מקצתן קורין בצ' ומקצתן בש' כותבין שניהם
ובלתי ספק אם בזה נסתפקו חכמי בריסק ביישנו מדברייהם ואין חילוק בין רוב ומיעוט
אלא שכותבין שם הרוב לעיקר והמיעוט לטפל אבל אם שניהם שנים כותבין שניהם
איזה שירצה עיקר והשני טפל ואין זה צריף לפנים ובשלום כ"ד נאמן אהבתה יושע.

ונה אשר השבתי לו להגאון הנ"ל. צפרא דמרי טב הנה ביום אתמול פי יעבור לעת ערב
כתבו בא אלי מה שמעכ"ת כתב ונ"ל מה בכף שאין פאן מיעוט לא יהא אלא פלגא ופלגא
הא מבואר בגמרא ופוסקים מי שיש לו שני שמות כותבין שניהם אפי' בשני מקומות
ולא בעינן ב' גיטין כו' הנה אמת אשוב אתפלא מה מאוד להיות גדול גאון ישראל פמוהו
יאמר הכי קדוש לזמות דין זה לדין המבואר שם בגמרא ובפוסקים פי לא ראי זה כראי
זה פי שם בגמ' פ' השולח מיירי שיש לו באמת ב' שמות מיוחדים לכף כתבו הפוסקים
הביאם הטור בר"ס קכ"ט דלדעת הרמב"ם כותבין שם שהם רגילין בו ויודעים בו ביותר
ואמרים איש פלוני וכל שם שיש לו גירש אשה פלונית כו' והתו' פרק השולח בשם
ר"ת ושאר פוסקים כתבו דאין לכתוב כל שום שיש לו אלא יכתוב פלוני דמתקריא פלוני
וכמ"ש הרמ"א שם בהג"ה ס"א והיינו שיכתוב שני שמות אשר בנדאי יש לו אותן שני
שמו' דברו' לכל שיש לו שני שמות אע"פ שלשם א' רגילין יותר ומכ"ש כשהם שנים

בְּכֹל מִשְׁא"כ בִּנ"ד דִּי"ל דְּאִין לָהּ רַק שֵׁם הָא' אֲלָא דְּאָנוּ מְסוּפְקִים בּוּ אִיךָ לְכַתּוּב בְּהִיּוֹת
שְׂקֻצְתָּם קוֹרִין בְּצ' וְקֻצְתָּם בִּש' וְהִיָּנוּ מִי שְׂקוּרָא בְּצ' פְּנוּנְתוֹ דְּוּוּקָא בְּצ' וְלֹא בִּש' וְכֵן מִי
שְׂקוּרָא בִּש' פְּנוּנְתוֹ דְּוּוּקָא בִּש' וְלֹא בְּצ' וְאִם פִּן פְּשִׁיכְתּוּב בְּסִפְרֵי הַגֵּט צִיזָא דְּמִתְקָרִי
טְשִׁיזָא א"כ גְּרָאָה דְּהַשֵּׁם שְׁל צִיזָא הוּא הָעֵיקָר הִיָּנוּ דְּהוּי רְנָפָא וְהַשֵּׁם שְׁל טְשִׁיזָא אִינוּ
רַק פְּשֵׁם פְּיֻזִי שְׁהוּא טְפֵל וְאוּלִי הוּא בְּהִיפָּךְ וְא"כ אָנוּ עוֹשִׂים לְכַתְּחִלָּה הַטְּפֵל לְעֵיקָר
וְעֵיקָר לְטְפֵל וְיֵישׁ לְטַעוֹת מִשְׁא"כ לְמִי שְׁיֵישׁ לוֹ שְׁנֵי שְׁמוֹת דְּמִי שְׂקָרָא לְשֵׁם זֶה אִינוּ ר"ל
לְעֻקְרוֹ שֵׁם הָאֲחֵר וְלָכֵן אִין שְׁיֵיקָךְ בְּזֶה לּוֹמֵר פְּאָשֵׁר פְּתַב מַכ"ת ו"ל אֲבָל אִם שְׁנֵיָהֶם שְׁוִין
כּוֹתְבִין שְׁנֵיָהֶם אִיזָה שְׁיִרְצָה עֵיקָר וְהַשְּׁנֵי טְפֵל דְּאוּלִי אִינָם שְׁוִים רַק הֵם מְחֻלְקִים בְּאַמַּת
קֻצְתָּם קוֹרִין בִּש' וְקֻצְתָּם בְּצ' וְהֵם מְסוּפְקִים וְלָכֵן הִנְגִי גַם פִּן מְסוּפֵק פִּי יֵישׁ וְיֵישׁ חִילוּק
בֵּינֵיהֶם לָכֵן מִפְּחַ הַסִּפְקָא יֵישׁ לִיתָן ב' גִּיטִין פִּי אוּלִי בְּוּדָאִי אִין לָהּ רַק שֵׁם א' וְהֵם מְחֻלְקִים
בְּשִׁמְיָהּ זֶה נ"ל פְּשׁוּט שְׁיֵישׁ חִילוּק גְּדוּל לְדִין זֶה לְדִין מִי שְׁיֵישׁ לוֹ ב' שְׁמוֹת וְאִין הַגְּדוּן דּוּמָה
לְרָאִיָּה פְּלָל וּק"ל וְשְׁלוּם אוֹהֲבוֹ נְאָמֵן בְּבְרִית אֲבְרָהָם פְּהֵן: חֲזַר וְכָתַב לִי הָאֱלוֹהִים כִּמ'וֹ
הַגָּאוֹן כּו' מו' יְהוֹשִׁיעַ הַגָּ"ל נ"י: שְׁלוּם מַעְלָתָךְ יִגְדַל לְעַד הַחֲכָם הַשְּׁלָם כּו' גְּרוּ: הִנֵּה עַד
עֵתָה לֹא הָיָה לִי פְּנָאִי לְעֵינֵי בְּכַתְבֵי דַמְכ"ת פִּי הֵייתִי צָרִיךְ לְעֻסּוּק בְּהַסְפִּידָא שְׁל הַחֲכָם ז'
לְאָשֵׁר בְּלִיתִי סִפְקָא גַם מַכ"ת טְרוּד פְּמוֹנִי וְעֵתָה בְּפִתְחֵי עֲמֻדָתִי מְרַעִיד וְעֵינֵינִי בְּכַתְבוֹ
דְּמַעְלָתוֹ פְּמָה שְׁעוֹת וְלֹא יִכְוֹלֵתִי לִירַד לְסוּף דְּעֵתוֹ פִּינּוֹן דְּמוּכַח בְּכֹל הַפּוֹסְקִים וּבַתְלִמוּד
דְּמִי שְׁיֵישׁ לוֹ שְׁנֵי שְׁמוֹת ר"ל שְׂקֻצְתָּם קוֹרִין לוֹ פְּךָ וְקֻצְתָּם קוֹרִין לוֹ פְּךָ כּוֹתְבִין שְׁנֵיָהֶם
וְע"כ כּוֹתְבִין מְאִיזָה שְׁיִרְצָה עֵיק' וְהַשְּׁנֵי טְפֵל פִּינּוֹן דְּשְׁקוּלִי הֵם וְיִבּוּאוּ שְׁנֵיָהּ וְשְׁנֵיָהּ עֵיקָר
וְכַמּוֹשְׁמִשְׁמַע מִדְּבָרֵי מַכ"ת עֲצָמוּ וְאִם פִּן בִּנ"ד דְּמְסוּפְקִינּוּ דְּלִמָּא צִיזָא וְטְשִׁיזָא ב' שְׁמוֹת
הֵן.

אִם פִּן מִי הוּא הַנְּבִיא לְאֹמֵר שְׁאֵלוּ עוֹקְרִין שֵׁם זֶה וְאֵלוּ עוֹקְרִין שֵׁם זֶה דְּלִמָּא הִכִּי נְמִי
נִימָא שְׂקוּרִין אוֹת' שְׁנֵי שְׁמוֹת דְּמָה לִי רַחֵל וְחַנָּה שְׁמַכ"ת אוֹמֵר דְּהַקּוֹרִין רַחֵל אִינוּ עוֹקְרִין
שֵׁם חַנָּה ה"נ נִימָא דְּהָא עַל פְּרָחָךְ צִיזָא וְטְשִׁיזָא שְׁנֵי שְׁמוֹת הִיָּנוּ מְוַכְרְחִין לּוֹמֵר דְּצִיזָא
נְקֻרָא ע"ש ד"א הַנְּקֻרָא בל' רוּסְיָא צִיז' וְטְשִׁיזָא נְקֻרָא ע"ש מְלָה אֲחֵרַת הַנְּקֻרָא בְּלִשׁוֹן
רוּסְי' טְשִׁיזָא א"כ שְׁנֵי תִיבּוֹת שְׁל רוּסְיָא הֵם לֹא רֵאִי זֶה פְּרָאִי זֶה אִם פִּן נִימָא דְּנְקֻרָא
ע"ש שְׁנֵי הַדְּבָרִים יַחַד אֵלוּ קוֹרִין אוֹתָהּ עַל שֵׁם דְּבָר זֶה וְאֵלוּ ע"ש דְּבָר אֲחֵר הַגַּע עֲצָמָךְ
מִי שְׁיֵישׁ לוֹ שְׁנֵי שְׁמוֹת לִיב וּוְאֵלָךְ קֻצְתָּם קוֹרִין אוֹתוֹ לִיב ע"ש אֵרִי וְקֻצְתָּם וּוְאֵלָךְ עַל
שֵׁם זָאב.

ה"נ לְדְּבָרֵי מַעְלָתָךְ יִצְטָרַךְ שְׁנֵי גִיטִין שְׁהֵם מְחֻלְקִים וּמְסוּפְקִים שְׁזֶה אוֹמֵר שְׂנֻקְרָא ע"ש
אֵרִי וְזֶה אוֹמֵר עַל שֵׁם זָאב וְכִינְצָא בְּדַמְיוֹנוֹת אֵלוּ לְאֵלְפִים וְלֹא עוֹד אֲלָא שְׁיֵישׁ קֻצַּת שְׁמוֹת
שְׁפּוֹתֵרִים זֶה אֵת זֶה.

וּלְדְּבָרֵי מַכ"ת פְּשִׁיטָא שְׁהִיוּ צָרִיכִין שְׁנֵי גִיטִין וְזֶה לֹא מְצִינוּ בְּשׁוּם מְקוּם ה"נ אִי הֵן שְׁנֵי
שְׁמוֹת ע"כ שְׁנֵי דְּבָרִים וְשְׁנֵי תִיבּוֹת שְׁל רוּסְי' הֵם וְהִנֵּה מְמַשׁ כְּמוֹ אֵרִיָּה וְזָאב אִם לֹא
שְׁיִאֵמֵר מַכ"ת שְׁשְׁנֵיָהֶם תִּיבָה אַח' וְעֵנִין אַח' הֵן אֲלָא שְׁהֵם מְחֻלְקִי בל' רוּסְי' עֲצָמוּ אִם
הַתִּיבָה נְקֻרָא פְּךָ אוֹ פְּךָ וְאִין בְּקִיאִין בְּלִשׁוֹן רוּסְי' וְזֶה דְּחוּק וְרַחוּק וְהִנֵּה רֵאִיתִי פִּי מַכ"ת
הַרְפִּיב חִלוּקִי עַל תְּלַתָּא רַכְשֵי שְׂפַתְבָּ שְׁהֵם מְחֻלְקִים וְדַעְתָּם לְעֻקְרוֹ כֹּל אֲחַד שְׁמוֹ שְׁל
חֲבִירוֹ וְאַחַר פְּךָ פְּתַב שְׁהֵם מְסוּפְקִים וְאַחַר פְּךָ פְּתַב פִּי אוּלִי נַעֲשֶׂה הָעֵיקָר טְפֵל וְלֹא

הבנתי דברי מכ"ת פלל פי אם יהיו אפילו מחולק מ"מ נקרא שני שמות שאלו נותנין לו שם זה ואלו נותנין לו שם זה כמו שני שמות דגמ' דיש לו שם ביהודא ושם בגליל ואלו שביהודא יודעי' שיש לו שם אחר בגליל.

אלא שאין מפירין אותו אם פן הם מחולקים עם בני גליל וקורין לו שם אחר ואין חפצים לעקור שם אחר פלל ונגליל אמרו איפכא ואפילו הכי מקרי שני שמות שאלו נותנין לו שם זה ואלו שם זה וכן איה סלקא דעתך שהם מסופקים ונלא כל אחד קורא אותו בשמו שנותן לו ואומר פי זה שמו פללא דמלתא לא הבנתי החילוק פלל הן אמת פי אלו הנה בגדון דידן כמו מיכל דמספקא לן אם לכתוב כ' או ח' דשניהם תיבה אחת הם אלא דמספקא לן איה כותבין התיבה אבל בין ימין לשמאל א"א להיות תיבה אח'.

לא ראיתי ולא שמעתי תיבה אחת שקורין אותה בימין ובשמאל ולא עוד אי תיבת אח' היא פשיטא דכשר. ולא שינה עיקר וטפל פיון דשניהם לדבר אחד נתפוננו ואין פאן שינוי השם דהא גבי מיכל לא אמר בעל תה"ד לכתוב פה אלא פדי שיהא ניפר לכל העול' פגון בני ריינוס שקורין ח' כמו ה' הא לאו הכי הייתי כותב כמו שירצה ואפילו את"ל דהיינו כותבין בח' היינו משום דכ' אפשר לקראה דגושה וה"ט נמי בט' ות"כמ"ש בהדיא הא לא"ה כותבין כמו שירצה אם פן בצ' הענין אח' הוא הייתי כותב כמו שארצה פיון שאין חילוק והטעם דהתם לא שינה הכא דהכא אפשר לקרותו בענין אחר אלא ע"כ אי שני שמות ע"כ שני ענינים הם ונדאי ששניהם אמת ובאמת נראתי לנפשי שלא יחלק מכ"ת עלי דשני שמות דפוסקי' דס"ל דר"ל דכ"ע קורין אותו פה וכה דהיינו לפעמים בשם זה ולפעמים בשם זה אבל אי קצתם קורין פה וקצתם פה אימא הא' עיקר והב' טפל ואף ע"פ דלא הוי רובא ומיעוט אבל זה אינו דהא ב' שמות בשני מקומות פירושו דאלו קורין פה ואלו פה וא"כ שני שמות במקום א' הוה נמי דומי' דהכ' דלא פאו הפוסקי' לסתום אלא לפרש אס"ד דכה"ג בעי' ב' גיטין דבעובד' דרוב' מרים ופורת' שרה משמע משום שפורת' שרה הוה טפל הא שוה בשוה הוי שניהם שוים ופשוט הוא וכן נראה מדברי מכ"ת ואין ספק בעיני פי בחנם טרחו חכמי בריסק.

ומכ"ת בנפה ברורה שלו יבור אנוכל נאמן אהבתך יושע וזה אשר השבתי לו באחרונה שלום וישע רב להגאון מו"צ ויושב תהלות מעלות מושפלות גולות עליות לתלפיות ר"מ ראב"ד מו' יושע יצ"ו.

סימן לא הנה לא אוכל מלט משא משמע ודומה לעצור במלין מי יוכל פי אין אדם נתפס על שער בת רבים על מי מריבה של תורה היא וללמוד אני צריך אשר אחרי רואי את פי כתביו גבהלתי אמרתי פי רחוק ממני הדרך מלכו של עולם ולא דרכי דרכיו בזה ונשתנה עלי סדרו.

וזה החלי. מה שמכ"ת כתב ז"ל לא יכולתי לירד לסוף דעתו פיון דמוכח מפל הפוסקים ובתלמוד דמי שיש לו שני שמות ר"ל שקצתם קורין לו פה וקצתם פה כותבין שניהם.

וע"כ כותבין איזה שירצה עיקר והשני טפל פיון דשקולין הן ויבואו שניהם ושניהם עיקר וכו' אם פן בגדון דידן דמספק' לן דלמ' ציזא וטשיזא ב' שמות הן א"כ מי הוא הנביא לומר שאלו עוקרין שם זה או אלו עוקרין שם זה דלמא ה"נ נימא שקורין אותו

שְׁנֵי שְׁמוֹת וְכוּ' מֵה לִי רַחֵל וְחַנָּה כּו' עַד אִם כֵּן שְׁנֵי תְּיָבוֹת שֶׁל רוּסְיָ' הֵן וְכוּ' עַכ"ל שֶׁל פִּי הַקְּדוֹשׁ מַכ"ת.

וְאֵנִי בְּעַר וְלֹא אֲדַע כִּינּוּנָתוֹ .

הֲלֹא כָּבֶר צְנוּחָתִי כְּכַרוּכְנִי וְאֲזַעֵק וְאֲשׁוּעָה כִּי לֹא רָאִי זֶה כְּרָאִי זֶה דַּמ"ש בְּגִמְרָ' וּבְפּוֹסְקִים דְּמִי שֵׁישׁ לוֹ שְׁנֵי שְׁמוֹת כּו' הֵינּוּ שֶׁבְּאַמַּת בְּנֹדָאִי הוּא שֶׁנִּקְרָאוּ לוֹ ב' שְׁמוֹת אוֹ בְּשַׁעַת מִילְתּוֹ אוֹ שֶׁנִּשְׁתַּרְבַּב בְּלִשׁוֹן בְּנֵי אָדָם בְּשְׁנֵי שְׁמוֹת בְּנֹדָאִי וְלִכְּן אָף שֶׁקִּצְתָם קוֹרִין לוֹ שֵׁם זֶה מִצַּד הַעֲצָם שֶׁקְרָאוּ לוֹ כִּי בְּהִיּוֹת שֶׁשְׁמוֹ כִּי וּמִקִּצְתָם קוֹרִין לוֹ בְּשֵׁם הָאֲחֵר אֲבָל עַל כָּל פְּנִימִים הֵם רְאוּ וַיִּדְעוּ אֲשֶׁר יֵשׁ וַיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי שְׁמוֹת לְכָל הַדְּעוֹת רַק שֶׁקִּצְתָם קוֹרִין לוֹ כִּי בְּאוֹתוֹ שֵׁם הָאֵחַ מִשְׁתִּי שְׁמוֹתֵי וּקִצְתָם קוֹרִין לוֹ בְּשֵׁם הַשְּׁנֵי הָאֲחֵר מִשְׁתִּי וְאֵינָם מְחַוְלָקִים הַכְּתוּבִים כִּלְלֵי בְּאוֹתָן הַשְּׁמוֹת רַק כָּל פֶּת א' לְקַח מִעֲצָמוֹ אֲשֶׁר בְּחָרָו לְקָרוֹתוֹ בְּשֵׁם הָא' מֵאֵלּוֹ שְׁתֵּי שְׁמוֹת שֵׁישׁ לוֹ וְלִכְּן כ' בְּגַמ' וּבְפּוֹסְקִי שֶׁכּוֹתְבִין שְׁנֵי שְׁמוֹת וְכוֹתְבִין לְאִיזָה שִׁירְצָה בְּשֵׁם א' לַעֲשׂוֹת עֵיקָר וּלְהַשִּׁים הַשְּׁנֵי לַעֲשׂוֹת טַפֵּל בְּהִיּוֹת כִּי שְׁנֵיהֶם הֵם בְּאַמַּת וּבְתַמִּים אֲשֶׁר כָּבֶר נֹדַע בְּבִירוֹר גְּמוּר שֶׁרִירָא וְקִינְיָמָא שֵׁישׁ לוֹ שְׁתֵּי שְׁמוֹת רַק שֵׁם מְחַוְלָקִים בְּאוֹתוֹ שֵׁם הָא' הַמִּיְנוּחַד אִיף שֶׁיִּכְתְּבוּ הַשֵּׁם שֶׁלָּה בְּהִיּוֹת כִּי נֹדַע שֶׁשֵׁם הַרְאִישׁוֹן בְּעִרְסָה לֹא הֵיטָה רַק בְּשֵׁם צִינָא אוֹ טְשִׁיז' דְּהֵינּוּ בְּשֵׁם הָא' וְלֹא בְּשְׁתֵּי שְׁמוֹת וְהִנֵּה נִתְחַדֵּשׁ שְׁפֵת א' קְרָאוּהָ בְּשֵׁם הַצ' צִינָא וְחוֹשְׁבִין שַׁצ"ל בַּצ' וּקִצְתָם קְרָאוּהוּ טְשִׁינָא וְחוֹשְׁבִים שַׁצ"ל בַּט' אִיף כְּנֹלֵם הוֹדוּ וְאָמְרוּ שְׁאִין לָהּ מֵעוֹלָם רַק שֵׁם א' וְלִכְּן נִרְאָה מֵאֵלּוֹ כְּתוּבֵי שֵׁם מְחַוְלָקִים בְּשֵׁמָה בְּהִיּוֹתָם אֵינָם יוֹדְעִים וּמְכִירִים הֵיטֵב הַדָּק הַלִּישׁוֹן רוּסְיָא אוֹ אֵת שְׁמָה צַד עֲצָמוּתָהּ וְלִכְּן כְּתַבְתִּי וְעֲנִיתִי וְאִמַּרְתִּי בְּכָל פְּחִי בְּהִיּוֹת שֶׁעֵינֵינוּ הָרוּאִים שֶׁהֵם מְסַתְּפִקִים בִּיחַד לֹא רָאִי זֶה כְּרָאִי זֶה בְּהִיּוֹת שֶׁזוֹ הַסּוּד הַמְּנוּחָח וַיִּתַּד שֶׁלֹּא תִמוּט הֵיכָא שֵׁישׁ חִילוּק גְּדוֹל בְּמַבְטָא שֶׁצָּרִיף לִיתָן ב' גִּיטִין: וְאִין לְהִבִּיא רֵאִי לַמ"ש מַכ"ת לְמִי שֵׁישׁ לוֹ ב' שְׁמוֹת בַּל"א קִצְתָם קוֹרִין אוֹתוֹ לִיב ע"ש אַרְיָה וּקִצְתָם וּוְאֵלֶּף ע"ש זָאב שֶׁלְדַעְתִּי יִצְטָרֵף שְׁנֵי גִיטִין שֶׁהֵם מְחַוְלָקִין וּמְסוּפָקִין שֶׁזֶה אוֹמֵר שֶׁנִּקְרָא ע"ש אַרְיָה וְז"א ע"ש זָאב וְכוּ' וְזֶה לֹא נִמְצָא בְּשׁוּם פּוֹסֵק וְכוּ' עַכ"ל.

כִּי הִנְנִי גַם אֵת זֶה לְעוֹמֵת זֶה אוֹמֵר אֲנִי שֶׁבְּנֹדָאִי כְּשֶׁלֹּא נִמְצָא רְנָבָא בְּאוֹתוֹ עִיר לְאִיזוֹ שֵׁם הָא' נִקְרָאִים בּוֹ שֶׁמְרַגְלָא בְּפִי רֹב הָעוֹלָם רַק הֵם מְחַצְּזָה עַל מְחַצְּזָה ה"ה גַּם כֵּן הוּא מִמֶּשׁ הַנְּדוֹן דִּין אֲשֶׁר אֲנִי דִּינִין בּוֹ וְצָרִיף גַּם כֵּן שְׁנֵי גִיטִין דַּמ"ש: וּמ"ש מַכ"ת דְּזֶה לֹא נִמְצָא בְּשׁוּם מְקוֹם אוֹמֵר אֲנִי דְּהַפּוֹסְקִים לֹא הָיוּ צָרִיכִים לְפָרֵשׁ כִּי הוּא מִמִּילָא מוּכַח מִפְּלֵ אַחַר הָרֹב א"כ מִשְׁמַע מִמִּילָא כְּשֵׁישׁ מְחַצְּזָה עַל מְחַצְּזָה הוּא בְּסַפֵּק וְצָרִיף א"כ ב' גִּיטִין גַּם יֵשׁ לְהִבִּיא רְאִיָּה מִהַשֵּׁם עֵקִיבָא שֶׁכְּתַב רש"ל בְּסִדְר גִּטִין שֶׁלּוֹ שֶׁמְצָא כְּתוּב שֶׁבְּשֵׁם עֵקִיבָא יֵשׁ סַפֵּק אִם לְכַתּוּב בַּא' אוֹ בַה' וּשְׁנֵיהֶם יֵשׁ לָהֶם רְאִיוֹת ע"כ יֵשׁ לִיתָן ב' גִּיטִין כַּמ"ש בְּסִפְר עֵץ חַיִּים וְכוּ' וְהֵינּוּ שֶׁלְּכָל א' יֵשׁ רְאִיָּה מְפּוֹסֵק א' כְּמַבְוֹאָר שֵׁם בְּאַרְיָכוֹת וְהִנֵּה לֹא יֵהָא שְׁנֵי פּוֹסְקִים הַלְלוּ כַּנ"ד דְּהַרִי בְּאֵלּוֹ יֵשׁ פֶּת א' שֶׁקוֹרָא כִּי וְכַת א' שֶׁקוֹרָא כִּי דְלִדְבְּרֵי מַכ"ת א"צ לִיתָן ב' גִּיטִין רַק כּוֹתְבִין כְּמוֹ שִׁירְצָה הַמְּסַדֵּר אוֹ בְּהִיּוֹת שֶׁהֵם שְׁוִים וַא"כ לְמָה לֹא נִאָּמַר לַפ"ד מַכ"ת בְּהִיּוֹת שֶׁמְבֹאָרִים הַשְּׁנֵי שְׁמוֹת בְּפּוֹסְקִים וְהֵם שְׁוִים בְּאֵר הֵיטֵב

בְּהִידָא שְׂיִנְתָּן ג"כ רק גט א' וְיִכְתֹּב בְּשֵׁם הָא' וע"ש הָאָחֵר יִכְתֹּב דְּמַתְקָרִי וְזֶה לֹא נִרְאֶה וְלֹא נִשְׁמַע מִשׁוּם תַּנְאָא בְּעוֹלָם אַף שְׂיָדוּע לְכָל שְׂאִין חִילוּק בֵּין עֲקִיבָא בֵּא' אוּ בֵּה' מ"מ אֲמַרְיִנּוּ דְּמִשׁוּם סְפֵק יֵשׁ לְכַתְּוֹב לְאוֹתוֹ דַּעַת הָא' שְׁנֵי גִיטִין מִשׁוּם סְפֵק וְהִנֵּה זֶה הוּא סוֹתֵר דַּעַת מַכ"ת וְלִכְּנָן מ"ש מַכ"ת ג"כ ו"ל אִם לֹא שְׂיֵאמֵר מַכ"ת שְׁשִׁנְיָהֶם תִּיבָה א' וְעִנְנָן א' הֵם אֲלֵא שְׁהֵם מְחֻלְקִים בִּל' רוּסְיָא עֲצָמוֹ אִם הִתִּיבָה נִקְרָאת כְּפֵּה אוּ כְּפֵּה נְאִין בְּקִיֵּאִין בִּל' רוּסְיָא וְזֶה רְחוּק וְדְחוּק עכ"ל: וְהִנֵּה נִפְלְאֵתִי לְמָה כְּתַב שְׁהוּא דְּחוּק וְנְאֵתִי מְרַחוּק וְהִלֵּא כָּל הַתְּשׁוּ' מְלֵאִים מְזֵה דְּאֵיִירִי בְּהִכִּי בְּכָל הַשְּׁמוֹת כִּשְׁה' מְסוּפְקִים בִּל' צְרִיף לְדְרוֹשׁ וְלִחְקוֹר הֵיטֵב כַּמ"ש בְּתַחֲלָה בְּשֵׁם ס' תּוֹמַת יִשְׂרָאֵל שְׁכַתֵּב ו"ל גַּם בְּעִנְיָן שְׁפִירָה שְׁהִיא נִקְרָאת בִּל' זְפִירָה שְׁפַעְעִים כּוֹתֵבִין ז' וּפְעַעִים ש' כּו' עַד וְכִינּוּן שְׁשֵׁם זֶה הוּא בִּל' יָנוּן רְאוּי לְדַקְדָּק בְּכַתִּיבְתוֹ כְּמוֹ שְׁהוּא נִקְרָא וְנִכְתַּב כּו' וְהַמְסִיִּים כְּתַב לְבִסּוּף כִּינּוּן שְׁפִירָסִם הָעֲבָרִים לְקִרוֹת שְׁפִירָה וְכו' לְכַתְּחֻלָּה הִכִּי כְּתַבִּינּוּן לְהוּ וַא' מִן הָאֲלָף קָרִי לָהּ זְפִירָה וְכו' עכ"ל א"כ מִשְׁמַע מְדַבְּרִיו לְאִפּוּקִי כְּשִׂאִין פְּרָסוּם בְּנוֹדָאֵי אֵיף נִקְרָאִים הָעֲבָרִים אֲזִי הוּא בְּסָפֵק בְּהִיּוֹת שְׂאִינָם יוֹדְעִים בְּטִיב לְשׁוֹן יָנוּן ה"ה ל' רוּסְיָא נְאִין זֶה דּוֹחֵק גְּדוֹל כְּלָל.

גַּם מ"ש וְהַכְּסִיף בְּהֵאֵי סְבָא דְּמַרְקִיד אֲתַלְת רִיכְשֵׁי וְהִנֵּה מָה אֲעֻשֶׂה דְּנַחֲשֵׁד הָאֵי גִבְרָא וְנְאִין בּוֹ כִּי זֶהוּ כְּפוֹנְתוֹ שְׁכַתֵּב שְׁם מְחֻלְקִים וְדַעַתָּם לְעִקּוֹר כָּל א' שְׁמוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ וְכו' הִינּוּ בְּהִיּוֹת שְׁקֻצְתָּם קוֹרִין צִיזָא וְכוֹנּוֹנְתָם בְּחוּשְׁבָּם שְׁהִיא נִקְרָאת בְּשֵׁם עֲצָם דְּוּנְקָא צִיזָא וְלֹא טְשִׁיזָא וְכֵן בְּהִיפָּהּ א"כ אֲנַחְנוּ הִרוּאִים כִּי הֵם שְׁנִיָּהֶם מְסוּפְקִים בִּיחַד שְׁכַת א' קוֹרִין כְּפֵּה וְכַת ב' קוֹרִין כְּפֵּה א"כ הֵם בְּעֲצָמָם מְחֻלְקִים וְכֵאלוּ הֵם מְסוּפְקִים וְאֲנַחְנוּ לֹא נִדְעֵה מַה לַּעֲשׂוֹת אַחֵר מִי גִלְף לְכַתְּוֹב בְּהִגֵּט וְלִכְּנָן אֵיף נַעֲשֶׂה לְכַתְּוֹב הִגֵּט בְּשֵׁם הָא' לַעֲשׂוֹת עֵיקָר וּבְשֵׁם הַשְּׁנִי טַפֵּל הִי מְנִיָּהוּ מִפְּקַת כִּי אוּלַי נֹאמֵר לְהִיפָּהּ וַא"כ אֵיף יִכְתֹּב בְּסִפֵּר עַל שֵׁם הַשְּׁנִי דְּמַתְקָרִי וְלַעֲשׂוֹת דְּמִיּוֹן בְּסִבְרַת הַכָּרַס שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִים וּבְקִיֵּאִים בְּשֵׁם זֶה אַחֵר מִי גִלְף לַעֲשׂוֹת לְכַתְּחֻלָּה מַעֲשֶׂה.

וְעַתִּיד הַקַּב"ה לַעֲשׂוֹת מַחוּ"ל לְצַדִּיקִים כְּמוֹהוּ אֲשֶׁר חָשַׁד בְּכַשְׂרֵי גַם מ"ש מַכ"ת ו"ל לֹא הִבְנֵתִי דְּבָרֵי מַכ"ת כְּלָל כִּי אִם אִפִּי יִהְיוּ מְחֻלְקִים מְכַל מְקוּם נִקְרָא שְׁנֵי שְׁמוֹת וְכו' כְּמוֹ שְׁנֵי שְׁמוֹת דַּגְמָ' דִּישׁ לוֹ שֵׁם בִּיהוּדָא וְשֵׁם בְּגָלִיל כּו'.

גַּם אֲנִכִּי לֹא יַדְעֵתִי דְּבָרֵי כִּי קְדוּשׁ כִּי הִלֵּא זֶה דְּבָרֵי תְּמִיד שְׂאִין הַנְּדוֹן דּוּמָה לְרֵאִיָּה כִּי לְשֵׁם יֵשׁ לְגַמְרֵי שְׁם אַחֵר בִּיהוּדָא מִמָּה שְׂיֵשׁ לוֹ בְּגָלִיל וְכֵן בְּהִיפָּהּ דְּמְכַל מְקוּם יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי שְׁמוֹת בְּבִירוֹר גְּמוֹר לְכָל וְלִכְּנָן נִקְרָאוּ שְׁנֵי שְׁמוֹת כְּמוֹ שְׁמִבְּנוֹאֵר בִּפ' הַשּׁוֹלַח שְׂאֵמֵר תַּנְיָא כְּפוֹתִיָּה דְּרַב אֲשִׁי הִנֵּה לוֹ שְׁתֵּי נְשִׁים אַחַת בִּיהוּדָא וְאַחַת בְּגָלִיל וְלוֹ ב' שְׁמוֹת א' בִּיהוּדָא וַא' בְּגָלִיל וְגִירָשׁ אֲשֶׁתוֹ שְׁבִיהוּד' בְּשֵׁמוֹ שְׁבִיהוּד' וְאַתְּ אֲשֶׁתוֹ שְׁבִגָלִיל בְּשֵׁמוֹ שְׁבִגָלִיל אִינוּ מְגוֹרֶשֶׁת עַד שְׂיִגְרָשׁ אֲשֶׁתוֹ שְׁבִיהוּדָא בְּשֵׁמוֹ שְׁבִיהוּד' וְשֵׁם גָּלִיל עִמּוֹ כּו' וְהִינּוּ שְׂיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי שְׁמוֹת וְנֹדָאֵי נְאִינָם מְחֻלְקִים כְּלָל מִשָּׂא"כ בִּנְד' שְׂאִין בְּירוֹר בְּשׁוּם אֲפֹן שְׂיֵשׁ לוֹ ב' שְׁמוֹת רַק שְׁהֵם מְחֻלְקִי' בְּשֵׁם הָא' הַמְיֻחָד שְׁקֻצְתָּם קוֹרִין כְּפֵּה וּקֻצְתָּם קוֹרִין כְּפֵּה בְּאוֹתוֹ שְׁם בְּעֲצָם לְכֵן אֲנַחְנוּ מְסוּפְקִים בְּשֵׁם זֶה אֵיף לְקִרוֹא לְאוֹתוֹ שְׁם לְכֵן צְרִיף לִיתָן ב' גִּיטִין כִּי מְסַפֵּק שְׂמָא זֶה הָעֵיקָר אוּ לְהִיפָּהּ: וְגַם מ"ש מַכ"ת וְעוֹד אֵי תִיבָה א' פְּשִׁיטָא דְּכָשֵׁר וְלֹא שְׂיִיף עֵיקָר וְטַפֵּל כִּי שְׁנִיָּהֶם לְדַבָּר א' נִתְפָּוֵנוּ וְנְאִין כְּאֵן שְׂיִנְיָי הַשֵּׁם דְּהָא גַּבִּי מִיכַל

לא אָמר בעל תה"ד לְכוֹתְבוּ כֹּה אֵלָא כְּדִי שְׂיֵהָא נֶפֶר לְכָל הָעוֹלָם כּוּ' הָא לָאו הֵכִי הֵייתִי כּוֹתְבוּ כְּמוֹ שְׂיִרְצָה כּוּ': הִנֵּה גַם אֵת זֶה לֹא הִבְנֵיתִי כִּי הֲלֹא דְבַרֵּי הָעֵינְקָר הִטְעַם מֵה שְׂפִתְבוּ חֲכָמֵי בְּרִיסקָא מְסוֹנְפָקִים הֵינְנוּ מִשּׁוּם דְּיֵישׁ לְסַפֵּק אֵיךְ לְכַתּוֹב לְאוֹתוֹ שֵׁם הָא' בְּעֵצְמוֹ כְּדִי שְׂלֹא יֵרָאֶה לְהֵרֹאִים שְׂיִחְשְׁבוּ שְׂיֵישׁ אִשָּׁה אַחֲרַת שְׂהִיא שֵׁם אַחַר אַע"פ שְׂהֵם יוֹדְעִים שְׂהוּא אוֹתוֹ הַשֵּׁם מ"מ חֲזִישִׁינִין לְרוֹאִים וְכֵן מְבֹאֵר בְּגַמ' וְהִבִּיאֻ בִּס' תּוֹרַת אֲמַת בְּשֵׁם תִּשׁוּ' ר' אֵלִיהוּ מְזַרְחֵי פ' הָאוֹמֵר הָאֵי דְהִנֵּה קֹאֲרֵי לִי נִפְאָתָה אֲזִיל סְהַדִּי פְתוּבָה תִּפְאָתָה וְאָמַר ר' יִצְחָק בֵּר' שְׂמוּאֵל ע"כ לֹא מְפִלְגִי אֵלָא בְּאֵם עָשׂוּ הָעַדִּים שְׂלִיחוּתָן אֲבָל בְּגִט כ"ע מוֹדִים דְּפִסּוּל דְּהָגִי לִי שְׂיִנָּה שְׂמוֹ כּוּ' וְהֵינְנוּ אַע"ג דְּלִיכָא שׁוּם שְׂיִנּוּי אֵלָא בְּאוֹת א' וְאִין תִּפְאָתָה לְשֵׁם אַחֲרַת כְּדִמְשַׁמְעָא דְּבַרֵּי רִשְׁ"י ז"ל שְׂהֵרִי גַם נִפְאָתָה פִּי כֹּה שְׂמָה וְגַבִּי תִּפְאָתָה כ' שְׂטַעוּ בְּשְׂמָה וְלֹא קֹאֲמַר שְׂהוּא שֵׁם אַחֲרַת וְכוּ' אַפ"ה מִשּׁוּם דְּאִיכָא מְקַצָּת מְהֵרוֹאִים שְׂחֹשְׁבִים שְׂאוּלֵי יֵישׁ שׁוּם אִשָּׁה אַחֲרַת שְׂנִקְרֹאת תִּפְאָתָה וְהִיא הַמְגֹנְרֶשֶׁת וְלֹא זֹאת שְׂנִקְרֹאת נִפְאָתָה וְיִוְצִיאֻ לַעֲזָא עַל בְּנֵיהּ מִן הַשְּׁנִי וְכוּ' א"כ ה"נ יֵישׁ לְחֹוֹשׁ מְהֵרוֹאִים שְׂיִאֲמְרוּ שְׂהִי אִשָּׁה אַחֲרַת וְאִין זֹו אִשָּׁה הַזֹּאת כִּי הִיא נִקְרֹאת טְשִׁיז' מִצַּד שֵׁם הָעֵצָם דְּוֹנְק' וְאִין הָאִשָּׁה זֹו הַנִּקְרֹאת בְּשֵׁם זֶה טְשִׁיז' לְקֹרוֹתָהּ בְּשֵׁם הַטְּפָל פִּינּוּן שְׂפִתְבוּ כֵּן וְא"כ אִין בְּיַדְנֵנוּ לְכַתּוֹב כְּמוֹ שְׂנִרְצָה רַק שְׂצָרִיךְ לְכַתּוֹב לְכַתְחֻלָּה מֵה שְׂהוּא בְּרוּר בְּוִנְדָּאֵי אוּ לִיתָן שְׂנִי גִיטִין: וְהִנֵּה אַף עַל גַּב דְּהִרְבַּ הַנְּ"ל כ' בְּתִשְׁבוּתֵי וְדוֹנְק' בְּהֵאֵי דִּתְפִּאָתָה וְנִפְאָתָה שְׂאוֹת הַמְשֻׁנָּה הִיא אוֹת נְעָה וְהַמְבֹט' וְהַמּוֹצ' מְשֻׁנִּים בְּתַנּוּעָתָם מְזָה לְזָה אֲזִי אִיכָא לְמִימַר דְּאִיכָא מְקַצָּת דְּטַעוּ וְיִחְשְׁבוּ שְׂאוּלֵי יֵישׁ שׁוּם אִשָּׁה אַחֲרַת: מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשִׁינּוּי אַחַר כְּמוֹ יו"ד בַּה"א דְּאִינוּ מְשֻׁנָּה וְא"כ י"ל דַּה"ה בַּנ"ד גַּבִּי צִיזָא וְטְשִׁיזָא דַּז"א דְּהֵרִי כְּבָר כְּתַבְתִּי וּמַכ"ת הַסְּפִים עִמְדֵי שְׂבִנָּה יֵישׁ שְׂיִנּוּי בְּהִיּוֹת שְׂיֵישׁ הַפְּרֵשׁ בִּינֵיהֶם ב' אוֹתִיּוֹת גַּם כְּבָר שְׂלַחְתִּי לְמַכ"ת תִּשְׁבוּת הַנְּ"ל וְנִרְאֶה שְׂהִבִּיא הַס' שְׂאֲרִית יְהוּדָא שְׂפִתְבַּר בְּשֵׁם מְהֵר"י טִיטְצִיק עַל גִּט שְׂנִכְתַּב בּוּ בְּנִהָר אֲרִטָּה וְרֹאוּי לְהִיּוֹת אֲרִדָּה שְׂהַכְשִׁירָה בְּדַעַבְדַּ מִצַּד שְׂנִמְסַר הַגִּט בְּאַרְצָא רַחוּקָה מִשְׁמַע לְאַפּוֹקֵי לְכַתְחֻלָּה יֵישׁ חִילּוּק וְאַפִּילוּ בֵּין ד' לַט' כ"ש בֵּין צ' לַט' וּש': גַּם מֵה שְׂמַכ"ת פְּתַב לְבַסּוּף ז"ל וּבְאַמַּת יִרְאֵתִי לְנַפְשִׁי שְׂיִחְלֹק מַכ"ת דְּשְׂנִי שְׂמוֹת דְּפוֹסְקִים ה"ל ר"ל דַּכ"ע קוֹרִין אוֹתָהּ כֹּה וְכֹה דְּהֵינְנוּ לְפַעְמִים בְּשֵׁם זֶה וְלְפַעְמִים בְּשֵׁם אַחַר אֲבָל אִם מְקַצְתֶּם קוֹרִאִין כֹּה וּמְקַצְתֶּם כֹּה אִימָא הָא' עֵינְקָר וְהַב' טְפָל כּוּ': גַּם זֶה אִינוּ כּוּ' עַכ"ל: וְלִי נִרְאֶה הֵן אֲמַת יְהֵגָה חֲפּוּ וְכַבֵּר כְּתַבְתִּי וְהֵאָרְכְתִי בְּזָה לְעֵיל וְכֵן הוּא הָאֲמַת דְּכוֹנְנָתִי כֹּה הוּא דְּכָל א' מְשֻׁנֵי פְתוֹת יְדַעוּ שְׂיֵישׁ לוֹ שְׂנִי שְׂמוֹת רַק לְקַחוּ הַבְּרִירָה כָּל פֶּת וְכַת לְקֹרוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הַשֵּׁם הָא' מְשֻׁנֵי שְׂמוֹתֵי כְּמִבְּוֹאֵר לְעֵיל וּמַכ"ש פְּשְׁקוֹרִין אוֹתוֹ כָּל א' לְפַעְמִים כֹּה וְלְפַעְמִים כֹּה לְאַפּוֹקֵי בַנ"ד לֹא יְדַעוּ שׁוּם דְּבָר מְשֻׁנֵי שְׂמוֹת רַק אוֹתוֹ שֵׁם עֵצְמוֹ הוּא שֵׁם הַמְיֻנְחָד הֵם מְחֻלְקִים וְנִשְׁתַּנָּה בְּקִרְיָאוֹתוֹ קְצָתָם כֹּה וּקְצָתָם כֹּה: וְגַם מ"ש מַכ"ת כִּי זֶה אִינוּ דְּהָא ב' שְׂמוֹת בַּב' מְקוֹמוֹת כְּמוֹ בִּיהוּדָא וְגָלִיל וּבִיהוּדָא מְוֹרְגָלִים לְקֹרוֹתוֹ בְּשֵׁם רְאוּבֵן וּבְגָלִיל מְוֹרְגָלִים לְקֹרוֹתוֹ בְּשֵׁם שְׂמַעוֹן וְלָכֵן כְּשִׁכּוֹתְבִין בִּיהוּדָא כְּשִׁנּוֹתָן גִּט לְאַשְׁתּוֹ בִּיהוּדָא כּוֹתְבִין בְּתַחֲלָה שֵׁם הָעֵצָם וְשֵׁם הָעֵינְקָר שְׂבִיהוּדָא וְאַח"כ כּוֹתְבִין שֵׁם הַגָּלִיל לְשֵׁם הַטְּפָל וְהֵינְנוּ הַכָּל מִטְעַם שְׂנוֹדַע שְׂיֵישׁ לוֹ שְׂנִי שְׂמוֹת בְּאַמַּת וְה"ה נְמִי בְּמִקּוֹם א' כְּשִׁנּוֹדַע בְּאַמַּת שְׂיֵישׁ לוֹ בְּאוֹתוֹ הָעֵיר שְׂתִי שְׂמוֹת אֲזִי כּוֹתְבִין לוֹ שְׂתִי שְׂמוֹת וְכוֹתְבִין לְאִיזוֹ שְׂיִרְצָה בְּשֵׁם הָעֵינְקָר אַף כְּשִׁנּוֹדַע בְּבִירוֹר שְׂאִין לוֹ שְׂנִי שְׂמוֹת בְּאוֹתוֹ הָעֵיר רַק

מקצתם קורין לו פה באותו השם ומקצתן קורין אותו השם פה זהו נקרא במסופקים ומחולקים ולכן צריף לכתוב שני גיטין.

גם מ"ש מכ"ת דבעונבדא דרנבא מרים ופורתא שרה משמע משום דפורתא שרה הוי שרה טפל הא שנה בשנה הוי שניהם שונים ופשוט הוא וכן נראה מדברי כ"ת כו' עכ"ל: הנה נלע"ד דגם זה אינו במחילה דאדרבא משם יש להוכיח גם פן להקפיד דאילו לשם פשיש קצתם קורין פה בשם מרים וקצתם בשם שרה: הנה יש עכ"פ שתי שמות אשר לא ראי זה כראי זה והם שני שמות חלוקים לכן פותבין בנודאי בשם שניהם משא"כ כשלא נודע בבירור באותו שם הא' בעצמו שהם מסופקים והנה כשנכתוב השתי חלוקות ולא נודע בבירור איזה עיקר ואיזה טפל יש לחוש לרואים ולפוק מני' חרנבא ולכן צריף לכתוב שני גיטין כנלע"ד הקצרה והנה זה שלום פי אדבר אוה"נ בבירית אברהם כהן: סימן לב מבני יקירי היניק וחספיהם התריף כמזה' מיכל פ"ץ יצו'.

למדנו אבי ורבי מה שתמוה מאוד בעיני מ"ש חז"ל בסוף פרק קמא דברכות כל השנה כולה אדם מתפלל כו' חוץ מי' ימים שבין ר"ה ויוה"כ שהוא מתפלל המלה הקדוש המלה המשפט וכירש"י המלה המשפט כמו מלה המשפט כמו נושאי הארון הברית שפי' ארון הברית נראה מזו שקשה לרש"י ז"ל על הא' היתרון של המלה המשפט ותימא למה לא חפץ רש"י ז"ל לתרץ הא' היתרון של המלה הקדוש: ומ"ו תירץ בשלמא בהמלה הקדוש לא רצה רש"י לפרש הא' היתרון מפני שתיבת המלה לתיבת הקדוש אין לו דביקות שהמלה שבח בפ"ע והקדוש שבח בפ"ע והנה הוא כמו האל הגדול הגבור כו' אבל בהמלה המשפט ליכא למימר הכי כי שבח של מלת המלה הוא בתוך שבח של המשפט כמו שפירש"י ז"ל על המלה הקדוש שבנימים אלו מראה מלכותו לשפוט את העולם הרי שתואר השבח של המלה הוא תואר השבח של המלה המשפט ועתה עשה עמי אהובי אבי עוד אותיות לטובה ותאמר לי פירוש הדבר אמרי פי וכו' עכ"ל: ואני השבתי לו את זה אלהים יחנה בני היקר הבחור חשוב לכשירצה כו' כפה' מיכל פ"ץ יצו'.

הנה כתב המסולאים. בפז ומפנינים ראיתי שמחתי ושמחתי כי ת"ל שמעת לקולי להתמיד בספר הרב אלפסי שהוא תלמוד קטן והנה הקשת לשאול על דברי רש"י מה שפי' על המלה המשפט כמו מלה המשפט כמו נושאי הארון הברית שפי' ארון הברית ולא הקשה על המלה הקדוש בהא' היתרון ולזה כתבת בשם מ"ו מה שכתבת והנה פרגע נ"ל בספר אלפסי ובגמרא שלפי דברי האלוף רבך יצו' לא תתרץ הקושיא זו לדברי רש"י מ"ש שהוא כמו מלה המשפט באשר שלפי הבנות רבך הקשה רש"י במאי שתואר השבח של המלה הוא תואר השבח של המשפט וא"כ יקשה איך מתורץ לעולם הרי הוא כפל מה שאמר המשפט שהרי כבר אמר המלה שהורה בזה שהוא מראה מלכותו לשפוט את העול' אף לענ"ד נ"ל דלא קשה מידי דפשוט הוא דאין פנונת רש"י להקשות על זה גם לא פנון לדקדק במ"ש בהתיבת המלה המשפט בהא' ראשונה של המלה כ"א רצונו שבא לפרש דרך פלל על השני תיבות המלה המשפט שר"ל שאלו שני תיבות אין פשתי תיבות של המלה הקדוש כי שם רצונו שמשבחים להקב"ה בשני תוארים שהוא המלה וגם הוא הקדוש משא"כ הכא א"א לפרש ולשבחו שיש לו שני תוארים הללו דהיינו שהוא המלה והוא המשפט כי אין הבנה בתואר הנה שהוא המשפט לכן פירש"י שאין

רצונו שמשפּחתי בשני תוארים פי אם רצונינו לשבּחו כ"א בתואר הא' והינינו שהוא כמו מלך המשפּט שהוא דבּיקות המלך לתיבת המשפּט כ"א תואר א' ולא שני תוארי' והביא ראיה ג"כ מן נושאי הארון הברית שגם שם א"א לומר שהו' תוארי' שנשא הארון וגם נשא הברית שהרי הכל א' ושלכן מוכרחים לומר שר"ל ארון הברית שתיבת ארון הוא דבוק להברית ור"ל שפוננתו כ"א לדבר א' כמו כן ה"נ דבוק תיבת מלך להמשפּט ואינו רק מתואר בדבר אחד שהוא מלך המשפּט פנ"ל פשוט ולזה הביא הב"י ג"כ בטור א"ח סימן תקפ"ב אחר שהביא דברי רש"י כתב בשם הר' מנוח שכתב וז"ל אם פן משמע שהו' עצמו הוא המשפּט כמו שאנו אומרים הוא החכמה הוא המדע וכו' ע"ש: שפא לפרש שהר' מנוח לא ס"ל פדעת רש"י שפפרש שמוכרח לומר שהוא כמו מלך המשפּט רק.

שהוא סבור בהיפך שפא לשבּחו באמת בשני תוארים ולכן אינו צריך לומר שהוא כמו מלך המשפּט רק הוא ממש המשפּט כמו הוא החכמה הוא המדע ודוק פל זה פן נ"ל פשוט: סימן לג מעשה שהיה פך הנה ביום השבת פ' אמור ת"ב לפ"ק פה ק"ק בוסק בתולה אחת היתה יושבת לפני פתח ביתה עם אשה אחת ובתולה גם פן גדולה פמותה ובא נער א' פן י"ג שנים קרוב ליד שנים ובכדו טבעת א' של בדיל שעושים בעירנו למפור בחנות פנודע: ואמרה לו הבתולה פן לי הטבעת פמתנה: ויען הנער ויאמר לה אמור הרי והשיבה לו הבתולה בל"א זאל דיר זיין ווייא.

ועדים שהעידו אחר פך על המעשה עמדו מרחוק קצת דהינינו לפני פתח הבית השני שאצל זה הבית ולא שמעו יותר רק שראו מרחוק שהנער ה"ל זרק הטבעת ה"ל בתוך חיקה ואחר פך רץ ובא אל העדים ואמר להם תהיו לי עדים שקדשתי את הבתולה הנזכרת: והאשה והבתולה שישבה עם הבתולה הנז' פנ"ל העידו שסיים הנער דבריו ואחת מהן אמרה שאמר הנער הרי את מקודשת לי וא' מהן אמרה שאמר הרי את לי פמבואר בעדיות שגבינו.

והנער וגם הבתולה מכחישים הנשים ה"ל ואומרים שלא דיבר הנער רק הרי לבד פנ"ל וזרק הטבעת לתוך חיקה פנ"ל ושהה הטבעת בחיק הבתולה הנז' עכ"פ יותר ויותר מכדי דיבור ואחר פך הרגישו הבתולה בדבר ונתפצסה ולקחה הטבעת ה"ל ורקקה עליו וזרקתה מידה: ואבי הבתולה אומר בשם בתו שמתנצלת על מה שלא זרקה הטבעת מידה מיד בהיות פן היתה מעונטפת בפלוצה של שועלים ולא יכלה למצוא אותו הטבעת בחיקה פן נפל על הבית יד של הבגד שפחיקה וחפשה ופשפשה אחריו עד שמצאה אותו וזרקתו אם יש להאמין לה או לא: ואח"כ נפלה קול הברה בעיר שהנער ה"ל קידש את הבתולה ה"ל זה יאמר פכה וזה יאמר פכה גם א' מהדיינים שגבה העדות הגיד שהבחוורים דהינינו העדים ה"ל באו אליו מיד אחר המעשה ואמרו לו בלישנא פסיקא שהנער ה"ל קידש את הבתולה ה"ל.

וכתבתי המעשה ה"ל בקצר' מפני שראיתי בג"ע שפאו הדברים בלתי מסודרים וע"כ תורף הדברים פסדרו ויש להסתפק בזה ויש נחוש לקדושין הללו או לקול הזה מאחר דקיי"ל חיישינו לקלא: תשובה ראיתי לברר הענין לפע"ד ולהעמיד מתחלה פל חלקי

הסותר ואחר כך אחנה דעתי הקלושה בזה: הא' דתנן במס' מעשר שני ומביאו פ"ק דקדושין הנה מדבר עם אשה על עסק גיטתה וקדושיה ונתן לה גיטתה וקדושיה ולא פ"ר יוסי ואמר ד"ר ר' יהודא או' צריף לפרש.

וידוע דר' יוסי נמוקו עמו והלכה כדבריו ואר' יהודא אמר שמואל והוא שעסוקין באותו ענין וכן א"ר אליעזר א"ר אושיע' והוא שעסוקין באותו ענין וכו': וכן פסק בש"ע א' סכ"ז ע"ש: כלל העולה מזה כי אף אם לו יהא שפחליט הדבר שלא אמר הנער רק לחוד דהיינו מה שעשו העדים שהיו עומדין מרחוק קצת ממקום המעשה אפשר שלא שמעו סיום דבריו כאשר העידו הנשים שישבו עם הבתולה אפ"ה לא גרע מאלו הנה מדבר' עמה על עסקי גיטתה וקדושיה וכו' ועסוקין באותו ענין שתכלית הפנונה רק שתהיה יודעת שנותן לה לשם קדושין וכיון שעשה שהתחיל לומר הרי שהיא הלשון המורגל לענין קדושין כפודע ונדאי שהבינה שפנונתו לשם קדושין: וכדומה לזה כתב הגאון מו' שכנא ז"ל בתשו' כ"י שפנדי על מעשה שאירע גם כן בימיו ופסק שאף אם שתק לגמרי היכא שפנדי הדבר שהיתה פנונתו לשם קדושין מהני וראיתו מגמ' דנזיר ומביאו פ"ק דקדושין דתנן האומר אהא ה"ז נזיר פריף הגמ' ודלמא אהא בתענית קאמר ואמר שמואל ה"ל והוא שנזיר עובר לפני הרי שהמעשה קיים אף בלא פירש דבריו רק שמבינים דעתו וכוננתו כ"ש בנ"ד שהוכיח סופו על תחלתו שפא מיד אל הבחורים ואמר אתם עידי שקידשתי את הבתולה ה"ל וכמבואר בעדות וגם הנשים שסמוך לה העידו שסיים לשון קדושין ממש כי אף אותה אשה שאמרה שאמר הרי את לי ה"ל גם כן ל' קדושין וכ"פ בש"ע סי' ה"ל.

ואף שיש לגמגם בזה דהרי העדים לא אמרו שאמר הנער בעצמו הרי רק שאמר אל הבתולה אמור אתה הרי ונהרי זה כאלו אמרה היא ונתן הוא:ז"א כלו' דאף אם הנה כן ספק קדושין מיהו הני וחישינן מדרבנן כדאיתא פ"ק קמ' דקדושין וכ"פ בש"ע סי' ה"ל והר"ן כתב שאף שאמרו בגמ' דחישינן מדרבנן מספקא לי' טובא.

שהרי ספיקא דאורייתא הוא וע"ש מה שמיישב ע"ז הב' שהטעם כל אלו הדברים בגמ' דבעינן כי יקח איש אשה ולא איפכא וכאן פינון שגם הוא אמר ונדאי דחישינן והטענה הב' שזרקה הטבעת ורקקה עליו שמשמעותה שאינה חפץ בקדושין והוא דומה למ"ש הרא"ש בתשו' כלל ל"ה סי' י' והביאו הטור א"ע סי' מ"ב וז"ל השאלה לאה אמרה לראובן תן לי מה שאתה חייב לי ונתן לה ח' פשיטין וכשנתן בידה אמר לה הרי את מקודשת לי והיא בשמעה שאמר כן השליכה המעות מידה והרימה קולה וצעקה איני חפוצה להתקדש לך וכו' והשיב הרא"ש ז"ל יראה לי שאין כאן בית מיוחד פינון שעדים מעידין שלא נתרצה וזרקתו לאלתר מידה ואפילו קול של קדושין לא יצאה לה בעיר שהרי יצא שוברו עמו שהעדים שראו שמעו מה שאמרה לו גם היא כל הדברים כהנונייתו ונמצא לכאורה שהנזון שלפנינו דומה ממש להנזון שבתשובות הרא"ש ה"ל אבל כשנבא לדקדק בענין נאמר שהנזון אינו דומה לרא"ה א' בעיקר הדין שלפנינו לפי דעת העדים לא זרקה הטבעת מידה, רק אחר שהי' קצת וחקרנו את העדים אם נשתתה הטבעת אצלה יותר מתוך כדי דבור שאילת שלום תלמוד לרב שהוא שלום עליך רבי ואמרו ששהה יותר מזה השיעור.

ואנחנו רואים בתשובה שכתב הרא"ש שזכרנו שלא הותר . רק מטעם שזרקה לאלתר דהיינו בלי שהי' כלל תוך כדי דבור ומלת לאלתר דייקא משמע אם שקה קצת לא היו מתירין ואם כן בנדון דידן אף שזרקה אחר כך הטבעת חוששין שמה קבלתו לשם קדושים ואחר כך נתחרטה ולא מפיה אנו חייין שנאמין לה במה שאמר אביה בשמה שלא יכלה למצוא הטבעת כל כך מהר ולכן נשתהה הטבעת אצלה וראיה לדבר דחיישין לשמה נתחרטה לחומרא ואין הולכין בטר אומדנא כלל ממ"ש מהר"מ בתשובה הביאו גם כן בש"ע סי' מ"ב באשה שאמרה קדשני ובא א' וקדשה ונערה בגדיה אף תוך כ"ד וכ' שצריכה גט דחיישין מה שזרקה אחר כך ונערה בגדיה הוא מפני שנתחרטה כמו שפירש בהדיא בתשובת מהר"מ בסוף סדר נשים וע"ש ואף דשם יש אמתלא גרועה שאמרה מתחלה קדשני מה שאין כן בנדון דידן ממ"מ פאן יש אמתלא אחרת גרועה טפי שלא זרקתה תוך כדי דבור מה שאין כן בתשובת מהר"מ והאריה שם בדבר דלא אזלינן בקדושים שהוא ספק א"א בטר אומדנא ואפילו בטר אומדנא דמוכח כמ"ש בש"ע סי' ה"ל כמה פעמים ואם כן פינו שמתשובת הרא"ש הנ"ל אין ראי'.

ולכאור' הנה נראה להביא ראי' להתיר ממ"ש המרדכי פ' האומר ז"ל מעש' בנער' שהי' משונד' לכהן ובא פריץ אחד בבי' הנער' עם שני עדים ונכנס עמה בדברים ונתן לה טבעת ולא הזכיר שום קדושים עד לאחר שעה אז אמר הווי עלי עדים שקדשתי כו' וכשאמר הווי עלי עדים אמרתי לה השליכי כי לקדושים נתן לה והשליכה וכו' שהשוו כל הגדולים שהקדושים לא הוי קדושים נראה לע"ד לכאורה דאדרבא משם ראי' לאסור שכתב המרדכי שם שרב אחד הביא ראיה להיתר מפ"ק דקדושים שקדושים שלאחר מתן מעות לא הוי קדושים משמע מאחר שנתן לה הטבעת העידו עדים שלא הזכיר אז שם קדושים כמו שזכר במעשה ה"ל מה שאין כן בנדון דידן והראיה השניה שכתב שם בשם הרא"ש גם כן ז"ל עוד דהוכיח סופו על תחלתו שהשליכתו ואיכא למתלי השתיקה באמתלא ומוכיחות כו' ואף אם הנה בלב שניהם להתקדש אינו פלוג.

מאחר שלא דבר פלוג על עסקי' כדאמר בפרק ב' אף על גב שאמרה בלבי הי' להתקדש אינו פלוג גם כן אינו ראיה לפענ"ד חדא מאחר דפסקינן בש"ע פדעת מהר"מ בתשובה הנ"ל דלא אזלינן בטר אומדנא ואפילו בטר אומדנא דמוכח כדאמרו.

שהרי אין אנו נמשכין בזה אחר המרדכי רק אחר דעת מהר"מ כמ"ש בש"ע ועוד שהוא תולה הדבר מאחר שלא דבר פלוג וכאן דבר ונדבר. גם מה שהביא שם דעת ר"ת להתיר בעובדא הנ"ל בפרק קמא דקדושים נטלתו וזרקתה לים או לכל דבר האבוד אינה מקודשת כ"ש שדינהו קמי' וכו' נמי אין שייך כל כך פאן מאחר שלא זרקתו מיד רק אחר שנשתהא כמדובר.

והטענה הג' שיש לפקפק אם הטבעת שנה פרוטה הלא הלכה רונחת בישראל קדשה בכלי אף על גב שאינו שנה פרוטה ספק קדושים מיהו הוי שמה הוא שנה פרוטה במקו' אחר כמ"ש בשלטי גבורים סי' ל"א הא נמי לא גרע.

והטענה הד' שרצו מקצת לומדים לבדוק הנער ואם ימצא שלא הביא ב' שערות שאין בקדושתו פלוג כמ"ש בטור א"ע סי' ס"ג ובש"ע דקדושים שהם ספק קדושים דאורייתא

קיישינון שְׁמָא נְשָׁרוּ כְּדִמְסִיק בְּגִמְרָא פ' יוֹצֵא דוֹפָן אר' אבְדִימִי מְנַהֲרֵדְעָא וְהִלְכְתָא חוֹשְׁשִׁין הַנ"מ.

שְׁקִדְשָׁה בְּתוֹךְ זְמַן וּבְעֵל לְאַחַר זְמַן וְאִיפָּא סְפִיקָא דְאוֹרֵיית' אַבְל מְעִיקָר' לָא ע"ש בפי' רש"י וְכִּף פֶּתַח הַטּוֹר א"ע סי' קנ"ה ובש"ע שֵׁם דְּמִפְרֵשׁ לִפ"ד סִפְרַת הַמִּצְוֹת שֶׁהֵבִיא הַטּוֹר. שְׂאִין אָנוּ בְּקִיאִין לְהַבְחִין דְּבָר זֶה שְׁלֵא יְהֵא בּוֹ גּוּמּוֹת וְעוֹד שְׁמָא אֶחָד בְּגוּפוֹ וְאֶחָד בְּכַרְסוֹ אוֹ עַל קִשְׁרֵי אֶצְבָּעוֹת וּמִי יוּכַל לְבַדּוֹק כָּל הַגּוּף וְלַעֲמּוֹד עַל אֲמַתַּת דְּבָר זֶה ע"ש.

וְעוֹד מִי גָרַע דְּבָר זֶה שֶׁהֵעִיד אֶחָד מֵהַדְיָנִים שֶׁהֵעֲדִים אֲמָרוּ לוֹ בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁנֶּעֱשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁקִּדְשָׁה קְדוּשִׁין גְּמוּרִים מִיָּנָא עֲלֵי קוֹל בְּעִיר שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה דְחוֹשְׁשִׁין לָהּ כִּידוּעַ תְּלִמוּד עֲרוּף סוּף מִס' גִּיטִין וּכ"פ בש"ע סי' מ"ו וא"ל דְּכָאן שְׁהָרִי זֶה הַקּוֹל וְשׁוֹבְרוֹ עִמּוֹ שְׁהָרִי מִתְחַלָּה כְּשֵׁיִצָּא הַקּוֹל לָא הִיָּה שׁוֹם שׁוֹבֵר רַק אַחַר הַתְּקִירָה וְהַדְרִישָׁה.

אַחַר הָעֲנִין לִפ"ד הַמּוֹרָה שֶׁיִּפְסֹק לְהַקּוֹל וְעוֹד שְׁהָרִי כְּתִב הַרְמ"א בְּסִי' הַנ"ל בְּהַג"ה ס"ד דִּי"א שְׁבִזְמַן הַזֶּה לָא מְבִטְלִין קְלָא וְכִינּוּן דִּי"א ס"ל הִכִּי ה"ל סִפְקָא דְאוֹרֵייתָא לְחוּמְר' כְּמוֹ שְׁנוֹתָן כָּלֵל עַל זֶה בִּש"ע בְּהַג"ה בַּח"מ סי' כ"ה: אַבְל כְּשֶׁנֶּעֱנִין בְּדִין הַזֶּה נִלְע"ד שְׂאִין כָּאֵן בֵּית מִיחּוּשׁ כָּלֵל בְּעֶצֶם וְרֵאשׁוֹנָה בְּלִשׁוֹן הַקְּדוּשִׁין עֲצָמוֹ שְׁלֵא שְׁמַעוּ הָעֲדִים רַק שְׂאֵמֵר הָרִי אֵין בְּלִשׁוֹן זֶה מִשְׁמַע לִשׁוֹן קְדוּשִׁין וְתַדַּע דְּקִי"ל בְּמַסְכַּת קְדוּשִׁין אָמַר לָהּ הָרִי אֶתְּ אֶשְׁתִּי הָרִי אֶתְּ זְקוּקְתִי הָרִי אֶתְּ קְנוּיָה לִי מְקוֹדֶשֶׁת כ' הַרְמ"א ע"ז בש"ע סי' כ"ז אִם הִבִּינָה דְבָרֵינוּ אוֹ שֶׁדְּבָרוֹ תְּחַלָּה מֵעַסְקֵי קְדוּשִׁין וְלְכַאוּר' יֵשׁ לְדַקְדַּק קֶצֶת בְּהִגָּה זוֹ דְּמִי יֵגִיד לָנוּ מַה שְׁבִלְבָּה אִם הִבִּינָה אוֹ לָא.

וְעוֹד אִף אִם תֵּאמַר לְפָנֵינוּ שְׁלֵא הִבִּינָה לָאוּ כָּל כְּפִינָה וְכִי נֶאֱמִין לָהּ מַה שְׁבִלְבָּה לְאַפְקוּע' בְּזֶה הַקְּדוּשִׁין. וְהָרַב ר' יְרוּחֵם נכ"ב כ' דַּעְתּוֹ בְּזֶה בְּאֲמַת כּוֹן דְּכָל אֵלּוּ הַלְשׁוֹנוֹת שְׂאֵמֵרוּ דִּהְיוּ קְדוּשִׁין לָאוּ כָּל כְּפִינָה לֹאמַר שְׁלֵא הִבִּינָה וְאֶפְילוּ לָא דִּיבֵר עִמָּה תְּחַלָּה וְכוּ' וְסִיּוּם דְּבָרֵינוּ וּמ"מ אִם אָמְרָה שְׁלֵא יְדַעַה הִנּוּ סִפְקָא מְקוֹדֶשֶׁת עכ"ל: וְעֵינֵינוּ בְּב"י שֶׁהָאֵרִיף בְּזֶה גַם בְּס' דְרִישָׁה וּפְרִישָׁה וּבְסִפְר' ב"ח שֶׁחִיבֵר הַגָּאוֹן מו' יוֹאֵל מְקַרְאָא וְתַמְכְּלִית הַפְּנוּנָה בְּזֶה אִם הִבִּינָה כו' שֶׁהוּא לִשׁוֹן קְדוּשִׁין וְנֹדַי בְּאוֹתוֹ מְקוֹם וּכְמ"ש בְּסִימָן זֶה עֲצָמוֹ בְּס"א וּכְמ"ש בְּב"י וְנִמְצָא כָּאֵן בְּנ"ד שְׂאִינוּ לִשׁוֹן קְדוּשִׁין שְׁבִינֵינוּ וְלֹא דְבָרָה מִתְחַלָּה עַל עַסְקֵי קְדוּשִׁין פְּשִׁיטָא דְאִינוּ כְּלוּ' וְאִם נֶאֱמַר מֵאַחַר שֶׁשְׁמַעוּ שְׂאֵמֵר מִלַּת הָרִי מְזֵה אִינוּ מוֹכַח כְּלוּם שְׁהָרִי אִף אָמַר הָרִי אֶתְּ אֶשְׁתִּי הָרִי אֶתְּ זְקוּקְתִי שֶׁהוּא מְפֹרֵךְ יוֹתֵר עכ"פ מֵאֵלּוּ אָמַר הָרִי לְחוּד וְאִפ"ה אִינוּ כְּלוּם, כְּנ"ל עַד שֶׁיְהִיָּה זֶה לִשׁוֹן קְדוּשִׁין שְׁבַעִיר הֵיחָא אוֹ שֶׁיְהִיָּה עֲסוּקִים מְקוֹדֶם בְּאוֹתוֹ עֲנִין מְלַבֵּד אֵלּוּ הַדְּבָרִים וְלֹא אֲמָרִינוּ דְאֵלּוּ הַדְּבָרִים עֲצָמָן יִקְרָאוּ עֲסוּקִים בְּאוֹתוֹ עֲנִין וְהַנְּתִינָה תִּהְיֶה נְתִינָה בְּשִׁתִּיקָה דְמַהְנִי מֵאַחַר שֶׁעֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עֲנִין אֲלֵא וְנֹדַי דְדִיבּוֹר הָרִי וְאִפ"ה אָמַר ג"כ אֶשְׁתִּי אוֹ זְקוּקְתִי עִם הָרִי אֶתְּ לֹא מְיַקְרֵי עֲסוּקִים בְּאוֹתוֹ עֲנִין שְׂנֵאֵמֵר דְלִהְיוּ הַנְּתִינָה דְבִתֵּר הִכִּי מְהִנֵּי וּמכ"ש הִכָּא דְלֵא אָמַר רַב הָרִי לְחוּד וְאִם נֹאמַר הָרִי אָנוּ רֹוֹאִין שֶׁהִבִּינָה שֶׁהִיָּתָה כְּפִינָתוֹ לְשֵׁם קְדוּשִׁין וְלָכֵן נִתְפַּעֶסָה עָלֵינוּ וְאִמְרָה לוֹ בל"א זָאל דִּיר זִינֵן וּוִיָּא אִף אָנוּ נֹאמַר מ"מ נֹאמֵם נְחֻשׁוֹב שֶׁדְּבָרֵיָה אֵלּוּ מוֹרִים שֶׁהִבִּינָה שֶׁהוּא לִשׁוֹן קְדוּשִׁין.

וְלָכֵן כְּעֶסָה עָלֵינוּ וְא"כ מוֹכַח מִיָּד שְׁלֵא נִתְבָּרָה בְּקְדוּשִׁין וְלֹא חָלוּ בָּהּ יָדִים כָּלֵל וְאִם נֹאמַר שְׂאִין בְּמִשְׁמַעוֹת זֶה כְּעַס רַב שְׁחוּק וְיִלְדוּ' א"כ מִי יֵימַר שֶׁהִבִּינָה לְשֵׁם קְדוּשִׁין וְדוּחַק

לומר שמתחל' הבינה וכעסה ולא נתרצה ואחר כך פשזרק לה ולא נערה בגדיה נתרצית ואח"כ חזרה וכעסה וזרקה הטבעת מינה וכולי האי לית לן למיחש בודאי פיון שתחלתה וסופה מוכיחין שאין דעתה ורצונה לקבל ממנו שום קידושין ולמה לן למיחש חששא רחוקה מאד כזו או נאמר שלא הבינה פוננתו פדאמרן ואדרבא מגמר' דנזיר יראה היכא דלא אמר לה רק הרי לחוד אינו פלום פאלו אמר אהא דפריה שם בגמרא דלמא אהא בתענית קאמר ומשני פשזזיר עובר לפניו משמע אם אין נזיר עובר לפניו אין במלת אהא נזירות וה"ה תיבת הרי לעגן קידושין מאחר שלא היו עסוקין מקודם באותו עגן למה לן להחשיבו לקידושין: ואם נאמר שהוכיח סופו על תחלתו שאמר להבחורים אתם עדי שקדשתי וכו' אין הסוף ראיה להבתולה שתבין דבריו שאמר קודם לזה דמנא ידעה מתחלה שיאמר הוא לבסוף אתם עדי שקדשתי שנאמר ע"י פן שהבינה דבריו שהיתה פוננתו לשם קידושין מאחר שהאמירה אתם עדי כו' הנה אח"כ ומה שהעידו הנשים שפייס בגמרא דבריו ואמר את מקודשת לי מאחר שלא שמעו העדים הדבר.

ה"ל כמקדש בלא עדים דהלכה רוחת בישראל דאינו פלום מאחר שהוכחנו. דהרי לחוד אינו פלום פדאמרן וסיום הדבר של קידושין אין עדים.

א"כ ה"ל כמקדש בלא עדים פי נשים אין נקראים עדים ואף אם נאמר ונחוש לכל החומרות ונאמר דנשים רבים דהיינו ב' נשים ה"ל כעד אחד כמ"ש בגמרא פרק האשה שהלך עשו שתי נשים פאיש אחד לעדות אשה בעגן עיגון כמ"ש בטא"ע סי"ז ובש"ע דשתי נשים אומרות מת ועד א' אמר לא מת או איפכא דמחזיקין בעגן ההוא שתי נשים פאיש אחד עיין שם באריכות שהרי המקדש בעד אחד ואף בזמן ששניהם מודים בדבר פסק מהר"י קארו בש"ע דאינה מקודשת אף הרמ"א פתב דיש מחמירין כו' ובמקו' הדחק יש לסמוך אדברי המקילין ומכ"ש בנ"ד שאין שניהם מודי' לדברי הנשים פלל רק מכחישין אותן ואומרים שלא דיבר הנער רק תיבת הרי לחוד ונדאי שאינו פלום ואפילו לכתחלה.

וע"ד הטענה האחרת ששהה הטבעת אצלה יותר מכד"ד כמו שזכרנו לעיל מי יגיד זה. דלמא האמת הוא פן שחפשה ופשפשה הטבעת לזרוק אותו עד שמצאה אותו ואף שהעידו העדים שנתעכב אצלה זמן זה לא אמרו דלא שפפשה פי לא ראו מרחוק רק הזריקה וזורה וזרקה הטבעת ולא ידעו בעכוב בינתיים מה עשתה שם וכיון שפן אין עדים בדבר שקבלתו בשתיקה וכל מה שלא ראו העדים להחזיק הקדושין חזר הדיו פאלו נתקדשה בלא עדים פלל.

ואף אם היו קדושין גמורים לאו פלום הוא כמ"ש בש"ע סי' מ"ב עיי"ש וע"ד הקול שיצא בעיר על הבתולה פנ"ל שנתקדשה לפע"ד אינו פלום דכל קלא צריה שיאמרו בפני פלוני ופלוני והלכו להם למד"ה כמ"ש בש"ע סי' מ"ו והרי הם בעצמם בפנינו פאן ולפע"ד אינו פלום וכיוצא בזה פתב הרמ"א סי' מ"ו בהג"ה נתברר אחר כך ששקר הנה הקול פגון שפאו העדי' שתלו בהם הקדושין כו' ואמרו להד"ם מבטלינן קלא ואע"ג דכ' ע"ז די"א דבזה לא מבטלינן קלא מ"מ הלא פסק מהר"י פן לב בתשו' חלק א' דף כ"ו דהא דחיישינו לקלא מדרבנן הוא וה"ל אסורא דרבנן וכל ספק דרבנן לקולא וה"ה בנ"ד לפי הפלל שנתן לנו רמ"א בח"מ סי' כ"ה בהג"ה דכ"מ דאיכ' ב' דעות פאסור דרבנן

הולכין אחר המקיל ע"ש ועוד מאחר שמיד למחרת ביום א' גבו הב"ד העדות ואמרו מיד נעניין בדין זה איכ' למימר עיינו רבנו בקדושים ומצאו שאין בהם ממש ואין זה בטול קול פלל נהרי זה פאלו לא יצא קול ברור בתחלתו וכעין זה פתב ממש מהר"י בן לב בתשו' חלק ג' שאלה ל"ז ע"ש הנלע"ד פתבתי ואעפ"כ לא מלאני לבי לעשות מעשה להקל עד שסיפמי עמי גדולי המורים את זה השבתי להאלוף מחו' הר"מ ואב"ד כו' מו' הירש מבוסס סימן לד רץ פצבי וגבור פארי במלחמתה של תורה אספקלריא המאירה בוצינא דנהורא.

איש רוח נתיירה מנורה הטהורה מחו' האלוף המרום כו' כמו' צבי הירש סג"ל יצ"ו. הנה אנכי הרוואה את הנשמע קולו של סופרים ספר סיפור דברים הדברים.

אלה הדברים אשר העלה והביא בכתב מכ"ת בשערי תשובה לפנינו על המעשה המאורע במקו' עירו מתנהו קדוש יאמר לו על הנער בער רף בשנים אשר פעל ועשה אשר בתולה אחת שאלה ממנו בזה הלשון תן לי הטבעת אשר הנה ע"י והוא של בדיל במתנה ויען הנער ויאמר לה אמור הרי והשיבה לו הבתולה בל"א זאל דיר זיין ווייא והעדים שהעידו אחר כך על המעשה עמדו מרחוק קצת.

והיינו לפני פתח הבית השני שאצל זה הבית ולא שמעו יותר רק ראו מרחוק שהנער זרק הטבעת לתוך חיקה ושהה הטבעת בחיק הבתולה הנ"ל על כל פנים יותר ויותר מכ"ד. ואחר כך הרגישה הבתולה בדבר ונתפעסה ולקחה הטבעת הנ"ל ורקקה עליו וזרקתו מידה כו' והנה נלענ"ד לדמות נדון דינו להנהו תלת עובדי המבוארין בקדושים פרק קמא דף ט'.

האי גברא דהוי קמזבין חומרי פתקייתא פ"י רש"י בוטניש שעושים של בדיל וחורזין הרבה מהן בחוט אח' ועושים אותו כמין ענק ונושאים בצוואריהו כו' ואתאי האי אתתא א"ל הב לי חד שוקא א"ל אי יתבינא מקודשת לי א"ל הבא מיהבי, אמר רבי חמא כל הבא מיהבי לאו כלום הוא האי גברא דהנה קשת' חמרא בחנוותא אתאי האי אתתא א"ל הב לי חד פסא אמר לה אי יתבינא לה מתקדשת לי א"ל אשקוי אשקיין א"ר חמא כל אשקוי אשקיין לאו כלום הוא האי גברא דהוי קשדי תמרי מדקלי.

אתאי האי אתתא כו' עד איבעי' להו הב אשקי וישדא מהו פירש"י דלא כפלת' לדבורא וכו'. עד והלכתא אינה מקודשת והקשו תוס' וא"ת מי גרע מתן מעות לפלוני דמקודשת כ"ש כשאומרת תן לי וי"ל דש"ה דמעיקרא היתה שואלת שלא בתורת קדושים מש"ה איפא למימר כשאומרת הב אדעתא דמעיקרא קאמרה עכ"ל והיינו דמש"ה אינה מקודשת דאמרינו דנדאי אדעת' דמעיקר' קאמרה שלא היתה בדעתה לקבל רק בתורת מתנה ולא בתורת קדושים כיון ששאלה ממנו תחלה ואמרה לו הב לי כו' דמסתמ' לא נדעה דאיהו יאמר לה אח"כ אי יתבנ' לה מתקדשית לי ולכן אמרינו אע"פ שלא אמרה אח"כ בפ"י לאו וגם אף אמרה הבא מיהבי עכ"ל לא אמרינו שפיוונה לדבריו לקבלה בתורת קדושים רק אדעת' דמעיקר' שפיוונה ללשון מתנה בעלמ' וא"כ גם בנ"ד יש ויש למילף בק"ו שאינה מקודשת דמה בנדון דתלת עובדי דיש כמה ריעות' די"ל דהיא מקודשת הא' דהרי השיבה לבסוף הבא מיהבי שהם תשובה לדברי האי גבר' דאמר לה בהדיא אי יתבינ' לה מתקדשית לי וממילא מסתמא משמע מה שהשיבה לו בדברים

דמשמעותה גם פן שהיא מסכמת לקדושין כדבריו: הב' שהיא גם היא לא אמרה מתחלה שינתן לה בפירוש בתורת מתנה דלא אמרה פי אם הב לי שוכא חד או חד פוסא וכו' ואיכא למימר שגם היא ידעה מסתמא שלא יתן לה דרף מתנה רק בתורת קידושין רק מפני הבושה כנהוג בעלמא או טעם אחר לא אמרה רק בסתם הב לי ולכן נאמר מסתמא שנתרצי' לו לקבל אח"כ בתורת קידושין כדבריו הג' דהלשון הבא מיהבי או הב לחוד משמע דכוננתה לומר לו יהי כדבריה הב לי והיינו כדבריו שאמר לה להיות לו מקודשת בזה שתקבל ממנו ועכ"ז אפ"ה אמרינו דאינ' מקודשת מדלא אמרה בפירו' מתחלתה ל' קידושין פי אם הב לי דאמרינו שכוננתה רק בדרף מתנה בעלמא לקולא ואינה מקודשת אע"פ שהיא אמר לה אחר כך בתורת קידושין עכ"ז אמרינו מה שאמרה לבסוף אדעתא דמעיקרא קאמרה דווקא לקבל מתנה ולא בקדושין מכ"ש בנ"ד דיש ויש פמה הוכחות ואומדנות וטעמים לשבח למעליות' יותר דאינ' מקודשת הא' דהרי מיד בתחלה ענתה ואמרה להנער תן לי הטבעת במתנה שדקדקה בדבריה לומר דוק' במתנה כדי שלא לבא לטעון אח"כ ולומר שקיבלה אח"כ דרף קידושין הב' שענה ואמ' לה הנער אמור הרי הנה מיד הבינ' מדבריו שיעש' ערמה והשיבה לו מיד בל"א זאל דיר זיין ווייא הנה נראה ג"כ שהיא לא נתרצי' לו לקבל קידושין ואדרבא קיללה אותו בפניו: הג' דהרי הנע' בעצמו מעולם לא אמר לה דרף קדושין הרי את מקודשת לי רק אמר לה אמור הרי ואף לו יהא כדברי הנשים פן הוא שסיים הנער ואמר גם שאר תיבות את מקודשת לי מכל מקום מוכח לומר דנמשך לתחלת דבריו שאמר לה אמור הרי שר"ל שהיא תאמר בלשון הנה הרי את מקודשת לי דאל"כ למה אמר לה אמור הרי שאינו ממשמעותיו שום דבר ולכן מן המובן שאמר לה שהיא תאמר דברים הללו א"כ נמצא אמר לה ולא לו שהיא לא אמר בפועל דרף קדושין שכוננתו לקדשה רק שאמר לה דרף שטות שהיא תאמר דברים הללו ואין זה כ"א דרף שטות ולא בדרף קדושין כלל מה שהיא תאמר לפניו הרי את מקודשת לי והוא לא אמר לה בדרף קדושין כלל זאת ועוד אחר' דהרי לא נתמל' רצונו שהרי לא השיב' לו לעשות רצונו לקבל בתור' קדושין רק אמר' בהיפך בל"א זאל דיר זיין ווייא ולכן נילף מק"ו דפשיטא דאינה מקודשת ואמרינו דאדעתא דמעיקרא קבלה במה שאמרה בכי' שיתן לה במתנה.

ובפרט שהיא צריף לכלל שהוא לא אמר לה תיבות הללו פי אם שהיא תאמר הרי וכו' ומדלא אמר לה הוא בדרף הקידושין הבל הביא גם הוא שעכ"פ צריף לומר לה אף כשנתנ' היא כמ"ש הטור בסי' כ"ז בלשון הרמב"ם נתנה היא ואמרה לו הילך דינר זה במתנה ואתקדש לה ולקחו ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאה זו שקבלתי ממך מתנה ואם אדם חשוב הוא הרי זה מקודשת עכ"ל הרי שצריף לומר לה עכ"פ הרי את מקודשת לי.

וא"כ בנ"ד שלא אמר לה פי אם שהיא תאמר הרי וכו' א"כ כשלא אמרה פן במה היא מתקדשת ולכן מה שמכ"ת כתב ז"ל ואף שיש לגמגם בזה דהרי העדים לא אמרו שאמר הנער בעצמו הרי רק שאמר אל הבתולה אמור את הרי ונהרי זה כאלו אמרה היא ונתן הוא כו' עד זה אינו פלוג כו' חזא שאף אם הנה פן ספק קידושין מיהו הוי כדאייתא פ"ק דקדושין וכ"פ בש"ע כו' עכ"ל: הנה אבא דרף גלגול מחילות פי לא צדקו דבריו בזה פי אדרבה לא דמי לזה דשם גבי אמרה היא ונתן הוא עכ"פ היא אמרה ואתקדש לה משא"כ

בנ"ד הוא בהיפוך דלא אמרה שום קידושין רק בהיפוך בל"א זאל דיר זיין ווייא ונהיין
יטעם האנכל שפוננתה לקלל אותו ולא לשם קידושין גם מ"ש מכ"ת ז"ל והב' שמטעם
פל אלו הדברים בגמ' דבעינן פי יקח איש אשה ולא איפכא וכאן פיון שגם הוא אמר
ונדאי דתיישינן עכ"ל גם בזה בעיני יפלא פי הוא בהיפוך מ"ש שגם הוא אומ' דהרי הוא
לא אמר רק שא' לה שהיא תאמ' הרי כו' ומה הוא גם ובפרט שהיא גם היא אמרה בהיפוך
בל"א זאל דיר זיין ווייא: ולכן אומר אני דלית דין צריף חשש דאינה מקודשת כלל וכי
תימא על מה שכתבתי ראיה מהנהו ג' עובדי' דגמ' פרק קמא דקדושין דלא דמיא לנ"ד
דבשלמא התם.

אמר האי גברא מתחלה בתורת שאלה ששאל לה ואמר אי יתיבנא לה מתקדשית לי ולכן
פיון שלא השיבה לו הן שנתרצת לדבריו ולכן אמרינן דאינה מקודשת משא"כ בנ"ד
שאמר לה שתאמר הרי את מקודשת לי לפ"ד הנשים] לכן י"ל שעכ"פ יש ספק קידושין
דזה אינו דהרי הוכחתי לעיל בנ"ד שאנו דנין דיש ויש הוכחות בידינו טפי שהוא כ"ש
פיון שאמר לה שהיא תאמר התיבות הללו והוא לא אמר מעצמו הרי מסר לה הדברים
והיא לא כן עשתה רק אמרה לו בהיפוך בל"א פנ"ל וקיללה אותו וכ"ז מוכח מדברי הר"ן
פ' האשה נקנית דף תרכ"ז ע"ב שכתב על הגי' ג' עובדי דלעיל ז"ל וכן נמי אפי' היכא
דאמרה היא מעיקר' הב אם חזר ואמר לה בשע' נתינה התקדשי לי בו ואיהי אמרה הב
או הבא מיהבי מקודשת.

אבל הרשב"א ז"ל סובר דאפילו לא אמרה. איהי מעיקרא מידי פיון דאיהו אמר בלשון
שאלה אי יתיבנא לה מתקדשית לי ואיהו לא מיהדרא לו אני מקדשנא לה מדלא אהדרא
הכי אלא אמרה הבא מיהבי ונדאי הכי קאמרי בקידושין לא ניהא לי אלא במתנה ולפיכך
אפילו אם חזר ואמר התקדשי לי אינה מקודשת עכ"ל: והנה יבין בעל מבין שכל דברי
נקלל בדבריו המצודקים הנאמרים באמת והם כפודון דידן ממש דהרי עכ"פ לא גרע
פשאמר לה אמור הרי כו' והיא השיבה לו בהיפוך פנ"ל כאלו שאל לה אם תקבל בל'
קידושין דהרי כבר כתבתי מדאמר' מתחלה שיתן לה דווקא בתורת מתנה אף שהוא אמר
לה אמור הרי כו' שהוא ל' קידושין מ"מ פיון שהשיבה לו בהיפוך לית דין צריף בשש
וחשש וגם לדעת הראשון שהביא הר"ן הוא דווקא פשחזר ואמר בשעת נתינה התקדשי
לי בו משא"כ בנ"ד שהוא לא אמר כ"א שהיא תאמר וכן לא נעשה רק בהיפוך מדבריו
ומכ"ש לדעת הרשב"א שהביא דאפילו אם חזר ואמר התקדשי לי אינה מקודשת וא"כ
מכ"ש בנ"ד שהתחילה לומר לו שיתן לה במתנה ואף שהוא אמר ל' קידושין מ"מ מדאמר
לה שהיא תאמר הרי כו' פיון שלא עשתה כדבריו ומכ"ש שעשת' בהיפוך והוא לא חזר
ואמר אחר כך שום דבר שפשיטא דאינה מקודשת גם אין להרהר ולומר לחוש לספק
קידושין מדזרק הטבעת לתוך חיקה ושהה הטבעת בחיק הבתולה יותר מפדי דבור וא"כ
יכול לומר שנתחדש הדבר לצד הקדושין אח"כ.

גם זה אינו דאע"פ ששהה עכ"ז מדלא אמר אחר כך שום דבור פי אם מה שאמר לה
מתחלה אמור הרי והיא קללה אותו בל"א פי לא נתרצי' לדבורו וא"כ במה יש לחוש
לקדושין פיון שבפני' אמרה לו מתחלה שיתן לה דרוך מתנה ממש ולכן לא זרקה הטבעת
פיון שאמרה שלא נתרצת לו ואדרבא קיללה אותו והנה אח"כ סמכינן אדעת' דבכגון דא

ששאלה בפירוש לקבל דרך מתנה: ובפרט לטענת אביה שאמר בשמה אמתלא שפושפשה ולא מצאה מיד הטבעת שפונדאי קרוב לשכל שפדכריו פן הוא מדאמרה פן זה שני פעמים מתחלה ועד סוף שאין ברצונה לקבל כ"א דרך מתנה ולא בשם קדושין ועוד טעם אחר להיתר מדכ' בעובדא דידן שהעדים עמדו מרחוק קצת גם בל' ולא שמעו יותר רק שראו מרחוק כו' עד ואח"כ רץ ובא אל העדים וכו' נשמע מן הדא שהעדים ראו מרחוק ולא בקרוב אליה א"כ י"ל אולי הבתולה לא ראתה להעדים והוי כמו הדין המבואר בב"י סי' מ"ב ובש"ע ס"ג בשם הרש"בא שאם ראו אותה שנים מהחלון והם רואים ואינם נראים לו או לה דא"צ ממנו גט וכו' הריב"ש סי' רס"ו והביאו הרמ"א שם בהג"ה דאפילו שמעו עדים שאמרה שמקבלת לקדושין יכולה לומר יודע הייתי שאין קידושין בלא עדים וכוונתי לשחק בו עכ"ל: א"כ ה"ה בנ"ד אפשר לומר גם פן שאולי הבתולה לא ראתה העדים או פן חשבה שהם לא יראו אותם ע"כ לא חשו לדברים ה"ל.

ואף גם שרץ ובא אח"כ להעדים ואמר תהיו לי עדים שקדשתי את הבתולה מה בכך פניו שלא אמר להם בשעת הנתינה שהיו שומעין לדבריו עד שאח"כ רץ ואולי היא לא הרגישה בעדים ולכן לא זרקה מחיקה מיד: ועוד ראיה להתיר ממ"ש הטור בסי' ל' אמר לה התקדשי לי במנה ואמר' לו תנהו על הסלע אינה מקודשת עד ואפילו זרקה לתוך חיקה בשתיקה פניו שגילתה בדעתה שאינה רוצה להתקדש יכולה לומר בתורת מתנה קבלתי והם דברי התוס' והרא"ש הביאם רמ"א בהג"ה בש"ע ס"ט: והנה זכינו לדין גם בנ"ז פניו שגילתה דעתה שאינה רוצה להתקדש שאמרה מתחלה מיד שיתן לה במתנה ונוסף ע"ז שלאחר שאמר לה אמור הרי כו' חזרה וקיללה אותו ומכ"ש שעדים מכחישים והנער והבתולה גם פן מכחישים לנשים שהנער לא אמר פי אם אמור הרי ותו לא דלית דין צריף חשש ובשש ומנא לן למיחש אפי' לספיקא ומשום קלא לית לן למיחש פניו שיש ויש כמה ראיות מוכיחות חזקות ואמתלאות לדבר שלא נתקדשה מעולם ולא נעשה הדבר כ"א דרך שחוק והיתול כמעשה נערות וא"צ לחוש לקול דלית בי' ממנשא אחר הדרישה והחקירה פנ"ל לכן מפל הליו טעמים יראה להתיר שאין לספק בזה אפילו לספיקא דרבנן לית לן למיחוש לזה וינתן דת בעיר דמכ"ת לעשות פרוז בריבם שלא יעשה עוד פן בישראל אפילו דרך שחוק בעלמא ושהבתולה ראוי להנשא גם לכהן וא"צ לפקפק בדבר פל זה העליתי להלכה ולמעשה אם יספיקו עוד חכמי הגאונים כמו הרב הגאון אב"ד דק"ק לבוב יצו' פאשר גם הוא פתב להתיר ושלום לדייני ישראל פי המדבר אוה"נ מחו' נאמן בבבית הצעיר אברהם בן לא"א החסיד מוהר"ר ישראל יחיאל בן זללה"ה רפא איש פורט: לה המאור הגדול שמו פועל צדק הולך בתמים וה' אלקי עמו הגאון ר"מ ואב"ד יצו': הנה ביום אמתמול פי יעבור דברתי דרך העברה אל מול פני הוד רום מכ"ת גליתי טפח ונסיתי טפחיים: נעתה באתי להוסיף אחר עיוני מה שנ"ל לפע"ד על המעשה שאירע בחוץ לעירנו בהוא גיטא של אותו האישה הנזקקת בערב יו"ט של פסח האחרון אשר בחיפזון יצאו לכתוב וליתן מפני שהוא שכיב מרע פי זולת זה לא היה ניתן בעי"ט פאשר כתב בתה"ד סי' רכ"ז וכמ"ש הב"י בש"ע סי' קנ"ד ס"א אפשר יש נזקקים מלסדר הגט בע"ש מה"ט דמאחר דטרידי בצרכי שבת חיישינן שמה לא ידקדקו פל הצורך ואין ספק פי ה"ה נמי בערב י"ט נמי דינא הכי וכמו שמבואר בח"מ סי' ה' דנין בע"ש ובעי"ט מטעם שצריכין להיות מתונים בדין ובע"ש ועי"ט הם טרודים

נמצא שהם שנים ממש והכל דין א' בעי"ט כמו בע"ש אף שהשאלה היתה למהרא"י בע"ש וה"ה נמי בעי"ט אף שהאמת יעשה דרכו בהיות המגרש שכ"מ פהן ועשה המסדר הרב דח"ל ליתן אף בעי"ט.

אף גופא דעובדא ששלח פזאת במהירות להעמיק לשאול לעומת העצה למכ"ת איך לכתוב בגט בשם פרידמן אם בפא' או בנא"ו: ומכ"ת פי קדוש אמר לו פאשר ראה בדברי ר"מ יפה שפתב בנא"ו גם שמ"ו הגאון החסיד מו' פייבוש ר"י ואב"ד דק"ק קראקא ו"ל פתב גם פן בשמותיו בשם ונירדיל בנא"ו לכן הורה גם מכ"ת ג"כ אתו עמו פלומר אליו לכתוב אף לכתחלה בשם וורידמאן כו'.

בכך הנני אומר בגלגול מחילות פי לא מחשבותי מחשבותיכם בזה מפמה טעמים וזה יצא ראשונה: הא' דכבר נשאנו ונתנו גם יחד פה ק"ק לבוב זה פמה שנים עברו עם הגאון כמ' יהושע ר"מ ואב"ד דק"ק קראקא יצו' אפר העלינו במצודתנו בהספמ' אחת דכל מה שכתוב בסדרי' שלנו בו' הוא לפי מנהג בהברות לשונות דמדינת אשפנו שמדברים בו' בלי רפויה: משא"כ לפי קריאת מדינתנו בפרט בארץ רוסיא שהיא לשון גסה שמדברים דוקא בפא' רפויה צריף לכתוב דוקא בפא' והטעמים לשבח כמ"ש בדברי מהרא"י בשם פייבוש וייבוש שמקצת מדינות מדברים יותר בלשון רפה הולכין אחר לשון בני אדם כמדינה אשר נותנין בו הגט ואין להקפיד בזה איך נמצאו השמות והפנויים כתובים פי כל א' פתב כפי הלשון דמדינתו לכן סדרי הגיטין משונים זה מזה וכו': והנה אין ספק מה שמפורסם מ"ו א"צ ראיה שבמדינות רוסיא פולם עונין ואומרים פייבוש בפא' כמו פייבל פרוט פישל פרידא פראדיל וכן ג"כ פרידמן או פרידמן ולכן פתבנו פה גם פן פייבוש בפא' וכן הרב כמו' אברהם היושב ביישיבה בק"ק בריסק שלח אלי פתבו ג"כ בהיותו בק"ק פודהייץ שפתב פרומיד בפ' וגם אני הספמתי עמו באותן שנים שעברו וכן מצאתי און לי שפתב הגאון מוהר"ר משה חריף גם פן בא"ב שלו אשר סידר שפתב על דברי רש"ל ו"ל לדעתו כ"מ שהוזכר בקונטרסים ו' במקום פ' רפויה יש לכתוב לדין פ' רפויה: הגם שפתב לבסוף ו"ל וצ"ע בשם פלק עכ"ל.

והנה גם ע"ז פבר פתב רש"ל ולולי דמסתפינא מחברי הנה נראה בעיני במדינת פולין ורוסיא פלק בפ' אף שיש לטעות ולקרא בדגש פלק מ"מ הברת לשון אשפנו בארץ פולין ורוסיא הוא גסה ואינו יפה פלל מ"מ אינו נראה פלל לכתוב בנ"ו כו' ע"ז הרבה להשיב אפו מהר"מ חריף ו"ל ובעיניי פלא מאוד לכתוב ו' א' במקום פ' רפויה מאחר שאינו לפי הברת קריאת מדינתנו וכל הטעמים הפתובי' למעלה אינם מספיקים בעיני עכ"ל.

לכן עפ"י הדברים האלה אחר רואינו בעינינו ואזנינו שמענו במדינת רוסיא כפי לשונם פתבנו פייבוש פרידמן הפל בפ' אף פי גם שרש"ל פתב וורידמן בו"ו היינו ג"כ לפי אותו המדינ' שקורין בו"ו בלי רפויה או מן הסתם באותו המדינ' משא"כ במדינת רוסיא שיודעין שקורין רפויה ממש לית דין צריף בשש וחשש שצריף לכתוב בפ' דווקא גם את השני הטע' לשב' על מה שכתוב בסדרי' בו"ו היינו פשאין אנו יודעים איך שחתם אותו הבע"ד בפ' או בו"ו רק מן הסתם אז הולכין כפי שמצינו בשאר מדינות פאשר פתוב הדר הוא בסדרים כפי משמעות דברי רמ"א משא"כ פשאנו רואים ויודעים בבירור עין

בעין את חתימת האיש ואת שיחו שחותם עצמו תמיד בפ' ויצא מן הכלל מארץ אשכנז וחקק הוא הרפה אזי נראה עין בעין שגשגתה עליו סדרי מעשה בראשית ואז הולכין אחרי שמו כפי חתימתו דווקא כמבואר, בכל הפוסקים שהולכין אחר קריאותו לס"ת או אחר חתימתו ואין לשנות ח"ו וכמ"ש ר"מא בד"מ ובש"ע סימן קכ"ט ס"ב בהג"ה ועכשיו שמצינו שמ"ו הרב הגאון מהר"פ מקראקא חתם את שמו ווייבש בו' אין מזה ראיה פי הוא ראה וידע בשם רבותיו ואבותיו שחתמו פן לפי מנהג אשכנזים בני"ו ומעשה אבותיו בידו על העליונה משא"כ כשאנו רואין בהקפד שחותם את עצמו בפא' מי יבא אחריו וימלא לבו לשנות את שמו בנודאי היה פותב ג"כ בפ' פי יש ויש חששא מפני הרואים שאם הוא חותם בפא' ולכתבו בני"ו הם יוענו ויאמר שהוא איש אחר ונהו טעם פעיקר שפסלו החכמים שינה שמו ושמה שישברו שאיש אחר מגרש כמבואר הפל בדברי הרא"ש פ' השולח: ואין לומר לתרץ לדבוריה שאין לחוש בזה כיון שנאמר שני"ו א' הוא מן הסתם כמו פ' רפוי' ולכן אין לחוש לזה פי בנודאי שהוא הפל א' ואין זה נקרא שינוי השם דזה אינו דהרי הגע עצמה שאנו ס"ל יתד שלא תמוט כשיש מקצת.

מדינות שמדברים יותר בלשון רפה שהולכין אחר ל' בני אדם במדינות שנותנין בו הגט והנה אם לא היה חילוק ביניהם והיינו שהיי"ו א' הוא מן הסתם כמו פ' רפוי' למה נצטרף לשנות הסדרים הראשונים לילך אחר אותה המדינה שמדברים יותר בלשון רפה הרי מוט' להיות תורה א' ולא להיות כשני תורות בהיות' שנים אף שע"כ מוכרחים אנו לומר שיש ויש הפרש ביניהם במקום שמדברים יותר בלשו' רפה משום פדי שלא יאמרו הרואים שהוא איש אחר מוכרחים אנו לשנות פל א' וא' לדבר כלשון עמו ולכתוב כפי לשונו הצח והנף מכ"ש כשחות' כף בל' רפה לכן כשגשגתה שמו בל' רפה אזי נראה שהוא ממדינה אחרת והוא איש אחר לא זה שנותן הגט גם יש הוכחה ג"כ ממ"ש רש"ל בשמות להתנאים שאחר שכתב בא"ב שלו שכותבין בה' כתב ז"ל ואם כתב בא' דכשר מאחר שהוא נח מה חילוק יש במבט' בין א' או ה' כו' עכ"ל.

נמצא שכתב בעין זה כשהוא נח דווקא משא"כ בין רפה לרפה ביותר יש חילוק גדול ועוד יש להביא ראיה ממ"ש בעל שארית יהודא בשם מהר"י טיטציק על גט שנקתב בו בנהר ארטה וצריך להיות ארדה שהכשירו בדיעבד מצד שגמסר הגט בארץ רחוקה כו' עכ"ל נמצא משמע מדבריו לאפוקי לכתחלה או במקום קרוב אין להכשירו אפילו בין ד' לט' הגם כי לא יש חילוק במבטא פלל והנה גם בין ו' לפ' הוא ג"כ יותר חילוק גדול ביניהם כאמור עוד ראיה מספר תנמת ישרים אשר חיבר ר"ח בן יחיאל בסימן ק"ה שכתב בשם שפירא שהיא נקראת בלשון זפירה ופעמים כותבין אותו בזיין ופעמים בש' שפירה כו' אנו כותבין אותו בש' וכתב ז"ל וכיון שישם זה הוא בל' יון ראוי לדקדק בכתיבתו כמו שהוא נקרא ונקתב והשיב המסיים ז"ל על שינוי השם כו' חפשי ומצאתי במקום עגונא סמכינן כו'.

הרי דהתיר דווקא במקום עגונא ולא באופן אחר: והנה בנ"ד הוא ג"כ כמו כן בין ו' לפ' כמו בין ז' לש': ואם יאמר האומר הרי כבר כתב רבן של ישראל הרמ"א בהג"ה שם דנ"ל דמ"מ בדיעבד אם שינה בא' מאלו הדברים פשר וה"ה ה"נ אף שלכתחלה יש לכתוב

בפ' מכל מקום אם כתב בו' פשר בדעבד דז"א דהני מילי דאם שינה בדעבד דכשר היינו דווקא דומיא למ"ש בסמוך לעיל מני' היינו פנין דאין ידוע ל' המדינות דאז אין לשנות מה שגמץ' בדברי קדמונים לזה כתב ג"כ דגם בדעבד אם שינה פשר והיינו נמי פשאין ידוע איך הוא חתם א"ע משא"כ פשהוא חתם א"ע באופן אחר בדיוק גמור ונכתב שמו בגט באופן אחר מזה לא קמייירי הרמ"א דוודאי יש ויש לחוש משום הרואים וצריף ליתן גט מחדש לפענ"ד: גם את השלישי והוא העיקר שאין להשיב אחר אשר אספר גופא דעובדא היכי הנה כי זהו האיש אבי המתגרשת נתן גט לאשתו השנייה פה ק"ק לבוב והגאון מו' הושיע נרו' יצו' סידר אותו הגט.

ושאל בי מפי הצעיר את דעתי הקלושה איך לכתוב בהגט את שמו פרידמן או וורידמן וכתב אלי שחזתם את שמו תמיד בפ': והנה הסכמנו פולנו יחד שבזה אין לפקפק כלל ועיקר בהיותו חותם שמו בפ' שיש לכתוב בשם פרידמן בפ' וכאשר חתמו גם שאר אנשים היום פה בעירנו ולכן הסכמנו לכתוב בפ' פרידמן וכאשר כתבו בפ' בס' זכרון לפני אשר סדרתי ושם כתב גם פן הכתב של הרב המסד' מו' הושיע שכתב לי בכתב ממש באותו האיש המנוזר שכתב פרידמן בפ' ואני הצעיר שלחתי ע"י שלוחי האלוף רבי פלק בן האיש ר' פרידמן ההעמק מכתבי אשר הראתי לו למען ידעו בני ישראל שלא לשנות לכתוב את שמו באופן אחר רק כאשר אביו חתם את עצמו באשר נתן לו הגט לאשתו בשמו שמחה המכונה פרידמן והרב המסדר לא השגיח בי וסידר את הגט לאחותו בת אביו בשם אחר וורידמן בני"ו ואם פן עבר על לאו דלא תתגודדו וגם לענ"ד צריף ליתן גט אחר שיש ויש לבא לידי תקלה שיאמרו הרואי' שממ"נ לא ניתן גט א' בהכשר או הראשון או השני שלא נאמר בו כי טוב בהיות שנסתנה שמו ולא ראי' זה כראי' זה ויזכחו הרואים בין שניהם בשני גיטין שכתב פעם כף ופעם כף שאין זה האיש הקודם והיא בת איש אחר בהיות כי לאביה נכתב באופן אחר ולכן לפענ"ד צריף לכתוב גט אחר משום הרואים את הקולות קול לו קול אליו ששינה בשמו לכתחלה כדי שלא להוציא לעז על גט הראשון או על גט השני כי קרוב הוא עדיין בעירנו ורב לנו שהוא עודנו חי חוץ לעירנו ושהייה אסורה בהיות לו אח רחוק.

גם בעיני יפלא על דברי ר"מ יפה שכתב בסתם שמחה המכונה וורידמאן ושינה שמו דלא פשוט סדר בפרט מ"ש בא' בין מ"ם לנו"ן בודאי יש ט"ס נפל בדפוס כי אין לכתוב כי אם פמו שמצינו בשאר שמות קלמן זלמן שנוצצמן וכהנה רבות עוד יש לפקפק בדבריו מ"ש בסתם שיש לכתוב בו"ו וזדידמן ולגבי פייבוש וייבוש.

שכת' שהולכין בלשון בני אונזו המדינה פמו שכתב הרמ"א. הגם כי אולי נראה לי לחלק שדעת הר"מ יפה שסבירא ליה שהשם וורידמן ושם פרידמן הם שמות מחולקין ולכן שינה שמו והיינו שקורין וורידמאן בפתח.

ולכן כתב הפל בסתם בשני יודי"ן וגם א' בין מ"ם לנו"ן מה שאין פן גבי פרידמן שקורין בחירק אולי גם הוא הסכים לכתובו בפ' רפויה וק"ל. כל זה כתבתי לענ"ד דאין לפקפק בדבר שנאמר מי שמערר על הגט זה שהוא כמוציא לעז ובחרם דר"ת חלילה כי זה ונדאי אינו כי אשר יאמר פנה טעות הוא בידו כי פבר קיימו וקבלו כל האחרונים דבכל מקום שנודע איזה פסול בגט או איזה ענין שלא נעשה כהלכה ופשיטא דבזה לא דבר

ר"ת וסייעתו באשר שפל השאלות ותשובות מלאים מדברים הללו ושנשאלו והשיבו שיש להכשיר או לפסול גיטין שלא נכתבו פהוגן וכן מעשים בכל יום.

וכן פתב הגאון מהר"י בשם מהרי"ק שנו"ק ל"ו סימן ב' וזה לשונו אבל ר"ת פשיטא דבזה לא דבר ר"ת דאדרבא מחוייבים לשאול את פי הגדולים כדי לאפרושי מאיסורא עד כאן לשונו ובגדון דידן הוי איפכא שבאם לא ינתן גט אחר שיכתוב מחדש לבתו כאשר נכתב מתחלה בגט הראשון לאותו האישה אבי המתגרשת לאשתו אזי יוציאו לעז על גט הראשון ויהיה הקולר תלוי בצונארו של אותו הרב המסדר הגט השני לבת המגרשת הראשון שיהיה לעז בגט הראשון.

זאת ועוד אחרת שלא שייך מוציא לעז כ"א מי שבא לערער חלילה לאחר גתינת הגט אשר צנוחתי בכרוכיא והעתקתי מה שנעשה מעשה פה עירנו באותו האישה עצמו אבי המתגרש שכתבו בפ' פרידמן כאשר חתם עצמו ואיך ימלא לבו לשנות ולכתוב באופן אחר והרי השני גיטין סתרי אהדי ואדרבא היה לו להרב הנ"ל לחפש היטב הדק לדקדק כדי להוציא מלב המערר שלא כדבריו אם היה בעיניו ראיה או מופת שראה וידע מרבותיו לא מסברתו: ואני בכל פחי עיני ואמתי אמן מאיש הזה לכתוב לו גט אחר מיד בהכשר בשם פרידמן בהיות שחי עדיין כדי שלא יבא לידי תקל' חס ושלום כי שערי תשובה לא ננעלו לפני לכתוב בכל תפוצות ישראל כי תורה היא ובאם הרב דח"ל ראה כן לכתוב בארץ אשכנז בארץ רוסיא היא מדינה אחרת וכבר נעשה מעשה פה יתד שלא תמוט כפי הדין והדת של תורה לכותבו בפ"א דווקא מה שנלע"ד פתבתי וחתמתי פי המדבר הצעיר אהבו מחות' נאמן בכרית אברהם הפהגן.

נחויז מאוד ומאוד ביום ד' א"ח פסח. נא ל' בקשה אחר עיוני בזה יענה ויאמר תשובתו הרמה.

סימן לו נדרשתי ללי שאלו נמצאתי לאשר בקשוני שלומי אמוני ישראל ה"ה הקצינים ראשי פרנסי דק"ק פראג יצו' כו' פתיבת ד' הנחמד להשפיל כ' פתחה יע"א סופר דמתא בדבר שנפלה דו"ד בין שני יושבי עירם לעיין בטענותיהם ובתשובותיהם וראיותיהם.

ובפסק שנפסק ביניהם ובהשגות אשר עשה כל א' להחולקים על הפסק והפל רשום בפתב אשר שלחו לידי ונתבקשתי למעלות הראשים הנ"ל להעלות בכ"י מה שנראה לי שיחייב הדין בנ"ד ולשלוח לידם פסקי ולפ"ד שני החולקים אחרי דברי לא ישנו ויקבלו עליהם את הדין כי כן קיימו וקבלו עליהם שלא לערער ולהרהר עוד ואני היה עם לבבי שלא להטפל בעת ההיא כי פראג עיר גדולה לאלקים נתן ה' חכמה ותבונה בהמה להבין בכל מדע ולהורות נתן בלבם ומלכם בראשם ה"ה הגאון המופלא כ' ליב יצו' אשר אם ח"ו משתבח תורה, הנה מהדרא לי' בפלפולי' ובקיאותו והי' ראוי שיקריבו למשפ' האנשי' הגאון הלזה לברר את דינם פי מרא דאתרי' הוא ואב"ד שלהם: ואחר זה השיבותי אל לפי דאולי הגאון הנ"ל ושאר בעלי תריסין אשר בק"ק ההיא יש להם צד קורבא או קרוב דעת אל א' מהחולקים וברצונם משכו את ידיהם לסלק ידם מזה ע"כ הראשים יצו' ראו כי טוב שיצא לאור דינם ע"י מי שהוא אינו מפיר בהם ובשמותיהם פמוני היום פתב הרמב"ם פי"ג מהלכות סנהדרין אסור לדין לדין אהבו כו' ואה לא היה מפיר את אחד מהן ולא מעשיו אינו לה דיין צדיק פמוהו ובכך נעמתי לקולם

ועיינתי בקונטרס הנזכר כפי המצטרף ואשיב להם אשר עם לבבי לענ"ד בנ"ד השמינה
היא אם רזה אף בקיצור דברים כפי האפשר כי לא אשלח ידי כי אם לדברי אשר למראה
עיני אשפוט שהם נוגעין אליבא דדינא וזה החלי בעזר צנרי וגואלי.

ראשונה אומר כי כמה שפסקו הדיינים שראובן לא יוכל למחות ביד שמעון, וב"כ לילך
לבית המוצנע העומד בתצירו של ראובן ולעשות שם צרכיהם ולילך לבאר לשאוב מים.

רואה אני את דבריהם יפה דנו ויפה פסקו בהטעם הראשון שנתנו לדבריהם דשמעון
החזיק בתשמישים הנז' זה כמה שנים וחזקה טובה היא אמת ויציב אף טענה זו צריכה
ביאור ותוספות דברים שישפיקו להשיב על הראיה שהביא ראובן בטענותיו וחישב
להכריח מתוכן דלא שייך טעם הדיינים באחר המחילה ממכ"ת לא השיבו לו עליה כהוגן
נדחו ראיותו באמת הבננו וזהו כי ראובן טען דשמעון לא יכול לטעון טענות חזקה דכיון
דבעה"ב משתמש גם הוא בחצר ובבית המוצנע ובבאר לא שייך בו חזקה כדאי' פ' חזקת
הבתים האי דאמר לחבירו מאי בעית בהאי בית' א"ל מינה זבינתיה ואכלית שני חזקה
א"ל אנא בשכונא גננאי הנאי: ופי' רשב"ם ז"ל בחזרים הפנימים היתה עיקר דירת
והייתי עובר דרך עליה ומשתמש עמה בבית החיצון שדרת בו ברשותי ולכך לא מחיתי
עכ"ל ומכאן חישב ראובן להוציא כלל א' דהרשב"ם וכל ההולכים בשיטתו בפירוש הך
סוגיא סבירא להו דלעולם לא מהני טענות המחזיק כשהבעלי משתמש' גם הם במקום
ההוא עוד הוסיף בזה דבריו להביא ראיה דאף החולקי' על פי' הרשב"ם יודו בגדון זה
דלא שייך חזקה כמבואר בטענותיו וטענה זו חזקה בעיניו פראי מוצק היא היתה לראש
פנה לשאר טענותיו ואולם כשפאו הדייני' לסתור ראיה זו השיבו דש"ה שלא הנה
להמחזיק שטר אבל בגדון זה שטר חזקה ושטר פשר מונחים לפניו ובהם מפורש באר
היטב שיש רשות לשמעון לקחת לבאר ולהשתמש בו ואם פן יש לו שטר וחזקה וכו'
ובאמת כי דבריהם אלו מתמיהים דכיון דסברו וקבלו את סברת ראובן דכל היכא
שהבעלים והמחזיק משתמשים בחצר אחד לא מהני ביה חזקה כדמוכח מהא דחזקת
הבתים והכא הוא דמהני חזקה כיון דאיכא שטרא כמה שגשתמשו א"כ לזכות שמעון
א"צ חזקה דהא לפי סברתם לא הוי חזקה אי לא דאיכא שטרא וכיון דלדעתם שטר
מעליא הוי ומפורש באר היטב שיש זכות לשמעון שם אם פן בשטר לבדו סגי והוא הוא
המחליט זכותו וחזקה מה זה עושה.

וכבר השיג ראובן על תשובה זו מהדיינים והדין עמו בזה האמנם הך דאמר ראובן והודו
בה הדיינים דלא שייך טענת חזקה כשהבעלים משתמשים עמו בחצר. אם תלקח פללות
מתניחס אל הגדון כמו שכ' ראובן המצא תמצא מבוארת הבטול דבסוף פרק ח"ה תנן
היה מעמיד בהמה בחצר תנור וכיריים ומגדל תרנגולים ונותן זבלו בחצר לא הוי חזקה
אבל עשה מחיצה לבהמתו גבוה י' טפחים הרי זה חזקה ובגמרא פריה מ"ש רישא ומ"ש
סיפא א"ר נחמן אמר רבה בר אבובי הכא בחצר השותפין עסקינן דבהעמדה כדי לא קפדי
אמחיצה קפדי ופי' רשב"ם מ"ש רישא ומ"ש סיפא הא ונדאי מקפידין בני חצר על אחד
המעמיד בהמתו פאן ומדלא מיחו ונדאי הקנו לו מקום בחצר זה כה להעמיד בהמותיו
ואמאי אין לו חזקה הכא בחצר השותפין עסקינן איש נכרי שבא להעמיד בהמה בחצר

אחרים שאין לו בזה שנותפות ל"ש רישא ל"ש סיפא הוי חזקה שאין בגי חצר מניחים לנכרי להשתמש משמשים הללו בחצר שלקחן אלא אם כן נטלו רשות מהן ואם לא מיחו שלש' שנים הוי חזקה והכא בחצר השותפין עסקינן כו' הרי מבואר לפנינו דהיכא שהבעלים משתמשים עם המחזיק [דהא משתמשים הם בחצר לכל הפחות בכניסה וביציאה וכדמשמע שם מפירוש רשב"ם וכן בחצר יותר בתוספת בד"ה בשותפין עסקינן] אי לא מיחו הבעלים עד ג' שנים הוי חזקה הג"ה וכן מוכח מתוך הסוגיא דאיש נכרי שבא להעמיד בהמתו בחצר אחרים הוי חזקה ואפי' פשהבעלים משתמשים גם הם בחצר דאל"כ מאי פריה מ"ש רישא ומ"ש סיפא והמתרין גם הוא מאי דחזקה לאוקמ' בשותפין לוקמי באיש נכרי כדקס"ד דמקשה ומתני' איירי פשהבעלים משתמשים עמו בחצר ולהכי לא הוי חזקה.

דלא חשו הבעלים למחות כפי מה שהבין ראובן מדברי הרשב"ם ואם פה יאמר דע"כ מתניתן מיירי דווקא כשאין הבעלים משתמשים דאי פשהבעלים משתמשים בו גם הם אפי' אם עשה מחיצה לא הוי חזקה א"כ מי לחצו להרשב"ם לדחוק ולפרש מ"ש רישא ומ"ש סיפא דה"ק מ"ש רישא מסיפא דלמא המקשה פריה ממ"נ אי איירי מתניתן כשאין הבעלים משתמשים בחצר.

אמאי לא הוי חזקה ברישא הא נודאי מקפידים בגי החצר וכו' ואי מיירי פשהבעלים משתמשים גם הם בחצר בסיפא אמאי הוי חזקה דהבעלים לא חשו למחות ויהי' פירוש מאי שנ' רישא ומ"ש סיפא כמשמעו'י' בכל מקום מ"ש זו מזו אלא על פרוק צריה לומר דאף פשהבעלים משתמשים גם הם בחצר אי לא מיחו תוך ג' שנים הוי חזקה ולהכי הוכרח הרשב"ם לפרש מאי שנא רישא ומ"ש סיפא מפני מה לא הוי חזקה מ"ש מסיפא דסיפא אתי שפיר עשרת הדברים אשר כתבתי בהג"ה זו הוספתי אחרי רואי את ידי לתוספת ברור והם לבדם יספיקו לעקור מן השורש הפלל שחשב ראובן להוציא מדברי הרשב"ם שהוא ראיות שאין הדבר כאשר חשב ובמקום שעמד לא ישב ע"כ הג"ה] ואין לדחוק ולהליץ בעד ראובן והדיינים שקבלו סברתו דווקא פשהבעלי משתמשים עם המחזיק באותו משמשים להחזיק במקום שהוא כבנדון דידן בהא הוא דקאמרי דלא מהני חזקה אבל כל הגי דמתניתן.

נהי דהבעלים משתמשים גם הם בחצר באותו המשמשים אין משמשים בו ואפילו אי נימא דבחצר חבירו הוי חזקה אפילו פשהבעלים גם הם מעמיד' בהמתם או תנור או פירי'ם באותו החצר והוא אמת בלי ספק היינו דווקא כשאין הבעלים משתמשים בחצר באותו מקום עצמו משתמש בו המחזיק ולהכי הוי חזקה אבל הבעלים משתמשים בחצר באותו מקום.

ובאותו משמשים עצמו לא מהני בי' חזקה דמלבד שהסברא בעצמה הוא דחוקה ורעוע ואין הדעת סובלתו ע"כ ליכא למימר הכי דהא ממקום שבא ראובן להוציא הדרה המחזיק בבית החצון הוא משמשים מיוחד שהוא דר בבית החצון לבדו אלא שהפנימי עובר דרה עליו ואין לטעות בלישנא דהרשב"ם שכתב.

ומשתמש עמה בבית החצון דקרי משתמש למה שהוא טוען שהיה עובר דרה ביתו. וכן משמע מלשון הרא"ש ובנו בעל הטורים דמפרשי הסוגיא לרשב"ם פל' א' פי' דאמר

המערער רק דרתי בבית הפנימי ועברתי דרך עליה והוא מבואר יותר מלשון הרמב"ן שהשיג על פירושו בחידושו וז"ל מה שפירוש הרשב"ם לא נ"ל מפני שהדין נותן שלא יפסיד חזקתו בשביל כך וכי אין אדם עשוי למפנר בית החיצון ומשייר לעצמו הפנימי ודרך ואף על פי כן פירוש שגה כו' יעלה לו חזקה ע"כ שמעת מני' דלרשב"ם איירי דאין המערער משתמש בבית החיצון כלל ועיקר רק שעבר דרך ביתו: ואם באנו ללמוד למידים דכל שהבעלים משתמשים בבית או בחצר שהמחזיק משתמש בו אף על פי שהמחזיק משתמש בתשמיש מיוחד אליו מתחלה לתשמיש הבעלים כהוא עובדא שהיה דר בבית לבדו מפל מקום כיון שהמערער עובר דרך עליו לא הוי חזקה ואם כן קשנשתמש בחצר חבירו בא' מהתשמישים הנז'.

במתניתן פשיטא דלא הוי חזקה כיון שהבעלים יש להם דרך בחצר ומשתמשים בו בכל מיני תשמישים ומכאן סתירה על הפלל הנ"ל שחשב ראובן להוציא סברא בהך סוגיא דח"ה: אבל מה שנ"ל ליישב דעת רשב"ם עד שלא תקשי לי' הך מתני' דסוף ח"ה הוא דבההו' עובד' המחזיק בא להחזיק בגוף החצר שדר בו ג' שנים בלא מחאה מהבעלים וטען המערער לפי פי' הרשב"ם עיקר דירתו היתה בתדרים הפנימים והייתי עובר דרך עליה ולהכי לא מחיתי כי אמרתי בלבי כל הרואים אותי משתמש עמה בהעברת דרך בית החיצון יפירו וידעו שאין הבית מכור, לה שאם היה שלה היית מעכב על ידי מלעבור דרך עליה דקפדי אינשי אדריסת הרגל מאיש נכרי בחצר או בית שלהם כדמוכח בתוס' בשנינוי'א דרבינא על מתנית' דהיה מעמיד בהמה בחצר וכו' עיין בדבריהם שם אבל בכל הני דמתניתן אין המחזיק בא להחזיק בגוף החצר מפח חזקת תשמישים אלו שיוכל בעל החצר לטעון דלא חש למחות כיון שנשתמש עמו בחצר או שהיה לו דרך בו וזה ממה שיורה שלא מסר לו החצר דהמחזיק מודה שהחצר הוא שלו אלא שהוא טוען אתה נתת לי לתשמיש זה בחצר שלה במתנה או מכרת לי .

בכגון דא אם אין לו שנותפות בחצר יש לו חזקה לתשמיש שלו כיון דלא מיחו הבעלים דהכא לא יכול לטעון דלא חש למחות כיון שנשתמש עמו בחצר או שהיה לו דרך בו כמו שטוען המערער בעובדא דלעיל שאין תשמישו בחצר ראיה שלא מכר או נתן לו המחזיק מקום בחצר לתשמישו: ועוד י"ל דבההוא עובדא דוקא הוא דקאמר רש"ם בכי טען עובר הייתי דרך עליה ולכך לא מחיתי דהנה טענה מעליותא דהתם מיירי דיש לפנימי דרך לצאת מצד אחר ואין אדם עשוי למפנר בית החיצון ולשייר לעצמו דרך קשיש לו דרך לצאת מצד אחר כי בלי ספק ימעט מקנתו בשביל שיור הדרך ולמה זה ימעט דמי מקנתו ללא צורך ולהכי כי טעין דלא חש למחות.

כיון שעבר דרך ביתו טענתו טענה: אבל בכל הני דמתניתן לא שייכי הני טעמי פמבואר במעט עיון ופירושי זה בדברי רשב"ם הוא נאה ומתקבל מצד הסברא בעצמה ועפ"י דרפו הצלנו אותו מיד הרמב"ן ונמ"י והאחרונים המשיגים על פירושו כאשר בעיניו וראה הרואה השגותיהם ועוד י"ל דרשב"ם וסייעתו ס"ל דלענין הקפדת תשמיש יותר קפדי אינשי על תשמישים משתמש איש נכרי עמם בבית או בחצר שהם דרים בו ממה שהם מקפידים על תשמיש משתמש איש נכרי בחצר שאין הבעלים דרים בו ומשתמשים בו והסברא הגוברת מחייבת כן והחוש מעיד עליה ונמצא לפ"ז דבההוא

עֹבְדָא שְׁמַחְזִיק דָּר לְבֵדוּ בְּבֵית הַחִיצוֹן וְהַמְעַרְעֵר דָּר לְבֵדוּ בְּחֻדְרִים הַפְּנִימִים לֹא הֵיךְ לֹא לְמַעְרָעֵר לְהַקְפִּיד עַל תְּשׁוּמֵי הַמְחֻזֵּק בְּבֵית מְצַד תְּשׁוּמֵי בְּעֵצְמוֹ הַגַּם שְׁפָלֵי סֶפֶק נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּתִשְׁמִישׁ שֶׁל קַפִּידָא כְּכֹל הַנְּזַפְרִים בְּמַחְנִיתוֹן וְכִינְצָא בְּהֵם כִּינּוֹן שְׁלֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֻדְרִים הַפְּנִימִים שְׁדָר בְּהֵם הַמְעַרְעֵר וְלֹא עֹבֵר דְרָף בֵּית דִּירְתוֹ דָּאִין אָדָם מִקַּפִּיד עַל תְּשׁוּמֵי שִׁין רַק כְּנִשְׁתַּמֵּשׁ בָּם בְּמָקוֹם שֶׁהוּא דָּר בּוֹ אֲלֵא דַּמ"מ הֵיךְ לֹא לְחֹוֹשׁ שְׁלֹא יִטְעוֹן הַמְחֻזֵּק שְׁקִנְהָ מִמֶּנּוּ הַבֵּית וְהֵיךְ לֹא לְעֲשׂוֹת מְחָאָה וְאֵהָא מְהֵנִי טַעֲנָתוֹ עֹבֵר הֵייתִי דְרָף עֲלֵיךְ וְלִכְךָ לֹא חֲשַׁשְׁתִּי לְמַחֲוֹת וְכֹדְאָמְרוֹן וְיָבֵא לְשׁוֹן הַרְשָׁב"ם בְּתַכְלִית הַדִּיוֹק דְּתַרְתִּי קֵאָמֵר עֵיקָר דִּירְתִי הֵיךְ הַמְחֻזֵּק בְּחֻדְרִים הַפְּנִימִים וְלֹא בְּבֵית הַחִיצוֹן וְאֵתָה לֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֻדְרִים שְׁהֵייתִי דָּר בְּהֵם נִמְצָא שְׁלֹא הֵיךְ לִי לְהַקְפִּיד מְצַד תְּשׁוּמֵי שֶׁ בְּבֵית וְלֹא הֵיךְ לִי לְחֹוֹשׁ שְׁתֵּאמֵר שְׁמַכְרְתִי לְךָ הַבֵּית הַחִיצוֹן מֵאַחַר שְׁהֵייתִי עֹבֵר דְרָף עֲלֵיךְ וְכֹדְפְרִישִׁית אֲבָל בְּכָל הַנִּי דְמַתְנִיתוֹן הַמְחֻזֵּק נִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמָקוֹם שְׁדָר בּוֹ אוֹ שְׁנִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּעַל הַחֻצָּר עֵצְמוֹ וּבְכַגּוֹן דָּא לֹא מְהֵנִי לִי טַעֲנָה מְשַׁתְּמֵשׁ הֵייתִי עִמָּךְ בְּחֻצָּר אֲדַרְבָּא טַעֲנָה זֹו הִיא בְּעוֹכְרִי וְהַפָּךְ הַסְּבָרָא שְׁהֵנִיחַ רְאוּבֵן בְּטַעֲנוֹתֵי דַּכ"ש שְׁהִי לֹא לְמַחֲוֹת הֵן מִירְאָתוֹ שְׁהַמְחֻזֵּק יִטְעוֹן שְׁקִנְהָ מִמֶּנּוּ הַחֻצָּר הֵן מְצַד תְּשׁוּמֵי בְּעֵצְמוֹ דְכָךְ דְרָכְךָ שֶׁל בְּנֵי אָדָם לְהַקְפִּיד עַל אִישׁ נְכָרִי הַבָּא לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּתִשְׁמִישִׁין שְׁלֹו בְּמָקוֹם שֶׁהֵם מְשַׁתְּמִישִׁין וּמִדְלָא מִיחָה תוֹף ג' שְׁנִים נִיפְרִים הַדְּבָרִים שְׁמַכְרָ אוֹ נָתַן לֹו בְּמַתְנָה מְקוֹם בְּחֻצִירוֹ לְתִשְׁמִישִׁין שְׁלֹו: וְהַדְּרָכִים ה"ל שְׁלִשְׁתָּן כֹּא' טוֹבִים וְנְכוּחִים וּבְכַרְט שְׁנֵי הָאֲחֻרָנִים וְיִתְיָשְׁבוּ מִתוֹכֵם דְּבָרֵי הַרְשָׁב"ם עַד שְׁלֹא תִהְיֶה עֲלֵיהֶם סְתִירָה מִמַּתְנִיתוֹן הַנְּ"ל וְנִמְצִינוּ לְמִידִין לַנ"ד דְּטַעֲנָה שְׁלֹו רְאוּבֵן דְלֹא שְׁיָיֵךְ כְּאִן חֻצָּה כִּינּוֹן שְׁהַבְּעֵלִים מְשַׁתְּמִישִׁין גַּם הֵם בְּחֻצָּר בְּתִשְׁמִישִׁי שְׁלֹו עִם שְׁמַעוֹן וּמִוִּרְיָשִׁין וְלִהְכִי לֹא חֲשׂוֹ לְמַחֲוֹת כְּפִנִי הַרְשָׁב"ם לֹא יִצְלַח לְמַלְאָכָה דָּאִין יְחוּס וְדַמִּיּוֹן לְהֵאֵי עֹבְדָא עִם הַנ"ד מִפְּנֵי הַטַּעֲמִים שְׁכַתְּבוּ.

וְכֹכֵר נִתְבָּרַר מְהָא דְמַקְשָׁה הַמְקַשִּׁין אִמְתְּנִיתוֹן דְּסוּף ח"ה מ"ש רִישָׁא מְסִיפָא וְאוֹקְמִנְהָ בְּשׁוֹנְתִּפִי דְקַפְדִי אִינְשֵׁי אִתְשַׁמֵּישׁ אִישׁ נְכָרִי בְּבֵיתֵם אוֹ בְּחֻצָּר שְׁלֵהֶם וְאִם לֹא מִיחֻוֹ תוֹף ג' שְׁנִים הֵנִי חֻצָּה וְיִמָּה גַם מְכ"ש בְּתִשְׁמִישׁ נִמְאָס וְנִבְזָה כְּזֵה שְׁמַעוֹן וּמִוִּרְיָשִׁין וְכָל בְּנֵי בֵיתֵם נִשְׁתַּמֵּשׁוּ בְּבֵית הַמְּנֻצָּנַע הַעוֹמֵד בְּחֻצָּר שְׁאִפְלִי נְעַדְרֵי הַהַרְגָּשׁ יִקְפִידוּ עַל תְּשׁוּמֵי שֶׁ כְּזֵה וְכִינּוֹן דְלֹא מִיחֻוֹ אִין סֶפֶק דְהֵנִי חֻצָּה גְמוּרָה: הַנֵּה הָאֲרַכְתִּי מַעֲנִי לְשׁוֹנֵי וְהַרְחַבְתִּי הַדִּיבּוּר בְּסְתִירָא הָרֵאָלִי שְׁהִבִיא רְאוּבֵן וּבְקִיּוּם הַטַּעֲנָה שְׁחֻצָּה שְׁמַעוֹן בְּתִשְׁמִישִׁין ה"ל מִפְּחַח חֻצָּה הוּא אֲצִלֵי עֵיקָר גְּדוֹל בְּפֶסֶק זֵה וְהוּא מְבֹנָאָר דְהֵכָא אִין צָרִיךְ עִמָּה טַעֲנָה דְשְׁמַעוֹן בָּא מִפְּחַח יְרוּשָׁה כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּ הַדִּינִים אֲלֵא שְׁהֵם חוֹשְׁבִים לְטַעֲנָה נּוֹסֶפֶת עַל טַעֲנוֹת חֻצָּה שְׁטַעֲנוּ בְּרֵאשׁוֹנָה וּז"א דָּאִם אִין כְּאִן חֻצָּה לֹא שְׁיָיֵךְ הֵאֵי טַעֲנָה דְטוֹעֲנִין וְצָדֵק רְאוּבֵן כְּמָה שְׁהַשִּׁיג עֲלֵיהֶם כְּזֵה וְהָא דְכַתְּבוּ דְטוֹעֲנִין לְשְׁמַעוֹן שְׁהַבְּעֵלִים הָרֵאשׁוֹנִים מְכָרוּ אוֹ נָתַנוּ לְמוֹרִישִׁין מְקוֹם בְּחֻצָּר לְתִשְׁמִישִׁין אֵלוֹ הֵינּוּ דְנוּקָא לְמִשְׁוֹנֵי מוֹחֻזֵּק בְּתִשְׁמִישִׁין הַנְּ"ל בְּעוֹד הַבָּאָר וְהַב"ה קִיָּיִמִים וְרֵאנֵן לְתִשְׁמִישִׁין אֲבָל אִם יִתְקַלְקְלוּ וְיִפְנוּנוּ בְּאֵהֲלֵיהֶם אֲזַדָּא לִיָּה חֻצָּתוֹ וְאִין לְשְׁמַעוֹן שׁוֹם זְכוּת לְחַלֵּק בְּאֲבָנֵי הַפְּתִלִים וּבְרִיקַת הַבָּאָר וּב"ה כַּמ"ש הַר"י אֲבָרְצִלוֹנִי וְהִבִּיאָו בְּעַל הַטּוֹרִים בַּח"מ סִימָן קנ"ג עַל מִי שְׁחַפֵּר בְּכּוֹתֵל חֲבִירוֹ וְנִעֲצַן בּוֹ קוֹרָה דְאִפִּילוּ הַחֻזֵּק בּוֹ ג' שְׁנִים וּבְטַעֲנָה לֹא הֵנִי חֻצָּה לְחַלּוֹק בְּאֲבָנֵי הַכּוֹתֵל וּבְמִקוֹמוֹ שְׁאִין נְעִיצַת קוֹרוֹתֵי שְׁלֹו זֵה חֻצָּה בְּמָקוֹם הַכּוֹתֵל כִּינּוֹן שְׁהוּא יְדוּעַ שְׁהוּא שְׁלֹו אַחַר וְשֵׁם הַבִּיא דַּעַת הָרֵא"ש דְסָבֵר דְהֵנִי חֻצָּה אִף לְחַלּוֹק בְּאֲבָנֵי הַכּוֹתֵל אִם יִפְלוּ אֲבָל לְמִקוֹמוֹ לֹא

הנה חזקה כל זמן שלא פ"ה וה"ה בנ"ד מעתה מה שמסייע ראובן לזכותו ממה שכתב בשטר וכל החצר וכל השינוי לו וכו' יהיה של עצמו אפי' אי יהיבנא לי' שיטתני' דבכלל החצר וכל השינוי לו נכללים גם פן הבאר והב"ה אין לו ראיה משם נגד חזקת שמעון דאין ה"נ שמקום הבאר והב"ה שלו ואין לשמעון זכות וחלק במקומ' רק להשתמש בהם בעמדם על עמדם דלענין זה חזקתו חזקה ומה שטען ראובן פ"נן שפ"ר נתמלא הב"ה יהיו צריכים לחפור ולקנו' מחדש נתבטל הזכות שהיה לשמעון והביא ראיה מתשוב' רשב"א שהביא הקאר"ו וז"ל ולא נעשה הבאר לחלקו של שמעון ואח"כ השאילה שמעון לראובן או שנתן לו במתנה רשות לשאוב ממנו מים בזה אם נעשה וצריכים לחפור שם באר אחר יכול שמעון לומר נעשה אהדדי כו' והשיבו הדיינים על ראיה זו שתי תשובות בדבר חדא דשאני ב"ה שעשוי לפנות ולנקות כשנתמלא משא"כ בבאר שבתחלתו אינו עשוי לפנות ועוד דהתם נהרסו פותלי הבאר וכו'.

נראה דפ"ה השיבו דב"ה הואיל שהוא עשוי לפנות ונה דרף תשמישו כשנתמלא וחרו לפנו' עדיין שמו הראשון עליו משא"כ בבאר אם נתמלא עפר וצריכין לחזור ולחפור אותו הואיל ואינו עומד להסתתם ולהפנות נתבטל שמו הראשון ופנים חדשות באו כאן ועוד דכפי שכתב ראובן בטענותיו ב"ה זה פ"ר היה מלא כל גדותיו כ"ה פעמים ופינוהו כ"ה פעמים.

נמצא דשמעון החזיק בתשמישו בדרף זה לסירוגין ומה שהיה הוא שיהיה וכ"כ נשתעבד בשטר לפרוע חלקו בהוצאות הב"ה ולעולם פ"רע חלקו כשהיו צריכים לפנותו ואם פ"ן לא איבד זכותו ועל התשובה השניה השיב ראובן בהשגותיו דאין ממש בתשובה זו דבסוף התשובה ה"ל כתב ז"ל אבל אם נפלו שם זבל לא אמרינן אזדא לה שהבאר עדיין קיימת והמים עדיין ישנם בבאר אלא שפסו הזבל אותם שם והרי זה כמי שפסו פי הבאר שזה מסיר פיסיו ושואב מימיו ודייק ראובן מלשון זה דאי לאו טעמא שהמים עדיין בבאר אלא שפסו אותן הזבל היינו אמרים אזדא לה אעפ"י שפנותלי הבאר עדיין קיימים ומנה לב"ה דאע"ג שפנותלי הבאר עדיין קיימין פ"נן שנתמלא אזדא לו על זה אשיב ואל"ן בעד הדיינים אשר באולי לא פסקו פדברי ראובן דלשון תלמוד ופוסקים לחוד ולשון בעלי תשובות לחוד דאם היה כתוב דין זה בתלמוד או בפוסקים באר שלא נפלה אלא שנתמלא זבל לא אמרי' לה אע"פ שפנותלי הבאר.

עדיין קיימים והמים ישנם בבאר אפ"ר שקרוב היה מקום לדיוק הנה אכל בתשובות אין מדייקים מדיהיב תרי טעמי ש"מ דחד אינו מספיק דלהשיב לשואל ולהסביר פנים לתשובתו יהיב חבילות חבילות מכל הטעמים דאיתא במעשה שנסאל עליו ולפ"ז איכא למימר הכא דאה"נ דטעמא דלא נעשה לחוד היה מספיק לשנאמר דלא אזדא לה אלא שהוסיף טעם לשבח במה שהמים עדיין ישנם בבאר דמעשה שהיה כ"ה היה ולהשביע נפש שוקקה מהמעין בדברים אלה הנני מוסיף נוסף משלי ואמר דכדברי שמעון פ"ן הוא דרשב"א דוקא קאמר.

פ"נן שהמים עדיין בבאר הא לאו הכי אף על גב דכנותלי הבאר עדיין קיימים הנה אמרינן דאזדא לה פ"נן שנתמלא זבלים אבל לא ימשך מנה דה"ה בב"ה דבבאר אין משתמשים

אֵלָא בְּמִים שְׁבוּ וְאִם לֹא הָיוּ הַמַּיִם עֲדִינִין בְּבֹאֵר בְּעֵין וְנִדְאֵי דְאִנְדָּא לֵה שֵׁם בְּאֵר דְאִין פְּאֵן אֵלָא בּוֹר רִיק אַבְּל בְּב"ה אִין תְּשִׁמִּישׁ אֵלָא בְּבוֹר עֲצֻמָּה וְהַבּוֹר רִיק הֶעֱשׂוּי לְהַחֲזִיק הַמִּילּוּי הוּא הַנְּקָרָא ב"ה.

וּלְהַכִּי כְּשִׁפְתוֹתֵי הַבּוֹר עֲדִינִין קִינִימִים אַע"פ שְׁנִתְמַלְא שֵׁם ב"ה עָלָיו אֵלָא שְׂאִין יְכוּלִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אֵלָא אִם יִנְקוּ אוֹתוֹ וְחִילּוּקֵי זֶה כְּפִתּוֹר נְפָרַח וְאִחְרֵי שְׁבַרְרָנוּ דְחִזְקַת שְׁמַעוֹן בְּכָל תְּשִׁמִּישׁוֹן הַנְּ"ל הָנִי חִזְקָה מְעֻלְיוֹת' וְלֹא אֲמַרִינּוּ דְנִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ בְּתוֹרַת שְׂאֵלָה דְטוֹעֲנִין לְיִוְרֵשׁ וּכְדַכְתִּיבָנָא נְתַבָּאָר מִמִּילָא דְיִפָּה פְּסָקוּ הַדְּיִנְיָנִים שְׁשִׁמְעוֹן יְכוּל לְהוֹסִיף דְיִוְרִים בְּבִיתוֹ וּבְבִגְנֵן חֲדָשׁ אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹא יְכוּל רְאוּבֵן לְמַחֲוֹת בְּיַד כָּל דְרֵי בֵּיתוֹ מְלֵהֲשִׁתַּמֵּשׁ בְּחִצָּר בְּכָל הַתְּשִׁמִּישׁוֹן הַנּוֹ' פִּי הַבְּנֵן חֲדָשׁ נִבְנָה זֶה שְׁנַיִם רַבּוֹת קוֹדֵם שְׁבָא הַבֵּית לִיד רְאוּבֵן וְתַמִּיד כָּל דְרֵי בֵּיתוֹ נִשְׁתַּמֵּשׁוּ בְּחִצָּר בְּכָל הַתְּשִׁמִּישׁוֹן הַנּוֹ' וּמָה שְׁכַתֵּב רְאוּבֵן כִּי שְׁמַעוֹן לֹא יְכוּל לְטַעוֹן חִזְקָה בְּשִׁבִיל אֲחֵרִים וְאִין אֲחֵרִים טוֹעֲנִין שְׁלִקְחוּ טַעֲנָה שְׁל כְּדֵי הוּא דְגַם בְּנֵי בֵּיתוֹ אֵינָם טוֹעֲנִים שְׁלִקְחוּ וְאִנּוּ לֹא מְשׁוֹנִינּוּ לְשְׁמַעוֹן וְלֹא לְבְנֵי בֵּיתוֹ מִן חִזְקִים אֵלָא הֵכִי הוּא דְאֲמַרִינּוּ מֵאַחַר דְשְׁמַעוֹן וְכָל ב"ב נִשְׁתַּמֵּשׁוּ בְּחִצָּר שְׁנֵי חִזְקָה וְהַבְּעֻלִים לֹא מִיחּוּ בְּיָדוֹ הָנִי חִזְקָתוֹ חִזְקָה וְטוֹעֲנֵי בְּעֵדֵם שְׁמָא הַקְּנוּ אוֹ נִתְנוּ לוֹ הַבְּעֻלִים מְקוּם בְּחִצָּר שְׁלֵהֶם לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּכָל הַתְּשִׁמִּישׁוֹן ה"ל הוּא וְכָל דְרֵי בֵּיתוֹ וְשְׁמַעוֹן הוּא הוּא הַמְּוַחֲזָק בְּכַח וְרִשּׁוֹת שְׁיֻכַּל לְהַרְשׁוֹת לְכָל דְרֵי בֵּיתוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּחִצָּר בְּכָל הַתְּשִׁמִּישׁוֹן ה"ל.

וְקָרוּב לְשְׁמוֹעַ כִּי מָה שְׁפִירְשׁוּ בְּשִׁטְר חֲלֻקָּה שְׁפָל א' יוּכַל לְכַנּוֹת בְּחֻלְקוֹ כְּאִנּוֹת נְפִישׁוֹ שְׁלִכְאוֹרָא לֹא הָיוּ צְרִיכִין לְפָרֵשׁ זֶה אֵלָא הֵמָּה רְאוּ שְׁבַעֲלֵ הַחִצָּר הִנֵּה יְכוּל לְעַכֵּב עַל חֲבִירוֹ שְׁלֹא יִבְנָה בְּנֵן חֲדָשׁ וְיֹוֹסִיף דְיִוְרִים.

כְּדֵי שְׁלֹא יִרְבֶּה עָלָיו הַדְּרָךְ בְּחִצְרָו וְיִשְׁתַּמֵּשׁוּ גַם הֵם בְּכָל הַתְּשִׁמִּישׁוֹן הַנְּ"ל ע"כ הַנְּצָרְכוּ לְבָאָר שְׁפָל א' יוּכַל לְכַנּוֹת וּלְהַרְבּוֹת דְיִוְרִים שְׁלֹא יוּכַל בַּעַל הַחִצָּר לְטַעוֹן שֶׁהוּא מְרַבֵּה עָלָיו הַדְּרָךְ וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה הֵבִיא הַקַּא"רוֹ בַּח"מ ס' ש"ט"ו מְתַשׁוּ' הַר"ש"בָּא וְנ"ל רְאוּבֵן מְשַׁכּוֹן עַלֵיָהּ מְחִצְרָו לְשְׁמַעוֹן לְזַמֵּן בְּנִכְיִיתָא וְהַתְנָה שְׁלֵאַחַר זְמַן יִהְיֶה רִשּׁוֹת בְּיָדוֹ לְתַבְּנֵעַ חוּבּוֹ אוֹ לְדוֹר בּוֹ סִייעָתוֹ וְהוּא אוֹ לְמִשְׁפָּנוֹ אוֹ לְהַשְׁפִּירוֹ לְמִי שְׁיִרְצֶה וְאַחַר זְמַן הַמְּשַׁכּוֹנָה נְפִטְר רְאוּבֵן וְכו' וְהַאֲפִטְרוֹפֵס טוֹעֵן שְׂאִין לוֹ רִשּׁוֹת לְהַשְׁפִּיר אֵלָא לְבַע"ב א' שְׁלֹא יִהְיֶה לְאוֹתוֹ בַּע"ב סִיעָה גְּדוּלָּה יוֹתֵר מִמָּה שְׁהִנֵּה לְשְׁמַעוֹן בְּשַׁעַת הַמְּשַׁכּוֹנָה תְּשׁוּבָה הַדִּין עִם שְׁמַעוֹן לְפִי שְׁשׁוֹרַת הַדִּין אֲפִילוֹ בְּלֹא תְּנַאי יְכוּל הוּא לְהַשְׁפִּירוֹ אוֹ לְמִשְׁכְּנוֹ אֲפִילוֹ תוֹךְ הַזְּמַן וְכו' א"כ מָה הַתְּנַאי הִנֵּה עוֹשֶׂה וְכו' עַד אַבְּל עַכְשָׁיו שְׁנַתֵּן לוֹ רִשּׁוֹת הוֹסִיף לְהַשְׁפִּירוֹ לְכָל מִי שְׁיִרְצֶה אֲפִילוֹ לְסִיעָה גְּדוּלָּה ע"כ לְעִנְיָנֵינוּ: וְהֵאֵי עוֹבְדָא דוֹמָה לְנ"ד: אֵלָא דְאוּלֵי הַנְּצָרְכוּ לְבָאָר הַתּוֹס' בְּנֵן בְּשִׁבִיל דְבָר אַחַר נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ כְּתַבְתִּי טַעֲנָה זֹו לְעֲשׂוֹת סְמוּכוֹת לְדַבְרֵי הַדְּיִנְיָנִים לְרִוּוּחָא דְמִלְתָּא אֵל מָה שְׁהֶאָרִיף רְאוּבֵן בְּטַעֲנוֹתָיו וְלֹא נִתְפָּרֵשׁ בְּשִׁטְר שְׁיִהְיֶה לְשְׁמַעוֹן כַּח וְרִשּׁוֹת בְּב"ה וְהַבָּאָר וְדָרְךָ בְּחִצָּר וְאוּלֵי הִנֵּה דְרָךְ שְׂאֵלָה וּבְמָה שְׁסַתְמוּ הַדְּיִנְיָנִים בְּכָל זֶה מְפֹרֵשׁ בְּאֵר הַיֵּטֵב בְּשִׁטְרוֹת וְנִתְנוֹן כְּחוֹ בְּמִשְׁמַעוֹת הַלְּשׁוֹנוֹת וּבְכּוֹפּוֹת שְׁהִנֵּה בִּינֵיהֶם בְּעֵנִין הַקְּנִינִים וְאִם יֵשׁ בְּהֶם כַּח לְהַקְנוֹת עַל יָדֵם דְבָר שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ וּבְכּוֹ הַנּוֹכּוֹחַ הִנֵּה וּבְנִמְשָׁף מִמֶּנּוּ לֹא אֲשִׁים דְּבַרְתִּי כִּי אֲחֵרֵי שְׁבַרְרָתִי בְּבִירוֹר שְׂאִין אֲחֵרֵי בְּרוֹר דְּחִזְקַת שְׁמַעוֹן בְּכָל הַתְּשִׁמִּישׁוֹן ה"ל הוּא חִזְקָה מְעֻלְיוֹתָא יִהְיֶה דְבָר שְׁפַתִּים בְּמִשְׁמַעוֹת לְשׁוֹן הַשְׁטְרוֹת וּבְכָל הַנּוֹכּוֹחַ ה"ל אִף לְמוֹתֵר: מְלַבֵּד כִּי קָצַר לִי מִצָּע הַזְּמַן מִהַשְׁתַּרְע: וְלֹא

אוכל להרחיב בהם הדיבור פאָשר עם לכבי אָשר על פן לא שמתּי מגמת פני פי אם
לברר דשמעון הנה מוחזק פי זה הוא היסוד והשורש בנ"ד ואינה פולהו סעיפים וענפים
המסתעפים ממנו: על מה שנתרעם שמעון על מה שפסקו שבכל פעם שתהיה הפתח
פתוחה זולת לעת הצורך יענש בקנס זהב סגסי וכבר מחל ראובן על זה הקנס כמבואר
בשטר פאָשר שנעשה ביניהם לא אדע להשיב דבר פי לא ידעתי אם נתן רשו' אל הדייני'
בין לדין ופאָרה פי דבר זה אין ספק פי לא תחייבו שורת הדין ולפי מאמץ פי החכמים
השלימים האלה שנתנישבו לדיינים בק"ק ההי' יש להם פח לפסוק ולעשות לפנים
משורת הדין ולמגדר מלתא פפי טבע העסק אָשר הם דנים עליו ע"כ לא אהרהר אחריהם
ואיישר דבריהם גם כן: וזאת היא השגת מהרי"ל על פסק הגאון מו' יודל סימן לו עם
פי החכם אָמר אין כל חדש תחת השמש הנה פהיום ראינו ושמענו דבר חדש אָשר לא
היה עד היום וגם לא מצאנו כדבריהם לפנינו ואבותינו לא ספרו לנו פי פסק האלוף דינו
חולק על הדיינים שנתנו מקום לדין הנה ונגדי ולא הנה חולק לטענה כזו מפני שהוא זה
דבר ברור נבנה על יסודי עולם ה"ה הרשב"ם ותוספות והרא"ש ז"ל והטור ומהר"מ
במרדכי ולא מצינו למו חולק.

והנה הוא בונה מגדול פסק שלו על י"ל ועוד י"ל ועל עוד י"ל וכולם הם יש מאין וכי
דבר כמו זה ראינו וכי על שינויאי נסמך וניקום ואין לו ראיה להוציא מחזקת בעלים.
והמחזיק צריך להביא ראיה ברורה ואלו הנה אלו י"ל כדי להעמיד הקרקע בחזקת
בעלים הנה זה אָפאָר אָבל להוציא מן הבעלים לא ואין לו ראיה משום פוסק במחילה
מפבדו לא מצינו כנה כלל ואני אקח א' מן הראיות שעליו בנה יסודו לפסוק אף
נגד הדיינים ועלי וכנה אָברר פי הפסק הנה ראוי שיובא לפני בעלי תריסין והעיד בעצמו
פי אני בניתי יסודי על דבר זה וגם הוא בנה על זה חזקת ראיותיו ופסק שלו להוציא
ממון מיד בעלים ודבר זה יסוד שלו פי הקשה על הרשב"ם ז"ל והרא"ש ז"ל והטור
עמודי ההורא' שמה' תצא תור' לישראל משנה מפרשת שגורה ומצוייה בפי תבוקות של
בית רבן: היא המשנה פ' חזקת הבתים ומשם הוכיח ששייך חזקה אף אם לא הנה
משמש המחזיק רק עם הבעלים וזהו ששינוי הנה מעמיד בהמה בחצר ומפירוש רשב"ם
עצמו הוציא האש ושרף ביתו היא שיטת הרשב"ם ז"ל שהוא בפ' חזקת הבתים ג"כ
ואיך יהנה דבר כמו זה פי לא שכחה הוא להרשב"ם ז"ל מדבר שהוא באותו פרק: גם
אין לומר דסמך אָי"ל שכת' האלוף ה"ל אף אם לא כתב אלא י"ל א' הלא אָשר ראה פי
הרשב"ם ז"ל בכל המסקתא שמדקדק לפרש כל מלה ומלה ואיך לא יהנה מקשה ומפרש
דבר שהוא סתירה מבוארת כמ"ש הפוסק שהוא סתירה מבוארת על פי הרשב"ם ז"ל
והוא כתב שלש י"ל שנקנה בהם הפסק וקיי"ל דאין ברירה לבני אדם על הרשב"ם ז"ל
לפרש אינה דרוך גלף בא' או בשלשתן.

פי לאו כל העולם יודעים שהרי הדיינים טעו בו ונתנו מקום לזה ולפ"ד שא' מני אָלף
ורבבות לומדים לא ימצאו א' מג' דרכים אלו שעליו בנה חזקת פסק שלו ואיך לא נתן
הרשב"ם לפ"ד קושי' דידי' אדידיה שלכך בא הרשב"ם ז"ל לפרש ולא לסתום והנה
כתב האלוף והנה אין לדחוק כו' הנה האדם אָשר רואה דברים כמו אלו יש לו להכות
כף אל כף גברא רבא כמו זה יאמר דברים כמו אלו שאמר ואין לדחוק ולהליץ ועוד
אמר שהסברא בעצמו דחוקה ורעוע ונהרי כל המתחילין בעיון ללמוד שיטת הלכה אינם

מבינים רק כף וא"א לומר אלא כף ואיך כתב שדב"ר זה הוא סב"ר רעוע כי כל ענין שיטת ההלכה לפי שהיה מיוחד מקום לעצמו ומי שהעמיד תנור וכירים ובהמה עצמו בחצר שיש בו דין חלוקה ולקח לעצמו ומשתמש בשביל כף נעשה המקום הזה מיוחד אליו ומה יהיה מועיל אליו מה שמשתמשים בהעלים בשאר חצר וכי אין עשוי למפנה מקצת חצירו וכי אם החזיק בחצי שדה לא יהיה מועיל אא"כ החזיק בכל השדה והא בפרק חזקת הבתים אמר רבא החזיק בכל השדה חוץ מבית רובע: ואם כן מה מועיל שנשתמש בשאר החצר לדבר זה שהחזיק במקום מיוחד בחצר וכי דבר זה דומה למי שאומר נשתמשי עמה בבית בעצמו אף על גב שלא עבר רק דרף עליו סוף סוף באותו בית נשתמש עמו להעלים לפ"ד הרשב"ם ז"ל והתוס' והרא"ש והטור אע"ג שהיה למחזיק דירה פניו שהעלים נשתמשו עמו כמו שהי' דרכו עליו העוברים דרף עליו גם כן נקרא זה דירה כי אין נקרא חזקה רק שתהיה מבוררת לעצמו של המחזיק לכך אמר ליה בהך לישנא זיל ברור אכילתך כלומר שצריך שתהיה החזקה ברורה לגמרי וכן פי' רשב"ם ז"ל בפ"י ע"ז ז"ל שצריך להביא עדים שהחזיק חזקה גמורה עכ"ל.

וכיון שצריכין שיהיו מעידין עדי המחזיק שדר בו ג' שנים בימים ובלילות עד שיהיה חזקה ברורה ה"נ צריך שתהיה חזקה גמורה הלא אין נוגעין ואין פוגעין ביחד אף בדרף ר"ה שהוא י"ו אמה אין פוגעין ואיך כתב ז"ל אם באנו ללמוד וכו' וכ"ש כשנשתמש בחצר חבירו אחד מן המשתמשים הנז' במתנתו שהיה לנו לומר דלא הני חזקה פניו שהעלים יש להם דרף בחצר ומשתמשין בו כל מיני תשמישן עכ"ל והרי אלו דברים אין להבין אותן כלל ונדאי כף הוא שאם היה משתמש הבע"ה בחצר שאין חזקת המחזיק פלוס אבל המחזיק יאמר כי המקום שהוא להעמדת הבהמה נחלק מן החצר במה שהוא מיוחד להעמדת הבהמה וכי לא מציינו מקום מיוחד בחצר וכי אין מועיל חזקה לכ"ת שהם בחצר וכי אחד מבעלי החצר מחזיק בבור לבדו בחצר, וכי לא מהני לי' חזקה כמו דמהני לי' חזקה בבית אע"ג שמשתמשים בעלי החצר אלא מפני שאנו אומרים כי הבור והבית הוא לעצמו אינו מן החצר כף ג"כ מקום שהוא מיוחד ומסוים הוא לעצמו ומה שנשתמש בשאר חצר הוא לעצמו וכן הוא לשון הטור בח"מ החזיק במקום מסוים בחצר חבירו כגון שהעמיד שם בהמתו כו': הרי הטעם כיון שהוא מקום מסוים לכך הוא לעצמו ואם לא היה מסוים רק פעם היה לו בהמה במקום הזה ופעם במקום אחר בנודאי ע"ז יאמר פניו שלא היה לו חזקה במקום מיוחד מן החצר רק בכל החצר והבעלים משתמשים בחצר ואין לו חזקה כלל ומה נאריך בדבר שהוא פשט הסוגיא והרי בנה היסוד מהפסק שעליו נבנה הכל על ראי' שאין בו כלל כי כל המתחילין בלימוד הסוגיא הוא ואף אם היה קושיא חזקה כמו שאין זה רק פשט הסוגיא וכי בינש לומר נוציא ממון וכי שערי תשובות ננעלו בפנינו הלא נוכל לתרץ תירוצים שאם היה כאן קושיא חזקה יש לתרץ תירוץ אף שהוא רחוק ובענין הזה אנו אומרים.

כי הקושיא אינה פלוס כמו שאמרנו והתירוצים שאמר עליו אינם מקובלים כלל וי"ל הראשון שכ' דהתם גם שעוברת דרף עליה יאמר בע"ה שלא חשתי למחות כי אמרתי בלבי כל הרואים אותי משתמש עמה ידעו שאם הבית שלך היית מעכב עלי מלעבור

דָּרָךְ בִּיתָךְ דְּקָפְדִי אִינְשֵׁי אֲדָרִיסָה וְכו' הִנֵּה מְהַפֵּךְ הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ שְׂפָל הַחֲזָקוֹת שְׂבַת לְמוֹד שְׁהִיָּה לְבַעַל הַשְּׂדֵה לְמַחֹת וְעַתָּה מְהַפֵּךְ הַדְּבָר שֶׁהַבַּעַל הַבֵּית סוֹמֵךְ ע"ז שְׂאֵם הִיָּה הַבֵּית שְׂלָךְ לְמָה לֹא מַחֲזִית וְהָרִי יִשְׁיב לוֹ וְלָמָּה לֹא מַחֲזִית אֶתָּה שְׂלֵא יָדוּר אַחַר בְּבִיתָךְ וְכִי אֵין הַדְּבָר הַזֶּה יוֹתֵר מִמָּה שְׂאֵחַר יַעֲבֹר דְּרָךְ עָלָיו וְאֵם אֶתָּה הַנְּחֹת אוֹתִי בְּבִיתָךְ גַּם כֵּן אֲנִי אוֹמֵר שֶׁהַנְּחֹתִי אוֹתָךְ לַעֲבֹר בְּלִבְד וְהָרִי טַעַנ' הַמְּחֻזֵּק עֲדִיף שְׂיֻכַּל לֹא מֵר שְׂפָךְ הִיָּה הַתְּנָאֵי בְּשַׁעַת הַמְּכָר וְכַמ"ש הַרְמַב"ן ו"ל הֵלֵא דְבָרִים אֵלוֹ כְּחֻמְצָן לְשִׁינַיִם וְאֵין רְאוּי לְהֶאֱרִיף בְּכַמוֹ דְבָרִים אֵלוֹ וְעַל סְבָרָא כְּמוֹ זֹאת בְּמָה פָּסֵק שְׂלֵא לְהוֹצִיא וי"ל הַשְּׁנִי דְהָאֵי עֲנֻבְדָּא הִיָּה לוֹ דְרָךְ לְצֹאת כו' עַל תְּירוּץ זֶה הַשְּׁנִי יֵשׁ לְתַמּוּהַ הַפְּלָא וְפְלָא הַפְּלָא הֶרְאִישׁוֹן שְׂבָא לְיֻשָּׁב דְבָרֵי הַרְשָׁב"ם ו"ל כְּמוֹ עֲנִין זֶה דְבָר.

שְׂלֵא נִזְכָּר בְּגִמְרָא שְׁהִיָּה לוֹ דְרָךְ אַחַר וְעַל דְבָר זֶה יִבְנֶה פָּסֵק דִּין שְׂלוֹ וְאֵם בְּעַלִּי חִילּוּק הָיוּ אוֹמְרִים חִילּוּק כְּמוֹ זֶה הִי נִרְאִים זֶה חִילּוּק טוֹב לֹא מֵר דְבָר כְּמוֹ זֶר שְׁהִיָּה לוֹ עוֹד דְרָךְ אַחַר וּמְסַבְרָא בְּעֻצְמוֹ אֵינָה רְאוּי לְאוֹמְרָה כָּלֵל כִּי בְּאוּלֵי יֵשׁ לְחוּשׁ לְרַמְאוֹת שְׂעֻשָׁה זֶה כְּדִי לַעֲרַעֵר וְלָמָּה הֵלֵךְ בְּדְרָךְ זֶה וְלֹא הֵלֵךְ בְּדְרָךְ הַשְּׁנִי וְאֵם הִיָּה זֶה לְקַצֵּר דְרָכָם אֵם כֵּן יֵאמֵר גַּם כֵּן כִּי לְכָף הִיָּה מְמַעַט דְּמֵי מַקְנָתוֹ לְקַצֵּר דְרָכָם וְיֵמָּה לְשׁוֹן דְּמֵי מַקְנָתוֹ וּבְאוּלֵי מַתְּנָה הִיָּה וְלֹא מְכִירָה וְלִלְמוֹד גַּם זֹאת מְפָסֵק מַקְנָתוֹ הַכְּתוּבָה בְּתוֹרָה דְבָר זֶה אֵינוֹ כִּי דְבָרֵי קְבֻלָּה מְדַבְרֵי תוֹרָה לֹא יִלְפִינּוּ וְאֵם כֵּן מִנִּיין שְׁהִיָּה מְכִירָה שְׂמָא מַתְּנָה אֵף אֵם נֶאֱמִין שְׁהִיָּה מְכִירָה מ"מ הִי לְמַעֲרַעֵר לְמַחֹת בְּאוּלֵי יֵטַעֵן שְׁהִיָּה מַתְּנָה וְלֹא מְכִירָה וְאֵז בְּנֻדָּא לֹא הִיָּה מְהִיָּי חֲזָקָה וְהִי"ל הַשְּׁלִישִׁי כְּתַב דְלַעֲנִין תְּשֻׁמִּישׁ יוֹתֵר קָפְדִי כו' הֵלֵא דְבָרִים אֵלוֹ קָשִׁים מְאֹד וּבְרַזְל שְׂמַהֲפָךְ הַקְּעָרָה ג"כ וּבּוֹנָה פִּס"ד לְהוֹצִיא מְמוֹן ע"י זֶה כִּי לְפִי הַסּוֹגֵיָא דְגִמְרָא שְׂלָכָף לֹא הָיוּ חֲזָקָה מְפָנֵי שְׂטוּעֵן הַמְּעַרְעֵר וְשִׂתְמַשְׁתִּי עִמָּךְ בְּבֵית וְאֵם הִיָּה מְשִׁתְמַשׁ עִמּוֹ בְּבֵית לְגִמְרֵי עַד שֶׁהוּא דָר אֲצִלוֹ לֹא הָיוּ חֲזָקָה וְכִי דְבָרִים כְּמוֹ אֵלוֹ רְאוּי לְאוֹמְרִים.

וּמ"ש שֶׁהַסְּבָרָא וְהַחוּשׁ הַגּוֹבֵרֵת מַעֲיֵד עַל זֶה וְהֵלֵא רְאָה דְבָרֵי הַרְמַב"ן ו"ל אֲשֶׁר הוּא הַחֹלֵק עַל פִּירוּשׁ הַרְשָׁב"ם ו"ל וְכַתֵּב ו"ל וְכִי אֵין אָדָם עֹשׂוֹי לְמַכּוֹר בֵּית הַחִיצוֹנָה וּמְשַׁיֵּר לְעֻצְמוֹ הַפְּנִימִי וְדְרָךְ אֵף עַל פִּי שְׁזָה לְבַדּוֹ דָר שְׂמָה שְׂלֵא יַעֲלֶה לוֹ חֲזָקָה ע"כ וְזֶה הַלְּשׁוֹן בְּעֻצְמוֹ כְּתַב בְּעַל גְּמוּקֵי יוֹסֵף וּמְשַׁמַּע מְדַבְרֵיהֶם שְׂאֵינָם חוֹלְקִים רַק בְּשִׁבִּיל שְׁהִיָּה דָר לְבֹא בְּבֵית הַחִיצוֹן רַק שְׁהִיָּה הַמְּעַרְעֵר עוֹבֵר דְרָךְ עָלֶיהָ אֲבָל אֵם הִיָּה גַם כֵּן דָר עִמּוֹ הַמְּעַרְעֵר בְּנֻדָּא מוֹזָה הַרְמַב"ן שְׂאֵין זֶה חֲזָקָה וְכֵן הוּא בְּתוֹסֵפ' ו"ל וְנִרְאָה לִי שְׁהִיָּה עֲדִים שְׂדָר בְּשִׁכּוּנָה דְאֵי לֹא הִיָּה לוֹ עֲדִים וְכו' וְכִי יֵשׁ לָהֶם לְעִידֵי הַחֲזָקָה לִידַע שְׂלֵא הִיָּה מְעַרְעֵר בְּאוֹתוֹ בֵּית כָּל שְׁלֵשׁ שָׁנִים וְאֵם יֵאמֵר הַמְּעַרְעֵר הִיָּתִי עִמָּךְ שְׁנֵי יָמִים אֵין לָךְ שְׁלֵשׁ שָׁנִים וְעֲדִים אֵינָם יוֹדְעִים יְפָסִיד ע"כ לְהַתּוֹסֵפֵת וּמְשַׁמַּע כָּל שְׁהִיָּה דָר בְּבֵית ב' או' ג' יָמִים אֵין לוֹ חֲזָקָה אֵם הִיָּה לוֹ עֲדִים בְּזֶה וְעוֹד כְּתַב הַמְּרַדְכִי בְּשֵׁם מַהֲר"ם ו"ל לְעֲנִין חֲזָקָת יִשׁוּב אֲפִילוֹ אֵי טַעוֹן מִנְּךָ וּבִינְתִיָּה לֹא טַעֲנַתִּיָּה טַעֲנָה כִּינּוֹן דְאֵינָהוּ גַם כֵּן דְיִירִי בְּעִיר לֹא חִיִּישִׁי לְמַמְחֵי הַלְּכָף אֵין חֲזָקָתוֹ חֲזָק' כְּדֹאִיתָא לְעִיל אֲנָא בְּשִׁכּוּנָת' גְּוֹאֵי הוֹינָא ו"ל רַב נַחְמָן זִיל בְּרוּר אֲכִילְתָּךְ ע"כ לְוַהֲשֵׁתָא אֵם פִּי הַרְשָׁב"ם ו"ל דְּוֹקָא הִיָּכָא שְׂאֵין דְרִים בְּמַקּוֹם אֲחַד כִּי אֵף שְׂדָרִים בְּשָׁנֵי בְּתִים בְּנֻדָּא יִשׁוּב בְּבֵית אֲחַד דְּמֵי וְיֵמָּה שְׂאֵמֵר כִּי לְעֲנִין הַסְּבָרָא גּוֹבֵרֵת יוֹתֵר יֵשׁ לְהַקְפִּיד כְּשֶׁהֵן דְרִים יַחַד וְאֲפִל' אֵם הִיָּה כְּמוֹ דְבָרֵי שְׂהֶאֱדָם מְקַפִּיד שְׂלֵא יָדוּר אַחַר עִמּוֹ אֵין עֵיקָר הַטַּעַם מְקַפִּיד בְּלִבְד אֲבָל הַטַּעַם דְּעַד ג' שָׁנִים מוֹזָהֵר הַמְּחֻזֵּק

בשטרן טפי לא כדאיתא פּרַק חזקת הבתים והיה להמערער למחות כּדי שישמע המחזיק והי' נזקק בשטרן.

וכינן שלא מיקה הוי חזקה מעליותא שיאמר המחזיק לא נזקרתי בשטר וזה עיקר טעם חזקה אבל אם בעל הבית דר שם לא יצא הבית מרשותו פּלל לאחר והי' לו למחזיק להיות נזקק בשטרן יותר דבר זה נחשב מן מחאה כינן שלא יצא מרשות בעלים באשר הם בביתם כמו בראשונה ואל"כ איך אפשר שיהא אדם נשמר מזה ואם יהיה לו אדם בביתו ג' שנים כמו שתמצא הרבה שיש להם בני אדם בביתם דרים אצלם יטעון הדר חזקה אבל הדר מוסכם מפי הפל שאין זה חזקה רק שהאלוף הדיין הפך הקערה על פיה: ואני הולך ביושר ובאמת כמו שמוכח מכל הפוסקים אף מדברי החולקים והוא בירר לו דרך לעצמו אף כי לא הועיל כלום בתירוץ כי מה שכתב בתירוץ הזה כי במשנה דהעמדת תנור וכיריים הוי חזקה משום שאין זה דומה להאי עובדא דבשכונה גוואי הייתי דהתם אינו דר אצלו לכן אינו מקפיד ואינו דומה להעמדת תנור וכיריים שהיה לו להקפיד וכי דברים אלו ראויים לאומרים דלמה לא היה להקפיד וכי לא היה יכול להשפיר הבית ולמה הניח אותו לדור בו אחר וכי שייך לומר כן אלא הטעם הוא משום שדר עמו וכינן שדר עמו אע"ג דקפיד מ"מ מאחר שהבית הוא ברשותו היה לו להיות נזקק בשטר שלו: והנה נראה ונגלה לכל כי שלשה יש לומר אלו הם פורחים באויר ואין להם על מה שייסמוכו פלל והקושיות אינם פלל וגם בפריחתם נשפרו בהם והיו כלא היו ואף אם היה בהם דבר וכי על דברי שהם י"ל יסמוך להוציא הבית מחזקתו ובדבר כמו זה שפסק בפ"י הרשב"ם והרא"ש והתוס' והטור והמרדכי ולא נמצא חולק בפ"י הרשב"ם ז"ל רק הרמ"ב וזהו: אבל בנ"ד שבעה"ב דר בביתו והמחזיק משתמש עמו אין בזה מחלוקת פלל כמו שמוכח בלשונם ודברים אלו הם בחינה לשאר דברים שבאו בפסק רק כי דין הזה עיקר וכאשר זכינו בזה בלבד א"צ יותר כי האיש אלמן בנה בית מיוחד ונתן אותו לבניו וזה אין שייך פלל לבית שלפניו ואמרתי כי אין לו פח על דבר זה לכל הדעות ע"ז לא השיב כלום קבלנו תשובות יד הסופר שלוח לדינו מיד האלופים הנ"ל: וזה הוא תשובת הגאון סימן לח ראיתי האיל המנגח האלוף ביהודא לתורה ולתעודה.

מדבר בצדקה ורב להושיע: כל לשון תקום עמו למשפט בטענות דחויים ובהבל פיו שאין בו ממש ירשיע: כי ראובן ה"ל עדיין בבזיאותי קיים ופער פיו לבלי חק נגד מעלת הדיינים ארבעה הם גדולי ארץ והמה חכמים מחופמים פי שלח רסן על לשונו על אשר יצא מלפניו יחייב דינו ונתן פולנו לטועים בדבר משנה: וכעת אשמרה לפי מחסום מלהשיב לו עפ"י דרכו כי לא אעבור חק המוסר כאשר יאות לאיש אשר כמוני.

ואתנהלה לאטי בעטי להשיב בשובה ונחת על קצת השגה שנעשה על פסקי וכבר קדמוני האלוף סיני ועוקר הרים מוה"ר חיים הפהן יצ"ו להשיב על השגותיו לאהבת האמת ובירר בראיות ברורות וטענות צדקות פחכמתו הרחבה פי השגת ראובן רובם ככולם בטליו הם מעיקר' ע"כ לא אשים דברתי כי אם בקצת השגות מעיקר' דדינא ובמקום שיראה לי שיש בו צורך ותוספת ביאור אדברה וירוח לי וזה יצא ראשונה ראובן כתב בהשגותיו ז"ל והנה כ' האלוף לדחוק ולהליץ כו' הנה האדם אשר רואה כמו אלו יש להפכות כף אל כף גברא רבא פנה יאמר דברים אלו שאמר ואין לדחוק ולהליץ ועוד

אומר שהסברא בעצמה דחוקה ורעוע ונלא כל המתחילין ללמוד שיטת הלכה אין מבינים רק כן ואי אפשר לומר רק כן ואי כתב פי דבר זה הוא סברא רעוע הלא כל עגנן שיטת הלכה לפי שהיה מיוחד מקום לעצמו מי שהעמיד תנור וכירים בתצר שיש בו פדי חלוקה.

לקח לעצמו מקום ומשתמש שם בשביל כן נעשה המקום הזה מיוחד אליו ומה יהיה מועיל אליו מה שמשתמשין בשאר חצר וכי אין אדם עשוי למכור מקצת חצירו כו'. עד וכי דבר זה דומה למי שאמר נשתמשי עמה בבית בעצמו ואע"ג שלא עבר רק דרך עליה סוף סוף באותו בית נשתמש עמו לבעלים ולא היה לו דרך מיוחד ולפי"ד רש"ב"ם ותוס' ורא"ש אע"ג שהיה למחזיק דירה פינו שהבעלים משתמשים עמו במאי שהיה דרכו עליו גם כן יקרא זה דירה עוד האריף בדברים ובסוף השגה כתב ז"ל וכו' הוא לשון הטור החזיק במקום בתצר חבירו כגון שהעמיד שם בהמתו כו' הרי הוא הטעם פינו שהוא מקום מסוים לכו' הוא לעצמו ואם לא היה המקום מסוים.

רק פעם היה לו בהמה במקום הזה ופעם במקום אחר בנודאי על זה אמר פינו שלא היה חזקה במקום מיוחד מן החצר רק בכל החצר והבעלים משתמשים בתצר אין לו חזקה כלל ומאי נאריף בדבר שהוא פשוט הסוגיא וכו'.

פי לכל המתחילים בלמוד הסוגיא הוא כן עכ"ל: ויש בו כמה טעות ושבוש לשונות מתנייחים אל הפונה העצמית לא ידעתי אם הוא משגיאות המעתיק או אם ראובן זה דרכו לדבר בלשון טורסי וסורסי.

ועל עצם ההשגה אשיב ואומר כי צלל במים אדירים ליישב דעת רש"ב"ם כפי מה שהבין הוא מדבריו עד שלא תהיה עליהם סתירה מהמשנה הנ"ל והעלה חרס בידו כי לפי דבריו דמתניתן מיירי דווקא במעמיד בהמה או תנור בתצר חבירו במקום מיוחד ולהכי באיש נכרי הוי חזקה.

אף על גב שהבעלים יש להם דרך באותו חצר ומשתמשים בו בכל מיני תשמיש הואיל שאינם עוברי ומשתמשי במקום המיוחד למחזיק לבהמתו או לתנורו. א"כ קל וחומר בנו של ק"ו בהיה עובדא שהמחזיק דר בבית החיצון לבדו והבעלים המעריים לא נשתמשו עמו כלל בבית החיצון אלא בהעברת דרך כמו שהוכחתי מלשון הרמב"ן על הרש"ב"ם ומדברי הרא"ש והטור ההולכים בשיטת הרש"ב"ם ומסתמא העברת הדרך לא היתה חדרי משפיתו מהבית החיצון שדר בהם המחזיק ונמצא שהחזיק במקו' מיוחד לתשמישו ולדירתו ולמה זה א"כ לא יוכל לטעון טענות חזקה לדעת רש"ב"ם מ"ש מהני דתנו במתניתן גם מ"ש כי מה שהיה לבעלים דרך עליה נקרא דירה ויצטרף לדחוק עצמו ולומר דרש"ב"ם ורמב"ן פליגי אי העברת דרך מקרי דירה או לא הוא שוא ודבר בטל דמלשון הרמב"ן משמע דפליגי אעיקרא דדינא מטעמא דאדם עשוי למכור הבית החיצון ומשייר לעצמו פנימי ודרך ולא פליגי אי העברת דרך נקרא דירה אם לא וכל זה כתב האלוף כמהו' חיים כ"ץ יצ"ו הנזכר בקונטרס הפלאות ההפלא אשר עשה על השגת ראובן ותשובה זו על ההשגה הנז' בלי ספק תספיק למי שלא ירצה להונות א"ע ואמנם להשלמת הענין ולמען לא יתמצו התלמידים להמשיך אחר דברי ראובן שכתב דהמעמיד בהמתו או תנור וכירים בתצר חבירו פעם במקום זה ופעם במקום אחר אין לו חזקה

כָּלֵל בִּינּוֹן שֶׁהַבְּעָלִים מְשַׁתְּמֵשִׁין עִמּוֹ בְּחֻצָּר וְהוֹסִיף לֹאמַר כִּי פֶשֶׁט הַסּוּגְיָא הִיא כֶּה וְכִי הַמִּתְחִילִין בְּעִיּוֹן שִׁיטַת הַלְכָה אֵינָם מְבִינִים רַק כֶּה וְכִי זֶהוּ הוּא פְּנוּנַת בְּעַל הַטּוֹרִים שֶׁכ' הַחֲזִיק בְּמָקוֹם מְסוּנִים וְכו' לְמַעַן לֹא יִפְלוּ הַמִּתְחִילִין בְּעִיּוֹן בְּרִשְׁתַּת הַטְּעוֹת אֲשֶׁר טְעָה בּוֹ רְאוּבֵן.

הַגְּנֵי אֲבָאָר רְאִיּוֹת בְּרוּרוֹת וְאֲכָרִיחַ מְמָקוֹם שֶׁבָּא שְׁשֻׁגָה בְּרוּאָה בְּהִבְנַת דְּבָרֵי הַטּוֹר וּבְנָה עֲלֵיהֶם הֵר גְּבוּהַ וְתָלוּל וְאֵינוֹ רַק כִּיפָּה וְתוֹכוֹ חֲלוּל כִּי אֵין הַדְּבָר תָּלוּי אֶלָּא בְּתַשְׁמִישׁ שְׁדָרָה בְּנֵי אָדָם לְהַקְפִּיד עָלָיו.

בֵּין שְׁיִהְיֶה בְּמָקוֹם מְסוּנִים. אוּ בִלְתִּי מְסוּנִים וְלֹא רְאִיתִי לֹאח' מִן הַפּוֹסְקִים שֶׁהַזְּכִיר מְקוֹם מְסוּנִים זוּלַת הַרְמַב"ם פִּי"ב מֵהַלְכוֹת טוֹעֵן וְנִטְעֵן וְהַטּוֹר נִמְשָׁה אַחַר ל' הַרְמַב"ם אֶבֶל שְׁאָר הַפּוֹסְקֵי וּמְפָרְשֵׁי הַמְּשֻׁנָּה וְהַרְשָׁב"ם בְּכָלֵלָם לֹא הַזְּכִירוּ בְּדַבְרֵיהֶ' מְקוֹם מְסוּנִים וּלְפִי מַה שֶׁהִבִּין רְאוּבֵן מִדְּבָרֵי בְּעַל הַטּוֹרִים יִצְטָרֵף לֹאמַר אַחַת מְשַׁתִּים אִם שְׁאוּמֵר כִּי גַם שְׁאָר הַפּוֹסְקֵי ס"ל הֵכִי דְלֹא הָיָה חֲזָקָה אֶלָּא כְּנִשְׁתַּמ' לְתַשְׁמִישֵׁי אֱלוֹ בְּמָקוֹם מְסוּנִים וְאֵע"פ שֶׁלֹּא הַזְּכִירוּ תִּנְאִי זֶה סִתְמָא כְּפִירוּשׁוֹ וְדָבָר זֶה מְנַקְצָה מִן הַדְּעַת כִּי הַפּוֹסְקֵי מִדְּרָכָם לְפָרֵשׁ דְּבָרֵיהֶם וְלֹא לְסַתְּנָם וְאִם אָמְרוּ הָאֱמוּרָא ה"ל לְפָרֵשׁ פְּשִׁיטָא הַפּוֹסְקִים וְהַמְּפָרְשִׁים אוּ שְׁיִאמַר שֶׁהַפּוֹסְקֵי שֶׁלֹּא הַזְּכִירוּ בְּדַבְרֵיהֶ' מְקוֹם מְסוּנִים חוֹלְקִים עַל הַרְמַב"ם וְהַטּוֹר וְנִמְצָא לִפ"ז שֶׁהַרְשָׁב"ם שֶׁלֹּא הַזְּכִיר בְּפִירוּשׁ הַמְּשֻׁנָּה מְקוֹם מְסוּנִים הוּא חוֹלֵק עַל הַטּוֹר: וְאִם כֹּן כָּל פְּלוּלָא שֶׁל רְאוּבֵן לְחַלֵּק בֵּין הָאֵי עוֹבְדָא לְפִי כִי הַרְשָׁב"ם לְהַגִּי דִּתְנֹן בְּמַחְגִּיתָן וְכַל בְּבִירָא מֵאַחַר דְּלַרְשָׁב"ם מְקוֹם מְסוּנִים לֹא מַעְלָה וְלֹא מוֹרִיד.

אֲבָל הָאֱמַת הַבְּרוּר וְנָקִי מְכַל סִיג וְחֲלָאָה הוּא דָּאִין מְחַלְקָת בְּעִיּוֹתָא דְּדִינָא בֵּין הַרְמַב"ם וְהַטּוֹר שֶׁהַזְּכִירוּ בְּדַבְרֵיהֶם מְקוֹם מְסוּנִים לְשְׁאָר הַפּוֹסְקִים וְהַמְּפָרְשִׁים שֶׁלֹּא הַזְּכִירוּהוּ כִּי הֵם מְדַבְּרִים בְּנוֹשָׂא מִתְחַלְפִים מֵר אָמַר חֲדָא וּמֵר אָמַר חֲדָא וְלֹא פְּלִיגִי.

וְזֶה אֲבָאָר בְּמַעַט עִיּוֹן כְּשֶׁיִּדְקַדֵּק הַמַּעֲיִין בְּלִשׁוֹן הַרְשָׁב"ם בְּפִי הַמְּשֻׁנָּה וְכַל הַרְמַב"ם וְהַטּוֹר. דְּהַרְמַב"ם וְהַטּוֹר מְדַבְּרִים בְּמַעֲמִיד בְּהִמָּה.

אוּ תַנּוּר בְּחֻצָּר חֲבִירוֹ הַטּוֹעֵן עַל גּוּף הַמְּקוֹם שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אִתָּהּ מְכַרְתּוֹ אוּ נִתְּתָ אֵלֵי מְקוֹם זֶה כְּמִבְּאָר בְּהִדְיָא בְּדַבְרֵיהֶם וְכַגּוֹן דָּא וְנִדְאֵי דְּבַעֲיָנָן מְקוֹם מְסוּנִים דָּאֵי הַעֲמִיד פְּעַם בְּמָקוֹם זֶה וּפְעַם בְּמָקוֹם אַחַר וְנִדְאֵי דָּאִין לוֹ חֲזָקָה בְּגוּף הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם וְנִרְאָה דְּהֵם מְפָרְשִׁים דְּמַתְּנִיתָן אֵיירֵי בְּמָקוֹם מְסוּנִים וְהַמְּחַזִּיק טוֹעֵן עַל גּוּף הַמְּקוֹם וְהַרְשָׁב"ם לֹא נִיחָא לִי לְאוּקְמֵי מַתְּנִיתָן בְּטוֹעֵן עַל גּוּף הַקְּרַקַּע אִתָּהּ נִתְּתָ אוּ מְכַרְתָּ לִי מְקוֹם זֶה דְּלֹא עֲבִיד אֵינְשׁ לְזַבִּין אוּדְנָא מִגְּמָלָא גַם לִיתָן בְּמַתְּנָה אִמָּה עַל אִמָּה קְרַקַּע בְּחֻצְרֵי מְלִתָּא דְּלֹא שְׁכִיחָא הוּא לְכַהּ מוּקִי לִי בְּטוֹעֵן שֶׁהַבְּעָלִים נִתְּנוּ לוֹ רְשׁוּת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַשְׁמִישִׁים אֱלוֹ בְּחֻצְרֵי וְכ"כ שֶׁם בְּהִדְיָא ז"ל הֵכָא בְּחֻצָּר הַשְׁנוֹתְפִין עֲסָקִינָן כְּלוּמַר גְּבִי אֵישׁ נְכָרִי כו' ל"ש רִישָׁא וּל"ש סִיפָא הָיָה חֲזָקָה שְׁאֵין בְּנֵי חֻצָּר מְנִיחִים לְנְכָרֵי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַשְׁמִישִׁים אֱלוֹ בְּחֻצָּר שְׁלֵהֶן אִא"כ נוֹטֵל רְשׁוּת מֵהֶם וְאִם לֹא מִיְחָה תוֹף ג' שְׁנִים הָיָה חֲזָקָה וְהֵכָא בְּחֻצָּר הַשְׁנוֹתְפִין עֲסָקִינָן כו' עַד אִמְחִיצָה קִפְדֵי וּמְדַשְׁתְּקֵי וְלֹא מִיְחָה בְּנִדְאֵי בְּרְשׁוּתוֹ עָשׂוּ וְהָיָה חֲזָקָה עַכ"ל הָרִי מְבִנְאָר לְפָנֵינוּ דְּרִשְׁב"ם מוּקִי לָהּ שֶׁהַמְּחַזִּיק טוֹעֵן שֶׁבְּרְשׁוּת הַבְּעָלִים נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּתַשְׁמִישִׁים אֱלוֹ לֹא שֶׁהַבְּעָלִים נִתְּנוּ אוּ מְכָרוּ לוֹ גּוּף הַמְּקוֹם שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְלִחְזָקַת תַּשְׁמִישׁ וְנִדְאֵי לֹא בְּעִיּוֹן מְקוֹם מְסוּנִים.

ולחכי לא הזכיר הרשב"ם בפ"י המשנה זו מקום מסוים וכן מוכח מהא דכתב נ"י אהרן מתני' ונ"ל ומיהו הא דקפדי אינשי היינו בכינצא בזה דתנו במתניתין שהיא קביעות אבל בדריסת הרגל גרידא אפילו אחרינא דלאו שותפי לא קפדי כדמוכח ר"פ אין בין הנודר כו' שמעינן מני' דאי הוי אמרינו דקפדי אינשי אדריסת הרגל כדס"ל לתוס' ודייק להו משנוינא דרבינא אהרן מתני' אפילו בדריסת הרגל גרידא הוי חזקה אע"ג דהמתזיק בדרף לא החזיק במקום מסוים ומיוחד לעצמו דאף הבעלים הולכים בדרף ההוא אלא ש"מ דלחזקת תשמיש לא בעינו מקום מסוים וגם הרמב"ם והטור יודו דבטוען חזקת תשמיש ולא על גוף המקום דלא בעינו מקום מסוים והשכל מחייב כן נתבאר מהמשנה דברינו אלו שמ"ש ראובן דהמעמיד בהמתו או תנור וכיריים בחצר חבירו פעם במקום א' ופעם במקום אחר אין לו חזקה כלל וכי פשט הסוגיא היא כהו"א ק"ל וכו' וכו' וזה הוא פוננת בעל הטורים שכתב החזיק במקום מסוים וכו' את פולם ישא רוח זולת מ"ש המתחילין בעיון שטת ההלכה אינם מבינים רק כהו"א כי בזה אפשר קרוב שצדקו דבריו אבל המעמיקים בעיון וידקדק בפ"י הרשב"ם על המשנה ובדברי הרמב"ם והטור וסגנון לשונו והתחלפות טענות המתזיק להרמב"ם והטור לטענת המתזיק להרשב"ם בעיון בחינתם יראו ובלבבם יבינו דדוקא פשוטו המתזיק שהבעלים מכרו או נתנו לו מקום זה שנשתמש בו הני תשמישים של קפידא התם הוא דקאמרי הרמב"ם והטור דבעינו שהחזיק במקום מסוים אבל פשוטו שהבעלים נתנו לו רשות להשתמש בתשמישים אלו ואינו מבקש גוף הקרקע כ"א הרשות להתמיד בתשמישו אפילו אם נשתמש בחצר במקומות מתחלפים עלתה לו חזקה מצד התשמיש ההוא דבענין הזה לא בעינו מקום מסוים ולמדין אנוחנו מזה דבב"ד פיון דשמעון בעל ריבו של ראובן שנשתמש בו הוא ומורישו זה שנים רבות בחצר שהיא עתה של ראובן בתשמישן של קפידא בפני הבעלים הראשונים וטוען שהבעלים מכרו או נתנו למורישו מקום בחצר זה להשתמש בו או שנתנו למורישו רשות להשתמש בתשמישין אלו טענתו טענה וה"ל חזקה אע"ג שלא החזיק במקום מסוים ומיוחד אליו.

דגם הבעלים נשתמשו באותן תשמישים אלו במקום ההוא ממש דלא בעינו מקום מסוים לחזקת תשמיש והגדון דידן דומה מכל צדדיו להני דתנו במתניתין לפי מה שפ"י בה הרשב"ם.

הנה יצאה נפשי בדברי והארכתי מעניתי להשיב על השגת ראובן ה"ל בהרחבת לשון ובהפסל לשון שלא כמנהגי להאיר עין התלמידים ולהעמידם על אמתת פוננת דעת הרמב"ם והטור במ"ש החזיק במקום מסוים כו' שטענה ראובן בהבנת דבריהם עם היותו אדם גדול ורב כמו שנאמר בין המתחילים בעיון שיטת ההלכה הנכונה למועדי הרגל ומתוך המשנה דברי אלה נתברר כי צדקו דברי במ"ש בפסקי פי הסברא בעצמה דחוקה ורעוע דנדאי כן הוא דמקום מסוים לא מעלה ולא מוריד לענין חזקת תשמיש כבנדון שלנו שעליו כתבתי ואין לדחוק ולהליץ וכו' עד ומלבד פי הסברא בעצמה דחוקה וכו' ודי בזה והותר בתשובה על השגת ראובן הנוגעת בעיקרא דדינא ומעתה אשים פני להשיב על השושיא שהקשה על ג' התירושים שישבתי בהם דברי הרשב"ם אף בקצרה

פי איבוד זמן הוא להשיב על דברים בטלים ש'ל'ו ו'ל' והתירוצים שאמר עליי אינם מקובלים כלל די"ל הראשון שפכת דהתם גבי שעברתי דרף עליך יאמר בעה"ב לא חשתי למחות פי אמרתי בלבי כל הרואים אותי משתמש עמה ידעו שאם הבית שלך היית מעכב עלי הדרף מלעבור דרף ביתך דקפדי אינשי אדריסה וכו' הנה מהפך הקערה על פיה שכל החזקות שהיה לבעל השדה למחות ועתה מהפך הדרף פי בעה"ב סומך ע"ז שאם הבית שלך למה לא מחית והוא ישיב לו ולמ' לא מחית אתה שלא ידור אחר בביתך ע"כ לא מחכמה שאל על זה דכל שיש לו התנצלות ואמתלא נכונה על הבעלים למה לא מיחו אין שתיקתו מוציאתו מחזקתו הראשונה וכינן דאיכא סהדי דהבית היה שלו ארעא בחזקת מארי קמא קיימי וזה פשוט למבינים: שוב פתב ו'ל' וי"ל השני דההוא עובדא היה לו דרף אחר לצאת כו' על תירוץ זה יש לתמוה הפלא נפלא: הפלא הא' שפא ליישב דברי הרשב"ם כמו ענין זה דבר שלא נזכר בגמרא שהיה לו דרף אחר.

עוד האריך בדברי הבאי ונלאיתי לקותכם לא ידעתי האיה לא יחוונו פניו מלקתוב דברים אלו פי מ"ש דהתם איירי שיש לפנימי דרף להכנס ולצאת מצד א' הן דברי התו' והטור ומה יתלונן עלי עם פי הוא מוכרח לפי פי' ולא אאריך בזה פי האלוף כמו' חיים כץ יצו' הוכיח לראובן על פניו על שתי השגות הנ"ז: יענינו דבריו פי נחמדים הם: שוב פתב וי"ל הג' פתב דלענין תשמיש יותר קפדי וכו' הלא דברים אלו קשים יותר מן אבן וברזל שמהפך הקערה גם כן ובונה פס"ד להוציא ממון ע"ז פי לפי הסוגיא דגמ' שלכך לא הוי חזקה וכי דברים כאלו ראוי לאומר' ומה שאמר שהחוש והסברא הגוברת ע"ז מעיד נהרי ראה דברי הרמב"ן ז"ל אשר הוא החולק על פי' רשב"ם וכתב ז"ל וכי אין אדם עשוי למפור בית החיצון ומשייר לעצמו פנימי ודרף פיון שזה לבדו דר שם למה לא יעלה לו חזקה ע"כ וזה הלשון עצמו פתב הנ"י ומשמע מדבריהם שאינם חולקים רק בשביל שהיה דר לבדו בבית החיצון רק שהמערער היה עובר דרף עליה אבל אם היה ג"כ דר עמו המערער בודאי מודה הרמב"ן ז"ל שאין זה חזקה וכו' עד והשתא אם פי' הרשב"ם דווקא היכא דאין שניהם דרים ביחד אבל היכא ששניהם דרים יחד הוי חזקה א"כ מה ראי' הרי לענין חזקת ישוב שניהם דרים ביחד במקום א' פי אף שדרים בשני בתים בודאי לענין ישוב בבית א' דמי ועוד האריך בדברים מרבים הבל ובסיום דבריו פתב ו'ל' והנה נראה ונגלה לכל פי י"ל אלו פורחים באויר ואין להם על מה שייסמוכו פי הקושיא אינו כלל וגם בפריחתם נשרפו בהבל והיו פלא היו ואף אם היה בהם דבר וכי על דברים שהם י"ל יסמוך להוציא הבית מחזקתו וכו' עכ"ל דברים רבי' שבאו בהשגת ראובן ובפרט דברי השגת זו מפיגים לפי מלהאמין שראובן זה הוא ת"ח שזכה לשם הגדול ההוא פי טח עיניו מראות ולבו להבין דברי אשר פוננתי בהם מבוארת ומפורשת והוא הבין אותם בדרף עקלתון עד שהקשה עליהם מה שהקשה ותמיהא אני לפ"ד המשופשת שהבין מדברי דע"כ לא קאמר הרשב"ם דלא הוי חזקה אלא היכא שאין המערער והמחזיק דרים ביחד אבל היכא ששניהם דרים יחד הוי חזקה אדמקשה מל' הרמ"בן והנמ"י ומהא דכ' המרדכי בשם הר"מ.

ה"ל למפרך מני' ובי' מדידי אדידי דאי פשאין לבעלים אלא העברת דרך בלבד על המחזיק בבית החיצון אמרינו לדעת הרשב"ם דלא הוי חזקה דלא חש למחות מטעמא דכתבנא כ"ש פשדר עמו בבית שיכול לומר דלא חש למחות ומי הוא שיעלה בדמיונו שבושים פאלו.

אבל שפתי ברור מללו בתירוצי הג' דלענן תשמשים של קפידא יותר קפדי אינשי על תשמשים שמשמשים על פניהם מאותן שהם משתמשים שלא בפניהם. הגע עצמה אם אדם הולך לבית המוצנע לעשות צרכיו בבית שדרים בו הבעלים יקפידו הבעלים ולא יקפידו אם יעשה צרכיו בבית שהשאלו לו הבעלים והם אינם דרים עמו והיקש על זה פתתי בי"ל הג' וז"ל אבל בכל הגי' דמתניתן המחזיק משתמש במאי שדר בו או שמשמש בו בעל החצר עצמו וכגון דא לא מהני טענות משתמש הייתי עמה בחצר כו' וכ"ש שהיה לו למחות לא מיראתו שהמחזיק יטעון שקנה ממנו החצר אלא מצד התשמיש בעצמו דרך דרך של בני אדם להקפיד על איש נכרי שפא להשתמש בתשמשים פאלו במה שהם משתמשים הרי מבואר מפו' בדברי דלא היה לו לירא שהמחזיק יטעון שקנה ממנו החצר דונדאי מצד חשש טענת קני' לא היה לו למחות דכיון שהבעלים דרים או משתמשים עמו בחצר לא יוכל לטעון שקנה החצר ממנו אלא שהיה לו למחות מצד התשמיש של קפידא וכדי שלא יקשה עלי מהאי עובדא נהי דלא חש למחות על המחזיק בבית החיצון דלא היה ירא שיעטון שקנה הבית פינו שיש לו דרך עליו עפ"י דרכו הי' לו למחות מצד התשמיש עצמו כי בלי ספק משתמש בבית החיצון בתשמשים של קפידא וע"ז פתתי דאין מקפידין על תשמשים של קפידא שמשמשין שלא בפניהם נמצא דבהוא עובדא לא היו אלו הבעלים למחות לו מיראתם שהמחזיק יטעון שקנה הבית החיצון פינו שהיה לבעלים דרך עליו וכ"ש שלא היה לו לירא שיעטון המחזיק שקנה הבית החיצון אם דרים הבעלים עמו אלא שאם הם דרים עמו הי' להם למחות מצד התשמישי' של קפידא דעבידא אינשי להקפיד עליהו ומדלא מוחו תוך ג' שנים הוי חזקת המחזיק חזקה מעליותא לענן חזקת התשמישין בונדאי לא נשתמשו בהן בלי רשות הבעלים וקרוב אני לומר כי בהאי עובדא שהמחזיק בבית החיצון החזיק בו דרך דירה לא שייך לטעון חזקת תשמישו דלא שייך חזקת תשמישין של קפידא אלא בחצר וכדומה לו שאין מחזיק בו דרך דירה וזה יותר מחנור בעיני ואיך שיהיה פנונתי בראשונה מבוארת בעצמה ויבין אותה כל מי שיש לו מוח בקדקדו אלא שפמזומה שהאיש הזה אהבת הנציות או אהבת התועלות מסמים את עיניו ולא היה ראובן רא"ה לאותו מעשה כו': חסר פאן מעט סימן לט חדשים מקרוב פאו והתפשטו בארצינו לאסור האתרוגים.

שקורין גא"רצי באמרם שהם מורכבין מלימון ולא חזינן רבנים קשישאי דעבדי הכי ושאלתי את פי חכמים שבדורינו מה ראו על פכה ומאין הגיעו להם לאסור ולא פירשו אחד מהם ואין מגיד לי ודבר זה אינו מפורש בתלמוד בבלי וירושלמי ולא משתמיט א' מן הפוסקים המורים המפורסמים הראשונים והאחרונים להזכירו אמרתי בלבי אם איתא שהיה צד פקפוק ונדנדוד איסור איך לא שם אל לבו א' מן המורים לפרש האיסור כמו

שפירשו והאריכו בערלה ובשביעית וכדומה להם אמרתי ונדאי דקחא דהתיירא עדיף ושמתי אל לבי לעיין בדברי חכמי התלמוד ומפרשים וראיתי לרש"י ז"ל שפכת בפר' משוח מלחמה מרפיב שנוקב באילן ונוטל מן הרף שבענפי האילן ותוחב לתוכו ועושה ענף בתוך הנקב ונושא ממין אותו האילן שנוטל ממנו לפ"ז אתרוג המורכב בלימון נושא מין אתרוג ואין חשש איסור וצ"ע הא דאמרין בירושלמי בפרק קמא דכלאים אין מרפיבים זתים ברכב של תמרה מפני שהוא אילן באילן ר' יודין בעי ולית הדא פליג על ר' לוי אשתה פגפון פוריה בירכתי ביתה בניה פשתילי זתים סביב לשולחניה מה זתים אין בהן הרפכה אף בניה לא יהיה בהם פסולות הא מפלל שיש בהן פסולות שנייא היא הקא שהיא עתיד למתקה.

ע"כ הירושלמי משמע שאר אילנות שהרפיבו משתנים פירותיהם ע"י ההרכבה ואפשר דשאני זתים שאמר שהוא עתיד למתקה ואינו משתנה כלום משא"כ בשאר אילנות שמקבלין מן המורכב וטעמו עומד בו ואם נוטל ממנו יחזור יוצא ממנו מין אחר והכי תני שם גוי שהרפיב אגוז על פרסוק אע"פ שישראל אין רשאי לעשות פן נוטל ממנו יחזור והולך ונוטע במקום אחר.

מה נפיק מנהון קדרים פרסקין דהני כעין ממזר משא"כ בזיתים ומורכח הוא לתריץ פן דאל"כ תקשי ירושלמי דידי' אדידי': והנה אתרוג זה אע"פ שהוא מורכב בלימון ומקבל קצת טעם מלימון מפל מקום נושא אתרוג ויש לו צורת אתרוג ודר באילן משנה לשנה ואין מכחיש בזה: והתורה אמרה פרי עץ הדר הדר באילן משנה לשנה ולא ידעינן שהוא אתרוג אלא ממה שהוא דר משנה לשנה באילן ואין שום פרי אחר עושה פן וכן פ' בפ' לולב הגזול אהא דקאמר הגמ' ואלא לר"י הא דכתב הדר הדר משנה לשנה באילן ופיר"ש מהקא שמעינן דאתרוג אמר קרא דאין פרי אחר עושה פן ע"כ פיר"ש ז"ל וכן פירש"י בחומש: והנה אתרוג זה בטעמו ובריחו ודר משנה לשנה באילן ואין להסתפק באלו גארצין המובאים לארצות אלו שיוצא בהן ומברכין עליהו דאלו היו מין אחר לא היה דר משנה לשנה באילן דכלל גדול אמרו הדר באילן משנה לשנה אתרוג הוא ולא מין אחר ועוד יש לדקדק מגמרא להביא ראיה לדברי תניא לא מצא אתרוג לא יביא פריש ולא רימון ולא דבר אחר מדנקט פריש ורימון ולא אמר ולא יביא אפי' מורכב ש"מ דיצא במורכב והכי דייקי תוספות מדנקט פריש ורימון ולא נקט פסול משמע אם לא מצא אתרוג פשר מברך בפסול אע"פ שיפכתו התו' דיש לדחות ופ' הרא"ש דנקט פריש ורימון לרבות' אעפ"י שהוא הדר ושלם להכי לא נקט פסול עכ"ל א"כ כ"ש ה"ל למנקט מורכב שהוא הדר ושלם ודר באילן משנה לשנה והני רבנותא טפי מפריש ורימון אלא ונדאי אי לא נמצא אתרוג פשר יוצא במורכב ומברך ועוד דפריה בגמרא לא יביא פריש ורימון פשיטא ואי מורכב בכלל דבר אחר מאי פריה פשיטא טובא אתא לאשמיענן דאפילו הוא הדר ושלם ודר באילן משנה לשנה אפ"ה לא יביא דעדיין לא מסיק המקשין דנפיק חורבא מניה.

אבל אפריש ורימון פריה שפיר דאע"פ שהוא הדר ושלם מ"מ דבר אחר הוא ואינו אתרוג מפלל דמורכב פשר ומברך עליו: אחר זה בא לידי תשובה מועתקת מתשו' החכם השלם הגאון מוהר"ר משה אלשיך והפריז מאוד באריכות דברים להפליג באיסור

המורכב חבילות חבילות להחזיק בדבר והרחיב בדברים שאינם נוגעין אל הפנונה: לכן אמרתי להשיב על דבריו הנראה בעיני: תחלת דבריו וראשית מאמריו פתב ואם הרפיב יחור של לימון באילן אתרוג לא קא מיבעי' דהא יחור ההוא אינו מוציא אלא לימון בדברי הגנני וכמ"ש רש"י ז"ל בפ' משוח מלחמה פי קא מבעי' הוא איפכא.

שהרפיב יחור של אתרוג בלימון שמוציא היחור ההוא נוגמת אתרוג ואין הפרש אלא שהמין בתוכו מרובה משא"כ באתרוג והקליפה שעליו עבה מאוד וכו' ובסוף דבריו אתרוג בטילה, לגבי לימון ונהנה פולא לימון והביא ראיה לדבריו ומעתה הרואה דבריו יתמיהו אם צדקו יחדיו דברי רש"י ז"ל והגננים בדברי הראשונים באשר אתו האמת מפלל דליפא אחרונים ואם אמת דברי האחרונים שהאתרוג בטל בלימון והוי פולא לימון לא צדקו דברי הראשונים וסברתו סתרי אהדדי וא"צ ביאור לזה אם נאמר שלא נושא הענף רק מאותו מין של הענף לענן מה יהיה האתרוג בטלה לגבי לימון וא"ת הענף בטל לגבי העיקר.

א"כ למה אמר לא קמבעי' יחור של לימון באתרוג שהוא פסול ואין יוצא בזה המין הא בטלה לגבי העיקר ולהרחיב עוד הדבור הביא דברי הר"ן במסכת ר"ה ע"ה ה' דתניא ה"ה א' הנוטע וא' המרפיב וא' המבריף חייב בערלה ואלו בספרי תניא ונטעתם פרט למבריף ומרפיב לא קשיא דהאי במרפיב באילן הנטוע למאכל ומש"ה לא נהגי ערלה בהרפיה דקיי"ל ילדה שסבכה בזקנה בטל כדאי' בפ' משוח מלחמה אפי' ילדה ביילדה גמי לכי מטי' ג' לילדה ראשונה שני' גמי שרי' וה"נ מוכח ה"ה והא דהכא בשנטע הראשונה לסייג ולקורות לפי שאין בראשונה ערלה פלל אין זו בטלה פלל לגבה וכן פירש"י ז"ל פדעת הר"ן הרי בפירוש שנתבטל היחור לגבי האילן והיא גמרא ערוכה וכן ר' שמשון בפי' המשנה פתב פן וא"כ ה"נ בטל הענף האתרוג לגבי לימון וכאלו פולו לימון והתור' אמר' אתרוג וליפא עכ"ל החכם ה"ל.

ואתפלא בזה החכם מי לא ידע בכל אלה שילדה בטל לגבי זקנה מה שנא' בהדיא בתלמוד בפ' משוח מלחמה ומה לו לר"ן ולרש"י ולר"ש אם לא להרחיב הדבור אבל לא באשר עלה לפניו.

פי' לפ"ד בטל טעם של אתרוג בלימון ובטעם תליא מלתא ואין טעמו מוטעם: והוא טעם לפגם פי' מה שנאמר בגמרא בטלה היינו משום שהזקנה היא עיקר והילדה בטל' לגבה פהא דאמרינו בירושלמי פ' איזהו עריס מה בין אילן סרק מה בין אילן מאכל אדם מבטל אילן סרק על גפנו ואין אדם מבטל אילן מאכל על גפנו והפל במחשבה תליא מלתא וכן אם נטע קמייקתא לסייג ולקורות אע"פ דילדה בזקנה בטלה כה"ג לא בטלה משום דאי ממליף עלה בת מיהדר היא וכן פירש"י ז"ל בפ' משוח מלחמה אפילו ליחור של זקנה מפניו שנתלשו והרפיבו ילדה קרינו ובטלה לגבי זקנה ועוד דמקשין תוס' במנחות פ"ק ר' ישמעאל למה נקיט ילדה דכף שוים יחור.

של זקנה שסבכה בזקנה פי' דה"ל למנקט סתם יחור שסבכה בזקנה בטל ותירצו דלא הוי ידענו לענן מה בטל. אם לא היה מפרש בהדיא לענן ערלה אבל השתא דנקיט ילדה מוכח מלתא דלענן ערלה קאמר עכ"ל התוספות והשתא אי פדעת החכם שהטעם

בטל למה לא הוי ידעינו לענין מה בטל שפיתבו התו' לכל דבר הוא בטל שהרי הטעם בטל בזקנה ואף שלא הזכיר ילדה אלא ודאי בטלה שאמרו לא לענין טעם קאמרו.

אלא אמרו הטפל בטל לגבי העיקר דביתר עיקר אזלינו. והשתא לא הוי ידעינו אי לענין ערלה בטל אי לא כ' בהדיא ילדה בזקנה ולא סתם יחור והכי מפניש בכמה דוכתא בפרק ר' ישמעאל גבי ששתלו בכר' ובגדרים פרק הנודר לגבי עיקר בטל ואין להאריה בדבר פשוט.

ומה שכתב והתורה אמרה אחרוג וליפא לא ידעינו היכן כתב בתורה אחרוג רק פרי עץ הדר ומין זה הדר הוא ודר משנה לשנה באילן וכמ"ש למעלה וכתב עוד זה החכם איברא דהרמב"ם ז"ל כתב בפ"ה המשנה וז"ל והרפכה שזכר בספרי שאין חייבת בערלה היא אותה שהמשיל בה והוא שיבריה האילן ועיקרו קנים עומד בארץ לא נעקר או ימתח ענף מאילן זה ניטע קצתו באילן אחרת ועיקרו קנים באילן הראשון אבל אם פסק הענף והרפיבו באילן או הטמינו בארץ הרי זה חייב בערלה וזהו הרפכה והברכה הם שרמז להם באומר א' הנוטע וא' המבריך וא' המרפיב ואתה שמור אלו העיקרים ולא תשבש בהם שהם זה הפך זה פשתראה לשם שנוטע ומבריך ומרפיב חייבים בערלה ובספרי ביאר פי המבריך והמרפיב אינם חייבי בערלה והו' שני מיני הרפכו' כמו שביארתי לה עכ"ל הרמב"ם וכתב החכם דלי' לי' דמרפיב יחור שנקסק מאילן אחר שעבר עליו שני הערלה דבטל לגבי האילן דהיינו ילדה בזקנ' הלכך א"ל דבגדון דידן נמי לא אמרינו דבטל יחור האחרוג לגבי אילן הלימון ובמלתי קאי והוי אחרוג א"נ אפשר דאע"ג דלא בטל מ"מ הא מיהא שני מעורבי' הם והתורה לא חייבה אלא במין אחד וכיון דאיפא למימר הכי וא"ל הכי ליכ' למילף מני' פלל אבל לא היא דא"כ תיקשי מני' להרמב"ם ז"ל האם נעלמה ממנו סוגיית פר' משוח מלחמה דילדה שספכה בזקנה דהיינו שהרפיכה בה כפי' רש"י ז"ל פטורה מן הערלה משום דבטלה לה לגבי זקנה.

שעברו עלי' שני הערלה ומאי שמסיק בגמ' דהא והא בילדה שהרפיכה בילדה. והא באילן הנטוע לסיגי ולקורות והא באילן הנטוע לפירות דהיינו בנטוע לפירות בטל היחור לגבי האילן לגמרי והיא אפשר שיסבור הרמב"ם ז"ל היפך הגמ' ועוד שהרי הרמב"ם ז"ל עצמו כתב וז"ל ילדה שספכה בזקנה והיה פירות בילדה אפי' הוסיפו מאתי' הרי אלו פירות של ילדה אסורים שאין גידול ההיתר מעלין את האיסור ע"כ.

הרי כפי' שעל שהרפיכוהו בפירות שגדלו כבר באיסור אינו בטלין הא אם הרפיכו בלא פירות או שיצאו בו פירות מחדש אח"כ. שאותן הפירות החדשים אין בהם משום ערלה דבטלו בזקנה כמו שדייק בלשונו שאמר הרי אלו הפירות אסורים שממעט אחרים.

ועוד יש להקשות על הרמב"ם ז"ל פי הנה החילוק שבין המתניתן דמסכ' ערלה ומסכ' ר"ה דמשמע ערלה נוהגת בהרפכה ובין מתניתן דספרי. דתנן' ונטעתם פרט למבריך ולמרפיב דכתב הרמב"ם דמאי דתנן' בספרי היינו פשלא חתף הענף מהאילן ומתניתן דערלה היינו פשחתו אותו והרפיכו באחר קשה וכי פעורה זו סוגיין דפרק משוח מלחמה דמחלק בין ענף שהרפיב בזקנה הנטוע למאכל לאילן שהרפיב בילדה או באילן הנטוע לסיגי ולקורות שהוא החילוק עצמו שכ' הר"ן ז"ל משמ' דגמ' ואנה עזב חילוק הגמ' ותפס חילוק מראשו ואמר שאל ישתבש איש.

לבלתי חלק בין שתי הבקיאיות אלו כחילוק שחילק הוא דלמא אינו חילק דא"כ למה לא נאמר בגמ' עכ"ל החכם והאריף מאוד לפלפל מקצת להעמיד דבריו ומקצת יוצאים חוץ לכוונה שאנו צריכים למה שאנו עומדים בו ותמה אני מן החכם הזה אשר ידוע ומפורסם חכמתו איה אחזו בולמס התאנה למשנה דברי הרמב"ם על פי דרכו להשלים פנונתו ולא שלח ידו לטעום בקנה למטה ממנו בגמרא ויאירו עיניו במה שהקשה על התלמוד בפ' משוח מלחמה ולוקמ' בכרם של שני שותפי' דהאי הדר אדידיה ודאי הדר אדידי' פי' רש"י ל"ל לאהדורי אשנויי דחיקא בנוטע לסניג ולקורות לוקמ' בנוטע לאכילה ע"כ הרי בהדי' דשנויי' דחיקא היא ומהדר התלמוד לשנות בדרך אחרת ולמה צעק זה החכם ועל מה צעק להרחיב הדבור על הרמב"ם ז"ל לומר וכי פעורה לפניו של משוח מלחמה או נעלמו' ממנו סוגיית התלמוד ודאי לא נעלמה ממנו הסוגיא אף פעורה לפניו שנוי' דחיקא לחלק בין אילו מאכל לאילן שאינו מאכל דניח' ליה אוקמ' פולה בנוטע למאכל כמו שהקשה התלמוד לכן משני הא בשנפסק הא בשלא נפסק וכן פירשו המפרשים ובבבלי תוספ' פ"ק דר"ה פאשר נדבר עוד בזה.

אם עלה לפניו להקשות על הרמב"ם איפכא ה"ל להקשות למה לא חלקו במשוח מלחמה הא בשנפסק הא בשלא נפסק וכולה היתר כמו שחלקו המפרשים אף מה שנתראה לי בזה דנדאי אי אפשר בחזרין מעורכי מלחמה לחלק הא בשנפסק הא בשלא נפסק דאל"כ צריף לאוקמי מתני' בשלא נפסק ובריית' בשהפסיק וזה א"א דאי ברייתא בשלא הפסיק מן הרוב לא הו' לי' למעוט מלא חללו אלא מנטע כדמעטינו גבי ערלה ונטע' פרט למבריה ולמרפיב ועוד דלא נפסקה שאין בה משום ערלה מפשטי' דקרא מימעט אפילו לא כתב ולא חללו אלא ולא חלל הא ממנועט מפשטי' דקרא דמשמע דבכרם דאית בי' משום ערלה משמע קרא מש"ה מוקמינו לתרנוייהו בין ברייתא ובין מתניתן בשנפסק'.

ואית בהו משום ערלה והוי גמי בכלל נטע אלא ברייתא מיירי בהרפכת איסור וממעטי מולא חללו מדלא פתיב ולא חלל כדמעטינו גזלן גבי בית מדכתיב ולא חנכו ולא פתיב ולא חנה כפי' רש"י ז"ל וכן פי' הריב"ש בתשובה כמו שפירשתי והא דמוקי הר"ן בערלה הא דתניא אחד הנוטע וא' המבריה וא' המרפיב חייב בערלה ותניא בספרי ונטעם פרט למבריה ולמרפיב ומוקי לה באילן הנוטע למאכל מש"ה פטור והא דתניא חייב פשנטעה ראשונה לסניג ולקורות אע"פ דשנוייא דחיקא היא לא ניחא לי' לאוקמי פולה במאכל הא בשנפסק הא בשלא נפסק משום דמוקי רב דינא ברייתא כר' אליעזר בן יעקב דסבר דבעי נטיעה ממש ולא הברכה והרפכה אפילו בשנפסקה וכן בערלה כיון דכתיב ונטעם נטיעה ממש בעינן אפילו בנפסקה וכ"כ הרמ"ב ז"ל דלראב"י פל הברכה והרפכה אפילו בנפסקה לא נהגו ערלה ופסק הרמ"ב כמותו דכל המקיל בארץ הלכה כמותו בח"ל וכן דעת הרא"ש והביאו הטור לכן חילק הר"ן אפילו בערלה בין עץ מאכל ובין לסניג ולקורות אע"פ דשנוייא דחיקא היא והרמב"ם סבר שנויא דחיקא לא משנינו ואין דעתו כדעת הרמ"ב ז"ל כראב"י היכי ממעט מולא חללו הא מלישנא דנטע נפקי ועוד לראב"י לכתוב ולא חלל חללו למה לי והר"ן והרמ"ב ז"ל סברי אע"ג דאית לר"א פרום

כַּמְשָׁמְעוּ לֹא הָיוּ אֲמָרֵינוּ נִטַע כַּמְשָׁמְעוּ אִי לֹא דִגְלִי לֵן מְעוּטָא דְחַלְלוּ דְנִטַע דְוָקָא ה"ה מ"מ שְׁעוּמָד שָׁם ל' נְטִיעוּ יִלְפִינוּ מִהֶכָּא וְזֶה נִרְאֶה לְהַרְמָב"ם דְּחֻק וְהַנְמָשְׁכִים אַחֲרֵי וְסָבְרֵי דְוָקָא לְעֵנֵי חֲזָרָה הוּא דְאִית לֵיה מְשׁוּם דְכְתִיב חַלְלוּ אֲבָל גְּבִי עָרְלָה דְלֹא פְתִיב מִיְעוּטָא וְנִטְעַתֶם לֹא דְוָקָא זֶהוּ חִילּוּק סְבָרְתֶם אִישׁ לְפִי סְבָרְתוּ דַעְתוּ וְדִבְרֵיהֶם עָלוּ יָפֶה אִישׁ לְפִי סְבָרְתוּ וְנִכּוֹן הוּא לְפַע"ד: וְעַתָּה יוֹבֵן דַעַת הַתּוֹסְפוֹת פ"ק דר"ה אֲשֶׁר זֶה הֶחָכֶם דְּחָק א"ע לְהַבִּינֵם וְעַפ"י דְרַכִּינוּ הֵם מוֹבְנִים וְנִגְלִים יָפֶה וְז"ל הַתּוֹס' מִרְפִּיב הוּא שְׁמֵרְפִיב אֵילָן בְּחִבְרֹו וּמִשְׁמַע דְּמַבְרִיף וּמִרְפִּיב חֲזִיבִים בְּעָרְלָה וְקִשְׂיָא דְבַפ"ק דְּעָרְלָה מִשְׁמַע דְּהַרְפָּבָה פְּטוּר מִעָרְלָה וְתַנְיָא בַת"כ וְנִטְעַתֶם פְּרִט לְמַבְרִיף וּמִרְפִּיב וְכו' וי"ל דְּהֶתֶם כְּשֶׁנִּפְסְקָה מְאֻבֵּיהָ כְּדַמּוּכַח פ"ק דְּעָרְלָה וְצָרִיף לְדַקְדָּק אִי שְׁיִיף לְשִׁנּוּי הֶכִי בַפ' מְשׁוּחַ מְלַחְמָה גְּבִי חוּזַר מְעוֹרְכֵי מְלַחְמָה מְשׁוּם מַבְרִיף וּמִשְׁנֵי כָּאן בְּהַרְפָּבָת הֵיטֵר כָּאן בְּהַרְפָּבָת אִיסוּר עַכ"ל הַתּוֹס' וְהָאֲרִיף זֶה הֶחָכֶם לְמָה הִבִּיאוּ הַתּוֹס' מֵאִי דְמִשְׁנֵי הֶתֶם וּשְׂאָר דְּקִדּוּקִים וְעַל פִּי דְרַכִּינוּ אֲשֶׁר כְּתִבְתִּי חִילּוּקֵי סְבָרוֹת בֵּין הָר"ן וְהַרמ"ב וּבֵין הַרמ"ב וּבֵין הַרמ"ב"ם מוֹבְנִים דְּבָרֵי הַתּוֹס' בְּעֶצְמָם כִּי הֵם מְסוּפְקִים בְּסְבָרוֹת אֵלוּ שְׁבִין הָר"ן וְהַרמ"ב"ן וּבֵין הַרמ"ב"ם.

אִי סְבָרוֹת הַרמ"ב"ם שְׁיִיף לְשִׁנּוֹת הֶכִי בַפ' מְשׁוּחַ מְלַחְמָה וְאִי סְבָרַת הָר"ן אֵינוּ שְׁיִיף לְשִׁנּוּיָא בַפ' מְשׁוּחַ מְלַחְמָה וְאֵין לְהָאֲרִיף בְּזֶה. וְכַתֵּב עוֹד הֶחָכֶם יֵשׁ לְדַקְדָּק מֵה שְׁפַתְב הַרמ"ב"ם וי"ל בְּהַלְכוֹת מְלָכִים גְּבִי חוּזַר מְעוֹרְכֵי מְלַחְמָה וְז"ל א' הַנּוֹטַע וְאֶחָד הַמַּבְרִיף וְא' הַמְרַפֵּיב זְמַנָּה בְּחִבְרָתָהּ שֶׁהִיא חֲזִיבָת בְּעָרְלָה עַד כָּאן וְרֵאזִי לְדַקְדָּק כִּי בַּגְּמָרָא לֹא אֲמָרוּ אֵלָא לְעוֹלָם יְלֵדָה בְּזַמְנָהּ וְכַגּוֹן דְּנוֹטַע לְהָךְ קַמְיִיתָא לְסִיג וּלְקוֹרוֹת עַכ"ל הֶחָכֶם הַגָּ'ל.

וּבְאַמַּת דְּקִדּוּק יָפֶה הוּא וְזֶה הֶחָכֶם דְּחֻק אֶת עֲצָמוּ מְאוֹד לְהַעֲמִיד דְּבָרֵי הַרמ"ב"ם וי"ל וְאֵינָם עוֹלִים לְפִי סוּגְיִית הַתְּלִמוּד גַּם הַנּוֹסַח בְּסִפְרֵי מִיִּימוֹנֵי שְׁבִינְדִינוּ אֵינוּ כְּמוֹ שְׁפַתְב הֶחָכֶם ה"ל וְלֹא כְּתוּב לְפָנֵינוּ רַק אֶחָד הַנּוֹטַע וְא' הַמַּבְרִיף וְא' הַמְרַפֵּיב הַבְּרָכָה וְהַרְפָּבָה הִיא חֲזִיבָת וְהִנֵּה הָרַב ב"י וי"ל בְּכֶסֶף מְשֻׁנָּה הִנֵּה מְחֻזֵּק לְבַקֵּשׁ צְדָדִים לְהַעֲמִיד הַרמ"ב"ם עַל פִּי הַגְּמָרָא וְאָמַר דְּמַתְרֵץ בַּגְּמָרָא כָּאן בְּהַרְפָּבָת אִיסוּר כָּאן בְּהַרְפָּבָת הֵיטֵר רְצָה בְּזֶה מְתַנִּימַן דְּחוּזַר בְּהַרְפָּבָת אִיסוּר וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְפִי שְׁקִלֵי וְטָרִיא שָׁם לְמֵאִי דְּמִקְשָׁה הַרְפָּבָת הֵיטֵר הִיכִי דְמִי כו' וְהַמְעַיֵין יִרְאֶה בְּעֵין שְׁהוּא הִיפּוּף אֲבָל לְפִי דְּבָרֵי אֲשֶׁר כְּתִבְתִּי לְמַעְלָה.

הָא דְּאוּקְמָא כָּאן לְהָךְ קַמְיִיתָא בְּנוֹטַע לְסִיג וּלְקוֹרוֹת לְהַרמ"ב"ם שְׁנוּיָא דְּחִיקָא הִיא תְּפִס הַרמ"ב"ם תְּיָרוּץ רַב נִחְמָן כְּאֲשֶׁר אָמַר שָׁם בְּמַבְרִיף אֵילָן סָרַק כְּלוּ מְתַנִּימַן דְּחוּזַר וְדָאִי תַנָּא הִיא דְּאָמַר מוֹתֵר וּבְרִייתָא בְּהַרְפָּבָת אִיסוּר כַּמְשָׁמְעוֹת הַגְּמ' וְכְמוֹ שְׁפִי רש"י וי"ל וְהַשְׁתָּא עָלוּ דְּבָרֵי הַרמ"ב"ם יָפֶה עַל פִּי הַגְּמָרָא: וְכַתֵּב עוֹד זֶה הֶחָכֶם שְׁאָפִל לֹא הִנֵּה הִיחֹור הֵהוּא מְתַבְטֵל בְּלִימוֹן אֵלָא שְׁהִיו כַּב' מִינִים מְעוֹרְבִין בְּשִׁנּוּי אֶתְרוּג וְלִימוֹן לֹא יֵצֵא הָא לְמָה זֶה דוּמָה לְמִי שְׁחֻצִיו עָבַד וְחֻצִיו בֵּן חוּרִין שְׁתִּיקָנוּ שְׁאֵינוּ מוֹצִיא אֶת בֵּן חוּרִין.

דְּלֹא אֶתָּא צַד עֲבָדוֹת שְׁבִי וּמוֹצִיא בֵּן חוּרִין ה"נ דְּכָל שְׁכָן הוּא דְּגוּף הָאֶתְרוּג שְׁיִוְצָאִין בּוּ מְעוֹרְב עִם לִימוֹן דְּלֹא אֶתָּא צַד לִימוֹן שְׁבִי וּמוֹצִיא אֶת הַחֲזִיב בְּאֶתְרוּג וְאֵע"ג דְּקִי"ל כו'

עכ"ל הַחֲכָם. וְאֲנִי אוֹמֵר אִף כִּי יִהְיֶה לְזֶה הַחֲכָם סִבְרָתוֹ דַּל' בְּטֵלָה בַּגֹּמ' בְּטֵל בְּטַעַם הוּא
אֵין זֶה דוֹמָה אֶלָּא לְמֵאֵי דְאֲמַרִּינָן בְּחֻלְיֵין בִּפְר' אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ.

דְּאֲמַר ר' יְהוּדָא כֹּל הַנּוֹלָדִין מִן הַסּוֹס אַע"פ שְׁאֲבִיָּהּן חֲמוֹר וְקֶאֱמַר בַּגֹּמ' הֵיכִי דְמִי אֵי לִימָא
דְּאֲבוּיָה דְהָאֵי חֲמוֹר וְאֲבוּיָה דְהָאֵי חֲמוֹר צְרִיכָא לְמִימַר כּו' מֵהוּ דְחִימָא דְאֵתִי צַד סוֹס
וּמְשַׁתְּמֵשׁ בְּצַד חֲמוֹר וְצַד חֲמוֹר מְשַׁתְּמֵשׁ בְּצַד סוֹס קַמ"ל וּפִי' רִש"י וְאֵין מְזַפְרִין כְּאֵין
צְדָדִים דְהָא מְבַלְבֵּל זְרַעָא וּמֵינָא בְּאֲנָפָא נִפְשָׁא הוּא דְמַקְרִי.

וְהוּא מִין בִּפ"ע מַעֲיִן סוֹס ה"נ דְזַרְעֵי' לִימּוֹן וְאֶתְרוּג מְעוֹרְבִים לְפִי סִבְרָתוֹ וְהוּא מִין אֶתְרוּג
דְיֵישׁ לוֹ צוּרַת אֶתְרוּג וְאֶתְרוּג הוּא וְלֹא לִימּוֹן וְזֶהוּ לְפִי סִבְרָתוֹ אֶבֶל מ"ש לְשׁוֹן בְּטֵלָה בַּגֹּמ'
לֹא שְׁהַטְעַם בְּטֵל אֶלָּא בְּטֵלָה לְגַבֵּי עֵיקָר לְעֵנֵן עֲרָלָה לֹא צְרִיכִין לְכֹל.

וְעוֹד לְפִי סִבְרָתוֹ מִי הֵגִיד לוֹ לְהַשְׁוֹת הַמַּחְלֻקָּת וְלוֹמַר הַטַּעַם אֶתְרוּג וְלִימּוֹן שְׁנֵה בְשֵׁנָה
חֻלְק כְּחֻלְק אֶדְרַבָּא נְאָמַר מֵאַחַר שְׁהִיחֹר אֶתְרוּג וְנוֹשָׂא מֵאוֹתוֹ מִין וְהָיִי אֶתְרוּג אִיפָּא
לְמִימַר הַטַּעַם שֶׁל אֶתְרוּג עֵיקָר וְטַעַם שֶׁל עֵיקָר נִתְבַּטַּל.

וְכַתֵּב עוֹד הַחֲכָם וְעוֹד דָּאֵם חֲסַר כֹּל שֶׁהוּא קִי"ל דְפָסוּל בְּיוֹם רֵאשׁוֹן וְהָאֵי מְוַרְכָּב חֲצִי
שֶׁל לִימּוֹן הָרִי הוּא כְּחֲסַר מִן הָאֶתְרוּג עכ"ל. תְּמָה מַזֶּה הַחֲכָם הָרִי מְדַמֵּין בַּגֹּמ' אֶתְרוּג
לְטַרְפוֹת וּבְטַרְפוֹת חֲסַר שְׁאִינּוֹ נִיכָר כְּפֶשֶׁר כַּמ"ש תּוֹסֶפֶת וְכ"כ הַטּוֹר וְבַה"ג וּבִתְשׁוּ' ת"ה
וְתֵמָה עוֹד מַזֶּה הַחֲכָם אֲשֶׁר בָּא לְהַרְאוֹת חֻקָּתוֹ וּבְקִיָּאתוֹ בְּאַרְיֵכַת הַפְּלִפּוּל וְלֹא שֶׁת לְבוֹ
לְמֵאֵי דְאֲמַרִּינָן בְּכִלְאִים וְקִדְשִׁים וְשָׁאֵר מְקוֹמוֹת אֵי לֹא הָיִי כ' בּוֹ מַעוּט דְשָׂה אִם מְבַנֵּן
אָב אוֹ שָׂה לְגַזִּירָה שְׁנֵה לֹא הָיִי מְמַעֲטִינּוּ כִלְאִים וְזֶה מְפֹרֵשׁ בְּכַמָּה דְנִכְתִּין בְּב"ק בִּפ'
מְרוּבָּה וּבִפ' אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ אַע"פ שְׁשִׁנֵּי מֵינִים מְעוֹרְבִין הֵם.

וְאִיךְ בְּאֵנּוֹ לְמַעַט כִּלְאִים בְּאֶתְרוּג בְּלִי שׁוּם מְיַעוּט בְּתוֹרָה וְהָבּוֹ דְלֹא לוֹסִיף אֲשֶׁר אֵינּוֹ
מְפֹרֵשׁ בַּגֹּמ' וְכ"ש בְּתוֹף הַמְשָׁנָה לְהַבִּיא בְּתוֹף שָׁאֵר פְּסוּלֵי' בִּפ' לוֹלֵב הַגְּזוּל וְלֹא שֵׁם עַל
לְבוֹ א' מִן הַתְּנָאִים אוֹ אֲמוּרָאִים לְהַנְפִיר א' מֵהֵם וְהַתְּלִמוּד מֵאַרְיֵךְ בְּקִדְשִׁים וּבְמַעֲשֵׂר
וּבְכוֹר וְאוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ וְלִפְטַר חֲמוֹר וּלְכוּלֵן צְרִיכִין בְּנֵין אָב אוֹ גְזִירָה שְׁנֵה.

מִכֹּל הַלֵּין נֵרָא' דְאֶתְרוּג שְׁקוֹרִין גְּרֵאצִּי"ן כְּפֶשֶׁר וּמְכַרְךָ אִם לֹא נִמְצָא אֶתְרוּג נָאָה וְכ"ש
הַגְּרֵאצִּי"ן הַמְּוִבָּאִין בְּאַרְצוֹת אֱלֹו. וְהַמְּבִיאִין אוֹמְרִים שְׁאִינָם מְוַרְכָּבִים אִף הֵם מִן
שְׁהַקְדִּימוֹ לְבַשֵּׁל אִף עַל פִּי שְׁאִינּוֹ רֵאוּי לְהֵאֱמִין לְדַבְרֵיהֶם סְפָקָא הוּא וְיוֹצֵאִין בּוֹ.

כֹּל הַנֵּ"ל כְּתִבְתִּי לְהַלְכָה וּלְמַעֲשֵׂה הַנִּרְאָה בְּעֵינֵי הָלֵא פֶה דְבָרֵי הַצָּעִיר אֶהְרֵן אָבָא הַלּוּי.
סִימָן מ' תְּשׁוּבָה מִן הַגָּאוֹן הַגְּדוֹל בְּעַל תּוֹסֶפֶת י"ט ע"ד הַשְּׁאֵלָה גְדוֹן הַנִּרְצָח שְׁנִמְצָא וּקְצַת
הַעִזָּדוֹ וְהַפִּירוֹ סִימָנִים בְּבִגְדָיו וּקְצַת עֲדִים אֲמָרוּ שְׁאֵר סִימָנִים כְּמוֹ שְׁמִבְנוֹרָא בְּכַתְבֵי גְבוּיֹת
הַעֲדוּיֹת בְּאַרְוֶה לֹא רְצִינִי לְהַעֲתִיקֶם מִחֲמַת אֲרִיכְתָם: וְזֶהוּ לְשׁוֹן הַגָּאוֹן הַנֵּ"ל בְּתְשׁוּבָה
שְׁהַשִּׁיב עַפ"י מֵהַ שְׁנִזְנַפְר בְּעֲדוּיֹת ה"ל שְׁהַפִּירוֹ מִכַּח בְּגִדֵי הַנִּהְרָג שֶׁהוּא כַּמ' יַעֲקֹב בַּר צְבִי
כִּץ ה"ל ע"ז אֲנִי סוֹמֵךְ לְהַתִּיר אֶשְׁתּוֹ שְׁתַּנְשָׂא לְאַחַר כְּפֶשֶׁר פְּסַק הַגָּאוֹן מוֹה' לִיוּוֵא מְפָרָאג
ז"ל בְּתְשׁוּבָה אֲרוּכָה שְׁנִזְנַפְסָה בְּפָרָאג נְמַצָּאת פֶּה אֶתְנוּ אֶבֶל שְׁאֵר כֹּל הַסִּימָנִים אֵינָם
כְּלוּם מִכֹּל מֵהַ שְׁהַזְנַפְר בְּעֲדוּיֹת הַנֵּ"ל וְאִף שְׁהַאֲחַרוּנִים פְּסַקוּ שְׁסִימָנֵי בְּגָדִים לֹא כְּלוּם
הוּא: עַל הַגָּאוֹן רַבִּינוֹ הַנֵּ"ז אֲנִי סוֹמֵךְ.

כי ראיותיו נכונים מאוד והתשובה ארוכה מלהעתיקה פה. ולכשיספיקו עוד שני ראשי
ישיבות המוחזקים בהוראה פמה שנים ואראה חזיקתם תהי מותרת לכל גבר דיתיצביין
דברי הפותב והחומם: נאום יום טוב הנקרא ליפמן בן לאא"מו נתן זל"ה לוי העליר
הנעתק אות באות מגוף הפתב של ג"ע ה"ל ומגוף הפסק שכתב הרב הגאון האלוף
המרום מוהר"ר ליפמן סג"ל ר"מ ואב"ד דק"ק לאדמיר יצו: נאום גרשון בר' משה
שמש דק"ק לאדמיר: ונאום מרדכי במ' אברהם ש"ץ דק' לאדמיר: סימן מא אחי היקר
כו' שלום למעלתה כו' על דבר השאלה בדבר אשר פעל ועשה האי גברא רשיעא אשר
הוציא קול על בתולה בת ישראל כמ' ישעני' איך שקדשה בפני עדים פ' ופ' והעדים באו
והכחשוהו ואמרו להד"ם שלא ראו ולא ידעו ולא שמעו ממנו שום דיבור בעולם רק
שהקול נשמע בעיר איך שהאי רשע התפאר א"ע איך שנתן קידושין להבתולה אשר
היתה כבר מיועדת לו להנשא עפ"י התנאים שהיה ביניהם ונתפרדה החבילה מאיזה טעם
שביניהם והנה הוא עומד במרדו באומרו שקדשה והעדים מכחישים אותו לגמרי:
תשובה לכאורה יש לפקפק ולומר ולדמות להדין שכתב הר"ן סוף פירק המגרש דף תר"ג
ע"ג ו"ל גרסינו בגמ' מבטלין קלא או לא מבטלין קלא כלומר חזרו פ' ופ' ממדינת הים
ואמרו להד"ם מבטלין קלא או לא מבטלין ומסקינן אתרונותא גינהו בסוריא מבטלין קלא
בנהרדעא לא מבטלין קלא וכן מוכח ה' פירושא לקמן בגמ' אמרינן אי לימא דאי מגליא
מלתא דקדושי קמא לאו קדושין מעליא גינהו מבטלין קלא והא נהרדעא אתריה דשמואל
ובנהרדעא לא מבטלין קלא אלמא פירושא דמבטלין קלא פדכתיבנא ונראה בסתם
מקומות אין מבטלין את הקול בשום מקום אפי' בכענן זה לכה לא כתב' הרי"ף ו"ל
בהלכותיו וכ"כ הב"י בסימן מ"ו שהוא דעת הרמב"ם מדלא הביאו בפ"ט וכ"כ הרמ"א
בסמ"ו ס"ד בהג"ה בשם י"א לפסק הלכה והנה יראה הרוואה שפמעט ממש נ"ד שפבר
יצא הקול שקדש בפני עדים אח"כ חזרו פ' ופ' ואמרו להד"ם דאין מבטלין הקול בכענן
הזה ויש לחוש לקדושין וצריכה גט: עם כל זה נראה לי דאין הנדון דומה לראיה דבלא"ה
צריכין אנו לחלק בדין זה דאל"כ יסתרו דברי רמ"א בהגהות מ"ש בס"ד בשם י"א
בסתם דבזמן הזה אין מבטלין קלא פדעת הרוז דמשמע מן הסתם בעלמא בכל קלא דלא
פסיק אפילו אם לא יצא כי אם קול שנתקדשה בפנינו ואף שחזרו ואמרו להד"ם עכ"ז
אין מבטלין קלא ולעיל ס"ב בהג"ה כ' דאין חוששין לקול אלא פשהחזק בב"ד שהב"ד
חקרו בדבר ושמעו שיש ממשות בקול כמו שנתבאר דהיינו דווקא כמ"ש בפ' המגרש
הביאו הטור אבל כ"ז שלא הוחזק בב"ד לא וכו'.

א"כ משמע דלא חיישינו לכל קלא רק פשהחזק בב"ד שיש ממשות באותו הקול כמו
שפסיק וכתב הב"י ורמ"א שיש לב"ד לחקור אחר הקול כדי לברר אם יש בו ממשות
לכן צ"ל שהרמ"א ס"ל שדעת הר"ן כמו כן ש"מ"ש שבוזה"ז אין מבטלין קלא היינו פשיש
לקול ממשות באמת ובין אשר כמ"ש בפ' המגרש פגון שפאו שנים והעידו שראו גרות
דולקות כו' או שפאו שנים ואמרו ראינו כמו שפחת אירוסין ושמעו הכרה שמענו מפ'
ששמע מפ' שנתקדשה פ' בפני פ' ופ' והלכו העדים למד"ה כו' על זה וכיוצא בזה פתב
הר"ן דאין מבטלין קלא בזה"ז והיינו פיון שהיה קול ממש מתחלה: לאפוקי פשלא הנה
קול ממש פגון שלא יצא הקול כי אם מפי האישי המוציא קול שהוא קידשה בפני עדים
ולא הוחזק בב"ד ולא יש שום חזקה שנתקדשה דאז אמרינן בנודאי שאין זה קול ממש

בינון שלא הוֹחֵזק בב"ד: והנה מכ"ש בנ"ד שהב"ד דרשו וחקרו ומצאו שלא יש שום קול ממשות רק מפי אותו האיש אשר הוציא הקול מעלמא שהוא קודשה בפני עדים וחקרא חקרא אית לי שהוציא קול ששמעו מפי אותו רשע שבנדאי לא יש שום מיוחד פלל לשום קידושין פלל בעולם: דאינה מקודשת רק לעז בעלמא: ואותו הרשע ראוי לנדוּתו עד שיאמר ויודה שהוא הוציא מפיו שקר ואפילו אם לא יודה קולר תלוי בצונארו ואין לנו להחמיר ליתן גט מספק כי פבר פתב ב"י בשם הרשב"ב ורש"בא דכל מקום שא"צ להחמיר אין להחמיר בקול פלל פדי שלא יתן יד לרשעים שיוציאו קולות על בנות ישראל לעגגן או להוציא מהן ממון.

ובפרט שענינו רואים כי הרשע הזה הוציא הקול בגלל הדבר הזה אחרי ראותו שאבי הבתולה התחרט לית לו בתו הבתולה מפני רוע מעלליו או לאיזה טעם שאתו עמו ועשה להכעיסו להוציא הקול הקידושין ולכן יפה אמרו בי דינא רבא שלנו שיש להכריז בקהלות קדושות שהבתולה בת כמ' ישע' היא פנויה ואין לה שום חשש קידושין עבור אותו הלעז מההוא גברא רשיעא ומותרת להנשא לאיש כו' ושלום על דיני ישראל פל זה העליתי לפע"ד, זעיר שם בנחיצה רבא אשר האיש המביא הכתב מק"ק פרעמיסלי עמד על מיני לכתוב דעתי הקצרה השמינה היא אם רזה פתבתי דעתי הקצרה הלא זה דברי הצעיר אברהם הפהן: זאת ועוד אחרת שיש הכחשה מה שדיבר האיש זכר' שקודשה לפני ר' קלונימוס קלמן סג"ל בעיר באלחוב וכבר העידו שר' קלונימוס לא היה בעיר באלחוב סימן מב שלום רב לאהובי האלוף המנפלא תהלות עושה פלא לשם ולתהלה ידיד נפשי כמו' יצחק יצו' נרו': הנה הכתב מכתב מכ"ת קבלתי שניתי ושבתתי ראיתי שמכ"ת רוצה לדמות הנדון מי שמחויב לכתב תענית לתעניתא שביטל עונג שבת ויו"ט מפני תענית חלום ואירע יום שלאחריו שהוא א"ח לדין מי שמתענה ביום חנפתו שחל עליו התענית אפילו בר"ח ניסן ואפילו עדיפא מני' הוא שהרי תענית חנופה אינו אלא מצד המנהג ואלו תענית לתעניתא הוא מצד הדין פדי שיהיה לו פפרה כו': והנה אומר אני אי משום הא אין למידן כי אין הנדון דומה לראיה פלל כי הטעם שמתענין ביום החנופה הוא מטעם שכתב הגאון מהר"ם מינץ בתשובותיו סק"ט ז"ל פדי שלא ישתפרו ויאמרו קדושי טעו' הן ולזה פתב עוד בתשו' לפי ה' מי שמשאית בתו הקטנה שאינה יכולה לקבל קדושי' אלא אבי' מקבל קדושי' שא"צ הפלה להתענו' רק אבי' שמה ישתפר פנ"ל.

א"נ משום שהוא להם יום מחילת חטאם כמו ביוה"כ כמ"ש במדרש מחלת בת ישמעאל כו' עכ"ל והנה מפל אלו השני טעמים הללו נשמע שאותו היום חנפתו הוא הגורם שצריך להתענות באותו יום דוקא בין מטעם שלא ישתפרו ויאמ' קדושי טעות הן שא"א לדחות אותו התענית ליום אחר ובין הטעם האחר שהוא להם יום מחילת חטאים כמו ביו"כ שכשם שא"א לדחות יו"כ ממש ליום אחר, אף כשחל בשבת בהיות כי היום גורם דוקא ואין זולתו פה אותו יום החנופה הוא לו דווקא ליום פפרה וסליחה לכן א"א ג"כ לדחות אותו יום התענית ליום אחר כי אין לו תמורתו ליום אחר כמו יו"כ ממש: משא"כ בנדון מכ"ת ה"ל ליתב תענית לתעניתו שהוא רק לכפרת עון בקמה שיעשה תשובה על העון ביטול תענוג שבת וי"ט שאפשר לדחות ליום אחר והרי הוא לא גרע כמו תענית אחר כשלא אמר יום זה פגון שגדר אתענה באיזה יום שארצה ואפילו היה מתענה ביום א'

והוצרף לדבר מצוה או מפני כבוד אדם גדול או שמצטער דהוא לנה ופורע יום אחר
בהיות שלא קבע היום בתחלת הנדר כמבואר בב"י בס"ת תקס"ח הוא הדין בנ"ד שאינו
ג"כ רק למחילת עון שיוכל לדחות ליום אחר.

אף יש לפקפק בנ"ד ממ"ש הב"י בס"ת תקס"ח בשם שבוני לקט ז"ל נמצא בס"ח אדם
שמתענה תענית חלום בשבת ונתנופה ועיין בהגהות מנהגים בהלכות חנוכה מה שכ' גם
כן בזה וכתב שם שלא יתענה בא' בשבת בחנוכה אבל אם התענה ביום טוב בשביל
חלום יתענה ביום טוב אחרון ונ"ל דהכי שפקי לחסידותייהו שאין להקל ולבטל עונג
יום טוב דלא גרע י"ט שני של גליות מחנוכה ופורים עכ"ל [והביאו רמ"א בס"ת שפ"ח
ס"ז בהג"ה].

נשמע מן הדא דעכ"פ גם לדברי שבוני לקט הוא דווקא בי"ט שני של גליות דאין
להתענו' דלא גרע מחנוכה ופורים משמע דזולת אלו שהזכיר יש להתענו' עכ"פ והיינו
נכלל ג"כ כגון א"ח ושא"ר ימים וכמ"ש הב"י לעיל מזה ג"כ אדברי ת"ה סי' רע"ח ז"ל
שכתב ג"כ אבל המתענה בי"ט ראשון משום חלום יתענה בי"ט שני וכתב הב"י ודבר
זה תימ' הוא לומר שיתענה ביום טוב שני דאע"ג דבבבאין בקביעי דירחא מ"מ הרי אנו
נוהגין בו קודש ואסור לזלזל בו הלכך לא יתענה עד מוצאי י"ט עכ"ל: נמצא דס"ל דמיד
במוצאי י"ט והיינו א"ח מחויב להתענות: הנה מדברים הללו אנו למידים דיש להתענות
בא"ח פד מיתב תענית לתעניתא: זאת ועוד אחרת יש למידק ממ"ש הב"י בס"ת תצ"ד
בשם האגור סי' תרס"ח בשם הר"י שעי' דאסור להתענות במוצאי חג שבועות אפי' בזמן
הזה וזהו אסרו חג אמרה תורה עשו אסור לחג והביא ראיה מירושלמי וכן פתב ר' יעקב
בעל ספר עין יעקב בסוף פ"ב דחגיגה דאף בזה ז"אסור להתענות בא"ח של שבועות
שהוא יום טוב טובח פ"י שהיו טובחין קרבנות ראיה וחגיגה של י"ט דשבועות אחר הי"ט
וה"ט כמ"ש הר"מ יפה בספרו סי' תצ"ד מפני שאלו הקרבנות נקראו קרבנות יחיד ואין
קרוב יחיד דוחה לא שבת ולא י"ט דבשלקמא של פסח וסוכות היו זובחין ומקריבין
בחזה"מ אבל של שבועות היו צריכין לזבח ולהקריב ביום שלאחריו ולכך עשאוהו
ביום טוב לאסרו בתענית והספד נאפי' בזה ז"אסור לחג וכו' עד לכך היו עושין חז"ל יום שלאחר
אותו י"ט כחול פשחל י"ט בשבת שלא יאמרו הצדוקים שאנו מודים להם בזה שיאמרו
שהרי אנו מחזיקים אותו לי"ט כו' ע"ש: והיינו שכל זה שייך דוקא בא"ח של שבועות
ולא בא"ח של פסח וסוכות ואף שכתב הטור דאין מתענין בכל חודש ניסן.

הלא תשובתו בצדו שכתב שהתלמידים מתענים בו בה"ב מפני חילול השם וכמ"ש הב"י
אשר האריך בזה דמה שאין לבטל אותן תעניות מפני מה שהקריבו הנשיאים ועשו י"ט
ולכן ג"כ בגדון דידן לא יש שום יפוי פח בא"ח של פסח וסוכות משאר ימי ניסן שהתענו
בו התלמידים לכפרת עון וגם זה לכפרת עון שביטל עונגיו טוב.

ועוד בו שלישיה דאין לו לדחות היום תענית לתעניתו לאחר חודש ניסן שהרי הב"י
הביא בשם הזוהר וגם הרשב"א בתשו' שצריך להתענות מיד וכ"פ בש"ע סי' רפ"ס ז"ל
לכן עפ"י הדברים האלה נראה לי עיקר להתענות מיד אף בא"ח של פסח או סוכות
כפרט לדעת בעל תה"ד סימן רע"ח יש להתענות תענית לתעניתו.

אף כי"ט שני אף שהב"י לא הסכים לזה להתענות ב"ט של גליות אבל באיסור חג כ"ע מודים דיש להתענות מיד. כדי שלא יתעכב לבקש סליחה ומחילה על בטול עונג שבת וי"ט כמ"ש פנ"ל הלא זה דברי אהובך נאמן בברית אברהם הפהן: סימן מג יושבי על מדין הולכי על דרך סלולה דרך הקודש יקראו לה להעמיד ארץ במשפט ונבנתה העיר על תילה.

ליוסר בשוטים המשיבים על הקלקלה יצא אש קנאה ומצאה קוצים פסוחים נתנה לאכלה שלא ישובו עוד לכסלה: לגדור פרצת הדור המה יעלו בתחלה. אל דבר ה' חרידים המה השרידים אשר ה' קורא המה האלופים מנופים ויפים מנהגי ארץ ומקדמי הקהלה קדישא דק"ק לבוב יהיה אלהים עמם ויענה את שלומם ולמלכם בראשם המאיר לארץ ולדרים מכבד אלהים ואדם באורים ראש המדברים: ה"ה הגאון הגדול גר ישראל.

דגל אוריאל כבוד מוהר"ר מאיר יצ' ה' אתו את הברכה: הנה לשלום מר לי מר לבי יתמרמר וריחי נמר: חטא ישראל לרע הומר בנים אינם מהונגנים עלפו בראש חוצות פתוא מכמר אשר קם איש על רעהו ונהרגו במזיד מה אדבר ואומר על המעשה מכונער ונר אשר הלה העורב אל הזרזר ואימא לפני מעכ"ת גופא דעובדא היכי הוה אהד מבני ברית קהלתינו הקדים לפתח חבירו באישון לילה באיזה קטט ונהג גם האחר קם פנגדו בחרב שלופה בתחלה והפה אותו פצעים ואח"כ קם עליו בעץ הראוי להרוג בו ונהרגו רחמנא ליצלן על אמת.

ולא הנה מתערב שום זר בתוכם רק בן וכת של הנהרג והיו רוצים להציל את אביה' והנה הרוצח הפה גם את הבן שעדיין לא הלה יפה על משענתו מפח מפה. וגם הבת ברחה לפניו כי ראתה פי אצלת ידם.

ומחמת החשיכה לא נתערב שום זר בתוכם להבדיל ולהציל את הנדרף ומפני קול ענות גבורה שייצא' מפי בן וכת והבת צעקה בעיר: וכאו ערלים לקול השמועה עם רב והאלקים אנה לידם שייבוקש את הרוזף ע"י הערלים והגואלי הדם להבדיל פי מצאו אותו הרוג לפניו ויפהו על השל ועדיין עמד עליו להכותו מכות אכזריות אשר לא עשה כזה שום גזלן עתיקא בעולם: אוי לעינים שפך רואות ולאננים שפך שומעות: והנה הרוצח ברזל באה נפשו וישימו אותו במשמר הערלים להבדיל והגואל הדם בשמירה מעולה באופן שלא ניתן לו מקום כלל לפליטה.

ויתר הדברים על שרשן יגיד למעלתכם מוביל כתב זה לשכנו תדרשו: והנה עתה באתי בשאלות מה יהיה משפט האיש ומעשהו פי באמת האיש הרוצח מוחזק ומפורסם לנו לאיש רע ובליעל ורוע מעללים וקצת ממעשיו אגיד לכם רשום בכתב אמת פי זה שנה שעבר עשה פמעט מעשה כזה אשר הפה אשתו פצעים ומכות רבות המספר אשר נפלה למשכב זמן ארוך וכל העולם פמעט אמדנה למיתה ממש: וכאשר שלחנו אחריו השלוחא דבי דינא השמש שלנו לבא אל המשפט על המעשה ההוא והנה הוא הלה לסטרא אחרא ממה שהיה לו לילה למערב והוא הלה למזרח לרחוב אחר לצד הטומאה בית ע"ז ממש ואמר לו השמש אנה אתה הולך והשיב לו וכי סבור אתה שאלך להאב"ד הנה אגיד לך הרשום וחתום על לבי מה שהיה בדעתי ובמחשבותי מזמן ארוך עתה בא העת להוציא את מחשבותי לפועל פי אלף אל הגלח וזה לשונו בלשון אשכנז איך האב לאנג אין זין

גיהאט וניל איך איצונד טון איך וניל גיין צום גלח עכ"ל וכראות השמש פזאת רץ מפניו והגיד לנו התשובה הצריכה תשובה וכפרה ובכן בעת ההוא משפנו את ידינו מלעשות עמו דבר כי יראנו מפניו אף בסוד אמרנו להשמש להבדילו מבהכ"נ מכל דבר שבקדושה.

: וכן היה בעינינו לפנסלו מעדות ולכל דבר פנה והנה גם עתה יצא העגל הזה מן הפושע הזה ר"ל: ועוד אגיד לכם ליום המתרת לאחר הרציחה אמר בפני רבים הנכנסי והיוצאי' בפה מלא בל"א ונ"ל וואש דא איז דעם גהרג גשעהין דאש האט גזאלט גשעהן דעם שמש עכ"ל פי כן היה המעשה קודם שהרג לנהרג ה"ל כמעט שמה קודם זה הקדים עצמו לפתח בית השמש באישון לילה ודפק על החלונות של בית השמש בעץ ארוך וגדול ואמר להשמש למה הפנסת לביתי הקבצן המשוגע.

אף השמש שמר פתחו והחלונות ולא השיב לו דבר רק פמתנצל לפניו ובכן הלך לדרכו דרך רעה חפר גומץ בו יפול הנה מנה נראה שחישב דוקא לעשות רציחה מן הבא לידו בר מינן.

והנה כבוד מעכ"ת דרשו מעל סיפר דברים של הנוכחי מוכ"ז משפט האיש ומעשהו: והנה לדעתנו לפי ראות עינינו אין מקווה מן האיש הזה שום תשובה ראוייה כלל כי כל אמריו ודבריו היוצאים מפיו פדרך הגוים באמרו הנני נתון לפניכם שלחו אחר התליין ויתיו את ראשי בסיף כי המשא ומתן של האיש כל ימיו תוף וואלח"ייע.

ואף אם אולי יאמר אעשה תשובה לדעתנו הוא רשע ערום וד"ל: והנה אדון לפני אדוני מאור עינינו בקרקע בדין זה: אחר שידענו ודרשנו מעל ספר שמעשה פנה נעשה בימי הגאון מהר"מ מלובלין: פאשר מבואר היטב בתשובותיו בסי' קל"ח והנה תוף הויכוח בתשובותיו הריא מצאתי ראיתי שתלה זיינו בקצת ענינים: לכן הוכרחתי לסדר לפני מעלתו מעשה האיש לברר מזה גם נדון דיין: פי הרב הגדול ה"ל פתב שם דף ק"ו ע"ב אחר שהביא דברי ר' גטרנאי גאון שבטח"מ סי' תכ"ה ונ"ל א"ל דר"ל דכשיחיד לבד פרוץ כו' אלא ה"פ היכא שלא יגיע מנה פירצה לרבים כי אם ליחיד לבדו כו' אבל היכא שמגיע מנה פירצה לרבים אפילו היכא שלא היה פרוץ בה פבר.

אלא אותו יחיד לבדו כו' ע"כ לשונו. הנה משמע מדבריו אפילו היכא שמגיע מנה פירצה לרבים.

עכ"פ צריך שיהיה אותו היחיד פרוץ בה פבר מדכתב שלא היה פרוץ אלא אותו יחיד לבדו משמע באותו עבירה דווקא צ"ל היחיד ההוא פרוץ והנה בנ"ד פבר פתבתי לעיל שהכה את אשתו מכות ממש וא"ל דבשביל זה לא מקרי פושע להאי עבירה דמכות אשתו קיל לי' ז"א שהרי פתב הר"מ הובא במרדכי וכ"כ רש"ל ביש"ש בפ' המניח בבית ד"א ונ"ל שם ואם היה בא לפנינו מעשה פנה שהאשה קובלת על אישה שמכה אותה היינו מחמירין מאילו היה מכה איש אחר מטעמים דפרישנא עכ"ל והוסיף רש"ל שם וכתב ועוד שחמור הכאתה שהרי חמור דינה לענן תשלומין יותר מאשר חבלו בה אחרים ע"ש א"כ אם בחמור עשה כף למה לא נדון אותו לפושע ולרשע בדבר הקל מנה וכו' יש לדייק מן תשובת הרמב"ן בסי' ק"כ בההוא המכה את אשתו עיי"ש אף יש לקצר

מֵרֹב טְרָדוֹת וּבְהִלָּה רַחֲמָנָא לִיְצֻלָן גַּם א"ל אע"פ שְׂבָאָמַת דִּין הַפְּאָתָה חֲמוּר אַעפ"כ לַאֲיִנְשֵׁי לֹא מִשְׁמַע לְהוּ הָכִי כְּדָאֲמַרִּינָן בְּמַס' ב"מ לֹא תַחֲמֹד לַאֲיִנְשֵׁי בְּלֹא דְמִי מִשְׁמַע לְהוּ וְכ"כ הַתּוֹס' פ' הַמְנִיחַ ד"ה וְחֻכְמִים וְכ"כ הָרֵא"ש עַל הָא דְשֵׁטֶר מְוַקְדָּם כּו' וְחֻכְמִים אוֹמְרִים גּוֹבָה אֶת הַקָּרָן דְּלַאֲיִנְשֵׁי מִשְׁמַע לְהוּ דְּלֹא תְשִׁימוּן עָלָיו נֶשֶׁף בְּמִלְוָה וְלִוְנָה וְעַרְב ע"ש ע"כ פֶּאן א"א לֹא מֵר כֵּן שֶׁהָרִי הָר"מ שְׂאָסֵר הַפְּאֹת אוֹשְׁתוּ מִבֵּיא רְאִיָּה דְּמַסְפֵּר כְּתוּבָה גְּלַמַּד שְׂקִיבֵל עָלָיו לְכַבְּדָה וְאַנָּא אֶפְלַח וְאוֹקִיר וְכו' לְכַבּוֹד נִיחָתָה וְלֹא לְבִזְיוֹן עַכ"ל הָר"מ שָׁם.

וְא"כ פִּינָן דְּאַנָּן קִי"ל שֶׁהִבְעֵל לֹא יוֹכֵל לֹא מֵר עִם הָאָרֶץ הֵייתִי וְלֹא הִבְנֵיתִי מֵה שְׁנֻכְתָּב בְּכְתוּבָה כְּדֵאִיתָא בְּש"ע ח"מ א"כ יָדַע שֶׁפִּיר שְׂמַחְוִיב לְכַבְּדָה וְק"ו שְׁלֹא לְהַכּוֹתָהּ א"כ מִקְרִי פּוֹשַׁע יוֹתֵר מִמָּה שְׂמַכָּה אִישׁ אַחֵר דִּיכּוֹל לֹא מֵר לֹא יָדַעְתִּי שְׂאָסֹר לְהַכּוֹתוֹ בְּשַׁעַת הָרִיב וְע"ה הֵייתִי וְלֹא יָדַעְתִּי.

מִקְרָא מְפּוֹרָשׁ רִשְׁע לְמָה תִּפְּקֵה רַעְדָּה מִשָּׂא"כ בְּאִשְׁתּוֹ דְּמַסְפֵּר כְּתוּבָתָה גְּלַמַּד וְלֹא יְכוֹל לֹא מֵר ע"ה הֵייתִי וְעוֹד גַּלְע"ד בְּגִדוֹן דִּינָן שְׁהִלְדָּה מִבֵּית לְבֵית בְּכַח הַעֵץ שְׂבִידוֹ לְהַכּוֹת רַעְוֵה בְּסִתְרָה. וּבִיּוֹם הַמַּחֲרַת הוֹדָה בְּרַבִּים אֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת כֵּן לְהַשְׁמִשׁ וְאוֹמֵר שְׁלַחוּ אַחֵר הַתְּלִינָן וְנִתִּיז אֶת רֵאשֵׁי א"כ סוֹפּוֹ מוֹכִיחַ עַל תַּחֲלָתוֹ שֶׁהִתִּיר עֲצָמוֹ לְמִיתָה וְכֵדֵאִי בַּפ' הָיָה בּוֹדְקִין יוֹמַת עַד שֶׁיִּתִּיר עֲצָמוֹ לְמִיתָה.

וְזֶה שֶׁעָשָׂה בְּפִירְסוּם הִתִּיר עֲצָמוֹ לְמִיתָה וְהִגַּם שָׂאֵם הֵיינוּ דְּנִין מִיתָה לֹא הָיָה דְּנִין עַל פִּי זֶה אִם לֹא בְּעֵדוֹת בְּרוּרָה שְׂאָמַר לְפָנֵיהֶן עַל מְנַת כֵּן אֲנִי עוֹשֶׂה שְׂאֵהָרַג כְּדֵאִיתָא הָתָם בַּפ' הָיָה בּוֹדְקִין.

אֲבָל לְפִי מֵה שֶׁדְּנִין עַכְשָׁיו לְמַגְדֵּר מִלְתָּא וְלִצְנוּרָה שְׁעָה לֹא דִין מִיתָת ב"ד מִמֶּנּוּ: יֵשׁ לְצַרְף אֶת זֶה. הִנֵּה עַד כֹּה דְּבַרְנוּ לְפִי דְּבָרֵי הָרַב בְּתַשׁוּבוֹתָיו הֲנִ"ל יֵשׁ לְדוֹן שֶׁהוּא פּוֹשַׁע יֵשׁ לוֹ דְּמִיּוֹן גְּמוּר לְהַהוּא דְּהָתָם אֲכֹן עָתָה בְּאִתִּי לְעוֹרֵר עַל דְּבָרֵי הָרַב גּוֹפֵא כִּי לְעַנ"ד יֵשׁ לְגַמְגֵּם קֶצֶת עַל הָרֵאִיָּה שֶׁהִבִּיא בְּתַשׁוּבוֹת הֲנִ"ל כִּי הִבִּיא רְאִיָּה מִתַּשׁוּבוֹת הָרֵא"ש מֵהַהוּא עוֹבְדָא דְּבַרְכוֹת כּו' וְהוּא בְּכָלֵל י"ז ס' ה' ע"ש.

וְכַתֵּב הָרַב הַגָּדוֹל מֵהָר"מ בְּרִישׁ דָּף ק"ו ע"ב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְלֹא הִתִּיר זֶה רַק כְּדִי שֶׁיִּתְקַדַּשׁ הַשֵּׁם בֵּין הָעַפּוֹ"ם שֶׁיִּשְׁמְעוּ מִזֶּה וְגַם לְמַגְדֵּר מִלְתָּא כּו' ע"ש. וְקָשָׁה לְע"ד עַל רְאִיָּה זֶה מִי הַגִּיד לְהָרַב הַגָּדוֹל הֲנִ"ל שְׂמַפְנֵי זֶה לְחַוְדָא הִתִּיר.

הָא אִיתָא בְּרִישׁ דְּבָרָיו שֶׁהִשִּׁיב הָרֵא"ש וְז"ל תְּמַהֲתִי מְאוֹד בְּבוֹאֵי הַלּוּם אִיף הָיָה דְּנִין דִּינֵי גְּפִשׁוֹת בְּלֹא סְנֵהֲדָרִין וְאַמְרוּ לִי כִּי הוּא הַוְרָמָנָא דְּמִלְכָּא וְגַם הָעֵדָה שׁוֹפְטִים לְהַצִּיל כִּי כְּמָה דְּמִים הָיָה גְּשִׁפְכִים יוֹתֵר אֵלּוּ הָיָה דְּנִין עַל יְדֵי גוֹיִם ע"כ לְשׁוֹן הָרֵא"ש שָׁם.

א"כ י"ל דְּוָקָא מִהֲנֵי תְּרֵי טַעְמֵי יַחְדָּיו הִתִּיר הָרֵא"ש מִפְּנֵי קִדּוּשׁ הַשֵּׁם וְכֵדִי לְהַצִּיל מִשְׁפִּיכוֹת דְּמִים יוֹתֵר הִתִּיר אֲבָל בְּמִקּוֹם שְׂאֵפְשֵׁר לְהַצִּיל ע"י מְמוֹן כְּמוֹ בְּגִדוֹן דִּינָן שֶׁהִנֵּה הָרַב דָּן עָלָיו וְכְמוֹ נ"ד שְׂאֵפְשֵׁר לְהַצִּיל בְּרִיצוּי כְּסָף הָרַבָּה מִנ"ל לְהִתִּיר מִפְּנֵי קִדּוּשׁ הַשֵּׁם לְחַוְדָא וְהִנֵּה נ"ל לִיְיָשֵׁב אֶת זֹאת מִשְׁנֵי טַעְמִים חֲדָא מִדְּהִבִּיא הָרֵא"ש רְאִיָּה שְׂמַפְנֵי קִדּוּשׁ

השם מותר שְהרי מצינו מפני קידוש השם שְלחו יד בבני מלכים בשביל גרים גְרוּרִים כו' דהיינו בני שאול בשביל גבעונים.

והרי שם לא הִיה טעם אחר רק מפני קדוש השם שְמע מינ' דמפני קדוש השם לחוד קלינו נבלתם על העץ: א"כ ה"ה בנ"ד מפני קד"ה לחוד שרינו להתיר להעבירו מן העולם עי"ל דשאני התם דאיירי שהם בעצמם דנו דיני נפשות בלא סנהדרין כמבואר שם בתשוב' בהדיא לכן לא התיר אלא מפני שני טעמים הנ"ל אבל בנדון דידן שְהרב דן עליו וכן בנ"ד די בהיתר זה בלבד מפני קידוש השם להניחו בידם ולא להצילו בממון מפני מגדר מלתא ואם פן דברי הרב הנ"ל קיימים ועולי' פהוגו.

ובתירוץ זה האחרון נתיישב לי קונשיא וספק אחר שיש לי בנ"ד ובנדון של הרב הנ"ל כי לענ"ד מכל הפוסקים ובפרט מדברי הריב"ש סי' רנ"א וכו' פתב עוד פדומה לזה בתשובת סי' שנ"א ע"ש דמה שאנחנו דנין משום מגדר מלתא לצורך שעה להעביר הפושעים מן העולם דווקא באופן זה שאלו היינו דנין דיני נפשות הִיה חייב באמת מיתה מן הדין כגון בעדים והתראָה פִההוא דקטיל גברא בפרק זה בורר דקאמר אי בנדאי קטיל גברא.

דמשמע על ידי ברור גמור וסימא עיניו שראָה דלפי צורך שעה די בהכי וכמו שכתב הריב"ש שם אם פן משמע דלא דנין דין מיתה אף על גב דקטיל גברא פנין דסגי בלא הכי לצורך שעה וכן משמע בהדיא בתשובת הריב"ש שאין דנין יותר ממה שהוא ראוי לצורך שעה דהרי פתב שם וזה לשונו.

וכן ראוי לעשות לנו לעשות קרוב לזה במה שדנין ובנדון דידן ראוי לנו לעיין אם היו פטורים הרוצחים מיתה מן הדין מפני עדות המעידין וכולי עד כאן לשונו. אם פן בנדון זה הוא של הרב הגדול מהר"מ וגם בנדון דידן שאין כאן עדות והתראָה רק הדבר מפורסם בלי ספק מאן מפיס דלא די בעונש אחר שלא להעבירם מן העולם משום מגדר מלתא וכגון הא שדן הריב"ש בסוף סימן שנ"א פִההוא דהִיה חשוד לנואף באשת איש דאף על גב דהִיה חייב מיתה אם היו עדים ברורים אף על פי כן לא דן אותו לסבב לו מיתה גמורה אף על פי שגם שם הוזה הנואף כדאיתא התם בהדיא אלא הִיה דן אותו שיסבבוהו בכל רחובות היהודים הלוף והכות אותו על בשרו בלי חוצץ ברצועה מטעם פי הִיה נראה לו שדי בעונש כזה למגדר מלתא ואף שיש לחלק בין שהיא דהתם בסימן שנ"א דאיירי בשאר חייבי מיתות לכן לא רצה לדונו מיתה.

מה שאין פן בשפיכות דמים שחמור יותר כמו שכתב הריב"ש גופא לעיל מניה סימן רנ"א שיש לחלק וכו' פתב הרב הנ"ל בשם הרמב"ם מפני שיש בשפיכות דמים השחתת ישובו של עולם אפילו הכי פנין שְהריב"ש גילה דעתו בתשובת סימן רנ"א דאיירי התם בשפיכות דמים שְלדעתו לא הִיה עושה לו אלא קציצות היד ולא מיתה ממש [אף דהתם משמע דווקא על ידי רצון קרובי המת מה שאין פן בלא רצון קרובי המת דהיינו הגואלי הדם לא רצה להקל] אם פן מנא לי להרב מהר"מ הנ"ל להקל ולהעבירו מן העולם אלא על פרוץ דהרב הנ"ל שפסק להעבירו מן העולם הוא מטעם פנין שפכר נפל בידי האנמות הניחיהו וידונו אולי יחנה בו ומותר לסבב לו המיתה פִההוא דחשיב הרמב"ם בפרק ד' מהלכות רוצח א בטור חושן משפט סימן תכ"ה ובשולחן ערוך שם ובינייהו קא חשיב

אפיקורס מישראל ועובד אלילים ועושי עבירה להכעיס וכו' ובגדון דידן כמעט דכונותי' שעובר עבירה להכעיס זולת מה שעשה ההריגה וגם יש בו סרף ע"א פאשר בא בפתבים ה"ל שאמר אלה להגלח וכתבתי זאת לפני מורי ורבותי אם מותר לסבב לו מיתה כי גדון דידן הוא בקצת אין דומה למה שגדון בו הרב הגדול ה"ל כי באותו תשובה אין שם שום גילוי שהיה אפשר להצילו בממון.

: אבל בגדון דידן חלוק הדין כי לדעתנו הדבר מסור בידי ישראל להציל אותו בממון כי יד האומות המה פה נוטים אחריו שלא להמיתו להרוצח אף אם ידברו יהודים על לב השררה לדעתי יתרצה ברצי כסף להעבירו מן העולם או בהיפך על ידי ממון היוותר משניו יתן לו מקום לפליטה: לכן על הספק ההוא אם יסבבו לו מיתה כיון שפבר נפל בידם או להצילו בא' מאבריו לבערו מן המקום הזה או פדומה לו גם אחר שפתבתי זאת שמעתי אומרים שמאוד מבקש לעשות תשובה יותר מן הראוי כן הוציא מן השפה ולחוץ והלב יודע אם לעקל או לעקלקלות: ולכן אתם חכמים ונבונים תדעו להדריכני בנתיב האמת והינשר וגם חס ושלום שלא יהיה חס ושלום לרצועה מרדות לישראל אם יצא נקי כי יש פאן הרבה חקקי לב ולא נביאים אנחנו לדעת מה יהא בסופו: לכן הודיענו פדת מה לעשו' שלא יהי' ח"ו דמם של ישראל הפקר לעיני העמי' כמים.

ואתם חכמים כמלאכי אלהים להודיעני כל דבר על השורש גם לאיש הלזה הרוצח יש לו שלשה בנים אם יש לומר עליו אל יהי חונן ליתומיו והנה קלני מראשי ומזרועי ב"מ ורתתי ידי וארכובתי דא לדא נקשן מרוב התרדה גדולה אשר נפלה עלי אשר לא נהג בדמו לא פדם צבי וכו' ואין דעתי צלולה לכן אם שגייתי אתי תלין רק דנתי דרף משא ומתן לפני רבותי בקרקע ולתשובתם הרמתה אנחנו מצפים שיהיה לנו לחוק עולם ולא יעבור כ"ד הטרווד בצערא דרבים לפי מורי ורבותי הנאהבים.

ה' ימכם לשנים טובים דברי הצעיר והדעי' דוד בלא"א מ"ו מוהרר"י סג"ל זצ"ל אשפנדי חותם בק"ק מנסטריזן יום ג' לסדר ונד אל תשלחו בו להציל אותו מידם לפ"ק. סימן מד נשאלתי על מעשה מכווער שנעשה בק"ק מאניסטריזן בא' שהרג את חבריו וכמבואר בכתב הרב אב"ד דק"ק הנ"ל והרוצח נתפס במאסר אומות העולם אם להציל אותו אם לאו.

תשובה מקור דינים אלו נלמד מהא דתנא אמר ראב"י שמעתי שב"ד מפין ועונשין כו' ומעשה באחד שרכב הסוס בשבת בימי יוונים. והביאוהו לב"ד וסקלוהו לא מפני שראוי לקף אלא שהשעה צריכא לקף כו' וכתב רב אלפס בהדיא בפ' הגוזל קמא דב"ד היינו אפילו בחוץ לארץ ומשמע אפילו בדורות אחרונים.

דהא מביא רב אלפס ברייתא זו אהא דרב נחמן דקניס להאי גזלנא דבבבל הוי ובדורות אחרונים הו' והנה בתשובת הריב"ש ובשאר תשובות גדולי הפוסקים מצינו שפוסקים כן בפ"י ובפרט בתשו' חמי הגאון מהר"מ מלובלין ז"ל סי' קל"ח האריף שם.

לבד זה מצאנו ראינו בנמוקי יוסף בפ' ארבע מיתות גבי האי מעשה דאימרתא בת טלי שהקיפו' בחבילי זמורות ושרפוה דא"ר יוסף טעה בתרתי טעה בדבר מתנ' וטעה בדמנא

דַתְנִי וּבִאתְךָ אֶל הַפְּתָנִים וְאֶל הַלְוִיִּם וְאֶל הַשּׁוֹפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הֵהֵם בְּזִמְנֵי שִׁישׁ פֶּהוּ יֵשׁ מִשְׁפָּט אִין פֶּהוּ אִין מִשְׁפָּט פִּי יֵשׁ פֶּהוּ לְשִׁפְתַי הַגְּזִית וְכָתַב הַנְּ"י וְאִי קִשְׂיָא לָךְ וְהָא קִי"ל דב"ד מְכִין וְעוֹנְשִׁין לְצוֹרֵךְ שְׁעָה שְׁלֵא מִן הַדִּין פְּגוֹן אוֹתוֹ שְׁרַכְבַּ עַל הַסּוֹס בְּשַׁבַּת וְסָקְלוּהוּ: וי"ל דְּהֵתָם סְנֵהֲדָרֵי גְדוּלָה כּו' הַגַּם שְׁכָבָר פִּי חֲמֵי הַגָּאוֹן הַנְּ"ל וְתִירַץ קוֹנְשִׁית הַנְּ"י בְּטוֹב טַעַם וְדַעַת בְּתִשׁוּי הַנְּ"ל דב"י דִּין מְכִין וְעוֹנְשִׁין הִינְנוּ לְבַעַר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם וְלֹא בְּדִין תּוֹרָה.

דְּהִינְנוּ פְּאוֹתוֹ מִיְתָה הַמְּבֹנָאָר בְּתוֹרָה וְרַמִּי הִיָּה נִרְאָה שְׁרַצָּה לְדוֹן אוֹתָהּ דְּוֹקָא בְּמִיתָה הָאֲמוּרָה בְּתוֹרָה שְׁהוּא שְׁרַפָּה. ובלא"ה לֹא קִשְׂיָה מִיָּדֵי דְּהֵתָם אָמַר ב"ד מְכִין וְעוֹנְשִׁין לְהַמִּית אֶף מִי שְׁאִינוּ חֲזִיב מִיְתָה פְּגוֹן הָאִי דְּרַכְבַּ עַל סוֹס בְּשַׁבַּת דְּאִינוּ חֲזִיב מִיְתָה פְּלִל מִן הַדִּין וְאֵע"פִּי כּו' סָקְלוּהוּ זֶה אִין בְּיַד כָּל בֵּית דִּין פִּי אִם סְנֵהֲדָרִין דְּרַב גְּוֹבְרִיָּהוּ כְּפִי דְּבָרֵי הַנְּמ"י אָבֵל מִי שְׁחִיב מִיְתָה מִן הַתּוֹרָה שְׁעֵבֵר עֲבָרָה פְּזוּ שְׁהַרְג אֶת הַנְּפֶשׁ שְׁמֵן הַתּוֹרָה חֲזִיב מִיְתָה אֶף בְּדוֹר הַזֶּה הַפֶּחַ בְּיַד ב"ד לְסַבֵּב מִיְתָתוֹ לְבַעַרוּ מִן הָעוֹלָם אֶף יֵשׁ לְדַקְדָּק פִּי בְּנִדוֹן הַזֶּה אֶף בִּימֵי סְנֵהֲדָרִין לֹא הִיָּה בְּיָדָם לְהַמִּית אוֹתוֹ כְּמַעֲשֵׂה הַזֶּה שְׁהִיָּה בְּאִישׁוֹן לִילָה.

וְלֹא רָאוּ עֵדִים מִמֶּשׁ אֶת הַמַּעֲשֵׂה מַה שְׁאִין כּו' כְּמַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה בִּימֵי חֲמֵי ז"ל שְׁכָתַב שְׁהִיָּה עֵדִים בְּדָבָר שְׁהַרְג בְּפִרְהָסִיא אָבֵל מַעֲשֵׂה הַזֶּה גְּדוֹן דִּין הוּא מִמֶּשׁ כְּמַעֲשֵׂה דְּשִׁמְעוֹן כּו' שְׁטַח שְׁהַרְג מְפָרֵר מְכָל מְקוֹם זֶה שְׁאַרְבַּ עָלָיו וְכַוְנָתוֹ הִיָּה דְּוֹקָא לְהַרְג נְפֶשׁ אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּנִדְמָה מִתּוֹךְ כְּתַב הַאֲב"ד וְאִם נִצְרַף לְזֶה מַה שְׁעֲשֵׂה שְׁנָה אַחַת לְפָנָי זֶה וּבְכַפְרַט שְׁרַצָּה לְעַבּוֹר עַל ד"ת דְּמַחְשָׁבָ.

מְצַרְף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעֲשֵׂה וּמְכָל שְׁכּוֹן זֶה שְׁכָבָר הַתְּחִיל אֶף כְּמַעֲשֵׂה וּבְדַבּוֹר שְׁאַמַּר בְּפִנְיָה שְׁהוּא בְּכָלל מוֹרִידִין וְלֹא מַעֲלִין. גַּם הַנְּ"י לֹא אִיָּרִי אֶלְא אִם לְהַמִּית אוֹתוֹ בְּדִיָּנֵי יִשְׂרָאֵל אָבֵל זֶה שְׁכָבָר נִתְפַּס בִּיָּדֵי עַפְו"ם בְּזֶה פְּוִלֵי עֲלָמָא מוֹדִי שְׁלֵא לְהַצִּיל אוֹתוֹ וּמְכָל שְׁכּוֹן אִם נִצְרַף לְזֶה כָּל הַדְּבָרִים שְׁכָתַב חֲמֵי הַגָּאוֹן ז"ל אִם יַעֲמְדוּ יִשְׂרָאֵל לְהַצִּיל אוֹתוֹ מִיָּדֵי עַפְו"ם יִהְיֶה בְּזֶה חִילוּל הַשֵּׁם טוֹב שְׁיַד יִשְׂרָאֵל לֹא.

יִהְיֶה בּוֹ וַיְבֹנְעַר מִן הָעוֹלָם עַל יְדֵי הָעַפְו"ם וְעַל יְדֵי זֶה יִגְדוּרוּ פְּרָצוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְקַדְּשׁ שֵׁם שְׁמַיִם וְכָל יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ נִקְיִים הַנְּלַע"ד כְּתַבְתִּי כ"ד הַצְּעִיר יוֹסֵף בֶּן לֹא"א מוֹהַר"ר אֶלְיָקִים גַּעֲץ זִלְלָה"ה יוֹם ב' וְאֵל שְׁדֵי יִתְּן לְכֶם רַחֲמִים בְּשִׁנָּה הַזֹּאת פֶּה ק"ק לְבוֹב יצ"ו מֵאִיר ז"ל סִימָן מַה וְזֶה דְּבַר הַרוֹצֵחַ קוֹל עֲנוֹת שְׁמַעְתִּי קוֹל נְאֻקַּת חָלָל קוֹל דְּמֵי אַחִינוּ וְדְמֵי זִרְעוֹנְתֵינוּ אֲשֶׁר נִשְׁפָּף כְּמִים מִן הַרְּשָׁע אֲשֶׁר זָמַם וּפְעַל וְעֲשֵׂה לְהַרְג נְפֶשׁ בְּמִזִּיד בְּאִישׁוֹן לִילָה בְּמִרְדַּ וּבְמַעַל וְאֶף אַח"כ עוֹמֵד בְּמִרְדוֹ וְאָמַר שְׁכָפָה דַּעַתוֹ לְהַרְג אֶת הַשְּׁמַשׁ.

וְהִנֵּה הוּא נִתְפַּס בְּמַאֲסָר עַל יְדֵי גוֹיִם לְעֲשׂוֹת בּוֹ מִשְׁפָּט פְּתוּב כְּפִי הָעֲרַכְאוֹת שְׁלֵהֶם וְעַתָּה בָּא הַשּׁוֹאֵל לְשִׁאוֹל כְּדָת מַה לְעֲשׂוֹת לְבַעַר הַדָּם הַנְּקִי כִּי הָאֲרִץ לֹא תִקְבַּל אֶת דָּם הַנְּרַצָּח, מִיּוֹם שְׁקִבְלָה דְּמֵי הַבֵּל וְנִעְנְשָׁה עַל כָּף וְע"כ דְּמוֹ צוּעַק לְעֲשׂוֹת נְקָמָה וְנִקְמָם יִשִּׁיב לְצָרֵינוּ וְכַפָּר אֲדַמְתוּ עִמּוֹ: הֵן אֲמַת אָמְרוּ רז"ל ב'פ' ד' מִיתוֹת אִין דְּנִין ד' מִיתוֹת בְּזִמְנֵי הַזֶּה כּו'

שנאמר ובאת אל הפהו ואל השופט בזמן שיש פהו יש משפט כו' וכ"ר הטור ח"מ סי' תכ"ה וכל הפוסקי' אף שהנמ"י פתב על פרייתא הנ"ל.

והקשה והא א"ר אליעזר ב"ד מפין ועונשין כו' ומירץ דר"א מירי בזמן שהיה פהו והיה שופט והיו סנהדרין פי רב חילם והיה להם פח לענוש שלא מן הדין אבל בזמן הזה שאין פהו בטלו ד' מיתות ואין פח בדינו לענוש מיתה והראיה מהאי מעשה דרמי קטיל גברא א"ר גמליאל אי נודאי קטיל לכהני עינו דסומא חשוב פמת מכל הליו מילו נשמע שאין בדינו לדון דיני מיתות.

פי בטלו בזמן הזה: ויש רוצים לומר בזמן שהיה פהו וסנהדרין היו ד' מיתות ב"ד לכל חוטא פמבאר מיתתו בתורה אם היו עדים והתראה אבל כשלא היו עדים או התראה היו מכניסין אותו לכיפה ומאכילין אותו שעורים עד שפריסו נבקעה והיו מסבבין לו מיתה אחרת שלא היו עונשין בו אם היה התראה שאז היו דנין אותו במיתה הפתובה בתורה וכפי הנאמר בו וע"כ הקושיא שהקשה הנמ"י אין לה מקו' אף שנתמעט מן הפתוב שאין דנין דיני ד' מיתות ובטלו דיני מתות היינו בזה"ז אין דנין באותו מיתה האמורה בתורה לכל חוטא לפי החטא אם סקילה אם הרג ע"ז דרשו בזמן שיש פהו אז יש שופט ויכול לדון דין ד' מיתות אבל בזמן שאין פהו אסור לדון דין ד' מיתות האמורות בתורה ור"א דאמר ב"ד מפין ועונשין שלא מן הדין מירי בענין השני לדון אותו במיתה אחרת לסבב לו מיתה לא כפי האמור בתורה לאותו החטא פי זהו מותר אפילו בזה"ז פי לא נתמעט מן הדרש כל זמן שיש פהו ודברי ר"א מירי אפילו בזמן הזה: וכבר פתב הב"י בח"מ סי' ב' שכל הפוסקים חולקים על גמוקי יוסף שפי' דברי ר"א דוק' בזמן שיש פהו וליתא לדבריו פי הקושיא שהכריח אותו לומר פן פבר יש לתרץ כמ"ש ולפ"ז בנדון דידן גם פן לא היה התראה ועדים בזמן שהיה פהו לא היו דנין בו דין מיתה האמורה בו אבל היו מכניסין אותו לכיפה הכי נמי גדון דידן יש לנו פח לדון במיתה אחרת לבערו מן העולם פי על זה יש לב"ד פח אף בזמן הזה כר"א אבל אחר העיון אין מקום לסברא זו דאמרו חז"ל גבי אימרתא בת פהו שזינתה והקיפיה זמורות ושפיה אר"י טעה בתרתי חזא בדרב מתנא שאמר שריפת בת פהו שנותן לתוף פיה אבר גיתף וחזא אין דנין דין ארבע מיתות ארבע מיתות נהגו דוק' בזמן שיש פהו ואי איתא לסברא זו מאי טעות איכ' שפי' רבי חמי שדין ארבע מיתות בטלו ולא היה פח לדון אותה במיתה האמורה בה ליצוק אבר רותח לתוף פיה ע"כ דן אותה בהיקף זמורות וליכא טעות אלא ודאי מדרש שדרשו בזמן שיש פהו נתמעט בזמן הזה כל מיתה הן האמורה בתורה הן לדון אותה במיתה אחרת.

והנה כדי לתרץ גושית הנמ"י צריכין אנו לומר דין ד' מיתות בטלו שאין בזה"ז לב"ד לדון מיתה הן לדון מיתה האמורה בתורה הן לסבב לו מיתה אחרת פגון להכניסו לכיפה או שאר מיתות אא"כ הם באו לדון מיתה משום מגדר מלתא והשעה צריכה לכך פי בזמן שהיה פהו היו דנין אף שאין השעה צריכה לכך ואף לא משום מגדר מלתא היו מכניסין לכיפה אם עבר מיתות ב"ד בלא התראה והיו דנין אותו אף בלא מגדר מילתא.

אבל בזמן הזה דוקא משום מגדר מלתא וצנורף שעה וכן פתב הרמב"ם והרא"ש והריב"ש בתשובותיהם והרשב"א שיש פח בזמן הזה להמית משום מגדר מלתא ולצנורף

שְׁעָה וְכֵן הִלְכְתָאֵף צ"ע מהו מגדר מילתא פי מן רגל בפי המון עם ואם אף בקצת לומדים ופשוט בעיניהם שאומרים בפירוש מגדר מלתא להבא שאם לא ידונו החוטא אז רבים המתפרצים מבני עמינו ימשכו אחריהם ויאמרו שלום יהיה לי פי בשרירות לבי אלה: ורבים יפקרו ויאמרו הלא פלוני פעל ועשה אשר זמם ולא נעשה עמו דבר.

ע"כ אומרים משום מגדר מלתא להבא אנו מבערים קוצים מן הפרם של ה' אלהינו אף שאין הדור פרוץ בעצמו רק זה היחיד שעבר מיתת ב"ד אומרים משום מגדר מלתא להבא שלא יתרבו מפריצי הדור ראוי להמית וזה אינו דא"כ לדבריהם בכל חוטא שעבר מיתת ב"ד ימיתו אותו משום מגדר מלתא להבא שלא ימשוך מזה פירצה לאחרים וקשה לדבריהם למה נקיט ר"א בדבריו לפי צורך שעה ולפי דבריהם אין זה צורך שעה רק בכל עת אשר יעבור החוטא איזה חטא, יעמיסו עליו עונש מיתה משום מגדר מלתא אבל המעיין בתשובה הראשונים והאחרונים אין הפירוש פפי אשר הבינו הם אלא פתבו מגדר מלתא הוא כאשר רואין שהעם פרוצי בעריות או בשאר עבירות והדור פרוץ אז צריך לגדור גדר לזה הוראת שעה לפי הזמן שרואין הדור פרוץ ועוברים עבירות כמו שהביא המעשה שהיה בימי היוונים שהיו רבים מתפרצים מבני עמינו למלשינים ולמוסרים עם ה' למיתה וע"כ דקדק הרמב"ם בלשונו וכתב לא שיקבעו הלכה הדורות ואי כפי המון עם נמצא הנקבע הלכה לדורות בכל חוטא יהיה מגדר מלתא ולפי פ"ז זה צ"ע לדון בב"ד מיתה אם אין הדור פרוץ וע"כ כתב הרשב"א מביאו ב"י סי' ב' שכתב בתשובה להקהלה שרצו לדון משום מגדר מלתא הנהירו לעיני הטיב בהתאספו חכמי העיר אם השעה צריכה.

לכך ג"כ בב"ד צ"ע בהסקמת חכמי הקהל ולא כמו שהבינו המון עם: ונראה לעת פזאת בעו"ה נאמר שהוא לצורך שעה בכל המקומות ובכל הקהלות שנתרבו המוסרים ג"כ בשבוע שעבר שלחו לפנינו אנשי ק"ק שאריגראד איה שמוסור א' עומד נגד פל ישראל בעניני עלילות שקר.

גם אנשי ק"ק באר שלחו עבור המסירה דק"ק מאראחוני ונוסף ע"ז בעו"ה נתבררו גנבים גזלנים עד חדל לספור ובצירוף שבקרב הימים נרצח הי"ד ר' משה חתן ר' הענוה ע"י יהודי עגלון שלו א"כ אין לה פרצה גדולה מזו ע"כ היה הסברא נותנת לדון אותו למיתה משום מגדר לעבר ולהבא: אף לא מלאני לבי לחתונה הדין מאחר שהנמ"י כ' שאין בידינו בזה"ז להמית ולדון מיתה והיה דעתי להסכים לדון אותו בחיתוף אבריו לחתונה חוטמו ולשונו ולקצווע ידיו וזה חמור לו יותר ממיתה פי יהיה נבאש פל ימיו והחוטא מתיר עצמו למיתה ולא יתיר עצמו לחתונה אבריו וטוב מותו מחייו וזהו פרסום גדול ולא ישפח אבל מיתה נשפח מן הרשעים וכן אמר דוד אל פהרגם פן ישפחו עמי הניעמו בחילוף ודרך זה חומרא לחוטא וקל לנו מצד הדין פי כל הפוסקים מודים לענוש לחתונה אברים הרא"ש ז"ל חתם חוטם לזונה להשחי פניה ר"ג דן לכיוהא עינא ודרך זה ה' יותר טוב מפמה טעמים אף מאחר שמ"ו מהר"ם ע"ה הפריז על המדה מאוד וכתב שנעשה מעשה כזה והיה מיצר לישראל מאוד עיין בתשובה שלו חזרתי לאחורי וגמרתי ואמרתי לדונו למיתה בצירוף ב"ד ניתן בידי הערפאות לזה שכל מה שאמרו הפוסקים אם יש פח בידינו אם לאו לדון היינו בידינו ע"י ישראל אבל מאחר שניתן בידי גוים ערפאות הם יעשו בו

משפט נידונו לא תהיה בו והפל מודים בזה כי זה גרם הוא ופטור שהרי הרמב"ם כ' ג"כ בהלכות רוצח השוכר להרוג את חבירו פטור אע"פ שהוא הגורם ואמרו חז"ל על אלו לא מעלין ולא מורידין: ואפשר שעל גזון דין נאמר מורידין מאחר שכתב הרב מהר"ד הל" האב"ד דק"ק הל" שדעתו לעשות כפירה והיה כל ימיו חוטא גדול ופושע נאמר לישרי' ביה גודא רבא.

ואף אם יאמר שרוצה לעשות תשובה ולפי דעתי על אלו אמרו חז"ל אין נחת רוח בתשובתן של רשעים להקב"ה כי ראה עצמו ביד גוים רוצה לרמות אותנו. אבל להפריז ממון לפדות אותו בשביל שאומר שרוצה לעשות תשובה זה הוא חילול השם שיאמרו אין עונש שפיכות דמים אצל יהודים נחשב חטא והיה אם גוי יהרוג ח"ו ליהודי ג"כ לא: ידונו לעשות נקמה ותמיד אני צועק ככרוכיא על מנהיגי הדור שקל גנב או חוטא שבא למאסר עושין השתדלות לפדות אותו ע"י שחדים דבר זה בעו"ה מרבה פשעים וגניבות כל א' עושה מה שלבו חפץ ורבו פריצי הדור כאלו אנחנו רואים בעו"ה רוב גנבי ישראל ע"כ ח"ו שלא לתת פרוטה לפנותו: ממנות ואם יצא מפלל הדת לכפירה כמו שתמיד הפותרים מפתים אותו ועי"ז רוצים לפנותו ממיתה ע"ז אני דואג וע"ז אנו חייבים לתת שחדים שייעשו נקמה.

ולא יועיל לו הפירה כי אם ח"ו יהיה כזאת כל רשע יעשה מה שרוצה וילך לכפירה. ע"כ ראוי לעשות השתדלו' לבטל זה רק שיגיעו נקמ' ואז וכפר אדמתו עמו ואנחנו נקיים דברי הצעיר מאיר באמ"ו אברהם זצ"ל ז"ק יום א' לסדר גם דמו הנה נדרש לפ"ק: סימן מו על דבר הענין הדיע בעו"ה שנתהוה ויחדו לאיש א' מבני ברייתנו אם מותר לפייס אותו כדי למסור אותו לידם ומאחר שלא נודע אם דעתם להרגו או אפילו ליסרו אם יתחייב בדינם: מקור דין זה מתנייתן דתרומות פ"ד נשים שאמרו להן תנו לנו א' מכם כו' וז"ל התוספתא סיעה של בני אדם שאמרו להם הגוים תנו לנו א' מכם ונהרגנו ואם לאו הרי אנו הורגים כולכם יהרגו כולם ואל ימסרו נפש א' מישראל אבל אם יחדוהו להם כגון שיחדו לשבע בן בכרי יתנוהו להם ואל יהרגו כולם: אמר ר' יהודא בד"א בזמן שהוא מבפנים והן מבחוץ אבל בזמן שהוא והם מבפנים הואיל והוא נהרג והן נהרגין יתנוהו להם ואל יהרגו כולם וכן הוא אומר ותבא האשה אל כל העם בתקמתה ואמרה להם הואיל והוא נהרג ואתם נהרגין תנוהו להם ואל תהרגו כולם ר' שמעון אומר כן אמרה להם כל המורד במלכות בית דוד חייב מיתה עכ"ל התוספתא וז"ל הירושלמי סיעה של בני אדם כו' פדלעיל יחדוהו להם א' כשבע בן בכרי ימסרו אותו ואל יהרוגו אר"ש בן לקיש והוא שיהא חייב מיתה כשבע בן בכרי ור"י אומר אע"פ שאינו חייב מיתה כשבע בן בכרי עולה בר קשב תבעתי מלכות' צרק נאזל לי' ללוד לגבי ריב"ל אתון ואקפון מדינת' אמרי להן אין לית אתון יתבין לי' אנו מחרבין מדינתא סליק גבי ריב"ל פיסי' ויהבי' לון והוי אליהו ז"ל יליף מתגלי עליו ולא אתגלי צם כמה צומין ואתגל' לי' א"ל למסורו' אני נגלה א"ל ולא משנה אני עשיתי א"ל וזו משנת חסידים היא ע"כ: והנה מעשה זה הביא ברבא פ' ויגש ואיתא שם איטפל לי' ריב"ל ופיסי' וא"ל מוטב דליקטול להאי גברא ולא לענשו ציבור על ידי איפייס לי' ויהבי' עון כו'.

וניש לדקדק בתוספתא ה"ל במאי קמפלגי וכי ס"ד דר"ש ס"ל דאפילו הוא ונהם מבחוץ ומסרו לו האיש שיחזרוהו אלא ע"כ גם ר"ש מודה בזה דאם הם מבחוץ לא ימסרו אותו וכ"ש אם האיש שיחזרוהו מבחוץ אפי' הם מבפנים לא ימסרו אותו ונדוקא התם גפי שבע בן בכרי שפנלם הוא ונהם מבפנים היו ולר"ש צריף ממש פשבע בן בכרי בכל דבר ופליגי בפלוגתא דר"י ור"ל דאיתא בירושלמי ר' יהודא כר' יוחנן מאחר שהוא ונהם מבפנים ואם לא ימסרו אותו ונהם יתרגו ימסרו אותו אע"פ שאינו חייב מיתה פשבע בן בכרי מאחר דעכ"פ נהרג הוא.

ור"ש ס"ל כר"ל דדוןקא אם הוא חייב מיתה פשבע בן בכרי וזהו שאמר פה אמרו כל המורד במלכות ב"ד חייב מיתה ר"ל סיעה זו אמרה שימסרו אותו מאחר שחייב מיתה אבל אם לא היה חייב מיתה אפי' הוא ונהם נהרגין לא ימסרו אותו: ונהם הרמב"ם פוסק פריש לקיש ור"ש לחומרא דאפילו הוא ונהם נהרגין לא ימסרו אותו.

אא"כ חייב מיתהנשבע ב"ב ואפי' חייב מית' כשב"ב אין מורין פן לפי משנ' חסדי' וכתב הפסוף משנה להרמב"ם דפוסק כר"ל האי מעשה דעולא בר קשיב ס"ל להרמב"ם דחייב מיתה היה פשבע ב"ב ואפ"ה לא אתגלי' לי' אליהו ו"ל דלא הנה ליה למסרו לו לפי משנת חסידים וא"כ מוכח מזה לדעת המחמירים שהוא הרמב"ם וסייעתו אין למסור פלל אא"כ הוא חייב מיתה פשבע ב"ב והוא ונהם מבפנים דאם לא היו מוסרין אותו היו הוא ונהם נהרגין אז ימסרו אותו ואפילו בזה אין מורין פן לפי משנת חסידים: אבל אם אותו שיחזרוהו אינו חייב מיתה פשבע ב"ב או אפי' חייב מיתה והוא ונהם מבחוץ אין רשאין למסרו ואין לחלק ולומר דהתם מסרו לשבע ב"ב בע"כ אבל אם מפייסין ליה מותר למסרו אף אם אינו חייב מיתה זה אינו דהא בפסוף משנה מתרץ להרמב"ם שהיא מעשה דעול' בר קישב ודחק עצמו ליישב ואמר דהאי מעשה חייב מיתה היה נשבע ב"ב ולמה לו לדחוק וליישב בדבר זה שאינו מפורש.

ואדרבא לישנא דהאי מעשה משמע להיפך שלא היה חייב מיתה דתבעתי מלכות' משמע דלא היה חייב מיתה הוי ליה לשנויא שאני התם דמפורש בהדיא שריב"ל פייסין ובמדרש רבה מפור' האיף פייסין וכל כף פייסין עד דאתפייס שפן איתא התם ואפי' ור"ל שהתפייס ולכך מסרו אפי' לא היה חייב מיתה מאחר דאתפייס אלא ע"כ אי לא היה חייב מיתה אפי' ע"י פיוס לא ה"ל למסרו ואין להקשות האיף מסרו בהאי מעשה הא.

לא היה שם הוא ונהם מבפנים איברא דלשון הירושלמי משמע שהוא ונהם מבפנים היו דאיתא שם אקפי מדינתא ואמרו אי לית אתון יתבין ליה לו נחריב מדינתא לכן כתב הסמ"ק בהדיא בסימן ע"ה דאם הוא חוץ לספנה אין מוסרין אותו ואע"ג דר' יהודא לא אמר אלא אם הם מבחוץ אין מוסרין אותו נלמד מק"ו אם הוא מבחוץ שאין מוסרין אותו ונהם דלא כתב הסמ"ק זה דאם הם מבחוץ שלא ימסרו אותו דמהיכי תיתי ימסרו אותו אם הם מבחוץ וכי במוסרי' עסקינן.

אבל זה הוצרך לאשמיענן דאפי' הם מבפני' אם הוא מבחוץ לא ימסרו אותו. ונהסמ"ק הביא וכתב זה אפלוגתא דר"י ור"ל משמע דאפילו הוא חייב מיתה פשבע ב"ב אם הוא מבחוץ אין רשאין למסרו א"כ זכינו לדין בנ"ד שהאיש שיחזרוהו אינו חייב מיתה וא"כ

לר"ל ור"ש אין רשאין למסרו אפי' הוא נהן מבפנים הוי חלילה ואפי' ע"י פיוס כמו שהוכחתי לעיל ומכ"ש בנ"ד שאפשר להאי' שהוא לברוח ולהמלט על נפשו לכ"ע אפי' לר"י אסור למסרו ודנוקא בהאי מעשה דשבע ב"ב שהוא נהן הוי מבפנים והוי נהרגין אם לא הוי מוסרין אותו.

והגאון מוהר"י מקראקא כתב דאם לא נודע אם דעתם להרגו ושאלוהו בסתם יכולין למסרו ומורין כן לכתחלה ומלבד זה שאין אנו מחוייבים לשמוע לו ולפסוק פמותו להלקח ולמעשה מאחר שלא ביאר בהדיא מאין יצא לו פסק זה אף כי י"ל דשבע ב"ב והאי מעשה תבעוהו בפירוש להריגה מ"מ לא נשמע מזה אלא אם הוא חייב מיתה כשבע בן בכרי או אפילו תבעוהו בפ"י להריגה יכולין למסרו אבל מאן יימר דאם אינם תובעים בפ"י להריגה יכולין למסרו אפי' אינו חייב מיתה אלא אדרבא נשמע מזה להפך אם אינו חייב מיתה אפילו לא תבעו בפ"י להריגה אין יכולין למסרו והנה נהי דבזה גלף אחריו לפסוק פמותו מאח' דבלא"ה פלוגתא דר"י ור"ל הני ופלוגתא דר"י ור"ש וכמה גדולי המורים פסקו כר"י דא"צ שיהא חייב מיתה פל"א כגלף בזה אחריו לכל הפחות דאם לא תבעוהו בפירוש א"צ שיהא חייב מיתה אבל בזה דאם הוא מבחוץ דלכ"ע אין רשאין למסרו ואפי' ר' יוחנן ור"י מודים בזה פשיטא דבזה אין חילוק בין תבעוהו בפירוש או לא ואפי' לא תבעוהו בפ"י למיתה אין רשאין למסרו דספק נפשות לחומרא אזלינן דמשמע זה פוסק הרמב"ם כר"ל ע"כ בהא נחתינן ובהא סלקינן דבנ"ד דאפ"ש לזה האי ששיחזוהו להמלט על נפשו ולברוח ואין חייב מיתה לכ"ע ואפי' ע"י פיוס אינן רשאין למסרו הנלע"ד כתבתי הקטון יוסף: סימן מז אהובי.

מחו' האלוף החסיד ידיד נפשי כמו' הענוה יצו: הנה מסתפקני בדין א' אשר אינרע לי שהייתי מתענה תמיד עם הקהל בה"ב והייתי בק"ק פרעמסלא. ולא קיבלו הקהל עליהם באותו שבת שלא התענו עד אחר שבוע הזאת ואני בבואי הנה לא עלה על זכרוני התענית גם ביום אתמול לא קבלתי עלו והנה קודם ביאתי לבהכ"נ זכרתי בכן לא אדע כי מ"מ בהיות שלא קבלתי התענית ביום אתמול קודם מנחה גם לא עלה על זכרוני בימים אלו בכן לא נקרא תענית לשלם נדרי שהייתי מורגל להתענות עם הקהל ואהיה מוכרח להתענות בימים הבאים לטובה או נאמר להיפך בהיות שפכר הורגלתי להתענות עם הקהל בשנים קדמוני' הוא כאלו נדרתי להתענות יום זה היינו גם היום הזה שלא אפרש מהקהל הוא כאלו קבלתי עלי גם אתמול או לאידך גיסא בהיות שלא קבלתי עלי בליל אתמול אזי לא נקרא שום תענית ואהיה מחוייב לבטל הנדר אם אאכל היום נא יודיעני דעתו הרחבה בטרם שידע מכ"ת דעתי הקצרה והנה זה שלום כי אדבר אהבו נאמן בברית אברהם כהן: סימן מח הנה אנכי באתי באב לאב רם ולמושל ארץ.

גודר גדר ועומד בפרץ: גדר מזה וגדר מזה אשר יאמר עליו כי הוא זה חכם ונבון הנמצא כזה פתרגומו בזה הנשפח פדין אין זה כי אם איש אשר בו רוח חונה מחנה שדי יחזה שר חמשים ונבון לחשים גדול הפירושים.

בגן של קדושים. חכם חרשים הגאון מופת הדור נ"י ע"ה כבוד המהולל המשופח מו' אברהם נרו' כן כהנא קדישא.

הוא אברהם שלם בסיפא וברישא בגין כה לא יפסוק טעמא נפישא. ממרי דאברהם רישא דרישא אחרי דרישת השלו'.

באתי הלום והוצאתי לדבר אל אדוני אנכי עפר ואפר. להיודע ספר ואמרי שפר ואומר סמוך לצום ט' באב עיניתי מתוך דבר הלכה אדם מישראל מהו שמותר ליטול צפרני ידיו בע"ש של חזון ובדרה שינוי לא קמבעי לי שנהרי באבל עצמו כבר איפסקא הלכה כר' יוסי דמתיר ליטול צפרניו בשינוי אפילו בחול ומ"ש לצורה שבת וה"ה בט' באב דלא אסרינו בט' באב יותר מבאבל דכל המצות הנוהגות באבל נוהג בט' באב פהאי דאמרינו בפ' בתרא דתענית וק"ו בשבת חזון שהוא קודם ט' באב וגם הוא לצורה מצות כבוד שבת דפשיטא דמותר אלא כי קמבעי לי בכלי דאסרינו פהאי גוונא באבל כדאמר ר' חייא בר אשי ובגיסטרא הוא אסור וא"כ בט"ב נמי נימא ל"ש ואפילו בע"ש של חזון שהוא קודם ט"ב וקודם שבת של ט"ב שנהרי הוא מדברים הנוהגים באבל ודבר הנוהג באבל אסור ג"כ בשבת שחל בו ט"ב פדעת הרמב"ן וכל הפוסקים וזהו מדינא ומצד המנהג אפילו מר"ח אסור אלו הדברים הנוהגים באבל וא"כ לא גרע נטילת הצפרניים בכלי דאסור ג"כ באבל ונוהג ג"כ בט"ב ואפילו הוא קודם שבת שחל בו ט"ב דהיינו בשבת חזון יתיה אסור מצד המנהג ואע"פ שהוא לצורה יום השבת שפן אסור הכיבוס והתספורת מצד המנהג ואפ"י מר"ח ואפילו שהוא לצורה שבת או דלמא שמותר אפילו בכלי אף מצד הדין דמצד המנהג מידי דהוי אחפיפת הראש בחמין וכמה.

דאסור באבל מצד הדין ואפ"ה בשבת חזון מותר בחפיפת הראש בחמין ובצונן הואיל והוא רגיל בכהן כל שבת ושבת פדעת היש מקילין שיהביא הגאון רמ"א בש"ע סי' תקנ"א ה"נ ל"ש ומותר אף בכלי הואיל והוא רגיל לחתוך צפרניו בכל בכלי.

א"ד ל"ד לחפיפת הראש דמותר משום דחפיפת הראש בע"ש מצוה מדינא דגמרא הוא כמ"ש הב"י סי' ר"ס בא"ח בשם המרדכי וז"ל כ' המרדכי משמע בגמרא שמצוה ג"כ לחוף הראש בע"ש משא"כ נטילת הצפרני' שאינו מדינא דגמרא לחתוך הצפרניים בע"ש אלא מנהג ונתיקין הוא מן האחרונים כמ"ש הרב ז"ל בשם ספר חי עולם ובשם הפלבו שצריך ליטול צפרניו בכל ע"ש לפיכך גבי חפיפת הראש העמידוהיש מקילין דבריהם משום שהם אמרו והם אמרו הם אמרו לנהוג אבילות בשבת של ט"ב ומקודם לכן מצד המנהג והם אמרו לחפוף הראש בע"ש לכבוד שבת.

ולא כן בנטילת צפרני שלא זכרו כן בגמרא ליטול בכל ע"ש וא"כ לא העמידו דבריה' היש מקילין במקום אסור. ועוד דלא דמי לחפיפת הראש דא"א בשינוי פלל ולכהן הקילו משא"כ נטילת צפרני' דאפשר בשינוי בינים או בשינוים ולפיכך אסור ועוד הואלתי לדבר דבר בעתו.

ואומר אני ענני איש אלהי אברהם ברוב חסדיו באמת וילמדני מ"ו מה שהביא בעל הש"ע בהג"ה סימ' תקנ"א בשם המנהגים בס"ז בסעודת מצוה כגון מילה או פדיון הבן וסיום מסכת וסעודת אירוסין אוכלין בשר: הלא הדברים האלו סותרים ברייתא ערוכה והוא בפ' החולץ קודם לזמן הזה פיר' רש"י מר"ח עד התענית העם ממעטין כו' במו"מ כו' הרי קתני ואין עושין סעודת אירוסין רק אירוס בלא סעודה ואיך פתב בעל הג"ה הגאון הרמ"א שאוכלין בשר בסעודת אירוסין הלא אפי' לחם צר ומים לחץ אסור שאין

עוֹשֵׂין סְעוּדָה כָּלֵל וְעוֹד קָשָׁה בְּסַעֲי' ב' פְּתַב דְּאִמְרִינוּ לְהִלְכָה דְּאִין עוֹשֵׂין סְעוּדַת אַרוֹסִין קַשְׂיָא הִלְכְתָא אַהֲלִכְתָּא וּבְאַמַּת בִּש"ע דִּין ז פְּתַב אֲחַד מִן הַמַּגִּיהִין וְז"ל ע"ל ס"ב שְׁפַתְב דְּאִין עוֹשֵׂין סְעוּדַת אַרוֹסִין הָרִי בְּעַל הַהֲג"ה הַרְגִישׁ בְּקוֹשְׂיָא זֹו וּפְקִירֹק אִין מִידוֹ וְאֶפְשָׁר עַל הָרַב הַגָּאוֹן רַמ"א לֹא קַשְׂיָא שְׂאִינוּ מְדַבֵּר לְפִי הַיֵּשׁ מוֹסִיפִין מַר"ח עַד הַתַּעֲנִית אֶלָּא קֹאֵי אַמוֹסִיפִין מִי"ז בְּתַמוּז וְכָף מִשְׁמַע פִּשְׁטָא דְּלִישְׁנָא שְׁפַתְב בִּס"ט יֵשׁ מוֹסִיפִין מַר"ח עַד הַתַּעֲנִית כו' וַיֵּשׁ מִי שְׂאוּמֵר שְׁהַנוּהֲגִים שְׁלֹא לְאַכּוֹל בְּשָׂר בְּיָמִים הַנְּזַפְרִים כו'.

וְהוּא כָּל מַה שְׁהַזְפִּיר דְּהֵינּוּ מִי"ז בְּתַמוּז וְדַבְרֵי בְּעַל הַהֲג"ה מוֹרִי' בְּאַצְבַּע עַל מַה שְׂאֹמֵר שְׂיָמִים הַנְּזַפְרִים מוֹתֵר לְשִׁתּוֹת יֵין לְהַבְדִּילָה לְצוֹרֵף מַצְנָה פְּתַב נְמִי דִּין הַדּוּמָה לְזֶה שְׁגַם בְּיָמִים הַנְּזַפְרִים אִם עוֹשֵׂין סְעוּדַת אַרוֹסִין דְּהֵינּוּ מִי"ז בְּתַמוּז אוֹכְלִין בְּשָׂר אַבְּל לְכַשְׁתַּמְצָ' לְדַבְרֵי בְּעַל הַמְּנַהֲגִים שְׁפִירֵשׁ בְּהִדְיָא שְׂאִסוּר מַר"ח עַד הַתַּעֲנִית וְצ"ע אִיף הוּא סוֹתֵר בְּרִייתָא עֲרוּכָה דְּלִית מִי שְׁחוּלְק עֲלֵי'.

וְהַנְּי מְרַחוּק אַפִּים אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל מוּל הַדּוּם רַגְלֵי פְּסָא כְּבוֹדוֹ וּבְאַתִּי בְּקִידַת יֶצְחָק לְהַשִּׁיב תְּשׁוּבָה אֶל הַרוּצָה בְּתִשׁוּבָה וּבְטוֹחַ אֲנִי בְּחֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם שְׂיַעֲנֶה וַיֹּאמֶר לִי אֲשִׁיב וַיַּעֲנֵנִי כֹה וַיַּעֲתֵר יֶצְחָק הַנְּעַקֵּד תַּחַת הַר הַמּוֹרָה הַעוֹמֵד לְשִׁרַת לַפְּהֵן הַגְּדוֹל מְאַחֲיו כָּל הַיָּמִים זַעֲרָא דְּמֵן תְּלַמִּידֵיו הַמְּתַאבְּק בְּעַפְר רַגְלוֹ וַיֹּאמֶר מֵאֵן יִהְיֶיב לִי רַגְלֵי דְּפִרְזֵלָא וּנְשַׁמְעֵינָף בְּכָל עַת וּבְכָל שְׁעָה דְּבַרֵי יֶצְחָק אִישׁ אוֹסְטְרִיף.

שְׂאֵלָה מֵט סַפִּיר וַיְהִלּוּם אוֹצֵר בְּלוֹה. שֶׁר שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי הָאֱלוּף הַמְּנוֹפֵלָא תְּהִלּוֹת עוֹשֶׂה פֵּלָא לְשֵׁם וְלַתְּהִלָּה יְדִיד נְפִשֵׁי כְּמוֹ יֶצְחָק יצ"ו הֵנָּה מְרוּב טְרַדוֹת הַזְּמַן וְאַחַר עַד עָתָה לְהַשִּׁיב מִפְּנֵי הַכְּבוֹד מִתּוֹף אַהֲבָה רַבָּה עַל מַה שְׁהַקְשָׁה לְשִׂאוֹל אִם מוֹתֵר לִיטוֹל צְפָרְנֵי יְדִיו בְּכָלֵי בַע"ש חֲזוֹן כו'.

דְּאִסְרִינוּ כַּה"ג בְּאַבְּל כְּדַאֲמְרֵי רַבִּי חֵיָא וּר' אֲשִׁי וּבְגִיטְרָא הוּא דְּאִסוּר א"כ בִּט"ב נְמִי גִימָא ל"ש וְאֶפְּלוֹ בַע"ש שֶׁל חֲזוֹן שְׁהוּא קוֹדֵם ט"ב. שְׁהָרִי הוּא מְדַבְרִים הַנוּהֲגִים בְּאַבְּל וְדַבֵּר הַנוּהֲג בְּאַבְּל אִסוּר ג"כ בְּשָׁבוּעַ שְׁחַל בּו ט"ב פְּדַעַת הַרְמַב"ן וְכָל הַפּוֹסְקִים וְזֶהוּ מְדִינָא וּמַצַּד הַמְּנַהֵג אֶפְּלוֹ מַר"ח אִסוּר אֱלוֹ הַדְּבָרִים הַנוּהֲגִים בְּאַבְּל וְאִם כֵּן לֹא גִרַע נְטִילַת צְפָרְנִים בְּכָלֵי דְּאִסוּר גַּם בְּאַבְּל וּמִנְי' ג"כ כו' אַעפ"י שְׁהוּא לְצוֹרֵף יוֹם הַשַּׁבָּת שְׁכֵן אִסוּר הַכְּיָבוּס וְהַתְּסַפְּנֵרַת מַצַּד הַמְּנַהֵג וְכו', וְאַפְּי' מַר"ח וְאַפְּי' שְׁהוּא לְצוֹרֵף הַשַּׁבָּת עַכ"ל וְהֵנָּה מְעַיְקָרָא דְּדִינָא מַה מַּכ"ת הַנִּיחַ יְתַד שְׁלֹא תִּמוּט לְפִי דְּבָרֵיו שְׁפָל דְּבָרִים הַנוּהֲגִים בְּאַבְּל אִסוּר גַּם בְּשַׁבָּת דְּחַל בּו ט"ב מַכ"ש בִּט"ב אַבְּל בְּגִלְגוּל מְחִילוֹת זֶה אִינוֹ דְּהָרִי הַטוֹר פְּתַב בִּי"ד ס' שפ"ד וְז"ל אַע"ג דְּבִט"ב מוֹתֵר לְקִרוֹת בְּאִיּוֹב וּבְקִינּוֹת וּבְדַבְרִים הַרְעִים שְׁבִירְמִיָּה בְּאַבְּל אִסוּר כְּמוֹ שְׁהוּא חֲמוּר מִט"ב ג"כ בְּשִׂאָר דְּבָרִים וְכו'.

וְכ"כ רַבֵּינוּ בְּשֵׁם הַרְמַב"ן שְׁפַתְב בִּס' תּוֹרַת הָאָדָם. וְז"ל פִּינּוּ דְּקַתְנֵי לֵה בִּט"ב וְלֹא קַתְנֵי לֵה בְּאַבְּל ש"מ חֲמוּרִים הֵם יָמֵי אַבְּל בְּכָף מִן ט"ב.

כְּשֵׁם שְׁהוּא חֲמוּר לְעַנְיָן כְּפִיית הַמְּטָה וְעֵטִיפַת הָרֵאשׁ וְעֵשִׂיית הַמְּלָאכָה דְּקִיל ט"ב בְּדַבְרִים הַרְבֵּה לְכָף נִדְחָה בְּזֶה דְּבָרֵי גַם מַה שְׁרָצָה לְדַמּוֹת לְאִיסוּר כְּיָבוּס וְתְּסַפְּנֵרַת דְּאִסוּר וְה"ה נְטִילַת צְפָרְנִים.

הגם כי יש להביא ראיה לדבריו מדתני בברייתא פרק ואלו מגלחין ונהביאו הטור בי"ד סי' ש"צ ז"ל כשם שאסור לגלח בימי אבלו פה אסור ליטול צפרנים ע"כ ואם פן ש"מ שיהם שונים. והנה לדין דאסרינו לגלח מי"ז בתמוז אם פן ה"ה דאסור גם בנטילת צפרנים.

אף הנני לבי אומר לי דאין משם ראיה דאדברא יש לדקדק להיפך מדפליג בגמ' ר' יוסי אדברי ר"י ומתיר בנטילת צפרנים ולא דמי לתספורת. אם פן ש"מ דתספורת חמור טפי מנטילת צפרנים.

אע"ג דהלכה כר' חייא בר' אשי דאוסר בגניסטרך מ"מ מדמצינו דפליג רבי יוסי וס"ל דלא דמי נטילת צפרנים לגילוח ש"מ דקיל יותר אף שהחמירו בט' באב דאסור לגלח כמו אבל היינו דנלמד משום דאמר רחמנא לבני אהרן ראשיכם אל תפרעו מפלל דכ"ע מיחייב וה"ה בט"ב נמי שהוא כאבל והעמידו הפוסקים לפי מנהגא אף מי"ז בתמוז משא"כ בנטילת צפרנים שאינו נלמוד מפסוק הקילו פיון שאינו מפורש לכן הבו דלא לנסף עליו יותר להחמיר עוד גם נטילת צפרנים ולכן לא מצינו בשום פוסק מראשונים גם מאחרונים שהזכירו דין איסור נטילת צפרנים מר"ח אב וכ"ש בין המצרים.

וה"ט שגם באבל יש פלוגתא אם אבל אסור בגניסטרך כמ"ש התוספת בשם הערוך שהוא פלי מתוקן ליטול הצפרנים וכך שמו ז"ל בגניסטרך אסור משמע שהוא מתיר בין בתער ובין במספרים עכ"ל ולכן לא החמירו בנטילת, צפרנים אף מר"ח ונהלאה וכ"ש מי"ז בתמוז אף אין להביא ראיה שפותר דלא יהא כחפיפת הראש דמותר בחמין אם הוא רגיל בכך ולפ"ד מכ"ת הרי זה בא להתיר אף בנטילת צפרנים מפח קל וחומר אף לענ"ד יש חילוק ביניהם דבשלמא גבי חפיפת הראש אמרינו פיון שהוא רגיל יש ספנה אם לא יחפוף ראשו כמ"ש בנדריים דף פ' ע"ב ז"ל האי ערבבותא דרישא מיייתי לידי עוירא ופי' רש"י ערבבותא עפורית שמתכנס לאדם בראשו שאינו רוחץ מסמא עיניו ע"כ ולכן יש לנהוג גם בשבת חזון פיון שהוא רגיל כפי שלא יבא לידי ספנה משא"כ נטילת צפרנים שאינה ספנה לכן אין לדמות זה לזה.

אף המכסה אני מאברהם את אשר מצאתי בשעה שהגהתי בב"י שלי ז"ל ומצאתי שמהרר"ש מלובלין פסק דנטילת צפרנים נוהגין להחמיר גם פן בימי הספירה. וכן בין המצרים נוהגין שלא לספר ול"ש ואין לחלק עכ"ל וכן מצאתי מהגאון ר"מ ואב"ד מו' אברהם אשכנזי ז"ל שמנהג פן בארץ אשכנז שלא ליטול הצפרנים בין המצרים ובאמת נער הייתי גם זמנתי ולא ראיתי נוהגין פן במדינתנו לא בימי הספירה ולא בין המצרים לכן המחמיר יחמיר והמקיל לא הפסיד בהיו' שכל האחרונים שהיו בזמנינו בדור ההוא לא הזכירו האיסור הנ"ל לכן בודאי גם הם נוהגין להתיר ומ"ש עוד להעמיק שאלה דדברי רמ"א סותרין זה את זה בס' זה וגם הוא נגד הגמ' שאמרו ואין עושין סעודת אירוסין רק אירוס בלא סעודה.

ואיך כתב בהג"ה להיפך. הן אמת יהנה חפי כי זה כבר כתבתי בהגהתי בש"ע ומה שמכ"ת רוצה לחלק שדברי רמ"א הם כתובים על מה שכ' לעיל קודם ר"ח היינו שקאי על יש מוסיפין מי"ז בתמוז וכו'.

הן אמת את הלחץ זה הדחק חדא שישאר דברים שהזכיר רמ"א כגון מילה ופדיון הבן וכו' קאי ודאי מראש חודש ואילך שפא להשמיענו החידוש שאוכלין בשר ושותין יין כל השייכים לסעוד' בלי צמצום כלל ויצא מן הפלל מ"ש.

ובסעודת אירוסין שקאי אמן הקדום דהיננו מי"ז בתמוז זאת ועוד אחרת דברי דברי רמ"א מענותקים ממה שהביא בדרך משה כתב במנהגי מהר"א ק דאם אינע סעודת מצוה כגון מילה ופדיון הבן או סעודת אירוסין וסיום מסכת מותר לקבצמנן מצומצם ולאכול בשר ולשתות יין לכ"ע וא"כ איך יעלה על הדעת שהרמ"א יכתוב על הא דיש מוסיפין מי"ז בתמוז.

גם מ"ש הגאון מוהר"ר יואל בספרו ה"ח לחלק דהרמ"א מיירי במקום מצוה כגון שאין לו בנים משא"כ בגמ' דמיירי שיש לו בנים. גם זה דחוק ואתי מרחוק דבנדאי כל סעודת אירוסין הוא סעודת מצוה לכן האמת יעשה דרכו אשר האמנתי כי אדבר מ"ש בנעורי בשני' אשר הגהתי בב"י שלי שהוא ט"ס מ"ש רמ"א בהג"ה [גם מ"ש במנהגי מהר"א] הני תיבות וסעודת אירוסין וקראיה שמצאתי און לי שהרמ"א כתב בד"מ לאחר שהביא דברי מנהגי מהר"א ש"כ"כ במהרי"ל ובמהרי"ל דף מ"ג ע"ב לא כתב האי וסעודת אירוסין דו"ל אם אינע מיל' או פדיון הבן או סיום מסכת שהן סעודת מצוה משנכנס אב אז מותר לקרות שם לאכול בשר וגם לשתות יין כו': ולא כתב האי סעודת אירוסין ומדכתב הרמ"א וכ"כ מהר"ל יל נמצא שהם שנים לכל הדינים לכן גם במנהגי מהר"א ק ט"ס לכן לא הדרי בי מה שכתבתי שט"ס הוא לענ"ד כל זה אמרתי אגלה אנני מכ"ת: ומרוב טרדות ביאת בני האלוף הנעלה כה' יחיאל מיכל כץ שייח' אשר בא לביתי לראות וליראות עם פלתי הנעימה וזגתו תחי' לא כתבתי ביום אתמול כי יעבור וקזה אפסיק בשים שלום פי אדבר אנהבו נאמן בכרית אברהם פהן: סימן נ יוסף ה' עליה אלה פעמים ברכות ארנפות ערוכות תכופות וסמוכות.

יחולו על הראש המשביר האלוף כמהו' יוסף פילוסין: הנה מעשי ידיה הנעימים קריתי ושניתי ושילשתי ואשיבה מילין דרף קצרה על מה שהקשתי לשאול על דברי הגאון המחבר הרב ב"י בסי' תק"נא אשר העמיק שאלה על דברי התוס' פ' בתרא דמענית דף ד"ט ע"ב בד"ה בשני ובחמישי קורין שלש וכו' שכתבו דהיכא דחל ט"ב להיות בה' בשבת מותר לספר ולכבס מחצות ואילך כו' והרב ה"ל הקשה עליו וסיים הלכה אין לסמוך על הוראה זו.

ומכ"ת כתבת שהוא דיבור סתום וחתום מאין פותר כו' ופלפלת בתקמה לפי שיטתך מאין הוציא התוס' דין זה ואני לא באתי להאריך לסתור דבריך רק באתי בגלגול מחילות ולהודיעה שלא עיינת בגוף הגמ' לכן אציעה ואציג לפניך דברי הגמרא ומשם תראה פי כל בניינה הם סתורים ומשם תצא הוראה של התוס': ושלענ"ד כל דברי הב"י הם יש ויש ליישב הכל על נכון וז"ל הגמרא שלח רב יצחק בר גמדיא משמיה דר' יוחנן אף על פי שאמרו כלי פשתן אין בהם משום גיהוץ אבל אסור ללבשן בשבת שחל ט"ב בתוכו אמר רב לא שנו אלא לפניו אבל לאחריו מותר ופירש"י ל"ש דאסור ללבושן בשבוע שחל ט"ב בתוכו אלא בימים שלפני ט"ב שאם חל בריעי אסור ללבושן ראשון ב' וג' אבל לאחריו חמישי ושישי ושיביעי מותר ושמאל אמר אפילו לאחריו אסור

מִיָּתְבִי שֶׁבֶת שְׁחַל ט"ב לְהִיּוֹת בְּתוֹכּוֹ אֲסוּר לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס וּבְחֻמֵי שֵׁשׁ מְוֹתֵר מִפְּנֵי כְבוֹד שֶׁבֶת
כִּי צָד חָל לְהִיּוֹת בֵּא' בְּשֶׁבֶת מְוֹתֵר לְכַבֵּס כֹּל הַשֶּׁבֶת כְּוֹלָה וּפִירֵשׁ"י דִּהְיִינוּ לְאַחֲרָיו] חָל
לְהִיּוֹת בְּשֵׁנֵי וּבִג' וּבִד' וּבֵה' לְפָנָיו אֲסוּר לְאַחֲרָיו מְוֹתֵר חָל לְהִיּוֹת בַּע"ש מְוֹתֵר לְכַבֵּס
בְּחֻמֵי שֵׁשׁ מִפְּנֵי כְבוֹד שֶׁבֶת וְאִם לֹא כִּבֵּס בְּחֻמֵי שֵׁשׁ בְּשֶׁבֶת מְוֹתֵר לְכַבֵּס ע"ש מִן הַמְּנַחָה
וּלְמַעַלָּה לִיָּט עֲלֵה אֲבִי וְאֶתְמַר ר' אֶחָא בְּרַ יַעֲקֹב אֶהָא [וּפִירֵשׁ"י אֶהָא הַמְּכַבֵּס בַּט"ב מִן
הַמְּנַחָה וּלְמַעַלָּה וְאֶדְקָאֵי בְּבִרְיָתָא מִפְּסִיק לָהּ לְמַלְתָּי וְקָאָמַר לִיָּט עֲלֵה אֲבִי] וְהִנֵּה מ"ש
הַתּוֹסֵף דִּהִיכָא דְחָל ט"ב בֵּה' בְּשֶׁבֶת דְּמְוֹתֵר לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס מַחְצוֹת וְאֵילָף הוֹצִיאָו זֶה מִמ"ש
בְּגַמ' מְדַקְתָּנִי דָאָם חָל לְהִיּוֹת בַּע"ש דְּמְוֹתֵר לְכַבֵּס בְּחֻמֵי שֵׁשׁ מִפְּנֵי כְבוֹד הַשֶּׁבֶת וְהִנֵּה שְׁפָכַר
אָמְרוּ דְּלִפְנֵי אֲסוּר אֲלִיבָא דַּכ"ע עַכ"ו אָמַר דְּבְחֻמֵי שֵׁשׁ דְּלִפְנֵי מְוֹתֵר מִפְּנֵי כְבוֹד הַשֶּׁבֶת
אִף עַכ"פּ בְּיָמִים שְׁלִפְנֵי כְּגוֹן ב' ג' ד' שְׁמַעֲיָנָן דְּאֲסוּר וְהִיָּנָו כ"א בְּיוֹם ה' שְׁלִפְנֵי הַסְּמוּדָה
דְּוֹנָקָא מְוֹתֵר דְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר לְקַרֵּב הַפְּיָבוּס, סְמוּדָה לְשֶׁבֶת דֵּהוּא בְּיוֹם ה' סוּמְכִין וּמִתִּירִין
וְלֹא לְפָנָיו כֹּלָל וְהִיָּנָו דְּמְוֹתֵר מִפְּנֵי כְבוֹד הַשֶּׁבֶת: וְא"כ ס"ל לְהַתּוֹסֵף דֵּה"ה נָמִי כְּשֶׁחָל ט"ב
בְּיוֹם ה' דַּג"כ לְאַחַר חֲצוֹת שֶׁהוּא קְרוֹב לְשֶׁבֶת יוֹתֵר דַּג"כ מְוֹתֵר לְכַבֵּס וּלְסַפֵּר מִפְּנֵי כְבוֹד
שֶׁבֶת דָּאִין לְהַמְתִּין עַד ע"ש מִפְּנֵי טְוִרַח שֶׁבֶת מִשָּׂא כ"י יוֹם ב' ג' ד' הוּא אֲסוּר דְּאֶפְשָׁר לוֹ
לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס בְּיוֹם ה' לְאַפּוֹקֵי יוֹם ה' מְוֹתֵר וְלֹא חִיָּיִשִּׁין לְהַמְתִּין עַד יוֹם ו' מִפְּנֵי טְוִרַח
שֶׁבֶת: נִמְצָא מִפְּנֵי כְבוֹד שֶׁבֶת שֶׁהוּא דְּאוּרְיָתָא דְּחִיָּיִשִּׁין יוֹם ט' בְּאָב מִן הַמְּנַחָה וּלְמַעַלָּה אִף
בַּט' בְּאָב עֲצָמוֹ וְאִין לְהַקְשׁוֹת דַּא"כ לַפ"ד הַתּוֹסֵפֶת לָמָּה אָמַר בְּגַמ' דָּאָם חָל בַּע"ש וְלֹא
כִּבֵּס בְּחֻמֵי שֵׁשׁ דְּמְוֹתֵר לְכַבֵּס בַּע"ש כּו' וְלֹא קָאָמַר ג"כ דֵּה"ה דָּאָם חָל בְּחֻמֵי שֵׁשׁ דְּמְוֹתֵר
לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס מִן הַמְּנַחָה וּלְמַעַלָּה דִּי"ל דְּרַבּוּתָא קַמ"ל דְּאִף אִם חָל בְּיוֹם ו' וְהִנֵּה בְּאֶפְשָׁר
לְכַבֵּס בְּיוֹם ה' שֶׁהוּא קְרוֹב ג"כ לְיוֹם הַשֶּׁבֶת עִם כָּל זֶה אִם לֹא כִּבֵּס בְּיוֹם ה' מְוֹתֵר לְכַבֵּס
אִף בְּיוֹם ו' וְכ"ש דְּמְוֹתֵר לְכַבֵּס אִף בַּט"ב אִם חָל בְּיוֹם ה' דָּאִין לְהַמְתִּין עַד יוֹם ו' מִפְּנֵי
טְוִרַח שֶׁבֶת דָּאִין לוֹמַר דְּאֲסוּר מִפְּנֵי דִּהְיָה אֶפְשָׁר לְכַבֵּס בְּיוֹם ד' דְּזִנָּה אִינוּ דְּיוֹם ד' הוּא
רְחוּק מֵיוֹם הַשֶּׁבֶת וְאִין זֶה כְבוֹד שֶׁבֶת לְכֹן עַפ"י הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יְתוּרֵץ כֹּל קוֹשְׁיוֹת מֵהַב"י
וּמ"ש בַּא"ח תִּימָא הוּא לְהַתִּיר לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס בְּיוֹם ט"ב עֲצָמוֹ הָרִי תְּשׁוּבְתוֹ בְּצַדוֹ בְּגַמ'
שְׁאָמְרוּ בְּפִי דָאָם חָל בְּיוֹם ו' וְלֹא כִּבֵּס בְּיוֹם ה' דְּמְוֹתֵר לְכַבֵּס בַּע"ש מִפְּנֵי כְבוֹד שֶׁבֶת אִף
בַּט"ב עֲצָמוֹ הַתּוֹסֵף ס"ל דְּיוֹם ה' וְיוֹם ו' שְׁוִים הֵם מִפְּנֵי כְבוֹד שֶׁבֶת שְׁאִין לְהַמְתִּין עַל יוֹם
ו' מִפְּנֵי טְוִרַח שֶׁבֶת: רַק מִפְּנֵי כְבוֹד שֶׁבֶת מְוֹתֵר לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס בְּיוֹם ה' אִף שֶׁהוּא ט"ב כְּמוֹ
כְּשֶׁחָל בְּיוֹם ו' לְהִיּוֹת ט"ב דְּמְוֹתֵר וְא"כ אִין זֶה תִּימָא כֹּלָל וְאֶפְשָׁר הַקְּשִׁית לְשֶׁאוּל וְתוֹ הָא
תְּנִיָּה הֵתֵם חָל לְהִיּוֹת בֵּה' לְפָנָיו אֲסוּר לְאַחֲרָיו מְוֹתֵר וְאִי אִיתָא לְאַשְׁמַעֲיָנָן דְּבוֹ בְּיוֹם עֲצָמוֹ
מְוֹתֵר אִין זֶה קוֹשְׁיָא דְּפִשְׁטָא דָּאָם לֹא הוּי תְּנִי בְּבִרְיָתָא כ"א חָל לְהִיּוֹת בֵּה' דְּלִפְנֵי אֲסוּר
וּלְאַחֲרָיו מְוֹתֵר אִזִּי הוּי קוֹשְׁיָא נְכוּנָה דָּאִי אִיתָא דְּאִף בּוֹ בְּיוֹם ט"ב מְוֹתֵר ה"ל לְאַשְׁמַעֲיָנָן
שְׁבוֹ בְּיוֹם עֲצָמוֹ יוֹם ה' מְוֹתֵר מַכ"ש דְּלְאַחֲרָיו מְוֹתֵר מִשָּׂא כ"י דְּתַנִּי בְּגַמ' חָל בְּשֵׁנֵי בִג' וּבִד'
וּבֵה' לְפָנָיו אֲסוּר לְאַחֲרָיו מְוֹתֵר ע"כ וְא"כ אִין לְהַקְשׁוֹת לָמָּה לֹא תְּנִי בְּהִדְיָא דְּאִף בּוֹ בְּיוֹם
ה' ג"כ מְוֹתֵר מִן הַמְּנַחָה וּלְמַעַלָּה דִּי"ל לְדַעַת הַתּוֹסֵף דְּאֶפ"ה בּוֹ בְּיוֹם ה' מְוֹתֵר ג"כ וְהָא
דְּלֹא תְּנִי בְּהִדְיָא י"ל מִשׁוּם דְּתַנָּא בְּאוֹתוֹ בְּבָא עֲצָמוֹ בְּשֵׁנֵי בִג' וּבִד' דְּבָאֵלוֹ הֵימִים ב' ג' ד'
אֲסוּר בּוֹ בְּיוֹם כְּשֶׁחָל לְהִיּוֹת בְּהֵם ט"ב דְּלֹא שְׁיִיף מִפְּנֵי כְבוֹד וְטְוִרַח שֶׁבֶת מִשׁוּם דְּאֶפְשָׁר
בְּיוֹם ה' וְלְכֹן לֹא תְּנִי כִּי אִם שְׁלֹאֲחֲרָיו מְוֹתֵר וְזֶה שְׁיִיף ג"כ בְּיוֹם ב' ג' ד' דְּשְׁלֹאֲחֲרָיו מְוֹתֵר
וּבוֹ בְּיוֹם אֲסוּר וּמִשָּׂא כ"י בֵּה' מְוֹתֵר גַּם בְּיוֹם וְעַל הַקּוֹשְׁיָא הַג' מַה שֶׁהַקְּשָׁה וְתוֹ דְּגַבִּי חָל

להיות בע"ש קתני אם לא פניס בה' מותר מן המנחה ולמעלה ומסיק דלייט עלה אבני
וכ"ש פשחל להיות בה' דנודאי אסור בו אפי' מן המנחה ולמעלה לענ"ד אין זה קושיא
דנודאי גם התוס' ראו וידעו מה שמשמיק הגמ' דלייט עלה אבני: אף שהתוספות ס"ל
פדעת הברייתא דפליג אאבני וס"ל דמותר אף בט"ב מפני פבוד שבת וכמ"ש רש"י
אדקאי אברייתא' מפסיק לי' למלתא' וכו' והיינו שהברייתא קא מפליג אאבני זאת ועוד
אחרת ראיה לדברי התוספות בספר ליקוטי פרדס לרש"י שפתיב בהלכות ט"ב דברי
הגמרא הברייתא לפסק הלכה דאם חל בו' בשבת כו' עד ואם לא פניס בתמישי מכבס
בערב שבת מן המנחה ולמעלה ולא הביא הא דלייט אבני עלה אהא א"כ ש"מ דגם רש"י
סבירא לי' הכי לפסק הלכה דלא פאבני ואם פן גם דברי התוספות נכונים דסבירא להו
פדעת הברייתא ואם פן זכינו לדין דלא פדברי ב"י בזה שפתיב דאין לסמוך על הוראה
זו איברא דגם הר"ן דף ע"ד ע"ב פתיב פמו הב"י וזה לשונו ומיהו אם חל ט' באב בתמישי
פשיטא דאסור דהא בגמרא אמרינן חל ט' באב להיות בע"ש שאם לא פניס בתמישי
לכבס ע"ש מן המנחה ולמעלה ואמרינן דלייט עלה אבני ולפשחל בתמישי שאסור לכבס
ע"כ ותימא על הב"י שלא הביא דברי הר"ן.

עכ"ז נראה דבעלי התוס' לא ס"ל הכי רק להתיר מפני פבוד שבת אף ביום מן המנחה
ולמעלה פשחל בו ט' באב פמו שהוכחנו למעלה נאום הצעיר אברהם פהן: